

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + Refrain from automated querying Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

E hai mesi tataloha diena a haaurilaka

Marbard College Library

GIFT OF THE

BRITISH AND FOREIGN BIBLE SOCIETY

LONDON

E HAI MESI TATALOHA DIENA

A HAAURILAKA

A LORD IKIA A JESUS CHRIST.

BRITISH AND FOREIGN BIBLE SOCIETY 146 QUEEN VICTORIA STREET, LONDON, E.C. 1906

22/3/2/5

Harvara College Library

Sept. 23, 1910

Gift of the

British & Foreign Bible Society

THE FOUR GOSPELS
IN ULAWA,
SOLOMON ISLANDS.

NA TATALOHA DIENA

MALA

A MATTHEW E TALOHAINIA

- 1 Na usuusu ana mai weuwana Jesus Christ, kalena David, kalena Abraham.
- David, kalena Abraham.
 A Abraham e haahutaa Isaak; na a Isaak e haa
 - hutaa Jakob; na a Jakob e haahutaa Juda ikira na 3 mai heiulana; na a Juda e haahutaa Peres koro a Sera ana Tamar; na a Peres e haahutaa Esrom; na
 - 4 a Esrom e haahutaa Aram; na a Aram e haahutaa Aminadab; na a Aminadab e haahutaa Nahshon; na
 - 5 a Nahshon e haahutaa Salmon; na a Salmon e haahutaa Boas ana Rahab; na a Boas e haahutaa
 - 6 Obed ana Ruth; na a Obed e haahutaa Jese; na a Jese e haahutaa David na kin.
 - Na a David e haahutaa Solomon ana hua a Uria; 7 na a Solomon e haahutaa Rehoboam; na a Rehoboam
 - 8 e hashutaa Abija; na a Abija e hashutaa Asa; na a Asa e hashutaa Jehoshaphat; na a Jehoshaphat e hashutaa Joram; na a Joram e hashutaa Usia;
 - 9 na a Usia e haahutaa Jotham; na a Jotham e haahu-
- 10 taa Ahas; na a Ahas e haahutaa Hesekia; na a Hesekia e haahutaa Manase; na a Manase e haahutaa
- 11 Amon; na a Amon e haahutaa Josia; na a Josia e haahutaa Jekonia ikira na mai heiulana, ana maholo kira laura oto wai Babulon.

- 12 Na kira laura oto wai Babulon, ne a Jekonia easi haahutaa Salathiel; na a Salathiel e haahutaa Seru-
- 13 babel; na a Serubabel e haahutaa Abiud; na a Abiud e haahutaa Eliakim; na a Eliakim e haahutaa Asor;
- 14 na a Asor e haahutaa Sadok; na a Sadok e haahutaa
- 15 Akim; na a Akim e haahutaa Eliud; na a Eliud e haahutaa Eleasar; na a Eleasar e haahutaa Matthan;
- 16 na a Matthan e haahutaa Jakob; na a Jakob e haahutaa Joseph poro a Mary, a Jesus e huta ana, kira saea a Christ.
- 17 Alihana oto ahutana mai qeuna keikei ana Abraham lae hulaana David na awala oto mana hai; na keikei ana David lae hulaana kira laura wai Babulon na awala ni qeuna oto mana hai; na keikei ana kira laura oto wai Babulon na awala ni qeuna oto mana hai.
- Oto hutalana Jesus Christ e uri: Maholo a Joseph e ere hahia oto a Mary a nikena, na koro qake io ruru ua, kira asi losaea oto uri e qalu oto ana na Hiona
- 19 Maea. Na a Joseph poro ineia, na mane odotai, e qake sare ta muni unu haatai ana, ne easi adoado-
- 20 mainia oto muni maadia oto mala mumuni. Na maholo e adoadomainia ua na moola inihou, ne liokau, naite angel a Lord e haatai oto munia ani maahu qole, easi taurini, Joseph, Kalena David, o sie popolou oto ani tola konilana hua ioe a Mary: ana e qalu oto ana
- 21 na Hiona Maea. Na eanai manatainia kalena na elemane; na o anai saea na satana uri a Jesus; ana ineia oto ile ni haauria mai ruruha ineia maania mai orahaa
- 22 ikira. Na ahutana na moola hou e mani too oto, uri muni haatooa oto na olani a Lord e unua oto ana na prophet, uri,

23 Liokau, na keni raorii eanai qelu oto, na eanai manatainia oto kalena na elemane.

Na kira anai saea na satana uri Emanuel: saelana oto, ana kira walaa olisia, uri God maikia.

24 Na a Joseph e taelai oto maania maahuna easi teui oto mala angel a Lord ine e walaa oto kau muniani.

25 na easi tolea oto hua ineia; na e qake io ruru maia lae hulaana e manatainia oto kalena na elemane: na easi saea na satana uri a Jesus.

- 2 Na a Jesus e huta oto i Bethlehem na poona i Judea ana haudina a Herod na kin, lio kau, ikira mai magoi kira keikei i qaalana sato kira asi hula i
- 2 Jerusalem, kira asi walaa uri, Ineia oto ihei a laani e huta oto mai na kin parasira alai Judea? ana ami loosia oto hoi heu ineia i qaalana sato, ne ami asi lae
- 3 mai muni qautou honosia. Na a Herod na kin e rono urina ne saena easi liki oto, na saeda ahutana mai
- 4 Jerusalem lou meia. Na easi haarurura mano alai naohana priest na alaile e haausulira mai ruruha, ne easi soi haria ada uri a Christ eanai huta oto ihei.
- 5 Oto kira asi taurini, I Bethlehem oto na poona i Judea; ana na prophet e usua kau urini uri,
- 6 Na ioe, Bethlehem, na hanua i Juda, O qale haora hikena mai alaha ni Juda: Ana naile e governor eanai kalitaha mai maanio, Na ineia oto eanai kakakalira na mai ruruha inau alai Israel.
- 7 Na nea Herod e harai mumuni ana alai magoi siena easi soi hariraelu uri hoi heu ni easi kalitaha
- 8 mai inenita. Na easi usunainira oto wai Bethlehem, easi taurini, Amu lai heitale winiwini sulia elekaleni, na ana amu lio haaroia oto, amu asi haaronoau keu muni nee lae noone lou nee qauqautou honosia.
- 9 Na kira ronoa walana kin oto kira asi taelai; na lio kau, hoi heu ni kira loosia kau i qaalana sato ne e naoda kau easi dau i hahona lehu ni na elekale ne 10 ana. Na kira loosia hoi heuni kira asi saesaediena
- 10 ana. Na kira 100sia noi neuni kira asi saesaediena 11 maia na sae rukeruke. Na kira asi sili wei nima kira asi loosia na elekale ikoroi a Mary a nikena; na kira qouruuru oto iano kira asi qautou honosia; na kira tahania dienahana na moola ikira, kira asi ta na mai niina munia, na mai gold, na na mai ei
- 12 wasuwasu, na na mai mur. Na a God e ere haapasulira ani maahu qole uri mane kira alihoi siena Herod, ne kira asi elihoi oto i henua ikira ana tala aopa.
- Oto kira alihoi oto, ne lio kau, naite angel a Lord e haatai oto munia Joseph ani maahu qole, easi taurini, Sulutae laani, o tolea na ro hai nikena na molu tehi oto i Misraim, na molu io haawali wei lehuna hulaana

na anai hatonainia munio: ana a Herod oto anai tau 14 heitalea na elekale ni muni haamaesia. Oto e sulutae easi tolea na ro hai nikena i rodo na kiraelu asi

15 luluu oto i Misraim; kiraelu io oto ilehuna lae hulaana a Herod e mae oto; uri muni haatooa haiwala ni a Lord e unua kau ana na prophet uri, Nau soi

a Lord e unua kau ana na prophet uri, Nau soi 16 haatai ana kaleku mei keikei i Misraim. E mano urina a Herod e losaea oto uri alai magoi e koeana, ne saena easi honu oto ani saewasuna, na e usunainira na maile, easi horo suuhainia oto na mai elemane i Bethlehem na ana mai sarohana hanua kalikalia, e too ro halisi oto ada, ikira na maile lou na halisi e qale ahu ada, sulia na maholo e soi harira 17 na mai magoi ana. Oto na haiwala a Jeremia na prophet easi too oto urini, uri,

18 Kira ronoa oto walana naile i Rama.

Na naraha na na takona paina

A Rakel ea takotakosia mai kalena;

Na e qake sare alusae ana na haasaemano ana kira aia oto.

Oto maholo a Herod e mae oto, lio kau, naite angel a Lord e haatai munia Joseph ani maahu qole i Misraim,

20 easi taurini, Sulutae laani, o tolea na ro hai nikena na molu hei lae lou i henua mai Israel: ana alaileni e mae oto kira tau heitalea kau na haamaesilana na 21 elekale ni. Oto e taelai easi tolea na ro hai nikena.

22 na kiraelu asi lae wai laona hanua mai Israel. Na ana e ronoa uri a Arkelaus e alaha i Judea olitana Herod a amana ne easi popolou mane alihoi lou wei lehuna; na ana kira ere haapasulia ani maahu qole, oto neia asi liu tarau weu i henua i Galilea.

23 na e hula ilehuna neia asi io ana poona satana i Nasaret, uri muni haatooa haiwala ni na prophet e unua kau uri, Kira anai saea uri na laa ni Nasaret.

Oto ana mai haudina ni a John a Lotomaea e kalitaha mai, easi laalani walaa laona hanua saasala 2 i Judea, easi taurini, Amu adomai oli; ana alahana

3 ni leni e duduhia oto mai. Ana ineia oto inihou a Isaia na prophet e walaa raranana, e tauri,

Walana naile ea walawalaa paina ilaona hanua saasala uri.

Amu teu diena ana tala a Lord,

Amu haaodohia na mai lehu ni laelae ineia.

- 4 Nea John inihou e tooni oto ana na warauhuna kamel, na na roro tooni na teeteena kau i iena, na nauhana
- 5 oto mai oru na suluni bee ni mausu. Oto ikira mai Jerusalem na ahutana mai Judea kira asi silitaha
- 6 wau isiena, na ahutana mai kekena Jordan lou. Na kira hauni helesia na lotomaea ana i wei peina i Jordan maia na unu haatainilana na mai orahaa ikira.
- 7 Na neia e loosia na mai Pharise na na mai Saduke hunahunaa e lae mai munia na lotomaea ana, easi
- 8 taurini munira uri, Alai kaleni maa, atei e ere haapasuliamu uri muni emu e tahi maania na saewasuna eanai tola? Ne amu hunu oto ani huahuani ola e
- 9 haidadana ana na adomai olina: na amu suuri adoadomai muni walaa i saemiu uri, A Abraham oto maikia a amakaelu; ana naa unua muniemu uri, A God e nanama oto muni ta mai elekale munia
- 10 Abraham maania mai heu inihou. Na otonihou na hau rohoroho kira konia oto i imiimini ei, na taana na ai e qale hunu eni huahuani ola diena ne kira anai tohu
- 11 asia, mune derea oto ilaona duna. Inau nihou naa lotomaea amiu ani wei munia na adomai olina: na ta ile anai lae mai i puriku ne e nanama liutahaaku, na nau qake malisina oto na tolalana na shoe ineia: ineia oto anai lotomaea amiu ana na Hiona Maea na ani duna:
- 12 na tetere ineia oto i nimana, na neia oto anai teu dienaana na lehu ni madamada korn ineia: na eanaisi siokonia mai korn ilenina haa, na ta eanaisi unu asia oto na ulouloitana ilaona duna kira sie maasia oto oo.
- 13 Mano urina a Jesus e kalitaha mai keikei i Galilea i Jordan siena John, muni helesia na lotomaea ana.
- 14 Na a John oto e hala ni ereana, easi taurini, Holoholo inau oto muni o lotomaea aku, na uri oa lae oto mai
- 15 isieku? Na ta a Jesus easi alamia easi taurini munia, Toliasia kau weu, ana e malisikara oto muni kara hauni haatooa mano ahutana na odotaina. Oto easi
 - 16 toliasia taane urina. Na kira lotomaea mano ana a

Jesus, na e tahelai oto maania na wai, ne liokau, na salo easi waahita munia, na neia asi loosia na Hiona a God e siho mai e urihana oto na taqataqa 17 ruru, na easi dau oto ilenina; na liokau, na haiwala oto keikei ileni e tauri, A Kaleku inihou laa ni mane inau nau lio saetooana oto.

4 Oto ana maholoni na Hiona easi tolea Jesus war ilaona hanua saasala, uri muni a Satan e malaahona 2 ana wai lehuna. Na e olonau keu na mai haiatowa na na mai hairodo e hai awala, mano urina easi hiolo

3 Na a mala ahona e lae mai isiena, easi tauri, Kau ana ioe oto Kalena God, o unua kau mai heu inihou kire

4 noi bread oto. Oto e alamia easi taurini, Kira usua kau uri, Na inoni sie mauri eni bread haleite, na ta ani taana na mai wala ea kalitaha mai maania dawana 5 God. Oto a qelu haakae easi tolea i poona maea easi

haaurasia oto ana noronoro ni nima ni mane, maia e 6 taurini munia, Kau ana ioe oto Kalena God o pola

6 taurini munia, Kau ana ioe oto Kalena God o pol toli iano; ana kira usua oto uri,

Neia anai haatolaia oto mai angel ineia amu:

Na kira anai talaahuao ana nimada,

Mane na aaemu e toolupu ana na hau.

7 Oto nea Jesus munia uri, Kira usua noone lou uri, 8 O sie malamala ahona ana Lord God ioe. Oto a qelu haakae easi hei tolea lou i hahona holiwo e tewa walawala na easi haatainia ahutana na mai alahana

9 laona walumalau ana, na launihaani lou; na easi taurini munia, Na anai nii manoi oto taana na moola hou munio, ana oa taumei qouruuru oto muni qauqau-

10 tou honosiau. Oto nea Jesus easi taurini, Tahi wau, Satan: ana kira usua uri, O anai qautou honosia Lord God ioe, na o anai deuma nana tai ineia maraana.

11 Na a Satan easi haitale oto maania, na liokau, alai angel e lae mai kira asi rararetainia oto.

12 Ña e ronoa oto ana kira qelusia John oto wai laona 13 nima ni hoo, neia asi luluu oto wai Galilea; na e lae lou maania i Nasaret, esi lai io i Kapernaum i kekena iqa, oto i sarohana hanua i Sabulon na i

14 Naphtali. Uri muni haatooa oto na haiwala ni a Isala na prophet e unua, e tauri,

15 Na hanua i Sabulon, na na hanua i Naphtali,

Na maana tala talea asi, na apani Jordan qau wau, Galilea nada mai ruruha aopa,

16 Na mai ruruha e ioio kau i rorodoa

Kira asi loosia na haaora paina,

Na nada alaile e naku kau i henua ni maena na i mamalutana,

Ne na haaora paina easi kalitaha oto.

17 Talaae oto ana mai maholo ni a Jesus easi talaae ni laalani wala na ni unua uri, Amu adomai oli, ana alahana ni leni e duduhia mai.

Na e qaqahe kau i kekena iqa ni Galilea easi loosia na ro haiulana a Simon, kira saea lou na satana uri a Peter, ikoroi a Andrew aulana, koro a atonia na huo ikoroi laona iqa; ana ikoroi oto ro mane weeweesi.

19 Oto easi taurini munirerua uri, Moro luluisuliau, na naasi haaola iomoroi muni more weeweesia mai inoni.

20 Na koro atopuri oto laulau ana huo ikoroi, koro asi 21 luluisulia oto. Na e lae tarau weu maania ilehuna, easi loosia na ro haiulana aopa, a James kalena Sebede na a John aulana koroi ilaona na iola maia Sebede

amadarua, koro a tau dienaana na huo ikiraelu, na 22 neia asi soisoirarui. Na koro atopuri laulau ana iola

na ana amadarua, koro asi luluisulia.

23 Na a Jesus e laelae kalia ahutana Galilea, na e haausulira ana mai nima ni ruruha ikira, na e laalani wala ana na tataloha diena ana alahana, na e haaurira na mai ruruha maania taana na mai maelaa na

24 taana na mai daohana. Na na talohana e talo tau taha ana ahutana Suria: na kira asi tolea mai siena taana na alaile e daodaoha, na mai maelaa haiaopai e saunira kau na na mai hiitona, na alaile lou mai hiona ni orahaa ada, na alaile lou mai akalo ni haaqeu ada, na alaile lou e mae apolo, oto e mani haaurira 25 manomano. Na na mai ruruha hunahunaa e luluisulia

oto keikei i Galilea na i Dekapolis na keikei i Jerusalem na i Judea na keikei i apani Jordan qau wau.

Oto e loosia na ruruha paina easi hanetaha wau ilenina houliwo, easi naku iano, na alai qaronoisuli 2 ineia kira lae mai sulia. Oto e awanana e haausulira, easi taurini,

- 3 Dehidehira alaile e qake too ola i saeda: ana isulia na tootoolada oto ana alahana ni leni.
- 4 Dehidehira alaile ea saesaehu: ana isulia kira anai haasaemanora oto.
- 5 Dehidehira alaile ea adomai haora ada maraada; ana kira anai hele susuli ana na walumalau nada.
 - 5 Dehidehira alaile ea hiolo ni neu na ea nisu ate ni tono ana odotaina: ana kira anai pote oto.
- 7 Dehidehira alaile na sae ni amasina ada; ana kira anai hei amasira lou.
- 8 Dehidehira alai sae manola: ana kira anai loosia God.
- 9 Dehidehira alaile ea haaloko alihoi: ana kira anai saera oto uri alai kalena God.
- Dehidehira alaile kira a taunainira kau hahia na odotaina: ana na tootoolada oto ana alahana ni leni.
- 11 Dehidehi emu oto maholo kira a tau ni ere mamaelaa amiu, na kira a taunainiamu, na kira a qelu haakae ilenimiu ana taana na moola tataala talaaehana inau.
- 12 Amu saesae diena na amu sae rukeruke: ana na waitamiu anai peina ileni: ana alihana noone lou kira taunainira kau mai prophet e holai naomiu keu.
- 13 Iamu oto na asi munia walumalau: na ana na asi e aela oto ne kira anai hui lou hahia ani taha? e qake diena oto, na ta kira anai dereasia oto wau, muni
- 14 mai inoni e uriurii. Iamu oto na haaora munia na walumalau. Na poona kira tohua ilenina na houliwo
- 15 esi mumuni oto oo. Na kira qake tarauhainia na light, muni e noia i orohana na iteite, na ta i talana oto; na easi haaoratainia ahutana alaile wai nima ni.
- 16 Alihana oto noone na haaora iamu mune haaora i naona na mai inoni muni kire loosia na mai arikosina diena iamu, na muni kire haamanikulua Amamiu ileni ana.
- 17 Amu sie adomainia uri nau lae oto mai muni nee tau tekelainia mai haatolana wa na mai prophet: nau qake lae mai muni nee tau tekelainii na ta muni nee
- 18 ĥaatooi oto. Ana e walaimoli oto naa unua muniamu uri, Lai hulaana ileni na mai iano anai suu oto, ne na i wa na tai kele nanani ola ana mai haatolana esie

aia oto, lai hulaana kira anaisi hauni too manomano 19 oto. Talaaehana ine ana taana naile ea likisia na tai haatolana ana mai haatolana inihou, mala ea haora waewae, na eanai haausulira mai inoni oto urina, ne kira anai saea uri e haora waewae ana alahana ni leni: na taana naile ea luluisulii meia na haausulina oto urina, ne kira anai saea uri e alaha ana alahana ni 20 leni. Ana naa unua muniemu uri na odotaina iamu esie paina liutaha ana na odotaina ikira alai haausuli na alai Pharise, ne amu sie aani lai sili weu ana alahana ni leni.

Amu ronoa oto uri kira unua oto munira holai nao uri, O si horohoro taewau; na taana naile ea horo

taewau ne anai haidadana oto ana na iilana: na ta inau naa unua muniemu, uri taana naile ea tau ni saewasulia mola na ulana ne anai haidadana oto ana na iilana; na taana naile ea walaa munia aulana uri, Raka, ne anai haidadana oto ana na pulita ni ii; na taana naile ea walaa uri, Qeu, ne anai haidadana

23 oto ana na duna i Gehena. Talaaehana ine ana oa tau muni tolea na niina ioe siena na pirupiru, na oto wai lehuna oa adomainia oto na roroana a ulemu

24 e roroaio, ne o noi asia oto na niina ioe sulia pirupiru ni, o holai lae kau o loko diena lou meia aulamu, mano urina o asi lae lou o teanai kau ana

25 niina ioe. O holai loko diena maia a maeloona ioe ana maholo iomoro ua isulia tala; mane e ta na a maeloona ioe e toliasio munia na laa ni ii, na na laa ni ii easi toliasio wau munia a laa ariarikosi, oto

26 kira anai qelusio oto wai laona nima ni hoo. E walaimoli naa unua munio uri, O sie aani silitaha oto, lai hulaana o suu manoa oto oretana na ele lehu.

27 Amu ronoa oto ana kira unua uri, O si amoamo 28 oto: na ta inau naa unua muniamu, uri naile ea tootoomaia na keni maia na masi sae munia, ne e amoamo

29 oto munia wai saena. Na ana na maamu i qaloqalo ea tau muni haatoosuao, o akania oto, o dereasia maanio: ana e diena munio muni na tai laladoha amu e aia, mane kira derea oto ahutana na sapemu i

30 Gehena. Na ana na nimamu i qaloqalo ea tau muni

haatoosuao, o tohu mousia oto, o dereasia maanio: ana e diena munio muni na tai laladoha amu e aia, mane

31 ahutana sapemu e lae oto i Gehena. Na kira hai unua lou uri, Taana naile ea tau muni maasia oto hua ineia muni neia e ta oto munia na usuusu ni maasi-

32 lana: na ta inau naa unua muniamu uri, Taana naile ea maasia oto hua ineia, na oto e qake talaaehana na amoamona, ne ea haaolaa oto mune amoamo: na taana naile ea tolea kenini nana, ile kira maasia kau, ne ea amoamo oto.

33 Na lou, amu ronoa oto ana kira unua kau munira holai nao uri, O si ereere haitakoi haakae, na ta o anai haatooa oto munia Lord na mai walaana ni ere

34 haitakoi ioe: na inau naa unua muniamu uri, O sie ere haitakoi oto oo; ana mala takoia ileni na suuri, ana na

35 lehu ni alahana a God oto ni; wa mala takoia iano na suuri lou, ana na uriurita oto talana aeaena; wa mala takoia Jerusalem na suuri lou, ana na hanua oto na

36 kin tooliu. Wa o si ere oto takoia na qaumu, ana o sie taua na tai warauhu ni qeu mune pulupulua wa

37 mune rerea. Na ta walamu mune uri oto, O suia, o suia; Qaike, qaike: na na masi ola e tau ni liutaha ana ileni ne e keikei oto ana a laa tataala.

38 Amu ronoa oto kira unua uri, Na maa talana na 39 maa, na na niho talana na niho: na ta inau naa unua muniamu uri, Amu si heitohea na laa tataala: na taana naile ea hidalia na papalimu i qaloqalo, ne

40 o hiusia lou na apani papalimu munia. Na ana naile ea tau mune haitalea na iilamu oto, na mune ta maanio na tooni ni eluhi ioe, ne o toliasia lou na

41 tooni kiikii ioe munia. Na taane naile ea wai odaio oto uri muni o haku hairuru maia ana na tai maholo ni laeha, ne o haku hairuru oto maia ana na

42 ro maholo ni laeha. O niinii oto munia naile ea suka amu, na o suuri lio aopa maania naile ea tau ni hele toto ana na masi ola ioe.

43 Amu ronoa oto ana kira unua uri, O anai saepainaana oto na auhanua ioe, na o anai tau noraupu

44 ana na maeloona ioe; na ta inau naa unua muniamu uri, Amu saepainaana oto na mai maeloona

iamu, na amu arenai kau honotana alaile ea tauna-:5 iniamu; muni amu e noi urina mai kalena Amamiu ileni; ana neia oto ea taua na sato ineia mune gaa hahira alai orahaa na alaile lou e diena, na easi taua na nimo munira alaile e odotai, ikira alaile lou

16 e qake odotai. Na ana amu e tau muni saepainaana alaile e hai saepainaamiu lou, ne amu anai si hele ana na waaita uritaha? alaile ea totola tooha uri

17 kira qake taurina kau? Na ana amu e tau muni hele nimanima maira alai ulamiu haleite, ne amu a arikosia na mai taha e liutahaana alaile aopa? uri 48 mai ruruha aopa e qake taurina kau? Iamu oto

amu anaisi diena asia oto mala Amamiu ileni e diena asia oto.

Amu lio talamiu oto mane amu e ta na odotaina iamu i naona mai inoni uri mune kira losia oto: ana ea taumei urina amu sie manatainia oto na waaita isiena Amamiu ileni.

Talaaehana ine maholo oa ta oto na niina ioe, o suuri uhia na ahuri i naomu, mala alai oi hono ea tautaui ana mai nima ni ruruha na isulia mai maana tala, muni kire ta na manikuluana ana mai inoni. E walaimoli naa unua oto muniamu uri, Kira hele 3 manoa oto na waaitada. Na ta ioe oto maholo oa ta na niina ioe, ne mane na maumaulimu e mana-4 tainia na masiola na qaloqalomu ea taui: na niina ioe mune mumuni oto: na a Amamu ile ea looloosii

na moola e mumuni eanaisi suu ola munio i maani. Na maholo amu anai arenai keu amu suuri tau mala alai oi hono: ana ikira oto kira a haihunia na urana muni arenai ana mai nima ni ruruha na ana mai maana tala rua, uri muni ura haatai nani inoni. walaimoli naa unua oto muniamu uri, Kira hele ma-6 noa oto na waaitada. Na ta ioe oto maholo oa tau muni arenai, o sili oto wai laona atohono ioe, na o hohonoa oto maana atohono ioe, ne oasi arenai oto munia Amamu ile ea io mumuni, na Amamu ile ea

looloosii na moola e mumuni eanaisi suuola oto mu-7 nio i maani. Na maholo amu a arearenai ne amu suuri walaa mala qeu oto mola mala kau alaile ana 13

mai ruruha aopa: ana kira adoadomai oto uri kira 8 anai ronoisulira ana sukana oto haahuna. Hoe amu suuri maamaanira oto: ana Amamiu oto e manatainia oto na moola amu haihunii na amu qale 9 haatohui ua ani. Talaaehana ine amu arearenai kau uri: Amamami ile ileni, Na satamu muni e maea.

10 Na alahana ioe muni e lae mai. Na moola saemu oto ani, na taulani muni e madau oto, iano ilehu mala

11 oto ileni. O ta mai siiri muniami mai naulaa e hai-

12 dadana ana siirini. O saeasia na mai roroana iami, mala ami saeasia oto na mai roroana alaile e haaro13 roaira amami. Na o suuri toleami munia na mala-ahonalamami, na o haauriami maania a laa tataala.

14 Ana amu a tau muni saeasia na mai roroana na mai inoni, ne a Amamiu ileni noone lou anai sae-

15 asia na mai roroana iamu. Na ta ana amu qake saeasia na mai roroana na mai inoni, ne a Amamiu noone lou sie saeasia na mai roroana iamu.

16 Na lou maholo amu a oloolonau, amu sie lio ni saehu oto mala alai oi hono: ana kira a tau lo aela ana maada, uri muni kire ura haatai nani inoni uri kira a oloolonau oto. E walaimoli naa unua muni-

17 amu uri, Kira hele manoa oto na waaitada. Na ioe oto maholo oa oloolonau, o suuhia qaumu, na o ho-

18 hoda maa; mane o ura haatai oto nani inoni uri oa oloolonau, na nana Amamu oto haleite, ile ea io mumuni: na Amamu oto ile ea lolosii na moola e mumuni eanaisi suuola oto munio i maani.

19 Amu suuri lolohainia namiu dienahana na moola mai iano, na lehu oto na osana na na pepe eanai nau suhainii oto, na na inoni pelipeli eanai akerainia na

20 nima munia pelina. Na ta amu lolohainia namiu dienahana na moola wai leni, na lehu oto na osana na na pepe esie nau suhainii, na mai inoni pelipeli

21 esie akerainia na nima munia pelina: ana dienahana na moola iamu ea taumei io ana na lehu, ola na saemiu

22 oto anai ioio lou wei lehuna. Na maa oto na light ana na sape: ana na maamu oto ea manola, ne ahutana

23 sapemu oto anai mataqa oto ana. Na ana na maamu ea aela, ne ahutana sapemu oto anai rorodoa oto ana.

Na ana na light amu ine ea taumei noi rorodoa oto, ne 24 masi rorodoa oto ni e paina mala na taha! Naile esie dauma maarua oto nana na ro alaha: ana eanai tau nora upu munia naite laa, na eanai saepaina ana ruana; wa eanai io rarao oto maia naite laa na eanai maka ana ruana. Amu sie dauma maarua Talaaehana ine 25 oto nana God na nana Mamon. naa unua muniamu uri, Amu si adoadomai suasuatee ana manomiu, uri na moola taha amu anai na, wa na moola taha amu anai tonohii; wa lou ana sapemiu uri na moola taha amu anai tooni parasiamu eni. Uri na manomiu e qale hia liutahaana na mai naulaa, 26 na na sape liutahaana lou na mai tooni? Amu loosia kau na mai menu ni leni, uri kira qake tatataii, kira qake elieli, kira qake noinoikoni ilenina na mai haa; na a Amamiu ileni ea haahaanaura oto. Uri amu

27 qake hia liutahaada oto? Na atei keu hikemiu ana ea tau muni adomai suasuatee ana, na uri eanai haatewaa taane na sapena ana na tai kele lehu mola poru?

28 Na e ua oto amu a talei adoadomai suasuatee ana na mai tooni? Kau amu adomainia oto na mai aro kalikali ana mai lehu raro kira a paipaina uritaha; kira

29 qake daudauma, kira qake hauhau: na ta inau naa unua muniamu uri, Maholo oto a Solomon e hou kalikali ne e qake tooni parasia mala na taile hikeda.

30 Na mala oto a God e tooni urina hahia na mai halisi ana mai lehu raro, ola ea io oto i siirini, na oto ideni kira a dereasia oto ilaona na umu; raoni uri esie tooni parasiamu oto liutaha, iamu alai adoa-

31 domai ruarua? Hoe ana e urina amu sie adomai suasuatee, ani unua uri, Na moola taha ami e naui? wa, Na moola taha ami e tonohii? wa, Na moola taha

32 ami e tooni parasiami eni? Ana na mai ruruha aopa kira hauni haihaitalea na moola inihou; ana a Amamiu ileni ea manatainia oto uri amu sare tooana na moola inihou. Na ta amu holai haanaolainia na haitalelana

na alahana ineia, na na odotaina ineia; na oto kira

34 anai sapeia ahutana na moola ni muniamu. Hoe ana e urina amu suuri adoadomai suasuatee ana ideni : ana isulia ideni oto anai adomai suasuatee ana na 15 moola ineia maraana. Na masi aelana ana naite haudina e hatona oto ana haudina ni.

Amu suuri ii oto, na kira sie hai ii amu lou. Ana amu a taumei ii ana na iina uritaha, ne kira anaisi hai ii amu lou ana na iina urina: na amu a tohotoho ana na tohotohota uritaha ne kira anaisi hai tohotoho

3 lou muniamu ana na tohotohota ni. Na e ua oto o a toomaia na nananiei i maana aulamu; na oto o qake aani adomainia na pou ni ei oto i maamu ni?

4 Wa uri o anai walaa uritaha munia aulamu uri, O toliasiau keu nee sipeni asia na nanani ei maania maamu; na lio kau, na pou ni ei oto i maamu ni?

5 A oi hono, o holai taasia kau na pouni ei maania maamu ni; mano urina o asi lio hahuroto muni o sipeni asia na nanani ei maania maana aulamu.

6 Amu suuri ta na moola maea iamu ada na mu usu, na amu suuri derea na mai huahuani dehi iomu i naona mai poo, mane e ta na kire uri pulisii oto ana aaeda, kira asi alihoi oto muni ala koukou iamu.

7 Amu haatohu, na kira anaisi nii oto muniamu; amu heitale, na amu anaisi lio haaroii; amu ikiiki 8 na kira anaisi tahamaa muniamu; ana taana naile ea

haatohu ne eanai akauri ola oto; na taana naile ea haitale ne eanai lio haaroii oto; na taana naile

9 ea ikiiki ne kira anaisi tahamaa munia. Wa atei inoni hikemiu, na na kalena ea taumei sukaa na hoi bread ana, uri eanaisi ta na hoi heu ana; 10 wa ana ea taumei sukaa na hoi ia, uri eanaisi ta

10 wa ana ea taunei sukaa na noi ia, uri eanaisi ta 11 na maa ana? Na iamu urina na mai inoni aela na amu manatai niinii ana moola diena munira alai kalemiu, ne uri a Amamiu ileni esie nii liutaha ana na

12 moola diena munira alaile ea sukasuka? Talaaehana ine taana na moola amu haihunii oto ana na mai inoni muni kire taui muniamu, iamu lou amu anaisi hei taurina munira: ana na holoholo inihou na mai haatolana oto na na mai prophet.

13 Amu sili weu ana maana para haora: ana na maa e paina ana para, na na maana tala e aroka ea lae talea na maena; na alaile huna ea laelae isulia.

14 Ana na maa e haora ana para, na na maana tala

e koko ea laelae talea na maurina, na alaile e qale huna ea tautau haaroia.

15 Amu lio talamiu oto ana na mai prophet kaekae, kira a laelae mai siemiu ani tooni parasilada ani teeteeni sheep, na wai saeda ikira mai wolf okaoka.

16 Amu anaisi liosaera kau ana mai huahua ada. Uri kira anai huusii taane mai huahuani vine ana na walo kakaru, wa na huahuani fig ana na kolu?

17 Alihana noone lou taana na ai diena ea hunuhunu ana mai huahuani ola diena; na na ai aela ea hunuhunu

18 ana mai huahuani ola aela. Na ai diena esie hunu ana mai huahuani ola aela, na na ai aela esie hunu ana

19 mai huahuani ola diena. Taana na ai e qake hunu ana mai huahuani ola diena ne kira anai tohu asia

20 muni derea oto wai duna. Talaaehana ine amu anaisi manatainira oto ana mai huahuani ola ada.

21 E qake taana naile hikena alaile ea unua muniau uri, Lord, Lord, ne anai sili oto laona alahana ni leni; na ta ileni haleite ea tau muni tolai sulia moola

22 saena Amaku ileni oto ani. Ne na maile huna anai taurini sieku ana haudinani uri, Lord, Lord, uri ami qake walaa ni prophet kau ana satamu, na uri ami qake paia kau mai hiona ni orahaa ana satamu, na uri ami qake tautaui na mai anoa huna ana satamu?

23 Oto ana maholoni na anaisi unu tahanainia munira urini uri, Nau qake aani manatainiamu oto oo: amu haitale kau maaniau, alaile ni amu a arikosia na

24 tataalana. Talaachana ine taana naile ea ronoa walaku nihou, maia na luluisulilana oto, ne kira anai alahunainia oto ana na mane salemai, e tohua nima

25 ineia ilenina na hau: oto na nimo e nimo wau, na na ahe e ahe oto, na na maani deni e horo oto, na kira asi hitaana nima ni, na e qake aani aoho: ana kira

26 noia na suasualana ilenina hau. Na taana naile ea ronoa walaku inihou, na e qake luluisulia oto, ne kira anai alahunainia oto ana na inoni e qeu, e tohua nima

27 ineia ilaona one: na na nimo e nimo wau, na na ahe e ahe oto, na na maani deni e horo, na kire hauni saunia oto na nimani; oto easi aoho: na na masi aohona urina e paina walawala. Na na taulana e lae urini uri maholo a Jesus e unu manoa na mai walaana nihou, na mai hanua huna e 29 panarainia na maani haausulina ineia. Ana e haausulira kau e urihana naile na nanamana oto ana na e qake urihana na mai haausuli ikira.

Na e siho toli oto maania na holiwo, ne mai ruruha 2 huna e luluisulia. Na lio kau, naite laa e oropa e lae mai siena easi pouruuru honosia, maia e taurini, Lord, ana saemu oto urina ne na nanamana oto amu muni o haarereau. Oto e lalainia na nimana e hele wau ana easi tauri, Saeku taane urina, o rerea alihoi: na laulau e rerea oto maania mai oropa. Na a Jesus easi taurini munia, O lio talamu oto, mane o unua siena naile; na o lae kau weu o haatainio siena a priest, na o teanai kau ana masi niina ine a Moses e haatola kau

ana, muni na ola ni unu haatoo nada.

5 Na maholo e sili oto wai Kapernaum, ne naite 6 mane kenturion e lae wai siena, easi tola suuia, e tauri, Lord, na elemane inau e eno oto i nima e mae 7 apolo, e la otoi hulasia oto waewae. Na easi taurini 8 munia, Na anai lae wai haauria. Oto a mane kenturion easi alamia e tauri, Lord, nau qake malisina oto muni o lae wai sili i nima inau: na ta o walaa mola, na na 9 elemane inau anai meuri otoni. Ana inau noone lou na inoni horana mai alaha, na na mai soldier noone horaku lou: na naasi tauri munia laa nihou uri, O lae wau, oto easi lae oto wau; na munia naite laa uri, O

lae mai, oto easi lae oto mai; na munia laa hairaretai 10 inau uri, O tauri keu, oto easi taurini oto. Na a Jesus e rono urina, oto easi panarainia, maia e tauri munira alaile e lulu isulia uri, E walaimoli naa unua muniamu uri nau qake aani lio tooana oto na hiwalaimolina

11 e paina urina, qake oto, na i Israel qaike lou. Na naa tauri muniamu, uri na maile huna anai lae mai keikei i qaalana sato, na keikei i suulana sato, na kira anai neku hairuru oto iano maia Abraham na a Isaak

12 kiraelu a Jakob, wai laona alahana ni leni: na kira anai dereasia oto alai kale ni alahana wai laona rorodoa i sinaha: lehu na takona ana na nananadi nihona.

13 Oto a Jesus easi tauri munia a mane kenturion uri, O

lae wau; mala o hiwalaimoli keu ne mune urina oto namua. Na elemane ni easi meuri oto ana tai maholo ni sato ine.

14 Na a Jesus e lai sili•wai nima a Peter, ne easi loosia keni hunaona e eno oto na daohana madoro e

15 taua. Oto easi hele wau ana nimana, na na daohana madoro ine e tolenani aia oto maania; oto easi sulutae,

16 e raretainia oto. Na e saulehi oto, ne kira asi tolea mai siena na maile huna mai hiona ni orahaa ada: oto easi peia oto na mai hiona ni orahaa ana na haiwala,

17 na e hauni haaurira oto na maile e daodaoha kau: uri mune haatooa oto holoholo ni a Isaia na prophet e unua e tauri, Ineia oto e ta na mai maleqeleqena ikia, na e mani poonainia oto na mai daohana ikia.

18 Na a Jesus e loosia na mai molani ruruha e rururu oto kalikalia, ne easi unua walana oto kira anai ato

19 oto holosia iqa. Oto naite laa haausuli easi lae mai, e tauri munia, Haausuli, na anai lulu oto isulio ana

20 taana na lehu oa taumei lae ana. Nea Jesus easi taurini munia, Mai fox kira too liwaliwa, na mai menu kira too niui, na ta na Kale ni inoni e qake

21 lehu talana oto muni uluna qau ana. Na naite laa hikena mai qaaronosuli e tauri munia, Lord, o holai 22 toliasiau keu nee lai heitolia amaku. Na ta a Jesus

22 toliasiau keu nee lai heitolia amaku. Na ta a Jesus easi tauri munia, O lulu oto isuliau; na o toliasira alaile e mae muni kire haitolia alaile e mae ada.

23 Na e taelia na iola, na alai qaaronosuli ineia e 24 luluisulia. Na liokau, na dionai peina e dionai oto ilaona iqa, na na ahe e sau tataalasia iolani; na ineia

25 e maamaahu. Oto kira asi lae wai siena, kira asi haatalisia, maia kira tauri, Lord, o haaurikia oto, ana

26 kia anai mae oto. Oto easi tauri munira, E ua oto amu a talei popopolou, iamu alai adomai ruaruaa? Oto easi tae, e ereana na oru na na ahe; oto easi

27 holaa totowerua oto. Na na mai inoni ni e panarainia oto, kira asi taurini, Na laa uritaha inihou, ana na oru na na ahe ea tolaisulia haleite?

28 Na e lai arapuu ana apani iqa qau wau ana hanua mai Gadara, na na ro mane e odoia, na mai hiona ni orahaa i saeda, koro isitaha oto maania mai kiliqeu,

koro loaloa oto waewae, naile sie ramo oto ni liu 29 isulia talani. Na lio kau, koro asi awara oto, koro tauri, Na ola taha oto amere na lou emu, laani, Kalena God? uri o lae oto mai ni haahiito iemere oto

30 kokelai? Na na haka ni poo oto hunahunaa e susuda 31 kau e kele haataurira qau wau. Oto mai hiona ni

orahaa easi haatohu ana kira tauri, Ana oa tau muni paiemi, o usunainiemi ami e lai sili laona haka ni 32 poo wauni. Oto easi taurini munira uri. Amu lae

32 poo wauni. Oto easi taurini munira uri, Amu lae oto wau. Oto kira asi silitaha oto kira siholira na mai poo na lio kau, haka ni pooni e mani pola tatahiruhiru isulia sapena hanetahana wai laona iqa, kira

33 mani tono oto i wei. Na alaile e haanaura kau e tahi oto, kira asi lae wai poona, kira talohainia oto waluteni ola, na lou holoholoni e tolea ro maneni mai

34 hiona ni orahaa e io kau adarua. Na lio kau, ahutana alaile ana poona ine e mani isitaha oto kira lae honosia Jesus: na kira loosia oto kira asi haatohu ana mune haitale oto maania na sarohana hanua ikira.

Na e taelia na iola e ato oto e lai arapuu ana hahu2 ana hanua ineia. Na lio kau, kira anainia oto mai
siena naite laa e mae apolo, e eno oto ana hulina:
na nea Jesus e loosia oto na hiwalaimolina ikira easi
tauri munia laani e mae apolo uri, Kaleku, saemu
muni e mano kau, kira saeasia oto mai orahaa ioe.

3 Na lio kau, na mai halu haausuli e walaa ni sae uri, 4 A laa nihou ea walaa taewau oto. Na a Jesus e manatainia oto mai adomaina ikira easi taurini oto, 5 E ua oto amu a adomai tataala wai saemiu? Ihei ni

e madau, muni unua uri, Kira saeasia oto mai orahaa

6 ioe; wa muni unua uri, Taelai, o laelae hailiu? Na ta muni emu e manatainia uri Kale ni inoni e nanama mai iano muni saeasia na mai orahaa, (oto easi taurini munia laa e mae apolo uri), Taelai, o suluia hulimu na olae wai nime joe. Na oto e taelai easi

7 hulimu, na o lae wai nima ioe. Na oto e taelai, easi 8 lae oto wai nima ineia. Na mai ruruha e loosia urina ne kira asi popolou oto, maia kira soi haamanikulua God, ile e ta na nanamana urina munia na inoni.

9 Na maholo oto a Jesus e liu tarau weu maania 20 lehuna, ne easi loosia na inoni satana a Matthew, e naku oto ana lehu ni wili tooha: na easi tauri munia, O luluisuliau. Oto easi taelai e lulu isulia.

10 Na na taulana e lae urini uri maholo e eno oto munia nauna i nima, ne lio kau, alai totola tooha na alai orahaa huna e lae mai kira eno oto hairuru meia

11 Jesus ikira na mai qaaronoisuli ineia. Na alai Pharise e loosia urina, ne kira a si tauri, E ua kau a haausuli iamu ea naunau ruru maira alai totola

12 tooha ikira alai orahaa? Na ta e ronoa easi tauri, Alaile e maumauri diena kira qake haihunia na laa

13 kurakura; na ta alaile oto ea daodaoha. Na amu lae amu heitale isulia na masi ola inihou uri e ua, na uri, Nau haihunia oto na amasina na na teanaina suuri: ana nau qake lae mai muni haraira alai odotai, na ta alai orahaa.

14. Oto ana maholoni alai qaaronoisuli a John e lae mai siena, kira asi tauri, E ua kau iami na alai Pharise ami a oloolonau hunahunaa, na ta alai

15 qaaronoisuli ioe kira qake aani oloolonau? Na a Jesus e tauri munira, Uri alaile ana nima a laa e tola hua anai saesaehu keu maholo a poro haolu ua maira? na ta na haudina anai siho, maholo oto kira anai taasia oto a poro haolu maanira, ne kira

16 anai si oloolonau taane ana mai maholoni. Na naile sie ponosia oto na lahu ni tooni ani mesi sala kira qake tau diena ana: ana na kakatani sala ine kira ponopono ana anai weiwei hailiu oto ana tooni, ne

17 anaisi haka aela oto maania holai nao. Wa lou kira sie dedeia na wine haolu ilaona hou wei teeteeni poo e lahu: ana e urina kau ne hou wei teeteeni poo anai hoka oto, na wine anai ahe warea oto mola, na hou wei teetee ni poo anai aela oto: na ta kira anai dedeia oto na wine haolu ilaona hou wei teeteeni poo haolu, ne ahutana ro ola anai meni io konitoo i maana.

18 Maholo e walaa urina, ne lio kau, naite mane alaha e lae wai siena, e pouruuru honosia easi taurini, Kaleku ele keni raorii ea mae oto molani: na o lae kau mei o noia na nimamu ihahona, na eanai mauri oto lou.

19 Oto a Jesus e taelai, easi luluisulia na mai qaaronoi-

- 20 suli ineie noone maia. Na lio kau, naite keni, na apu e saunia na awala ni helisi oto mana na rua, ineia nihou e lae mai i purina, e kele hele mola ana nononi
- 21 tooni ineia: ana e walaa ni sae uri, Mala naa kele hele mola ana nononi tooni ineia, ne na anai mauri oto lou.
- 22 Na a Jesus e alihoi talea na e loosia easi tauri, Kaleku, saemu mune mano kau, na hiwalaimolina amu ine e haaurio oto. Na a kenini e mauri oto e talaae ana
- 23 maholo ni sato ine. Na a Jesus e hula oto ana nima a alaha ni, na e loosia alaile e tautau eu, na ahutana
- 24 mai hanua huna e kotakota, ne asi tauri oto, Amu haitale kau: ana ele keni hou e qake mae, ea maa-
- 25 maahu mola. Na kira asi mesieinia. Na kira paira mano mai hanua i sinaha, ne easi sili weu, easi hele
- 26 wau ana na nimana; na elekeni ni e taelai oto. N na tataloha ana e talo oto kalia ahutana hanueni.
- Na a Jesus e liu tarau weu maania ilehuna, ne na ro ulu e luluisulia, koro arai, koro asi tauri, O ama-
- 28 siemere oto, laani kalena David. Na e sili oto wai nima, ne ro uluni koro asi lae wai siena: na a Jesus easi taurini munirarua uri, Moro hiwalaimoli oto ana nau nanama taane muni ta na masi ola inihou? Oto
- 29 koro asi tauri munia, O siua, Lord. Oto easi hele wau ana maadarua, maia na haiwala uri, Mala moro
- 30 hiwalaimoli keu ne mune urina oto namoro. Oto maadarua e hai lio lou. Na a Jesus e ere adarua oto waewae, e tauri, Moro lio talamoro oto mane naile e
- 31 manatainia oto. Na ta koro silitaha wau, koro asi talohainia oto talohana munia ahutana hanua ine.
- 32 Na koro silitaha oto wau, ne kira asi tolea mai naeta laa e panu isiena, na hiona ni orahaa oto ana.
- 33 Na e paia oto hiona ni orahaa ine, ne laani e panu keu e walaa oto: na mai ruruha huna e panarainia oto, kira asi teuri, Kira qake aani loosia oto na masi
- 34 ola urina i Israel. Na ta alai Pharise e tauri, Ea paipaia oto mai hiona ni orahaa ana a alaha parasira mai hiona ni orahaa.
- 35 Na a Jesus e waiwesia oto taana na mai poona na taana na mai oouteni nima, e haahaausuli ana mai nima ni ruruha ikira, na e laalani wala ana tata-

loha diena ana alahana, na e haaurira kau maania taana 36 na maela na taana na daohana. Na e loosia na mai ruruha huna ne saena easi amasira oto, hahia e rako aelaada na hahia kira tatana oto, kira urihana oto na

37 mai sheep e qake laa ni kakakali ikira. Oto easi tauri munira alai qaaronoisuli ineia, Na halisi e paina, na
38 ta alaile ni deumaa e qake huna. Talaaehana ine amu

38 ta alaile ni deumaa e qake huna. Talaaehana ine amu area kau a laani aunani helisi, uri muni e usunainia

10 oto alaile ni deumaa na halisi ineia. Oto e haraia mai na awala mana rua isiena, easi niia munira na nanamana parasia na mai hiona ni orahaa, uri muni paipaira oto, na muni haahaauri oto maania taana na maela na taana na daohana.

Ne satada alai haatola awala mana rua e uri: A naohana laa, a Simon, kira saea lou ana a Peter, na a Andrew aulana; a James kalena Sebede, na a John

3 aulana; a Philip na a Bartholemew; a Thomas na a Matthew laa totola tooha; a James kalena Alphaeus,

4 na a Thadeus; a Simon Selotes, na a Judas Iskariot,

5 laani e qeloa kau. Alaile inihou na awala mana rua a Jesus e usunainira oto, na e haatolaira, e tauri,

Amu sie laelae oto isulia mai tala ikira mai ruruha aopa, na amu sie lai sili ana mai poona mai Samaria:

6 na ta amu hahuani lae oto talea mai sheep e keikei 7 ana nima a Israel e takalo kau. Na amu laalani wala laelae, amu tauri, Alahana ni leni e duduhia

8 mai. Amu haaurira alai daoha, amu taea lou alaile e mae oto, amu haarerea alai oropa, amu paia mai hiona ni orahaa: kira nii suu keu muniamu, ne amu

9 hei nii suu lou urina. Amu sie akaurisia na mai gold, wa na mai silver, wa na bras suuri lou laona mai mei

10 ni haa iamu: wa na mai suuri munia laeha, wa na ro tooni suuri, wa na mai shoe suuri, wa na ailiapaa: ana a laa daudauma e haidadana ana mai naula ana.

11 Na ana amu a tau ni sili wau ana naite poona wa ana naite oouteni nima, amu haitalea naile ilehuna eanai haidadana; na amu anai io susu oto wai lehuna

12 hulaana amu anai silitaha lou maania ilehuna. Na maholo amu a sili laona naite nima ne amu walaa

13 haadienaa kau. Na ana na nima ine e haidadana ne

na dailama iamu mune siho oto hahia: wa mala e qake haidadana, ne na dailama iamu mune hai oli lou

14 taleamu. Na taana naile e qake tola koniamu, wa e qake tolai sulia walamiu, ne maholo amu a silitaha oto maania nimani wa maania poona ni, amu usuri

15 asia na uumado e rarao ana aaemiu. E walaimoli naa unua muniamu uri, Eanai malamalaohe taane munia hanua i Sodom na i Gomora ana haudina ni ii, na e sie malamalaohe munia poona ine.

16 Lio kau, naa usunainiamu oto e urihana na mai sheep i matolana na mai wolf: ne talaaehana ine amu noi saenanau keu mala mai maa, na amu noi maneko mala na

17 mai taqataqaruru. Na amu lio talamiu keu ana mai inoni: ana kira anai qeloamu oto munia mai pulita ni ii, na kira anai rapusiamu laona mai nima ni ruru

18 ikira; o siua, kira anai toleamu wai naona alai governor na alai kin talaaehana inau, munia na ola ni

19 unu haatoo nada na nana mai ruruha aopa. Ne maholo kira a qeloamu oto, amu sie adoadomai suasuatee uri amu anai walaa uritaha wa ani walaana uritaha: ana na haiwala amu anai unua ne kira anai

20 niia oto muniamu ana tai maholo ni satoni. Iamu amu qaike walawalaa, na ta na Hiona a Amamiu

21 ineia oto laa ea walawalaa wai saemiu. Na aulana naite laa anai qeloa oto aulana munia maetana, na amana naite laa anai qeloa oto kalena: na mai elekale anai taelai oto hahia mai amada na mai nikeda, na

22 anai haamaesira oto. Na ahutana mai hanua anai tau noraupu muniamu talaaehana na sataku: na ta naile ea io konitoo oto lai hulaana na oretalana, ne

23 anai mauri oto. Ne maholo kira a taunainiamu ana poona inihou, amu tahi keu weu ana naite poona aopa: ana walaimoli naa unua muniamu uri, Amu sie waiwesia mano mai poona ni Israel na a Kale ni inoni e hula oto mai.

24 Laa qaaronoisuli e qake liutahaana oto a laa haausuli ineia, wa inoni heiraretai e liutahaana lou a

25 alaha ineia. E hatona oto ana a laa qaaronoisuli muni noi oto urihana a alaha ineia. Uri ana kira harainia oto a aunani nima ana a Beelsebub, ne uri 24

kira sie hahuani haraira oto alaile ana nima ineia! 6 Talaachana ine amu sie maunira oto: ana taana na ola kira aluhia kau ne kira anai hue haatai taane oto ana; wa ohe kira mumunia kau, ne kira anaisi saea 7 taane oto. Na na moola naa unui siemiu ana rorodoa, amu unu haatai eni ana atowa: na moola 8 amu ronoi i elinemiu, amu houleinii oto i qaoha. amu sie maunira alaile ea haamaesia na masi sape, na oto kira qake nanama muni haamaesia na maurihaai: ne amu anai hahuani maunia oto a laani e nanama oto mune dau tekelainia na sape na na maurihaai 9 ahutadarua oto i Gehena. Uri kira qake holiholia na ro pipisu ani rotoni haa mola poru? na e qake ile O hikeda e usu oto i mado ahoa ana a Amamiu; na kira 1 idumia mano na mai warauhu i geumiu. Talaaehana ine amu sie mamau; iamu amu lai hia oto liutahaana 2 mai pipisu huna. Talaachana ine taana naile ca unu tahanainiau i naona mai inoni, ne inau noone lou na 3 anai unu tahanainia oto i naona Amaku ileni. taana naile ea taitei eku i naona mai inoni, ne inau

Amu sie adomainia uri nau lae mai mune asia na dailama hahia walumalau: nau qake lae mai mune 5 asia na dailama na ta na nahi oto. Ana nau lae oto mai muni opaa na ro hai mamana, na na ro hai nikena, na na ro hai hunaona keni: na mai maeloona 17 munia naile ikira oto alaile i nima ineia. Ile ea saepainaana amana wa nikena liutahaaku neia e qake malisiku: na ile ea saepainaana kalena keni wa 18 kalena mane liutahaaku ne e qake malisiku. Na ile e qake ta na ailipou ineia mune luluisuliau, neia e qake malisiku. Ile ea lio haaroia na maurihaana ne eanai teu tekelainia oto; na ile ea tau tekelainia oto na maurihaana talaaehana inau, ne eanai lio haaroia oto.

noone lou na anai taitei ana i naona Amaku ileni.

10 Ile ea tola koniamu ne e tola koniau oto, na ile e 11 tola koniau ne e tola konia laa e usunainiau mei. Ile ea tola konia na prophet ana satana prophet ne anai helesia oto waaitana na prophet; na ile ea tola konia na inoni odotai ana satani inoni odotai ne anai helesia 12 oto waaitana na inoni odotai. Na taana naile eanai

haatonohia naile hikena alaile haora inihou ana na kaokao ni wei wawai mola, ani satani qaaronoisuli, e walaimoli naa unua muniamu uri neia sie aani ore oto ana waaitana.

Oto na taulana e urini uri, maholo a Jesus e haatola mano ana alai qaaronoisuli awala mana rua ineia, ne easi lae oto wau maania ilehuna mune haausuli na mune laalani wala ana mai poona ikira.

Na a John e rono i nima ni hoo ana mai arikosina a Christ, ne i usunainia mai qaaronoisuli ineia, easi

- 3 taurini munia, Ioe kau na laa ea laelae oto mai, 4 wa uri ami anai tototoria ile aopa? Oto nea Jesus e alamirarua easi taurini munirarua uri, Moro lae wau, moro unua munia John ana moola moro a ronoi na
- 5 moro a loosii oto: uri alai ulu ea lio lou, alai kou ea laelae hailiu, alai oropa ea rerea lou, alai punu ea rorono lou, na kira a taea oto na maile e mae oto, na kira laalani wala oto ana tataloha diena munira alaile
- 6 e qake tootoo ola. Na dehidehia oto a laani e qake 7 toosua aku. Na koro asi laelae oto, nea Jesus e talaai unua munira mai ruruha huna raranana John uri, Na ola taha amu isitaha oto laona hanua saasala muni toomaia? na maani rade ohia e mamahiohio ana
- 8 oru? Hoe na ola taha ni amu isitaha oto wau muni loosia? na inoni ohia e tooni eni tooni melumu? Lio kau, alaile e tooni eni tooni melumu ikira oto ana
- 9 mai nima mai alaha. Ne talaaehana na taha kau amu isitaha oto wau? uri muni loosia na prophet ohia? O siua naa unua oto muniamu, na naile e
- 10 liutahaana oto na mai prophet. Ineia oto nihou, kira usua kau raranana uri,

Lio kau, naa usunainia oto i naomu laa haatola inau,

Ile anai tau diena ana tala ioe loosio.

11 E walaimoli naa unua muniamu uri, Hikena alaile e huta ani keni naile e qake aani taelai oto muni e liutahaana a John a Lotomaea: na ta ile e haora

12 ana alahana ni leni ne e lai liutahaana oto. Na keikei ana qoni a John a Lotomaea hula mai inihou kira a hele aailaa ana alahana ni leni, na alai ramo a talei

- 13 hele laua oto. Ana ahutana mai prophet na mai haatolana e walaa ni prophet keu hula mai ana John.
- 14 Na uri ana amu a sare helesia na masi ola nihou,
- 15 ineia oto nihou a Elija laa ni laelae oto mai. Ile e too
- 16 alinana muni rono, ne mune rono oto. Na ta na anai alahunainia na qauna inihou ani taha? E urihana oto alai elekale ea ioio i heraniusina, kira a talei soisoi
- 17 wau munia alai damada, kira a tauri, Ami uhi eu namiu, na amu qake maomao; ami takotako, na amu
- 18 qake kumuia na manomanomiu. Ana a John e lae oto mai e qake naunau wa e tono, oto kira asi tauri,
- 19 Na hiona ni orahaa oto ana. Na kale ni inoni e lae mai e naunau e totono, oto kira asi tauri, Lio kau, nauhana na tonohana e paina, e hai malahuna maira alai totola tooha ikira alai orahaa. Na kira ii odotai oto ana salemaina isulia daulana.
- 20 Oto easi talaai saewasulia na mai poona neia e haahunaa kau na mai anoa huna i sieda, ana kira
- 21 qake adoadomai oli oto. Amaamasio oto Korasin! amaamasio oto, Bethsaida! ana uri kira taua oto na mai anoa huna urina i Tur na i Sidon mala kira taui oto i matolamoro, tane kira qani adomai oli oto inao maia mai tooni ponapona na maia mai
- 22 ora. Na ta naa unua muniomoro uri, eanai malamalaohe taane munia Tur na a Sidon ana haudina ni ii,
- 23 na esie malamalaohe muniomoro. Na ioe, Kapernaum, uri kira anai haatohainio hula wai salo? o anai lae oto wai ano hula i Hades: ana uri kira taua na mai anoa huna urina i Sodom mala kira taui oto i matolamu, tane eanai io konitoo oto hula mai ana
- 24 siiri hou. Na ta naa unua muniamu uri eanai malamalaohe taane munia hanua i Sodom ana haudina ni ii, na esie malamalaohe munio.
- 25 Na ana maholoni a Jesus e alamia e tauri, Naa haasaediena amu Mamaa, a Lord parasia ileni na iano, ana o mumunia oto na moola inihou maania alaile e salemai na e manata, na o haatainii oto
- 26 munira alai kaakae: o siua, Mamaa, ana urina e 27 diena oto i maamu. Amaku e niia oto waluola muniau: na naile e qake manatainia uri a Mamaa atei,

na ta a Kale haleite; na naile e gake manatainia uri a kale atei na ta a Mamaa haleite, koro oto a laa a Kale 28 e sare haatainia munia. Alaile, kira nahei hikemiu e weo na e tola hia, ne amu meni lae mai isieku, ne na 29 anaisi haamamalo amiu. Amu noia kau hau ni aqo inau ilenimiu, na amu noi mai qaaronoisuli inau; ana inau oto naa manata na asi maneko oto i saeku: na amu anaisi tau haaroia na mamalona munia saemiu.

30 Ana hau ni ago inau e diena, na tolana inau e

malamalaohe. 12 Oto ana maholoni a Jesus e liu ilaona mai lalo ni korn ana haudina ni sabbath; na mai qaaronoisuli ineia e hiohiolo, kira asi talaai huusia na mai huahuani 2 korn, kira naui oto. Na ta alai Pharise e loosia, kira asi taurini munia, Lio kau, alai qaaronoisuli ioe kira a taui na moola e qake haidadana ana mai haatolana 3 munia na taulana ana haudina ni sabbath. Na ta e tauri munira, Uri amu qake saesaea kau na masiola a David e taua kau maholo e hiolo, ikira alaile lou e 4 hakunia kau; ana e sili wai nima a God na e na mai bread kira koni haatai eni; na e qake haidadana ana mai haatolana uri mune na, wa muni alaile e hakunia 5 e na, na ta e haidadana ana mai priest haleite? Wa uri amu qake saesaea kau ana mai haatolana, ana mai priest ana haudina ni sabbath ana lolata ni mane kira a tau taewau ana haudina ni sabbath, na kira qake

6 aani roroaira ani? Na ta inau naa unua muniamu, uri naile taane ilehu e alaha liutaha ana nima ni mane 7 ni. Na uri ana amu manatainia oto na masi ola inihou uri e ua, na uri, Nau haihunia oto na amasina, na na

teanaina suuri, tane amu qake ii mae ana alaile e qake 8 aani roroaira. Ana Kale ni inoni incia oto e alaha

parasia na haudina ni sabbath.

Na e lae oto wau maania ilehuna, na e sili wai nima 10 ni ruru ikira: na lio kau, naite inoni na nimana e heko. Oto kira asi soi haria, kira tauri, Ni, e haidadana oto ana mai haatolana muni haahaauri ana haudina ni sabbath? uri mune kire manatainia na 11 masi ola ni qelu ilenina ana. Oto easi tauri munira,

Atei laa hikemiu na tai sheep ineia oto, na ileni e

kokoro oto ilaona na kilu ana haudina ni sabbath, uri 12 esie lai heleana muni oke tahaana? Ne inoni e lai hia mala na taha maania na sheep! Talaaehana ine e haidadana taane ana mai haatolana muni helehele

13 diena ana haudina ni sabbath. Oto easi taurini munia laani, O lalainia wau na nimamu. Oto easi lalainia wau; oto easi diena oto e hei qiaqiala lou e urihana

14 oto naite nimanima. Na ta alai Pharise e silitaha, kira asi ruru wala honosia uri kira anaisi seunia

15 uritaha. Na a Jesus e manatainia oto easi haitale maania ilehuna: na mai hanua huna e luluisulia;

16 na e mani haaurira manomano, na e haatolaira kau

17 mane kira unu haatai ana: uri muni haatooa oto na haiwala a Isaia na prophet e unua, e tauri,

Lio kau, laa hairarefai inau nau lio hilisia oto;
Laa ni mane inau saeku e lio saetooana:
Na anai noia na Hiona inau hahia,
Na neia oto anai ladoa na iina munira na mai ruruha aopa.

19 Esie aani ere haitohe, wa eanai uloulo; Wa naile eanai ronoa walana isulia tala.

20 Esie oia na maani rade e qaa oto,
Wa eanai maasia na sina ea sasasu,

Lai hulaana ea tola tahanainia na iina ani aailaana.

21 Na mai ruruha aopa anai adomai tototori ana na satana.

Oto kira tolea mai siena naite laa na hiona ni orahaa ana, na ulu na na qeu: oto e haauria hulaana na qeu 23 e walaa taha na e lio oto lou. Na ahutana mai ruruha

huna e mani panarainia oto, kira asi tauri, Nea laa 24 inihou na kalena David ohia? Na ta alai Pharise e rono urina kira asi tauri, A mane inihou ea paipaia oto mai hiona ni orahaa ana a Beelsebub na naohana

25 hiona ni orahaa. Na e manatainia oto saeda easi taurini, Taana na alahana e opaa maraana ne eanai maanao oto; na taana na poona wa taana na nima e

26 opaa maraana ne esie ura oto oo: na uri ana a Satan ea paia Satan, ne e opaa oto maraana; na na alahana

27 inela eanaisi ura uritaha? Na uri ana inau naa paipaia mai hiona ni orahaa ana a Beelsebub, ne mai 29 kalemiu oto kira a paipaira ana atei? talaaehana ine 28 kira anai iiamu oto. Na uri ana inau naa taumei

paia mai hiona ni orahaa ana Hiona a God, ne na 29 alahana a God e siho oto mai hahiamu. Wa naile

anai sili uritaha wai nima na ramo muni nolia mai tootoolana, ana e qake holai hoosia kau laa ramoni? 30 mano urina eanaisi nolia nima ineia taane. Ile e qake

maiau neia ea apaapa oto muniau; na ile e qake sio-31 koni meiau neia ea aa tatanainii oto. Talaaehana ine

naa walaa oto muniamu uri. Kira anai saeasia taana na orahaa na taana na walaana taewau munira mai inoni; na ta na walaana taewau hahia Hiona

32 Maea kira sie aani saeasia oto oo. Na naile ea taumei ere tataalasia na Kale ni inoni, ne kira anai saeasia oto munia; na ta naile ea taumei ere tataalasia na Hiona Maea, ne kira sie aani saeasia oto oo munia, mai ana walumalau inihou wa ana waluma-

33 lau ua mai. Amu ta kau ai anai diena, na huana anai diena lou; wa qake amu ta kau ai anai aela, na huana anai aela lou: ana kira manatainia oto na ai isulia na

34 mai huana. Alai kaleni maa, iamu alai ola aela, ne amu anaisi unua uritaha ana na moola diena? Ana

35 na wawa ea unua na moola na sae e honu eni. Na inoni diena ea haatainia na moola diena maania dienahaana na moola e toonii keu isiena: na na inoni aela ea haatainia na moola aela maania tataalahaana

36 na moola e toonii keu isiena. Na inau naa unua muniamu, uri taana na walaana oto mola ikira mai inoni kira a talei ununui, ne kira anai sio sulii ana

37 mai roroana ani ana haudina ni iina. Ana kira anai ii odotai emu isulia walamu, na kira anai ii mae amu lou isulia walamu.

Oto ana maholoni mai halu haausuli ikira alai Pharise kira asi alamia kira tauri, Haausuli, ami sare

39 loosia na haara amu. Oto e alamira e tauri, Na qauna ni orahaa na e amoamo ea tautau ohia na haara; na kira sie niia oto na haara munira, na ta na haara a

40 Jona na prophet haleite: ana mala a Jona e io kau laona oqana na pusuesi na olu hai atowa na na olu hairodo; alihana oto noone na Kale ni inoni anai io 30

- 41 ilaona mado na olu haiatowa na na olu hairodo. Alai Nineve anai taelai hairuru meia na qauna inihou ana na haudina ni ii, na kira anai ii mae ana: ana kira adomai oli oto isulia laalani walaana a Jona; na lio
- 42 kau, naile taane ilehu e alaha liutahaana Jona. Keni toro kei poileni anai taelai hairuru meia na qauna inihou ana haudina ni ii, na eanai ii mae ana: ana e lae oto mai keikei i nenedena walumalau uri mune ronoa na salemaina a Solomon; na lio kau, naile
- 43 taane ilehu e alaha liutahaana Solomon. Na ta na hiona maipo maholo e isitaha oto maania naile, easi waiwesia mai lehu sasala, ea tau heitalea na lehu ni
- 44 mamalo nana, na e qake aani lio haaroia oto. Oto easi tauri, Naa anai elihoi oto wai nima inau ni, nau isitaha kau maania; na e lai hula oto ana, ne easi loosia oto e qala, kira korea oto, na kira siokoni diena ana.
- 45 Oto easi lae wau, easi tolea e hiu hiona damana kira orahaa oto liutahaana, oto kira asi sili wau muni io oto hu wai lehuna: oto tolahana na inoni ine haipuri e tataala oto waewae liutahaana holai nao. Ne eanai urina oto munia qauna ni orahaa inihou.
- 46 'Maholo e walawalaa ua munira mai ruruha huna,
 ne lio kau, a nikena na alai ulana e ura i sinaha, kira
- 47 tautau oto muni walaa maia. Na naile oto e tauri munia, Lio kau, a nikemu na alai ulamu ea ura i
- 48 sinaha kira a tautau oto muni walaa maio. Oto e alamia ile e walaa munia kau, easi tauri, Atei kau a
- 49 nikeku? na kiratei kau alai ulaku? Na e lalainia oto na nimana talea alai qaaronoisuli ineia, easi tauri,
- 50 Lio kau, a nikeku inihou na alai uleku! Ana naile oto eanai tolai sulia saena Amaku ileni, ineia oto aulaku, na a inieku, na a nikeku.
- 13 Oto ana haudina ni a Jesus e isitaha oto maania i 2 nima, easi io iano i kekena iqa. Na mai ruruha hunahunaa e rururu oto isiena, lai hulaana e ni ae laona na iola, easi io iano; na ahutana mai ruruha huna e
 - 3 puli i kekena iqa. Na e unua na moola huna munira ana mai walaana ni alahuna, e tauri, Lio kau, naite laa
 - 4 e tatataai lite e silitaha uri muni tatatainia mai lite; na maholo e tatataai keu, ne mai halu lite e usu oto i ke-31

kena tala, oto mai menu e loho mai kira naui oto; 5 na na maike e usu i darana hau, e qake mado e piola ilehuna; na laulau kira pito oto, ana masi mado e qake

6 piola ilehuna: na sato e qaa, oto easi raahira; na ana

7 kira qake susu oto, ne kira mae oto. Na na maile e usu oto i matolana mai walo; na mai walo e taelai,

8 kira asi lomosii: na na maile e usu ilaona masi mado diena, kira asi hunu oto, ile inihou na tanalau, ile ini-

- 9 hou na ono awala, ile inihou na olu awala. Ile e tooalinana muni rono, ne mune rono oto.
- Oto mai qaaronosuli e lae mai, kira asi tauri, E ua la oa walawalaa munira ani walaana ni alahuuna? Oto e alamira e tauri munira, Kira niia oto muniamu uri muni amu e saea oto moola e mumuni ana alahana ni
- 12 leni, na kira qake niia oto munia alaileni. Ana naile oto e karu ana na masiola, ne kira anai sapeia lou munia, na eanai karu oto liutaha: na ta naile e qake karu ua nana, ne kira anai taasia oto maania na masiolani
- 13 e karu ana kau. Talaaehana ine naa walawalaa oto munira ani walaana ni alahuuna; ana kira a liolio taane na kira qake liolio, na kira a rorono taane na kira
- 14 qake rorono, na saeda e qake taha ana. Na kira haatooa oto na ponina a Isala ada, ana e tauri,

Amu anai rono oto ana ronona, na saemiu sie taha oto ana:

Na amu anai lio oto ana liona, na amu sie lio too

Ana saena mai hanua hou e lomosia oto,
Na kira a rorono asa oto ana alinada,
Na kira ulua oto na maada,
Mane kira lio hahuilala ohia ana maada,
Na mane kira rono oto ana alinada,
Na mane saeda e taha oto ana,
Na mane kira alihoi oto,
Muni nee haaurira oto.

16 Na dehidehia maamiu oto, ana kira a liolio oto; na

17 alinemiu, ana kira a rorono. Ana e walaimoli naa walaa oto muniamu uri, alai prophet na alai odotai huna e sasare loosia na moola amu a talei looloosii, na kira qake loosii oto; na kira sasare ronoa na moola

18 amu a talei roronoi, na kira qake ronoi oto. Hoe, amu 19 ronoa na alahuna ana a laa e tatataai lite. Ana naile e ronoa oto na haiwala ana na alahana, na saena e qake taha oto ana, ne a laa tataala easi lae mai, easi laua oto na masi olani kira tataainia oto wai saena. Ineia oto inihou ile kira tataainia i kekena tala.

20 Na ile kira tataainia oto i darana hau, ineia oto inihou ile e ronoa na haiwala, oto e tolenani helesia oto maia

21 na saedienana hahia; na ta e qake too imiimi i saena, na ea io haawali mola haleite; oto maholo na masi ola ni haasaehu e tolea, wa kira e taunainia talaaehana
22 na haiwala ni, ne easi tolenani toosua oto. Na ile kira tataainia kau i matolana mai walo, ineia oto inihou ile ea roronoa na haiwala; oto moola ni adomai suasuatee ani mai ana walumalau inihou, na na kaena

ana tooolana, ne ikira inihou kira a lomosia na haiwala, 23 oto e qake aani hunu. Na ile kira tataainia oto ilaona masi mado diena, ineia oto inihou ile ea ronoa na haiwala, na saena easi taha ana; kau ineia inihou ea hunuhunu taane, na ea noi na maile na tanalau, na

na maile na ono awala, na na maile na olu awala.

24Oto e hai sapeia lou naite alahuuna lou aopa munira, easi tauri, Kira anai alahuunainia na alahana ni leni uri mala na inoni e tataainia na mai lite diena 25 wai lalo ineia: na ta maholo mai inoni e maamaahu. ne na maeloona munia easi lae mai i tataainia mai lite 26 ni sisania i matolana mai korn, easi tahi oto. Na na waowaona e pito oto na easi hunu, ne mai sisania easi 27 taelai lou. Oto alai hairaretai a laa a aunani nima e lae mai isiena kira asi tauri, Alaha, uri o qake hasia na mai lite diena ana lalo ioe? hoe, na mai sisania e keikei 28 iheini? Oto easi tauri munira, Na maeloona oto e taurina. Oto alai hairaretai easi taurina munira 29 uri, Ne ohe saemu oto muni melu e lai lenui? Na easi taurini, Qaike na, mane maholo amu a lanuia mai 30 sisania amu anai lenu pele ana mai korn maii. Amu toliasii keu weu urina kira anai meni peina hairuru lai hulaana na siokonina; oto ana maholo ni siokonina

na anaisi tauri munira alaile ea siokoni uri, Amu holai lenui oto na mai sisania amu hoo konii oto muni unu 33 c asii, na amu tooni konia oto na mai korn ilaona nima inau.

- 31 Oto e hai sapeia lou naite alahuuna lou aopa munira, easi tauri, Na alahana ni leni e urihana oto hoi lite ni mustard, na inoni e ta e lai hesia wai
- 32 lalo ineia: na ele masiola oto e haora waewae liutahaana taana na mai lite, na ta maholo e pito oto easi peina liutahaana na moola hasihasi wai lalo, ea noi ei oto, hulaana mai menu ni leni ea lae mai oa ana mai sasarana.
- 33 Oto easi unua naite alahuuna lou aopa munira uri; Na alahana ni leni e urihana oto na leven, na hua e ta, easi anomia laona olu nima ni flour, lai hulaana e mani nanamainii manomano.
- 34 A Jesus e unui ahutana na moola inihou ani alahuuna haleite munira na mai ruruha huna; na uri aiana 35 na alahuuna tane e gake walaa oto munira; uri muni
- 35 na alahuuna tane e qake walaa oto munira: uri muni haatooa oto na haiwala ni na prophet e unua oto kau uri,

Na anai awanana oto ani alahuuna;

Na anai houleinia oto moola kira mumunii oto keikei i noilana na suasualana walumalau.

- Oto easi lae ahoa ana mai ruruha huna, na e sili oto wai nima: na mai qaaronoisuli ineia e lae mai siena, kira asi tauri, O ladoa kau muniemi ana na alahuuna
- 37 ana mai sisania i lalo. Oto easi alamira e tauri, Laa 38 e tataainia na mai lite diena na Kale ni inoni ine : na
- na laloni na walamalau oto ni; na mai lite diena, ne na mai kale ni alahana oto ni; na mai sisania na mai
- 39 kalena a laa tataala; na na maeloona ni e hasii keu a Satan oto ni: na na siokonina na nenedena walumalau oto ni; na alaile e siosio koni alai angel
- 40 oto ni. Ne mala kau kira siokonia oto na mai sisania muni unui oto i duna, ne kira anaisi taurina oto i
- 41 haamanolana maholo inihou. Na Kale ni inoni anai usunainia wau na mai angel ineia, na kira anaisi lenui oto maania i alahana ineia taana na moola ea
- 42 haatoosua, ikira alaile lou ea tautaua na tataalana, na anai asira oto laona na meameatana duna, na lehu
- 43 na takona ana maia na nananadi nihona. Ne oto

ana maholoni alai odotai anai raa tau taha oto mala sato ana alahana a Amada. Ile e too alinana, ne muni e rono oto.

44 Na alahana ni leni e urihana oto mai tooha kira mumunii oto wai lalo; oto naile e lio haaroia, easi hei mumunia lou; na ana e saesaediena hahia ne easi lae wau easi haaholinainia na tootoolana, easi holia na lalo ni oto nana.

45 Lou, na alahana ni leni e urihana na inoni holiholi 46 ea tautau haitalea mai huani dehi diena: na maholo e tau haaroia oto na hua kira anai holi peina ana, ne easi lai haaholinainia na tootoolana, easi holia oto nana.

47 Lou, na alahana ni leni e urihana oto na huo kira atonia oto wai esi, oto kira asi sasalia taana na ia

48 manomano: na e honu oto ne kira asi okea oto wai one; kira naku oto, kira asi toonia dienahaana na mai ia ilaona mai iteite, na tataalahaani kira derei

49 oto. Ne eanai urina oto ana haamanolana na maholo inihou: alai angel anai kalitaha mai, na kira anaisi

50 opaa oto alai orahaa maania i matolana alai odotai, na kira anai asira oto laona meameatana duna: lehu na takona ana na nananadi nihona.

51 Hoe uri saemiu e tahanainia oto na moola inihou?
52 Kira asi tauri, O siua. Na easi tauri munira, Talaaehana ine taana na haausuli kira haasaea oto ana moola ana alahana ni leni ne e urihana oto naite aunani nima, ea haahaatainia oto moola haolu na moola oto qani maania na lehu talana dienahaana na moola ineia.

53 Na na taulana e urini, uri maholo a Jesus e unua manoa na mai alahuuna inihou, ne easi liki holo oto 54 maania ilehuna. Na e lai hula wai henua ineia easi haausuli wai nima ni ruru ikira, hulaana kira panarai oto waewae, kira tauri oto, Na masi salemaina na mai anoa inihou ana a mane inihou e keikei ihei?

55 Raoni a laa inihou na kalena karpenter ohia? na a nikena kira saesaea kau ana a Mary ohia? na alai ulana, a James, na a Joseph, na a Simon, na a Judas?

56 Na alai iniona kira ota isiaka manamana ahia? Haa

56 Na alai iniena, kira oto isieka manomano ohia? Hoe

57 na moola huna uri ana a laani e keikei oto ihei? Na kira mani toosua mano ana. Na ta a Jesus e tauri munira, Kira sie makaana na prophet oto oo, na ana se hanya iniia haliita na ata i nima iniia. Na a saka

58 hanua ineia haliite na oto i nima ineia. Na e qake taui na mai anoa huna ilehuna, ana hiwalaimolina e

aia ada.

14 Oto ana maholoni a Herod a tetrark e ronoa oto 2 na talohana Jesus, easi tauri munia alai heiraretai ineia uri, A John a Lotomaea neia oto inihou; e sulutae oto maania alaile e mae oto; na talaaehana ine e nanama oto muni taua na mai anoa e liutaha inihou.

e nanama oto muni taua na mai anoa e liutaha inihou.

3 Ana a Herod oto e tapolia John, e hoosia oto, na e

- noia wai nima ni hoo talaaehana a Herodias, hua 4 a Philip aulana. Ana a John e tauri munia, E qake haidadana oto ana mai haatolana muni o tolea namua.
- 5 Na e sare ta muni haamaesia oto, na e maunia mai ruruha huna, ana kira adomainia oto uri neia na
- 6 prophet. Na na haudina a Herod e hutaana e too oto, ne kalena Herodias na elekeni e maomao i
- 7 matolada, na easi diena oto nana Herod. Oto ana maholoni e ere haitakoi, na e haahaalu oto uri eanai
- 8 ta oto munia taana na ola eanai suka ana. Oto ineia, ana nikena e susuainia munia, ne easi tauri, Ta kau mei ilehu laona nima na qauna John a Lotomaea.
- 9 Oto saena alaha ni easi hu oto; na ta isulia haiwalani e ere haitakoi munia ani na isulia alaile e eno maia ana nauna, ne easi unua walana oto muni kire ta oto
- 10 munia; oto easi usunainia oto alaile muni tohu
- 11 mousia na qauna John wai nima ni hoo. Na kira tolea qauna mai ilaona na nima, kira asi niia munia a 12 elekeni ine: oto neia asi tolea munia nikena. Na
- 12 elekeni ine: oto neia asi tolea munia nikena. Na alai qaaronoisuli ineia e lae mai, kira suluia oto na raena, kira asi haitolia; na kira lae oto wau kira asi unua siena Jesus.
- Oto a Jesus e rono urina easi lae oto maania ilehuna, easi lai henua saasala e haatau: na na mai ruruha huna e rono urina, kira asi lulu oto isulia iano maania
- 14 taana na mai poona. Oto easi kalitaha na e loosia na mai ruruha e huna, oto saena easi amasira, na e
- 15 haauria alaile e daodaoha ada. Na e apai sato oto, ne 36

mai qaaronoisuli e lae mai siena, kira asi tauri, Na hanua saasala oto inihou, na e apai sato oto; o unua kau mai ruruha huna e lae oto, muni kire waiwesia

16 mai poona i holia mai naulaa ada. Oto nea Jesus easi tauri munira, E qake ola oto muni kire lae oto;

17 iamu oto amu ta mai naulaa ada. Oto kira asi tauri munia, E tai lima hoi bread na e ro ele hoi ia amelu

18, 19 ilehu. Oto easi tauri, Amu ta kau mei ilehu. Oto easi haatolaia mai ruruha huna muni kire naku iano ana halisi; oto easi ta na lima hoi bread ine na ro ele hoi ia ni, na e uwaalena i leni, easi walaa ni haadienai, easi nisii, easi ta mai bread ine munira alai qaaronoisuli, na alai qaaronoisuli e hai ta lou munia mai

ronoisuli, na alai qaaronoisuli e hai ta lou munia mai 20 ruruha huna. Oto kira hauni nau kira pote: na kira toonii oto na mai naulaa e ore ana mai naulaa kira

21 nisii keu, na awala ni mei e honu oto. Na alaile ni e nau na lima mola ni mane, kira qake idumia kau alai keni wa alai elekale.

22 Oto laulau e haaholaa alai qaaronoisuli muni kire taelia iola ikiraelu, na muni kire holai atoholo i naona ana apani iqa qau wau, lai hulaana e usunainia oto

23 mai ruruha huna. Na e usunai mano oto ana mai ruruha huna, oto easi hanetaha wai hahona houliwo mune arenai oto ana na lehu e qala: na e saulehi oto,

24 na tai ineia maraana ilehuna. Na iola ni e hane upuupu ana iqa, na kira suahia oto ana ahe; ana dani e hita

25 i naoda. Oto ana haina na maani liona i rodo easi 26 duduhira wau, ea atoatoae oto i koluna iqa. Na alai qaaronoisuli e loosia ea uriuri i koluna iqa, ne saeda easi ikulei sulia, kira asi tauri, Na akalo oto ni; na kira

27 awara oto ana kira popopolou. Na laulau a Jesus e tolenani walaa oto munira e tauri, Saemiu mune 28 mano: inau oto; amu suuri popopolou. Oto nea

Peter e alamia easi tauri, Lord, ana e noi ioe oto, 29 o unua nee lau wau isiemu i koluna iqa. Oto easi tauri, O lae mai. Oto nea Peter e siho kau maania iola, easi uriuri oto i koluna iqa uri mune lae wai

30 siena Jesus. Na e losia na oru, oto easi popopolou; na e talaai dododo oto, na easi awaraa oto, e tauri,

31 Lord, o haauriau oto ni. Oto laulau a Jesus e

lalainia wau na nimana, easi hele wau ana, maia e tauri, Laani, saemu e ruarua, e ua oto o qake

32 hiwalaimoli? Na koro hane oto wau ilalona iola, 33 ne na oru easi toli oto. Na alaileni ilaona iola kira asi qouruuru honosia, kira asi taurini, So ioe

Kalena God oto walaimoli.

Na kira liki holo oto kira asi hula wau ana 35 hanua i Genesaret. Na alaile ana hanueni e lio saea oto kira asi usunainia na maile muni lai waiwesia ahutana hanua kalikalira; na kira asi

36 tolea mai siena ahutana alaile e daoha; na kira haatohu ana uri muni kira kele hele mola ana noonooni tooni ineia: na ahutana alaile e kele hele

mola ana ne kira mani meuri oto.

Oto ana maholoni alai Pharise na alai haausuli keikei i Jerusalem e lae mai siena Jesus, kira asi

2 tauri, E ua oto alai gaaronoisuli ioe ea haitohea na mai walaana kia hele susulii oto ana alai weuwaka? ana kira qake hohoda nima maholo kira a naunau

3 bread. Oto e alamira easi tauri munira, Ne e ua iamu lou amu a haitohea oto na haatolana a God talaaehana na mai walaana amu hele susulii urina?

4 Ana God e tauri keu, O adomai hiahia ana amamu na ana nikemu: na lou, Ile ea walaa tataalasia amana 5 wa nikena, ne mune maesia oto. Na ta iamu oto amu

a walaa uri, Taana naile oto ea tauri oto munia amana wa munia nikena uri, Na masiolani o anai akaurisia oto aku mune maio oto, ne kira niia oto munia God; so

6 neia sie adomai hiahia urina ana amana. Na amu tau hiusia oto walana God talaaehana na mai walaana 7 amu hele susulii urina. Alai oi hono, a Isaia e walaa diena ni prophet kau horamiu, e walaa uri,

Mai hanua hou ea adoadomai hiahia aku ani

qeruqeruda;

Na ta na saeda e haatauriau oto.

Na kira a qaoqao ola ni mane oto maatala isieku, Mai maani haausulina ikira ani haatolana na mai 9 inoni.

Oto easi haraia mai na mai ruruha huna isiena, 10 easi tauri munira, Amu qaaronoisuli keu, na saemiu, 38

- 11 mune taha oto ani: Na masi ola e sili i dawa ne esie haamadaa na inoni; na ta na masiola ea kalitaha maania dawa, ne masiolani oto eanai haamadaa na
- 12 inoni. Oto alai qaaronoisuli e lae mai, kira asi tauri munia, O manatainia taane uri alai Pharise e toosua
- 13 kau, ana kira ronoa haiwalani? Na ta e alamira e tauri, Taana na ola kira hasia na oto a Amaku ileni
- 14 e qake hasia, ne kira anai ehura asia oto. Amu noto kau maanira: ikira alaile ea naonao na kira ulu oto. Na uri ana na ulu ea taumei naona naite ulu, koro
- 15 anai meni usu oto ilaona na aliholo. Na a Peter e alamia easi tauri munia, O ladoa kau na alahuuna
- 16 inihou muniami. Oto easi tauri, Uri iamu noone 17 lou amu puo ua? Uri amu qake losaea kau, uri taana na ola ea sisili i wawa ne ea ooni oto i ieka,
- 18 na kira asi derei oto wai pota? Na ta na moola ea kalitaha maania na dawa, ne kira a kalitaha oto maania i sae; na ikira oto kira anai haamadaa na
- 19 inoni. Ana na moola inihou e keikei i sae, na uri, mai adomaina aela, mai talei horona, mai amoamona, mai iona madaa, mai pelina, mai qelu haakaena, mai
- 20 walaana taewau: na moola oto inihou moola ni haamadaa na inoni: na ta na nauna oto ani nimamima kira qake hodalii ne na inoni esie madaa oto oo ani.
- 21 Na a Jesus e kalitaha oto maania ilehuna, easi 22 lae oto i sarohana hanua i Tur na i Sidon. Na liokau, na keni ni Kanaan e lae mai keikei i sarohana hanueni, easi awarasia, e tauri, O amasiau, Lord, kalena David; ana kaleku na elekeni siohaana e tataala waewae ana na hiona ni orahaa oto ana.
- 23 Na ta e qake aani alamia oto mala ana na tai haiwala. Na alai qaaronoisuli ineia e lae mai kira haatohu ana, kira tauri, O unua kau mune lae oto;
- 24 ana ea awara oto i purikaelu. Na ta e alami easi tauri, Kira qake usunainiau oto munira alaile aopa, na ta munia mai sheep anā nima Israel e takalo kau.
- 25 Oto easi lae mai i pouruuru honosio, maia na haiwala 26 uri, Lord, muni o maiau oto. Na e alamia easi
- taurini munia uri, E qake diena muni ta na mai bread ada alai elekale na muni derea oto ana mu usu.

27 Na ta e tauri munia, Qaike na, Lord: ana mu usu noone ea naunaui na mai nanani naulaa ea usuusu oto

28 maania na table alai aunada. Oto a Jesus easi alamia e taurini munia, Keni hou, na hiwalaimolina amu e paina: mala o hiwalaimoli keu ne mune urina oto munio. Oto elekeni ineia e mauri oto ana tai maholo ni sato ni.

29 Na a Jesus e kalitaha oto maania ilehuna, na easi lae wai kekena iqa ni Galilea; na e hanetaha oto wau i hahona na houliwo, easi io iano wai

30 lehuna. Na na mai ruruha huna e lae mai isiena, na alai tou oto isieda, na alai ulu, alai panu, alai kou, na alaile aopa huna, na kira asira oto wau i nadona

31 aena Jesus; na e mani haaurira manomano: lai hulaana na mai ruruha huna e panarainia oto, maholo kira loosia alai panu e walaa taha, alai kou e mauri lou, na alai tou e laelae hailiu, na alai ulu e lio lou: oto kira asi soihaamanikulua God Israel ana.

32 Na a Jesus e haraia mai alai qaaronoisuli ineia isiena, easi tauri, Saeku ea amasia oto na mai ruruha huna inihou, ana kira io rarao oto isieku oluna na dina oto inihou na e qale ola ni na ikira: na nau qake sare usunai hiolo ada, mane kira mano toli oto isulia tala.

33 Oto mai qaaronoisuli easi taurini munia, Ne kaelu anaisi manatainia uritaha na mai bread huna urina na na hanua saasala oto inihou, uri muni haapotera mai

34 ruruha huna mala inihouni? Oto nea Ĵesus easi taurini munira, E nita hoi bread amiu? Oto kira asi unua uri, Tai hiu ile, na na mai kele ia qake 35 huna. Oto easi unua mai ruruha huna anai io iano;

36 oto e ta na hiu hoi bread na mai hoi ie ni; oto e walaa ni haasaediena easi nisii, easi nii oto wau munira alai qaaronoisuli, na alai qaaronoisuli e hai

37 niia lou munira mai ruruha huna. Oto kira mani nau kira pote: na kira asi toonii na mai naulaa e ore ana 38 mai naulaa kira nisii keu, na hiu iteite e honu. Na

alaile ni e nau na hai mola ni mane, kira qake idumia 39 alai keni na alai elekale. Oto easi usunainia mai ruruha huna, na e taelia na iola ikiraelu, easi hula

wau ana sarohana hanua i Magadan.

- Na alai Pharise na alai Saduke e lae mai, kira malaohonana kira haatohu ana uri mune haatainia
 - 2 na haara keikei ileni ada. Na ta e alamira easi tauri munira, Ana ea saulehi oto ne amu asi tauri, Eanai
 - 3 sato taane: ana mai mesi salo molemole isalo. Na oto i haahulee uri, Eanai nimo oto siiri: ana mai mesi salo molemole i salo na e rorodoa oto. Amu manatai ii sulia na maana salo, na amu puotainia oto mai haara
 - 4 ana mai maholo. Na qauna ni orahaa na ni amoamona ea tau haitalea na haara, na kira sie niia oto na haara munira, na ta na haara a Jona na prophet haleite. Oto e haitale oto maanira, easi lae oto wau.

- Na alai qaaronoisuli e atoholo oto i apani iqa, na 6 kira sae rorodoa kira qake aani tola bread ada. Na a Jesus easi tauri munira, Amu kenetainiamu oto na amu lio talamiu oto ana na leven ikira alai Pharise na 7 alai Saduke. Oto kira asi mani haitalei oto maraada,
- 8 kira tauri, Kaelu qake tola bread oto akaelu. Na a Jesus e manatainia easi tauri, Iamu alaile ni sae ruarua, e ua amu a mani haitalei maraamiu oto, ana
- 9 amu qake tola amiu ani bread? Uri amu qake lio saea ua, wa amu qake adomainia na lima hoi bread ada lima mola ni maneni na ana enita masi mei amu
- 10 toonii oto? Wa ana na hiu hoi bread ada hai mola ni maneni, na ana enita masi iteite amu toonii oto?
- 11 E ua oto amu qake losaea oto uri nau qake walaa muniamu raranana na mai hoi bread? Na ta amu lio talamiu oto ana na leven ikira alai Pharise na alai
- 12 Saduke. Oto saeda easi tahania oto ana uri e qake unua kau kira anai lio talada oto ana na leven bread, na ta ana na maani haausulina ikira alai Pharise na alai Saduke.
- 13 Oto a Jesus e hula oto i sarohana hanua i Kaisareia Philipi, easi soi haria alai qaaronoisuli ineia, e tauri, Mai ruruha huna ea unuunua na Kale ni inoni uri
- 14 atei keu? Oto kira asi tauri, Na maile uri a John a Lotomaea; na na maile uri a Elija: na na maile aopa
- 15 uri a Jeremia, wa naile oto ana mai prophet. Ineia asi tauri munira, Iamu kau amu a unuunuau uri atei?
- 16 Nea Simon Peter e alamia easi tauri munia, Ioe oto

17 a Christ, Kalena God laa mauri. Oto nea Jesus c alamia easi taurini munia, Mane dehidehio oto, a Simon Bar-Jona: ana na apu na na hasio e qake haatainia oto amu, na ta a Amaku oto ile ea io ileni.

18 Na naa tauri lou munio, uri ioe oto a Peter, na uri ilenina hau inihou na anai tohua oto na soihaataina inau; na mai maana para i Hades e sie aani aailaa

inau; na mai maana para i Hades e sie aani aallaa
19 liutahaana. Na anai ta oto munio mai ki ana alahama
ni leni: na taana na moola o anai hoosii oto mai iano
ne kira anai hei hoosii lou wai leni: na taana na
moola o anai luhesii oto mai iano ne kira anai hei lu-

20 hesii lou wai leni. Oto easi ereana alai qaaronoisuli uri mane kira unu haatai ana munia naile uri neia a Christ.

21 Talaae oto ana maholoni a Jesus easi talaai haatainia oto munira alai qaaronoisuli ineia, uri na holoholo oto ineia mune lae oto wai Jerusalem, na mune sape hiito hunahunaa ana alai rato ni mane na alai naohana priest, na uri kira anai haamaesia oto, na uri kira anai taea oto ana oluna na haudina.

22 Oto a Peter easi kokelainia, easi talaai ere ana, e tauri, Amaamasio oto Lord: na holoholo urina esie

23 aani toleo. Na ta e alihoi oto, easi tauri munia Peter, O tahi oto wau i puriku, Satan: ioe oto na hau ni haatoosuau: ana saemu e qake adomainia oto na

24 moola a God, na ta na moola na mai inoni. Oto a Jesus easi tauri munia alai qaaronoisuli ineia uri, Ana naile ea sare luluisuliau, ne mune hehesia oto alihoi, na mune suluia oto na ailipou ineia, mune

25 si luluisuliau. Ana taana naile ea sare kenetainia na maurihaana ne eanaisi tau tekelainia oto: na taana naile ea tau tekelainia na maurihaana talaaehana

26 inau, ne eanaisi lio haaroia oto. Ana na ola taha na inoni anai teria, mala ea hele manoa ahutana walumalau oto nana, na oto na iina eanai ii tau too ana na maurihaana? Wa na ola taha na inoni anai ta

27 mune olisia oto na maurihaana ana? Ana na Kale ni inoni anai lae oto mai meia na manikuluhaana Amana na alai angel lou ineia noone maia; oto ana maholoni eanaisi suuola oto munia taana naile isulia

28 oto mai arikosina ineia. E walaimoli naa unua oto

muniamu uri, Na maile oto hikena alaile ea uraura hou, na kira sie mami oto oo hikena na maena, lai hulaana kira anai loosia na Kale ni inoni ea lae oto mai ana alahana ineia.

Oto e ono haudina e mano oto, nea Jesus easi toleraelu a Peter, na a James, na a John aulana, easi naoda wau, ilenina naite houliwo e tewa, na tai ikiraelu maraadaelu: na na sapena easi noi aopa i maadaelu: na na maana easi raa tau taha mala sato, na mai tooni ineia e noi rerea oto mala na raa. Na lio kau, a Moses na a Elija e haatai adaelu koro walawalaa oto maia. Na a Peter e ala, e tauri munia Jesus. Lord e diena nakaelu muni na iona ilehu: ana e too i saemu, ne nee tohua ilehu na olu apaapa; naile namua, na naile nana Moses, na naile nana Elija. Maholo e walawalaa ua. ne lio kau, na masi uru e raa e malusiraelu oto: na lio kau. na haiwala e keikei ana masi uruni e tauri, A kaleku inihou, laa ni mane inau, nau lio saetooana oto; amu tolaana kau. qaaronoisuli ni e ronoa kiraelu asi lahutai oto i maadaelu, kira asi popopolou oto waewae. Na a Jesus e lae mai easi hele i sapedaelu easi tauri, Amu sulutae, na amu suuri popopolou. Na kiraelu uwaalena ana maadaelu na kira qake loosia naile oto na ta a Jesus oto maraana.

Na kiraelu asi siho toli wau maania i houliwo, oto nea Jesus easi ere adaelu oto, e tauri, Amu sie unuunua siena naile ana moola e haatai oto muniomolu, lai hulanaa oto na Kale ni inoni eanai taelai lou maania alaile e mae oto. Na alai qaaronoisuli ineia e soi haria kira asi tauri, Ne e ua kau alai haausuli ea unuunua uri na holoholo oto a Elija mune holai nao oto mai? Oto e alamira e tauri, A Elija ea naonao taane mai, na eanaisi tau dienaana waluola: na ta naa unua oto muniamu uri a Elija e qani hula oto mai, na kira qake manatainia oto, na kira tautau munia na moola oto isulia saeda. Alihana noone lou na Kale ni inoni anai sape hiito ada. Oto alai qaaronoisuli easi manatainia oto uri e walaa munira raranana John a Lotomaea.

14 Na kira hula oto wau ana mai ruruha huna, oto naite inoni e lae mai sulia, e qouruuru honosia, eas

15 tauri, Lord, o amasia kau a kaleku: ana ea qeuqeu na e tola aelana oto: ana ea talei usu oto haahuna

16 wai duna, na haahuna oto wai wei. Na nau tolea kau siena alai qaaronoisuli ioe, na kira qake aani haauria.

17 Oto a Jesus e alamira e tauri, Qauna ni sae ruarua na ni hehesi, na anai io maiamu lai hula inenita? na anai sae malumu kau muniamu lai hula inenita?

18 tolea kau mei isieku ilehu. Oto a Jesus e ereana oto; na na hiona ni orahaa easi silitaha maania: oto elemane ni e mauri oto lou ana tai maholo ni sato ni.

19 Oto alai qaaronoisuli e lae wai siena Jesus na e qala, kira asi tauri, E ua kau ami qake nanama muni paia

- 20 oto? Oto easi tauri munira, Ana na hiwalaimolina iamu e qake paina: ana e walaimoli naa unua muniamu uri, Ana na hiwalaimolina taane amiu mala oto hoi lite ni mustard haleite, ne amu anaisi unua munia na houliwo inihou uri, O sulutae maania ilehu o lae oto niweu; na eanaisi sulutae oto; na e qale ola mune asaiamu oto.
- 22 Na maholo kira ioio oto i Galilea, nea Jesus easi tauri oto munira uri, Kira anai qeloa oto na Kale ni
- 23 inoni laona nimada na mai inoni; na kira anai haamaesia oto, oto kira anaisi hei taea lou ana oluna na haudina. Na saeda easi hu oto waewae ana.
- 24 Na kira asi siho oto wai Kapernaum, na alaile e taria too ro tooha ani inoni kira lae mai siena Peter, kira asi tauri, Ni, a haausuli iamu e tata too ro tooha
- 25 ni? E asi tauri, Taane siua. Na e hula oto wai nima, nea Jesus easi kokea ani soi harilana uri, Ni Simon, oa adoadomai uritaha? alai alaha mai iano, kira a taitari tooha ana kira nahei? uri ana alai

26 kaleda, wa ohia ana alaile aopa? Na easi tauri, Ana alaile aopa e ua; oto a Jesus easi tauri munia, Talaaehana na masiolani alai elekale anai io sapemawa

27 oto. Ne mane kia haatoosuara, o lae kau wei one, o derea wau na hinou, o wainia mai na hoi iani ea holai ala; na o rokasia na dawana, ne o anaisi lio

haaroia na masi tooha ilalona; o heleana kau, o ta kau wau munira arenaku na arenamu.

Oto ana tai maholo ni satoni alai qaaronoisuli e lae mai siena Jesus, kira asi tauri, So atei kau e alaha 2 liutaha oto ana alahana ni leni? Na e haraia oto na elekale siena, easi haaurasia oto i matoladaelu easi 3 tauri, E walaimoli naa unua oto muniamu uri, Ana amu qake alihoi oto, muni noi oto mala alai elekale haora, ne amu sie aani sili oto wau laona alahana ni Talaachana urina taana naile ea haahaoraa mala na elekale inihou, ineia otoni e liutaha oto ana 5 alahana ni leni. Na taana naile ea totola konia na tai elekale mala elekale inihou ana sataku ne ea tola 6 koniau oto: na taana naile ea haatoosuaa na taile ana alaile e haora inihou kira a hiwalaimoli eku, ne e diena oto nana muni kire qaroa na hau pulopulo paina 7 i luena, muni kire si haadodoa wai esi dodo. Amasilana oto na walumalau ana isulia na moola ni haatoosua! ana e sie molahia oto oo uri na moola ni haatoosua anai too oto: na ta amasilana oto na inoni ni na moola ni haatoosua anai too oto talaachana 8 ineia! Na uri ana na nimamu wa na aaemu e haaolao oto muni o toosua, ne o tohu mousia oto, o derea oto maanio: e diena oto namua muni o sili wau ilaona maurina na oa kou wa aaemu ea tou, mane ani too ro nimamu wa too ro aaemu kira anai dereasio oto wai 9 laona duna ea io oto hu. Na uri ana na maamu ea haaolao muni o toosua, o akania oto, o derea oto maanio: e diena oto namua muni o sili wau ilaona maurina ani tai apani maamu haleite, mane ani too ro maamu kira anai dereasio oto wai laona gehena ni 10 duna. Amu lio talamiu oto mane amu maka ana na tai ile hikena alaile haora inihou; ana naa unua oto muniamu, uri mai angel ikira ileni ea tootoomaia na 12 maana Amaku ileni. Ne amu adoadomai uritaha ana? ana naile ea tooana na tanalau ni sheep, na na taile oto ea takalo maanira, uri e sie toliasira na siwa awala mana siwa, mune lae wai ilenina mai houliwo, 13 mune haitalea oto ileni e takalo kau? Na uri ana ea

tau haaroia, walaimoli naa unua oto muniamu, uri 45

- ea saesaediena oto walawala hahia ileni, maania 14 hahia siwa awala mana siwa e qake takalo kau. Alihana oto lou e qake lae isulia saena Amamiu ileni uri muni na taile hikena alaile haora inihou e takalo oto.
- 15 Na uri ana a ulamu ea tau tataalasio ana na masi orahaa, ne o lae kau, o haananaua kau ana masi orahaani na tai iomoroi oto maraamoroi: ana ea taumei
- 16 tolaamu oto, ne o helesia oto aulamu. Na ana e qake tola amu, ne o haraia kau naile wa na ro ile ohia, uri muni haatoolana oto taana na haiwala ana walana na
- 17 ro ile wa na olu kira a walaa haatoo. Na uri ana ea lalawa tola ada, ne o anaisi unua oto munia na soihaataina: na uri ana ea lalawa tola ana lou na soihaataina, ne muni noi oto mala na laa ana mai
- 18 ruruha aopa wa mala na laa totola tooha. E walaimoli naa unua oto muniamu uri, Taana na ola amu
 anai hoosii oto mai iano, ne kira sie aani luhasii oto
 wai leni: na taana na ola amu anai luhasii oto mai
- 19 ano, ne kira sie aani hoosii oto wai leni. Na lou naa unua muniamu, uri na ro ile hikemiu anai adomai hairuru oto ana na masi ola koro anai sukaa oto, ne
- 20 eanaisi urina oto nadarua ana Amaku ileni. Ana na ro ile wa na olu ea ruru oto ana na lehu isulia na sataku, ne inau oto ilehuna i matoladaelu.
- 21 Mano urina a Peter e lae mai, easi tauri, Lord, a ulaku eanai tau tataalasiau oto haaenita ana na masi orahaa, na naasi saeasia oto munia? uri anai hulaana
- 22 haahiu oto? A Jesus easi tauri munia, Nau qake unua munio uri, Eanai hula mola ana haahiu; na ta
- 23 uri, Na hiu awala oto na haahiu lou urina. Talaaehana ine kira alahunainia oto na alahana ni leni uri mala naite kin, e sare ii oto isulia mai roroana alai
- 24 hairaretai ineia. Na maholo e talaai ii oto, kira asi tolea oto mai naile isiena, e roroaia oto ana na awala
- 25 ni sinola ni talent. Na ana e qake manatainia oto na masiola mune suu roroana ana, ne a alaha ineia easi unua walana oto muni kire haaholinainia oto, na a hua ineia noone lou na alai kalena na tootoolana, uri
- 26 mune si suu roroana ani. Oto a laa hairaretaini e

ladamai iano e qouruuru honosia, easi tauri, Alaha inau, saemu mune malumu keu eku, na asi suui taane 27 munio ahutani oto. Oto a alaha a laa hairaretai ni ne saena e amasia oto, oto easi luhasia oto, easi

28 saeasia oto munia na masi roroana ine. Na ta a laa hairaretai ni e silitaha, e odoia oto na laa hairaretai damana, e roroaia oto ana na tai tanalau ni penny: oto easi tapolia oto, e ini i luena, easi tauri, O suua

29 oto na masi roroana ine e roroaio. Oto a laa hairaretai damana e ladamai oto iano e haatohu ana, easi tauri, Saemu mune malumu kau eku, na asi suui taane

30 munio. Na e qake sare oto, na e lae wai derea laona nima ni hoo, lai hulaana eanaisi suua oto na masi roro-

31 ana ine. Na alai hairaretai damana maholo kira loosia na masiola ni kira taui oto, ne saeda easi hu oto waewae, kira asi lae mai i unua siena alaha ikira ana 32 waluola kira tauini. Oto a alaha ineia e haraia siena,

easi tauri munia, Laa hairaretai tatala, inau keu nau saeasia oto ahutana na masi roroana ni munio, ana o

33 haatohu eku kau ana: ne uri e qake holoholo ioe muni o amasia oto a laa hairaretai damamu, mala

34 inau oto nau amasio kau? Oto a alaha ineia e saewasu oto na e niia oto munia alaile ni haahiito ana, lai hulaana eanai suua manoa oto ahutana na

35 roroana. Alihana oto lou a Amaku ileni eanai tautau urina amiu, ana taana nahei hikemiu oto wai saena e qake saeasia oto mai roroana munia ulana.

Na na taulana e urini oto uri maholo a Jesus e unua mano oto na mai walaana inihou, easi luluu oto maania i Galilea, na e lai arapuu oto i sarohana 2 hanua i Judea ana apani Jordan qau wau; na na mai

ruruha huna e luluisulia; na e hauni haaurira mano wai lehuna.

kau ana talaaehana e haaholara oto na mane na na 5 keni, na e tauri oto, Talaaehana na ola ni na inoni

anai tolipuri oto ana amana na nikena, na anai io rarao oto maia hua ineia; na koro anai noia na tai 6 masi hesio. Ne ana e urina oto koro qake noi ro ile,

na ta na tai mesi hesio oto. Hoe na masi ola a God

7 e haarurua oto, mane na inoni e opaa oto oo. Kira asi taurini oto munia, Ne e ua kau a Moses e unua walana uri kira anai niia na usuusu ni maasilana, na

8 muni maasia oto? Easi tauri munira, Ana saemiu e hau nea Moses e maaiamu oto muni maasia na mai hua iamu: na ta e qaike urina oto keikei i talaaehana

9 oto mai. Na inau naa unua oto muniamu uri, Taana nahei ea maasia oto hua ineia, na e qake talaaehana oto na amoamona, na eanai tolea naite hua aopa, neia ea amoamo oto: na ile ea tolea a kenini kira maasia

10 kau, neia ea amoamo oto. Oto alai qaaronoisuli easi taurini munia, Ana e urina oto munia na mane ana
11 hua ineia, ne e qake diena muni tola hua oto. Na

11 hua meia, ne e qake diena muni tola hua oto. Na easi tauri munira, Kira sie mani karu oto manomano ana na haiwala inihou, na ta alaile haleite kira niia

12 oto urina munira. Ana na mai halu eunuk oto, na kira huta oto urina maania iena nikeda: na na mai halu eunuk lou mai inoni e uwelira oto: na na mai halu eunuk lou kira uwelira oto maraada isulia na alahana ni leni. Ile e madausia oto mune karuana, ne mune karu oto ana.

13 Oto kira tolea mai alai elekale siena, uri muni e qaonara ana nimana, na mune arenai oto: oto alai

14 qaaronoisuli easi ereada. Na ta nea Jesus e tauri, Amu toliasira oto alai elekale, na mane amu ere ada maania laena mai sieku: ana alaile oto e urina ne tootoolada oto ana na alahana ni leni.

Oto e qaonara oto ana nimana, easi lae oto wau maania ilehuna.

16 Na lio kau, naite laa e lae mai isiena e tauri, Haausuli, na ola taha na anai ta, muni nee karu oto

17 ana na mauriha hu nekua? oto easi tauri munia, Eua oto oa soisoi hariau ana na dienana? E taile oto haleite e diena: na ta uri ana o sare ta oto muni o sili laona na maurina, ne o tolai sulia na mai haa-

18 tolana. Oto easi tauri munia, Mai haatolana uritaha

- ni? Oto nea Jesus e tauri, O sie horohoro, O sie 19 amoamo, O sie pelipeli, O sie qelu wala haakae, O adomai hiahia ana amamu na nikemu: na lou, O saepaina ana laa auhanua ioe mala oa saepaina amu
- 20 oto. Oto masi saanauni easi tauri munia. Ahutana na moola hou nau hauni tolai sulii manomano oto
- 21 na ola taha e aia ua aku? A Jesus easi tauri munia. Ana o sare ta muni o haahui oto waluola, o lae wau, o haaholinainia tootoolamu, na o haadoa alaile e qake too ola, na o anaisi manatainia oto dienahaana na moola namua wai leni: na o lae mai, o luluisuliau oto.
- 22 Oto masi saanauni e ronoa haiwalani, easi alihoi oto wau ani saehuna: ana ineia oto noone na tootoolana e huna oto waewae.
- 23 Na a Jesus e tauri munia alai qaaronoisuli ineia, E walaimoli naa unua oto muniamu uri, E asaia oto na laa e toorana muni e sili laona na alahana ni leni.
- 24 Na naa tauri lou muniamu uri. Eanai madausia taane na kamel mune lai tapausu ana maana na hoi nire, na oto esie madausia na laa e toorana mune sili laona
- 25 na alahana a God. Na mai qaaronoisuli e rono urina,
- kira asi panarainia oto waewae, kira tauri, Hoe taane 26 atei anai mauri otoni? Oto a Jesus e toomaira, easi tauri munira, Moola inihou sie madausia oto mai inoni; na ta taana na moola anai meni madausia
- 27 God. Oto a Peter e alamia e tauri munia, Lio kau, melu atopuri oto ana mai toolamelu manomano, muni melu e luluisulio; ne na ola taha melu anaisi tooana
- 28 ani? Na a Jesus easi tauri munieni, E walaimoli naa unua muniamu, uri iamu oto alaile amu luluisuliau, ne ana na hutana haolu, oto ana maholo na Kale ni inoni anai neku ilenina na lehu ni neneku ineia e manikulua, ne iamu lou amu anai neku oto ilenina mai lehu ni neneku awala mana rua, muni iira mai
- 29 komu ni Israel awala mana rua. Na taana nahei e atopuri oto ana mai nima, wa ana alai ulana, wa alai iniena, wa ana amana na nikena, wa ana alai kalena, wa ana na masi mado, tohu tohuna na sataku, neia anai karu haatanalau oto ohitani, na anai hele susuli
- 30 oto ana na mauriha hu. Na ta alaile huna e nao kau,

ne kira anai haipuri oto; na alaile e haipuri keu, ne kira anai nao oto. Ana na alahana ni leni mala oto na inoni na aunani nima, e isitaha oto i mahuohuo muni holia na maile muni 2 dauma kau laona lalo ni vine ineia. Na e haalu oto munira alai daudauma ana na tai penny horana na tai haudina, easi usunainira oto wai laona na 3 lalo ni vine ineia. Oto e hei isitaha lou ana oluna na maholo ni sato, na e loosia na maile aopa lou e 4 talei uraura oto mola i heraniusina; na easi tauri munira uri, Amu lae noone wau laona lalo ni vine. naasi holiamu taane mala e haidadana ana. Oto kira 5 lae oto wau. Na e hei isitaha lou mala ana onona na ana siwana na maholo ni sato, na e hai taurini lou. 6 Na mala ana maholo ni sato na awala mana etana e hai isitaha lou, na e odoia lou na maile aopa e uraura; oto easi tauri munira, E ua oto amu a talei uraura 7 rodomai urini? Oto kira asi taurini munia. Ana naile e qake holiemelu e ua. Neia asi tauri munira, 8 Iamu lou amu lae oto wau laona lalo ni vine. e saulehi oto, ne na laa aunani nima e tauri munia na laa ni lioisuli ineia uri, O soira mai alaile e dauma kau, o niia oto na waaitada munira, o talaae kau ana alaile e haipuri kau oasi lai hula ana alaile e 9 nao. Oto alaileni e lae mai kira holira kau ana maholo ni sato na awala mana ruana, ne kira mani 10 ado oto ana na penny. Na alaile e nao kau e lae mai na kira mani unua oto uri na waaitada anai peina; na ikira noone lou kira mani ado oto ana na penny. 11 Na kira ado oto, ne kira asi papanurunuru honosia 12 laani na aunani nima kira tauri kau, Alaile inihou e haipuri kau ne kira dauma kau na tai maholo ni sato mola, na o haaolara oto muni kire haidadana amelu. na e tola aela amelu ana na haiatowa na ana na 13 madorona. Na e alamia naite laa hikeda e tauri. Malahuku, nau qake aani tau aelaamu: uri kara qake 14 haalu oto ana na penny? So o ta kau na masiola ine e haidadana amu, na o lae oto wau; saeku oto muni nee nii munia laa e haipuri hou mala oto munio ni. 15 Uri e qake lae sulia na holoholo muni nee tautan

50

- isulia saeku ana na moola inau? na uri maamu e 16 aela, ana inau nau diena? Alihana oto alaile e nao kau ne kira anai haipuri oto, na alaile e haipuri kau ne kira anai nao oto.
- 17 Na a Jesus e hanetaha oto wai Jerusalem, oto easi hoara alai qaaronoisuli awala mana rua, na e ere
- 18 Iaelae munira easi tauri, Lio kau, kaelu a hanetaha oto wai Jerusalem inihou; na kira anai qeloa oto na Kale ni inoni munira alai naohana priest ikira alai
- 19 haausuli; na kira anai ii maeana oto, na kira anaisi qeloa oto munira alai ruruha aopa, uri muni kire koeana, na muni rapusilana, na muni haakukulana oto ilenina na ailipou: oto ana oluna na haudina kira anai taea lou.
- 20 Oto ana maholoni a nikena ro kalena Sebede e lae mai siena, kiraelu na ro kalena oto, e pouruuru oto
- 21 honosia e haatohua na masiola ana. Na easi tauri munia, Na ola taha oa haihunia? Oto ineia uri, O unua oto walamu uri na ro kaleku inihou koro anai neku oto, naile i qaloqalomu, na naile i maumaulimu,
- 22 wau ana alahana ioe. Na nea Jesus easi alamia e tauri, Saemolu e qake taha ana na masiola ni molu a haatohu ana. Uri moro anai tonohia taane na kaokao ni na anai tonohia oto? Oto ikoro munia uri, Taane
- 23 siua. Easi tauri munirarua, Moro anai tono taane ana kaokao inau: na ta na nakuna i qaloqaloku na i maumauliku e qake holoholo inau muni nee niia munia naile, na ta nada alaile a Amaku e tau akau ana
- 24 munira. Na alai awala e ronoa urina ne saeda easi 25 talaai aela munia na ro haiulana. Na ta a Jesus e soira wai siena, easi tauri, Amu manatainia oto uri mai alaha ikira mai ruruha aopa kira a alaha oto honosira,
- na uri mai inoni peina ikira kira a haahaaraira oto. 26 Na esie aani urina oto amiu: na ta naile hikemiu ea sare alaha oto isiemiu ne muni e raretainiamu oto:
- 27 na naile hikemiu ea sare noi naohana inoni oto amiu, ne mune dauma oto namiu: mala kau na Kale
- 28 ni inoni e qake lae mai uri muni kire raretainia, na ta muni e raretainira oto, na mune niia oto na maurihaana na tapa olita nana na mai inoni huna.

29 Na e usutaha oto keikei i Jeriko, na na mai ruruha 30 huna e luluisulia oto. Na lio kau, na ro ulu koro paku eto i kakana tala na mahala koro roma uri a

naku oto i kekena tala, na maholo koro ronoa uri a Jesus ea liu, ne koro asi ulo uri, Lord, o amasiemerei,

31 laa Kalena David. Oto mai ruruha huna e ere adarua, uri muni koro e noto oto: na ta koro asi ulo paina koro tauri, Lord, o amasiemerei, laa Kalena David.

32 Na a Jesus e ura noto, easi soi rarua wai siena, e tauri, Na ola tahani saemoro ana uri muni nee ta

33 namoroi? Oto ikoroi munia uri, Lord, maamerei

34 mune lio lou. Oto a Jesus saena easi amasirarua kau, na e hele hahia maadarua: na laulau koro hai lio oto lou, na koro asi luluisulia.

Na kira hula karainia oto i Jerusalem, na maholo ikira horana oto i Bethphage, sulia houliwo i Olivet, nea Jesus easi usunainia ro qaaronoisuli, e tauri

2 muni rarua uri, Moro lau kau wei poona horamoroi, na laulau moro anai lio haaroia na ass kira qaroa, na na kaleni ass lou meia: moro luhasirarua oto moro

3 tolerarua mai isieku. Na ana naile ea taumei unua na masiola muniomoro, ne moro anaisi tauri, A Lord oto ea sare too adarua; na eanai tolenani usunaini-

4 rarua mai. Ne kira taui ahutana na moola inihou uri muni haatooa oto na haiwala ni na prophet e unua kau uri.

5 Amu unua munia a kenini kalena Sion, uri, Lio kau, a Kin ioe ea lae oto mai siemu, E manata oto, na e taelia na ass, Na na kaleni ass.

6 Na e ro qaaronoisuli ine koro lae oto wau, koro asi 7 taui oto mala a Jesus e hatonai ola munirarua, na koro tolea oto mai na ass ine, na na kaleni ass lou, na koro holasia mai tooni ikoroi i koludarua: na

8 ineia e taelirarua oto. Na na pulita paina ana mai ruruha huna e holasia mai tooni ikira honosia tala; na na maile aopa e lisia mai sasarani ei, kira asi

9 holasii honosia tala. Na na mai ruruha huna e lae wai naona, na na maile aopa e luluisulia, kira asi ulo oto, kira tauri, Hosana munia Kalena David: Dedidehia oto a laani ea lae oto mai ana satana Lord;

- 10 Hosana wai salo. Na e hula oto wai Jerusalem, ne ahutana hanua e maoloolo, kira asi tauri, Atei keu
- 11 inihou? Oto mai ruruha huna uri, A prophet inihou, a Jesus, laa ni Nasaret i Galilea.
- Na a Jesus e sili wai nima ni mane a God, na easi paira ahutana alaile e hohoro na e holiholi laona lolata ni mane, na e qelusia oto mai table alaile e oliolisi tooha, na mai lehu ni neneneku alaile e haaholinainia mai taqataqaruru; oto easi tauri munira,
- 13 Kira usua kau uri, Kira anai saea oto nima inau uri na nima ni arenaina: na iamu oto amu haaolaa muni
- 14 noi hahale ikira mai horohoro peli. Na alai ulu na alai tou e lae mai siena i lolata ni mane: oto e hauni
- 15 haaurira mano. Na alai naohana priest na alai haausuli e loosia mai anoa e tauini, na alai elekale ea mamawasia i lolata ni mane, ani haiwala uri, Hosana munia Kalena David; oto saeda easi aela oto, na
- 16 kira asi tauri, Laa hou, oa roronoi taane na moolani kira a unuunui? Oto nea Jesus munira uri, O siua uri amu qake aani saea uri, Maania dawada mai ele kale ikira mai kaakae o rodia oto na haasaedienana?
- 17 Oto easi lae oto maanira, easi isitaha oto maania i poona e lae wai Bethania, na e maahu oto ilehuna.
 18 Oto i haahulee e oli lou i poona, na e hiolo.
- 19 Na e loosia na fig i kekena tala, oto easi eeli talea, na e qake haaroia na hoi fig ana, tae mai apaapani fig haleite; oto easi tauri munia uri, Mane na hoi fig e tatalaae lou emu oto oo. Na laulau fig ine e tole-
- 20 nani mae oto. Na alai qaaronoisuli e loosia urina, kira asi panarainia kira tauri, E ua kau fig inihou e
- 21 tolenani mae oto urini? Na a Jesus e alamira e tauri, E walaimoli naa unua muniamu uri, Ana na hiwalaimolina taane amiu, na oto amu qake sae ruarua, ne amu sie ta oto haleite mala kira ta munia fig inihou, na ta mala amu anai unua munia na houliwo inihou uri, O sulutae, muni kire dereo oto wai
- 22 esi, ne eanai urina oto. Na taana na moola amu anai haatohu eni ani arenaina, na ani hiwalaimolina, ne amu anai meni akaurisii oto.
- 23 Na e sili oto wai laona lolata ni mane, na alai nao-

hana priest na alai rato ni mane ana mai ruruha e lae mai sulia maholo e haahaausuli, oto kira asi tauri, Ana na nanamana uritaha oa tautaui na moola inihou-

24 ni? na atei e ta na nanamana inihou munio? Oto a Jesus e alamira easi tauri, Inau noone lou na anai soi haria na tai masiola amiu, na ana amu a taumei unua isieku, ne inau noone lou na anaisi unua i siemiu ana na nanamana uritaha naa tautaui na moola inihou.

25 Na lotomaea a John e keikei ihei ni? e keikei ileni wa e keikei ana mai inoni ohia? Oto kira asi meni tau haitalea maraada, kira tau uri, Ana kaelu a taumei unua uri, E keikei ileni; neia anaisi unua muni-

26 kaelu uri, E ua kau amu qake hiwalaimoli ana? Na ta ana kaelu a taumei unua uri, E keikei ana mai inoni; kaelu a maaunira oto na mai ruruha; ana ahutana mai inoni kira mani unua oto uri a John na

27 prophet oto. Oto kira asi alamia Jesus, kira tauri, Melu puo oto ana. Oto easi tauri lou munira, Inau lou nau sie aani unua oto muniamu ana na nanamana

28 uritaha naa tautaui na moola inihou. Ne amu adomai uritaha? Naite inoni e too ro kalena oto; na e lae wai siena na naohana kale, e tauri, Kaleku, o

29 lai dauma siiri i lalo ni vine. Oto e alamia e tauri, Nau lalawa: na e haawali kau easi adomai oli e lae 30 oto wau. Na e lae lou siena ruana, na e hei taurina

lou. Oto e alamia e tauri, Inau oto, maa, na e qake aani

31 lae. Hoe atei laa hikedarua e haatooa saena amana?
Oto ikira uri, Na naohana kale eua. A Jesus easi
tauri munira, E walaimoli naa unua oto muniamu, uri
alai totola tooha na alai repi kira anai meni sili oto

32 i naomiu laona alahana a God. Ana a John e lae oto mai siemiu ana tala ni odotaina, na amu qake hiwalaimoli ana: na alai totola tooha na alai repi kira hiwalaimoli ana: na iamu oto, maholo amu loosia, ne amu qake adomai oli oto, muni amu e hiwalaimoli ana.

33 Amu ronoa naite alahuune aopa lou: Naite inoni na aunani nima e hasia na lalo ni vine na e paraparasia oto, na e elia na kilu muni uriuri menasia na mai huahua ilaona, na e tohua na nima ni

kakakali, oto e maaia kau munira alai deudeuma, na e 34 lae oto ana naite hanua aopa. Na ana halisi ni vine e karainia oto, easi usunainia oto alai hairaretai ineia isiena alai deudeuma, uri mune helesia oto mai hua-

35 huani ola ana. Na alai deudeuma e tapolira alai hairaretai ineia, kira rapusia naile na kira horoia naile,

36 na naile kira saunia ani heu. Na lou, easi usunainia alai hairaretai aopa lou e huna liutahaana holai nao:

37 na kira hai tautau urina lou ada. Na e haawali kau easi usunainia kalena isieda, e tauri, Kira anai

38 adomai hiahia ana kaleku ohia. Na alai deudeuma ine maholo kira loosia kalena kira asi meni wala uri maraada, So a oliolita oto inihou; kaelu keu, kaelu e haamaesia oto, muni kaelu e hele oto nakaelu ana

39 na hanua ni hele susuli ineia. Oto kira asi tapolia, kira derea oto i koluna para ana lalo ni vine, kira asi

40 haamaesia oto. Hoe na aunani lalo ni vine ine ea taumei lae mai, neia anaisi uara alai deudeuma ine?

41 Kira asi tauri munia, Neia anai horo suuheinia oto alaileni e tataala, na eanai maaia na lalo munia alai deudeuma aopa, na kira anaisi ta taane munia ana

42 mai huahuani vine oto isuli helisi ni vine. A Jesus easi tauri munira, Uri amu qake aani saesaea uri ana mai usuusu uri.

Hau alai tautau nima e lalawasia kau,

Tai ineia oto inihou kira taua oto mune noi susuha pani:

Ea keikei ana a Lord inihou,

Na anoa oto i maaka?

'43 Talaaehana ine naa unua muniamu uri, Kira anai taasia oto na alahana a God maaniamu, na kira anaisi niia oto munia naite ruruha aopa eanai hunu

44 oto ana mai huahua ani. Na ile oto ea taumei usu tooana oto na hau inihou eanai malelete oto: na ea taumei usu oto ilenina naile ne eanai hita tatanainia

45 oto mala mai uuni mado. Na alai naohana priest na alai Pharise e ronoa oto mai alahuuna ineia, kira asi

46 losaea oto uri e walaa raranadaelu. Na kira sare tapolia oto na ta kira maaunia mai ruruha huna, ana kira mani unua oto uri neia na prophet.

Na a Jesus e alamira e hai walaa lou munira ani ala2 huuna e tauri, kira alahuunainia oto na alahana
ni leni uri mala oto naite kin, e tau aharota nana
3 kalena, na e usunainia oto alai hairaretai ineia muni
haraia oto alaile kira haaronora kau ana aharota: na

4 kira qake sare lae oto mai. Na e hai usunainia lou alai hairaretai lou aopa, e tauri, Amu unua kau munia alaileni kira holai haaronora uri, Lio kau,nau hele manoa oto na mai haaliana: kira hunua oto na mai keu na mai kale ni keu kira sanonii, na waluola e akau taane oto:

5 amu lae mai ana aharota. Oto kira mani maka ana, kira lae hailiu oto, naile oto i lalo ineia, na naile oto i ho-

6 horo: na alaile aopa e tapolia alai hairaretai ineia, kira 7 lomosira kau, kira asi seunira oto. Oto a kin easi saewasu oto; na e usunainia oto na apani mae, na e horo suuhainia oto alaile ni e talei horohoro urina, na

8 e unua oto na poona ikira. Oto easi tauri munia alai hairaretai ineia uri, Waluola ana aharota e akau taane oto na ta alaile ni kira haaronora kau kira qake

9 malisina oto. Hoe amu lae oto wau ana mai hahari ni tala, na ahutana alaile amu anai odoira kau, ne

10 amu haaraira oto munia aharota. Oto alai hairaretai ine e silitaha oto wai sulia mai maana tala paina, kira asi haarurura ahutana alaile kira odoira kau, na maile e diena na na maile lou e aela: oto lehuni kira tau aharota ana e honu oto ana mai hanua e ruruni.

11 Oto maholo a kin e sili mei uri muni loosia alaile e ruruni, ne easi loosia naite laa e qake tooni ana na

12 tooni ni aharota: oto easi tauri munia, laa malahuku, e ua oto o sili mei ilehu na o qake tooni ana na tooni 13 ni aharota? Oto e noto e qale nu. Oto a kin easi

tauri munia alai hairaretai uri, Amu hoosia kau na ro
aaena na ro nimana, na amu derea oto wau ilaona
rorodoa paro isinaha; lehu na takona ana na na nana-

14 nadi nihona. Ana kira haraia oto na maile huna, na kira lio hilisia mola na tootai ile.

15 Oto ana maholoni alai Pharise e lae wau, kira asi ruru wala oto uri muni kire noia na lolohuna nana

16 maholo ea walawalaa. Oto kira asi usunainia oto alai qaaronoisuli ikira isiena, na na maile lou e lului-56 sulia Herod, kira asi tauri, Haausuli, ami manatainio oto uri o walaimoli oto, na uri oa haahaausuli ana na holoholo a God ani walaimolina na o qake poosuaa ana mai inoni: ana o qake aani lio hilisia na inoni.

17 So o unua kau muniemi, oa adoadomai uritsha? E haidadana oto ana mai haatolana muni wili tooha

18 munia Kaisar wa qaike? Oto nea Jesus e lio saea na kaena ikira easi tauri, Alai oi hono, e ua amu a

19 malamalaahona aku? Amu haatainia kau eku na masi toohani kira unua muni niilana. Oto kira asi
20 niia wau na penny munia. Oto easi tauri munira,

Nununa atei keu inihou, na usuusu ana atei ne 21 ilenina? Oto kira asi tauri munia, Ana Kaisar e ua. Oto easi tauri munira, Ne talaaehana ine amu haa-

puosia munia Kaisar na moola a Kaisar, na munia 22 God na moola a God. Oto kira rono urina, kira asi panarainii, na kira lae oto maania, kira asi oli oto wau.

Oto ana tai haudina ine alai Saduke e lae mai isiena, alaileni ea unuunua uri na sulutaena qaike oto: na kira asi soi haria, kira tauri, Haausuli, nea Moses e tauri, Naile ea taumei mae oto, na e qake too kale, ne a ulana oto mune tolea naona, na mune haahutaa

25 oto na elekale munia aulanani. Ne amelu urina e hiu haiulana oto : na a naohana laa e tola hua oto e mae, nae e qake too kale, na e toliasia hua ineia munia
26 aulana ; oto na ruana e urina lou, na na oluna, na na

27 hiu mane ni kira mani urina. Oto a hueni easi mae 28 oto i purida manomano. Hoe ana na sulutaena atei

keu hikena na hiu maneni anai tooana oto? ana kira 29 mani tolea kau. Na ta a Jesus e alamira e tauri munira, Iamu oto amu a adomai takalo, ana amu qake aani manatainia oto na mai usuusu wa na nanamana a

30 God. Ana kira sie tootoo hua oto wa kira e tootoo poro wau ana na sulutaena, na ta kira a urihana oto

31 alai angel ileni. Na ana na sulutaena ikira alaile e mae oto uri amu qake saesaea kau na haiwala ni a

32 God e unua oto muniamu, uri, Inau God a Abraham, na God a Isaak, na God a Jakob? Na nea God e qake God oto ikira alaile e mae, na ta ikira alaile oto 57 33 e mauri ua. Oto mai ruruha huna e ronoa kau, ne kira asi panarainia na maani haausulina ineia.

Na ta alai Pharise ana kira ronoa kau uri e ere haao-35 laa alai Saduke, ne kira asi ruru. Na!naite laa hikeda.

laa haausuli, e soi haria kau, e malaahonana, e tauri, 36 Haausuli, na haatolana ihei e liutaha oto ana mai

37 haatolana? Oto easi tauri munia. O anai saepaina ana a Lord God ioe oto ana ahutana na saemu, na ana ahutana na maurihaamu, na ana ahutana na

38 mai adomaina amu. Neia oto inihou na haatolana e

39 liutaha oto na na naohana haatolana oto. Na na ruana lou urina uri, O anai saepaina oto ana a laa

40 auhanua ioe mala oa saepainaamu oto. Ahutana mai haatolana na mai prophet kira a hauni kuku oto ana ro masi haatolana inihou.

Na alai Pharise e ruru ua, nea Jesus easi soi harira 42 e tauri, Amu a adomai uritaha ana a Christ? Kalena atei keu ineia? Kira asi tauri munia, Kalena

43 David e ua. Oto ineia munira, Ana e urina e ua

- kau a David e haorainia oto ana na Hiona uri a Lord, e tauri.
- A Lord e walaa munia Lord inau, uri,

O naku oto i galogaloku

Hulaana na anaisi noia oto mai maeloona ioe i orohana aaemu?

45 Ana a David e haorainia uri a Lord, ne ea noi kale-46 na lou uritaha? Na naile oto e qake aani alamia oto oo, wa naile e qake adomai mousia oto talaae ana haudina ine mune soi haria lou oto oo.

Oto a Jesus e walaa munira mai ruruha huna ikira 2 alai qaaronoisuli lou ineia, e tauri, Alai haausuli na alai Pharise ea neneneku ilenina lehu ni neneku a

3 Moses: talaaehana urina taana na ola kira a haatolaiemu eni ne amu hauni taui oto na amu tolai sulii oto: na ta amu suuri hele isulia na daulada; ana kira a

4 talei walawalaa mola, na kira qake hele isulii. O siua, kira a hoosii mai tolana e hia na e ponapona, kira asii noii i qauna apaapana mai inoni: na kira 5 qake sare susueinii ana na tai kiikii ada. Na ahutana

 \hat{m} ai daulada kira a tautaui uri muni mai inoni e adera :

ana kira a haapainaa mai philakteria ikira, na kira a 6 haatewaa na mai nononi tooni ikira, na kira a sasare tooana na mai qauni tolina ana mai nauha, na mai

7 naohana lehu ni neneku wai nima ni ruru, na uri muni mai inoni e haasaedienara laona mai heraniusina,

8 na uri muni mai inoni e saesaera uri, Rabi. Na kira sie saesaeamu uri Rabi: ana na tai ile oto a haausuli

9 iamu, na iamu oto alai heiulana. Na iamu sie saesaea naile uri amamiu mei iano: ana na tai ile oto a

10 Amamiu, ile oto ileni. Na lou kira sie saesaeamu uri mai master: ana na tai ile oto a master iamu, nea 11 Christ oto ni. Na ta ile e alaha hikemiu ne eanai noi

12 hairaretai iamu. Na taana naile ea haapainaa maraana, ne kira anai haahaoraa oto; na taana naile ea

haahaoraa maraana, ne kira anai haapainaa oto.

3 Na ta amaamasilemiu, alai haausuli na alai Pharise, alai oi hono! ana amu a hohono honosia na alahana ni leni maanira mai inoni: amu qake sili weu mara-amiu ilalona, na alaileni ea tau ni sili weu ne amu qake toliasira muni sili oto wau.

15 Amaamasilemiu, alai haausuli na alai Pharise, alai oi hono! ana amu a kalia oto na asi na na hanua hu mune haaolaa na tai proselut; na maholo e noi proselut oto, ne amu asi haaolaa mune noi kale ni gehena

liutaha amiu oto haarua.

Amaamasilamiu, alai naonao e ulu, na amu a tauri, Naile ea taumei ere haitakoia na Nima Maea, ne e qake ola oto; na ta naile ea taumei ere haitakoia mai
gold ana Nima Maea, ne easi roroaia oto. Alai qeu, alai ulu: ana na masi ola ihei e hia, uri mai gold, wa

18 Nima Maea ohia ea haamaeaa mai gold? Na lou uri, Naile ea ere haitakoia na pirupiru, ne e qake ola oto: na ta naile ea ere haitakoia na niina ea naku ihahona.

19 ne easi roroaia oto. Alai ulu: ana na masi ola ihei e hia, uri na niina, wa na pirupiru ohia ea haamaeaa

20 na niina? Talaachana urina ile ea ere haitakoia na pirupiru, ea ere haitakoia oto na pirupiru, na na moola

21 lou ihahona. Na ile ea ere haitakoia na Nima Maea, ea ere haitakoia oto na takoia lou a laa ea neneku

22 ana. Na ile ea ere haitakoia ileni, ea ere haitakoia 59

oto lehu ni neneku a God, na takoia lou a laa ea neneku ilezina.

Amaamasilemiu, alai haausuli na alai Pharise, alai oi hono! ana amu a niia oto na tanahuluana ana mai nonoisuli na mai kakapo na mai mahe, na amu a tolias oto na moola e hia oto liutaha ana na holoholo, uri na iina, na na amasina, na na hiwalaimolina: na na holoholo oto iamu uri mune taui na maile hou, na muni 24 amu esia tolias oto na maile ni Alai naona e ului

24 amu esie toliaa oto na maile ni. Alai naonao e ulu, amu a sasali asia na sime, na amu a onomai heileku ana na kamel.

25 Amaamasilemiu, alai haausuli na alai Pharise, alai oi hono! ana amu a hoda rerea ana na koluna mai kao kao na mai nifina, na ta wai laloni oto kira honu oto 26 ana isulia mai kaena na mai hele launa. Laa Pharise

26 ana isulia mai kaena na mai hele launa. Laa Pharise ulu, O holai hodalia kau lalona kaokao na nima, uri

muni koludarua e rerea oto lou.

Amaamasilemiu, alai haausuli na alai Pharise, alai oi hono! ana amu urihana oto mai kiliqeu kira mole rerea ani, na loosilani mola mai haatai uri kira hinolia, na oto wai laloni kira honu oto mola ana mai susuli,

28 na ana taana na ola e wasu. Alihana noone lou iamu amu a ura haatai munira mai inoni uri amu odotai, na wai lalomiu oto amu honu oto ana na oi honona na

na tataalana.

29 Amaamasilemiu, alai haausuli na alai Pharise, alai oi hono! ana amu a sio tete honosia mai kiliqeu ikira mai prophet, na amu a haalaunia mai lehu kira haito-

30 lia alai prophet ani, ani walaana uri, Ana melu io kau ana mai haudina mai amamelu, tane melu

31 qake loko maira ana na apuna alai prophet. Ne amu a walaa haatoo muniamu, uri iamu mai kalena alaile e saunira alai prophet.

2 Ne talaaehana urina amu haahonua oto na tohoto-

33 hota mai amamiu. Alai maa, alai kale ni maa, amu

34 anai tehisia uritaha na iina ni gehena? Talaaehana urina, lio kau, naa usunainia oto alai prophet wai siemiu na alai salemai lou, na alai haausuli: na maile ada amu anai horoira oto, na ani lupu rakomainira ilenina ailipou; na na maile lou ada amu anai

repusira oto laona mai nima ni ruru iamu, na ani tola tatanainira oto maania naite hanua takoia naite hanua 35 aopa; uri muni apuna alai odotai kira haahesia oto i mado e lalako manomano hahiamu, keikei ana apuna Abel a laa odotai lae hula mai ana apuna Sakaria kalena Barakia, amu talei horo taewau ana i matolana 36 nima maea na na pirupiru. E walaimoli naa unua muniamu uri, Ahutana na moola hou anai lalako oto

manomano hahia na qauna inihou.

37 Laa Jerusalem, Jerusalem, ile ea sausaunira alai prophet, na ea saunira ani heu alaile kira a usunainira oto wau takoia! haaenita oto laani naa sasare ta muni siokonia mai kalemu, mala na kua ea siokonia mai kalena i orohana apaapana, na iamu oto amu lalawa!
38 Lio kau, kira lae oto maania nima iamu na e maanao

39 oto. Ana naa unua muniamu uri, Talaae oto inihou amu sie hai loosiau lou, lai hula ana amu anai unua uri, Dehidehia a laani ea laelae oto mai ana satana

Lord.

Na a Jesus e silitaha maania lolata ni mane easi laelae oto wau; na alai qaaronoisuli ineia e lae mai siena uri muni kire haatainia mai nima munia ana 2 lolata ni mane. Na ta e alamira e tauri, Ni, amu a loosia ahutana na moola hou? e walaimoli naa unua muniamu uri, Kira sie toliasia oto na hau ilehu muni e samanai ilenina na hau, na kira anai oho asii manomano.

3 Na maholo e naku ilenina houliwo i Olivet, ne alai qaaronoisuli e lae mai siena na e qala oto kira asi tauri, O unua kau siemelu, na maholo uritaha ni na moola inihou anai too oto ana? wa na taha kau na haara ana o anai haatai mei, na oto ana na haamano-

4 lana na maholo? Na a Jesus e alamira easi tauri, Amu lio talamiu oto mane naile e haatakalo iamu.

5 Ana na maile huna anai lae mai ana sataku, maia na haiwala uri, Inau oto a Christ; na kira anai haataka-

6 lora na maile huna. Na amu anai ronoa mai mae na mai tataloha ani mae: amu lio munia, mane saemiu e kutekute: ana e sie molahia kau, na na moola inihou anai too taane oto; na ta na haamanolana qaike ua.

7 Ana na ruruha anai taelai honosia na ruruha, na na alahana honosia naite alahana: na mai nunu na mai 8 historia anai tala ana ma maita hanya. Na ahutara

8 hiolona anai tola ana na maite hanua. Na ahutana 9 na moola hou na talaaehana na mai hiitona. Ana

maholoni kira anai qeloamu oto munia na tauneinilamiu, na kira anai horo mae amiu: na amu anai noi na ola ni tau noraupu munia ahutana mai ruruha talaaehana na sataku. Na oto ana maholoni na maile

huna anai toosua oto, na kira anai heiqeloqelora, 11 na kira anai heihei tau noraupu. Na mai prophet haakae huna anai taelae oto, na kira anai haatakalora

12 na maile huna. Na ana na tataalana anai aalai, ne na saedienana mai hanua huna anai noi wawai oto.

na saedienana mai nanua nuna anai noi wawai oto.

13 Na ta naile ea io susu oto taraurei hulaana na
14 hamanalana ila a susua onoi mauri ata Na hia

14 haamanolana, ile e urina anai meuri oto. Na kira anai houleinia na tataloha diena hou ana alahana ana ahutana walumalau munia na ola ni unu haatoo munira ahutana na mai ruruha; mano urina na haamanolana anaisi too oto.

Talaaehana urina maholo amu a loosia na moola ni mamakolasii ea taua hanua mune maanao oto, a Daniel e walaa kau raranani, ea ura oto ana na lehu

16 ni mane (ile ea saisaii mune adomai sae oto ani), ne maholo urina alaile i Judea muni kire tahi oto i tolo:

17 na naile i koluhana nima mane hai sili lou i nima 18 mune luui na moola wai nima ineia; na ile i lalo

19 mane oli lou i poona mune ta na tooni ineia. Na

amasilana oto alai keni e hia oto na alaile ea haahaa-20 susu ana mai maholo urina! Na amu haahaatohu keu mane na maholo ni tehi iamu e too ana aau, wa

21 ana haudina ni sabbath: ana mai dina ine mai rako aelana anai siho oto, e qake rako aelana oto urina kei ana talaaehana walumalau hula mai inihou, qake oto

22 na, na esie hai urina lou ana na dina. Na uri ana kira qake haakokoi oto mai dina ine taane haaurilana na inoni qake oto: na talaaehana oto alaile kira lio hilisira ne kira anaisi haakokoi oto mai dina ine.

23 Ana maholoni uri ana naile ea tauri muniamu uri, Lio kau, a Christ oto nihou, wa uri, Ineia niweu;

24 mane amu hiwalaimoli ana. Ana mai Christ haakae

na mai prophet haakae anai sulutae, na kira anai haatainia oto na mai haara paina na na mai anoa; uri muni haatakalora alaile kira lio hilisira kau, ana ohia

25 eanai madau urina. Lio kau, inau nau unu akau 26 muniemu eni. Ne uri ana kira a taumei unua muniamu uri, Lio kau, ineia oto laona hanua sala; mane amu sisilitaha: Lio kau, ineia oto laona atohono: ne 27 mane amu hiwalaimoli ana. Ana mala kau na

nanalia ea nanariroa wai qaalana sato na kira a loosia lae hulaana suulana sato; ne eanai urina lou ana 28 haataina mai ana na Kale ni inoni. Na rae ea taumai io oto ana na lehu, ne mai hada anai meni loko oto ilehuna.

Ne oto laulau, i purina masi siohaana ana mai dina 29 ine, ne na sato anaisi ulua oto maana, na na warowaro sie toliasia lou raranana, na mai uuiheu anai usu oto maania salo, na moola aailaa ileni anai 30 maoloolo oto: na ana maholoni na haara ana na Kale ni inoni eanai haatai wei salo: na lou ana maholoni

taana na komu ni inoni ana walumalau eanai nara oto, na kira anai loosia Kale ni inoni ea laelae mai ilenina mai salo maia na nanamana na na manikulu-31 ana paina. Oto neia anai usunainia oto alai angel

ineia maia uhi painalana na ahuri, na kira anai siokonira alaile ineia kira lio hilisira kau maania na hai maani dani, maania naite nenedena salo takoia lou naite nenedena salo.

Ne amu ronoa kau na alahuuna ana na fig: maholo 32ea pasu haolu na ea ura, amu manatainia oto uri oku 33 e karaini oto; alihana noone lou iamu, maholo amu a losii waluola inihou ne amu anaisi manatainia uri 34 neia e karaini oto mai, oto i aena maa. E walaimoli naa unua muniamu uri, Na qauna inihou esie suu

35 oto, lae hulaana waluola inihou anai too oto. Ileni na iano anai suu oto, na na walaku oto sie aani suu

36 oto. Na taa e qake inoni oto oo mune manatainia na haudina ine wa na maholo ni sato ine hulaana lou alai angel ileni na qake, na na Kale qake lou, a

37 Mamaa oto maraana tai ineia haliite. Na mala kau ana mai dina a Noa, ne eanai urina lou ana haataina 63

38 mai ana Kale ni inoni. Ana mala ana mai haudina ine inaona lualua kira naunau kira totono, kira totola hua, kira tototo poro, lae hulaana oto haudina a Noa e

39 taelia iola, na oto kira qake manatainia na masiola hulaana na lualua e lua mai, na e suuhainira manomano; alihana oto noone lou ana na haudina na Kale ni

40 inoni anai haatai mei ana. Oto ana maholoni na ro ola oto wai lalo; naile kira anai suluia oto na ruana 41 kira anai orea: na ro keni anai pulopulosia na hau

pulopulo; naile kira anai suluia oto na ruana kira 42 anai orea. Talaaehana ine amu kakali lete; ana amu

qake manatainia na haudina a alaha iamu eanai lae 43 mai ana. Na ta amu manatainia na holoholo inihou,

43 mai ana. Na ta amu manatainia na holonolo ininou, uri ana na aunani nima e manatainia oto na maani liona uritaha na inoni pelipeli ea lae mai ana, taane e kakakali munia, na esie toliasia muni akerainia na

44 nima ineia. Talaaehana urina amu io akakau oto: ana maholo amu qake tototoria ana ne na Kale ni

45 inoni ea lae oto mai ana. Hoe atei ne a hairaretai ine e haakenetai na e manamanata, a alaha ineia e noia oto hahira alaile ana nima ineia, muni haalalira

46 oto ani naulaa isuli maholo? Dehidehia oto a hairaretai ine, a alaha ineia ea lae oto mai, na ea

47 loosia daumalana urina. E walaimoli naa unua muniamu, uri eanai noia oto hahia ahutana na tootoo-

48 lana. Na ta uri ana a hairaretai tataala ine ea taumei walaa i saena uri, A alaha inau ea haahiru 49 oto: na oto ea talaai sausaunira alai hairaretai

damana, na ea naunau na ea totono maira alaile ea 50 tono mahiri; ne a alaha a hairaretai ine eanai lae oto

mai ana haudina kira qake io totoria ana, na ana 51 maholo e qake manatainia, na anai opa hitelia oto na

anai ta na lehu talana maira alai oi hono: lehu na takona ana na na nananadi nihona.

Oto ana maholoni kira anai alahuunainia na alahana ni leni ana na awala ni keni raorii, kira mani ado ani light, kira asi isitaha mune lae honosia poro haolu. Na e lima ile ada e qeu, na e lima ile e

3 manata. Ana alaile e qeu e ta taane na mai light 4 ikira, na kira qake tolea lou na rumu meii: na alaile

- e manata e tola rumu laona moola talani rumu rapei-5 tana mai light ikira. Na maholo a poro haolu e haahiru, kira asi maumaurua kira maamaahu oto.
- 6 Oto i upui rodo na mawataa uri, Lio kau, a poro haolu oto mai! Amu silitaha oto mai mune lae
- 7 honosia. Oto ahutana alai keni ni kira asi sulutae, 8 kira tau diena ana mai light ikira. Na alaile e qeu e
- tauri oto munia alaile e manata uri, Amu nii rumu keu namelu; ana mai light iemelu ea maamaa oto.
- 9 Na ta alaile e manata e alamira kira asi tauri, Suuri na mane sie haidadana amelu na amolu: amu laelae kau isiena alaile ea hohoro, na amu holiholi namolu.
- 10 Na maholo kira laelae ue i holi ne a poro haolu easi hula, na na maile e akau oto kira asi sili weu meia
- 11 ana aharota: oto kira asi hohonoa maa. E mano urina alai keni raorii ine kira asi lae mai, kira a tauri,
- 12 Lord, Lord, o taha maa kau muniemelu. Oto e alamira e tauri, E walaimoli naa unua muniamu, Nau
- 13 qake saumatamiu. Talaachana urina amu kakakali lete, ana amu qake manatainia na haudina wa na maholo ni sato.
- 14 Ana e urihana oto na inoni ea laelae oto ana naite hanua, na easi haraia oto alai hairaretai ineia, na ea
- 15 haahaadora ana tootoolana. Na munia naile e niia oto e lima talent, na munia naile e ro ola, na munia naile e tai ile mola; ea haahaadora urina sulia mana-
- 16 tada; oto easi taulei mune lae oto. Na laulau ile e hele ana e lima talent keu, e lae e hohoro ani, oto
 17 e sapeii lou ana e lima talent lou. Na e urina lou ile
- e hele ana e ro talent keu e sapeii lou ana e ro ile lou. 18 Na ta ile e hele ana tai ile mola, e haitale, e eli talana,
- 19 e anomia oto na masi tooha a alaha ineia. Oto na maholo tewa e liu na a alaha ikira alai hairaretai ine
- easi hula oto mai, na easi soi sulia na moola e roroa-20 ira. Na ile e hele ana e lima talent keu e lae mai easi tola sapeia e lima talent aopa lou, maia na
 - haiwala uri, Alaha inau, o niia kau e lima talent lou meii.

 nuniau: lio kau, nau taria lou e lima talent lou meii.
 - 21 Oto a alaha ineia easi tauri munia, So e diena laani, hairaretai diena na haakenetai: ana o kenetainia na

moola e qake huna ne na analsi noio oto parasia na moola huna: o sili oto laona na sae rukeruke a

22 alaha ioe. Oto ile e hele ana e ro talent keu e lae lou mei easi tauri, Alaha inau, o niia kau e ro talent muniau: lio kau, nau taria lou e ro talent lou mei

23 Oto a alaha ineia easi tauri munia, So e diena laani, hairaretai diena na haakenetai: ana o kenetainia na moola e qake huna, ne na anaisi noio oto parasia na moola huna: o sili oto laona na sae rukeruke a

24 alaha ioe. Na ile lou e hele ana e tai talent mola e lae lou mei easi tauri, Alaha inau, nau manatainio taane oto uri manatamu e lai papau, oa siosiokonia na moola o qake hasii, na oa tootoonia na moola o qake

25 tataainii: ne oto nau mau raranamu, ne nau lae oto wau, nau lai anomia talent ioe i mado: ineia nihou, o

26 ta kau wau ola ioe. Oto a alaha ineia e alamia e tauri, Hairaretai tataala na lalawa, o manatainiau taane uri naa siosiokonia na moola nau qake hasii, na

27 uri naa tootoonia na moola nau qake tataainii; ne holoholo oto ioe muni o noia na mai tooha inau munia alaile i nima ni haa, ne maholo oto naa tau muni hula mai, naa si karuana na mai tooha inau, maia lou na

28 masi ola o hai teria lou. Talaaehana ine amu ta na talent maania, na amu niia wau munia laani na awala

29 ni talent oto ana. Ana naile e karu oto nana, ne kira anai sapeia lou munia, na eanai karu oto liutaha: na naile e qake karu ua nana, ne kira anai ta oto maania

30 na masiolani e karuana kau. Na amu derea oto wau na laa e dauma maatala laona rodohono i sinaha: lehu na takona ana maia na nananadi nihona.

31 Na ta maholo na Kale ni inoni anai lae mai meia na manikuluana, na ahutana alai angel meia, ne oto eanaisi neku ilenina na lehu ni neneku ana manikulu-

32 haana: na ahutana mai ruruha anai ruru oto i naona: na neia oto eanaisi opara mala na laa ea kakali sheep

33 ea opaopara mai sheep maania mai goat: na eanaisi noia mai sheep i qaloqalona, na mai goat i maumau-

34 lina. Oto nea Kin eanaisi tauri munira alaile i qaloqalona uri, Amu lae kau mei, alai ola a Amaku e haasaedienaamiu, amu hele susulia na alahana kira 66 tau akau ana namiu keikei mei ana talaaehana walu-35 malau; ana nau hiolo, na amu haanauau: nau sasare tono, na amu haatonohiau: nau awataa kau, na amu

36 tola koniau; nau qake too ola, na amu tooni hahiau: nau daoha kau, na amu maatoliau: nau io laona

37 nima ni hoo, na amu lae wai sieku. Oto alai odotai kira anaisi alamia kira anai tauri, Lord, maholo uritaha ami loosio o hiolo, na ami haanauo? wa o

38 sasare tono, na ami haatonohio? Na maholo uritaha ami loosio o awataa, na ami tola konio? wa o qake

39 too ola, na ami tooni hahio? Na maholo uritaha ami loosio o daoha, wa o io laona nima ni hoo, na ami lae

40 wai siemu? Oto na Kin anaisi alamira anai tauri munira, E walaimoli naa unua muniamu uri, Ana amu tautau urina munia tootai ile hikena alai uleku

41 inihou, ne amu tau urinani muniau. Purina neia anaisi tauri munira alaile i maumaulina uri, Alai haiuwesi, amu haitale maaniau ilaona duna ea io oto hu kira tau akau ana munia qelu haakae na alai

42 angel ineia: ana nau hiolo, na amu qake haanauau: nau sasare tono, na amu qake haatono-

43 hiau: nau awataa kau, na amu qake tola koniau; nau qake too ola, na amu qake tooni hahiau; nau daoha kau, na nau io laona nima ni hoo, na amu qake maa-44 toliau. Oto kira anaisi alamia lou uri. Lord. maholo

uritaha ami loosio o hiolo, wa o sasare tono, wa o awataa, wa o qake too ola, wa o daoha, wa o io laona

45 nima ni hoo, na ami qake raretainio? Oto eanaisi alamira anai tauri, E walaimoli naa unua muniamu uri, Ana amu qake tautau urina munia tootai ile ana alaile haora inihou, ne amu qake tau urinani muniau.

46 Na alaile inihou anai lae oto wai laona lehu ni haarakoaela ea io hu: na alai odotai ilaona mauriha hu.

Oto na taulana e urini, uri, maholo a Jesus e unu manoa mai haiwala nihou, easi tauri munia alai qaaronoisuli ineia uri, Amu manatainia oto uri e tai ro haudina oto honosia na rekelauni, na uri kira anai qeloa oto na Kale ni inoni muni lupu talenasia ilenina a ailipou. Mano urina alai naohana priest na alai rato ni mane ana mai ruruha kira ruru oto ana lolata ana

4 nima naohana priest, kira saea ana Kaiaphas; oto kira asi ruru wala muni helesilana a Jesus ani kaena, 5 uri muni saunilana oto. Na ta kira tauri, Suuri ana

houla, mane na kotaha e noi oto ana mai ruruha.

6 Oto maholo a Jesus e io i Bethania, i nima Simon 7 laa e areareoa, ne naite keni e lae mai siena, e karuana na kaokao ni hau didienaa na rumu ni suu ilalona na hahuana ola ni holi peinaana, oto e linisia:

8 qauna ana e naku muni nauna. Oto mai qaaronoisul ineia e loosia, saeda easi tataala hahia, na kira as

9 tauri, E ua oto kira talei warea oto mola? Ana ur kira tau muni haaholinainia, taane na mai tooha huna e lae ana, muni haadoa mai inoni ani alaileni e qake 10 too ola. Oto a Jesus e manatainia, easi tauri munira.

Ana na taha amu a kotahia kei taa? ana na masiola 11 diena e ta oto muniau inihou. Ana alaile e qake too ola kira a talei io onioni maiemu; na inau nihou nau

12 sie io onioni maiemu. Na ana neia e linisia na rumu inihou hahia sapeku, ne e taurina akau oto loosia na

13 aorilaku ana na dina. E walaimoli naa unua muniamu uri, Kira anai houleinia na tataloha diena inihou ana taena na hanua ana ahutana walumalau, ne kira anai ladoa lou na masiola a keni nihou e ta oto, muniamasitoona ana.

14 Oto naile hikena alai awala mana rua, kira saea kau ana a Judas Iskariot, e lae siena alai naohana

15 priest, easi tauri, Saemiu oto muni niia na mai taha nakui, muni nee qeloa oto wau muniamu? Oto kira

16 asi tohoa mai haa e olu awala ni silver munia. Ne talaae oto ana maholoni e tautau haitalea na maholo diena muni e qeloa.

17 Oto ana etana na dina ani bread lalemo alai qaaronoisuli e lae mai siena Jesus, kira asi tauri. O sare ta muni emi e talamai ihei muni o naua na

18 rekelauni? Oto e tauri, Amu lai poona siena a ola, na amu tauri munia uri, A Haausuli ea tauri. Haudina inau e siho oto; nee naua na rekelauni i 19 nima ioe, iemelu na alai qaaronoisuli inau. Oto alai

qaaronoisuli easi taui oto mala a Jesus e hatonainia 20 kau; oto kira asi talamainia na rekelauni. Na e saulehi oto, na e io iano ikiraelu na alai qaaronoisuli awala mana rua; na maholo kira a naunau, easi

21 tauri, E walaimoli naa unua muniamu, uri naile

22 hikemiu anai qeloau. Oto saeda easi hu oto waewae, na kira asi talaai unua tootai ile munia uri, Inau 23 qake ohia, Lord? Oto e alamira e tauri, Ile e toonia

na nimana hairuru maiau laona nima, ile eanai

24 qeloau otoni. Na Kale ni inoni ea laelae oto noone mala kira usuusu oto kau raranana: na ta amasilana oto na inoni ine na qelolana na Kale ni inoni ea lae ana! e lai diena nana na inoni ine muni e suuri

25 huta mai. Oto a Judas, ile e qeloa, e alamia e tauri, Inau qake ohia, Lord? Oto easi tauri munia, Ineia

26 ta oto, o unua otoni. Oto maholo kira a naunau a Jesus e ta na hoi bread, na e walaa ni haadienaa, easi nisia; na easi haadora alai qaaronoisuli ana, maia e tauri, Amu karuana, amu nau; hasioku neia

27 nihou. Oto e ta na kaokao, easi walaa ni haasaedienaa, easi haadora alai qaaronoisuli ana, maia e

28 tauri, Amu hauni tono oto ana; ana apuku oto inihou ana na haaluna, ea ahe oto talaaehana mai

- 29 inoni huna muni luhasia orahaa ana. Na ta naa unua muniamu uri, Keikei oto inihou naa sie aani tonohia lou na sulu ni vine inihou lae hulaana na haudina ine na anai tono haolu ana maiamu ana alahana a Amaku.
- 30 Oto kira kana mano kira asi silitaha oto wau takoia na houliwo i Olivet.
- 31 Mano urina a Jesus easi tauri munira, Amu anai meni toosua aku siiri i rodo: ana kira usua oto kau uri, Na anai saunia laa kakakali, oto mai

32 sheep ana pulita ni sheep anaisi tatana oto. Na ta i purina na taelaku oto na anaisi naomiu oto i Galilea.

- 33 Oto nea Peter easi alamia e tauri munia, Uri ana ahutada kira anai hauni toosua amu, ne tai inau
 34 oto nau sie aani toosua oto. Oto a Jesus e tauri
- munia, E walaimoli naa unua munio uri, Oto ana hairodo inihou, maholo na kua e qake nara oto, ne

35 o anai taitei haaolu aku. A Peter easi tauri munia uri, Na holoholo oto inau muni nee mae hairuru

maio, nau sie aani taitei amu oto. Na ahutana alai

qaaronoisuli kira mani walaa oto urina.

36 Mano urina a Jesus na alaile maia kira asi hula oto wau ana lehuni kira saea uri i Gethsemane, oto easi tauri munira alai qaaronoisuli ineia uri, Amu neku keu inihou, haawalia na asi lae qau niweu nee 37 arenai kau. Na e tolea Peter, na na ro kalena

37 arenai kau. Na e tolea Peter, na na ro kalena Sebede, na easi talaai saesae hu na e rako aelaana.

38 Oto easi tauri muniraelu, Saeku ea hu oto waewae e haidadana oto munia maena: amu io kai lehu, amu

39 liolio maiau. Oto e kele lae dudu wau maaniraelu, na e lahutainia maana i mado, na e arenai, e tauri, Mamaa, uri ana ea mamadau, ne na kaokao inihou mune aia oto maaniau: na ta mane e lae isulia

40 saeku, na ta isulia saemu oto. Oto e alihoi lou weu isiena alai qaaronoisuli, na e loosiraelu kiraelu a maahu oto, ne easi tauri munia Peter uri, E ua, molu sie liolio oto maiau na tai kele maholo ni

41 sato? Amu liolio, ani arenaina, mane amu lae laona na malaahonalamiu: na hiona taane e aailaa,

42 na hasio noone e qeto. Lou, ruana na maani laena, na easi arenai, e tauri, Mamaa, na ola inihou sie aia oto maaniau, ana ohe nau sie tonohia, ne 43 moola i saemu mune too oto. Oto e alihoi lou mei

43 moola i saemu mune too oto. Oto e alihoi lou mei na e loosiraelu kiraelu a maamaahu, ana maadaelu e

44 hia. Oto e lae lou maaniraelu, e kele dudu weu, na oluna oto na arenaina, na e haamaania mai walaana

45 holai nao. Mano urina easi alihoi lou siena alai qaaronoisuli, na easi tauri muniraelu uri, Amu maamaahu, amu mamalo kau: lio kau, na maholo ni satoni ea duduhia oto, na kira qeloa oto na Kale ni

46 inoni laona nimada alai orahaa. Sulutae, kaelu e lae oto: liokau, laa ea qeloau e karainikaelu oto.

47 Na maholo e walawalaa ua, lio kau, a Judas, naile hikena alai awala mana rua e lae mai, na mai hanua huna e hakunia, kira ta mai nahi na mai mata, kira keikei ana alai naohana priest na alai ratonimane ana

48 mai ruruha. Na laa e qeloa e ta na hahuilala munira e tauri, Ile na anai nonoia ineia otoni: amu karu

49 mautaa ana. Oto laulau e lae wai siena Jesus, easi

50 tauri, Rabi; oto e nonoia. Na a Jesus e tauri munia, Malahuku, o tolenani ta oto na masiola ine o lae mai munia. Oto kira asi lae mai, kira asi noia na nimada

51 i hahona, kira karu mautaa ana. Na liokau, naite ile hikena alaile e hakunia Jesus e lalainia na nimana e deresia nahi ineia, e rapusia laa hairaretai a naohana

deresia nahi ineia, e rapusia laa hairaretai a naohana 52 priest, e tapa tekelainia na alinana. Oto a Jesus easi tauri munia, O silihei alihoi lou ana nahi ioe i talana: ana ahutana alaile ea karuana na nahi ne kira anai

53 maesia oto na nahi. Wa uri oa adomainia uri nau qake nanama oto muni nee haatohu ana Amaku, na neia oto anai usunainira mai alai angel, kira anai

54 huna liutaha ana na awala ni legion mana rua? Na taa ana ea taumei urina ne mai usuusu anaisi too
 55 uritaha, uri anai hahuani urina oto? Oto ana maholo

ni sato ine a Jesus easi taurini munira mai ruruha uri, Ni, amu silitaha kau mei mala uri munia na inoni ni horohoro peli mei nahi na mata muni helesiau? Nau talei neneneku kau suli haudina nau haausuli ilaona lolata ni mane, na oto amu qake

56 helesiau. Na ta taulani ahutana na moola hou, uri muni haatooi oto na mai usuusu alai prophet. Mano urina ahutana alai qaaronoisuli kira hauni pola

maania kira tahi oto.

57 Oto alaileni e helesia Jesus kau kira asi tolea wai nima a Kaiaphas na naohana priest, alai haausuli na 58 alai ratonimane kira mani ruru oto akau ana. Na ta a Peter e luluisulia e haatauria, e hula oto wau ana na lolata ana nima na naohana priest, oto easi sili weu, na e io iano maira alai ariarikosi uri mune loosia 59 uri moolani anai ua. Oto mai naohana priest na ahutana pulita ni ii kira hauni tau haitalea na moola ni unu haatooi haakae hahia Jesus, uri muni kire

60 saunia oto; na oto kira qake tau haaroii, na na maile huna taane e lae mai kira unu haatoo haakae. Mano

61 urina e ro ile e lae mai haipuri, koro asi tauri, A laa hou e tauri, Inau naa nanama oto muni oho asia na nima ni mane a God, oto e olu haidina mola na

62 naa si haaurasia lou. Oto a naohana priest e sulutae, easi tauri munia, Raoni uri o sie aani alamira oto?

63 na moola taha inihou kira a unu haatooi hahio? Oto a Jesus e gake nu. Oto a naohana priest easi tauri munia, Naa anai ere oto ani satana God a Mauri munio, muni o unua muniemelu uri ioe a Christ

64 Kalena God wa qaike. A Jesus easi tauri, Ineia ta oto oa unua: na ta inau naa unua muniamu uri, Talaae ana maholo nihou amu anai aadea na Kale ni inoni ea naku i galogalona na nanamana na ea siho

65 oto mai ilenina na masi uru kei ileni. Oto ana maholoni a naohana priest e hakasia na tooni ineia. na e tauri oto, E walaa taewau oto ana God e ua kaelu a haitalea lou alaile ni unu haatoo? lio kau.

66 amu hauni ronoa oto mai walaana taewau ana: amu a adomainia na taha? Oto kira alamia kira tauri.

67 E haidadana oto muni e mae. Mano urina kira asi nisu i maana, kira asi hidahidalia: na na maile e 68 rapusia maia na haiwala uri, O walaa ni prophet keu muniemelu, laa Christ: ateil ni e rapusio

hou?

Na a Peter e naku i sinaha i lolata: na naite keni e lae mai siena, e tauri, Ioe noone lou o hakunia Jesus 70 laa ni Galilea ine. Oto e taitei ana i maada ahutada.

71 e tauri, Nau qake saumatana na ola oa unua. Oto e silitaha wau i mamalutana nima, na naite keni lou e loosia, na easi tauri munira alaile ilehuna uri, A laa nihou lou e hakunia Jesus laa ni Nazaret ine.

72 Oto easi taitei lou ana easi walaa oto ani satana God uri, Nau qake hahuani saumatana na inoni ine.

73 Oto e haawali oto na alaile e uraura wai lehuna kira lae mai kira asi tauri munia Peter, E walaimoli ioe taane naite ile hikeda; ana mai apani walaana amu

74 ea haatainio oto. Oto ana maholoni easi talaae ere ni haiuwesina na ni hoasi uri, Nau qake hahuani saumatana na inoni ine. Na laulau na kua e tolenani

75 nara oto. Oto a Peter easi amasitoo ana na haiwala a Jesus e unua oto kau uri, Maholo na kua e gake nara ua, ne o anai taitei haaolu aku. Oto e silitaha e nara uloulo.

27 Oto e dani oto, na ahutana mai naohana priest na mai ratonimane ana mai ruruha kira mani ruru 72

2 wala oto honosia Jesus muni saunilana oto. Oto kira hoosia, kira asi tolea wau, kira asi geloa oto munia Pontius Pilate a governor.

Oto a Judas, laa e qeloa, maholo e loosia uri kira ii mae ana oto, easi adomai oli, na e haapuosia mai haa na olu awala ni silver ine munira mai naohana priest na mai ratonimane, maia na haiwala

- 4 uri, Nau teu orahaa oto ana nau talei qeloa mola na apu e qake tataalana ana. Oto kira asi tauri, Na ola taha amelu ine? ioe oto o adoadomainia.
- 5 Oto e derea wau na mai haa silver i nima ni mane. na e silitaha oto wai sinaha; na easi haitale e
- 6 lai lio. Na mai naohana priest e ta mai haa silver, kira asi tauri, E qake haidadana ana mai haatolana muni kie noii oto ana lehu ni tooha, ana mai haa ine
- 7 na waitana apu. Oto kira ruru wala kira asi holia na lalo ni kaokao ni mado, uri muni haitolilada mai
- 8 awataa ana. Talaachana ine kira haorainia oto na lalo ni uri lalo ni epu, lae hulaana oto mai haudina
- 9 inihou. Oto kira asi haatooa na haiwala a Jeremia na prophet e unua e tauri, Kira ta oto mai haa na olu awala ni silver, holitana a laa kira haaholinainia oto,
- 10 mai kale ni Israel e haaholinainia kau; oto kira nii weu munia na lalo ni kaokao ni mado, mala a Lord e hatonainia kau muniau.
- Na a Jesus e ura oto i naona governor: oto a governor e soi haria e tauri. Ni, ioe taane na alaha parasira alai Judea? Oto a Jesus e tauri munia,
- 12 Îneia ta oto oa unua oto. Na mai naohana priest na mai ratonimane e gelugelu ola ilenina, na e gake aani 13 alamira oto oo. Oto a Pilate easi tauri munia, Uri
- o qake ronoi oto kira a unu haatooi na moola huna
- 14 urina honosio? Na e qake aani alamia, muni na tai haiwala na qaike: hulaana a governor e panarainia
- 15 oto waewae. Na ani houla tolahana oto a governor uri muni luhasia naite inoni e io ni hoo munira na
- 16 mai ruruha huna, naite ile isulia saeda. Na oto ana maholoni naite inoni ada kira hoosia oto, mai inoni e
- 17 hauni manatainia oto, satana a Barabas. Oto maholo kira ruru oto nea Pilate easi tauri munira. Amu a

haihunia oto na anai luhasia ile uritaha muniamu? A Barabas ohia, wa a Jesus ohia kira saea uri a

18 Christ? Ana e manatainia taane uri kira qeloa isulia 19 na lio kekeaimaana. Na maholo e naku ana lehu ni ii, a hua ineia e usunainia naile siena, easi tauri, O sie ta na masiola munia na laa odotai ine: ana e rako

aelaku oto waewae siiri hou ana maahu qolena isulia 20 tohutohuna ineia. Na mai naohana priest na mai ratonimane e rarahira mai ruruha huna muni kire

21 sukaa Barabas, na mune dau tekelainia Jesus. Na ta a governor e alamira e tauri, Atei hikedarua amu a haihunia oto muni nee luhasia muniamu? Oto

22 kira asi tauri, A Barabas. A Pilate easi tauri munira, Ana e urina na anai uaa Jesus kira saea uri a Christ? Oto kira mani tauri, Lupu talenasia ilenina ailipou.

23 Oto ineia uri, Muni ua? Ihei na ola aela a laani e taua? Na ta kira asi meni tea oto uri, Lupu

24 talenasia ilenina ailipou. Na a Pilate e loosia uri e asaia oto, na ta uri kira a talaae ni kutekute oto, easi ta na masi wei, easi hoda nima i maada mai ruruha huna, maia na haiwala uri, Nau qake roroa oto ana na apuna na laa odotai inihou; ne iamu amu 25 adomainia oto. Oto ahutana mai ruruha e hauni alamia kira asi tauri, Na apuna muni io ilenimami

26 na ilenina mai kalemami. Oto easi toliasia Barabas munira: na e rapusia Jesus easi toliasia muni kire

lupu talenasia ilenina ailipou.

Oto mai soldier e tolea Jesus wai nima a governor,
kira asi haarurua ahutana mae. Na kira taasia oto
mai tooni ineia kira asi tooni hahia ana na tooni

29 waruwarua. Na kira hiria na hoohoodara ana mai walo kakaru kira asi noia oto i qauna, na na maani rade i qaloqalona; oto kira asi pouruuru honosia, kira a haamasiana, kira a tauri, Dehidehio oto laani,

30 Alaha parasira alai Judea! Na kira nisuhia, kira ta 31 na maani rade ine kira asi daroia i qauna ana. Na kira haamasiana mano oto, kira asi taasia na tooni ine maania, kira asi toonia oto ana mai tooni ineia, kira asi tolea oto wau muni lupu talenasia ilenina ailipou.

74

32 Na maholo kira usutaha oto, kira asi odoia naite laa ni Kurene satana a Simon: na kira hele ramoramo ana mune hakunira uri mune anainia na ailipou 33 ineia. Na kira hula oto wau ana naite lehu kira

haorainia uri i Golgotha, saelana uri, Lehu mala 34 qauli inoni, ne kira asi niia na wine munia kira qaia

35 maia na lokana, uri mune tonohia: oto e mami ohonana, na e qake sare tono oto. Na kira lupu talenasia oto ilenina ailipou, kira asi ado ana mai

36 tooni ineia, kira a ilala munii : na kira asi io iano kira 37 kakali parasia oto. Na kira haaurasia oto i hahona

37 kakali parasia oto. Na kira haaurasia oto i hahona qauna na haiwala kira qelu ilenina kira usua oto uri, 38 A Jesus inihou na Alaha parasira alai Israel. Na e

38 A Jesus ininou na Alaha parasira alai Israel. Na e ro mane horohoro peli kira lupu talenasirarua kauhairuru meia, naile i qaloqalona, na naile i maumau

39 lina. Oto mai hanua e mahoro ilehuna kira ere ma-

40 maini ana kira hiutainia qauda, kira asi tauri, Hoe laani oa oho asia na nima ni mane, na ni haaurasia lou ana e olu haudina, o haaurio oto ni: ana ioe oto na Kalena God, o siho oto mai maania na ailipou

41 Urina lou mai naohana priest e haamasiana na mai ratonimane na mai haausuli, kira asi tauri, E haauria

42 alaile aopa; e sie haauria oto maraana. Ineia oto na Alaha parasira alai Israel; ne mune siho oto mai mola nihou maania na ailipou, mune kie hiwalaimoli 43 ana. Ea norunorutoo ana God; mune oke taha ana

43 ana. Ea norunorutoo ana God; mune oke taha ana oto nihou ana ea sae tooana oto walaimoli: ana e

44 unua uri, Inau Kalena God. Na e ro mane horohoro peli lou kira lupu talenasirarua kau meia koro mamailaana lou urina.

45 Oto ana onona na maholo ni sato na masi rorodoa e tau parasia ahutana hanua lai hulaana na siwana na

46 maholo. Oto mala ana siwana na maholo ni sato a Jesus easi soi ana na haiwala paina uri, Eli, Eli, lama sabakthani? uri, God inau, God inau, e ua oto o tahi

47 maaniau? Na na mai halu ile hikena alaile e uraura ilehuna kira rono, kira asi tauri, A mane inihou ea

48 soia Elija. Oto laulau naite laa hikeda e huru e lai ta na masi hulo, na e haahonua ani vinegar, easi 49 susuia ana maani rade, easi haatonohia oto ana. Na 75 na maile e tauri, Noi kau; kaelu e lio munia ana ohia 50 a Elija anai lae taane mai mune haauria. Na a Jesus e hai soi lou ana na haiwala paina, easi toliasia na

51 manomanona. Na lio kau, na masi sala ine kira lohea honosia na nima ni mane e waahita oto i denuma, keikei ileni e hula wai ano; na na nunu

52 e nunu; na mai hau e waahita; na mai kiliqau e taha oto; na mai inoni ni mane huna e maamaahu kau ne

53 kira sulutae oto lou; na kira silitaha oto maania mai kiliqau ana maholo e sulutae oto, kira asi lae wai poona ni mane, kira haatai oto munira alaile huna.

54 Oto a mane kenturion na alaile maia e kakali parasia Jesus kau, maholo kira loosia uri e nunu, na waluola e lae, kira mau oto raranani, kira asi tauri, E walai-

55 moli oto a laa nihou na Kalena God. Na alai keni huna lou ilehuna kira tootoomai kira haatauria, alaile ni e luluisulia Jesus keikei i Galilea, na e raretainia

56 kau: na a Mary ni Magdala noone maira, na a Mary nikena James na Joses, na nikena ro kalena Sebede.
 Na e saulehi oto, na naite laa e toorana e lae mai

kei Arimathea, satana a Joseph, na ineia lou na 58 qaaronoisuli a Jesus: a laa nihou e lae siena Pilate e haatohua na raena Jesus ana. Oto a Pilate e usunai

59 muni kire niia oto wau. Oto a Joseph e tolea na 60 raena easi uloa oto ana na masi sala rerea, oto e lai noia laona kiliqau haolu ineia, kira didia oto ana hau: oto e qelusia na hau paina hahia maana kilu

61 na easi lae oto. Na a Mary ni Magdala wai lehuna, na naite Mary noone lou, koro naku oto horana na kiliqau.

62 Oto haudina i hahona, dina i purina na dina ni talamaina, mai naohana priest na mai Pharise kira

63 ruru siena Pilate, kira tauri, Alaha, ami a adoadomainia ua ana a laa kaekae ine, maholo e maumauri ua e tauri, E olu haudina e mano, ne na anaisi sulutae

64 lou. Talaaehana ine o unua walamu oto mane naile e warea na kiliqau e lae hulaana oluna na haudina, mane alai qaaronoisuli ineia e lae mai i pelia, oto kira anaisi unua munia mai ruruha uri, È sulutae oto maanira alaile e mae oto: na na takoloha haipuri 76

65 anai peina maania ile holai nao. Oto a Pilate easi tauri munira, Na pulita ni kakakali oto amiu: amu lae kau wau, amu ta mane naile e warea oto, mala 66 amu manatai ta oto. Oto kira lae oto wau, kira ta

oto mane naile e warea na kiliqau, kira noia oto na hahuilala ikira, na na pulita ni kakakali e hakunira.

Na na haudina ni sabbath e lae ni mano, na e hula oto ana marawani deni ana etana na haudina ani wik, a Mary ni Magdala e lae mai ikoro naite Mary

2 lou uri muni loosia na kiliqau. Na lio kau, na nunu peina e nunu; ana na angel a Lord e siho mai kei leni, na e lae mai easi hua tekelainia oto na hau

3 ine, na easi naku oto ilenina. Na na sapena e urihana oto na nanalia, na mai tooni ineia e rerea

4 e urihana oto na snow: na alaile e kakakali e ariariri oto ana kira mau oto raranana, na kira asi noi oto

5 mala mai rae. Na na angel e alami e tauri munira alai keni uri, Moro sie mamaau: ana nau manatainia uri moro a haitalea Jesus kira lupu talenasia kau

6 ilenina ailipou. Neia e aia ilehu; ana e sulutae oto mala e unua kau. More lae kau mei, more loosia

7 na lehu talahuliana Lord e enoeno ana. Na more tolenani laelae oto, more unua munia alai qaaronoisuli ineia uri, E sulutae oto lou maanira alaile e mae oto; na lio kau, e lae oto wai naomiu i Galilea; amu anaisi loosia oto wai lehuna: lio kau, inau oto hou nau

8 unua oto munimoro. Oto koro silitaha laulau maania na kiliqau maia na popolouna na na sae dienana paina, koro asi huru oto muni houleinia munira alai

9 qaaronoisuli ineia. Na lio kau, a Jesus easi odoirarua, e tauri, Muni e diena munimoro. Na koro duduhia wau koro asi karuana aaena, maia na qouruuruna

10 honosia. Oto a Jesus easi tauri munirarua, Moro sie mamaau: more lai unua munira alai uleku muni kire lai wai Galilea, ne kira anaisi loosiau oto ilehuna.

Oto maholo koro a laelae ua, lio kau, na maile ana pulita ni kakakali e lae wai poona, kira asi unua munira mai naohana priest ana na moola kira taui

12 oto kau. Na kira ruru oto maira mai ratonimane, na

13 kira mani ruru wala oto, oto kira asi nii tooha huna

munira mai soldier, maia na haiwala uri, Amu tauri 14 keu, Alai qaaronoisuli ineia e lae mai i rodo, na kira pelia maholo ami maahu. Na uri ana na tataloha ana na moola inihou ea hula ana a governor,

ne ami anaisi haarakoa oto, muni amu e lae sapelaku.

15 Oto kira ta mai tooha ni, kira asi tautau oto mala

kira haananaura kau: na kira talohainia oto maia haiwala inihou siena alai Judea, na e hula oto i siiri hou.

Oto alai qaaronoisuli na awala mana eta e lae wai
 Galilea, takoia oto na houliwo a Jesus e hatonainia
 kau munira. Na kira loosia oto, kira asi pouruuru

18 honosia: na ta na maile e adomai ruaruaa. Oto a Jesus e lae mai sulira e tauri munira, Kira hauni toliasia oto ahutana na nanamana muniau ileni na

19 mai iano lou. Talaaehana ine amu lae, amu haaolara ahutana na mai komu ni inoni muni kire noi qaaronoisuli oto, amu lotomaea ada ilaona satana na Mama

20 na na Kale na na Hiona Maea: ani haausulilada oto muni kire tolai sulia ahutana na moola nau haatolaiamu eni: na lio kau, inau oto maiamu suli haudina, lae hulaana na haamanolana na walumalau.

NA TATALOHA DIENA

MALA

A MARK E TALOHAINIA

- Na talaaehana na talaloha diena ana Jesus Christ, Kalena God.
 - Mala kau kira usua oto laona Isaia na prophet uri, 2 Lio kau, naa usunainia oto laa haatola inau wai naomu,

Ile ni salea na tala ioe;

Walana naile ea walawalaa paina ilaona hanua 3 saasala uri,

Amu teu diena ana tala a Lord,

Amu haaodohia na mai lehu ni laelae ineia.

- 4 A John e lae oto mai, laa e lolotomaea ana hanua saasala na e laalani wala kau ana adomai olina munia
- 5 na saeasilana na mai orahaa. Oto ahutana hanua i Judea e silitaha manomano kau isiena, na ahutada wai Jerusalem manomano lou; na kira hauni helesia na lotomaea ana i wei peina i Jordan, maia na unu
- 6 haatailana na mai orahaa ikira. Nea John inihou e tooni oto ana na warauhuna kamel, na na roro tooni na teteeni keu i iena, na nauhana oto mai oru na
- 7 na sulu ni bee ni mausu. Na e laalani wala kau, easi tauri, Naile e nanama liutaha aku ea lae mai i puriku, na nau qake malisina oto nee qautou iano muni nee 8 luhasia na walo ni hoo hahia shoe ineia. Inau nau

lolotomaea amiu kau ani wei; na taa ineia oto anai lolotomaea amiu ana na Hiona Maea.

Na na taulana e urini ana mai haudina ine, uri a Jesus e kalitaha mai keikei i Nasaret i Galilea, na e

10 helesia na lotomaea ana John i Jordan. Na laulau maholo ea hanetaha oto maania wai wei, ne easi loosia na salo e waahita, na na Hiona Maea mala na taqa-11 taqaruru ea sisiho oto ilenina: na na haiwala e loho

11 taqaruru ea sisiho oto ilenina: na na haiwala e loĥo mai kei ileni, e tauri, Ioe oto a Kaleku laa ni mane inau, nau lio sae tooamu.

12 Na laulau a Hiona ea paia oto wau ilaona hanua 13 saasala. Na e hai awala ni haudina e liua laona hanua saasala maholo a Satan e mala ahonaana; na e ioio isiena mai poo okaoka; na alai angel e rararetainia kau.

14 Na maholo kira qeloa John oto, nea Jesus easi lae sili wai Galilea, ea laalaani wala ana na tataloha diena

- 15 a God, maia na haiwala uri, Mai maholo e too mano oto, na na alahana a God ea karaini oto mai: amu adoadomai oli, amu hiwalaimoli ana na tataloha diena.
- 16 Oto e qaqahe kau i apani iqa i Galilea, na easi loosia a Simon koroi a Andrew aulana Simon, koro a atonia na huo ilaona iqa: ana ikoroi oto ro mane
- 17 weeweesi. Oto a Jesus easi taurini munirerua uri, Moro luluisuliau, na naasi haaola iomoroi muni more 18 noi ro mane ni weeweesia mai inoni. Na koro atopuri
- 19 oto laulau ana mai huo, koro asi luluisulia oto. Oto e
- kele lae kau weu maania ilehuna, easi loosia James kalena Sebede, na a John aulana, koroi ilaona na iola, 20 koro a tau dienaana mai huo. Oto laulau e soirarui
- oto: na koro atopuri ana amadarua a Sebede ilaona iola maira alaile kira waaira, koro asi lulu oto isulia.
- 21 Oto kira asi lae wai Kapernaum; na laulau ana haudina ni sabbath e sili oto wai nima ni ruru easi
- 22 haahaausuli. Na kira panarainia na maani haausulina ineia: ana e haausulira e urihana naile na nanamana ana, na e qake aani urihana na mai haausuli
- 23 ikira. Na laulau wai nima ni ruru naite inoni na
- 24 hiona maipo ne ana; oto e awaraa, e tauri, Na moola taha aku na lou emu, Jesus laa ni Nasaret? uri o lae

oto mai muni tau tekelainiami? Inau nau manatainio 25 oto, ioe laa ni mane a God. Oto a Jesus e ereana, maia na haiwala uri, O noto oto, o silitaha maania.

maia na haiwala uri, O noto oto, o silitaha maania. 26 Oto na hiona maipo e papatainia easi awaraa ana na

- 27 haiwala paina, easi silitaha oto maania. Na na anena e mani tauraelu mano, lai hulaana kira mani haihaitalea maraada, kira tauri, Na ola taha inihou? na maani haausulina haolu ohia! ea haatolanainia na mai hiona
- 28 maipo, na kira asi tolaisulia oto walana. Na na talohana e talo laulau ana ahutana hanua i Galilea kalikalia.
- 29 Na laulau, maholo kira silitaha maania nima ni ruru, kira asi sili wai nima a Simon ikoro a Andrew, na a 30 James na a John e hakuniraelu. Na a kenini a
- 31 hunaona Simon na maena madoro e tolea; na laulau kira a haaronoa ana; oto e lae wau easi hele ana na nimana, e taea oto; oto na maena madoroni e tolenani aia oto maania, na easi raretainira oto.
- 32 Na e apai sato oto, maholo sato ea suu, kira asi tolera ahutana alaile isiena kira daodaoha, na alaile
- 33 lou mai hiona ni orahaa ada. Na ahutana alaile ana 34 poona ni e mani ruru oto i maana nima. Oto e haaurira alaile huna mai maela haiaopai e totolera, maia e paia oto mai hiona ni orahaa huna; na e qake maira mai hiona ni orahaa ni walaa, ana isulia kira manatainia oto.
- Oto haudina i haho, oto i upui rodo, e sulutae easi silitaha oto, easi lae oto wau ilaona hanua saasala, na
 easi arenai oto wai lehuna. Na nea Simon na alaileni
- 37 oto maia kira asi luluisulia; na kira lio haaroia oto, kira asi tauri munia, Ahutana mai hanua ea mani tau
- 38 haitaleo oto. Oto easi tauri muniraelu, Kaelu e lae oto wau ilaona mai poona hatarea na maile inihou, uri muni nee laalani wala lou wai lehuna; ana nau silitaha
- 39 kau mei munia na masiolani. Na e sili oto wai laona mai nima ni ruru ikira taraurainia ahutana Galilea, ea laalani wala na ea paipaia oto mai hiona ni orahaa.
- 40 Na naite laa e oropa ea lae mai isiena, ea haatohu ana, maia e pouruuru honosia, easi tauri munia, Ana 81

saemu oto urina, ne o nanama taane muni haarereau.

41 Oto saena easi amasia, easi lalainia wau na nimana, easi hele wau ana, maia e tauri munia, Saeku taane

42 urina; o rerea alihoi. Na laulau mai oropa e tolenani

43 mola oto, na e rerea mano oto. Na e ereana oto e

44 aopa, na e tolenani usunainia oto wau, na easi tauri munia, O lio talamu oto mane o unua na masiola siena naile: na ta o lae kau weu, o lai haatainio oto siena a priest, na ana kira haarereao, ne o toto ahuio ana na moola a Moses e haatola ani, muni na ola ni unu

45 haatoo nada. Na ta e silitaha oto wau, na e talaai talohainia oto liutaha, na e houleinia na masiolani, lae hulaana a Jesus e qake sili haatai ana mai poona, na ta e ioio haatau laona mai hanua saasala; na kira rururu oto isiena keikei ana taana na lehu.

rururu oto isiena keikei ana taana na lehu. 2 Na na mai halu haudina e liu na e sili lou i Kapernaum, na kira talohainia oto wau uri ineia oto siedaelu. 2 Na mai hanua huna e ruru, lae hulaana e qake lehu talada oto lou, na i maana nima qaike lou: na e 3 laladoa na haiwala munira. Na kira lae oto mai, kira anainia mai siena naile e mae apolo, e hai mane e 4 anainia oto. Na oto kira qake aani lai hula isiena ana isulia mai hanua huna e ruru, ne kira asi akerainia mai raho i koluhana nima neia ana: na kira tahanii oto, kira asi haakukua na huli iano a laani e mae 5 apolo e eno oto ilenina. Na a Jesus e loosia na hiwalaimolina ikira, easi tauri munia laani e mae apolo uri, Kaleku, mai orahaa amu ni ne kira saeasii 6 oto. Na ta na mai haluile ana mai haausuli e io iano 7 ilehuna, kira tau haihaitale wai saeda uri, E ua a laa hou ea walaa urina? Ea walaa taewau oto: atei oto e nanama muni saeasia na mai orahaa, na ta na 8 taile oto haliite, nea God otoni? Na laulau a Jesus. ana e manatainia wai saena ana kira tau haitalea maraada, easi tauri munira, E ua oto amu a tau 9 haitalea na moola inihou wai saemiu? madau, muni unua uri, Mai orahaa amu ni ne kira saeasii oto; wa muni unua uri, Sulutae, o suluia na 10 hulimu, o laelae hailiu? Na muni amu e manatainia oto uri na Kale ni inoni e nanama mai iano muni

82

saeasia mai orahaa (ne easi tauri munia laa e mae 11 apolo uri), Inau naa unua munio, O sulutae, o suluia

12 na hulimu, o lae i nima ioe. Na e sulutae, e tolenani suluia na hulina, easi silitaha oto wai naoda manomano; lae hulaana na anena e mani tauraelu manomano, na kira asi soi haamanikulua God, kira a tauri, Kaelu qake aani loosia oto urina.

Oto e hai silitaha lou i apani iqa; na ahutana mai hanua huna e rururu isiena, na e haahaausulira. Oto e liu oto niparo, na e loosia Levi kalena Alphaeus e naku ana lehu ni wili tooha, na easi tauri munia, O

15 luluisuliau. Oto e taelai easi luluisulia. Na na taulana e urini, uri e naku iano munia nauna i nima ineia, na alai totola tooha huna na alai orahaa huna kira naku hairuru meia Jesus na alai qaaronoisuli

16 ineia: ana kira huna, na kira luluisulia oto. Na alai haausuli ana alai Pharise, maholo kira loosia uri e nau ruru meira alai orahaa na alai totola tooha, kira asi tauri munira alai qaaronoisuli ineia, Ea naunau na ea totono hairuru meira alai totola tooha na alai

17 orahaa. Na a Jesus e rono urina, easi tauri munira, Alaile e maumauri diena kira qake haihunia na laa kurakura, na ta alaile oto ea daodaoha: nau qake lae mai muni haraira alai odotai, na ta alai orahaa.

Na alai qaaronoisuli a John na na maile alai Pharise e oloolonau kau: na kira asi lae wai siena kira asi tauri munia, E ua alai qaaronoisuli a John na na maile alai Pharise ea oloolonau, na ta alai qaaronoisuli

19 ioe kira qake aani oloolonau oto oo? Na a Jesus easi
tauri munira, Uri mai elekale ana nima a laani e
totola hua uri kira anai olonau, maholo a poro e tola
hua ne ua maira? maholo a poro e tola hua ne ua

20 maira, ne kira sie aani olonau oto oo. Na ta na haudina anai siho oto, maholo oto kira anai taasia oto a poro e tola hua maanira, ne kira anaisi oloolonau

21 taane ana mai haudina ni. Naile sie ponosia na lahu ni tooni ana na masi sala haolu; ana ea taurina, na masi salani kira a ponopono ana ca waiwei oto, ile haolu maania ile lahu, oto egnaidi haka aela oto

22 maania holai nao. Na naile sie dedeia na wine haolu

laona mai hou wei teeteeni poo e lahu: ana ea taurina, ne na wine haolu anai warihitelia na mai hou wei teeteeni poo, oto na wine eanai aela oto, na mai hou wei teeteeni poo noone lou; na ta kira a dedeia oto na wine haolu laona mai hou wei teeteeni poo haolu.

23 Na na taulana e urini, uri e liu ilaona mai lalo ni korn ana na haudina ni sabbath; na alai qaaronoisuli

24 ineia e talaai huhu laelae ana mai huahuani korn. Na alai Pharise kira asi tauri munia, Lio kau, E ua oto kira a taua na ola e qake haidadana ana mai haatolana munia na taulana ana haudina ni sabbath?

25 Oto easi tauri munira, Uri amu qake saea ua na ola taha a David e taua oto kau, maholo siohana e tataala

26 kau, ikira alaile lou e hakunia kau? Ana e sili uritaha wai nima a God ana mai haudina a Abiathar na naohana priest, e ta mai bread kira koni haatai eni e naui, na e qake haidadana ana mai haatolana muni kire na, na e haidadana ana mai priest haliite, na e hai 27 niia lou munira alaile e hakunia? Na e tauri munira,

Kira haaholaa na haudina ni sabbath nani inoni, na kira qake haaholaa na inoni nana na haudina ni 28 sabbath: talaaehana urina na Kale ni inoni ineia oto

e alaha parasia na haudina ni sabbath.

3 Na e sili lou wai nima ni ruru, na naite inoni 2 ilehuna na nimana e heko. Na kira toomaia, uri ohe eanai haauria ana haudina ni sabbath wa qake;

3 uri muni kire qelu ola ilenina ana. Na easi tauri munia laanina nimana e heko uri, O ura haatai i matola-

4 kaelu. Na easi tauri munira, Ohia e haidadana ana mai haatolana muni hele diena ana haudina asi sabbath, wa muni hele aela? muni haauria naile wa muni seunia? Na ikira oto kira qake aani nuhia.

5 Oto e toomairaelu ani saewasuna, ana saena e hu hahia saeda e hau, ne easi tauri munia laani uri, O mlainia wau na nimamu. Oto easi lalainia oto wau:

9 haitua nimana e qiaqiala alihoi lou. Oto alai Pharise madau, ha oto wau, kira asi ruru wala oto hahia maia saeasii Herod, uri muni kire saunia uritaha.

10 hulimu, o laetae Lalai qaaronoisuli ineia kira a laetae oto uri na Kale nma na mai ruruha huna e keikei i

- Galilea e luluisulia oto: na kira keikei i Judea lou, na 8 keikei i Jerusalem, na keikei i Idumaea, na keikei i apani Jordan qau wau, na keikei i henua kalikalia Tur na Sidon, na pulita oto paina, ana kira ronoa na moola e paina liutaha e taui, kira asi lae oto wai siena.
- 9 Na e unua munira alai qaaronoisuli ineia, uri muni na iola e io totoria oto ana isulia mai ruruha e huna,
- 10 mane kire ruru puli isiena: ana e haauria alaile huna; lae hulaana na maile mai maela paina e saunira kira
- 11 ruruhia oto uri muni kire kele hele mola ana. Na mai hiona maipo, maholo kira a loosia, kira asi lahutainira iano honosia, kira a awaraa, kira asi tauri,
- 12 Ioe oto na Kalena God. Na e ereada oto waewae uri mane kira houleinia oto.
- 13 Na e hanetaha oto ilenina na houliwo, easi haaraia mai alaile isiena, na maile oto isulia saena: oto kira
- 14 asi lae oto wau isiena. Oto e haatolaia na awala mana rua, muni kire io oto isiena, na muni e
- 15 usunainira oto wau muni laalani wala, na muni kire manatainia na nanamana muni paia mai hiona ni ora-
- 16, 17 haa; na a Simon e haorainia lou uri a Peter; na a James kalena Sebede, na a John aulana James; na ikoro hou e haorainira lou uri, Ro Boanerges, na uri,
- 18 Ro kale ni uulou: na a Andrew, na a Philip, na a Bartholomew, na a Matthew, na a Thomas, na a James kalena Alphaeus, na a Thadeus, na a Simon a
- 19 Kananaios, na a Judas Iskariot, ineia lou laa e qeloa kau.
- 20 Na e sili laona naite nima. Na mai ruruha huna e hai ruru lou, lae hulaana kira qake aani manatainia
- 21 uri kira anai nau bread uritaha. Na alaile ineia e ronoa, kira asi silitaha oto wau muni kire helesia:
- 22 ana kira unua uri, Ea qeuqeu oto. Na alai haausuli e siho toli wau keikei i Jerusalem e tauri, A Beelsebub oto ana, na lou, Ana a alaha parasira alai hiona ni
- 23 orahaa ea paipaia oto mai hiona ni orahaa. Na e haraira wai siena, na e walaa ani alahuuna munira
- 24 uri, A Satan eanai paia Satan lou uritaha! Na uri ana na alahana eanai opaa maraana, ne na alahana
- 25 ine esie hai ura lou. Na uri ana na nima ea opaa 85

26 maraana, ne na nima ine esie hai ura lou. Na uri ana a Satan ea haukama honosia maraana, na ea opaa oto maraana, ne esie hai ura lou, na ta na haamano-

27 lana taane oto. Na naile oto esie sili hahia na ramo i nima ineia muni e laua na tootoolana, na oto e qake holai hoosia a laa ramoni; mano urina eanaisi

28 laua oto na moola i nima ineia. Walaimoli naa unua muniamu, Kira anai saesia taana na mai orahaa ikira alai kaleni inoni, na na mai walaana taewau ikira

29 noone lou kira anai walaa taewau eni: na taana naile ea walaa taewau ana na Hiona Maea ne kira sie aani saeasia oto oo, na ta eanai haidadana oto muni kire ia hahia na orahaa ea io hu: ana isulia kira unua uri,

30 Na hiona maipo ne ana.

31 Oto a nikena na alai ulana e lae mai sulia; na kira ura wai sinaha, kira asi usunainia naile isiena, kira 32 haaraia oto wau. Namai hanua huna e naku kalikalia;

oto kira asi unua munia uri, A nikemu na alai 33 ulamu wai sinaha kira a haihaitaleo. Oto e ala-

33 ulamu wai sinaha kira a haihaitaleo. Oto e alamira uri, Kira nahei a nikeku na alai uleku? Oto

34 e mani toomaia alaile e naku kalikalia, easi tauri,

35 Liokau, a nikeku inihou na alai uleku! Ana naile oto ea sulu isulia na moola saena Amaku ileni eni ineia oto auleku, na a inieku, na a nikeku.

4 Oto e talaai haausuli lou i apani iqa. Na na ruruha oto paina liutaha e ruru isiena, lai hulaana e taelia na iola, na e io iano wai iqa; na ahutana mai 2 ruruha huna i apani iqa ione. Na e haausulira ana na moola huna ani alahuuna, na easi tauri munira ana na maani haausulina ineia, uri, Amu rono kau:

3 Liokau, Naite laa e tatataai lite e silitaha uri mune

4 tatatainia na mai lite; na na taulana e urini, uri maholo e tatataai, na mai halu lite e usu i kekena tala,

5 na mai menu e loho mai kira naui oto. Na na maile e usu i darana hau, na lehu na masi mado e qake piola 6 ana: na na sato e qaa, ne easi raahia; na ana e qake

7 ini, ne kira asi mae lou. Na na maile e usu i matolana mai walo kakaru, oto mai walo kakaru e taelai.

8 kira asi lomosii, oto e qake aani hunu oto. Na na maile e usu ilaona masi mado diena, oto kira pito kau 86

wau, kira asi hunu oto, na olu awala, na na ono awala, 9 na na tanalau. Na easi tauri, Ile e too alinana muni rono, mune rono oto.

Na maholo e galasia, alaile e naku kalikalia 10 maia lou na awala mana rua kira asi soi haria

11 mai alahuuna inihou ana. Oto easi tauri munira, Kira niia oto muniamu ana na moola e asa ana na alahana a God: na taa munira alaile i sinaha,

12 ne kira taui ahutana na moola ani alahuuna: uri muni kire lio ana liona, na muni kire suuri lio saeola; na muni kire rono ana ronona, na muni kire suuri rono saea; mane ta na kira anai alihoi oto, na kira

13 anaisi saeasii oto munira. Na easi tauri munira, Uri amu qake saea na alahuuna inihou? ne amu anaisi

14 saea uritaha ahutana na mai alahuuna? Laa e tatataai 15 lite easi tatatainia oto na haiwala. Na na maile oto inihou i kekena tala, na lehuni kira a tatainia na haiwala; na maholo kira rono oto, oto laulau a Satan easi lae oto mai, na easi laua oto na haiwala kira

16 tatainia kau ada. Na na maile oto inihou noone lou urina kira tatainira oto i darana hau, alaileni, maholo kira ronoa oto na haiwala, kira asi tolenani hele

17 maemae oto ana; na e qake imiimini oto ada, na kira io haawali oto mola; mano urina, maholo siohada ea tataala, wa kira a taunainira ana isulia na haiwala ne

18 kira asi toosua oto. Na na maile aopa lou kira 19 tatatainira i matolana mai walo kakaru; na maile oto

nihou kira a ronoa na haiwala, oto na moola ni haatoosua ana mauriha inihou, na na kaena ani toolana, na na saehanalilana na moola aopa huna ea sisili oto mai, kira a hauni lomosia na haiwala, oto e 20 qake aani hunu oto. Na na maileni kira tatainira ana

masi mado diena; alaileni ea ronoa na haiwala, na e tola konia oto, na ea hunu oto, na olu awala, na na ono awala, na na tanalau.

Na easi tauri munira, Uri kira a tolea mai na light 21uri muni kire noia i orohana na nima, wa i orohana 22 na huli, na ohia kira sie noia oto i talana? Ana taana na ola kira aluhia kau ne kira anai tola haatai taane ana; na taana na ola kira mumunia kau ne eanaisi

23 haatai taane oto. Ana naile e too alinana muni rono, 24 mune rono oto. Na easi tauri munira, Amulio talamiu ana na moola amu a roronoi; na tohotohota amu a tohotoho ana, ne kira anaisi tohotoho lou muniamu ana: na kira anaisi sapeia lou na moola muniamu.

25 Ana a laani e karu oto nana, ne kira anai hai nii lou munia: na a laani e qake karu ua nana, ne kira anai

taasia maania na masiolani e karuana kau.

Na e tauri, Na alahana a God e uri, waruna oto ana 27 na inoni ea asia mai lite hahia mado; na ea maamaahu na ea taetae i rodo na i atowa, na oto mai lite ni ea qito oto kira asi peina oto wau, na ineia oto e

28 qake manatainia uri e ua. Ana na mado ea hunuhunu oto maraana; kira a holai uraura, oto na huahuana easi noi, oto mai huahuani ola easi repo oto.

29 Na maholo mai huahuani ola ea repo oto, ne easi tolenani usunainia oto na nahi, ana isulia na halisi e repo oto.

30 Na e tauri, Kaelu e hatonainia na alahana a God uri e waruna na taha? wa kaelu e alahuunainia ani

31 alahuuna uritaha? E waruna oto na hoi lite ni mustard, na inihou oto, maholo kira tataainia hahia na mado, ana ea haora maania taana na lite i koluna

32 mado, na ta maholo kira tataainia oto, easi qito oto, easi peina oto wau e liutahaana taana na ola kira hasii wei lalo, na na mai sasara paina ea noi oto ana; lae hulaana mai menu ni leni ea oa oto i mamalutana.

Na e laladoa na haiwala munira ani alahuuna huna urina, mala kira manatai ronoa oto: na uri ana aiana

34 na alahuuna, taane e qake aani walaa oto munira: na e unu tahanainia taana na ola munira alai hahuana qaaronoisuli ineia ana e qala.

35 Oto ana na tai haudinani, maholo e saulehi oto, easi tauri munira, Kaelu e atoholo ana apani iqa

36 qau wau. Na kira atopuri ana mai ruruha huna, kira asi tolea mairaelu lao iola mala e talei io oto.

37 Na naite mai halu iola e hakunia lou. Na na dionai oto e horo, na mai hauliahe e lomosia na iola, lae

38 hulaana na iola ea honu oto ani sulu. Na ineia wai puri, e eno i huli ea maahu: na kira asi haatalisia,

maia kira tauri munia, Haausuli, uri o qake ado-39 mainia ana kaelu a mae oto. Oto easi talisi, easi ereana na oru; na e tauri munia iqa uri, Noto kau, o tau rako oto. Na na oru e qake oru oto, na easi

40 holaa totowerua oto. Na e tauri munira, E ua amu a talei popopolou? uri na hiwalaimolina e aia ua

41 amiu? Na kira maau oto walawala, kira asi meni walaa maraada uri, Sio, atei keu a laa nihou, ana ea ereana na oru na na iqa, na koro asi meni rono oto mola ana walana?

Oto kira lai arapuu i apani iqa qau wau, oto i henua 2 mai Gerasa. Na e siĥo oto maania iola, na naite laa e keikei ana mai kiliqeu na hiona maipo ana easi odoia, na ineia nihou e talei ioio laona mai kiliqeu; 3 na naile oto e qake aani hoosia oto lou, qaike oto, na

4 ani ieli qaike lou; ana isulia kira talei hoosia hunahunaa oto ani walo hahia aena, na ani ieli lou, na oto e moumousia oto mai ieli, na e papatainia oto mai walo hahia aena: na naile e qake aani aailaa oto

5 oo muni haaloia. Na oto onioni, i rodo na lou i atowa, oto ilaona mai kiliqeu na wai lenina mai

houliwo, ea awaawaraa oto, na ea hoahoaia na sapena 6 ani heu. Oto maholo e loosia Jesus na e haatauria

7 ua, ne easi huru oto wau e qouruuru oto honosia; na e awaraa oto ana na haiwala paina, easi tauri, Na ola taha aku na lou emu, Jesus, Kalena God Laa e Tooliu? Naa saea satana God munio, uri mane

8 o haahiito aku. Ana e tauri munia, Hiona maipo, o 9 silitaha oto maania laani. Na e soi haria uri,

Satamu atei? Oto ineia uri munia, Sataku a 10 Legion; ana melu huna. Na e haatohu hunahunaa ana uri mane paira oto maania hanueni.

11 Na na haka ni poo oto hunahunaa e susuda wai

12 lehuna i sapena na houliwo. Na kira haatohu ana, kira asi tauri, O usunainiami ami e lae ilaona haka ni

13 poo wauni, uri muni ami e sili wau ada. Oto easi lio maaira. Oto mai hiona maipo e silitaha oto, kira asi siholira na mai poo: na na haka ni poo e mani pola isulia sapena hanetahana wai laona iqa, kira urihana oto na ro mola, na kira hauni tono oto i iqa. 89

14 Na alaile e haanaura kau kira tahi oto, kira asi talohainia oto i poona, na lou i henua kalikalia. Oto

15 kira lae wai loosia na moola kira taui kau. Oto kira hula oto isiena Jesus, kira asi loosia laani mai hiona ni orahaa e io kau ana e naku oto iano, e tooni oto na e manata oto, ileni kau na legion e io oto kau ana:

16 oto kira asi maau. Na na maile e loosia kira asi unua munira ana kira tauritaha munia laani mai hiona n

17 orahaa e io kau ana, na ana mai poo noone lou. Na kira asi talaai haatohu ana muni lae oto maania mai

18 sarohana hanua ikira. Na maholo e tau ni tae lou oto a laani mai hiona ni orahaa e io kau ana easi

19 tola suuia muni e hakunia oto. Na a qake aani lio maaia, na taa e tauri munia, O alihoi oto wai nima ioe isiena alaile ioe, na o houleinia oto munira na moola e paina liutaha a Lord e taui oto namua, na ana e

20 amasio oto. Oto e lae oto wau, na e talaai houleinia oto i Dekapolis na moola e paina liutaha ine a Jesus e taui oto nana: na ahutana mai hanua e mani

panarainia oto.

21 Na a Jesus e atoholo lou ana iola i apani iqa qau mei, oto mai ruruha paina e ruru oto isiena: na e 22 ura oto i apani iqa. Na naite mane na naohana las

ana na nima ni ruru easi lae mai, satana a Jairus; na

23 e loosia oto, easi lai lahutainia i aaena, na easi tola suuia oto hunahunaa e tauri, Ele keni kaleku na tai ele lehu mune mae oto: uri muni o lae wai qaonaa ana na nimamu, uri muni kire haauria oto, na mune 24 mauri oto. Oto easi hakunia oto; na mai ruruha

4 mauri oto. Oto easi hakunia oto; na mai ruruh: huna e luluisulia, na kira asi ruruhia oto.

Na naite keni, na apu e saunia na awala ni helisi 26 mana rua oto, na e talei sapehiito hunahunaa ana mai inoni kurakura, na e talei asia oto na tootoolana, na

27 e qake aani maia, na e aeaela kau tarau, ineia nihou e ronoa na talohana Jesus, oto easi lae mai i matolana mai hanua i purina, na e kele hele mola ana noonooni

28 tooni ineia. Ana e tauri kau, Mala naa kele hele mola ana noonooni tooni ineia, ne na anai mauri oto

29 lou, Na laulau na hulahula ni epu ana e tolenani maa oto; na e hineinia oto wai sapena uri e mauri

oto maania masi maela paina ni e sausaunia kau.

O Na laulau a Jesus, ana e manatainia maraana uri
na masi nanamana ana e silitaha oto maania, easi
alihoi oto i matolana mai hanua, na easi tauri, Atei

11 laa e heleana mai tooni inau? Na alai qaaronoisuli ineia e tauri munia, Oa loosia mai ruruha huna inihou ea talei ruruhio oto, na uri oa unua uri, Atei laa e

12 hele aku? Na e mani toomairaelu manomano uri
13 muni loosia a kenini e taua na masiolani. Na ta a kenini e maau oto na e ariariri, ana e manatainia oto na masiolani kira ta oto munia, ne easi lae mai e lai lahutainia i naona, easi unua ahutana na walaimolina
14 munia. Na easi tauri munia, Kaleku na hiwalaimolina ioe e haaurio: o lae wan ani deilama o mauri

lina ioe e haaurio; o lae wau ani deilama, o mauri kau wau maania masi maela painani e sausaunio kau. Maholo e walawalaa ua kira a laelae mai keikei

i nima na naohana laa ana na nima ni ruru, kira asi tauri, A kalemu e mae oto: e ua oa kotaahia lou 16 a Haausuli? Na ta a Jesus, ana e qake aani tola ana na haiwala kira unua ni easi tauri munia naohana

na haiwala kira unua ni, easi tauri munia naohana laa ana na nima ni ruru uri, O sie mamaau, o

37 hiwalaimoli mola haleite. Na e qake maaia naile muni e luluisuli meia, na tai a Peter haleite, na a
38 James, na a John aulana James. Na kira lae aratoto

ana na nima a naohana laa ana na nima ni ruru; na easi loosia kira a kotakota, na alaile ea naranara, ea

39 takotako walawala. Na e sili oto wau, easi tauri munira, E ua amu a kotakota, na a takotako? Na elekeni hou e qake aani mae ea maamaahu mola.

10 Na kira asi mesicinia. Na ta incia, ana e paira mano wau, easi tolea amana elekeni ni na a nikena na ikiraelu lou e hakunia kau, na e sili oto wai lehuna

41 na elekeni ne ana. Na easi hele ana nimana a elekeni ni, easi tauri munia, Talitha kumi; saelana oto, ana kira a olisia uri, Mamaa, naa unua munio, o

42 sulutae. Na laulau na elekeni ni e taelai, e laelae hailiu oto; ana na awala ni helisi mana rua oto ana. Na kira tolenani anea oto ani anena paina.

43 Na e ere adaelu oto waewae mane naile e manatainia oto; na e unua muni kire nii ana.

Na e usutaha wau maania ilehuna; na e lai aratoto ana na hahuana hanua ineia; na alai qaaronoisuli ineia e luluisulia. Na maholo ni haudina ni sabbath e hula oto, easi talaai haahaasuli wai nima ni ruru: na na maile huna e ronoa kira asi panarainia, maia na haiwala uri, Na moola inihou ana a laani ea keikei ihei? na lou, Na saeolana uritaha nihou kira niia oto munia laa nihou, na na mai anoa e paina inihou

3 kira a tautaui oto ana nimana, kira ua oto? Raoni a laa nihou na karpenter ohia, a kalena Mary, na aulana kira James, na Joses, na Judas, na Simon?

- 4 Na alai iniena kira oto isieka ohia? Oto kira asi toosua ana. Na a Jesus e tauri munira, Kira sie makaana na prophet oto oo, na ana hanua ineia haleite, na isiena alai tekihana, na oto i nima ineia.
- 5 Na e qake aani taua na anoa ilehuna, na ta e qaonaa na maile ana na nimana kira daodaoha, na e haurira
- 6 oto. Na e panarainia na sae ruaruana ikira.

Na e waiwesia mai henua e haahausuli.

- 7 Na e haraia mai na awala mana rua isiena, na easi usunainira wau too ro ile na too ro ile; na e niia 8 munira na nanamana parasia na mai hiona maipo; na e haatolaira mane kira ta na masiola munia laena; na ta na ailiapaa mola haleite; na mai bread suuri, na mai
- 9 suuri, mai toohaa suuri munia mai ni haa ikira; na taa muni kire noia mai shoe hahia aaeda: na uri,
- 10 Amu sie tooni ana na ro koat. Na easi tauri munira, Amu a sili oto wai nima ana taana na lehu, amu io susu oto wai lehuna hulaana amu anai silitaha
- 11 lou maania ilehuna. Na taana na lehu e qake tola koniamu, wa kira e tolai sulia na walamiu, ne maholo amu a silitaha oto wau maania ilehuna, amu tataai asia na uuni mado ni i orahana aaemiu, munia na
- 12 ola ni unu haatoo nada. Oto kira silitaha oto wau, kira asi laalani wala uri kira anai adomai oli oto.
- 13 Na kira paia oto mai hiona ni orahaa huna, maia kira suuhia ani rumu na maile huna e daodaoha, na kira haaurira oto.
- 14 Na a Herod a alaha e rono; ana satana e talo kalikali oto: na e tauri, A John a Lotomaea e sulutae oto 92

maanira alaile e mae oto, talaaehana ine e nanama 5 oto muni taua na mai anoa inihou. Na na maile aopa lou e tauri, A Elija oto ni. Na na maile aopa lou uri, Na prophet oto, e waruna naile hikena alai prophet. 6 Na ta a Herod, maholo e rono, easi tauri, A John, nau 7 tohu mousia na qauna, neia e sulutae oto. Ana a Herod noone e usunai oto wau e tapolia John, na e hoosia oto wai nima ni hoo talaaehana a Herodias, 8 hua a Philip aulana: ana e tolea kau nana. Ana a John e tauri kau munia Herod, E qake haidadana oto 9 ana mai haatolana muni o tolea hua aulamu. nea Herodias easi haukama honosia, na e sasare saunia O oto; na e gake madausia oto; ana a Herod e maaunia John, ana e manatainia uri neia na mane odotai na e maea, na oto e kenekenetainia: Na maholo e ronoa, ne na saena easi talei puo oto; na e roronoa maia na 11 saedienana. Na na haudina diena e too oto, uri a Herod e ta na nauha ana haudina e hutaana munira mai alaha ineia, na munira mai naohana kaptain, na munira na mai naohana inoni i Galilea: na maholo na kalena Herodias inihou na elekeni e sili mei e maomao. na easi diena nana Herod na nada alaile lou e eno maia ana nauna; oto a alahani easi tauri munia elekeni ine, O sukaaku ana taana na ola isulia saemu, 23 ne na anai niia oto wau munio. Na e ere haitakoi uri. Taana na ola oa taumei suka aku, ne na anai niia oto 24 wau munio, lae hulaana na apani alahana inau. Na e silitaha oto wau, easi tauri munia nikena, Na ola taha na anai sukaa? Oto ineia uri, Na qauna a John 25 a Lotomaea. Na e tolenani sili laulau isiena alaha ni, na e suka, e tauri, Saeku uri muni o niia oto nihou 26 ilaona na nima na qauna John a Lotomaea. Oto saena alahani easi hu oto waewae; na ta isulia na haiwala ni ere haitakoi ineia, na isulia alaile lou e 27 eno ana nauna, e qake sare maasia oto. Oto laulau a alaha e usunainia naite soldier ana mai kakaliha ineia, na e unua kire tolea mai na qauna: oto e lai tohu 28 mousia na qauna ilaona nima ni hoo, na e tolea mai na qauna ilaona na nima, na e niia munia

elekeni ni; na a elekeni ni e hai niia lou munia nikena. 93 29 Na alai qaaronoisuli ineia e rono urina, kira asi lae wai suluia na raena, kira asi noia oto wai laona kiliqeu.

30 Na alai haatola e ruru lou isiena Jesus; na kira asi unua munia ana ahutana na moola kira taui ni, na

31 ana taana na moola kira haahaausuli eni. Na easi tauri munira, Amu lae haatau keu weu ilaona hanua saasala, amu kele mamalo kau. Ana na maile huna e talei laelae mai na e laelae wau, na e qake maholo

32 oto muni kire nau. Oto kira lae oto wau ani iola

33 talea na hanua sala haatau. Na kira loosira oto ana kira laelae oto, na na maile huna e losaera oto, na kira mani huru lou ilehuna i henua maania ahutana

34 mai poona, na kira hula oto wai naoda. Na e siho ione, na e loosia mai ruruha huna, na saena easi amasira, ana kira urihana mai sheep e qake laa ni kakakalira oto: na e talaai haausulira ana na moola huna.

35 Na maholo e apai sato oto, alai qaaronoisuli e lae mai isiena, kira asi tauri, Na hanua saasala oto inihou, na

36 e apai sato oto: o unua kau kire lae oto, muni kire waiwesia mai poona na mai henua kalikalia, ni holia

37 na moola ni na ikira. Na ta e alamira e tauri, Iamu oto amu ta mai naulaa ada. Oto kira asi tauri munia, Uri melu e lai holi bread ana na ro tanalau ni penny,

38 uri muni melu e nii ada? Oto easi tauri munira, E nita hoi bread amiu? amu lae wai lio. Na maholo kira manatainia, kira asi tauri, E tai lima ile, na e ro hoi

39 ia. Oto e haatolaira uri muni kire hauni neku iano 40 ana mai pulitaa haiaopai ilenina halisi mauri. Oto kira asi io iano sulia mai damaa, too tanalau, na

41 too lima awala. Oto e ta na lima hoi bread ine maia ro hoi iani, na e uwaalena ileni easi walaa ni haadienai, easi nisii mai hoi bread ine; na e haadoraelu

42 manomaño ana ro hoi iani. Oto kira hauni nau kira 43 pote. Na kira toonii oto na mai naulaa e ore ana mai

naulaa kira nisii, na awala ni mei mana rua e honu

44 na ana mai hoi ia noone lou. Na alaile e na mai hoi bread ine na lima mola ni mane oto.

Na laulau e tau rarahia alai qaaronoisuli ineia muni kire taelia na iola ikiraelu, uri muni kire holai ato wau 94.

ana naite apani iqa qau wau i Bethsaida, haawalia ea 16 unua mai ruruha huna eanai lae oto. Na e walaa haamano oto munira, easi lae oto wai lenina houliwo 17 mune arenai. Na e saulehi oto, na na iola e hane

upupu ana iqe, na tai ineia oto maraana i henua. 48 Na maholo e loosia kira a suahia oto ani hotena ne

48 Na maholo e Ioosia kira a suahia oto ani hotena, ne easi lae wai sieda mala oto ana haina na maani liona i rodo, ea atoatoae i koluna iqa; na saena oto uri mune

49 lae liutahaada oto: na ikira oto, maholo kira loosia ea atoatoae koluna iqa, oto kira asi unua uri na akalo oto, 50 na kira asi awaraa oto: ana kira hauni loosia oto na

50 na kira asi awaraa oto: ana kira hauni loosia oto, na saeda e ikulei oto. Na taa e tolenani walaa talera, easi tauri munira, Saemiu mune mano: inau oto; 51 amu suuri popopolou. Oto e hane oto wai sieda ilaona

iola; ne na mawa easi mou oto: na kira talei panara-52 inia oto liutaha i saeda: ana kira qake aani losaea

oto ana mai hoi bread ine, na ta na saeda e hau oto.

53 Na kira ato mano oto, kira asi arapuu oto i henua i 54 Genesaret, kira asi huna oto ione. Na kira siho oto 55 ione maania iola, oto kira losaea oto, na kira huru kalikalia ahutana mai henua, kira asi talaai anai heiliu

ana alai daodaoha ilenina hulida, talea mai lehu kira 56 ronoa uri ineia ani. Na ana taana na lehu e sili eni, ana mai oouteni nima, wa ana mai poona, wa ana mai bahala kira asi noineia alaila a dasha laona mai

hohola, kira asi noinoia alaile e daoha laona mai heraniusina, kira asi haatohu ana muni kire kele hele mola mala ana nononi tooni ineia: na ahutana na maile e kele hele mola ana ne kira mani mauri oto.

Oto alai Pharise e ruru oto isiena, maira na mai

halu haausuli lou, kira keikei i Jerusalem, na kira 2 loosia oto uri haluna na maile ana alai qaaronoisuli ineia e nau bread ani nimanima taewau, na uri kira

3 qake holai hohodalii oto. Ana alai Pharise, na ahutana alai Judea, ana kira qake hohoda nima hairara, kira sie aani nau oto, kira a lulu isulia mai walaana ni

4 hele susulii e keikei ana wauwada: na maholo kira a alihoi oto wau maania na heraniusina, ana kira qake lotohira, kira sie nau oto: na na moola huna lou urina kira helesii oto muni lulu isulii, uri hodalilana mai

5 kaokao, na mai nima, na mai hou wei bras. Na alai Pharise na alai haausuli e soi haria uri, E ua ni alai qaaronoisuli ioe e qake lulu isulia mai walaana ni hele susulii e keikei ana alai weuwaka, na oto kira a na mai

6 bread ikira ani nimanima taewau? Na e tauri munira, A Isaia e walaa diena ni prophet kau horamiu, mala

kira usua oto,

Mai hanua hou ea adoadomai hiahia aku ani qeruqeruda;

Na ta na saeda e haatauriau oto.

7 Na kira a qaoqao ola ni mane oto maatala isieku, Mai maani haausulina ikira ani haatolana na mai inoni.

8 Amu a atopuri ana mai haatolana a God, amu asi karu mautaa ana mai walaana ni hele isulii ikira na mai

9 inoni. Na easi tauri munira, Amu a hahuani maasia oto na haatolana a God, uri muni amu e lulu isulia

10 mai walaana ni hele susulii iamu. Ana a Moses e tauri kau, O adomai hiahia ana a amamu koro a nikemu; na lou, Ile ea walaa tataala ana amana wa

11 ana nikena, ne muni maesii oto: na iamu amu a walaa uri, Ana naile ea unua munia amana wa munia nikena uri, Na masiola ine o anai akaurisia oto aku muni e maio oto ne e noi Korban oto, saelana uri, Na

12 niina oto; na amu qake maaia lou muni taua na ma-

13 siola munia amana wa munia nikena; amu asi tau maatala oto ana walana God ana mai walaana ni hele

14 susulii iamu, na amu hai nii susulii lou eni. Na e haraia lou na mai ruruha huna isiena, easi tauri munira, Amu hauni qaaronoisuliau, na saemiu mune taha

15 oto ana: E qake ola oto oo mai i sinaha ana mai inoni, na ea sili wau ana ne eanaisi haamadaa oto a laani: na ta na moola ea kalitaha oto maania laani

17 ikira oto kira a haamadaa a laani. Na e sili wai nima e atopuri ana mai ruruha huna ne alai qaarono-

18 isuli ineia kira asi soia na alahuuna inihou ana. Na easi tauri munira, Uri iamu amu puo noone lou urina? Uri amu qake lio saea oto, uri taana na ola keikei i sinaha ea sili wau ana na inoni, ne esie aani haamadaa

19 oto oo: ana e qake aani sili oto wai saena, na oto i

iena, na easi lae oto wai potaa? ea haarerea oto taana 20 na mai naulaa. Na e tauri, Na moola ea kalitaha oto maania na inoni, ikira oto kira a haamadaa na inoni.

21 Ana keikei ilalona, keikei i saena mai inoni, mai adomaina aela ea kalitaha wau, mai iona madaa, mai

22 pelina, mai talei horona, mai amoamona, mai saehanalina, mai arikosina talaala, na kaena, na hele raramaana, na maa tataala, na walaana taewau na adomai

23 tohainina, na qeuqeuana: ikira na moola inihou kira a kalitaha oto keikei i lalo, na kira a haamadaa na inoni.

24 Na e taelai oto maania lehuna, easi lae oto wau i sarohana hanua i Tur na i Sidon. Na e sili wau ana naite nima, na e sare ta uri naile esie manatainia oto: na e

25 qake aani mumuni oto oo. Na ta laulau naeta keni, na elekeni kalena na hiona maipo oto ana, ana e ronoa easi lae wai siena na e lahutainia iano isulia aaena.

26 Na a kenini na keni ni Grik, na komu ineia e keikei i Surophenikia. Na ineia nihou e haatohu ana muni e

'27 paia na hiona ni orahaa maania kalena. tauri munia, O holai toliasia kau na mai elekale muni kire pote kau: ana e qake diena muni ta na mai bread ada alai elekale, na muni derea oto ana mu

28 usu. Na ta e alamia easi tauri munia, Qaike na Lord: ana mu usu noone i orahana na table na ea naui oto na

29 mai nanani naulaa ana mai elekale. Na e tauri munia. Ana isulia na haiwala inihou o lae oto wau; na hiona

30 ni orahaa e silitaha oto maania a kalemu. Oto e lae oto wai nima ineia, na e lio haaroia oto na elekeni ni e eno oto i hulina, na na hiona ni orahaa e silitaha oto maania.

Na e kalitaha oto maania mai sarohana hanua i Tur, 31 na easi lae tapausu ana hanua i Sidon e lai hita i iga 32 i Galilea, i matolana sarohana hanua i Dekapolis. Na

kira tolea naile mai isiena e punu na e qake walaa taha; na kira haatohu ana mune qaonaa ana nimana. 33 Oto e hoaa maania mai ruruha huna na e qalasirarua

oto, ne easi susuainia na kiikiina i alinana, na e nisu 34 oto, easi hele oto wau ana na meana; na e uwaalena

ileni, easi awasirahe oto, maia e tauri munia, Ephpha-G

Digitized by Google

35 tha, na uri, O taha oto kau wau. Na na alinana easi taha oto wau, na na walo kira hoosia na meana ana e

36 takaluhe oto, na easi walaa taha oto. Na e ereada oto waewae uri mane kire unua oto isiena naile: na ta ana e ereereada oto waewae urina, ne kira asi hou-

37 houleinia oto liutaha maania holai nao. Na kira panarainia oto liutaha, kira tauri, E hahuani hele diena ana ahutana na moola: e ta uri alai punu ea rorono, na alai qeu ea walaa taha oto.

Oto ana mai haudina ine, maholo mai ruruha huna e ruru oto lou, na e qake ola ni na ikira, easi haraia mai alai qaaronoisuli ineia isiena, easi tauri munira,

2 Saeku ea amasia oto na mai ruruha huna inihou, ana kira io rarao oto isieku oluna na dina oto inihou, na e

3 qale ola ni na ikira: na ana naa taumei usunai hiolo ada, kira anai mano toli oto isulia tala; na na mai ha-

4 luile ada e keikei haatau. Oto alai qaaronoisuli ineia e alamia uri, Kira anai akaurisia mai hoi bread keikei ihei inihou ilaona hanua saasala uri muni haapo-

5 tera mai hanua inihou? Na e soi harira uri, E nita

6 hoi bread amiu? Oto kira asi unua uri, Tai hiu ile. Oto easi unua mai ruruha huna anai io iano: oto e ta na hiu hoi bread ine, na e walaa ni haasaediena mano, easi nisii, easi nii oto wau munira alai qaaronoisuli, uri muni niinii ada; oto kira asi niinii

7 ana mai ruruha huna. Na mai kele hoi ia lou ada e qale huna: na e walaa haadienai, easi unua kire niinii

8 ada lou eni. Oto kira mani nau kira pote: na kira toonii na mai naulaa e ore ana mai naulaa kira nisii,

9 na hiu iteite e honu. Na ikira urihana na ro mola; 10 na e usunainira oto wau. Na laulau e taelia na iola

na alai qaaronoisuli ineia noone maia, easi lai arapuu i naona hanua i Dalmanutha.

Na alai Pharise e silitaha oto wau, kira asi talaai haihaitale isiena, kira tau haitalea na haara keikei ileni

12 ana, kira mala ahoanana. Oto easi awasirahe oto wai saena, e tauri, E ua na qauna inihou ea tau haitallea na haara? Walaimoli naa unua oto muniamu, Kira

13 sie aani niia oto na haara munia na qauna inihou. Na e lae oto wau maanira, na easi tae lou e ato oto wa u i 14 apani iqa qau wau. Na kira sae rorodoa kira qake aani tola bread ada; na kira qake manatainia na hoi

15 bread ada lao iola, na ta na tai hua mola haleite. Na e haatolaira, easi tauri, Amu lio talamiu, na amu kenetainiamu maania na leven ikira alai Pharise na

16 maania na leven a Herod. Oto kira asi meni haitalei maraada, kira tauri, Ana kaelu qake tola bread oto

17 akaelu. Na a Jesus e manatainia oto easi tauri munira, E ua amu a mani haitalei maraamiu, ana amu qake tola amiu ani bread? uri amu qake lio saea ua,

18 wa amu qake rono saea? uri saemu e hau emiu? Uri amu too maamiu oto, na oto amu qake liolio oto? na uri amu too alinamiu oto, na oto amu qake ronorono

19 oto? na uri amu qake adomainia oto? Maholo nau nisia na lima hoi bread ine ada na lima molani mane, enita masi mei amu toonii e honu ana mai naulaa kira nisii? Kira asi tauri munia, Na awala mana rua

20 oto. Na maholo na hiu hoi bread lou ada na hai mola ni mane, enita masi lualua amu toonii e honu ana mai naulaa kira nisii? Kira asi tauri munia, E hiu

21 oto. Na e tauri munira, Uri amu qake rono saea oto?
22 Oto kira asi hula wai Bethsaida. Na kira tolea naite ulu isiena, kira asi tola suuia muni e qaonaa

23 ana nimana. Oto e karu ana nimana a laa ulu ni, na easi tolea oto wau maania poona; na e nisu hahia maana, easi noia na nimana ihahona, maia e soi haria

24 uri, Ni, oa loosia na masiola wa qaike? Oto e uwaalena easi tauri, Naa loosia oto na mai inoni: ana naa looloosira waruna oto na mai ei, kira a laelae hailiu.

25 Oto e hai noia na nimana lou hahia maana; oto easi lio hahuroto, na e diena oto, na e lio manola oto ana

26 waluola. Na e usunainia oto wai nima ineia, maia na haiwala uri, O sie aani sili oto wai poona.

27 Na a Jesus e kalitaha oto wau, ikira na mai qaaronoisuli ineia, ilaona mai poona i Kaisareia Philipi: oto e soi haria laelae ada uri, Mai inoni ea unuunuau

28 uri atei? Oto kira asi unua isiena, kira tauri, A John a Lotomaea: na na maile uri, A Elija: na ta na maile

29 uri, Naite ile hikena alai prophet. Oto e soi harira uri, Iamu kau amu a unuunuau uri atei? A Peter e

30 alamia easi tauri munia, Ioe oto a Christ. Oto e 31 ereada uri mane kira unu haatai ana isiena naile. Na e talaai haausulira, uri na holoholo na Kale ni inoni mune sape hiito hunahunaa, na muni na maasilana oto ana alai rato ni mane, na ana alai naohana priest, na muni na saunilana lou, na muni na taelana lou ana oluna na dina. Na e unu haatai oto ana na haiwala 32 inihou. Oto a Peter e kokelainia easi talaai ere ana.

32 inihou. Oto a Peter e kokelainia easi talaai ere ana.
33 Oto e liokeke, na e loosia alai qaaronoisuli ineia, easi ere ana a Peter, easi tauri, O tahi oto wau i puriku, Satan: ana saemu e qaike adomainia oto na moola a 34 God, na ta na moola na mai inoni. Oto e haraia mai

34 God, na ta na moola na mai moni. Oto e haraia mai na mai ruruha huna isiena maira lou alai qaaronoisuli ineia, na easi tauri munira, Ana naile ea sare luluisuliau, ne mune hehesia oto alihoi, na mune suluia oto na

35 ailipou ineia mune si luluisuliau. Ana taana naile ea sare kenetainia na maurihaana, ne eanaisi tau tekelainia oto; na taana naile ea tau tekelainia na maurihaana talaaehana inau na talaaehana na talaloha diena, ne

36 eanaisi haauria oto. Ana na ola taha na inoni anai teria, mala ea hele manoa ahutana walumalau oto nana, na oto na iina anai tau too ana na maurihaana?

37 Ana na ola taha na inoni anai ta mune olisia oto na 38 maurihaana ana? Ana taana naile ea masamasa aku

na lou ana walaku ana qauna inihou ea amoamo na ea tautau orahaa, ne na Kale ni inoni eanai masamasa lou ana, maholo eanai lae mai ana raranana Amana maira alai angel maea lou. Na e tauri munira,

Walaimoli naa unua oto muniamu, Na maile oto hikena alaile ea uraura ilehu, na kira sie mami oto oo hikena na maena, lai hulaana kira anai loosia oto na alahana a God ea lae mai ani nanamana.

Oto e ono haudina e mano oto nea Jesus easi toleraelu a Peter, na a James, na a John, na easi naoda wau ilenina naite houliwo, na tai ikiraelu maraadaelu: na

3 na sapena easi noi aopa oto i maadaelu: na na mai tooni ineia e noi renaa oto, kira noi rerea asia; na e qake ile oto hikena alaile mai iano ea wasi tooni eanai

4 ta muni kire noi rerea urina. Na a Elija ikoro a

Moses koro haatai muniraelu: na koro mani walawalaa 5 maia Jesus. Oto a Peter e alamia easi tauri munia Jesus, Rabi, e diena nakaelu muni na iona ilehu: hoe melu e tohua na olu apaapa; naile namua, na naile

6 nana Moses, na naile nana Elija. Ana e qake manatainia na masiola mune alamia ana; ana kiraelu talaai

7 mamaau oto walawala. Na na masi uru e siho e malusiraelu: na na haiwala e loho mai e keikei ana masi uruni uri, A Kaleku inihou laa ni mane inau: amu

8 tolaana kau. Na laulau kiraelu tootoomai hailiu, na ta kira qake aani loosia naile lou, na ta a Jesus oto

maraana mairaelu.

Na maholo kira a siho toli maania i houliwo, easi ereadaelu uri mane kira unuunua isiena naile ana na moola kiraelu loosii, na ta oto mola haleite maholo na Kale ni inoni e sulutae oto maania alaile e mae oto.

10 Oto kira asi lolohainia na haiwala ni, kira a hai soisoi hariraelu hailiu uri na ola taha oto na sulu-

11 taena maania alaile e mae oto. Na kira asi soi heria kira tauri, Alai haausuli ea unuunua uri na holo-

12 holo oto a Elija mune holai nao oto mai. Oto easi tauri munira, A Elija ea holai nao oto mai taane, na ea tau dienaana waluola: na kira usua uritaha raranana na Kale ni inoni, uri eanai sapehiito hunahunaa

13 na kira anaisi tau mamaini ana? Na taa naa unua muniomolu, uri a Elija e qani hula oto mai, na kira tautau munia na moola oto isulia saeda, mala kau kira usua raranana.

14 Na kira hula oto ana alai qaaronoisuli, kira asi loosia mai ruruha huna kalikaliraelu, na alai haausuli

15 ea soisoi hariraelu. Na laulau ahutana mai ruruha huna, maholo kira loosia oto, kira asi panarainia oto waewae, na kira huru oto wai siena kira asi haasae-

16 dienaa. Na easi soi hariraelu uri, Na ola taha ni amu

17 a tau haitalea ada? Na naite laa ana mai ruruha huna e alamia uri, Haausuli, nau tolea mai a kaleku

18 isiemu, na hiona na qeu ereere ne ana; na oto ea hulasia ana na lehu, easi papatainia oto: na na hutohuto ea hanehane ana, na ea rete hau, easi rarasi oto: oto nau unua isiena alai qaaronoisuli ioe muni kire paia 101

Digitized by Google

19 oto; na e qake madausira oto. Oto e alamira easi tauri, Qauna ni sae ruaruaa, na anai io maiamu lai hula inenita? na anai sae malumu kau muniamu lai

20 hula inenita? tolea kau mei isieku. Oto kira asi tolea isiena: oto maholo e loosia, ne na hiona easi wai tataalasia oto; oto easi hita oto i mado, e hiusia sape-

21 na hailiu na na hutohuto e hanehane ana. Oto easi soi haria amana uri, Na maholo uritaha oto e liua ana na masiola nihou e holai tolea kau? Na easi

22 tauri, Keikei ana haoralana. Na oto hunahunaa e talei derea oto wai duna na wai wei, uri muni saunilana oto; na uri ana oa nanama muni ta na masiola, o 28 amasiemelu, o maiemelu. Oto a Jesus easi tauri munia.

28 amasiemelu, o maiemelu. Oto a Jesus easi tauri munia, Kau uri ana oa nanama! Ahutana na moola ea madau-

24 sia laa ea hiwalaimoli. Oto laulau amana elemane ni e awara oto, easi tauri, Naa hiwalaimoli oto, o maia na

25 sae ruaruana inau. Na ana a Jesus e loosia uri mai ruruha huna ea huru hairuru oto, ne easi ereana na hiona maipo ine, e tauri munia, Hiona punu na qeu ereere, naa haatolaio, o silitaha oto maania, na o sie

26 aani sili lou weu ana. Oto e awaraa oto, e wai tataalasia oto, easi silitaha oto: na na elemaneni e noi urihana na rae oto; lai hulaana kira mani unua uri,
27 E mae oto. Na ta a Jesus e hele ana nimana, easi

27 E mae oto. Na ta a Jesus e nele ana mmana, easi 28 taea oto; oto e taelai oto. Na e sili wei nima, na alai qaaronoisuli ineia e soi haria maholo e qalasira, kira

29 asi tauri, Iemelu melu qake aani paia oto. Na taa e tauri munira, Na moola urina sie aani sisilitaha oto, na ta ana na arenaina haleite.

30 Na kira silitaha oto maania ilehuna, kira asi lae wai matolana Galilea; na e qake sare ta muni naile e 31 manatainia oto. Ana e haahaausulia alai qaaronoisuli ineia, easi tauri munira, Kira anai qeloa oto na Kale ni inoni ilaona nimada na mai inoni, na kira anai saunia oto; na maholo kira saunia oto, ne oluna na

32 dina neia anaisi sulutae oto lou. Na taa kira puotainia haiwala ni, na kira maaunia oto na soi harilana.

33 Na kira arapuu oto i Kapernaum: na e sili oto wai nima na easi soi hariraelu uri, Na ola taha amu tau 34 haitalea kau isulia tala? Na kira noto kira qale nu-102 hia: ana isulia kira talei haihaitohe maraada isulia 35 tala, uri atei keu e alaha. Oto easi naku iano, na e haraia oto na awala mana rua isiena; na e tauri munira, Naile ea sasare naonao, neia oto anai puripuri ana ahutana mai hanua, na eanai dauma oto nana

36 ahutana mai hanua. Oto e tolea na elekale, na e haaurasia oto i matoladaelu: na e apalaa oto, easi

37 tauri muniraelu. Taana naile ea tola konia na taile hikena mai elekale e uri talaaehana na sataku, ne ea tola koniau oto: na taana naile ea tola koniau ne e qake aani tola koniau, na ta e tola konia a laa e usunainiau mei.

38 Na a John e tauri munia, Haausuli, melu loosia naile ea paipaia mai hiona ni orahaa ana satamu: na 39 melu ereana kau ana e qake aani loko maikia. Na ta a Jesus e tauri kau, Amu sie ereereana: ana e qake ile oto oo muni e ta na masi anoa ana sataku, na

laulau oto eanai madausia oto ni walaa tataalasiau.

40 Ana ile oto e qake apaapa munikia, ne ea maimaikia

41 oto. Na taana naile ea haatonohiamu oto ana na kaokao ni wei wawai mola, ana isulia iamu oto alaile a Christ, walaimoli naa unua muniamu, uri na waai-

42 tana esie aani mola oto oo. Na taani naile ea haatoosuaa na taile ana alaile e haora inihou kira ahiwalaimoli eku, ne e diena oto nana muni kire qaroa na hau pulopulo paina i luena, na muni kire derea oto wai esi.
43 Na ana na nimamu i qaloqalo ea tau muni haatoo

43 Na ana na nimamu i qaloqalo ea tau muni haatoo suao, o tohu mousia oto: e diena munio muni o sili laona mauriha na o kou, maania ani too ro nimanima o anai lae oto i Gehena, oto ilaona duna kira sie ma-

45 asia oto oo. Na ana na aaemu ea tau muni haatoosuao, o tohu mousia oto: e diena munio muni o sili laona mauriha na o tou, maania ani ahutana ro aae

47 kira anai dereo oto wai Gehena. Na ana na maamu ea tau muni haatoosuao, o akania oto; e diena munio muni o sili laona mauriha ani tai apani maa, maania ani ahutana ro maamu kira anai dereo oto ilaona

48 Gehena; na lehu na maamaa ikira sie aani maemae

49 oto, na kira sie maasia oto na duna. Ana kira anai

50 hui asi e waruna oto na duna hahia taana naile. Na

asi e diena: na ta ana na asi e aela oto, ne amu anaisi hui lou hahia ani taha? Amu manatainia oto na asi amiu maraamiu, na amu io ani deilama muniamu hailiu.

- Na e taelai keikei ilehuna, na e lae ana mai sarohana hanua i Judea na i apani Jordan qau wau: na mai ruruha huna e hai ruru lou isiena; na isulia tolahana oto, e hai haausulira lou. Oto mai halu Pharise e lae mai isiena, na kira soi haria uri, E haidadana ana mai haatolana wa qaike uri na mane eanai maasia oto na hua ineia? kira mala ahonana. Oto e alamira
 - 4 e tauri, A Moses e haatolanainiamu uritaha ana? Oto kira asi tauri, A Moses e maira oto muni kire usua na usuusu ni maasilana, muni kire si maa-

5 sia oto. Na ta a Jesus e tauri munira, E usua na 6 haatolana inihou ana na saemiu e hau oto. Na ta

keikei ana talaaehana na haaholana, E haaholara ile 7 mane maia ile keni. Talaaehana na olani na inoni anai tolipuri oto ana amana na nikena, na anai io

rarao oto maia hua ineia; na koro anai noi na tai 8 mesi hesio. Ne ana e urina oto koro qake noi na ro

9 ile, na ta na tai mesi hesio oto. Hoe na masi ola a God e haarurua oto, mane na inoni e opaa oto oo.

10 Na oto wai nima alai qaaronoisuli e hai soia lou na 11 masiolani ana. Oto easi tauri munira, Taana naile ea maasia oto na hua ineia, na ea tolea na keni aopa,

12 neia ea amoamo oto munia: na ana a hueni ea maasia oto na poro ineia, na ea tolea lou na poro aopa, neia ea amoamo oto.

13 Oto kira tolea mai alai elekale isiena, uri muni 14 e qaonara; na alai qaaronoisuli e ereereada. Na ta a Jesus e loosia, na na saena e qake aani diena na easi tauri munira, Amu toliasira oto alai elekale ni lae mai isieku; amu sie ereereada: ana alaile oto e urina ne tootoolada oto ana na alahana a God.

15 Walaimoli naa unua muniamu, Naile oto esie ta na alahana a God oto nana mala oto na elekale, lisimaali

16 oto esie aani sili weu ana. Oto e apalara, e haadienara, e qaonara ana nimana.

17 Na e silitaha oto wau munia tala, na najte laa e 104

huru wei siena, na e qouruuru oto honosia, easi soi haria uri, Haausuli diena, na anai ua oto muni nee 18 hele susulia na mauriha hu nekua? Na a Jesus easi

tauri munia, E ua oto oa saeau uri nau diena? e qaike

19 ile lou e diena, na taile oto mola haleite, nea God. O manatainia oto na mai haatolana uri, O sie horohoro, O sie amoamo, O sie pelipeli, O sie qelu wala haakae, O sie saenia na tootoolana mai hanua aopa, O adomai

20 hiahia ana amamu na nikemu. Oto e tauri munia, Haausuli, nau tolai sulia oto waluolani keikei ana

21 saanauheku na e hula mai nihou. Na a Jesus e toomaia easi saepainaana oto, na easi tauri munia, Na ele, masiola e aia ua amu: o lae, o haaholinainia na tootoolamu, o haadoa alaile ani kira qake too ola, na o anaisi manatainia oto dienahaa na moola ileni; 22 o lae mai o asi luluisuliau. Na na darana easi nuku

oto ana na haiwala ni, na e alihoi oto wau ani saehuuna; ana ineia oto noone na tootoolana e huna oto waewae.

23 Oto a Jesus e mani toomairaelu, easi tauri munira alai qaaronoisuli ineia uri, E asaia mala na taha na laa e toorana muni e sili laona na alahana a God!

24 Na alai qaaronoisuli e panarainia walana, Na ta a Jesus e alamira easi tauri, Alai elekale, e asaia mala na taha alaile ea putoo ana mai tooha huna muni

25 kire sili laona na alahana a God! Ana e madausia na kamel muni lai tapausu ana maana na hoi nire, na oto esie madausia na laa e toorana mune sili laona 26 na alahana a God. Na kira asi panarainia oto wae-

wae, kira asi tauri munia, Hoe taane atei anai mauri 27 oto ni? A Jesus e toomairaelu easi tauri, Esie madau oto isiena mai inoni, na ta esie aani asaia God

28 oto. Oto a Peter easi talaai walaa munia uri, Lio kau, melu atopuri oto ana mai toolamelu manomano,

29 muni melu e luluisulio. A Jesus easi tauri, Walaimoli naa unua muniamu uri, E qake ile oto e atopuri ana na nima, wa ana alai ulana, wa ana alai iniena, wa ana nikena, wa ana amana, wa ana mai kalena, wa ana masi mado ineia, talaaehana oto inau, 30 na talaaehana lou ma tataloha diena, na uri esie karu

30 na talaachana lou na tataloha diena, na uri esie karu 105 haatanalau oto olitani ana maholo inihou, mai nima, na alai ulana, na alai iniena, na alai nikena, na alai kalena, na mai mado, oto ani taunainilana lou: na

31 na mauriha hu ana walumalau ua mai. Na ta alaile huna e nao kau, ne kira anai haipuri oto; na alaile e

haipuri kau, ne kira anai nao oto.

Na ikiraelu oto isulia tala, kira a hanetaha oto wai Jerusalem; na a Jesus e naoda kau wau: na kira panarainia oto; na alaile e luluisuli e maau oto. e hoara alai awala mana rua, na e talaai unua isieda

33 ana na moola anai tolea oto, easi tauri, Lio kau, kaelu a hanetaha oto wai Jerusalem inihou; na kira anai qeloa oto na Kale ni inoni munira alai naohana priest na alai haausuli; na kira anai ii mae ana oto, na kira 34 anaisi qeloa oto munira alai ruruha aopa; na kira

anai haamasiana, na kira anai nisuhia, na kira anai rapusia, na ni haamaesia oto; na oluna na haudina neia anai sulutae lou.

Oto a James na a John, ro kalena Sebede, e duduhia oto, koro asi tauri munia, Haausuli, saemere oto uri muni o ta muniemere taataana na ola mere anai 36 haatohu amu ana. Na easi tauri munirarua, Na ola

37 taha saemoro ana muni nee ta oto muniomoro? koro asi tauri munia. O niia oto muniemere munia

na nakuna, naile i qaloqalomu, na naile i maumaulimu,

38 wau ana na raranamu. Na ta a Jesus easi tauri munirarua, Saemoro e qake taha ana na masiolani moro a haatohu ana. Uri moro anai tono taane ana na kaokao naa totono ana? wa ohia kira anai lotomaea amoro ana na lotomaea kira a lotomaea aku ana?

39 Oto ikoro munia uri, Taane siua. Oto a Jesus easi tauri munirarua. Na kaokao naa tono ana ne iomoro moro anai tono taane ana; na na lotomaea kira a lotomaea aku ana ne kira anai lotomaea amoro ana:

40 na ta na nakuna i galogaloku wa i maumauliku e gake holoholo inau muni nee niia munia naile: na ta nada

41 alaile kira tau akau ana munira. Na alai awala e rono urina ne saeda easi talaai aela munia a James na a

42 John. Na a Jesus e soira wai siena, na easi tauri munira, Amu manatainia oto uri alaileni kira a unu-106

unura uri alai alaha parasira mai ruruha aopa kira a alaha honosira; na uri mai inoni peina ikira kira 43 a haahaaraira oto. Na esie aani urina oto amiu: na ta naile hikemiu ea sare alaha oto isiemiu, ne muni

44 e raretainiamu oto: na naile hikemiu ea sare noi naohana inoni oto amiu, ne muni e dauma oto namiu.

45 Ana na Kale ni inoni e qake lae mai uri muni kire raretainia, na ta muni e raretainira oto, na muni e niia oto na maurihaana na tapa olita nana na mai inoni huna.

Na kira hula oto wai Jeriko: na e silitaha oto wau keikei Jeriko, na alai qaaronoisuli ineia na na mai ruruha huna lou e hakunia kau, oto kalena Timaeus, a Bartimaeus noone, e ulu na e sukasuka tooha, na

47 e io i kekena tala. Na e rono uri a Jesus ni Nasaret otoni, ne easi talaai ulo oto, easi tauri, Jesus, kalena

48 David, o amasiau. Na na maile huna e ereana, uri muni e noto oto: na ta e uloulo aailaa maania holai

49 nao uri, Laa kalena David, o amasiau. Na a Jesus e ura noto, maia e tauri, Amu soia kau mei. Oto kira asi soia ulu mei, kira asi tauri munia, Saemu mune

50 mano: taelai, ea soisolo oto. Oto neia e asia wau na aluhi ineia, na e taelai, easi lae isiena Jesus.

51 Na a Jesus e alamia, easi tauri, Na ola taha saemu ana muni nee ta oto munio? Oto a ulu asi tauri 52 munia, Rabboni, muni nee liolio oto. Oto a Jesus

easi tauri munia, O lae oto wau; na hiwalaimolina ioe e haaurio oto. Na e tolenani liolio oto lou, na

easi luluisulia oto wai tala.

11 Na maholo kira a karainia oto i Jerusalem, oto i Bethphage na i Bethania, horana oto i houliwo i Olivet, easi usunainia oto wau na ro ile hikena alai 2 qaaronoisuli ineia, easi tauri munirarua uri, Moro lae kau wei poona horamoroi, na laulau ana moro sili oto ana moro anaisi lio haaroia na kaleni ass kira qaroa, naile oto hikena mai inoni e qake aani taelia 3 ua; moro luhasia, moro tolea oto mai. Na ana naile ea taumei walaa uri muniomoro uri, E ua ni moro a taurina? ne moro anaisi tauri, A Lord oto ea sare tooana; na eanai tolenani usunai alihoi ana mai

4 ilehu. Oto koro asi lae oto wau, koro asi lio haaroia na kaleni ass kira qaroa kau i maana nima wai sinaha

5 sulia tala paina; na koro asi luhasia oto. Na na mai haluile hikena alaile e uraura wai lehuna easi tauri munirarua, Moro a ua, ana moro a luhasia na kaleni 6 aga inibau?

6 ass inihou? Oto koro asi unua munira mala a Jesus 7 e hatonainia kau: na kira asi toliasirua. Na koro asi

7 e hatonainia kau: na kira asi toliasirua. Na koro asi tolea na kaleni ass siena Jesus, na kira derea mai

8 tooni ikira i koluna; ne easi tae ilenina. Na na maile huna e holasia mai tooni ikira honosia tala; na na maile aopa lou mai sasara ni ei lou urina, kira lai lisii

9 kau ana mai lalo. Na alaile e lae wai naona, na alaile e luluisuli, kira ulo oto uri, Hosana; Dehidehia

10 oto a laa ni ea lae oto mai ana satana Lord: Dehidehia oto na alahana eanai too oto, na alahana oto a amakaelu a David. Hosana wai leni.

Na e sili oto wai Jerusalem, oto wai lolata ni mane: na e toomaia waluola mano, na e saulehi oto, easi silitaha lou wei Bethania maia na awala mana rua.

12 Oto haudina i haho, maholo kira silitaha oto maania

13 i Bethania, neia e hiolo. Oto e loosia na fig e kele haatau ea uraura oto, na e lae oto talea, muni e lio haaroia ohia na hoi fig ilenina: na e lai hulaana, na e lio haaroia na apaapana mola haliite: ana na halisi

14 ni fig qaike ua. Ōto e alamia easi tauri munia, Mane naile e nau fig lou emu oto oo. Na alai qaaronoisuli

ineia e ronoa oto.

15 Na kira hula oto wai Jerusalem: na e sili wai laona na lolata ni mane, oto easi talaai paipaira alaile e haahaaholi maira alaile e holiholi ana na lolata ni mane, na e qelusia mai table alaile e oliolisi tooha, na mai lehu ni neneneku alaile e haaholinainia mai 16 taqataqaruru; na e qake toliasia uri muni naile e lae

17 tapausu ana na lolata ni mane maia na nima. Na e haahaausuli, easi tauri munira, Uri kira qake usua uri, Kira anai saea oto nima inau uri na nima ni arenaina nana taana na komu ni inoni? na ta iamu oto amu haaolaa muni noi hahale ikira mai horohoro peli.

18 Oto alai naohana priest na alai haausuli e ronoi, na kira asi lapasia na saunilana; ana kira maunia oto,

ana ahutana mai ruruha huna e mani panarainia oto na maani haausulina ineia.

Na maholo e saulehi oto ana mai haudinani, neia 19

asi silitaha oto wau maania poona.

20 Oto i haahulee maholo kira liu paro, ne kira asi loosia na fig ine e mae oto i imiimina na oto wai leni.

21 Na nea Peter e adomainia oto easi tauri, Rabi, lio kau, 22 na fig neena o walaa tataalasia kau e mae oto. Na

a Jesus e alamira easi tauri munira. Amu manatainia

23 na hiwalaimolina ana God namiu. Walaimoli naa unua muniamu uri, Taana naile anai unua munia na houliwo inihou uri, O haitale oto, na muni kire dereo oto wai esi; na oto esie adomai ruarua i saena, na ta eanai hiwalaimoli oto uri na masiolani ea unua kau eanai too oto; ne eanaisi aka-24 urisia oto. Talaachana ine naa unua muniamu uri,

Taana na ola amu a arenai munii na amu a sukai, ne amu hiwalaimoli oto uri amu akaurisii oto, na amu

25 anaisi akaurisii taane. Na taana na maholo amu a uraura ani arenaina, amu noisae asia oto, uri ana naile oto e haaroroaia munio: muni a Amamiu wei leni lou e noisae asia mai roroana iamu muniamu.

27 Na kira asi hula lou wei Jerusalem; na maholo e qaqahe wai lolata ni mane, alai naohana priest, na alai haausuli, maira alai rato ni mane e lae mai

28 isiena; oto kira asi tauri munia, Ana na nanamana uritaha oa tautaui na moola inihou ni? wa atei e ta na nanamana inihou muni o tautaui na moola inihou ni?

29 Na a Jesus easi tauri munira, Inau noone lou na anai soi haria na tai masiola amiu, na amu alamiau kau, ne naasi unua isiemiu ana na nanamana uritaha naa

30 tautaui na moola inihou? Na lotomaea a John, e keikei ileni ohia, wa e keikei ana mai inoni? amu

31 alamiau keu. Oto kira asi meni tau haitalea maraada. kira tauri, Ana kaelu a taumei unua uri, E keikei ileni; neia anaisi unua uri, E ua kau amu gake hiwa-

32 laimoli ana? Na ta ana kaelu a taumei unua uri. E keikei ana mai inoni-kira maunira oto na mai ruruha: ana ahutana mai hanua e mani unua oto uri a John na

33 prophet oto. Oto kira asi alamia Jesus kira tauri, 109

Melu puo oto ana. Oto a Jesus easi tauri munira, Inau lou nau sie aani unua oto muniamu ana na nanamana uritaha naa tautaui na moola inihou.

12 Na e talaai walaa munira ani alahuuna. Naite inoni e hasia na lalo ni vine, na e paraparasia oto, na e elia na kilu muni uriuri menasia na mai huahua ilaona, na e maaia kau munira alai deudeuma, na e 2 lae oto ana naite hanua aopa. Na ana halisi ni vine e usunainia oto naite hairaretai isiena alai deudeuma.

e usunainia oto naite hairaretai isiena alai deudeuma, uri mune helesia oto mai huahuani ola ana lalo ni vine

3 ana alai deudeuma. Oto kira asi tapolia, kira 4 rapusia oto, kira asi usu asi qalaqala ana. Oto easi usunainia naite hairaretai aopa lou isieda; na kira

5 saunia oto i qauna, maia kira taunainia oto. Oto easi usunainia naite ile aopa lou; na kira haamaesia oto: na na maile aopa lou huna: na maile kira winiwinira,

6 na na maile kira haamaesira oto. Na naite ile ua ana, a kalena oto laa ni mane ineia: easi usunainia oto i haamanolana isieda, easi tauri, Ohia kira anai masa

7 ana kaleku. Na ta alai deudeuma ine kira asi hauni walaa maraada uri, So a oliolita oto inihou; kaelu keu, kaelu e haamaesia oto, kaelu anaisi hele oto nakaelu anawa hanua ni hele susuli iweia. Oto kira asi tanolia

8 ana na hanua ni hele susuli ineia. Oto kira asi tapolia, kira haamaesia oto, kira asi derea oto i koluna para

9 ana lalo ni vine. Ne na aunani lalo ni vine ine anai ua oto? Eanai lae oto mai i suuheinira alai deudeuma ine, na eanai maaia oto na lalo ni vine munira

10 alaile aopa. Uri amu qake saesaea noone na usuusu inihou uri,

Hau alai tautau nima e lalawasia kau,

Tai ineia oto inihou kira taua oto mune noi susuna pani:

11 Ea keikei ana a Lord inihou,

Na anoa oto i maaka?

12 Oto kira asi sare tapolia; na kira maaunia mai ruruha huna; ana kira losaea oto uri e unua na alahuuna inihou raranada: oto kira lae maania, kira asi lae oto wau.

13 Oto kira usunainia na maile isiena ana alai Pharise na alaile a Herod, uri muni kire toli loosia maholo ea

- 14 walaa. Na kira hula oto, kira asi tauri munia, Haausuli, ami manatainio oto uri o walaimoli, na o qake poosuaa ana mai inoni: ana o qake aani lio hilisia na inoni, na uri oa haahaausuli ana tala a God ani walaimolina: E haidadana oto ana mai haatolana
- 15 muni wili tooha munia Kaisar wa qaike? Kaelu e niinii, wa kaelu esie niinii? Na ta e liosaea na kaena ikira, easi tauri munira, E ua amu a malaahona aku? amu haatainia kau eku na penny, nee loosia kau.
- 16 Oto kira asi ta oto wau. Oto easi tauri munira, Nununa atei keu inihou na usuusu ana atei ne ilenina?
- 17 Oto kira asi tauri munia, Ana Kaisar e ua. Oto a Jesus easi tauri munira, Amu haapuosia munia Kaisar na moola a Kaisar, na munia God na moola a God. Oto kira asi panarainia oto liutaha.
- 18 Oto alai Saduke e lae mai isiena, alaileni ea unuunua uri na sulutaena qaike; na kira asi soi heria,
- 19 kira tauri, Haausuli, nea Moses e usuusu munikia uri, Aulana naile ea taumei mae oto, na ea mae oto maania hua ineia, na oto e qake too kale, ne aulana mune tolea naona, na muni e haahutaa oto na elekale munia
- 20 aulanani. Ne e hiu haiulana oto : na a naohana laa 21 e tola hua, oto e mae na e qake too kale; na na ruana
- e hai tolea lou, oto e mae na e qake too kale; na na ruana e hai tolea lou, oto e mae, na e qake too kale oto; na 22 na oluna lou urina; ne na hiu maneni kira qake aani
- too kale oto. Oto a hueni easi mae oto i purida
- 23 manomano. Ana na sulutaena atei keu hikeda anai tobana oto? ana na hiu maneni kira mani tolea kau.
- 24 Nea Jesus easi tauri munira, Ni ohia amu a adomai takalo oto isulia na holoholo inihou, ana oto amu qake aani manatainia na mai usuusu na na nanamana a
- 25 God? Ana maholo oto kira anai sulutae oto maania alaile e mae oto, kira sie tootoo hua oto, wa kira e tootoo poro oto lou; na ta kira a urihana oto alai angel
- 26 ileni. Na ta raranana alaile e mae oto, ana oto kira a taera oto lou; uri amu qake saesea kau ana usuusu a Moses, oto ana lehu ana Ai, ana a God e walaa munia, e tauri, Inau God a Abraham, na God a Isaak, na
- 27 God a Jakob? Nea e qaike God oto ikira alaile e mae, na ta ikira alaile oto e mauri ua: amu a takalo oto liutaha.

Na naite laa hikena alai haausuli e lae mai, na e ronora ana kira mani tau haihaitale urina, na a manatainia uri e alamira oto diena, easi soi haria uri, Na haatolana ihei e liutaha oto ana ahutana mai haa-

29 tolana? A Jesus e alamia uri, Israel, o rono kau;

30 A Lord a God ikia, a Lord neia na taile oto: na o saepaina ana Lord God ioe oto ana ahutana na saemu, na ana ahutana na maurihaamu, na ana ahutana na a

31 hairarana ioe. Na na ruana e uri, O anai saepaina oto ana a laa auhana ioe mala oa saepaina amu oto. E qake haatolana oto muni e liutaha ana na maile

32 inihou. Oto a haausuli ine e tauri munia, E walaimoli, laa Haausuli, o walaa too otoni uri ineia na taile

- 33 oto; na e qake ile aopa lou maania: na na saepainana munia ana ahutana na masi sae, na ana ahutana na saenanauna, na ana ahutana na hairarana, na na saepainana munia a auhanua incia mala oto munia maraana, ne na holoholo inihou e liutaha ana na mai teanaina haileku na taataana na mai teanaina.
- 34 Na a Jesus e loosia uri e alami maia na saenanauna, easi tauri munia, Ioe oto e qake aani haatauria oto na alahana a God. Na naile oto e qake adomai mousia oto mune soi haria lou oto oo.

35 Oto a Jesus e alami e tauri, maholo e haahaausuli wai lolata ni mane uri, Ne e ua alai haausuli ea unua 36 uri a Christ kalena David oto? Ana a David noone

e walaa ana na Hiona Maea uri,

A Lord e walaa munia Lord inau, uri,

O naku oto i qaloqaloku

Hulaana na anaisi noia oto mai maeloona ioe muni na uriurita talana aaemu.

- 37 A David noone e saea uri a Lord; ne ea noi kalena lou uritaha? Na mai hanua huna e ronoa maia na saedienana.
- 38 Oto easi tauri ana maani haausulina ineia uri, Amu kenetainiamu maania alai haausuli, alaile ni ea sasare waiwailiu eni tooni tewa, na uri muni kire haasae-
- 39 dienara laona mai heraniusina, na mai lehu ni neneku wei nao ana mai nima ni ruru, na na mai qauni tolina

- 40 ana mai nauha: alaile ni ea nau suuhainia mai nima alai nao, na ea arenai tewatewa ani kaena; ikira inihou kira anai iira oto liutaha.
- 41 Na e io iano horana na lehu ni niinii tooha, na e loosia mai ruruha huna kira aa tooha laona lehu ni niinii tooha: na na maile huna e toorada kira aa

42 liutaha. Na naite masi nao e qake aani too ola e lae mai, na e aa wai lehuna ana ro kele kawe poru,

- 43 kira haidadana ana na apani penny. Oto easi haraia alai qaaronoisuli ineia isiena, na easi tauri munira, E walaimoli naa unua muniamu uri, Masi nao inihou e qake aani too ola na e aa liutahada ahutana alailee
- 44 aa wai laona lehu ni niinii tooha: ana ahutana aialie e mani aa wai laona na toolada e huna; na ta ineia inihou toolana e qake haidadana ana na e aa manoa taataana na ola ineia, taataana na ola ea maumauri ana.
- 13 Na e silitaha oto maania na lolata ni mane, na naite laa ana alai qaaronoisuli ineia easi tauri munia, Haausuli, lio kau, mai hau kau inihou na mai nima
- 2 kau inihou! Oto a Jesus easi tauri munia, Ni, oa loosia mai nima inihou kira a paina urina? Kira sie toliasia na hau ilehu muni e samanai ilenina na hau, na kira anai oho asii manomano.
- 3 Na maholo e naku ilenina houliwo i Olivet horana oto na nima ni mane, a Peter na a James na a John
- 4 kiraelu asi soi heria na e qala, kira tauri, O unua kau siemelu, na maholo uritahani na moola inihou anai too oto ana? wa na taha kau na haara uri na moola
- 5 inihou anaisi ele too oto? Oto nea Jesus easi talaai walaa munira, Amu lio talamiu oto mane naile e
- 6 haatakalo iamu. Na maile huna anai lae mai ana sataku, maia na haiwala uri, Inau oto; na kira anai
- 7 haatakalora na maile huna. Na maholo amu anai ronoa mai mae na mai tataloha ani mae, mane saemiu e kutekute: e sie molahia kau, na moola inihou anai
- 8 too taane oto; na ta na haamanolana qaike ua. Ana na ruruha anai taelai honosia naite ruruha, na na alahana honosia naite alahana: mai nunu ana na maite lehu; mai hiolona anai totola: na moola

inihou na talaachana na mai hiitona.

Na ta iamu amu lio talamiu oto: ana kira anai qeloamu oto munira mai pulita ni ii; na kira anai rapusiamu oto ana mai nima ni ruru; na amu anai ura oto i naona mai governor na mai alaha talaaehana

10 oto inau, muni na ola ni unu haatoo nada. Na kira anai holai houleinia oto na tataloha diena munira

- 11 ahutana na mai ruruha. Na maholo kira a toleamu oto wau, na kira a qeloamu oto, ne amu sie holai adoadomai suasuatee uri amu anai walaa uritaha: na ta na masiola kira anai niia oto muniamu ana maholo ni sato ine, ne ileni oto amu anaisi unuunua oto: ana e qake iamu amu a walawalaa, na ta na Hiona Maea oto.
- 12 Na aulana naile eanai qeloa aulana munia maena, na amana naile eanai qeloa a kalena; na mai elekale anai sulutae hahia mai amada na mai nikeda, munia 13 na saunilada oto. Na ahutana mai hanua anai tau

nora upu muniamu talaaehana na sataku: naile ea io susu oto taraurei hulaana na haamanolana, ile oto urina anai meuri oto.

Na ta maholo amu a loosia na moola ni mamakola sii ea taua na hanua mune maanao oto ea ura ana na lehu e qake haidadana ana (ile ea saisaii mune adomai sae oto ani), ne maholo urina alaile i Judea muni kire

15 tahi oto i tolo: na naile i koluhana nima mane hai siho lou, wa mane sili wei nima, uri mune luua na

16 masiola i nima ineia: na ile i lalo mane oli lou 17 poona mune ta na tooni ineia. Na amasilana oto

alai keni e hia oto na alaile ea haahaasusu ana mai 18 maholo urina! Na amu haahaatohu keu mane e

19 siho oto urina ana aau. Ana na mai haudinani na siohaana oto ni, na e qaike urina oto keikei oto mai i talaaehana na haaholana a God e haaholaa kau hula

20 mai inihou, na e sie hai urina lou ana na dina. Ana oto a Lord e qake haakokoi oto mai dina ine, taane haaurilana na inoni qaike oto: na talaaehana alaile kira lio hilisira, neia e lio hilisira kau, ne easi haakokoi

21 oto mai dina ine. Ana maholoni uri ana naile ea tauri muniamu, uri, Lio kau, a Christ oto inihou; wa uri,

22 Ineia niweu; mane amu hiwalaimoli ana: ana mai Christ haakae na mai prophet haakae anai sulutae, na 114

kira anai haatainia oto na mai haara na na mai anoa, uri muni haatakalora alaile kira lio hilisira kau, ana 23 ohe eanai madau urina. Na ta amu lio talamiu oto: lio kau, inau nau unu haatai ana waluteni ola muniamu oto holai nao.

24 Na oto ana mai haudina ine, oto i purina masi siohaana ine, ne na sato anaisi ulua oto maana, na na 25 warowaro sie toliasia lou raranana, na mai uuiheu

anai usuusu oto maania salo, na moola aailaa ileni

26 anai maoloolo oto. Na oto ana maholoni kira anai loosia na haara na Kale ni inoni ea laelae mai ilenina mai salo maia na nanamana, na na manikuluana paina.

27 Oto ana maholoni neia anai usunainia oto alai angel, na neia anai siokonira alaile ineia e lio hilisira kau maania na hai maani deni, maania naite nenedena salo takoia lou naite nenedena salo.

28 Ne amu qaaronoisulia oto na alahuuna inihou ana na fig: maholo ea pasu haolu, na ea ura oto, amu 29 manatainia oto uri oku e karaini oto; alihana noone lou iamu, maholo amu a loosii na moola inihou ea too oto, ne amu anaisi manatainia oto uri ineia e karaini

30 oto mai, oto i aena maa. E walaimoli naa unua muniamu uri, Na qauna inihou esie suu oto, lae

31 hulaana waluola inihou anai too oto. Ileni na iano anai suu oto, na na walaku oto esie aani suu oto.

32 Na taa e qake inoni oto oo mune manatainia na haudina ine wa na maholo ni sato ine, hulaana lou alai angel ileni na qaike, na na Kale qaike lou,

33 a Mamaa oto maraana tai ineia haliite. Amu lio talamiu oto, amu kakakali amu arearenai: ana amu qake manatainia uri na maholoni anai too oto

34 inenita. Ana e urihana oto na inoni, ea ioio oto ni awataa, e lae maania nima ineia, na e niia na nanamana munira alai hairaretai ineia, e haadora ani deumana ikira, na e haatolaia a laa ea kakakali i maa

35 muni e liolio oto. Talaachana urina amu kakakali: ana amu qake manatainia na maholo a aunani nima ea lae mai ana, i seulehi ohia, wa i upui rodo ohia, wa

36 ohia ana na kua ea nara, wa i haahulee ohia; mane e kokelainia oto na laena mai na oto eanaisi lio haaroiamu

37 amu a maahu oto. Na na masiola ine naa unuunua muniamu ne naa unua oto munira ahutada uri, Amu kakakali oto.

14 Oto e tai ro haudina oto honosia na rekelauni na na houla ani bread lalemo: na alai naohana priest na alai haausuli e tautau haitalea oto uri muni kire helesia uritaha ani kaena, na muni kire saunia oto: 2 ana kira tauri kau, Suuri ana houla, mane na kotaha

e noi oto ana mai ruruha.

B Oto maholo e io i Bethania, i nima a Simon laa e areareoa, maholo e eno munia nauna, naite keni e lae mai, e karuana na kaokao ni hau didienaa na rumu ni suu ilalona; oto e qasia na kaokao easi linisia i qauna.

4 Na ta na maile hikeda saeda easi tataala hahia, kira asi tauri. E ua oto kira talei warea oto mola na rumu

5 ni suu inihou? Ana uri kira tau muni haaholinainia, taane kira anai taria na mai tooha liutaha ana na olu tanalau ni penny ana, muni haadoa mai inoni ani.

6 alaileni e qake too ola. Oto kira asi uqasia. Na ta a Jesus e tauri, Amu noto kau wau maania; ana na taha amu a kotahia kei taa? na masiola diena e ta oto

7 muniau inihou. Ana alaile e qake too ola kira a talei io onioni maiemu; na oto amu anai tau diena oto munira ana taana na maholo isulia oto saemiu; na ta

8 inau nihou nau sie io onioni maiemu. E ta oto na masiola e manatainia: e suuhi akau ana sapeku loosia

9 na aorileku. Na e walaimoli naa unua muniamu uri, Kira anai houleinia na tataloha diena ana taana na lehu ana ahutana walumalau, ne kira anai ladoa lou na masiola a keni nihou e ta muni amasitoona ana.

Oto a Judas Iskariot, ineia oto naite laa hikena na awala mana rua, e lae oto wau isiena mai naohana
 priest, uri muni e qeloa oto munira. Oto kira rono urina kira asi saesaediena, kira asi haalu oto uri kira anai nii tooha munia. Na easi tautau haitalea na maholo diena muni e qeloa.

2 Oto ana etana na haudina ani bread lalemo, maholo kira a unua na rekelauni, alai qaaronoisuli ineia kira asi tauri munia, O sare ta muni emi e lai talamai

13 ihei muni o naua na rekelauni? Oto easi usunainia

wau na ro ile ana alai qaaronoisuli ineia, easi tauri munirarua, Moro lai poona, na na inoni ea anainia 14 na dana eanai odoimoro; moro luluisulia oto; na ea taumei sili ana naite lehu, ne moro anaisi tauri munia aunani nima uri, A Haausuli ea tauri, Na duru ikira mai awataa ihei, lehu iemelu na alai qaaronoisuli inau melu e naua na rekelauni ana?

15 Ōto eanaisi haatainia muniomoro na saosaohana nima e paina kira holasia oto na e akau oto: ne moro

16 talamai wai lehuna. Oto alai qaaronoisuli e silitaha wau, kira asi lae wai poona, na kira asi lio haaroia oto mala e unua kau munirarua: ne koro asi talamainia na rekelauni.

17 Na e saulehi oto na easi lae mai kiraelu na na 18 awala mana rua. Oto maholo kira eno na kira a nau oto, a Jesus easi tauri, E walaimoli naa unua muniamu uri, Naile hikemiu anai qeloau, ineia oto

19 ni mere a naunau oto. Oto kira asi talaai saesaehu, kira asi unua tootai ile munia uri, Inau qake ohia?

20 Oto easi tauri munira, Naile oto hikena na awala mana rua, ile oto mere a tooni hairuru laona nima.

21 Ana na Kale ni inoni ea laelae oto noone, mala kira usuusu kau raranana: na ta amasilana oto na inoni ine na qelolana na Kale ni inoni ea lae ana: e lai diena nana na inoni ni muni e suuri huta mai!

Oto maholo kira a naunau, e ta na hoi bread, na e walaa ni haadienaa, easi nisia, na easi niinii munira, maia e tauri, Amu karuana: hasioku neia nihou.

23 Oto e ta na kaokao, easi walaa ni haasaedienaa, easi haadora alai qaaronoisuli ana: oto kira mani tono oto

24 ana. Na e tauri munira, Apuku oto inihou ana 25 haaluna, ea ahe oto talaaehana mai inoni huna. E walaimoli naa unua muniamu uri, Nau sie aani tonohia lou na sulu ni vine, lae hulaana na haudina ine na anai tono haolu ana ana alahana a God.

Oto kira kano mano kira asi silitaha oto wau takola

na houliwo i Olivet.

27 Na a Jesus easi tauri munira, Amu anai meni toosua oto: ana kira usua oto kau uri, Na anai saunia laa kakakali, oto mai sheep anaisi tatana oto.

28 Na taa i purina na taelaku oto, na anaisi naomiu oto i 29 Galilea. Na ta a Peter easi tauri munia, Uri ana

ahutada kira anai hauni toosua amu, ne tai inau oto 30 qaike. Oto a Jesus easi tauri munia, E walaimoli

30 qaike. Oto a Jesus easi tauri munia, E walaimoli naa unua munio, uri ioe oto i siiri, oto ana hairodo inihou, maholo na kua e qake nara haarua oto, ne o

31 anai taitei haaolu aku. Na ta e unu odoodo e walaa aailaa uri, Na holoholo oto inau muni nee mae hairuru maio, nau sie aani taitei oto amu. Na ahutada kira mani walaa oto urina.

32 Na kira asi lai hula ana na lehu kira saea uri i Gethsemane: na easi tauri munira alai qaaronoisuli ineia uri, Amu neku keu inihou, haawalia naa arenai

33 oto. Oto easi tolea kira Peter na a James na a John, 34 na easi talaai saesaehu na e rako aelaana. Oto easi tauri muniraelu, Saeku ea hu oto waewae e haidadana oto munia maena: amu io kai lehu, amu liolio.

35 Oto e kele lae dudu wau, na e lahutai oto i mado, na e arenai uri ana ea madamadau, ne na maholo ni sato

36 ine muni e aia oto maania. Na e tauri, Mamaa, waluola e mani madausio oto: o sulu asia na kaokao inihou maaniau: na ta mane e lae isulia saeku, na ta

37 isulia saemu oto. Oto e alihoi lou weu, e loosiraelu kiraelu a maahu oto, ne easi tauri munia Peter, Simon, uri oa maamaahu ? uri o sie liolio oto maiau

38 na tai kele maholo ni sato? Amu liolio ani arenaina, mane amu lae laona na malaahonalamiu: na hiona

39 taane e aailaa, na hasio noone e qeto. Lou ruana na maani laena, na easi arenai, e haamaania mai walaana

40 holai nao. Oto easi alihoi lou weu, e loosiraelu kiraelu a maahu oto, ana na maadaelu e hia oto waewae; na kira qake manatainia kira anai alamia

41 uritaha. Oto oluna e alihoi lou weu, na easi tauri munira, Amu maamaahu, amu mamalo: e diena oto: na maholo ni sato ni e too oto; lio kau, kira qeloa oto na Kale ni inoni laona nimada alai orahaa.

42 Ŝulutae, kaelu e lae oto: lio kau, laa ea qeloau e karainikaelu oto.

Karamikaeiu oto.

43 Na laulau, maholo e walawalaa ua, a Judas easi lae mai naile hikena alai awala mana rua, na mai ruruha 118 huna e hakunia, kira ta mai nahi na mai mata, kira keikei ana alai naohana priest na alai haausuli na

44 alai rato ni mane. Na laa e geloa e ta na hahuilala munira, e tauri, Ile na anai nonoia, ineia otoni; amu

- 45 karu mautaa ana, amu tola sapemawa wau ana. Oto e hula oto ana, na easi tolenani duduhia oto wau, na
- 46 e tauri. Rabi: na e nonoia oto. Na kira noia na 47 nimada ihahona, kira asi karu mautaa ana. Na naite ile hikena alaile e ura kalikali e deresia na nahi ineia, e rapusia laa hairaretai a naohana priest, na e tapa

48 tekelainia na alinana. Na a Jesus e alamira e tauri, Ni, amu silitaha kau mei mala uri munia na inoni ni

49 horohoro peli, mei nahi na mata muni helesiau? Nau talei neneneku kau suli haudina nau haausuli ilaona lolata ni mane, na oto amu gake helesiau: na ta muni 50 mai usuusu e too oto. Oto kira mani pola oto maania,

kira tahi oto.

51

Na naite saanau e hakunia e luluisuli, e aluhi oto ana masi sala rerea hahia sapena, ana e io qalaqala 52 kau: oto kira karu ana kau; na ta e pola oto e asia

masi sala rerea ine, easi tahi qalaqala wau.

Oto kira asi tolea Jesus oto wau isiena na naohana 53 priest: oto ahutana alai naohana priest na alai rato ni 54 mane na alai haausuli e ruru noone maia. Na a Peter e luluisulia kau e haatauria, oto wai nima, wai lolata a naohana priest; na e io iano maira alai ariarikosi, easi rararani horana na raranana duna.

55 Oto alai naohana priest na ahutana pulita ni ii kira hauni tau haitalea na moola ni unu haatooi hahia Jesus, uri muni kire saunia oto; na oto kira qake tau

56 haaroii. Ana na maile huna e unu haatoo hahia, na 57 na unu haatoona ikira e qake aani haidadana. Na na maile e sulutae, na kira unu haatoo haakae hahia,

58 kira tauri, Ami ronoa e tauri, Na anai oho asia na nima ni mane inihou talana nimanimana na mai inoni, oto e olu haudina mola na naa si tohua naile

59 oto e gake talana nimanimana na mai inoni. Na e urina noone lou na haiwala ni unu haatoo ikira e qake

60 aani haidadana lou. Oto a naohana priest e sulutae oto i matolada, na easi soi haria a Jesus e tauri, 119

Raoni uri o sie aani alaalami oto? na moola taha 61 inihou kira a unu haatooi hahio? Na ta e noto oto, e qake aani nu. Oto a naohana priest e hai soia lou easi tauri munia, Ioe a Christ ohia, Kalena laa e 62 dehidehia? Oto a Jesus easi tauri, Inau oto: na amu anai aadea na Kale ni inoni ea naku i qaloqalona na nanamana, na ea siho oto mai meia na mu uru kei 63 ileni. Oto a naohana priest e hakasia na tooni ineia, na e tauri oto, Eua kaelu a haitalea lou alaile ni unu 64 haatoo? Amu ronoa oto mai walaana taewau: amu a adomainia na taha? Oto kira mani iia oto uri e 65 haidadana oto ana na maena. Na na maile e talaai nisuhia, na ni ulua na maana, maia kira hidahidalia,

ariarikosi e tola konia maia mai maani rapusilana.

66 Na a Peter oto wai ano i lolata, na naite keni haolu
67 a naohana priest e lae mai; na e loosia Peter ea
rararani, easi toomaia, na easi tauri, Ioe noone lou

kira asi tauri munia, O walaa ni prophet keu: na alai

68 o hakunia laa ni Nasaret, nea Jesus ine. Oto e taitei ana, easi tauri, Nau qake aani saumatana, wa nee rono saea oto na masiola oa unueni. Oto e silitaha 69 wau i mamalutana nima, na na kua e nara oto. Na

na keni haolu ni e loosia, na e talaai unua lou munira alaile e uraura wai lehuna uri, A laa nihou noone 70 naite ile hikeda. Na ta e hai taitei lou ana. Oto

e qake tewa lou na alaile e uraura wai lehuna kira asi tauri munia, E walaimoli ioe taane naite ile hikeda; 71 ana ioe na laa ni Galilea. Na ta e talaai ere ni

haiuwesina, na ni hoasi uri, Nau qake hahuani 72 saumatana oto na inoni ine amu a unuunua. Na laulau na kua e nara oto ruana. Oto a Peter easi adomainia na haiwala ine, ana a Jesus e tauri keu munia, Maholo na kua e qake nara haarua oto, o anai taitei haaolu aku. Na easi amasitoo ana, na e nara oto.

Oto laulau i haahulee alai naohana priest maira alai rato ni mane na alai haausuli, na ahutana pulita ni ii, kira mani ruru wala oto, na kira hoosia Jesus, kira asi tolea oto wau, kira qeloa oto munia Pilate.

Na a Pilate e soi haria uri, Ni, ioe taane na alaha

2 Na a Pilate e soi haria uri, Ni, ioe taane na alaha parasira alai Judea? Oto e alamia easi tauri munia, 120

- 3 Ineia ta oto, oa unua oto. Na alai naohana priest 4 e qeluqelu ola hunahunaa ilenina. Oto a Pilate e hai soia lou, e tauri, Uri o sie alamira oto? o loosia kau kira a qelu ola ilenimu ana na moola huna urina.
- 5 Na ta a Jesus e qake aani alamira lou oto oo : hulaana a Pilate e panarainia oto.
- 6 Na ani houla e totoliasia kau munira na tai laa kira 7 hoosia, naile oto kira anai haatohua ana. Na naite ile oto satana a Barabas kira hoosia oto maia alaile e haihoroi, alaileni e horo oto ana na haihorona.
- 8 Oto mai ruruha huna e hanetaha wau kira asi talaai haatohu ana muni e ta oto munira isulia tolahana oto.
- 9 Oto a Pilate easi alamira e tauri, Amu haihunia oto uri muni nee luhasia muniamu a Alaha parasira alai
- 10 Judea? Ana e losaea oto uri alai naoĥana priest
- 11 e qeloa oto isulia na lio kekeaimaana. Na alai naohana priest na alai rato ni mane e rarahira mai ruruha huna muni e hahuani luhasia Barabas munira.
- 12 Na a Pilate e alamira easi tauri munira, Ana e urina na anai uaa laani amu saea uri a Alaha parasira alai
 13 Judea? Oto kira asi meni tea lou uri, Lupu talenasia
- 14 ilenina ailipou. Oto a Pilate asi tauri munira, Muni ua, ihei na ola aela a laani e taua? Na ta kira asi tea
- 15 oto liutaha uri, Lupu talenasia ilenina ailipou. Oto a Pilate, ana e sare haarakoa mai ruruha huna, easi luhasia Barabas munira, na e holai rapusia Jesus kau, oto easi qeloa oto muni kire lupu talenasia ilenina ailipou.
- Oto alai soldier e tolea oto wai lolata, oto wai nima a governor; na kira haraia oto wau ahutana pulita
- 17 ikira. Na kira asi tooni hahia ana na tooni waruwarua, na kira hiria na hoohoodara ana mai walo kakaru, kira
- 18 asi noia oto i qauna; na kira talaai haasaedienaa uri,
- 19 Dehidehio oto, a Alaha parasira alai Judea! Na kira asi daroia i qauna ana na maani rade, na kira nisuhia,
- 20 kira asi qautou honosia kira asi pouruuru hahia. Oto kira haamasiana mano oto, kira asi taasia na tooni waruwarua ine maania, kira toonia oto lou ana mai tooni ineia. Oto kira asi tolea oto wau muni lupu talenasia ilenina ailipou.
- 21 Na kira hele ramoramo ana naite laa e mahoro

ilehuna, e keikei i lalo, amana oto a Alexander na a Rufus, mune hakunira oto, uri mune anainia oto na 22 ailipou ineia. Oto kira asi tolea wai lehuni i Golgotha, saelana oto, ana kira walaa olisia uri, Lehu mala qauli 23 inoni. Oto kira asi niia na wine munia kira qaia 24 maia na lokana: na e qake aani ta oto. Na kira asi lupu talenasia ilenina ailipou, kira asi ado ana mai tooni ineia, kira a ilala munii, uri muni naile e tooana 25 na lehu, na naile e tooana na lehu. Na oluna na maholo ni sato oto, ne kira asi lupu talenasia ilenina 26 ailipou. Na na usuusu oto ihahona, na haiwala ni kira qelusia kau ilenina kira usua uri, A Alaha parasira 27 alai Judea. Na e ro mane horohoro peli kira lupu talenasira kau hairuru meia; naile i qaloqalona na 29 naile i maumaulina. Oto mai hanua e mahoro ilehuna kira haamasiana, kira hiutainia qauda, kira asi tauri, Hoe! laa ea oho asia na nima ni mane, na 30 haaurasia lou ana e olu haudina, o haaurio oto ni. 31 na o siho oto mai maania na ailipou. Urina lou alai naohana priest e haamasi hailiu ana maira alai haausuli na kira asi tauri, E haaurira alaile aopa; 32 esie haauria oto maraana. A Christ, a Alaha parasira alai Israel, muni e siho oto ana maholo nihou maania na ailipou muni kaelu e loosia kaelu e hiwalaimoli oto ana. Na ro ileni kira lupu talenasirarua hairuru 33 meia kira walaa tataalasia oto. Oto onona na maholo ni sato e hula oto, na na masi rorodoa e tau parasia ahutana hanua lai hulaana na siwana na maholo. 34 Oto ana siwana na maholo ni sato a Jesus easi soi ana na haiwala paina uri, Eli, Eli, lama sabakthani? saelana oto, ana kira walaa olisia uri, God inau, God 35 inau, e ua oto o tahi maaniau? Na na mai haluile hikena alaile e uraura ilehuna, maholo kira rono urina, 36 kira asi tauri, Lio kau, ea soia Elija. Na naite laa hikeda e huru, na e haahonua na masi hulo ani vinegar, easi susuia ana maani rade, easi haatonohia oto ana, maia na haiwala uri, Noi kau; kaelu e lio munia ana ohia a Elija anai lae taane mai mune Oto a Jesus easi soi ana na haiwala paina, 38 na easi toliasia na manomanona. Na na masi sala

122

- ine kira lohea honosia na nima ni mane e waahita oto 39 i denuma keikei ileni e hula wai ano. Oto a mane kenturion, e ura kau i odohana, maholo e loosia e toliasia na manomanona urina, ne easi tauri, E
- 40 walaimoli oto a laa nihou na Kalena God. Na na maite keni noone e tootoomai kira haatauria: a Mary ni Magdala noone maira, na a Mary nikena a James
- 41 ile haora ikoro a Joses, na a Salome; alaileni e luluisulia kau maholo e io wai Galilea, na e raretainia kau; na na maite keni aopa lou kira hanetaha oto mai Jerusalem.
- 42 Oto e saulehi oto, ana isulia na dina ni talamaina 43 oto, uri, na haudina i naona haudina ni Sabbath, a Joseph ni Arimathea e lae mai, ineia naite ile ana na pulita ni ii kira adomai hiahia ana, na ineia noone e io totoria na alahana a God; oto e adomai mousia oto, na easi sili weu isiena Pilate, e haatohua na
- 44 raena Jesus ana. Na a Pilate e panarainia ana ohia ea mae oto: oto e haraia mai a mane kenturion ine
- 45 isiena, easi soi heria ana ohia e upuni mae oto. Na e manatainia oto ana a mane kenturion, easi maia na
- 46 rae munia Joseph. Oto e holia na masi sala rerea, na e ohosia oto, na e uloa oto ana masi sala rerea ine, na e lai noia laona kiliqeu kira didia oto ana hau;
- 47 oto e huesia na hau honosia maana na kiliqeu. Na a Mary ni Magdala na a Mary nikana Joses koro hauni loosia na lehu kira aoria ana.
- 16 Oto na haudina ni Sabbath e mano oto, nea Mary ni Magdala, na a Mary nikena James, na a Salome, kira holia ma moola wasuwasu, uri muni
 - 2 kire lae wai suuhia. Na oto mola i mahuohuo, kiraelu asi lai hulaana na kiliqeu na sato e qaa oto.
 - 3 Na kiraelu asi walawalaa maraadaelu uri, Atei keu eanai huesia na hau nakaelu maania maana na kiliqeu?
 - 4 Oto kiraelu e uwa alena, kiraelu asi loosia uri kira
- 5 huesia oto: ana e paina oto walawala. Na kiraelu sili oto wai laona na kiliqeu, kiraelu asi loosia na masi saanau e naku oto i qaloqalo e tooni ana na
- 6 tooni rerea; na kiraelu asi esirei. Oto easi tauri muniraelu, Amu sie asirei: amu a tau haitalea Jesus,

oto.

laa ni Nasaret, kira lupu talenasia kau ilenina ailipou: e sulutae oto; e aia ilehu: lokau, lehu kira noia ana 7 kai nihou! Na ta amu lae oto wau, amu unua isiena alai qaaronoisuli ineia na isiena Peter uri, Ea lae oto wai naomiu i Galilea: amu anai loosia oto wai lehuna, 8 mala e unua kau muniamu. Oto kiraelu silitaha oto wau, kiraelu asi tehi oto maania na kiliqeu; ana kiraelu ariariri oto maia kiraelu panarainia: na kiraelu qake aani unuunua isiena naile: ana kiraelu maau

Oto e sulutae oto i mahuohuo ana etana na haudina ani wik, easi holai haatai munia Mary ni Magdala, e
paia kau na hiu hiona ni orahaa maania. Neia easi

Îai unua isiena alaile e hakunia kau ana kira takotako 11 maia kira naranara. Oto kira rono oto uri ea mauri, na uri neia e loosia, na kira qake aani hiwalaimoli.

Oto na moola inihou e mano oto ne easi haatai lou ani sape aopa munia na ro ile hikeda, ana koro qaqahe,

13 na koro laelae i henua. Na koro lae oto wau koro asi unua isiena ahutana na pulita: na ta kira qake hiwalaimoli lou adama.

14 Mano urina e haatai lou munira alai awala mana eta maraada ana kira eno ana nauna; oto e ereada hahia na sae ruaruana ikira na hahia saeda e hau ana kira qake hiwalaimoli ana alaile e loosia maholo 15 e sulutae oto. Oto e tauri munira, Amu waiwesia

ahutana na walumalau, amu houleinia na tataloha 16 diena munia taana na ola kira haaholaa. Ile ea

hiwalaimoli na kira a lotomaea ana ile ni haaurilana oto: na ile e qake hiwalaimoli ile ni ii mae ana oto.

17 Na na mai haara mala na maile inihou eanai luluisulia alaile ea hiwalaimoli: ana na sataku oto kira anai paia

18 oto mai hiona ni orahaa; kira anai walawalaa ani walaana haolu; kira anai suluia na mai maa, na uri ana kira a taumei tonohia na masiola ni maesia, ne esie tau aelasira oto oo; kira anai qaonara alai daodaoha ana nimada, na kira anai meuri oto.

19 Oto nea Lord Jesus ine e walaa mano munira, ne kira asi tola konia oto wai leni, na easi naku oto iano 124 i qaloqalona God. Na kira silitaha oto wau, kira asi laalani walaa ana taana na lehu, na a Lord e dauma hairuru meira, na e haasusua oto na haiwala ana mai haara e luluisulia. Amen.

NA TATALOHA DIENA

MALA

A LUKE E TALOHAINIA

Ana alaile huna e tautau haitalea oto muni unu 2 ladohainia waluola e too oto i siekaelu, mala kau kira lalado tarau mei muniami eni, alaileni noone e loosii oto ana maada, na e arikosia oto na haiwala keikei ana na talaaehana, ne inau noone lou nau unua 3 uri e diena, ana nau lulu isuli oto didienaa ana waluola keikei ana talaaehana, uri muni nee usuusu samana.

4 ini weu munio, mane diena a Theophilus; muni saemu e tahania na walaimolina ana mai haiwala ine kira haausulio oto ani.

5 Oto ana maholo a Herod e alaha i Judea, naite priest oto satana a Sakarias, na ineia e keikei ana pulita haihaioli a Abia: na na hua ineia e keikei ana

6 mai kalena Aaron, na satana a Elisabet. Na koro mani io odotai i naona God, koro mani laelae diena isulia mai haatolana na mai tolaha a Lord, e qake ola oto

7 muni qelu ilenidarua ana. Na e qake kaledarua, ana a Elisabet e amara, na koro mani repo oto.

8 Oto na taulana e urini, uri maholo e arikosia na tolaha ni priest i naona God ana lehu talana na pulita

9 ikira, mala kau mai priest e manatai teui oto, ne na 126 holoholo oto ineia muni sili wai nima Lord ana kira 10 ilala oto munia uri muni unua na ai wasuwasu. Na ahutana mai hanua e qaoqao ola i sinaha ana maholo

11 ni sato muni unua na ai wasuwasu. Na na angel a Lord e haatai munia, e ura i qaloqalo ana na pirupiru

12 ni unua na ai wasuwasu. Na a Sakarias e loosia ne

13 saena easi liki, na na mauna e taua. Na na angel a Lord e tauri munia, O sie mamaau Sakarias: ana kira ronoa oto na tola suuina ioe, na a hua ioe a Elisabet anai haahutaa kalemu munio, na o anaisi saea satana

14 uri a John. Na o anaisi saesaediena maia na sae rukeruke hahia; na alaile huna noone anai saesaediena

15 hahia na hutalana. Ana neia oto anai alaha i naona Lord, na esie tono oto kikena na wine wa na wai ni mehiri isulia; na neia anai honu oto ana na Hiona

16 Maea keikei ana ina nikena. Na eanai ha puosia oto

17 alai kalena Israel talea Lord God ikira. Na eanai naona oto ana na hiona na ana na nanamana a Elija, muni haapuosia alihoi saena mai amada talea alai kaleda, na alaile e haitohe kau talea na odotaina alaile e manata; muni tau akau nana Lord ana na ruruha

18 kira tau diena ada oto. Na a Sakarias easi tauri munia angel uri, Na anaisi manatainia uritaha na moola hou? ana naa lasu oto hou, na hua inau e qara

19 oto? Oto a angel e alamia e tauri munia, Inau a Gabriel, naa uraura i naona God, na kira usunainiau mei muni nee walaa munio, na ni houleinia oto na

20 tataloha diena hou munio. Na lio kau, o anaisi panu na o sie walawalaa oto lae hulaana na haudina waluola hou anai too oto ana, ana o qake hiwalaimoli oto ana walaku, na eanaisi too taane ana mai maholo oto

21 munii. Na mai hanua e io totoria Sakarias, na kira 22 panarainia ana e haahiru urina i nima ni mane. Na e silitaha lou weu, na e qake walaa oto munira: na kira

asi lio saea uri na masiola e haatai munia mune loosia wai nima ni mane: na e alaala qau munira, na e io

23 panu taraurei. Na na taulana e urini, uri maholo mai haudina ni qaoolana ineia e mano oto, neia asi alihoi oto wau i nima ineia.

,24 Na mai haudina ine e mano kau a Elisabet hua 127 ineia e qalu oto; na e io mumuni e lima warowaro, 25 easi taurini, A Lord e taurini aku ana haudina e maatoliau ana muni taasia maaniau na haiwala ni siho aelaaku i matolana na mai inoni.

26 Oto ana onona na warowaro kira usunainia oto na angel a Gabriel keikei siena God mune lae ana maeta

27 poona i Nasaret, siena na keni raorii kira ere hahia oto nana na mane satana a Joseph, laa e keikei ana nima a David; na satana na keni raorii ine a Mary.

28 Oto e sili wau siena, easi tauri, Dehidehio keni ni,

29 kira sai hahio oto ani niina, a Lord oto maio. Na na saena easi liki oto isulia na haiwala inihou, na easi tau haitalea maraana uri na haiwala ni haadienana

30 inihou e ua. Oto a angel easi tauri munia, O sie mamaau, Mary: ana o tau haaroia oto na niina ana

31 God. Na lio kau, o anai hia oto i iemu, na o anai haahutaa na elemane, na o anaisi saea na satana uri a

32 Jesus. Ineia oto eanai alaha, na kira anaisi saea uri Kalena Laa e Tooliu: na a Lord God eanai ta oto

33 munia na ioioha ni alahana a David amana: na eanaisi alaha oto hu parasia na nima a Jakob; na na

34 alahana ineia esie too nenedena oto oo. Oto a Mary easi tauri munia angel, Na moola inihou anaisi madau

35 uritaha, ana nau qake manatainia na mane? Oto na angel e alamia e tauri, Na Hiona Maea anai siho oto ilenimu, na na nanamana ana a Laa e Tooliu eanaisi mamalu hahio: ne talaaehana ine na masiola ni maneni eanai huta oto ne saelana oto uri e maea.

36 Kalena God otoni. Na liokau, a Elisabet a takihemu ineia oto e qalu ana repona: na onona na warowaro

37 oto inihou ana a keni ine kira saea uri e amara. Ana 38 e qaike haiwala oto oo mune hutala siena God. Oto

a Mary uri, Lio kau, inau a hairaretai a Lord; na taulana muni e lae oto muniau isulia walamu. Na na angel easi lae oto maania.

39 Na a Mary e sulutae oto ana mai haudina ine easi tolenani hane oto wau i tolona hanua, talea naeta 40 poona ni Judea; na e sili oto wai nima a Sakarias,

41 easi haasaedienaa Elisabet. Na na taulana e urini, uri maholo a Elisabet e ronoa na haasaedienana a

- Mary ne na elekale easi uraura oto i iena; na a 2 Elisabet e honu oto ana na Hiona Maea; oto e soi ileni ana na haiwala paina, easi tauri, Dehidehio oto
- 3 siena alai keni, na dehidehia lou iemu. Na na holoholo inihou eku e keikei ihei, uri nikena a Lord inau
- 4 e lae mai isieku hou? Ana lio kau, na haiwala ni haasaedienana ioe e kali i alinaku, ne na elekale easi
- 5 uraura malikiliki oto i ieku. Na dehidehia oto a keni ine e hiwalaimoli kau; ana kira anaisi hauni haatooi oto ahutana oto na moola ine a Lord e qonii 6 oto kau. Na a Mary easi tauri,

Na saeku ea soi haamanikulua Lord,

- 7 Na na maurihaaku ea rukeruke ana God a Haauritaku,
- 8 Ana e lio toli mai hahia keni hairaretai ineia kira hiaela ana:
 - Ana lio kau, talaae oto ana maholo nihou taana na mai qauna ni inoni anai saeau uri na keni dehidehia.
- 9 Ana ile e nanama e taua na anoa muniau ; Na na satana e maea.
- Na na amasina ana sulia mai qauna Alaile ea haakenetainia.
- 51 E haatainia na ramohana ana nimana : E pai tatanainira alaile e haatohainira ani adomaina i saeda.
- 52 E oke tolera alai alaha maania mai lehu ni alahana ikira.

Na e sulu liutaha ana alaile kira hiaela ada.

- E haanaura alaile e hiolo ana na moola diena;
 - Na e pai qalaqala ana alaile e toohaa. E maia Israel na mane ineia.
- 54 E maia Israel na mane ineia, Muni alusae ana na amasina
- Mala e unua kau munira mai weuwaka)
 Nana oto a Abraham maia na komuna mune io hu.
- 56 Na a Mary e io maia mala olu warowaro, easi alihoi oto wau i nima ineia.
- 57 Na mai haudina a Elisabet e ahu oto, uri muni e mauri oto ana kalena; oto easi haahutaa kalena na 129

58 mane. Na mai auhanua ineia na alai tekihana e ronoa oto uri a Lord e haahunaa na sae ni amasina ana munia; oto kira asi meni saesaediena hairuru

59 meia. Oto na taulana e urini, uri waluna na haudina kira ruru oto mai muni aha hahuilala ana na elekale: na kira tautau ni haorainia ana a Sakarias, isulia na

60 satana a amana. Na a nikena a alamira e tauri, Suun

61 na; na taa kira anai haorainia ana a John. Oto kira asi tauri munia, E qake ile oto ana alaile ioe kira

62 haorainia ana na sata inihou. Oto kira asi alaalaqau

63 munia amana uri e sare haorainia ana atei. Oto easi sukaa na ola ni usuusu easi usua urini uri, Na satana

64 a John. Na kira hauni panarainia oto. Na na dawana easi taha oto laulau, na na meana e takaluhe,

65 na e walaa taha, e haasaediena a God. Na na mauna e taua ahutana alaile e io kalikalira: na talohana ahutana mai haiwala inihou e talo oto

66 ana ahutana na tolona hanua i Judea. Na ahutana alaile e ronoi kira asi noi konii oto wai saeda, maia na haiwala uri, Na kaakae inihou ana uritaha ana na maholo? Ana na nimana Lord e io kau meia.

67 Na amana a Sakarias e honu ana na Hiona Maea, easi walaa ani prophet, e tauri,

68 Dedidehia Lord, God a Israel;

Ana e maatolia kau na e tapa olisia na ruruha ineia,

69 Na e haaurasia oto na totoro ni haaurina munikia Ana komuna David na mane ineia

70 (Mala e walaa oto kau ana dawada mai prophet maea ineia kira keikei oto mai ana talaaehana walumalau),

71 Na haaurina maania na mai maeloona, na maanis na nimada alaile ea tau noraupu munikia;

72 Muni haatainia na amasina munira alai weuwaka, Na muni adomai sulia na haaluna maea ineia;

73 Na haiwala ni ere haitakoi ine e qonia kau munia Abraham a amaka,

74 Muni niia mai munikia uri eanaisi haasilitaha aka maania na nimada alai maeloona Ne kia anaisi daudauma sapemawa nana.

130

- **7**5 Ana na iona maea na e odotai oto i naona sulia na mai haudina ikia.
- 76 O siua na ioe, kaakae, kira anai saeo na prophet nana Laa e Tooliu:
 - Ana o anai naona Lord oto muni salea mai tala
- 77 Muni niia na salemaina ani haaurina munia na ruruha ineia

Ani sae asilana na mai orahaa ikira.

- Talaaehana oto na sae ni amasina a God ikia, 78 Ne na dani kei ileni e lae ni maatolikia isulia,
- **79** Muni haaoratainira alaile ea naku oto ana rorodoa na ana mamalutana maena;

Muni haaodoa na aaeka isulia tala ni deilamaa.

- 80 Na na kaakae e paina wau, na e puputoo ana hiona, na e io oto laona hanua saasala lae hulaana. *n*a. haudina munia na haatainilana Israel.
- Oto na taulana e urini, uri ana mai haudina ine na haatolana e talaae oto keikei siena a Kaisar Augustus muni usua satana ahutana alaile ana walumalau.
 - 2 Etana na usuusu inihou kira usua kau maholo a Kure-
 - 3 nius e governor i Suria. Na ahutana mai hanua e mani lae mano muni usuusura, naile talea na poona
 - 4 ineia, na naile talea na poona ineia. Na a Joseph lou e hanetaha mai i Galilea, keikei ana poona i Nasaret, ea lae wai Judea, ana hanua a David kira saea uri i Bethlehem, ana ineia oto e keikei ana nima na ana
 - 5 komuna David; uri mune usurarua na a Mary e ere
 - 6 hahia, na e galu oto. Na na taulana e urini, uri maholo koro io oto ilehuna, ne na mai haudina ana e
 - 7 too oto muni e haahuta. Na e haahutaa kalena na elemane, na e aluhia ani sala, easi haaenosia ana lehu kira haanaua mai keu ana, ana e qake too taladarua i nima ni awataa.
 - Na na maite kakakali sheep e io oto kau ana na hanua ine, kira kakakali haihaioli kau parasira mai
- 9 pulita ni sheep ikira i rodo. Na naite angel a Lord e ura i kekeda, na na raranana Lord e raa kalikalira; 10 na kira popolou oto waewae. Na a angel easi tauri
- 131

muniraelu uri, Amu sie popopolou; ana lio kau, naa talohainia na tataloha diena muniamu hou ana na saedienana oto liutaha anai too oto nana ahutana mai

11 ruruha: ana a Laa Haauri e huta oto mai muniamu isiiri hou ana poona a David, ineia oto a Christ a Lord.

12 Na inihou na haara oto muniamu; Amu anai lio haaroia oto na kaakae kira aluhia oto ani sala, na e 13 eno oto ana lehu kira haanaua mai keu ana. Na lau-

la eno oto ana lehu kira haanaua mai keu ana. Na laulau oto maia angel ine na pulita oto paina hikena alaile wai leni e haasaedienaa God, kira asi tauri,

14 Amu soihaamanikulua God wai salo,

Na mai iano dailama isiena alai inoni e lio saetoo ada oto.

15 Na na taulana e urini, uri maholo alai angel e alihoi oto wau maaniraelu ileni, ne alai kakakali sheep easi meni walaa uri, Kaelu keu i Bethlehem, kaelu e loosia na masiola easi ele too oto hou, a Lord e unu haatai

16 kau ana munikaelu. Oto kira asi haitau wau, kira lio haaroia oto a Mary na a Joseph, na na kaakae e

17 eno oto ana lehu kira haanaua mai keu ana. Na kira loosia, kira asi talohainia na haiwala kira unua kau

18 muniraelu ana kaakae inihou. Na ahutana alaile e ronoa kira asi panarainia na moola alai kakakali sheep

19 e unua kau munira. Na ta a Mary e lolohainia wa-20 luola hou, e noi konii oto i saena. Na alai kakakali

sheep e alihoi, kira a soi haamanikulua God ani haasaedienalana hahia waluola kira ronoi na kira loosii, mala kira unui oto muniraelu.

21 Oto e walu haudina e ahu oto muni aha hahuilala ana kaakae, kira asi haorainia na satana ana Jesus, mala a angel a Lord e holai haorainia kau, maholo e qake talaae ua i iena nikena.

22 Na mai haudina ni haarerea rarua e mano oto isulia na haatolana a Moses, ne koroi asi tolea oto wau i

23 Jerusalem, muni noia oto honosia Lord (mala kira usuusu oto kau ana mai haatolana a Lord uri, Taana na elemane na naohana kale, kira anai saea oto uri e

24 maea munia Lord), na muni teanai oto isulia ileni kira unua oto kau ana mai haatolana a Lord uri, Na ro

25 taqataqaruru, wa na ro kaleni kurukuru. Na lio kau, 132

naite mane i Jerusalem na satana a Simon; na ineia nihou e odotai na e qaoqao ola ni mane, na e io totoria
na haasaemanona alai Israel: na na Hiona Maea neia ilenina. Na na Hiona Maea e haatainia oto na masiola inihou ana uri e sie lio hikena na maena, maholo
e qake loosia ya a Christ nana Lord. Na ineia nihou

7 e qake loosia ua a Christ nana Lord. Na ineia nihou e sili wau ana lolata ni mane ana na Hiona: na amana na a nikena koro tolea mai a Jesus na kaakae, muni ta oto munia mala e haidadana ana mai haato- lana, oto easi apalaa, easi haasaedienaa God, e tauri,

Dord, oto nihou oa toliasia oto na mane ioe,

Isulia walamu, ana na dailama;

O Ana maaku e loosia oto na haaurina amu,

1 O tau akau ana i naona taataana na mai ruruha;

12 Na dani ni haatai ada mai ruruha aopa,

Na na manikuluana ikira alai Israel na ruruha ioe.

33 Oto amana na nikena koro panarainia oto mai 4 walaana kira unui kau raranana. Oto a Simon c haasaediena adarua, easi taurini munia Mary a nikena uri, Lio kau, na kaakae inihou kira haaurasia oto muni na maile huna ana mai Israel e usu oto na na maile huna e susulutae oto tohutohuna ineia; na 35 munia ma habuilale ni haitaba habia; o quia na ma

35 munia na hahuilala ni haitohe hahia; o suia na na nahi lou eanai hita tapausu ana na saemu; muni haatainia na mai adomaina i saena na mai inoni

36 huna. Na naite keni ilehuna a Anna kalena Phanuel kei ana komuna Aser (mai haudina ana e huna oto, na

37 na maholo e raorii e mano oto, neia asi io maia na poro e hiu halisi, na e nao kau e walu awala ni halisi mana hai), na ineia nihou e qake aani isiisitaha oto maania na lolata ni mane, easi qaoqao ola ni mane maia na olo nauna na maia na arenaina i rodo na lou i atowa.

38 Na ineia nihou e sisili mai ana tai maholo ni sato ine, easi haasaedienaa God, na e houleinia oto munia ahutana alaile e io totoria na tapaolisilana Jerusalem.

39 Na koro haamanoa oto ahutana na moola e haidadana ana mai haatolana a Lord, kira asi alihoi oto i Galilea, talea na poona ikira i Nasaret.

O Oto na kaakae e paipaina wau, na easi puputoo, na e honu taraurei ana salemaina: na na niina a God e io oto ilenina.

41 Na amana na nikena koro laelae suli helisi i 42 Jerusalem ana houla na rekelauni. Na na awala

ni helisi mana rua oto ana kiraelu asi hanetaha

- 43 wau sulia na holoholo ana houla; na kira haamanoa oto mai haudina kira asi alihoi oto wau, na a Jesus na elemane e ore oto i Jerusalem; na amana na
- 44 nikena koro qake manatainia oto; na koro unua uri ineia maia na laelaeha koro asi lae rodohai; na koro asi tau haitalea maia mai inoni ikira na maia

45 mai hanua kira manatainira kau; na koro qake loosia, koro asi alihoi oto i Jerusalem muni tau haitalea.

- 46 Na na taulana e urini, uri e olu haudina e mano oto koro asi lio haaroia oto laona lolata maea, e naku oto i matolada haausuli, ea qaqarono isulira, na ea soisoi
- 47 hariraelu: na ahutana alaile e ronoa kira asi panarai-48 nia na saiolana ana na na alamina. Na koro loosia oto, na saedarua easi puo oto: oto a nikena easi tauri munia, Kaleku, e ua oto o taurini amerei? Lio kau, iemerei na a amamu mere haihaitaleo maia na

49 saehuna. Oto easi tauri munirarua, Moro haitaleau ana na taha? moro qake manatainia uri na holoholo

50 oto inau muni nee io oto i nima Amaku? Na na saedarua e puo ana na haiwala e unua kau munira-

51 rua. Na e siho toli wau meirarua na e lae hula i Nasaret; na e tola adarua: na a nikena e lolohainia ahutana mai haiwala inihou i saena.

52 Na a Jesus e paipaina wau maia e salemai taraurei, na saena God na saena mai inoni e mani diena haleite munia.

Oto ana maholo a Tiberius Kaisar e alaha, na na awala ni helisi mana lima ana alahana ineia, na maholo a Pontius Pilate e governor i Judea, na a Herod e tetrark i Galilea, na a Philip aulana e tetrark i hanua i Iturea na i Trakonitis, na a Lusanias e

2 tetrark i Abilene, na a Anas na a Kaiaphas mai naohana priest, oto walana God e kalitaha mai munia John kalena Sakarias laona hanua saasala.

3 Oto e waiwesia ahutana hanua i kekena Jordan, easi laalani wala ana lotomaea ani adomai olina

4 muni luhasilana *m*ai orahaa ana; mala kira usua 134 oto laona na book mai walaana a Isaia na prophet uri,

Walana naile ea walawalaa paina ilaona hanua saasala uri,

Amu teu diena ana tala a Lord,

Amu haaodohia na mai lehu ni laelae ineia,

Kira anai ano hahia taana na mai daidaria,

Kira anai dau toli ana taana na mai houliwo na taana na torokoua;

Kira anai haaodohia mai tala maketo,

Na mai tala haula eanai noi apesada lou;

- Na taana na hasio eanai loosia na haaurina a God.
- 7 Talaaehana ine easi tauri munia mai ruruha huna e silitaha oto wau i siena munia na lotomaealada, uri, Alai kaleni maa atei e ere haapasuliamu kau muni amu e tahi maania na saewasuna eanai tola oto?
- 8 Ne amu hunu oto ani huahuani ola e haidadana ana na adomai olina, na mane amu talaae ni unua wai saemiu uri, A Abraham oto maikia a amakaelu: ana naa walaa muniamu uri, A God e nanama muni ta mai elekale munia Abraham maania mai heu
- 9 inihou. Na oto inihou hau rohoroho kira konia oto i imiimini ei, na taana na ai e qake hunu eni huahuani ola diena ne kira anai tohu asia, mune derea oto
- 10 ilaona duna. Na mai ruruha huna e soi haria kira asi 11 tauri, Iemelu melu anaisi ua oto? Oto e alamira e tauri, Ileni e tooana na ro koat, mune niia munia ileni e qake koat ineia; na ileni e too naula mune taurini
- 12 lou. Na alai totola tooha e lae lou mei munia na lotomaea, na kira asi tauri munia, Haausuli, ie-
- 13 melu melu anai ua oto? Oto e tauri munira, Amu sie totola tooha liutahaana na holoholo kira hatonainia
- 14 muniamu. Na alai soldier e soi haria lou kira asi tauri, Na iemelu melu anaisi ua oto? Oto e tauri munira, Amu sie ramoramoia naile, na amu sie qelu haakae ana naile; na saemiu mune lai mano hahia na wasitamiu.
- 15 Na mai ruruha e ioio tototoria, na kira hauni laladoa
- 16 i saeda ana a John, uri ineia ohia a Christ; oto a 135

John e alamira easi tauri munira ahutada uri, Inau nihou naa lolotomaea ani wei; na ta ineia a laa ea laelae mai e nanama liutaha aku, na nau qake malisina muni nee luhasia na walo ni hoo hahia shoe ineia: ineia oto anai lotomaea amiu ana na Hiona Maea na

17 ani duna: na tetere ineia oto i nimana ni teu diena ana na lehu ni madamada korn ineia, na eanaisi siokonia mai korn ilenina haa; na taa eanaisi unu asia na ulouloitana laona duna kira sie maasia oto oo.

18 Na e houleinia na tataloha diena munia mai hanua maia na mai haiwala ni teu rarahira e huna na e

19 haiaopai; na ta a Herod a Tetrark, ana a John e ere ana hahia Herodias hua a ulana, na hahia waluola 20 tetrala a Herod a taui a hai maji lay ana ga magiala

20 tataala a Herod e taui, e hai maii lou ana na masiola inihou uri e hoosia John laona nima ni hoo.

21 Na na taulana e urini uri maholo kira lotomaea mano ana mai hanua, na kira lotomaea mano ana

22 a Jesus, ne maholo e arenai, na salo easi waahita, na na Hiona Maea e siho ilenina, e too sapena mala na taqataqaruru, na na haiwala easi loho mai kei ileni, e tauri, Ioe oto a Kaleku laa ni mane inau, nau lio sae tooamu oto.

Na a Jesus inihou e talaae ni haausuli na e olu awala ni helisi ana, na ineia (mala kira unua) kalena

24 oto a Joseph, kalena Heli, kalena Matthat, kalena 25 Levi, kalena Melchi, kalena Jannai, kalena Joseph,

kalena Mattathias, kalena Amos, kalena Nahum, 26 kalena Esli, kalena Naggai, kalena Maath, kalena

27 Mattathias, kalena Semein, kalena Josek, kalena Joda, kalena Jonan, kalena Rhesa, kalena Serubbabel, kalena
 28 Shealtiel, kalena Neri, kaleni Melki, kalena Addi,

29 kalena Kosam, kalena Elmadam, kalena Er, kalena Jesus, kalena Elieser, kalena Jorim, kalena Matthat,

30 kalena Levi, kalena Simeon, kalena Judas, kalena

31 Joseph, kalena Jonam, kalena Eliakim, kalena Melea, kalena Menna, kalena Mattatha, kalena Nathan,

32 kalena David, kalena Jesse, kalena Obed, kalena

33 Boas, kalena Salmon, kalena Nahshon, kalena Amminadab, kalena Arni, kalena Hesron, kalena Peres,

 ${\sf Digitized\ by\ } Google$

- 34 kalena Judah, kalena Jakob, kalena Isaak, kalena 35 Abraham, kalena Terah, kalena Nahor, kalena Serug,
- kalena Reu, kalena Peleg, kalena Eber, kalena 36 Shelah, kalena Kainan, kalena Arphasahad, kalena
- 37 Shem, kalena Nah, kalena Lamek, kalena Methusaleh,
- 38 kalena Enok, kalena Mahalaleel, kalena Kainan, kalena Enos, kalena Seth, kalena Adam, kalena God.
- 4 Na a Jesus e honu oto ana Hiona Maea na easi alihoi mei maania i Jordan, na na Hiona e tolea oto wau ilaona hanua saasala na hai awala ni haudina oto,
 - 2 na na malaahonalana e lae ana a qelu haakae. Na e qake aani nau hikena na masiola ana na mai haudina
 - 3 ine: na kira mano kau, neia asi hiolo. Oto a qelu haakae easi tauri munia, Kau ana ioe Kalena God, o
 - 4 unua kau na hau inihou mune noi bread oto. Oto a Jesus e alamia uri, Kira usua kau uri, Na inoni sie
 - 5 mauri eni bread haleite. Oto easi tolea oto wai leni, na e tolenani haatainia ahutana na mai alahana laona
 - 6 walumalau ana. Ne a qelu haakae easi tauri munia, Na anai niia namua ahutana na nanamana inihou, na na manikuluhaani lou: ana kira hauni toliasii oto muniau; na naasi niiniia oto munia ileni naa lio
 - 7 saenia oto. Talaaehana ine uri o anai qouruuru hono-8 siau, ne anaisi noi toolamu oto haleite. Oto nea Jesus e alamia easi tauri munia, Kira usua oto uri, O anai
 - qouruuru oto honosia Lord God ioe, na o anai 9 daudauma nana tai ineia maraana. Oto e hai tolea lou wai Jerusalem, easi haaurasia oto ana noronoro
- ni nima ni mane, maia e taurini munia, Kau ana 10 ioe oto Kalena God o pola toli ilehu: ana kira usua oto uri,

Neia anai haatolaia oto mai angel ineia amu, muni kire kenetainio:

11 na lou uri,

Ana nimanimada kira anai talaahuao,

Mane na aaemu e toolupu ohia ana na hau.

- 12 Oto a Jesus e alamia easi taurini munia, Kira unua oto uri, O sie malamala ahona ana Lord God ioe.
- 13 Na a malaahona e hele manoa oto ahutana na malaahonalana, easi haitale haawali keu maania.

14 Na a Jesus e alihoi oto wai Galilea ana na nanamana na Hiona: na na talohana e talo oto isulia

15 ahutana hanua kalikalia. Na e haahaausuli ana mai nima ni ruru ikira, na kira mani soi haamanikulua.

Na e hula oto wai Nasaret, lehu e paina kau ana: na mala tolahana oto e sili wau i nima ni ruru ana haudina ni sabbath, na e ura kau muni saesae book.

17 Oto kira niia oto munia na book a Isaia na prophet, na e huesia book ana lehuni kira usua oto ana uri,

18 Na Hiona a Lord ne ileniku,

Ana e suuhiau muni nee laalani wala ana tataloha diena munira alaile e qake too ola:

E usunainiau muni nee talohainia na toliasilada alaile kira tola mauri ada.

Na na lio alihoina munira alai ulu,

Muni nee luhasira alaile e maelupua.

Muni nee talohainia na halisi a Lord ni haasaenia.

20 Oto e lulunia lou na book, easi niia lou munia laa hairaretai, easi naku iano: na maada ahutana alaile

21 ana nima ni ruru e mani tootoomaia oto. Na e talaai walaa munira uri, Isiirini hou kira haatooa oto mai

22 usuusu inihou i elinamiu. Na kira hauni unu haatoo ana, kira asi panarainia mai walaana ni niina e kalitaha oto maania na dawana: na kira asi tauri,

23 Raoni a laa nihou na kalena Joseph ohia? Oto easi tauri munira, Amu anai haluani unua muniau na haiwala ni alahuuna inihou uri, Laa kurakura, o haaurio oto: waluola ami ronoa oto uri kira taui wai Kapernaum, o taui noone lou ilehu ana hanua ioe

24 iniĥou. Oto easi tauri, Kira sie takuana na prophet 25 ana na hanua ineia. Na e walaimoli naa unua muniamu uri, Mai nao huna i Israel ana mai haudina a Elija, maholo kira hele hahia salo e olu helisi maia e ono warowaro, na na hiolona paina e tolea

26 ahutana hanua; na kira qake usunainia Elija siena naile hikeda, na ta i Sarepta haleite, wai henua i

27 Sidon, siena naite keni na nao ilehuna. Na mai oropa e huna i Israel ana mai haudina a Elisha na prophet; na naile hikeda e qake mola oto oo, na ta a

28 Naaman ile ni Suria haleite. Na saeda e hauni honu 138

oto ani saewasuna maholo kira ronoa na moola ini-29 hou; oto kira taelae kira asi lai asia oto maania na hanuani, kira asi tolea i maana ae hau, kira tohua kau na poona ikira ana, uri muni kire dere liu-30 liunaa iano. Na e ahutata oto i matolada easi lae

oto wau.

31 Na e siho toli wai Kapernaum, na poona i Galilea. 32 Na e haahaausulira ana haudina ni sabbath: na kira

panarainia na maani haausulina ineia; ana walana e 33 Īai nanama. Na naite inoni wai nima ni ruru ine na

hiona maipo ne ana; oto e awara oto ana na haiwala 34 paina uri, Aiaa, na moola taha aku na lou emu Jesus

laa ni Nasaret? uri o lae oto mai muni tau tekelainiami? Inau nau manatainio oto, ioe laa ni mane a

35 God. Oto a Jesus e ereana, maia na haiwala uri, O noto oto, o silitaha maania. Oto na hiona e lahutainia iano i matolada oto e silitaha oto maania, na e gake

36 aani tau aela ana. Na na anena e mani tauraelu mano, oto kira asi mani walaa maraada uri, Na haiwala uritaha nihou? ana ea haatolanainia mai hiona maipo ani sakana na ani nanamana, ne kira a

37 sisilitaha oto. Na na talohana e talo oto sulia ahutana mai lehu ana hanua kalikalia.

Na e sulutae maania na nima ni ruru, easi sili wai 38 nima a Simon. Na a kenini a hunaona Simon na maena madoro e hulasia oto; na ikira haatohua 39 talana. Oto easi ura orohai hahia, easi ereana na

maena madoro ine; oto e tolenani aia oto maania:

oto e sulutae oto laulau na e raretainira oto.

Na e apai sato oto, na ahutana alaile e manatainia alaile e daodaoha mai daohana haiaopai oto ada kira asi tolera mai siena; na e hauni qaonara ana nimana,

41 easi haaurira. Na mai hiona ni orahaa e silitaha lou maania na maile huna, kira asi awara kira tauri, Ioe oto Kalena God. Na e ereada oto, e qake aani maaira ni walaa, ana isulia kira manatainia oto uri neia a Christ.

Na e dani oto, easi silitaha oto e lae oto wau ilaona na hanua saasala: na mai ruruha huna e totola ohia kira asi lae wai siena, kira asi teu ni hele hahia,

- 43 mane lae lou maanira. Na ta e tauri munira, Na holoholo oto inau muni nee laalani wala ana na tataloha diena munia mai poona lou aopa: ana kira usunainiau oto munia na masiola ine.
- 44 Na e laalani wala taraureinia mai nima ni ruru i Galilea.
- Na na taulana e urini, uri mai ruruha huna e ruru haapuli isiena muni ronoa walana God, na ineia e
- 2 ura i kekena iqa i Genesaret; na e loosia na ro iola e dau i kekena iqa, na alai weeweesi e siho oto maanii,
- 3 kira a haalanai mai huo ikira. Na e taelia naite iola hikeni, iola a Simon, na e haatohu ana muni kele dau dudu weu laona iqa. Na e io iano laona iola easi
- 4 haausulia mai ruruha huna. Na e walaa mano oto
- easi tauri munia Simon, Dau dudu weu laona lama 5 rodo, o atonia na huo iomolu muni weeweesi. Na a
- Simon e alamia easi tauri, Haausuli, melu deuma danitai oto, na melu qake kele saunia na hua: na ta
- 6 isulia oto walamu naa anai hai atonia lou. Na kira taurina oto, ne kira asi wei hahia na korutani ia huna oto mamaau; na na huo ikira e nana oto ani;
- 7 oto kira asi alaalaqau munira mai malahuda ana naite iola ni, muni kira lae mai meira. Na kira lae mai kira asi tooni haahonua ahutana ro iola, na ro
- 8 iola ni e ore dodo oto. Na a Simon Peter e loosia, ne easi ladamai iano isulia uruuruna Jesus, maia na haiwala uri, O lae kau weu maaniau; ana inau na
- 9 mane ni orahaa oto, Lord. Ana anena e taua na alaile lou meia hahia korutani ia nihou kira wai oto
- 10 hahii; alihana lou a James na a John, ro kalena Sebede, ro malahuna Simon. Oto a Jesus easi tauri munia Simon, O sie maamaau; ana talaae oto nihou
- 11 o anai weeweesia mai inoni. Na kira okea oto mai iola ione, kira asi atopuri oto ana tootoolada, kira asi lulu oto isulia.
- 12 Na na taulana e urini, uri maholo e io ana naeta poona, lio kau, naite mane ilehuna na sapena e honu eni oropa: na ineia nihou e loosia Jesus easi lahutai i maana, easi haatohu ana, e tauri, Lord, ana saemu
- 13 oto urina, ne o nanama oto muni o haarereau. Oto e

lalainia na nimana, easi hele wau ana, maia na haiwala uri, Saeku taane urina; o rerea alihoi. Na 14 laulau mai oropa e tolenani mola oto. Na e ereana mane unua siena naile: na ta o lae kau weu, o lai haatainio oto siena a priest, na o toto ahuio ana kira haarereao, mala a Moses e haatola kau ana muni na

15 ola ni unu haatoo nada. Na na talohana easi talo oto waewae maania holai nao: na mai ruruha oto hunahunaa e ruru puli oto muni ronoa, na muni e haaurira

16 oto maania mai maela ada. Na e haitale oto maanira easi lae oto wau ilaona hanua saasala, e arearenai.

Na na taulana e urini, uri e haahaausuli ana naite haudina; na alai Pharise na alaile e haausuli ana mai haatolana kira naku karaini, kira keikei ana taana na mai henua i Galilea na i Judea na i Jerusalem; na

18 na nanamana a Lord e io oto ana muni haaurira. Na lio kau, kira anainia mai ilenina huli naeta laa e mae apolo: na kira lapasia muni tolea wai nima, na muni

19 noia honosia naona. Na kira qake lio haaroia oto kira anai tolea uritaha wai nima ana isulia mai hanua huna e ruru, ne kira asi hane oto wau i koluhana nima, kira asi haakukua iano derehunu ana mai raho

20 maia hulina i matolada i naona Jesus. Na a Jesus e loosia na hiwalaimolina ikira, easi tauri, Mane ni, mai

21 orahaa amu ni ne kira saeasii oto. Oto alai haausuli na alai Pharise e talaai tau haihaitale maraada, kira tauri, Uri atei keu a laa nihou ea walaa taewau urina? Atei oto e nanama muni saeasia na mai

22 orahaa, na ta a God tai ineia haleite? Na a Jesus e manatainia na tau haitalena ikira, na easi alamira e tauri, Na ola taha kau amu a tautau haitalea wai

23 saemiu? Ihei ni e madau, muni unua uri, Mai orahaa amu ni ne kira saeasii oto; wa muni unua uri,

24 Sulutae, o lae hailiu? Na muni amu e manatainia oto uri na Kale ni inoni e nanama mai iano muni saeasia mai orahaa (ne easi tauri munia laa e mae apolo), Inau naa unua munio, O sulutae, o suluia na

25 hulimu, o lae i nima ioe. Na e sulutae oto laulau i matolada, e heleana na ola e enoeno kau ilenina, easi lae oto i nima ineia, maia e soi haamanikulua God.

26 Na na anena e mani tau raelu manomano, na kira asi soi haamanikulua God; na kira mani honu oto ani popolouna, kira asi tauri, Na anoa otoni kaelu loosia i siiri.

27 Na mano urina easi silitaha na e loosia na laa totola tooha, satana a Levi, e naku ana lehu ni wili 28 tooha, na easi tauri munia, O luluisuliau. Na e

28 tooha, na easi tauri munia, O luluisuliau. Na e atopuri mano ana tootoolana, easi taelai e lulu oto 29 isulia. Na nea Levi inihou e tau nauha munia ana

nima ineia: na alai totola tooha huna na mai haluile

30 haiaopai lou e naku hairuru meia munia nauna. Na alai Pharise na alai haausuli hikeda kira uqasira mai qaaronoisuli ineia kira tauri keu, E ua amu a naunau na a totono hairuru meira alai totola tooha na alai 31 orahaa? Oto a Jasus e alamira easi tauri munira

31 orahaa? Oto a Jesus e alamira easi tauri munira, Alaile e maumauri diena kira qake haihunia na laa

32 kurakura; na ta alaile oto ea daodaoha. Nau qake lae mai muni haraira alai odotai, na ta alai orahaa 33 muni kire adomai oli. Na kira asi tauri munia, Alai

qaaronoisuli a John ea oloolonau, na ni totola suui haahuna; na e urina lou alaile alai Pharise; na ta 34 alaile ioe kira a naunau na kira a totono. Na a Jesus

easi tauri munira, Uri amu anai haaolara mai elekale ana nima a laani e tola hua muni kira oloolonau, 35 maholo a poro e tola hua ne ua maira? Na ta na

haudina anai siho oto; na maholo kira anai taasia oto a poro e tola hua maanira, ne kira anaisi oloolonau 36 taane ana mai haudina ni. Na e hai unua lou na

alahuuna munira e tauri; Naile sie hakasia na kakani tooni maania na tooni haolu muni ponosia na lahu ni tooni ana; ana ea taurina, ne eanai hakasia oto ile haolu, na na kakani tooni ana ile haolu esie loko oto

37 maia ile lahu. Na naile sie dedeia na wine haolu laona mai hou wei teeteeni poo e lahu; ana ea taurina, ne na wine haolu anai warihitelia na mai hou wei teeteeni poo na eanai ahe warea oto mola, oto na

38 mai hou wei teeteeni poo eanai aela oto. Na ta kira anai dedeia na wine haolu laona mai hou wei teeteeni

39 poo haolu. Na naile oto e tonohia na wine holai nao e qake sare tooana na wine haolu: ana ea tauri, Ile holai nao e diena.

142

- 6 Na na taulana e urini, uri e liu ilaona mai lalo ni korn ana naite haudina ni sabbath; na mai qaaronoisuli ineia e huusia na mai huahuani korn, kira asi
 - 2 naui, ani rotanilani ana nimanimada. Na na mai haluile ana mai Pharise e tauri, E ua oto amu a taua na ola e qake haidadana ana mai haatolana munia na
 - 3 taulana ana haudina ni sabbath? Na a Jesus e alamira easi tauri, Uri amu qake saea noone na holoholo nihou na masi ola taha a David e taua kau
 - 4 maholo e hiolo, ikira alaile lou e hakunia kau; ana e sili wai nima a God, e ta mai bread kira koni haatai eni e naui, na e hai niia lou munira alaile e hakunia kau; na e qake haidadana ana mai haatolana uri muni kire na, na ta e haidadana ana mai priest haleite?

5 Na e tauri munira, Na Kale ni inoni ineia oto e alaha parasia na haudina ni sabbath.

6 Na na taulana e urini ana naite haudina ni sabbath lou, uri e sili wau ana nima ni ruru easi haahaausuli: na naite inoni ilehuna na nima i qaloqalona

- 7 e heko. Oto alai haausull na alai Pharise e toomaia uri ohe eanai haauria ana haudina ni sabbath wa qaike; uri muni kire lio haaroia na masiola ni qelu
- 8 ilenina ana. Na ta e manatainia saeda; na easi tauri munia laani na nimana e heko uri, Sulutae, o
- 9 ura haatai i matolakaelu. Oto e sulutae easi ura haatai weu. Na a Jesus easi tauri munira, Naa soi hariamu, ohia e haidadana ana mai haatolana muni hele diena ana haudina ni sabbath, wa muni hele
- 10 aela? muni haauria naile wa muni seunia? Oto e toomairaelu manomano, easi tauri munia laani, O lalainia wau na nimamu. Oto e lalainia oto wau: na
- 11 na nimana e qiaqiala alihoi lou. Na ta kira asi honu oto ani saewasuna; na kira asi meni ruru wala oto uri kira anaisi taua na masiola uritaha munia Jesus.
- 12 Na na taulana e urini ana mai haudina ine, uri e hanetaha oto wau ilenina houliwo mune arenai; na e
- 13 arearenai danitai oto munia God. Na e dani oto easi haraia mai alai qaaronoisuli: na e lio hilisia na awala mana rua hikada, na e hai haorainira lou uri alai
- 14-haatola; a Simon e haorainia lou ana Peter, koroi a 143

Andrew aulana, a James na a John, a Philip na a 15 Bartholemew, a Matthew na a Thomas, a James kalena Alphaeus, na a Simon kira saea lou uri a

16 Selotes, a Judas kalena James, na a Judas Iskariot,

17 a laa e qeloa kau; na e sihotoli hairuru meira, na e ura ana na lehu e apedao, na na pulita oto paina hikena alai qaaronoisuli ineia, na na ruruha huna ana mai hanua e keikei ana ahutana Judea na Jerusalem, na keikei i hatalea i Tur na i Sidon, kira lae wau muni ronoa, na muni e haaurira oto maania na mai 18 maela ada; na e haaurira na maile mai hiona maipo e

19 taunainira. Na ahutana mai ruruha huna e tautau muni hele i sapena: ana na nanamana e silitaha maania, e mani haaurira mano.

Na e uwaalena na maana hahira alai qaaronoisuli ineia, easi tauri, Dehidehiamu alaile e qake tooola: 21 ana na tootoolamiu oto ana na alahana a God.

dehiamu alaile e hiolo ana maholo inihou: ana iamu anai pote. Dehidehiamu alaile e naranara oto ana

22 maholo inihou: ana iamu anai masi oto. Dehidehiamu maholo mai inoni anai tau nora upu muniamu, na anai opa iamu maanira, na anai ere mamaelaa amiu, na anai tau asia na satamiu uri kira aela, sulia

23 talaachana na Kale ni inoni. Amu saesae diena ana haudina ine, na amu sae rukeruke: ana liokau, na waitamiu e paina oto ileni: ana alihana noone lou

24 alai amada e tautaui munira mai prophet. Na ta amaamasilamiu alaile e tootoo ola! ana amu hele oto ana

25 na haasaemanolamiu. Amaamasilamiu alaile e pote oto ana maholo inihou! ana amu anai hiolo oto. Amaamasilamiu alaile e masimasi oto! ana amu

26 anai saehu maia takotako. Amaamasilamiu maholo taana na mai inoni anai walaa diena amiu! ana alihana noone lou alai amada e tautaui munira mai prophet kaekae.

Na ta naa unua muniamu alaile ea qaaqaarono uri, Amu saepaina ana oto na mai maeloona iamu, na amu

28 haadienara alaile ea tau nora upu muniamu, amu walaa haadienara alaile ea ere ni haiuwesina muniamu, amu arearenai talana alaile ea taunainiamu. 144

29 Naile ea hidalia na papalimu o hiusia lou na apani papalimu aopa munia, na naile ea ta na tooni ni eluhi ioe maanio o suuri saesaenia lou na tooni kiikii ioe

30 maania. O niinii oto munia taana naile ea suka amu; na ana naile ea taasia na tootoolamu maanio, o suuri

31 sukasukaa alihoi lou ana. Na mala na saemiu ea io ana na moola uri mai inoni anai tautaui muniamu,

32 iamu noone lou amu taurina ani munira. Na ana amu e tau muni saepaina ana alaile e hai saepaina amiu lou, ne kira anaisi walaa haadiena amiu uritaha ni? ana alai orahaa noone ea saesaepaina ana alaile e

33 hai saepaina ada lou. Na ana amu e haadienara alaile e hai haadiena amiu lou, ne kira anaisi walaa haadiena amiu uritaha ni? ana alai orahaa noone ea

34 tautau urina ni. Na ana amu e tau ni niinii toto kau munira alaile amu a totorira muni kire suuola lou muniamu, ne kira anaisi walaa haadiena amiu uritaha ni? ana alai orahaa noone lou kira a niinii toto munia alai orahaa, muni kire hai suuola lou mala e haida

35 dana. Na ta amu saesaepaina ana alai maeloona iamu, na amu haahaadienara, na amu niinii toto, na na io tototorina muni suuri moumou emiu; na na waitamiu anai peina, na amu anai noi kalena Laa e Tooliu; ana manatana e diena munira alaile e qake

36 aani haasaedienaa na munira alai tataala lou. Na manatana ni amasina mune io oto amiu, mala na 37 manatana Amamiu na manatana ni amasina. Na

amu suuri ii oto, na kira sie hai ii amu lou: na amu suuri ii too oto, na kira sie hai ii too oto amiu: amu luhasira oto, na kira anaisi hai luhasiamu lou: 38 amu niinii, na kira anaisi hai niinii lou muniamu; na

tohotohota diena, kira pili roroia oto, kira kutea na e honu mamalini oto, kira anaisi noia oto i saromiu. Ana amu a tohotoho ana na tohotohota uritaha, ne kira anaisi hai tohotoho lou muniamu ana na masi tohotohota ine.

39 Oto e hai unua lou na alahuuna munira uri, Ohia na ulu eanai naona lou naite ulu? uri koro sie hauni usu
40 laona kilu? Na laa qaaronoisuli e qake liutaha ana laa haausuli ineia: na taana naile ana e taulei mano

Digitized by Google

ĸ

41 oto ne eanaisi urihana oto laa haausuli ineia. Na e ua oto oa toomaia na nanani ei i maana aulamu, na oto o qake aani adomainia na pouni ei oto i maamu

42 ni? Wa uri o anai walaa uritaha munia aulamu uri, Uleku, o toliasiau keu nee sipeni asia na nanani ei maania maamu, na oto o qake aani toomaia na pouni ei i maamu ni? A oi hono, o holai taasia kau na pouni ei maania maamu ni: mano urina o asi lio hahuroto muni o sipeni asia na nanani ei maania

43 maana aulamu. Ana e qake ai diena oto oo muni e hunu ana mai huahuani ola aela; wa na ai aela muni

44 e hunu ana mai huahuani ola diena. Ana kira anai manatainia taana na ai ana huahuana. Ana kira sie huhu fig ana na kolu, wa kire huhu vine ana na walo 45 kakaru. Na inoni diena ea haatainia dienahaana na

moola maania na lehu talani ola diena wai saena; na na inoni aela ea haatainia tataalahaana na moola maania na lehu talani ola tataala: ana na wawana ea unua na moola na saena e honu eni.

Na e ua ni amu a saeau uri, Lord, Lord, na oto 47 amu qake sulu isulia walaku? Taana naile ea lae mai sieku, na ea roronoa walaku, maia na sulu isulilana, na anai alahuunainia muniamu uri e urihana

48 atei: e urihana oto na inoni ea tohu nima, ea hailei kokoro, e a noia na suasualana ilenina hau: na na lualua e lua, na na aarona oto e sua ana nima ni. na e

49 qake aani kutea: ana isulia kira tohu diena ana. Na ta na laa ea rorono na e qake sulu isulia, ineia e urihana na inoni e tohu nima ilenina mado haleite, e qake aani too suasualana; na na aarona e sua ana nima ni, oto e aoho oto laulau; na na aohona ine e hahuani peina.

Oto e unu manoi ahutana mai walana i elinana mai

inoni, easi sili oto wai Kapernaum.

Na a hairaretai naite mane kenturion e daoha, e tai kele lehu mune mae oto, na e noi sae ana oto 3 waewae. Na e ronoa na talohana Jesus, oto easi usunainia mai halu rato ni Judea isulia, na e haatohu

4 ana mune lae wau e haauria hairaretai ineia. kira hula oto siena Jesus, kira asi haatohu winiwini 146

ana, kira a tauri, Neia e haidadana oto ana na holoholo 5 inihou o anai taua munia: ana ea saepaina ana mai inoni ikia, na e tohua na nima ni ruru muniemelu.

6 Na a Jesus e hakunira oto. Na maholo e hula oto na e qake haatauria nima, oto a mane kenturion ine e usumainia mai halu malahuna honosia, maia e tauri munia, Lord, O suuri haaweoo oto: ana inau nau qake malisina oto muni o lae wai sili i nima inau:

7 ne nau qake unua uri nau malisina laena honosio: na ta o walaa mola, na na elemane inau anai meuri oto 8 ni. Ana inau noone lou na inoni horana mai alaha, na mai soldier noone horaku lou: na naasi tauri munia laa nihou uri, O lae wau, oto easi lae oto wau; na munia naite laa uri, O lae mai, oto easi lae oto mai; na munia a hairaretai inau uri, O tauri keu, 9 oto easi taurini oto. Na a Jesus e ronoa waluola

9 oto easi taurini oto. Na a Jesus e ronoa waluola inihou, easi panarainia, na e lio keke na e tauri munira mai ruruha huna e luluisulia uri, Naa unua muniamu uri, Nau qake aani lio haaroia oto na hiwalaimolina 10 e paina urina, qake oto, na i Israel qake lou. Oto

O e paina urina, qake oto, na i Israel qake lou. Oto alaileni kira haatolaira kau e alihoi oto wai nima, na kira asi lio haaroia hairaretai ine e aailaa lou.

11 Na na taulana e urini uri ana naite haudina lou i hahona e lae ana poona ine satana i Nain; na mai qaaronoisuli ineia e hakunia na na ruruha huna lou.

12 Ña e karainia na maana para ana hanua, na lio kau, kira anainia na raena naile, na tai kale mou, na a nikena na nao: na mai inoni huna kei ana poona ine

13 e hakunia. Na a Lord e loosia, easi amasia, e tauri 14 munia, O sie naranara. Oto e duduhia wau easi

heleana na houhou: na alaile e anainia kau e ura hahuroto. Oto e tauri, Elemane ni, naa unua munio, 15 O sulutae. Oto na rae easi tae, e talaai ere. Oto

16 e toliasia munia nikena. Na na mauna e taura ahutada: na kira soi haamanikulua God, kira tauri,

Na prophet liutaha e sulutae i matolakaelu: na lou, 17 God e maatolia na mai inoni ineia. Na na haiwala inihou marana a tala ana ahutana liudaa na ana

inihou raranana e talo ana ahutana Judea, na ana ahutana mai henua kalikalia.

18 Na alai qaaronoisuli a John e unua waluola inihou

19 munia. Oto a John e haraia ro qaaronoisuli ineia siena, easi usunainirarua wau isulia Lord, maia e tauri, Ioe kau na laa ea laelae oto mai, wa uri ami

20 anai tototoria ile aopa? Oto ro ileni e hula isiena, koro asi tauri, A John a Lotomaea e usunainiemere siemu, e tauri, Ioe kau na laa ea laelae oto mai, wa

21 uri ami anai tototoria ile aopa? Oto ana maholo ni sato ni e haaurira na maile ĥuna maania mai daohana na maania mai hiitona, na maania mai hiona tataala;

22 na e niia munira alai ulu huna muni kire lio lou. e alamirarua e tauri, Moro lae kau wau, moro unu i siena John ana na moola moro a ronoi na oto moro a loosii: uri alai ulu ea lio lou, alai kou ea mola lou, alai oropa ea rerea lou, alai punu ea rorono lou, na kira a taea oto lou alaile e mae oto, na kira laalani wala oto ana na tataloha diena munira alaile e qake

23 too ola. Na dehidehia oto a laa ni e qake lio haaroia

na ola ni haatoosua aku.

Na alai haatola a John e alihoi oto wau, oto nea 24 Jesus easi talaai ere munira mai ruruha huna raranana John uri, Na ola taha amu isitaha oto laona na hanua saasala muni toomaia? na maani rade ohia e mahiohio

25 ana oru? Hoe na ola taha ni amu isitaha oto wau muni loosia? na inoni ohia e tooni eni tooni melumu? Lio kau, alaile ni e tooni eni tooni laulaunia, na ea

26 naunau diena, ikira oto ana mai nima mai alaha. Wa na ola taha ni amu isitaha oto wau muni loosia? Na prophet ohia? Ineia taha oto, naa unua muniamu,

27 na e liutaha ana oto mai prophet. Ineia oto inihou kira usua kau raranana uri.

Lio kau, naa usunainia oto i naomu laa haatola inau, Ile anai tau diena ana na tala ioe loosio.

28 Naa unua muniamu uri, Hikena alaile e huta ani keni e qake ile oto e alaha liutaha ana John: na ta ile e haora ana alahana a God e alaha liutaha ana.

29 Na ahutana mai hanua e ronoa, na alai totola tooha e ii oto ana God uri e odotai, ana isulia kira hele ana

30 na lotomaea ana a John. Na alai Pharise na alai haausuli e lalawasia oto na mai adomaina a God e adomainii nada, ana kira qake hele ana na lotomaea 148

31 ana. Ne na anaisi alahuunainia mai inoni ana qauna 32 nihou ani taha, na ikira urihana na taha? Ikira kira urihana oto alai elekale ea ioio i heraniusina, kira a talei soisoi weu heiliu ada, kira a tauri, Ami uhi eu namiu, na amu qake maomao; ami takotako, na amu

33 qake naranara haamaani. Ana a John a Lotomaea e lae oto mai e gake naunau bread wa e totono wine;

34 oto amu asi tauri, Na hiona ni orahaa oto ana. Na Kale ni inoni e lae oto mai e naunau e totono; oto amu asi tauri, Lio kau, nauhana na tonohana e paina, e hai malahuna maira alai totola tooha ikira alai 35 orahaa! Na ahutana alai kalena salemaina ea ii oto

ana uri e odotai.

Na naite laa ana mai Pharise e haatohu ana mune Oto e sili wai nima a Pharise ine, na e eno munia nauna. Na lio kau, naite keni ana hanua ine, na e orahaa; na e manatainia uri e eno munia nauna i nima a Pharise ine, oto e tolea mai na

38 kaokao ni hau na rumu ni suu ilalona, na e ura i purina isulia aena, e naranara, na e talaae ni haaginia aaena ana sulu ni wei kei maana, na easi hulo ateate ana waraehuna qauna, maia e nonoia aaena, na e

39 alohia ana rumu ni suu ine. Oto na Pharise e haraia ine maholo e loosia, easi walaa uri i saena, A laa nihou ana ineia na prophet, taane neia canai manatainia keni inihou e ua ea helehele i sapena,

40 ana ineia na keni ni orahaa. Na a Jesus e alamia e tauri, Simon, na masi ola aku nee unua munio.

41 easi tauri, Haausuli, o unua kau. Naite mane totoliasi tooha na e ro mane e haaroroairarua munia; na masi roroana ilenina naile e lime tanalau ni penny,

42 na ilenina ruana e lima awala. Na e qake ola oto oo adarua muni suuola ana, oto e mani saeasia mano munirarua. Hoe atei keu hikadarua anai saepaina

43 ana oto liutaha i maana? A Simon e alamia e tauri, Ineia a laani ohia e saeasia na moola huna munia.

44 Oto easi taurini munia, O ii odotai oto urina. Na e saro talea keni ni, easi tauri munia Simon, Ni, oa loosia na keni nihou? Nau sili mei i nima ioe, na ioe o qake niia na wai munia aaeku; na taa kei taa 149

nihou e talei haaqinia aaeku ani sulu ni wei kei 45 maana, easi hulo ateate ana waraehuna qauna. Ioe o qake aani nonoiau: na taa nau sili oto mai na kei

46 taa nihou e qake moumou eni nonoia aaeku. Ioe o qake aani suuhia qauku ani rumu: na ta kei taa 47 inihou e talei suuhia aaeku ani rumu ni suu. Talaae-

47 inihou e talei suuhia aaeku ani rumu ni suu. Talaaehana ine naa unua munio, Mai orahaa ineia, kira huna, na kira mani saeasii manomano; ana na saepainana oto liutaha ne ana; na ta ana kira a saeasia na moola e qake huna munia naile, ne na

48 saepainana ineia sie ele paina. Oto e tauri, Kira 49 saeasia oto mai orahaa ioe. Na alaileni e eno hairuru meia ana nauna e talaae ni walaa i saeda uri, Atei 50 keu inihou ea saeasi orahaa noone? Na e unua

50 keu inihou ea saeasi orahaa noone? Na e unua munia na keni uri, Na hiwalaimolina ioe e haaurio oto; o lae wau ani deilama.

Na ana mai haudina i haho na taulana e urini, uri e waiwesia mai poona na mai oouteni nima, e laalani wala na e talohainia na tataloha diena ana na alahana a God, na alai awala mana rua e 2 hakunia, na na mai halu keni lou kira haaurira oto maania mai hiona ni orahaa na maania mai daohana, a Mary kira saea kau uri a Magdalene, e hiu hiona 3 ni orahaa e silitaha kau maania, na a Joana hua a Kousa, laa e lio isulia na nima a Herod, kiraelu a Sugana na ma maila hura lau aora kirae a maratainina

Susana, na na maile huna lou aopa, kira a raretainira ana na tootoolada.

Na na mai ruruha hunahunaa e ruru, na alaile keikei ana taana na hanua e ruru oto isiena, oto e walaa ni

5 alahuuna e tauri: Naite laa e tatataai lite e silitaha uri muni tatatainia na mai lite ineia: na ana maholo e tatataai, na mai halu lite e usu i kekena tala; na

6 kira uri hahii, na mai menu ni leni e naui. Na na maile e usu i darana hau; na e pito kau, oto e hai

7 mae lou, ana e qake mado wai ikira. Na na maile e usu i matolana mai walo kakaru; oto mai walo

8 kakaru e taelai hairuru meii, kira asi lomosii. Na na maile e usu ilaona masi mado diena, oto kira pito kau wau kira asi hunu haatanalau. Na e walaa urini oto easi soi ileni uri, Ile e too alinana, mune rono oto, 150

- 9 Oto alai qaaronoisuli ineia e sio haria uri na ala-10 huuna inihou e uritaha. Oto easi tauri, Kira niia oto muniamu uri muni amu e saea oto moola e mumuni ana na alahana ni leni: na ta munira alaile aopa ani alahuuna; uri muni kire suuri lio ana liona, na muni
- 11 kire suuri rono saea ana ronona. Hoe na alahuuna e 12 uri oto: Mai lite walana God oto. Na na maile i kekena tala alaile ni e rono oto kau; oto a qelu haakae ea lae mai, na easi laua oto na haiwala maania saeda, uri muni kire suuri hiwalaimoli munia na
- 13 haaurilada oto. Na na maile i darana hau alaile ni e rono oto kau, na kira a hele maemae oto ana na haiwala; na e qake imiimini oto ada, kira a hiwalaimoli mola haawali, na ana na haudina ni malaahonalada
- 14 kira asi sua alihoi. Na ileni e usu i matolana mai walo kakaru, alaile ni e rono oto kau, na oto isulia laelada na moola ni haatoosua na too olana ana mauriha inihou maia na rukerukena hahii ea lomosii,
- 15 oto mai huahuana sie aani repo oto. Na na maile ana masi mado diena, alaile ni ea rono maia na masi sae manola diena, na kira asi karu mautaa ana, na kira asi hunu oto maia na haitotorina susutoo.
- 16 Na naile sie tarauhainia na light, muni esi qaohainia na nima hahia, wa muni e noia i orohana huli; na ta ea noia oto wai talana, muni na maile ea sili mei e
- 17 loosia na raranana. Ana taana na ola kira aluhia kau ne kira anai tola haatai taane oto ana; na taana na ola kira mumunia kau ne kira anaisi saea taane oto na
- 18 eanai haatai taane oto. Talaaehana ine amu lio talamiu uri amu a rorono uritaha: ana taana naile e karu oto nana, ne kira anai hai nii lou munia; na taana naile e qake karu ua nana, ne kira anai taasia maania na masiola ni e unua kau uri e karu ana oto nana.
- 19 Oto nikena na alai ulana e lae mai sulia na kira qake hula karainia ana isulia na mai inoni huna e puli.
- 20 Ôto kira unua munia uri, A nikemu na alai ulemu ea 21 ura i sinaha, kira a sasare loosia. Oto e alamira e tauri, A nikeku na alai uleku ikira nihou, alaile ea ronoa walana God maia na sulu isulilana.

22 Oto na taulana e urini, uri e taelia na iola ana naite haudina ana mai haudina ine, ikiraelu na alai qaaronoisuli ineia; oto easi tauri munira, Kaelu e

23 atoholo ana apani iqa qau wau: oto kira asi tae. Na maholo kira a lihu neia e maahu: na na dionai e dionai ilaona iqa; na na iola e honu oto ani sulu, na maena

- 24 e karaini oto. Oto kira asi duduhia muni haatalisia, kira asi tauri, Haausuli, haausuli, kaelu anai mae oto. Oto easi talisi, e ere ana na oru na na hauli ahe: ne koro asi moutoli oto, na easi holaa totowerua oto.
- 25 Na easi tauri munira, Na hiwalaimolina iamu oto ihei? Na kira maau maia kira panarainia, kira asi meni walaa maraada uri, Atei keu a laa nihou, ana ea ere ana na oru na na iqa, na koro asi meni rono oto mola ana walana?
- Oto kira lai arapuu ana hanua mai Gerasa, horana Galilea. Na e siho ione, na naite laa e odoia, na mai hiona ni orahaa i saena; na e qake tooni eni tooni na e tewasia oto, na e qake aani io i nima, na ta ilaona mai

28 kiliqeu haleite. Na e loosia Jesus oto e awaraa, na e lai lahutainia iano i naona maia na haiwala paina uri, Na ola taha aku na lou emu, Jesus, Kalena God Laa

- 29 e Tooliu? Naa tola suuio, o sie haahiito aku. Ana e usunainia na hiona maipo muni e silitaha oto maania laani. Ana isulia na hiona ine e talei leua oto haahuna oto: na kira kenetainia, maia kira hoosia ani ieli na ani walo hahia aaena; na e wai mousia mai ieli ni heu, ne na hiona ni orahaa easi paia oto wau ilaona
- 30 hanua saasala. Na a Jesus e soi haria uri, Satamu atei? Oto ineia uri, Legion; ana mai hiona ni orahaa
- 31 huna e sili wau ilalona. Na kira haatohu ana mane 32 usunai asira laona kilu ni e qale too kaona. Na na hakani poo e susuda ilehuna i sapena na houliwo: na kira asi haatohu ana muni lio maaira kira e lae
- 33 wau ilaloda. Oto easi lio maaira. Oto mai hiona ni orahaa ine e silitaha oto maania laani, kira asi siholira na mai poo: na na haka ni poo e mani pola tatahiruhiru isulia sapena hanetahana wai laona iqa,
- 34 kira mani tono oto. Na alaile e haanaura kau e loosia na masiola kira taua kau, ne kira asi tehi, kira 152

talohainia oto i poona na lou ana mai henua kalikalia.

35 Oto kira silitaha oto wau muni loosia na masiola kira taua kau; na kira hula oto siena Jesus, kira asi loosia laani mai hiona ni orahaa e silitaha oto maania, e naku oto, e tooni, na e manata oto isulia aaena Jesus: na

36 kira asi maau. Na na maile e loosia kira asi unua lou munira ana kira haauria oto a laani na mai hiona ni

37 orahaa e io kau i saena. Na ahutana mai inoni ana hanua mai Gerasa kalikalia e haatohu ana muni lae oto wau maanira; ana na maauna oto paina e taura;

38 oto e taelia na iola easi alihoi oto. Na a laani mai hiona ni orahaa e silitaha oto maania e tola suuia oto

39 muni e hakunia oto: na e usunainia oto wau, maia e tauri, O alihoi oto wau i nima ioe, o houleinia oto moola e paina liutaha a God e taui oto namua. Oto e lae wau, na e talohainia ana ahutana poona na moola e paina liutaha a Jesus e taui oto nana.

40 Na a Jesus e alihoi oto, na mai hanua e mani takuhia maia na saedianana: ana kira mani io totoria.

41 Na lio kau, naite mane satana a Jairus e lae mai, ineia na naohana laa ana na nima ni ruru: na easi lai lahutainia i aaena Jesus, e haatohu ana muni sili wau

42 i nima ineia: ana ele keni kalena na tai kale mou, mala na awala ni helisi mana rua ana, na ineia nihou ea mae oto. Na maholo e laelae na mai ruruha huna e ruruhia.

43 Na naite keni na apu e saunia na awala ni helisi mana rua oto na e nii manoa ahutana na tootoolana munira mai inoni kurakura, na naile e qake aani

44 haauria, ineia nihou e lae mai i purina, e kele hele oto mola ana noonooni tooni ineia; na laulau na apu e

45 tolenani maa oto. Oto a Jesus e tauri, Atei laa e heleaku? Na kira mani hehesi oto, na a Peter easi tauri, ikira alaile lou maia uri, Haausuli, na mai ruruha huna ea talei ruruhio na kira pulipuli oto

46 isiemu. Na ta a Jesus e tauri, Naile oto e hele aku : ana nau hineinia oto uri na nanamana e silitaha

47 maaniau. Na a keni ine e manatainia uri e qake aani mumuni, ne easi lai erieriri mei, easi lahutainia i naona maia e unu tahanainia i naona na mai inoni uri

talaachana na ola taha e hele ana, na ana e tolenani 48 mauri oto. Oto easi tauri munia, Kaleku, na hiwalaimolina ioe e haaurio; o lae wau ani deilama.

49 Maholo e walawalaa ua, naite ile e lae mai keikei i nima na naohana laa ana na nima ni ruru, easi tauri, A kalemu e mae oto; o sie kotahia lou a haausuli.

50 Na a Jesus e ronoa, easi alamia uri, O sie mamaau: O hiwalaimoli mola haleite, na kira anai haauria oto.

51 Na e hula oto wau ana nima, na e qake maaia naile muni sili wau meia i nima, na tai a Peter haleite, na a John, kiraelu a James, na amana a keni raorii na a 52 nikena. Na kira mani naranara, maia kira takotakosia:

2 nikena. Na kira mani naranara, maia kira takotakosia: na ta e tauri, Amu sie naranara; ana e qake aani mae,

53 ea maamaahu mola. Na kira asi mesieinia ana kira 54 manatainia oto uri e mae oto. Na e hele i nimana.

55 easi soi, e tauri, Mamaa, o sulutae. Na na manona e alihoi mei, na e taelai oto laulau: na e unua kira nii

56 ana. Na amana na nikena e panarainia oto; na e ere adarua mane unu haatai ana munia naile ana na moolani kira taui kau.

Oto e haraia mai na awala mana rua, easi niia munira na nanamana na na alahana parasira ahutana mai 2 hiona ni orahaa, na muni paipaii na mai maela. Na e

usunainira wau muni laalani wala ana alahana a God, 3 na muni haaurira alaile e daodaoha. Na e tauri

munira, Amu sie ta na masiola munia laena, na apaa suuri, na mai suuri, bread suuri, na mai tooha suuri 4 lou; amu suuri manatainia lou na ro koat. Na amu

a taumei sili laona naite nima, amu io konitoo oto wai 5 lehuna. na amu isitaha lou maania ilehuna. Na oto

na maile e qake tola koniamu, ne maholo amu a silitaha oto maania na hanua ine, amu tataai asia uuni mado maania aaemiu, munia na ola ni unu haatoo

6 nada. Oto kira lae wau, kira asi waiwesia taena na poona, kira talohainia na tataloha diena, maia kira haahaauri ana taena na lehu.

7 Na a Herod a tetrark e ronoa ahutana na moola kira taui oto; na na saena e puo oto ani, ana na mai halu ile e unua uri a John e sulutae oto maania alaile e 8 mae oto; na na maile aopa lou uri a Elija e haatai oto;

154

- na na maile, uri naite ile ana mai prophet holai nao e 9 sulutae oto lou. Na nea Herod easi tauri, Nau tohu mousia oto na qauna John: na atei a laa nihou naa roronoa na moola urina ana? Na e tautau mune loosia.
- O Na alai haatola e alihoi mei, kira asi unua munia ana na moola kira taui ni. Na e hoara oto, easi lae oto wau haatau talea na poona satana uri i Bethsaida.
- 1 Na mai ruruha huna e Iosaea ne kira asi luluisulia: na e tola konira maia na saedienana, na e unua na alahana a God munira, na e haauria na maile e haihunia
- 12 na haaurilada. Na e apai sato oto; na alai awala mana rua e lae mai, kira asi tauri, O unua kau mai ruruha huna anai lae oto, muni kire waiwesia mai poona na mai henua kalikalia, muni maahuna, na muni tau haitalea na mai naulaa ada: ana kaelu nihou
- 13 ana hanua saasala. Na ta easi taurini munira, Iamu oto amu ta mai naulaa ada. Oto kira asi tauri, E tai lima hoi bread na e ro hoi ia amelu ilehu; uri ana ami qake lai holi naulaa ana ahutana mai hanua inihou.
- 14 Åna kira urihana na lima mola ni mane. Oto easi tauri munia alai qaaronoisuli ineia uri, Amu haanakusira iano ani pulita haiaopai, e lima awala ni inoni na
- 15 e lima awala ni inoni. Oto kira asi taurini, na kira
- 16 haanakusira mano iano. Oto easi ta na lima hoi bread ine na na ro hoi ia ni, na e uwaalena i leni, easi walaa ni haadienai, easi nisii; oto e ta munira alai qaaronoi-
- 17 suli muni haadora mai hanua huna ani. Oto kira hauni nau kira pote: na kira toonii oto na mai naulaa e ore ada ana mai naulaa kira nisii, na awala ni mei e honu oto.
- Na na taulana e urini, uri maholo e arenai maraana, na alai qaaronoisuli oto maia: oto e soi hariraelu, e
- 19 tauri, Mai ruruha huna ea unuunuau uri atei? Oto kira a alamia kira asi tauri, A John a Lotomaea; na na maile uri, A Elija; na na maile aopa lou, uri naile
- 20 oto ana mai prophet holai nao e sulutae lou. Ineia asi tauri munira, Iamu kau amu a unuunuau uri atei?
- 21 Na a Peter e alamia e tauri, A Christ nana God. Oto e ereada, na e haatolaira oto mane kira unua lou na 155

22 ola nihou munia naile; e tauri, Na holoholo oto na Kale ni inoni mune sape hiito hunahunaa, na muni na maasilana oto ana alai rato ni mane na alai naohana priest na alai haausuli, na muni na saunilana oto, na

23 muni na taelana lou ana oluna na haudina. Na e tauri munira ahutada, Ana naile ea sare luluisuliau, ne mune hehesia oto alihoi, na mune suluia na

24 ailipou ineia suli haudina, mune si luluisuliau. Ana taana naile ea sare kenetainia na maurihaana ne eanaisi tau tekelainia oto; na taana naile ea tau tekelainia na maurihaana talaaehana inau, ne eanaisi

25 lio haaroia oto. Ana na ola taha na inoni eanai teria, mala ea hele manoa ahutana walumalau oto nana, na easi tau tekelainia na maurihaana, wa na iina eanai

26 tau too oto ana? Ana taana naile ea masamasa aku na lou ana walaku, ne na Kale ni inoni eanai masamasa lou ana, maholo ea lae mai ana raranadarua

27 na Amana, na ana raranana alai angel maea lou. Na ta naa unua oto muniamu uri, Na maile oto hikena alaile ea uraura ilehu, na kira sie mami oto oo hikena na maena, lai hulaana kira anai loosia oto na alahana a God.

28 Oto na taulana e urini, uri waluna na haudina e liua oto na mai haiwala nihou, ne easi toleraelu a Peter na a John na a James, na e hanetaha ilenina

29 naite houliwo mune arenai. Na maholo e arenai, ne na liohana maana easi noi aopa oto, na mai tooni

30 ineia e noi rerea na e renaa. Na lio kau, na ro mane e mani walaa maia, a Moses na a Elija; koro haatai 31 oto ana raraa, koro laladoa oto na laena na ele lehu

32 oto muni neia e haamanoa oto wai Jerusalem. Na

na maana Peter e hia na na maadarua ro ile lou meia: na maholo kira talisi oto, ne kira loosia oto na 33 raranana, na e ro ileni lou e ura maia. Na na taulana

e urini, uri maholo koro asi lae oto wau maania, nea
Peter asi tauri munia Jesus, Haausuli, e diena nakaelu muni na iona ilehu: hoe melu e tohua na olu
apaapa; naile namua, na naile nana Moses, na naile
nana Elija: na e qale manatainia na masiola e unua
14 ni. Maholo e walawalaa urina, na masi uru e siho e

34 ni. Maholo e walawalaa urina, na masi uru e siho, e 156 malusiraelu oto: na kiraelu maau oto ana kiraelu 35 sili laona masi uru ni. Na na haiwala e keikei ana masi uruni, e tauri, A Kaleku inihou, nau lio hilisia

36 oto: amu tolaana kau. Na na haiwala e loho mano, kiraelu asi lio haaroia Jesus tai ineia maraana. Na kiraelu noto hahia, na e qake unua munia naile ana mai haudina ine na masiola ana na moola kiraelu loosii.

37 Na na taulana e urini, uri na haudina i hahona kiraelu siho toli oto maania i houliwo, na na mai

38 ruruha huna e odoia. Na lio kau, naite laa ana mai ruruha huna e soi ileni, e tauri, Haausuli, naa tola 39 sunio o lio hahia kaleku: ana ineia oto na tai

39 suuio o lio hahia kaleku; ana ineia oto na tai kalemou: na lio kau, na hiona ea totolea, oto easi tolenani awara oto; na ea wai tataalasia oto, na na hutohuto ea hanehane ana, na ea tahitahi asa maania,

40 ea rapu maapua oto. Na nau haatohu ana alai qaaronoisuli ioe muni kire paia oto; na e qake

41 madausira oto. Oto a Jesus e alamira e tauri, Qauna ni sae ruaruaa na ni hehesi, na anai io maiamu lai hula inenita, na ni sae malumu kau muniamu? tolea

42 kau mei sieku ilehu. Na maholo ea laelae ua mai, na hiona ni orahaa e papatainia, e wai tataalasia oto. Oto a Jesus e ere ana na hiona maipo, na e haauria oto na elemane ni, na e toliasia lou munia amana.

43 Na kira mani panarainia oto na manikuluhaana God.
Na maholo kira hauni panarainia ua waluola e taui
ni, oto easi tauri munira alai qaaronoisuli ineia uri,

44 Na mai walaana inihou muni kire kokoro wai elinemiu: ana kira anai qeloa oto na Kale ni inoni ilaona nimada

45 na mai inoni. Na kira puotainia haiwala ni, na e mumuni maanira, mane kira rorono saea: na kira maaunia oto na soi harilana ana na haiwala ni.

46 Na oto na haitohena e talaae ada, uri atei hikeda 47 eanai alaha liutaha. Na maholo a Jesus e lio saea na mai adomaina i saeda, oto easi tolea na elekale, na e

48 haauresia isulia, na easi tauri munira, Taana naile ea tola konia na elekale nihou ana sataku ne ea tola koniau oto: na taana naile ea tola koniau ne ea tola konia laa e usunainiau mei: ana ile e haora liutaha amiu, ne e alaha liutaha.

Na a John e alamia e tauri, Haausuli, melu loosia 49 naile ea paipaia mai hiona ni orahaa ana satamu; na 50 melu ereana kau, ana e qake aani loko mai kia. Na ta a Jesus e tauri munia, Amu sie ereereana: ana ile

oto e qake apaapa muniamu, ne ea maimaiamu oto.

Na na taulana e urini, uri mai haudina e karai siho oto muni tola alihoi ana ileni, ne easi noi hahuroto 52 ana maana ni lae wai Jerusalem, na e usunainia alai haatola wai naona; oto kira lae, kira asi sili laona

naite poona mai Samaria, muni tau akakau munia. 53 Na oto kira qake tola konia, ana na maana oto mala

54 ea lae wai Jerusalem. Na maholo ro qaaronoisuli ineia a James na a John e loosia urina, ne koro asi tauri, Lord, ura na saemu oto muni melu e unua na duna eanai siho kei leni, muni unu asira mano? 55, 56 Na e lio keke oto, e ere adarua. Oto kira asi lae

ana naite poona aopa.

Na maĥolo kira a laelae isulia tala, ne naite laa e tauri munia, Na anai lulu oto isulio ana taana na 58 lehu oa taumei lae ana. Nea Jesus easi tauri munia,

Mai fox kira too liwaliwa, na mai menu ni leni kira too niui, na ta na Kale ni inoni e qake lehu

59 talana oto muni uluna qau ana. Na e tauri lou munia naite laa, O lulu isuliau. Na ta e tauri kau, Lord, o holai toliasiau kau nee lai heitolia

60 amaku. Na ineia oto munia uri, O toliasia alaile e mae muni kire haitolia alaile e mae ada; na ioe o lae

61 wau o houleinia na alahana a God. Na naile aopa e tauri lou, Naa nai lulu oto isulio, Lord; na ta o holai toliasiau keu nee lae ere hautaai nana alaile i nima

62 inau. Na a Jesus e tauri munia, Ile e lalainia oto na nimana munia ola ni eli, na ea lio keke oto, neia oto sie haidadana ana alahana a God.

Na mano urina a Lord e haatolaia na mai halu ile aopa na hiu awala ni mane, easi usunainira oto wai naona too ro ile na too ro ile talea taana na poona na taana na oouteni nima, na ele lehu oto muni neia e

2 lae ani. Na e tauri munira, Na siokonina e paina, na ta alaile ni deumaa e qake huna: ne talaaehana ine amu area kau a laani aunani helisi, uri muni e usu-

- 3 nainia oto alaile ni deumaa na halisi ineia. Amu lae kau wau: lio kau, naa usunainiamu oto wau mala mai
- 4 lamb i matolana mai wolf. Amu sie taheria na mai ni haa, wa na mai munia laena, wa na shoe: na amu
- 5 sie walaa haadienaa naile isulia tala. Na maholo amu a sili laona naeta nima, amu holai tauri, Na dailama
- 6 mune siho oto hahia na nima nihou. Na uri ana na kale ni dailama taane ilehuna ne na dailama iamu eanaisi siho hahia: wa qake, ne eanaisi alihoi lou weu
- 7 taleamu. Na amu io susu oto ana na tai nima ine, ani naulana na ani tonolana na moola kira a niinii: ana laa ni deudeuma e haidadana oto ana na waaitana.
- 8 Amu sie waiwesia taataana na mai nima. Na ana amu a sili laona naite poona, na kira a tola koniamu oto, ne amu naunau oto ana na moola kira a niinii
- 9 emiu: amu haaurira oto alai daodaoha ilehuna, na amu tauri munira, Na alahana a God e duduhiamu
- 10 oto. Na ta ana amu a sili laona naite poona, na oto kira qake tola koniamu, ne amu silitaha wau isulia
- 11 mai maana tala paina maia na haiwala uri, Na uunimado ana poona iamu e rarao i aemami, ne ami a
 usuri asia hahiamu nihou: na ta amu anai manatainia
 na holoholo inihou uri na alahana a God e dudu oto
- na holoholo inihou uri na alahana a God e dudu oto 12 mai. Naa unua muniamu uri, Eanai malamalaohe taane munia Sodom ana haudina ine, na e sie mala-
- 13 malaohe munia poona ine. Amaamasio oto, Korasin! amaamasio oto, Bethsaida! ana uri kira taua oto na mai anoa huna urina i Tur na i Sidon mala kira taui oto i matolamoro, tane kira qani adomai oli oto inao
- 14 maia mai tooni ponapona na maia mai ora. Na ta eanai malamalaohe taane munia Tur na munia Sidon ana haudina ni ii, na esie malamalaohe muniomoro.
- 15 Na ioe, Kapernaum, uri kira anai haatohainio hula wai salo? kira anai hele tolinio hula wai Hades.
- 16 Ile ea tolaamiu ne ea tolaaku; na ile ea maasiamu ne ea maasiau; na ile ea maasiau ne ea maasia lou ile e usunainiau mei.
- Oto alai hiu awala ine e alihoi oto mai maia na sae dienana, kira asi tauri, Lord, kira hele tolinia oto mai shiona ni orahaa amelu ana satamu. Oto easi tauri 159

munira, Nau loosia Satan mala na nanalia e usu toli 19 oto kei leni. Lio kau, nau niia oto namiu na nanamana muni uri hahia mai maa, na mai haawarasikale, na hahia ahutana aailaana ikira mai maeloona: na

20 e qale ola oto mune tau tataalasiamu. Na ta amu sie saesaediena hahia na masiola ni, uri kira hele tolinia oto mai hiona ni orahaa amiu; amu saesaediena hahia kira usua na satamiu ileni.

Oto ana tai maholo ni sato neia e saesaediena ana Hiona Maea, easi taurini, Naa haasaedienamu, Mamaa, a Lord parasia ileni na iano, ana o mumunia oto moola nihou maania alaile e salemai na e manata, na o haatainii oto munira alai kaakae: o siua. Mamaa:

22 ana urina e diena oto i maamu. Amaku e niia oto waluola muniau: na naile e qake manatainia uri a Kale atei, na ta a Mamaa haleite: na uri a Mamaa atei, na ta a Kale haleite, koro oto a laa a Kale ea

23 sare haatainia munia. Oto e lio keke talea alai qaaronoisuli, easi walaa munira maraada haleite uri,

24 Dehidehi na mai maa ea looloosia na moola amu a talei loosii: ana naa unua muniamu, uri alai prophet na alai alaha huna e sasare loosia na moola amu a talei loosii, na oto kira qake aani loosii: na muni ronoa na moola amu a talei ronoi, na oto kira qake aani ronoi.

Na lio kau, naite haausuli e sulutae e malaahonana, e tauri, Haausuli, na ola taha na anai ta, muni nee

26 karu susuli ana na mauriha hu nakua? Oto easi tauri munia, Na mai taha kira usui oto kau ilaona mai

27 haatolana? oa saisaii uritaha? Oto e alamia e tauri, O sae painaana Lord God ioe oto ana ahutana na saemu, na ana ahutana na maurihaamu, na ana ahutana na hairarana ioe, na ana ahutana na mai adomaina amu; na a auhanua ioe oto mala ioe lou.

28 Na e tauri munia, Ineia taha oto o unueni: o tau 29 urinani, na o anaisi meuri oto. Na ineia e sare

haainonia, oto easi tauri munia Jesus, Atei kau a 30 auhanua inau? A Jesus easi alamia e tauri, Naite las a las wai ano i Jeriko kaikai Jesuselam: na ki

30 auhanua mau? A Jesus easi alamia e tauri, Naite laa e lae wai ano i Jeriko keikei Jerusalem; na e lai suaana mai inoni horopeli, na kira taasia mai tooni 160 maania maia na rapusilana, kira asi lae oto, kira atopuri oto ana na na ele lehu oto muni mae oto.

31 Na naite priest e quu toli wau sulia na maana tala 32 ine: na e loosia oto easi eeeli maania. Na urina lou naite mane ana alai Levi, maholo e hula wai

33 lehuna, na e loosia oto, ne easi eeli maania. Na ta

naite laa ni Samaria, ana laena ineia, easi lai aratoto 34 ana: na e loosia oto, ne saena easi amasia, na e lae

wai siena, e hoo hahia mai halata ana, e lini rumu ni olive na wine hahii, na e haaurasia ilenina ass ineia.

35 e tolea wai nima ni awataa, na e raretainia. haudina lou i haho e tetea na ro penny, e niia munia na aunani nima, maia e tauri, O raretainia kau; na na masiola oa taumei nii toto ana, inau naa alihoi lou

36 mei, ne naasi suuola munio ana. Hoe oa unua uri atei hikena olu ileni e noi auhanua munia laani e lai suaana mai inoni horopeli? Oto e tauri, Na laa e

37 amasia e ua. Na a Jesus easi tauri munia, O laelae kau, ioe lou o taurina ni.

Na maholo kira laelae wau, e sili laona naite poona: na naite keni satana a Martha e tola konia wai siena.

39 Na e too iniena satana a Mary, na ineia nihou e naku 40 isulia aaena Lord, muni roronoa walana. Na saena Martha e talei puo oto ana e raretai hunahunaa; na e duduhia wau, e tauri, Lord, uri o qake adomainia ana auleku inihou e toliasiau naa raretai maraaku oto?

41 o unua kau muni e maiau. Oto a Lord e alamia e tauri, Martha, Martha, oa adoadomai suasuatee ana

42 moola huna na na saemu e parikota ani: na tai ola oto mola haleite kira anai haihunia oto: na a Mary e lio hilisia nana na holoholo diena inihou, na kira sie taasia oto lou maania.

Na na taulana e urini, uri maholo e arenai kau ana naite lehu, na e ele noto oto, ne naite laa ana alai qaaronoisuli ineia e tauri munia, Lord, o haasaeami noone ani arenaina mala kau a John e haasaea

2 alai qaaronoisuli ineia. Oto e tauri munira, Maholo amu a arenai, amu tauri keu, Mamaa, Na satamu

3 muni e maea. Na alahana ioe muni e lae mai. mai muniemi suli haudina mai naulaa e haidadana 161

Ļ

- 4 ana na haudina. Na o saeasia muniami mai orahaa iami, ana iami noone a saeasia mai roroana taana naile e haaroroaia amami. Na o sie toleami munia na malaahonalamami.
- 5 Na e tauri munira, Atei laa hikemiu e tooana malahuna, na oto eanai lae wai siena i upui rodo, na eanaisi tauri munia, Malahuku, o niia kau mei e olu

6 hoi bread muniau; ana naite malahuku e hulaaku oto e keikei ana na laena, na e qake ola aku muni nii ana;

7 na ineia oto wai nima anai alamia eanai tauri, O sie kotaahiau: melu hohono oto, na iemelu na alai kaleku melu meni eno oto; ne naa sie tae oto munia

8 na niileni munio? Naa unua muniamu uri, Ana neia sie tae oto munia na niileni munia ana koro haimalahuna, ne eanaisi sulutae taane oto munia na niilana munia enita ile na saena ani ana isulia e

9 totola suuia. Na naa unua muniamu uri, Amu haatohu na kira anaisi nii oto muniamu; amu heitale, na amu anaisi lio haaroii; amu ikiiki, na kira anaisi

10 tahamaa muniamu. Ana taana naile ea haatohu ne eanai akauri ola oto; na taana naile ea haitale ne eanai lio haaroii oto; na taana naile ea ikiiki ne kira

11 anaisi tahamaa munia. Na atei keu hikemiu e too kalena, na ana kalena ea taumei sukaa na hoi bread ana, uri eanaisi ta na hoi heu ana? wa na hoi ia, ne eanaisi ta na maa munia olitana hoi ia?

12 Wa ea sukaa na hoi kua, ne eanai ta na haawarasi-

13 kale munia? Ne iamu urina na mai inoni aela na amu manatai niinii ana moola diena munira alai kalemiu, ne uri Amamiu ileni esie nii liutaha ana na Hiona Maea munira alaile ea haatohuana?

14 Na e paia kau na hiona ni orahaa, e qeu. Na na taulana e urini, uri maholo na hiona ni orahaa e usutaha oto, ne a qeu easi walaa; na mai

15 ruruha huna e panarainia. Na ta na mai halu ile ada e tauri, Ea paipaia mai hiona ni orahaa ana a

16 Beelsebub na naohana hiona ni orahaa. Na na mai haluile aopa lou e malaahonana, e tautau heitalea

17 na haara keikei ileni ana. Na e manatainia oto saeda, easi tauri munira, Taana na alahana ea opaa maraana 162

eanaisi maanao oto; na na nima ea opaa maraana 18 eanaisi aoho oto. Na uri ana a Satan lou ea opaa maraana, ne na alahana ineia eanaisi io uritaha? ana amu a unuunua uri inau naa paipaia mai hiona ni

19 orahaa ana a Beelsebub. Na uri ana inau naa paipaia mai hiona ni orahaa ana a Beelsebub, ne mai kalemiu oto kira a paipaira ana atei? Talaaehana ine ikira

20 oto kira anai iiamu oto. Na uri ana inau naa paipaia mai hiona ni orahaa ana kiikiina God, ne na alahana

21 a God e siho oto mai hahiamu. Maholo a ramo e tauleinia mai reisina na ea rarahahia na lolata ineia, 22 ne na tootoolana eanai io laku oto: na maholo naile

22 ne na tootoolana eanai io laku oto: na maholo naile e ramo liutaha ana ea polahia, na ea aailaa maania, oto easi laua maania ahutana mai reisina ine e putoo

23 ani, na ea opaa na moola e tootooani keu. Ile oto e qake maiau, neia ea apaapa oto muniau; na ile e qake

24 siokoni meiau, ne e aa tatanainii. Na hiona maipo maholo e usutaha oto maania na inoni, ne easi waiwesia mai hanua saasala, ea tau haitalea na lehu ni mamalo nana; na e qake aani lio haaroia oto, me easi tauri, Na anai alihoi wai nima inau ni nau siisa saasala, ea tau haitalea na lehu ni easi tauri, Na anai alihoi wai nima inau ni nau siisa saasala, ea tau haitalea na sai lasii saasa saasala, ea tau haitalea na sai lasii saasa saasala, ea tau haitalea na sai lasii saasa saasala, ea tau haitalea na lehu ni mau saasala, ea tau haitalea na lehu ni maa saasala, ea tau haitalea na lehu ni maana saasala, ea tau haitalea na lehu ni maa saasala, ea tau haitalea na lehu ni maana saasala, ea tau haitalea na lehu ni maana saasala, ea tau haitalea na lehu ni maana saasala, ea tau haitalea na lehu ni mamalo nana; na e qake aani lio haaroia oto, me

25 taha kau maania. Oto e lai hulaana, easi loosia 26 kira korea oto, na kira haalaunia oto. Oto easi lae wau, easi tolea e hiu hiona kira orahaa liutaha ana; oto kira asi sili wau muni io hu oto wai lehuna; oto tolahana na inoni ine haipuri easi tataala oto waewae

liutahaana holai nao.

27 Na na taulana e urini, uri maholo e walawalaa urina, naite keni ana mai ruruha huna e soi ileni, e tauri munia, Dehidehia na ie e toleo na mai susu o sususu ani. Oto easi tauri, O siua, na ta dehidehira 28 alaile ea ronoa walana God maia na lulu isulilana.

Na maholo mai ruruha huna e rururu isiena, ne easi talaai walaa uri, Na qauna nihou qauna tataala; ea haitalea na haara; na kira sie aani niia na haara

30 munira, na ta na haara a Jona haleite. Ana mala a Jona e noi haara nana alai Nineve, alihana noone lou

31 na Kale ni inoni munia qauna inihou. Keni toro kei poileni anai taelai hairuru meia na qauna inihou ana haudina ni ii, na eanai ii mae ana: ana e

lae oto mai keikei i nenedena walumalau uri mune ronoa na salemaina a Solomon; na lio kau, naile 32 taane ilehu e alaha liutahaana Solomon. Alai Nineve anai taelai hairuru meia na qauna inihou ana na haudina ni ii, na kira anai ii mae ana: ana kira adomai oli oto isulia laalani walaana a Jona; na lio kau, naile taane ilehu e alaha liutahaana Jona.

Naile oto esie tarauhainia na light, muni esi noia ana na lehu i kaona nima, wa i orohana na iteite, na ta i talana oto, uri muni alaile ea sisili weu e loosia

34 na mataqana ana. Na maamu na light oto ana sapemu: ana na maamu oto ea manola, ne ahutana sapemu oto anai mataqa oto ana; na ana ea aela, ne

35 ahutana sapemu oto anai rorodoa oto ana. Talaaehana ine o lio diena ana munia ohia na dani i saemu

36 e noi rorodoa oto wa qaike. Talaaehana ine uri ana ahutana sapemu eanai noi dani mano, na e qake ele lehu oto e rorodoa, ne eanaisi noi dani oto mano, mala maholo na light ea raanio oto ana mataqana ana.

Na maholo e walawalaa ue, naite Pharise e haatohu ana mune nau meia: oto e sili weu, na
e io iano muni nau. Na maholo na Pharise e loosia, easi panarainia ana e qake holai hoda nima muni

39 esi nau. Na a Lord e tauri munia, Oto nihou iamu alai Pharise amu a hoda rerea ana na koluna mai kaokao na mai nima; na na saemiu e honu oto

40 mola ana mai hele launa na ana mai kaena. Alai qeu, ile e haaholai na moola mai i sinaha ohia e

41 qake haaholai na moola lou wai lalo? Na ta amu niinii mai niina ana na moola wai lalo; na lio kau, ahutana moola eanaisi noi rerea oto muniamu.

42 Na ta amaamasilamiu alai Pharise! ana amu a niia na tanahuluana ana mai nonoisuli na mai mahe na oto ana taana na ola i lalo, na oto amu a launia na iina na na saepainana a God: na na holoholo oto iamu uri mune taui na maile hou, na muni ami esie toliaa 43 oto na maile ni. Amaamasilemiu alai Pharise! ana

43 oto na maile ni. Amaamasilemiu alai Pharise! ana amu a sasare tooana na mai naohana lehu ni neneku ana mai nima ni ruru, na muni kire hassaediena ana mai nima ni kurui, na muni kire hassaediena

44 amiu laona mai heraniusina. Amaamasilamiu! ana 164

amu urihana oto mai kiliqeu e manamanaa, na alaile ea uriurii oto na kira qake saumatana.

45 Na naite haausuli e alamia e tauri munia, Haausuli, 46 oa walaa urinani na oa ere mamainiami lou ana. Oto easi tauri, Amaamasilemiu lou alai haausuli! ana amu a pilinia mai inoni ana mai tolana e ponapona, na oto amu qake aani hele ana mai tolana mala ana na tai 47 kiikii emiu. Amaamasilamiu! ana amu a sio tete hono

47 kiikii emiu. Amaamasilamiu! ana amu a sio tete hono sia mai kiliqeu ikira mai prophet, na alai amamiu oto e 48 saunira. Ne iamu oto alaile e unu haatoo na amu

a alamainia na mai daumana alai amamiu: ana ikira 49 oto kira saunira kau, na iamu amu a siosio tete ana mai kiliqeu ikira. Talaaehana urina na salemaina a God easi walaa uri, Na anai usunainia oto wau alai prophet na alai haatola isieda; na naite mai haluile 50 ada kira anai saunira, maia kira anai taunainira; uri muni apuna ahutana alai prophet, e ahe oto keikei

ana noilana na suasualana walumalau oto mai, ne

51 kira anai sio isulia oto ana na qauna inihou; talaae
oto ana apuna Abel hulaana apuna Sakaria, laa e mae
i matolana na nima ni mane na na pirupiru: e walaimoli, naa unua oto muniamu, kira anai sio isulia oto

52 ana na qauna inihou. Amaamasilamiu alai haausuli! ana amu a taasia na ki ani salemaina: iamu oto amu qake aani sili weu na alaile ea tautau muni sili weu ne amu asi ereada.

53 Na maholo e silitaha oto maania ilehuna, alai haausuli na alai Pharise e talaai haapuli hunahunaa isiena, maia kira kotaahia muni walaa hunahunaa;

54 kira alasia oto, uri muni kira talahuaa na masiola ana na dawana.
10 Oto maholo kira tautau urina ne mai inoni huna-

hunaa e rurupuli oto, na kira talei uriurira hailiu, oto e talaai walaa munira alai qaaronoisuli holai nao uri, Amu lio talamiu oto maania na leven ikira alai 2 Pharise, oi honona oto ni. Na taana na ola oto kira aluhia kau, ne kira anai hue haatai taane oto ana: wa ohia kira mumunia kau, ne kira anaisi saea taane 3 oto. Talaaehana ine taana na ola amu unua kau laona rorodoa ne kira anaisi ronoa oto laona dani;

na na masiola amu unua i alina i atohono, ne kira 4 anai houleinia oto i qaoha. Na naa unua oto muniamu alai malahuku, Amu sie maunira alaile ea haamaesia na masi sape, na i purina e qake ola aopa

5 kira anai ta. Na ta na anai haapasuliamu oto ana ile amu anai hahuani maunia oto: Amu maunia a laani eanai horo oto, na i purina e nanama oto muni dereasii wai Gehena; e walaimoli, naa unua oto muniamu,

6 Amu hahuani maunia oto. Uri kiraa holiholia na ro pipisu ani rotoni haa mola poru? na kira sie sae

7 rorodoa na taile hikeda i naona God. Na hulaana na mai warauhu i qeumiu na kira idu manoi oto. Amu sie mamaau: amu lai hia liutaha ana mai

8 pipisu huna. Na naa unua muniamu uri, Taana naile ea unu tahanainiau i naona mai inoni, ineia otoni na Kale ni inoni eanai unu tahanainia oto i

9 naona alai angel a God; na ta ile ea taitei aku i naona mai inoni, ne kira anai taitei ana i naona alai

10 angel a God. Na taana naile ea unua na haiwala parasia na Kale ni inoni, kira anai saeasia oto munia: na ta kira sie saeasia oto oo munia ile ea walaa taewau

11 ana na Hiona Maea. Na maholo kira a tole amu ana mai nima ni ruru, na siena alai ii, na alai alaha, amu sie adoadomai suasuatee uri amu anai walaa odoodo uritaha, wa ani walaana uritaha, wa amu anai unua

12 na taha: ana na Hiona Maea anai haananau amu ana maholoni ana na moola na holoholo iamu ni unui.

13 Oto naile ana mai ruruha huna e walaa munia e tauri, Haausuli, o unua kau auleku anai opaa na

14 tootoolana amamerei muni emerei. Oto ineia uri, Hai laani, atei e haaurasiau parasiamu muni nee ii wa

15 nee opaopa? Na e tauri munira, Amu lio talamiu oto, na amu kinetainiamu maania taana na saehanalina: ana maurihaana na inoni e qake aani io ana

16 na too olana liutaha. Na e walaa ni alahuuna munira

17 e tauri, Na lalo naeta inoni e toorana e tahe oto; oto e adoadomai i saena, e tauri, Na anai ua kau, ana e qake lehu oto isieku ni siokonia mai naulaa inau?

18 Òto ineia uri, Na anai tauri oto : na anai ohosia oto

haa inau, uri muni tau peina ana; na na asi siokonia 19 mai naulaa na waluola toolaku wai lehuna. Na na asi tauri munia maurihaaku uri, Maurihaaku, kira siokonia oto namua na moola diena huna totoria mai molani helisi; o mamalo kau, naunau, totono, o

20 saesaediena. Na ta a God e tauri munia, Qeu, oto ana hairodo inihou kira anai sio sulia na maurihaamu: oto na moola o dudurui keu anai io nana atei?

21 Alihana oto lou ile ea siokonia dienahaana na moola nana maraana, na e qake aani toorana nana God.

Na e unua munia alai qaaronoisuli ineia, e tauri, Talaaehana ine naa unua muniamu uri, Amu sie adoadomai suasuatee ana manomiu, uri na moola taha amu anai na: wa lou ana sapemiu uri na moola 23 taha amu ani tooni parasiamu eni. Ana na manomiu

23 taha amu ani tooni parasiamu eni. Ana na manomiu e hia liutahaana mai naulaa, na na masi sape e hia 24 liutahaana mai tooni. Amu adoadomainia kau na mai

24 liutahaana mai tooni. Amu adoadomainia kau na mai hada, uri kira qake tatataai, kira qake elieli: kira qake dudru, e qake haa ikira; na ta a God ea haahaanaura: ne amu lai hia uritaha liutahaana

25 mai menu! Na atei keu hikemiu ana ea tau muni adomai suasuatee ana, na uri eanai haatewaa taane na sapena ana na tai kele lehu mola poru?

26 Sio ana e qake madausiamu ni taua na ele ola mola haora, ne e ua kau amu a adoadomai suasuatee ana na

27 moola ua mai? Kau amu adomainia na mai aro kalikali ana mai lehu raro kira a paipaina uritaha: kira qake daudauma, kira qake hauhau: na ta inau naa unua muniamu uri, Maholo oto a Solomon e hou kalikali ne e qake tooni parasia mala na taile hikeda.

28 Na mala oto a God e tooni urina hahia na mai halisi ana mai lehu raro, ola ea io oto i siirini, na oto ideni kira a dereasia oto ilaona na umu; raoni uri esie tooni parasiamu oto liutaha, iamu alai adomai ruarua?

29 Na amu sie haihaitale uri amu anai naunau taha, wa amu anai tonohia na taha, na amu sie adoadomai

30 ruarua. Ana na mai ruruha aopa ana walumalau kira a hauni haihaitalea na moola inihou: na ta a Amamiu ileni ea manatainia oto uri amu sare tooana

31 na moola inihou. Na ta amu holai haanaolainia na 167

haitalelana na alahana ineia, na oto kira anai sapeia 32 ahutana na moolani muniamu. Amu sie mamaau, amu pulitani sheep haora; ana saena Amamiu e

33 diena na eanaisi toliasia na alahana namiu. Amu haaholinainia na tootoolamiu, na amu niiniia mai niina; amu akaurisia na mai ni haa esie lahu, dienahaana na moola wai leni ine e sie suu oto, na lehu oto na inoni pelipeli esie aani duduhia oto, na na pepe 34 esie aani naui oto. Ana dienahaana na moola iamu

34 esie aani naui oto. Ana dienahaana na moola iamu ea taumei io ana na lehu, ola na saemiu oto anai io

lou wei lehuna.

Na iemiu muni kira roro hahii, na mai light iamu mune oraora: na iamu amu anai urihana mai inoni ea io totoria alaha ikira, maholo eanai alihoi mei ana na aharota: uri ea hula oto na ea ikiiki, ne kira maisi tahamaa laulau munia. Dehidehira alai konikonihe ine, a alaha ea hula mai na ea lio haaroira

kira a liolio oto: e walaimoli naa unua muniamu, uri eanai hoo hahia, na eanai haaiosira muni nau, na 38 eanai lae mai muni raretainira. Na uri ea hula maiana ruana na maani liona, wa ana oluna, na ea loosira

39 urina, dedidehira alai konikoniha ine. Na ta amu manatainia na holoholo nihou, uri ana na aunani nima e manatainia oto na maani liona uritaha na inoni pelipeli ea lae mai ana, taane e kakakali munia, na esie toliasia na nima ineia muni kira akerainis.

na esie toliasia na nima ineia muni kira akerainia.
40 Iamu lou amu io akakau: na maholo oto amu qake
adoadomainia ne na Kale ni inoni eanai lae mai ana.

41 Oto a Peter easi tauri, Lord, uri oa unua na alahuuna inihou muniemelu haleite, wa munia ahutana 42 mai inoni lou? Na a Lord easi tauri, Atei ne a mane lioisuli ine e haakenetai na e manamanata, a alaha ineia eanai noia oto hahira alaile ana nima

ineia, muni haalalira oto ani naulaa isuli maholo? 43 Dehidehia oto a hairaretai ine, a alaha ineia ea lae

44 oto mai, na ea loosia daumalana urina. E walaimoli naa unua muniamu, uri eanai noia oto hahia ahutana

45 na tootoolana. Na ta uri ana a hairaretai ine ea taumei walaa i saena uri, A alaha inau ea haahiru oto; na oto ea talaai sausaunira alai hairaretai saanau 168

na alai keni, na ea naunau na ea totono, na ea totono 46 mahiri; ne a alaha a hairaretai ine eanai lae oto mai ana haudina kira qake io totoria ana, na ana maholo e qake manatainia, na anai opa hitelia oto, na anai ta na lehu talana maira alai sae ruarua.

47 Na a hairaretai ine e manatainia saena a alaha ineia, na e qake hele akakau, na e qake tolai sulia saena, kira anai rapusia ana na mai maani rapusilana huna;

48 na ile e qake manatainia, na e tautau ola e haidadana ana na mai maani rapusilana, kira anai rapusia ana na mai maani rapusilana e qale huna. Ana kira niia na moola huna munia naile, kira anai sio sulia na moola huna lou ana: na ana kira toliasia na moola huna munia naile, kira anai sio sulia na moola hunahunaa ana.

Nau lae mai muni derea na duna hahia walumalau; na na ola taha na anai haihunia oto, uri ana kira

50 tarauhainia oto? Na ta naa manatainia na lotomaea kira anai lotomaea aku ana; na saeku e mahuro

51 oto mala na taha hulaana ea mano teetee oto! Amu a adomainia ohia uri nau lae mai muni niia na dailama

52 laona walumalau? Naa unua muniamu uri, Qaike na; na ta na opana: ana talaae oto nihou e lima ile ana na tai nima anai opara, e olu ile maania

53 e ro ile, na e ro ile maania e olu ile. Kira anai opara oto, na ro hai mamana anai opa; na na ro hai nikena

anai opa; na na ro hai hunaoni keni anai opa. 4 Na e tauri lou munira mai ruruha huna. Maholo

amu a loosia na masi uru ea hane ana lehu suulana sato, oto amu asi tolenani unua uri, Hoi nimo anai 55 nimo; na ea urina oto. Na maholo amu a loosia awalosi ea horo, oto amu asi tauri, Na madorona 56 taane oto; na ea urina oto. Alai oi hono, amu

manatai ii sulia na maana salo na na maana mado;
na e ua oto amu qake manatai ii sulia na maholo

57 inihou? Na e ua oto amu qake ii oto maraamiu ana 58 na moola odotai? Ana maholo iomoro na a maeloona ioe moro a laelae siena a laa ni ii, o haitale hairara isuli tala muni o haaurio maania; mane ta na e wainio siena a laa ni ii, oto a laa ni ii eanai toliasio munia a

- ariarikosi, na oto a ariarikosi eanai qelusio oto wai 59 laona nima ni hoo. Naa unua munio, O sie aani silitaha oto, lai hulaana o suu manoa oto oretana na ele lehu.
- Na na maile ilehuna ana maholoni e unua munia ana alai Galilea, a Pilate e qai tararuru
 - 2 ana apuda maia na mai teanaina ikira. Oto e alami e tauri munira, Ohia amu a unua uri alai Galilea nihou e orahaa lintaha ana ahutana alai

Galilea nihou e orahaa liutaha ana ahutana alai 3 Galilea, ana kira sape hiito kau urina? Naa unua

muniamu uri, Qaike na: na ta uri oto amu qake 4 adomai oli, ne amu anai meni aia oto urina. Wa alaile ni na awala mana walu na saohai nima ine wai Siloam e aoho ilenida, na e pili maeada, ohia amu a unua uri na roroana e roroaira oto liutaha ana ahutana

unua uri na roroana e roroaira oto liutaha ana ahutana 5 na mai inoni ea io i Jerusalem? Naa unua muniamu uri, Qaike na: na ta uri oto amu qake adomai oli,

ne amu anai meni aia oto urina.

6 Na e unua na alahuuna inihou uri; Naite laa e hasia na fig ilaona lalo ni vine ineia; na e lae mai i heitalea mai huahuana, na e qake aani lio haaroia na

7 hua. Oto easi tauri munia laa e daumaa vine, uri, Lio kau, e olu helisi oto nihou naa lae mai i heitalea mai huahuana fig inihou, na nau qake aani lio haaroia na hua: o tohu asia oto; e ua oto ea haaparasia na

8 masi mado nihou? Na e alamia easi tauri, Alaha inau, o toliasia kau na halisi lou nihou, na na asi 9 eli kalia, na asi ano hahia ana mai pota: na uri

- 9 eli kalia, na asi ano habia ana mai pota: na uri ea huna talaae ana maholoni, e diena; na uri qake, o anaisi tohu asia taane.
- Na e haahaausuli ana naite nima ni ruru ana hau-11 dina ni sabbath. Na lio kau, naite keni ilehuna na hiona ni maleqeleqe e io ana na awala ni helisi mana walu oto; na e lai maorohai oto, na e qake aani uwa

12 qau oto. Na a Jesus e loosia, easi soia, e tauri munia, Keni hou, kira luhasio oto maania na maleqeleqena

- 13 ioe. Oto e noia na nimana hahia: oto laulau e tolenani odoodo oto lou, na easi soi haamanikulua God.
- 14 Na na naohana inoni ana nima ni ruru e saewasu ana Jesus e haahaauri ana haudina ni sabbath, oto easi 170

alami e tauri munira mai ruruha huna, E ono haudina oto na holoholo ikira mai inoni muni kire daudauma ani; hoe ana mai haudina urina amu lae mai munia na haaurilamiu, na suuri oto ana na haudina ni sab-

15 bath. Na ta a Lord e alamia, e tauri, Alai oi hono iamu, ohia taana naile hikemiu ana haudina ni sabbath e qake luhasia na kau ineia wa na ass ineia maania

16 lehu ni naunau, muni tolea i wei? Na a keni nihou, kalena Abraham, a Satan e hoosia, lokau, na awala ni helisi mana walu inihou, uri e qake malisi kira anai luhasia na walo ni hoohoo maania ana haudina ni

17 sabbath? Na ana e taurina ne alai maeloona munia e masa oto: na ahutana mai ruruha huna e saesaediena hahia na moola e manikulua na taulani e lae ana.

18 Talaaehana urina easi tauri, Na alahana a God e haidadana ana na taha? nee alahuunainia ani taha?

19 E urihana na hoi lite ni mustard, na inoni e ta e asia wai lalo ineia; na e pito oto kau, easi noi ei oto; na mai menu ni leni e loho mai e oa ana mai

20 sasarana. Na e tauri lou, Nee alahuunainia na 21 alahana a God ani taha? E urihana oto na leven, na hua e ta, e anomia oto laona olu nima ni flour,

lae hulaana e mani nanamainii manomano.

22 Na e waiwesia mai poona na mai oouteni nima, 23 ea haahaausuli, na ea hane oto wai Jerusalem. Na naite laa e tauri munia, Lord, alaile kira anai

24 haaurira oto uri kira qake huna? Na e tauri munira, Amu hairara muni sili wau ana na maana para haora: ana na maile huna, naa unua oto muniamu, anai lapasia na silina wau, na e sie aani madausira

25 oto. Maholo oto na aunani nima e sulutae oto, na e hohono oto, na amu asi talaai ura i sinaha na ni ikiikinia maa, maia na haiwala uri, Lord, o taha maa muniemelu; na ineia oto anai alami anai tauri muniamu, Nau qake manatainia amu keikei hei;

26 oto amu anaisi talaai unua uri, Melu naunau melu totono i naomu, na o haahaausuli isulia mai tala

27 iami; na ineia oto anaisi tauri, Naa unua muniamu, nau qake aani manatainia amu keikei hei; amu lae

oto wau maaniau, ahutamiu oto alaile e arikosia na 28 tataalana. Na narana anai io oto ilehuna na na nanadi nihona, maholo amu anai loosia a Abraham na a Isaak kiraelu Jakob, na ahutana alai prophet, wai laona na alahana a God, na iamu oto kira asi-

29 amu oto wai sinaha. Na kira anai lae mai keikei i qaalana sato, na lou i suulana sato, na keikei qai ano na keikei gai leni, na anai eno oto iano laona

30 alahana a God. Na lio kau, alaile e haipuri keu. ne kira anai naonao, na alaile e naonao kau na kira anai heipuri lou.

Oto ana maholo ni satoni na mai halu Pharise 31 e lae mai, kira asi tauri munia, O isitaha kau wau, o lae oto maania na lehu inihou: ana saena Herod

32 oto munia na saunilamu. Na e tauri munira, Amu lae amu unua munia fox ine uri, Lio kau, naa pai-• paia mai hiona ni orahaa na naa haahaaurira alaile

e daoha i siiri na ideni, na oluna na haudina kira 33 anai haahuau oto. Na ta na holoholo oto inau nee

lae i siiri na i deni na lou i welita; ana e sie molahia oto oo uri taena na prophet eanai mae wai

34 Jerusalem haleite. Hai Jerusalem, Jerusalem, ile ea suuhainia mai prophet, na ea saunia na maile kira a usunainira siena! haanita oto nau sasare lokoa alai kalemu, mala na kua ea lokoa mai kalena i orohana apaapana, na iamu oto amu qake sare!

35 Lio kau, kira toliasia oto muniamu na nima iamu e qala: na naa unua muniamu uri, Talaae oto nihou amu sie losiau oto lou, na eanai lae hulaana amu anai unua uri, Dehidehia ile ea lae mai ana satana Lord.

Na na taulana e urini, uri e sili weu ana nima naite naohana Pharise ana haudina ni sab-2 bath muni nau bread, na kira tootoomaia oto. Na lio

3 kau, naeta inoni i naona e pula. Na a Jesus e alami e tauri munira alai haausuli na alai Pharise uri, E haidadana taane ana mai haatolana muni haauri ana 4 haudina ni sabbath wa qaike? Na kira qake aani

5 nuhia. Oto e heleana, e haauria, easi toliasia. Na e tauri munira, Atei keu hikemiu na ass wa na kau 172

ineia ea usu ilaona na kilu, na esie tolenani weinia oto 6 ileni ana haudina ni sabbath? Na kira qake aani alamia lou ana na moolani.

7 Na e unua na alahuuna munira alaile kira haraira oto kau, ana e lio saia uri kira liolio hilisia na mai 8 hahuani lehu talada; easi tauri munira, Ana naile ea taumei haraio ana aharota, o sie enoeno ana na naohana lehu; mane ta na kire anai haraia naile e alaha liutaha

9 amu, na oto laa e haraiomoro eanai lae mai eanai tauri munio, O dudu wau talana a laa nihou; na o anaisi talaai hele oto maia na masana ana na lehu

10 mola i puri. Na ta maholo kira a haraio oto, o lae o io iano ana na lehu oto wai puri; uri maholo a laa e haraio eanai lae mai, ne eanaisi tauri munio, Malahuku, o dudu oto qau mei ileni: oto o anaisi manikulua

11 i maana ahutana na maile ea eno hairuru meio. Ana taana naile ea haapainaa maraana ne kira anai haahaoraa oto; na ile ea haahaoraa maraana, ne kira anai haapainaa oto.

Na e tauri lou munia laani e haraia uri, Maholo oa ta na nauha i atowa wa na nauha i seulehi, o sie haraia alai malahumu, wa alai ulemu, wa alai tekihemu, wa mai euhenua ioe kira toorada; mane ta na kire haraio lou, ne eanaisi suu ola hunio.

13 Na ta maholo oa ta na nauha, o haraia alaile e

14 qake too ola, alai kou, alai rarasi, alai ulu: na dehidehio oto; ana e qake ola oto oo ada ni suu ola munio ana: na ta kira anai suuola taane munio ano na sulutaena alai odotai.

15 Na naite laa hikena alaile e nau ruru meia e ronoa na moola inihou, oto easi taurini munia, Dehidehia oto a laani eanai nau bread ana alahana

16 a God. Na e tauri munia, Naite inoni e ta nauha 17 i seulehi: na e haraia alaile huna: na e usunainia wau a hairaretai ineia ana maholo ni neu i seulehi muni unua uri munia na maile e haaronora kau uri, Amu lae mai; ana waluola e mani akau oto.

18 Na kira mani talaai lopoi walaa oto manomano. Na naohana laa e tauri munia, Nau holia na lalo, ne na holoholo oto inau nee lai loosia: naa haatohu 173

19 emu o lio mamanoto aku. Na naeta laa e tauri, Nau holia na awala ni keu, ne naa lai tau ohona

20 ada: naa haatohu emu o lio mamanoto aku. Na naite laa e tauri, Nau tola hua, talaaehana ine nau

21 sie lae oto wau. Oto a hairaretai ine e alihoi oto wau, easi unua na moola nihou munia a alaha ineia. Oto a aunani nimani e saewasu easi tauri munia a hairaretai ineia uri, O tolenani lae laulau isulia mai maana tala na mai hahari ni tala ana poona, na o tolea mai alaile e qake too ola alai kou alai ulu

22 alai rarasi. Na a hairaretai ine e tauri, Lord, na masiola o unua ni e mano oto, na na lehu ua.

23 Na a alaha ineia e tauri munia a hairaretai ine, O lae oto wau isulia mai maana tala paina na isulia mai para, na o tau rarahira muni silina mai, na 24 nima inau muni e honu oto. Ana naa unua muniamu

24 nima inau muni e honu oto. Ana naa unua muniamu uri, E qake ile oto oo hikena alaile kira haaronora kau ne eanai mami ohonaana na nauha i seulehi inau.

25 Na mai ruruha oto hunahunaa e hakunia: na 26 e lio keke, e tauri munira, Naile ea lae mai sieku, na oto e qake tau noraupu munia amana, na munia nikena, na munia hua ineia, na munia mai kalena, na munia alai ulana, na munia alai iniena, e walaimoli, na munia na maurihaana lou, neia oto sie 27 noi qaaronoisuli inau. Na naile e qake anainia na

27 noi qaaronoisuli mau. Na naile e qake anama na ailipou ineia, muni e luluisuliau, neia oto sie noi 28 qaaronoisuli inau. Ana atei keu hikemiu, ana ea

sare tohua na saohai nima, e qake holai io iano muni idumia mai haa anai lae ana, uri kira huna 29 ana muni hele manoa wa qake? Mane ta na maholo

29 ana muni nele manoa wa qake? Mane ta na maholo e noia na suasualana nima, na e qake madausia oto ni hele manoa, ne ahutana alaile ea loosia eanai

30 talaai mesieinia, maia na haiwala uri, A laa nihou e talaai tohu nima, na e qake madausia oto ni hele

31 manoa. Wa atei alaha, ana ea lai ipelu maia naite alaha, esie holai io iano huni ruru wala uri ohia ineia maia na tai molani mane eanai heukama honosia naite alaha ine ea lae mai honosia maia na ro mola ni 32 mane? Wa mala qake, maholo naite alaha ine e

174

haatau ua, ea usunainia na haatola ineia ea haatohu 33 ana muni haahua mae. Urina lou taana naile amiu e qake atopuri manomano ana na tootoolana, neia

34 oto sie noi qaaronoisuli inau. Talaaehana urina na asi e diena: na ta ana na asi e aela oto, ne kira

- 35 anaisi hui lou hahia ani taha? E qake diena munia na mado, wa munia na pota: kira anai dereasia oto mola. Ile e too alinana muni rono, muni e rono oto.
- 15 Oto alai totola tooha na alai orahaa e duduhia 2 oto muni ronoisulia. Na alai Pharise na alai haausuli e uqauqasia, kira tauri, A laa nihou ea tola konira alai orahaa, na ea naunau hairuru meira.
 - 3 Oto e unua na alahuuna inihou munira, e tauri, 4 Atei inoni hikemiu na tanalau ni sheep oto ineia, na na taile hikeda e takalo maania, esie atopuri ana na siwa awala mana siwa ilaona hanua saasala, muni lae ohia ileni e takalo, lae hulaana ea lio haaroia?

5 Na e lio haaroia oto, easi anainia maia na saedienana 6 hahia. Na e hula oto ana nima ineia, easi haraia mai alai malahuna na mai auhanua ineia, ea tauri munira, Amu saesaediena maiau, ana nau lio haaroia oto

7 na sheep inau e takalo kau. Naa unua muniamu, uri kira anai saesaediena urina ileni hahia na tai laa e orahaa ea adomai oli, maania hahia alai odotai e siwa awala mana siwa, e qake ola ada ni adomai oli hahia.

8 Wa atei keni na awala ni tooha ana, na na tanahuluana ea aia, esie tarauhainia na light, muni korea na nima, na muni haitale hairara lae hulaana ea lio

9 haaroia? Na e lio haaroia oto, easi haraia mai alai malahuna na mai auhanua ineia, ea tauri munira, Amu saesaediena maiau, ana nau lio haaroia

10 oto masi tooha inau e aia kau. Urina lou, naa unua muniamu, uri kira a saesaediena i naona alai angel a God hahia na taile e orahaa ea adomai oli.

11 Na e tauri, Naeta laa e ro elekale ineia: na na susu
12 puri e tauri munia Amana, Mamaa, o opaa muniau
na apani toolamu e hatona aku. Oto e haadorarua ana
13 na tootoolana. Na mai haudina e qake huna e liua

175

Digitized by Google

na na susu puri e siokonia oto na moola ineia, e lae ana naite hanua haatau; na e warea oto na tootoola-14 na ani iona tataala. Na maholo e tau tekelainia oto mano maania, oto na hiolona paina easi tola ana 15 hanueni; na e talaai siohaa oto. Na e lae wai io siena naite laa e auhanua ana hanueni; na e usunainia 16 laona lalo ineia mune haanaua mai poo. Na e sasare nau ni pote ana huahuani ei ada mai poo: na naile e 17 qake aani nii ana. Na na manatana e taha oto easi tauri, Enita hairaretai a amaku alaile muni waitada kira a nau ore ani bread, na inau nihou naa maesia 18 hiolona! Na anai sulutae, na anai alihoi siena amaku, na anai tauri munia, Mamaa, nau orahaa oto 19 maania ileni, na oto i naomu: nau qake malisina oto muni o saeau ana kalemu: o ta kau nee noi urihana 20 oto naite hairaretai ioe. Oto e sulutae, easi lai hula siena amana. Na maholo e haatau ua wau ne amana e loosia, na saena e amasia, oto e huru honosia, e akoia i luena, e nonoia oto. Oto a kalena e tauri munia, Mamaa, nau orahaa oto maania ileni, na oto i naomu: nau qake malisina oto muni o saeau ana 22 kalemu. Na ta a amana e unua munira alai hairaretai, e tauri, Amu tolenani ta haatai mei ana na tooni oto didienaa, na amu tooni hahia ana: na amu sainia wau na rin i kiikiina, na amu noia mai shoe hahia 23 aaena; na amu tolea mai na kaleni kau iniinigaa, amu 24 hunua oto, kie naunau kie saesaediena: ana a kaleku nihou e mae oto kau, na e mauri oto lou; e aia kau 25 na kira lio haaroja oto lou. Na kira talaaj sae rukeruke oto. Na na naohana kale oto i lalo: na maholo e alihoi mei na ea karainia oto na nima, e ronoa na au 26 na na maona. Oto e haraia naite hairaretai wai siena, 27 easi soi heria uri na moola inihou e ua. Oto e tauri munia, Aulamu e hula oto e ua; na a amamu e hunua na kaleni kau e iniiniqaa, ana isulia e tola konia 28 sapemawa oto. Oto e saewasu, e qake sare sili weu: 29 na a amana e silitaha wau easi tola suuia. Na ta e alamia e tauri munia amana, Lio kau, mai helisi huna oto nihou naa talei deuma namua, na nau qake

aani haitohea na walamu: na o qake aani niia oto na

- kaleni goat muniau, muni emelu na alai malahuku 30 melu e saesaediena: na ta a kalemu nihou e hula laa e warea oto na tootoolamu suli repi, oto o hunua
- 31 na kaleni kau iniiniqaa ana. Na e tauri munia, Kaleku, o qake aani ahoa aku, na na tootoolaku na
- 32 tootoolamu oto. Kaelu e saesaediena kaelu e sae rukeruke, na e diena: ana aulamu inihou e mae kau na e mauri oto lou; na e aia kau, na kira lio haaroia oto lou.
- Na e tauri lou munira alai qaaronoisuli uri, Naite laa e toorana, na na laa lioisuli ineia oto: na kira qelu oto ilenina nihou uri e warea oto na
 - 2 tootoolana. Na e haraia mai, easi tauri munia,
 Na ola taha inihou naa ronoa amu? O tolea oto mai
 na usuusu ana na lioisulina ioe, ana o sie aani lioisuli
 - 3 oto lou. Oto na laa lioisuli ine e adoadomai i saena uri, Na anai ua oto, ana a alaha inau ea taasia oto na
 - 4 lioisulina maaniau? Nau qake aailaa muni eli; na naa masamasa sukasuka. Ne naa adomainia taane oto uri na anai ua, uri maholo kira a maasiau oto maania na lioisulina kira anaisi tola koniau oto laona
 - 5 mai nima ikira. Na e haraia mai siena taataana naile mai roroana a alaha ineia e roroaira, na easi tauri munia ile naohada uri, Enita masi roroana a
 - 6 alaha inau emu? Oto ineia uri, Na tanalau ni tohotohota ani rumu ni olive. Oto easi tauri munia, O heleana na usuusu ani roroana ioe, o tolenani
 - 7 io iano o usua uri na lima awala. Oto ineia munia naite laa uri, Enita masi roroana lou emu? Oto ineia uri, Na tanalau ni mei ni korn. Oto easi tauri munia, O heleana na usuusu ani roroana ioe, o usua uri na
 - 8 walu awala. Na a alaha incia e haadicnaa a laa lioisuli tataala inc ana e tautau ni sacnanau; ana alai kale ni walumalau nihou munia na qauna ikira kira
 - 9 saenanau liutaha ana alai kale ni deni. Na naa unua muniamu uri, Amu ta mai malahumiu ana mamon ni tau tataalana: uri maholo eanai aia kira anaisi tola
- 10 koniamu laona mai nima anai io hu. Laa ea kenetainia na moola e qake huna, ne ea kenetainia lou na moola huna: na laa ea tau tataalasia na moola 177

e qake huna, ne ea tau tataalasia lou na moola e huna. 11 Ne talaaehana urina ana amu qake kenetainia oto na

11 Ne talaaenana urina ana amu qake kenetainia oto na mamon ani hele tataalana, atei keu eanai toliasia dienahaana na moola muniamu muni kenetainii?

12 Na mala iamu qake kenetainia na tootoolana naile aopa, atei keu eanai niia na tootoolamiu maraamiu

- 13 muniamu? E qake hairaratai oto eanai dauma maarua oto nana na ro alaha: ana eanai tau noraupu munia naite laa, na eanai saepainaana na ruana; wa eanai io rarao oto maia naite laa na eanai maka ana na ruana. Amu sie dauma maarua oto nana God na nana mamon.
- 14 Na alai Pharise, saeda muni mai tooha, e ronoa ahutana na moola inihou; na kira asi haamasi ana.
- 15 Oto e tauri munira, Iamu oto alaile e haaodohiamu i naona mai inoni; na ta a God e manatainia saemiu: ana na holoholo e liutaha siena mai inoni na kira
- 16 anai maka ana i naona God. Mai haatolana na alai prophet e io oto hulaana John: ne talaae oto ana maholoni kira a laalani wala oto ana na tataloha diena ana na alahana a God, na taana na inoni ea sil
- 17 ramoramoa ilaona. Ileni na mai iano anai aia oto, na ta na kele ola ni ola ana mai haatolana esie teke oto.
- 18 Taana naile ea maasia oto na hua ineia, na ea tolea na keni aopa, neia ea amoamo: na ile ea tolea na keni a poro ineia e maasia oto neia ea amoamo noone.
- Oto naite laa e toorana, na e tooni eni tooni toorodo na ani sala rerea, na e naunau ni pote isuli haudina:
- 20 na naite laa satana a Lasarus e susuka tooha, kira noia kau isulia maana nima ineia, na na sapena e
- 21 honu oto ani oropa, na saena oto uri muni kire haanaua ani nanani naulaa e usu maania table laa e toorana; o siua, na mai usu noone e lae mai kira
- 22 meamealia oropana. Na na taulana e urini, uri laa e susuka tooha ni easi mae oto, na alai angel kira

suluia oto wai sarona Abraham: na a laa e toorana e

23 mae noone lou, na kira aoria oto. Na i Hades e uwaalena oto ana e rako aelaana ana na hiitona, na e loosia Abraham oto haatau wau, na a Lasarus oto i 178 24 sarona. Oto e arai e tauri, Mamaa Abraham, o amasiau, o usunainia Lasarus mei muni toonainia na noonooni kiikiina laona na ele masi wei, muni haawawaia na meaku: ana e rako aelaaku laona

25 duna inihou. Na ta a Abraham e tauri, Kaleku, o adoadomainia ana o hele namua ana dienahaana na moola maholo o maumauri ua, na a Lasarus lou urina ana tataalahaana na moola: na oto nihou

26 kira haasaemanoa oto, na e rako aelamu oto. Na na masiola lou inihou, i matolakaelu na aliholona e kokoro e apehono oto uri muni e asaira na maile ilehu ea sare likiholo wau isiemolu, na muni naile lou

27 wei lehuna esie likiholo wau siemelu. Oto ineia uri, Naa tolai suuio, maa, uri muni o usunainia wai nima 28 a amaku; ana e lima auleku weu; muni unu haatoo

28 a amaku; ana e lima auleku weu; muni unu haatoo munira, mane ta na kire lae lou mei laona lehu ni 29 rako aelana inihou. Na ta a Abraham e tauri, A

Moses na mai prophet oto isieda: muni kire ronora 30 oto. Oto ineia uri, Qaike na, mamaa Abraham: ana naile hikena alaile e mae oto eanai lae isieda, taane

31 kire anai adomai oli. Na e tauri munira, Uri kira qake ronoa Moses na alai prophet, kira sie haalihoira oto mala ana naile ea sulutae oto maanira alaile e mae oto.

17 Na e tauri munira alai qaaronoisuli ineia uri, E sie molahia oto oo uri na moola ni haatoosua anai too oto: na ta amasilana oto na inoni ine kira 2 anai too oto talaaehana ineia! E diena oto munia uri muni kire qaroa na huo pulopulo i luena, muni lai kulu asia wai esi dodo mane haatoosuaa naile ana 3 alaile e haora inihou. Amu lio talamiu keu: uri ana aulamu ea tau orahaa, o ereana kau; na uri ana 4 ea adomai oli, o saeasia munia. Na uri ana ea tau tataalasio haahiu oto ana na tai haudina ana masi orahaa, na ea alihoi lou haahiu oto taleo, maia na haiwala uri, Naa adomai oli oto; o saeasia oto munia ni. Na alai haatola e tauri munia Lord, O maimaia

6 kau na hiwalaimolina iami. Oto a Lord e tauri, Uri ana na hiwalaimolina taane amiu mala oto hoi liteni mustard, no amu anaisi unua munia ai sukamin 179 inihou uri, O aihu oto, muni kire hasio oto wai esi: 7 na eanai tolai suliamu oto. Na atei laa hikemiu, a hairaretai ineia ea elieli mado wa ea kakakali sheep na maholo ea alihoi oto mai keikei i lalo ne eanaisi tauri munia, Laulau mei, o io iano muni

8 o nau; na uri esie kele tauri munia, O tau akau ana na masiola ni neu inau, o hoo hahio, o raretainiau keu, nee nau keu nee tono kau; mano urina ioe o asi

9 nau na o asi tono taane? Na uri eanai haasaedienaa hairaretai ine, ana e hele isulia na moola kira haatolaia

10 ani? Alihana noone lou iamu, maholo amu hele manoa oto na moola kira haatolaiamu eni, amu anaisi tauri oto, Iami alai hairaretai ni deudeuma maatala, ami hele haleite ana na moola na holoholo iami muni taui.

11 Na na taulana e urini, uri maholo kira a laelae oto wai Jerusalem, neia e liu i matolana Samaria na

12 Galilea. Na maholo e sili oto wau ana naite poona na awala ni mane e oropa e odoia, kira ura haatau weu:

13 na kira arai kira tauri, Jesus, haausuli, o amasiemelu.

14 Na maholo e loosira, easi tauri munira, Amu lae wau, amu haatainiamu munira alai priest. Na na taulana e urini, uri maholo kira a laelae ua, ne kira hauni

15 rerea oto. Na naile hikeda, ana e manatainia uri kira haarereaa oto, easi alihoi weu, maia na soi haamani-

16 kululana God ana na haiwala paina: na e lahutainia iano isulia aaena maia e haasaedienaa; na ineia na

17 laa ni Samaria. Na a Jesus e alamia e tauri, Alai awala uri kira qake hauni rerea mano? na ta

18 na siwa ile ikira kai hei? Uri kira qake lio haaroia na maile oto e alihoi mei muni soi haamanikulua God,

19 tai a laa awataa inihou haleite? Na easi tauri munia, O sulutae, o lae oto wau: na hiwalaimolina ioe e haaurio oto.

20 Na alai Pharise e soi haria ana alahana a God uri eanaisi siho oto inenita, oto easi alamira e tauri, Na

21 alahana a God esie siho oto ani toomailana: na lou kira sie tauri, Lio kau ineia nihou! wa lou, Ineia niweu! ana lo kau, na alahana a God ineia oto wai saemiu.

Na e tauri munira alai qaaronoisuli, Na haudina anai siho oto, na amu anai haihunia oto muni loosia naite ile ana mai haudina a Kale ni inoni, na oto amu

23 sie aani loosia. Na kira anai tauri muniamu, Lio kau, ineia niweu! Lio kau, ineia nihou! ne amu sie laelae

24 oto wau, na amu sie duluisulira: ana mala na nanalia, ana ea nanariroa maania naeta apani salo, easi raa tautaha hulaana naite apani salo lou; ne alihana

25 lou na Kale ni inoni ana haudina ineia. Na ta na holoholo oto ineia mune holai sape hiito hunahunaa,

26 na muni na qauna nihou e maasia oto. Na mala na taulana oto kau ana haudina a Noa ne anai hai urina

27 lou ana haudina a Kale ni inoni. Kira naunau, kira totono, kira totola hua kira tootoo poro, lae hulaana oto haudina a Noa e taelia iola, na na lualua

28 e lua oto mai e suuhainira manomano. Mala lou na taulana oto kau ana haudina a Lot; kira naunau, kira totono, kira holiholi, kira haahaaholi, kira hasihasi,

29 kira tautau nima; na ta ana haudina a Lot e silitaha oto maania i Sodom, duna na na brimstone e tete

30 uruuru kei mai leni, oto e suuhainira manomano: ne anai hai urina lou ana haudina na Kale ni inoni eanai

31 lae mai ana. Oto ana haudina ine, laa ea taumei io i koluha, na na tootoolana wai nima, neia sie siho oto iano mune sulu asii : na laa ni lou i lalo esie alihoi

32, 33 lou weu. Amu adomainia hua a Lot. Taana naile ea tautau mune taria na maurihaana ne eanai teu tekelainia oto: na taana naile ea tau tekelainia na

34 maurihaana ne eanai haahutaa oto e mauri. Naa unua muniamu uri, Ana hairodo ni na ro mane eanai eno ana na tai huli; kira anai suluia na tai ile,

35 na ruana anai ore. Na ro keni anai pulosia na hau pulopulo; kira anai suluia na tai ile, na

37 ruana anai ore. Oto kira alamia kira asi tauri, Lord, ileni ihei? Na easi tauri munira, Na rae oto ea taumei io ana na lehu, ne mai hada anai meni ruru oto ilehuna.

Na e walaa ni alahuuna munira uri muni kire arenai onioni, na mane sapeda e kaalawa; 2 easi tauri, Ana naite poona naite laa ni ii, na ineia

oto e qake aani maunia God, na e qake adomainia 3 lou na mai inoni: na naite nao ana hanueni; na ineia nihou e talei laelae onioni mei isulia. maia na haiwala uri, O suu ola munia na maeloona inau

4 honotaku. Na e qake sare taurina kau na na maholo e liu: mai purina e tauri i saena, Nau qake hahuani maunia God, na nau qake adomainia lou na mai

5 inoni; na ta ana na masi nao inihou ea talei kotaahiau, ne na anaisi suu ola honotana, mane e sauniau

6 oto ana laena taraurei mei isieku. Na a Lord easi tauri. Amu ronoa na masiola ni na laa ii takalo e 7 walawalaa. Na uri a God esie suu ola honotana na

mai inoni ineia e lio hilisira kau, kira a naranara isulia suli haiatowa na suli hairodo, na na saena

8 ea talei amaamasira oto? Inau naa unua muniamu, uri eanai suu ola laulau honotada. Na ta maholo na Kale ni inoni ea lae mai uri eanai lio haaroia na hiwalaimolina laona walumalau?

Na e walaa ni alahuuna lou munira na maile e norutoo ada maraada uri kira odotai, na kira hiaela 10 ana ahutana alaile aopa, e tauri: Na ro mane e

hanetaha oto wai lolata ni mane muni arenai; naile na 11 Pharise na ruana na laa totola tooha. Oto

Pharise ine e ura easi arenai maraana e tauri, God naa haasaediena amu, ana nau qake urihana mai hanua aopa, kira laulau ola, kira arikosi takalo, kira amoamo, wa oto urihana a laa totola tooha inihou.

12 Naa oloolonau haarua isuli wik; na niiniia na lehu na

13 tanahuluana ana waluola naa tarii. Na ta a laa totola tooha ine, e ura haatau, e qake sare uwa qau ileni, na e kumu i manomanona, easi tauri, God, o amasiau

14 nau orahaa. Inau naa unua muniamu uri, A laa nihou e alihoi oto wai nima ineia na kira iia oto uri e odotai, na ta kira qake aani ii odotai ana naite ileni: ana taana naile ea haapainaa maraana, ne kira anai haahaoraa oto; na ta ile ea haahaoraa maraana, ne kira anai haapainaa oto.

Oto kira tolea mai mai elekale werewere ikira isiena, uri muni e qaonara; na ta maholo alai 16 qaaronoisuli e loosia, kira asi ereada. Na ta a Jesus

easi soira mai isiena, maia e tauri, Amu toliasira oto alai elekale ni lae mai isieku, na amu sie ereereadas ana alaile oto e urina ne tootoolada oto ana na alahana 17 a God. Walaimoli naa unua muniamu, Naile oto

esie ta na alahana a God oto nana mala oto na elekale. lisimaana oto esie aani sili weu ana.

Na naite mane alaha e soi haria e tauri, Haausuli diena, na anai ua oto muni nee hele susulia na mauriha

19 hu nakua? Oto nea Jesus easi tauri munia, E ua kau oa saeau uri nau diena? e gake ile lou e diena,

20 na taile mola haliite, nea God oto ni. O manatainia oto mai haatolana uri, O sie amoamo, O sie horohoro, O sie pelipeli, O sie gelu wala haakae, O anai adomai

21 hiahia ana amamu koroi a nikemu. Oto e tauri munia, Nau tolaisulii oto waluolani keikei ana saa-

22 nauheku e hula mai nihou. Na a Jesus e ronoa, easi tauri munia. Na ele masi ola e aia ua amu: o haaholinainia na tootoolamu, o haadoa alaile ani kira qake too ola, na o anaisi manatainia oto dienahaana na moola ileni: o lae mai o asi luluisuliau.

23 Oto e ronoa na moola ni, ne na saena easi hu oto

24 liutaha; ana ineia oto na laa e toorana. Oto a Jesus e loosia easi tauri, E asaia mala na taha na laa e

25 toorana muni e sili laona na alahana a God! e madausia na kamel mune lai tapausu ana maana na hoi nire, na oto esie madausia na laa e toorana

26 mune sili laona na alahana a God. Oto alaileni e 27 rono e tauri, Hoe, atei laa anai mauri otoni? Oto

easi tauri, Na moolani e qale madau oto isiena mai 28 inoni eanai madau taane isiena God. Oto nea Peter uri, Lio kau, iemelu melu meni atopuri oto ana mai

- 29 toolamelu muni melu e luluisulio. Oto easi tauri munira, E walaimoli naa unua muniamu uri, Taana naile e atopuri ana na nima, wa ana hua, wa ana alai ulana, wa ana amana na nikena, wa ana mai kalena
- 30 talaachana na alahana a God, ne anai karu haahuna oto olitani ana maholo nihou, na na mauriha hu ana walumalau ua mai.

Na e hoara alai awala mana rua, na e tauri munira, Lio kau, kaelu a hanetaha oto wai Jerusalem, na oto 183

kira anai haatooa ahutana na moola munia na Kale 32 ni inoni kira usui oto ana mai prophet. Ana kira anai geloa oto munira mai ruruha aona muni haa-

anai qeloa oto munira mai ruruha aopa, muni haa-33 masiana; na muni taunainia, na muni nisuhia: na

kira anai rapusia na anai haamaesia oto: na oluna 34 na haudina neia anai sulutae lou. Na kira qake aani manatainia na holoholo ana na moola inihou; na na haiwala inihou e mumuni oto maanira, na kira

qake aani liosaea na moola kira unuunui keu.

35 Na na taulana e urini, uri maholo e duduhia i Jeriko, naite ulu e naku oto i kekena tala ea sukasuka 36 tooha: na e ronoa na mai ruruha huna ea liu ilehuna,

37 oto easi soi haria uri na ola taha kira a taui. Oto

38 kira asi unua uri a Jesus laa ni Nasaret ea liu. Oto easi soisoi peina e tauri, Jesus, Kalena David, o ama-

39 siau. Na alaile e nao e ereana, uri muni e noto oto :
na ta e uloulo aailaa maania holai nao, uri, Kalena

40 David, o amasiau. Oto a Jesus e ura, easi haatolaira muni kire tolea wai siena: na maholo e karainia oto

41 wau, easi soi heria uri, Na ola taha na saemu ana muni nee ta oto munio? Oto ineia uri, Lord, uri

42 muni nee liolio oto. Oto a Jesus easi tauri munia, O liolio oto lou: na hiwalaimolina ioe e haaurio oto.

43 Na e tolenani lio oto lou, na e luluisulia oto, ea soi haamanikulua God: na ahutana mai hanua huna, maholo kira loosia urina, kira asi haasaedienaa God.

19 Na e sili wei Jeriko na ea laelae tapausu ana. 2 Na lio kau, naeta laa kira saea satana uri a Sakeus; ineia na naohana laa totola tooha, na e

3 toorana. Na e tautau mune loosia Jesus uri ineia 4 atei; na ta e qake loosia oto, ana ineia e poru. Oto

4 atei; na ta e qake loosia oto, ana ineia e poru. Oto e huru wei nao, na e hane wau ilenina na ai na sukamor muni esi loosia: ana ineia anai liu wei lehuna.

5 Na a Jesus e hula ilehuna easi uwa alena, easi tauri munia, Sakeus, o siho mai laulau; ana na holoholo 6 oto inau muni nee io siiri i nima ioe. Oto easi siho

7 oto laulau, na e tola konia maia na sae dienana. Na maholo kira loosia, kira asi meni uqauqasia, kira tauri, E lai siena na laa e orahaa muni e nau meia.

8 Na a Sakeus e ura e tauri, Lio kau, Lord, na apani 181 lehu ana na tootoolaku naa niiniia nada alaile e qake too ola; na uri ana nau soi tooha kau ani kaena ana 9 naile, naa si haapuoi haahai oto. Na a Jesus e tauri, Siiri na maurina e arapuu oto ana nima inihou, ana

10 isulia ineia lou na kalena Abraham. Ana na Kale ni inoni e lae mai mune haitalea na mune haauria na masiola e aia kau.

11 Na maholo kira a roronoa na moola inihou, easi sapeia lou e hai unua lou na alahuuna, ana e karainia oto i Jerusalem na ana kira unua uri na alahana a

12 God eanai haatai laulau oto. Talaaehana urina easi tauri, Naite laa e alaha e lae ana na hanua haatau, muni e helesia na alahana nana, muni esi alihoi lou

13 weu. Oto e haraia mai siena na awala ni hairaretai ineia, e niia na awala ni pound munira, easi tauri munira, Amu daumei keu, lae hulaana naa hula lou

14 mei. Oto alai auhenua ineia e tau nora upu munia, na kira usunainia alai haatola isulia, maia na haiwala uri, Melu lalawasia a laa nihou uri mane e alaha oto

15 parasiami. Oto na taulana e urini, uri maholo e hula lou mei ana e helesia oto na alahana, ne easi unua kire haraia mai alai hairaretai siena, e niia mai toohaa kau munira, muni e manatainia na moola kira

16 tarii oto ani deumana ikira. Oto a laa naohada e lae mai honosia, maia na haiwala uri, Lord, na pound ioe

17 e ta na awala ni ola lou hahia. Oto e tauri munia, So e diena laani, hairaretai diena: ana kira loosio uri o kenetainia na moola e qake huna, ne o anaisi

18 alaha parasia na awala ni poona. Oto ruana naile e lae mai, maia na haiwala uri, Na pound ioe, Lord, 19 e ta na lima ile lou hahia. Oto e tauri munia, Ioe

20 lou o anai alaha hahia na lima poona. Na naite laa e lae mai, maia na haiwala uri, Lord, lio kau, na pound ioe nihou, nau konia nau ahuia kau ana na

21 masi sala: ana nau maunio oto, ana na manatamu e lai papau: oa susuluii na moola o qake aani noinoii, na oa siosio konia na moola o qake aani

22 hasii. Oto easi taurini munia, Na anai iio oto ana na wawamu ine, a hairaretai tataala ioe ni. O manatainiau uri na manataku e lai papau, naa susuluii

na moola nau qake aani noinoii, na naa siosiokonia 23 na moola nau qake aani hasii; talaaehana ine e ua o qake niia na masi tooha inau munira alaile i nima ni tooha, uri muni nee hula lou mei, ne nee si soi sulia na masi tooha inau meia lou na masiola kira

24 taria lou hahia? Na e unua munia na maile e ura karainia uri, Amu ta kau na pound ine maania, amu niia oto wau munia laani na awala ni pound oto ana.

25 Na kira asi tauri munia, Lord, na awala ni pound oto 26 ana. Inau naa unua muniamu, uri taataana naile

e karu oto nana, ne kira anai sapeia lou munia; na ta naile e qake karu ua nana, ne kira anai ta oto 27 na masiolani e karuana kau. Na ta alai maeloona

27 na masiolani e karuana kau. Na ta alai maeloona muniau ni, kira lalawasiau uri mane nee alaha parasira, amu tolera kau mei, amu saunira mai i naoku ilehu.

28 Oto e walaa mano urina, easi naonao oto wau, ea laelae oto wau i Jerusalem.

29 Na na taulana e urini, uri maholo e karainia i Bethphage na i Bethania, horana oto i houliwo i Olivet, easi usunainia oto wau na roile hikena alai qaaronoisuli

30 ineia, e tauri, Moro lae kau wei poona horamoroi; moro sili weu ana ne moro anaisi lio haaroia na kaleni ass kira qaroa: moro luhasia, moro tolea oto mai.

31 Na ana naile ea taumei soi hariomoro uri, E ua moro a luhasia? ne moro anaisi tauri, A Lord oto ea sare 32 tooana. Oto ro ileni kira haatolairarua kau urina

koro asi lae oto wau, koro asi lio haarola oto mala

33 e unua kau noone munirarua. Na maholo koro a luhasia na kaleni ass, ne alaile e tooana kau easi tauri munirarua, E ua moro a luhasia na kaleni ass

34 inihou? Oto ikoro uri, A Lord oto ea sare tooana. 35 Na koro asi tolea oto siena Jesus: na kira derea mai

tooni ikira i koluna kaleni ass, kira asi haanakusia 36 Jesus ilenina. Na maholo e laelae, ne kira asi holasia

37 mai tooni ikira honosia tala. Na e karaini oto na easi siho toli wau ana na houliwo i Olivet, oto alai qaarono-isuli na ruruha paina e talaai saesaediena maia na haasaedienalana God ana na haiwala paina hahia

38 ahutana mai anoa kira loosii : kira asi tauri, Dehidehia

oto a alaha ea lae oto mai ana satana Lord: dailama 39 wai salo, manikuluana wai leni. Na na mai halu Pharise hikena mai ruruha huna e tauri munia,

40 Haausuli, o ereana kau alai qaaronoisuli ioe. Oto e alamira e tauri, Naa hahuani unua oto muniamu, uri ana alaile nihou ea noto oto, ne mai heu anai mawa oto.

Na maholo e karaini oto, easi loosia na poona na 42 e narasia, e tauri, Muni o manatainia oto ana na haudina ioe, ioe, noone, na moola e haidadana ana na dailama! na oto nihou kira mumunia oto maania

43 na maamu. Ana mai haudina anai siho hahio, maholo mai maeloona munio eanai elia na para parasio, na eanai kalio oto, na eanai tau kalikalio mano-

44 mano oto, na eanai papatainio iano, na alai kalemu lou i matolamu: na kira sie toliasia i matolamu na hau mune samanai ilenina na hau; ana o gake manatainia oto na haudina kira a maatolio ana.

Na e sili wai laona na lolata maea, oto e talaai 45 46 paipaira alaile e haahaaholi, e tauri munira, Kira usua. oto kau uri, Nima inau na nima ni arenaina: na amu taua oto mune noi hahale ikira alai horo peli.

Na e haahaausuli isuli haudina ana lolata maea. Na alai naohana priest na alai haausuli na mai naohana inoni ana \tilde{m} ai hanua e lapasia na saunilana:

48 na kira qake aani lio haaroia na masiola kira anai ta: ana ahutana mai hanua e mani tapolia walana,

kira a qaaqaaronoisulia.

Na na taulana e urini, uri maholo e haahaausulira mai hanua ana naite haudina ana mai haudina ine i lolata maea, na e talohainia na tataloha diena, ne alai naohana priest na alai haausuli maira mai 2 ratoni mane e odoia; na kira unua kira asi tauri munia, O unua kau muniemi: Ana na nanamana uritaha oa tautaui na moola inihou ni? Wa atei 3 e ta na nanamana inihou munio? Oto e alamira easi tauri, Inau noone lou na anai soi haria na tai masiola 4 amiu; na iamu amu anai unua oto muniau: Na lotomaea a John, e keikei ileni, wa e keikei ana mai 5 inoni ohia? Oto kira asi meni walaa maraada, kira

tauri, Ana kaelu a taumei unua uri, E keikei ileni; neia anaisi unua munikaelu uri, E ua kau amu qake

6 hiwalaimoli ana? Na ta uri ana kaelu a taumei unua uri, E keikei ana mai inoni: ne ahutana mai hanua anai mani saunikaelu oto ani heu, ana kira a adomai 7 mousia oto ana John uri ineia na prophet. Oto kira

asi alamia, uri kira qake aani manatainia oto uri 8 e keikei hei. Oto a Jesus easi tauri munira, Inau lou nau sie aani unua muniamu uri ana na nanamana

uritaha naa tautaui na moola inihouni.

9 Na e talaai unua na alahuuna inihou munira mai hanua uri: Naite inoni e hasia na lalo ni vine, na e maaia kau munira alai deudeuma, na easi lae oto ana

10 na hanua mai haudina oto huna. Na ana halisi ni vine e usunainia oto naite hairaretai, uri muni kire niia munia ana mai huahuani ola ana lalo ni vine oto alai deudeuma ine e winiwinia, kira asi usu asi

11 qalaqala ana. Oto e usunainia naite hairaretai aopa lou: na ineieni kira winiwinia lou, meia kira taunai-

.12 nia oto, kira asi usu asi qalaqala ana. Na e usunainia oluna naile: oto kira haamaria, kira asi derea

13 wai sinaha. Oto a aunana lalo ni vine e unua uri, Na anai ua oto? Na anai usunainia kaleku laa ni

14 mane inau: kira anai adomai hiahia ana ohia. Na ta alai deudeuma e loosia, kira asi meni walaa maraada uri, A oliolita oto nihou; ikaelu keu, kaelu e haamaesia oto, muni kaelu e hele hu ana hanua ineia

15 nakaelu. Oto kira asi derea oto i koluna para ana lalo ni vine, kira asi haamaesia oto. Ne a aunana

16 lalo ni vine eanai uara oto? Eanai lae oto mai i suuhei manora oto alai deudeuma ine, na eanai maaia oto na lalo ni vine munira alaile aopa. Na kira

17 ronoa oto, kira asi tauri, E sie urina oto. Na ta e toomaira e tauri, Na ola taha nihou kira usua oto uri,

Hau alai tautau nima e lalawasia kau,

Tai ineia oto nihou kira taua oto mune noi naohana

hau ani susuna pani?

18 Taana naile ea taumei usu tooana hau ni ne anai malelete oto; na ana ea taumei usu ilenina naile ne eanai hita tatanainia oto mala mai uuni mado.

Oto alai haausuli na alai naohana priest e tautau ni noia nimanimada hahia ana tai maholo ni satoni; na kira maunia mai hanua: ana kira losaea oto uri e

20 unua na alahuuna inihou raranada. Oto kira haamaesia, maia kira usunainia na maile muni toli loosia, muni kira tau haakae ana uri kira odotai, uri muni kire hele ana walana, munia na qelolana oto munia

21 na iina na na nanamana a governor. Na kira soi haria, kira tauri, Haausuli, ami manatainio oto uri oa walawalaa na oa haahaausuli odoodo, na o qake aani lio hilisia na inoni, na uri oa haahaausuli ana 22 tala a God ani walaimalina E haidadana oto

22 tala a God ani walaimolina: E haidadana oto ana mai haatolana muni kaelu e wili tooha munia

23 Kaisar wa qaike? Na ta e liosaea na kaena ikira, 24 easi tauri munira, Amu haatainia kau eku na penny. Nununa atei keu inihou na usuusu ana atei ne ilenina?

25 Oto kira asi tauri munia, Ana Kaisar e ua. Oto easi tauri munira, Ne talaaehana ine amu haapuosia munia Kaisar na moola a Kaisar, na munia God na moola a

26 God. Na kira qake aani hele ana haiwala ine i naona mai ruruha huna: oto kira asi panarainia mola na alamina ana, kira asi hauni noto oto tarau.

Oto mai halu Saduke e lae mai isiena, alaileni ea unuunua uri na sulutaena qaike; na kira asi soi heria
uri, Haausuli, nea Moses e usua munikia, uri aulana

naile ea taumei mae oto, na e too hua, na oto e qake too kale, ne aulana mune tolea naona, na muni e 29 haahutaa oto na elekale munia aulana ni. Ne amelu

urina e hiu haiulana oto: na a naohana laa e tola 30 hua oto e mae, na e qake too kale; na na ruana lou

31 urina; na na oluna e hai tolea lou; na na hiu mane ni kira qake aani haahutaa na elekale, na kira mae 32 oto. Oto a hueni easi mae oto i purida manomano.

33 Hoe ana na sulutaena atei keu hikeda anai tooana oto? ana kiraelu e hiu mane ni kira mani tolea kau.

34 Oto a Jesus easi tauri munira, Alai kale ni walumalau 35 nihou kira a tootoo hua, na kira a tootoo poro; na ta alaile kira adomainira uri kira malisina na hulana wau ana na walumalau ine, na ana na sulutaena maania alaile e mae oto, kira sie tootoo hua wa kira e tootoo 189

- 36 poro lou: ana kira sie aani mae oto lou: ana kira ĥaidadana oto ana alai angel; na kira noi oto mai kalena God, ana kira noi oto mai kaleni sulutaena.
- 37 Na ana kira a taea lou alaile e mae oto, nea Moses e unu tahanainia, ana na holoholo ana na Ai, ana e saea Lord uri God a Abraham, na God a Isaak, na

38 God a Jakob. Na ineia oto e gake God ikira alaile e mae, na ta ikira alaile oto e mauri ua; ana ahutana

39 mai hanua ea mani meuri talea. Na na mai halu haausuli e alamia, kira tauri, Haausuli. o walaa too 40 oto ni. Ana kira qake adomai mousia oto mune soi

haria lou oto oo.

Na e tauri munira, Kira a unua uritaha ana a 42 Christ uri ineia kalena David? Ana a David noone e walaa ana book Psalm e tauri.

> A Lord e walaa munia Lord inau, uri, O naku oto i qaloqaloku,

- Hulaana na anaisi noia oto mai maeloona ioe muni 43 na ururita talana aaemu?
- 44 Hoe a David oto ea saesaea ana a kalena, ne ea noi kalena lou uritaha?
- Oto ahutana mai hanua e mani ronoa na easi tauri 46 munira alai qaaronoisuli ineia, Amu kenetainiamu maanira mai haausuli, alaile ni ea sasare waiwailiu eni tooni tewa, na ea haihunia na haasaedienalada laona mai heraniusina, na mai lehu ni neneku wei
- 47 nao ana mai nima ni ruru; alaile ni ea nau asia mai nima alai nao, na ea arenai tewatewa ani kaena mola: alaile inihou na iina anai hita tataalasira oto lintaha.
- Oto e lio alealena easi loosia mai hanua e tootoo ola kira aa tooha ani niina laona lehu ni niinii
- 2 tooha. Na e loosia naite masi nao e qake aani too 3 ola ea aa wai lehuna ana ro kele kawe poru. Oto e tauri, E walaimoli naa unua muniamu uri, Masi nao inihou e qake aani too ola, na e aa liutahaada mano-
- 4 mano: ana ikira inihou kira aa dolalia mai niina na toolada e huna: na ta ineia nihou e aa manoa taataana na ola ea maumauri ana na toolana oto qake haidadana.

Digitized by Google

5 Na oto maholo na maile e unua na nima maea, uri kira haalaunia ani heu didienaa na ana mai niina, oto

6 easi tauri, Ana na moola inihou amu a talei loosii nihou, ne na haudina anai siho oto, na kira sie toliasia na hau ilehu muni e samanai ilenina na

7 hau, na kira anai oho asii manomano. Oto kira asi soi haria uri, Haausuli, maholo uritaha ni na

asi soi haria uri, Haausuli, maholo uritaha ni na moola nihou anai too oto ana? Na na taha ni na 8 haara uri na moola nihou anaisi ele too oto? Na

easi tauri, Amu lio talamiu oto mane kira haatakalo iamu: ana na maile huna anai lae mai ana sataku, maia na haiwala uri, Inau oto; na lou, Na maholo ni 9 haudina e siho oto: amu sie laelae oto isulira. Na maholo amu a ronce mai mae na mai hairolana amu

maholo amu a ronoa mai mae na mai haipolana, amu sie popopolou: ana na moola inihou anai holai too oto na esie aani molahii; na ta na haamanolana qaike ua.

10 Mano urina easi tauri munira, Na ruruha anai taelai honosia naite ruruha, na na alahana honosia 11 naite alahana: na mai nunu peina anai nunu, na ana

mai halu hanua na hiolona oto na na liuna ni maelaa; na na moola ni meu isulii na na mai haara paina anai 12 siho kei ileni. Na ta i naona waluola inihou kira

12 sino kei ileni. Na ta i naona waluola inihou kira anai noia na nimanimada ihahomiu, na kira anai taunainiamu, ani qelolamiu oto wai nima ni ruru na wai nima ni hoo, maia na tolalamiu oto i naona mai 12 alahama ni hoo, maia na tolalamiu oto i naona mai

13 alaha na mai governor talaachana na sataku. Ne 14 anai noi oto na ola ni unu haatoo namiu. Talaachana

ine amu noia oto wai saemiu, uri amu sie adoado-15 mainia holai nao uri amu anai alamira uritaha: ana

inau na anai ta na wawa na na saenanauna muniamu, na ahutana mai maeloona muniamu kira sie ura

16 honosia oto wa kira e alamia oto oo. Na ta alai amamiu oto kira anai qeloamu, na alai ulamiu lou, na alai takihemiu, na alai malahumiu; na na maile

17 hikemiu kira anai haamaesira oto. Na ahutana mai hanua anai tau nora upu muniamu talaaehana na

18 sataku. Na na tai waraehu ni qeu i qeumiu sie aia

19 oto. Amu anai taria oto na maurihaamiu nemiu ani totorina susutoo iamu.

9 20 Na ta maholo amu a loosia na mae ea ala hahia 191 Jerusalem, ne maholo ni amu anai manatainia oto uri 21 na haamaanaolana e duduhia oto. Oto ana maholoni alaile i Judea muni kire tahi oto wai tolo, na alaile i matolana muni kire usutaha oto maania; na alaile-

22 ni wai lalo kira sie sili lou weu ilalona. Ana mai haudina ni dina ni suu olana, uri muni haatooa

23 waluola kira usui oto kau. Na ta amasilana oto alai keni e hia oto na alaile ea haahaasusu ana mai maholo urina! ana kira anai taunainia na hanua inihou oto e aopa, na na saewasuna anai saunia na

24 ruruha inihou. Na kira anai maesia na maana nahi, na ani tola mauri ada lou siena taana na mai ruruha : na mai ruruha aopa anai uri pulisia Jerusalem mune lai hula ana maholo kira anai haatooa oto na mai

25 maholo alai ruruha aopa. Na mai haara oto ana sato na ana warowaro na ana mai uuiheu; na mai iano ilehu kira anai taunainia mai ruruha, na saeda ea talei

26 puo oto ana na asi na na ahe ea kokohu; mai inoni ea manomano toli oto ani mauna, na ani totorilana waluola anai tola ana walumalau: ana na moola nanama wai

27 leni anai kulekule oto. Na oto ana maholoni kira anai loosia na Kale ni inoni ea lae mai ilenina masi uru maia na nanamana na na manikuluana oto paina.

28 Na maholo waluola inihou ea talaai too oto, ne amu anaisi lio alealena, na amu anaisi uwa alena ana qaumiu; ana na tapa olisilamiu ea duduhia oto mai.

29 Na e unua na alahuuna munira uri, Amu loosia na 30 fig na taataana na mai ei : maholo kira a ura oto, ne amu anaisi loosia oto na amu anaisi manatainia

31 maraamiu uri oku ea karaini oto. Alihana lou iamu ni, maholo amu a loosia waluola inihou ea too oto, ne amu anaisi manatainia uri na alahana a God e karaini

32 oto. Walaimoli naa unua muniamu uri, Na qauna inihou sie aani suu oto lai hulaana waluola anai too

33 manomano oto. Ileni na iano anai suu oto: na walaku oto sie aani suu oto.

Na taa amu lio talamiu oto, mane ta na na saemiu e hia ana nauna, na ana tonona paina, na ana na moola ni haapuosae ana mauriha hou, oto na haudina ine anaisi too laulau hahiamu e waruna oto na huna:

- ana eanai too oto urina hahira ahutana alaile ea ioio 36 ana ahutana walumalau. Na ta amu kakali sulia taana na maholo, maia na tola suuina, uri muni amu e aailaa ni tehi sapemawa maania waluola inihou eanai too oto, na ni ura honosia naona na Kale ni inoni.
- 37 Na ana mai haiatowa e haahaausuli ana lolata ni mane; easi isiisitaha oto wau ana mai hai seulehi muni maahuna ana na houliwo kira saea uri i Olivet.
- 38 Na ahutana mai hanua huna e haahuo oto wai lolata ni mane muni ronoa.
- Oto na houla ani bread lalemo e karaini oto, kira 2 saea uri na Rekelauni. Oto alai naohana priest na alai haausuli e tautau haitalea uri kira anai haamaesia uritaha; ana kira maunira mai hanua huna.
 - 3 Na a Satan e sili wai saena Judas kira saea ana 4 Iskariot, naite laa hikena na awala mana rua. Oto e lae wau, e ruru wala maira alai naohana priest na
 - 5 alai kaptain, uri muni e qeloa uritaha munira. Oto kira asi saesaediena, kira holosia na niilana tooha
 - 6 munia. Na e maesia oto, na e tautau haitalea na maholo diena muni e qeloa munira ahoa ana mai hanua huna.
 - 7 Oto na haudina ani bread lalemo e siho oto, na holoholo oto ikira muni unua na Rekelauni ana.
 - 8 Oto easi usunainia wau a Peter na a John, maia e tauri, More lae more talamainia na Rekelauni, muni
- 9 kaelu e nau. Oto koro asi tauri munia, O sare ta
- 10 muni mere lai talamai ihei? Oto easi tauri munirarua, Lio kau, maholo moro sili oto wai poona, naite mane ea anainia na dana eanai odoimoro, moro
- 11 luluisulia wai nime ni neia ea taumei sili ana. Na moro anaisi tauri munia aunana nima uri, A Haausuli ea tauri munio, Na duru ikira mai awataa ihei, muni emelu na mai qaaronoisuli inau melu e naua na
- 12 Rekelauni ana? Oto eanaisi haatainia muniomoro na saosaohana nima e paina kira holasia oto; ne
- 13 moro anai talamai oto wai lehuna. Oto koro asi lae wau, na koro asi lio tooana oto mala kira unua oto muni rarua: oto koro asi talamainia na rekelauni.

N

- 14 Na na maholo ni sato e too oto, na easi io iano 15 ikiraelu na alai haatola lou. Na easi tauri munira, Ani haihunilana munia nau haihunia oto na naulana na Rekelauni nihou meiamu maholo nau qake sape-
- 16 hiito ua: ana naa unua muniamu uri, Nau sie aani naua oto lai hulaana eanai too oto ana na alahana
- 17 a God. Oto e helesia na kaokao, na e walaa ni haasaediena mano, easi tauri, Amu heleana inihou,
- 18 amu haado iamu ana: ana naa unua muniamu uri, Keikei oto inihou naa sie aani tonohia lou na sulu ni vine lai hulaana na alahana a God anai siho oto
- 19 mai. Na e ta na hoi bread, na e walaa ni haasaediena mano, easi nisia, na easi haadora maia e tauri, Hasioku oto inihou kira toliasia oto talaaehana
- 20 iamu: amu tautau urina ni ani adomaina aku. Na na kaokao lou i purina na nauna, maia e tauri, Na kaokao inihou na haaluna haolu ana apuku kira a huia
- 21 oto talaaehana iamu. Na lio kau, na nimana a laani 22 ea geloau ne ilenina table oto maiau. Ana na Kale
- 22 ea qeloau ne ilemna table oto maiau. Ana na Kale ni inoni ea laelae oto mala kira hatonainia oto: na
- 23 taa amasilana oto a laani na qelolana ea lae ana! Oto kira asi talaai haihaitalea maraada uri atei hikeda anai taua oto na masiola ni.
- Na na haitohena e talaae ada uri atei hikeda kira ata anai unua uri e liutaha. Na e tauri munira, Mai alaha parasira mai ruruha aopa kira a alaha parasira: na kira a saesaea alaile e rato ada uri, Alaile ni
- 26 arikosi diena. Na iamu keu amu sie urina oto: na ta a laani e rato hikemiu, muni e noi oto mala naite saanau mola; na a laani e alaha muni e noi oto mala
- 27 na hairaretai mola. Ana atei keu e rato, a laani ea naku oto muni nau? wa a laani ea raretai? Ineia taha oto a laani ohia ea naku oto muni nau? na taa inau naa ioio i matolamiu mala na laa ea raretai.
- 28 Na iamu oto alaileni amu io tarau oto meiau ana 29 malaahonalaku; ne inau naa holosia oto na alahana
- 30 namiu, mala a Amaku e holosia lou nekua, uri muni amu e wau na e tono sulia table inau ana alahana inau; na iamu anai io oto ilenina mai lehu ni neneku
- 31 muni iira mai komu ni Israel awala mana rua. Simon, 194

Simon, lio kau, a Satan e haatohuamu, uri mune opa 32 amu waruna mai korn: na taa inau nau totola sui talamu, uri muni na hiwalaimolina ioe e suuri suu oto: na ioe maholo na saemu ea aliu, o haasusura 33 oto alai ulamu. Oto easi tauri munia, Lord, ana

kara anai haku oto tané nau taulei oto ni lae wai 34 laona na nima ni hoo na wai laona na maena. Na

84 laona na nima ni hoo na wai laona na maena. Na e tauri, Inau naa unua munio, Peter, uri na kua sie nara siiri lai hulaana oa taitei haaolu oto uri o qake aani manatainiau.

Na e unua munira uri, Maholo nau usunainiamu wau na amu qake tola mai ni haa, na amu qake tola mai lou, wa na shoe lou, uri na masiola e ore amiu wa

36 qake? Oto kira asi tauri, Qaike. Na e tauri munira, Na taa oto mola nihou, ile e manatainia na mai ni haa, muni e tolea oto, na na mai lou urina: na ile e qake manatainia na nahi, mune haaholinainia na

37 tooni ni eluhi ineia muni e holia oto naile. Ana inau naa unua muniamu, uri na masiola inihou kira qani usua oto ne anai too oto aku, na uri, Kira idumia oto maira alai orahaa: ana na moola horaku eanai

38 mano teetee oto. Oto ikiraelu uri, Lord, lio kau na ro nahi oto inihou. Na e tauri munira, Diena oto.

39 Oto e isitaha easi lae wau, isulia tolahana oto, talea na houliwo i Olivet; na alai qaaronoisuli e luluisulia 40 noone. Na e hula oto wai lehuna, easi tauri munira,

Amu arearenai mane amu lae laona na malaahona-41 lamiu. Na e lae kau wau maanira na lehu mala kira

a uia oto na hei heu; oto e pouruuru iano e arenai, e tauri, 42 Mamaa, ana na saemu e urina, o sulu asia na kaokao inihou maaniau: na ta mane e lae isulia saeku, na

43 ta isulia saemu oto. Na na angel e haatai ana kei

44 leni, ea haasusua. Na ana e rako aelaana saena oto e arenai aallaa maania holai nao : na na madarana ana

45 e noi urihana na apu e uduudu iano. Oto e sulutae maania na arenaina, easi lai hulaana alai qaaronoisuli, na e loosira kira maahu oto ani saehuna, na oto easi

46 tauri munira, E ua oto amu a maamaahu? sulutae, amu arenai, mane molu lae laona na malaahonalamiu.
195

Maholo e walawalaa ua, lio kau, na mai ruruha huna, na a laani kira saea uri a Judas, naile oto hikena na awala mana rua, ea naoda; na e duduhia 48 Jesus muni nonoia oto. Na ta a Jesus easi tauri munia, Judas, uri oa geloa oto na Kale ni inoni ana 49 nonoilana? Na alaile e kalikalia e loosia na moola anai too oto kau, ne kira asi tauri munia, Lord, uri 50 melu anai repu oto ani nahi? Oto naite ile hikeda e rapusia a hairaretai a naohana priest na e tapa 51 tekelainia alina i galogalo ana. Oto a Jesus e alamira e tauri, Amu lio maia kau na holoholo inihou. 52 e hele wau ana alinana e haauria oto. Na a Jesus e tauri munira mai naohana priest na mai kaptain keikei ana nima ni mane na munira mai ratonimane, kira isitaha kau mei munia, uri, Ni, amu silitaha kau mei mala uri munia na inoni horohoro peli mei 53 nahi na mata? Maholo nau talei neneneku oto maiamu isuli haudina ilaona lolata ni mane, na oto amu qake lalainia na nimamiu hahiau, na ta na maholo iamu oto inihou, na na nanamana ani rorodoa. Oto kira asi helesia, kira a tolea oto wai nima 54 a naohana priest. Na ta a Peter e luluisulia e 55 haatauria. Ña kira rurua oto na duna i matolana na lolata, oto a Peter e io iano noone i matoladaelu. 56 Na naite keni e loosia e io horana na raranana duna, na e toomaia oto easi tauri, A laa nihou noone maia. 57 Oto e taitei ana, e tauri, Keni hou, nau qake aani 58 manatainia. Oto e haawali kau na naite laa e loosia lou oto easi tauri, Ioe lou naite ile hikeda. Oto a 59 Peter e unua uri, Laani, inau gaike. Na na tai maholo ni sato e liu, na naite laa hikeda e usu ilenina, e tauri, Walaimoli a laa nihou noone lou meia: ana 60 ineia na laa ni Galilea. Na ta a Peter e tauri, Laa ni, nau qake manatainia na masiola ana na moola oa unueni. Na laulau maholo e walawalaa ua ne na kua easi nara oto. Na a Lord e lio keke easi 61 toomaia Peter. Na a Peter easi adomainia oto na walana Lord, ana e tauri munia, Maholo na kua e

qake nara ua isiiri o anai holai taitei haaolu aku.

196

62 Ôto e silitaha, easi nara uloulo.

63 Na alaileni e helesia Jesus, kira asi haamasi ana, 64 maia kira rapusia. Na kira ulua maana ani sala, kira asi soi heria, kira tauri, O walaa ni prophet

65 keu: atei laa e hidalio kau? Na na moola huna haiaopai kira qelu ilenina ani maia kira walaa

tataalasia.

66 Na e dani oto, ne na pulita alai ratonimane ana mai hunua huna e ruru oto, alai naohana priest 67 na alai haausuli noone; oto kira asi tolea oto wai nima ni ii ikira, maia kira tauri, Ana ioe oto a Christ, o unua oto muniami. Na taa e tauri munira, Ana naa taumei unua muniamu, ne amu sie aani hiwa-

68 laimoli oto: na ana naa soi hariamu, ne amu sie 69 hai ala lou. Na ta keikei oto ana maholo nihou

na Kale ni inoni eanai neku oto i qaloqalona na 70 nanamana a God. Oto kira asi hauni tauri, Ne ioe oto na Kalena God. Na easi tauri munira, Iamu

71 amu a unua oto ni uri inau oto. Qto kira asi tauri, Kaelu anai haitalea lou muniua na haiwala ni unu haatoo? ana kaelu hauni ronoa oto ana wawana.

Oto ahutana pulita ada e sulutae, kira asi tolea 2 oto honosia Pilate. Na kira talaai qelu ola ilenina, kira asi tauri, Melu lio haaroia oto a laa inihou ea wai tataala ana mai hanua iami, na ea ereada mane wilina munia Kaisar, maia ea unua 3 lou uri ineia a Christ na alaha. Oto a Pilate e soi

haria easi tauri, Ni, ioe taane na alaha parasira alai Judea? Oto e alamia e tauri, Ineia ta oto,

4 oa unua oto. Na a Pilate e unua munira mai naohana priest na munira mai ruruha huna easi tauri, Nau qake aani lio haaroia na masi roroana ana a laa

5 nihou. Na kira usu mautaa oto kira asi tauri, Ea talei kotahia saena mai hanua huna, ea haahaausuli ea waiwesia mai hanua i Judea, na keikei lou i Galilea

6 hula mai inihou. Na a Pilate e rono urina, ne easi 7 soisoira uri a laa nihou e keikei i Galilea. Na e manatainia oto uri neia e keikei ana na alahana a Herod, oto easi usunainia wau isiena Herod, ana ineia noone lou i Jerusalem ana mai haudina ine.

8 Na a Herod e loosia Jesus, easi saesaediena oto 197

waewae, ana e talei haihunia oto muni e loosia oto kei mei, ana e ronoa na houlana; na e io totoria 9 oto muni e loosia naite anoa neia anai ta. Oto e soi haria ana mai walaana huna; na taa e qake 10 aani alamia oto. Na alai naohana priest na alai 11 haausuli e ura, kira a qelu ola aailaa ilenina. Na a Herod na alai soldier ineia e mamainiana, kira a haamasiana, na kira tooni hahia ani tooni laulaunia,

12 kira asi usunainia lou weu isiena Pilate. Na a Herod na a Pilate e hai malahuna lou ana tai haudina ni : ana koro holai hai maeloona kau munirarua hailiu.

13 Na a Pilate e lokora mai naohana priest na mai 14 alaha na mai hanua huna lou, easi tauri munira. Amu tolea oto mai a laa nihou, mala uri naile ea wai tataala ana mai hanua huna: na lio kau, inau nau haitale winiwini ana i naomiu, na nau qake aani lio haaroia oto na masi roroana ana a laa nihou ana na moola amu a qelu ilenina ani: qake oto,

15 na nea Herod qake lou: ana neia e usunai alihoi ana isiekaelu; na lio kau, e qake aani ta na masiola 16 e haidadana ana na maena. Ne talaaehana urina

18 nee rapusia kau, nee luhasia oto. Na taa kira mani

tea tainalu oto, kira asi tauri, O taasia oto a laa 19 nihou, na o luhasia Barabas muniami: a laa ni kira qelusia laona na nima ni hoo hahia na haihorona

20 na na horona oto wai poona. Na a Pilate e hai walaa lou munira, e sare ta muni luhasia Jesus:

21 na ta kira asi arai kira tauri, Lupu talenasia ilenina 22 ailipou, lupu talenasia ilenina ailipou. Na oluna na haiwala munira uri, Ani taha, na masi orahas uritaha a laa nihou e ta? Inau nau qake aani lio haaroia na masiola ana e haidadana ana na maena: talaaehana ine nee rapusia kau nee luhasia oto.

23 Na ta kira asi usu hehesi ani walada e paina, kira haatohu ana muni lupu talenasia ilenina ailipou

24 Na walada easi too oo. Na a Pilate easi unu tahanainia uri muni kira ta oto na masiola ni kira haatohua kau.

25 Oto e luhasia a laani kira qelusia kau ilaona nima ni hoo hahia na haihorona na na horona, ile kira 198 haatohua kau; na ta e qeloa Jesus oto isulia saeda e haihunia urina.

- 26 Oto kira asi tolea oto wau, kira asi helesia Simon na laa ni Kurene, ea alihoi oto mai keikei i lalo, na kira asi noia na ailipou ineia ilenina, muni e anainia isulia Jesus.
- Na na pulita paina ana mai hanua huna e luluisulia, na ana alai keni lou kira a kumu i manomanoda maia
- 28 kira takotakosia. Na ta a Jesus e lio keke talera easi tauri, Alai keni alai kaleni Jerusalem, amu sie takotakosiau, na ta amu takotakosiamu na alai kale-
- 29 miu. Ana lio kau, mai haudina anai siho oto mai, na kira anaisi taurini eni, uri, Dehidehira alai amara na na mai ia e qake aani haahuta, na mai susu
- 30 kira qake aani susu eni. Oto ana maholoni kira anaisi talaaeni walaa uri munia mai houliwo uri,
- 31 Amu anomiemi, na munia mai torokoua uri, Amu ruru kore hahiami. Ana uri kira anai taurinani ana na ai maumauria, ne kira anaisi tauritaha ana na ai e mae?
- 32 Na na ro mane lou, ro ola ni arikosi tataala, kira tolerarua hairuru meia mune saunirarua lou meia.
- 33 Na kira hula oto ana lehuni, kira saea uri, Qauli inoni, kira asi lupu talenasia ilehuna ilenina ailipou, na na ro maneni lou ro ola ni arikosi tataala, naile
- 34 i qaloqalona na ruana i maumaulina. Oto a Jesus easi tauri, Mamaa, o sae asia na ola nihou munira, ana kira qake aani manatainia na masiola kira a ta. Na kira haadora ana mai tooni ineia. kira a
- 35 ilala munii. Na mai hanua huna e uraura kira a tootoomaia. Na mai alaha lou e ere mamaini ana, kira tauri keu, E haauria alaile aopa; muni e haauria oto maraana, ana ineia ohia nihou a Christ nana God,
- 36 laa kira lio hilisia oto. Na mai soldier lou e haamasiana, kira laelae oto mai isulia kira a niia na vinegar
- siana, kira laelae oto mai isulia kira a niia na vinegar 37 munia, maia kira tauri, Kau ana ioe oto na Alaha
- 38 parasira alai Judea, o haaurio oto. Na na usuusu oto ihahona uri, A alaha parasira alai Judea kai nihou.
- 39 Na naite laa hikena ro maneni ro ola ni arikosi 199

talaala kira arororarua kau meia e walaa taewau ana, 40 e tauri, Ni ioe oto a Christ wa qaike? o haaurikaelu otoni. Na ta a laa damana e alamia e ereana easi tauri, Uri o qake maunia God, ana kira iio noone lou

41 meia? Na kira suuola mala e odo munikara; ana kara hele oto mala e haidadana ana mai arikosina ikarai: na ta a laa nihou e qake aani tau aelana na

42 masiola. Na easi tauri, Jesus, o adomainiau maholo

48 oa lae oto mai ana alahana ioe. Oto easi tauri munia, Walaimoli naa unua munio uri, Isiiri kara anai naku oto i Paradise.

44 Na oto mala onona na maholo ni sato, na masi rorodoa e dau hahia ahutana na hanua lai hulaana

45 siwana na maholo ni sato, na na raranana sato e qake raa tautaha oto: na na masi sala kira lohea parasia

46 na nima ni mane e waahita oto i denuma. Na nea Jesus e soi ana na haiwala paina, oto easi tauri, Mamaa, naa noia na manoku oto wau ilaona nimamu: na e walaa oto urina, easi toliasia na manomanona.

47 Na a mane kenturion ine e loosia na moola kira taui oto, ne e soi haamanikulua God, easi tauri, Walaimoli

48 a laa nihou na mane odotai. Na ahutana mai hanua huna e rururu oto muni loosia na masiola inihou, maholo kira loosia na moola kira taui oto, kira asi

49 alihoi oto wau maia kira kumu i manomanoda. Na ahutana alai inoni ineia, na alai keni e luluisuli oto maia keikei i Galilea, kira ura haatau, ani loosilana na moola inihou.

50 Na lio kau na laa satana a Joseph, naite ile ana na 51 pulita ni ii, na mane diena na e odotai, (ineia nihou e qake aani maesia na adomaina na na arikosina ikira) ineia na laa ni Arimathea, naite poona ikira alai Judea,

52 na e io totoria na alahana a God: neia a laa nihou e lae isiena Pilate, na e haatohua na raena Jesus ana.

53 Na e ohosia oto, easi uloa ana masi sala rerea, oto e lae wai noia laona na kiliqeu kira didia oto ana hau,

54 naile e qake eno ua ana. Na na haudinani dina ni talamaina, na na haudina ni sabbath e karainia oto.

55 Na alai keni e mani hakunia kau keikei i Galilea kira a luluisuli noone, na kira loosia na kiliqeu, na ana 200 56 kira aoria na raena uritaha. Na kira alihoi oto wau, kira tau konia na moola wasuwasu na na rumu ni suu.

Na kira haamamalo oto ana haudina ni sabbath isulia na haatolana. Na ana etana na haudina ani week, oto mola i mahuohuo, kira a lae oto mai isiena na kiliqeu, kira a tolea oto na moola wasuwasu 2 kira tau konii oto. Na kira loosia na hau kira qelusia 3 oto maania na kiliqeu. Na kira sili oto wau, na kira 4 qake lio haaroia na raena a Lord Jesus. Oto na taulana e urini, uri maholo kira talei puo ani, ne na ro 5 mane e ura karainira ani tooni renaa: na ana kira mau na kira lio toli iano, oto koro asi tauri munira, E ua oto amu a tau haitalea laa e mauri isiena alaile e mae? 6 Neia e aia ilehu, e sulutae oto: amu adomainia kau 7 ana e walaa muniamu maholo ineia wa i Galilea, ana e unua uri na holoholo na Kale ni inoni muni kira qeloa oto ilaona nimada alai orahaa, na muni kire lupu talenasia ilenina ailipou, na muni e sulutae oto lou ana 8 oluna na dina. Oto kira asi adomainia oto na walana, '9 na kira alihoi oto wau maania na kiliqeu, maia kira unu tahanainia waluola inihou munira awala mana eta, na 10 munira ahutana alaile aopa lou. A Mary ni Magdala oto nihou, na a Joana, na a Mary nikena James: na alai keni aopa maira e unua na moola nihou munira 11 alai haatola. Na kira ronoa mai haiwala inihou mala uri na onionina mola; na kira qake aani hiwalaimoli 12 ada. Na ta a Peter e sulutae, na e huru oto isiena na kiliqeu; oto e urutou iano easi aonai wau ilalona, na e loosia mai mesi salani oto haliite maraani; oto e alihoi oto i siedaelu, easi panarainia oto na moola

Na lio kau, na ro ile hikeda e laelae ana haudina ni talea na poona satana i Emaus, e haatauria Jerusalem
 na hiu mile maia na apa. Na koro hauni wala maraadarua ana taana na ola inihou kira tautau oto.

kira taui oto.

15 Na na taulana e urini, uri maholo koro mani walaa oto maia na haihaisoina, nea Jesus oto e duduhirarua,

16 na e hakunirarua oto. Na kira hele hahia na 17 maadarua mane koro manatainia. Na e tauri munirarua, Na mai walaana uritaha nihou moro a 201

tapa haiolosi laelae ani? Oto koro ura noto oto, na 18 maadarua e alaala ninita. Na naite laa adarua satana Kleopas e alamia e tauri munia. Ohia tai ioe maraamu oa io ni awataa i Jerusalem, na o qake manatainia na moola e too oto ilehuna ana mai 19 haudina inihou? Oto e tauri munia, Na moola taha inihou? Oto koro munia uri, Na moola e ua ana a Jesus laa ni Nasarat, na prophet noone e nanama ani taulana na ani walaana i naona God. na i naona 20 ahutana mai hanua huna: na ana alai naohana priest na alai alaha iami e qeloa oto muni kire ii mae ana, 21 na kira lupu talenasia oto ilenina ailipou. Na iami ami io totoria oto muni neia nihou laa ni tapa olisia Israel. O siua na na holoholo lou inihou, oluna na haudina kai nihou i purina kira taua na moola inihou. 22 Na lou na maite keni amelu e haasireiniami, kira 23 haahuo oto i kiliqeu; na kira qake aani lio haaroia na raena, kira asi alihoi oto wau maia kira unua uri kira loosia alai angel e haatai oto munira, ani unulana oto 24 uri e mauri. Na na mai haluile ana alaile iemi e lae isiena na kiliqeu, na kira loosia oto mala alai keni e 25 unueni: na ta ineia kira qake aani loosia. Na e tauri munirarua, Alai qeu, saemoro e hia oto ani hiwalai-26 molilana ahutana na moola mai prophet e unui! Uri e gake holoholo a Christ muni e sapehiito urina, na 27 muni e sili oto wau ilaona na manikuluhaana? Na e talaae ana Moses na ana ahutana mai prophet, easi unu tahanainii munirarua laona taana na mai usuusu 28 na moola kira unui raranana. Oto kiraelu duduhia oto na poona kiraelu a laelae ana: na ineia e tautau 29 mune lae tarau. Oto koro asi tau rarahia, koro tauri, Kaelu e io kau; ana e apai sato oto na e saulehi oto. 30 Oto e sili wau mune io mairarua. Na na taulana e urini, uri maholo e io iano muni nau maira, e ta na hoi bread, na e walaa haasaedienaa, easi nisia, easi Na na maadarui e tolenani lio taha oto. na koro manatainia oto; na e ahutata oto maania 32 maadarui. Oto koro asi hauni walaa uri, Ne saekarai e qake madoro kau, maholo e walaa munikarai isulia tala, maholo e tahania kau mai usuusu munikarai? 202

33 Oto koro asi sulutae ana tai maholo ni satoni, koro alihoi oto wai Jerusalem, na koro lio haaroia alai awala mana eta e loko oto, na alaile lou e hakunira

34 kau, kira a walaa uri, A Lord e sulutae oto walaimoli,

35 na e haatai oto munia Simon. Na koro unu tahanainia na moola kira taui oto kau isulia tala, na ana koro lio saea uritaha ana nisilana na masi bread.

36 Na maholo kira walawalaa ua urina, ineia oto e ura i matolada, na e tauri munira, Muni e dailama oto 37 muniamu. Na ta kira asoso oto na saeda e puo oto

ani mauna, na kira unua uri kira a loosia na akalo.

38 Na e tauri munira, E ua ni saemiu ea talei ikulei oto? na ana na taha na mai adomaina ea taetaelai i saemiu?

39 Amu loosia kau na nimeku na na aaeku uri inau oto: amu hele aku, na amu lio kau namiu; ana na akalo e qake hasio na e qake susuli ana mala amu a loosii

40 aku. Na e walaa mano urina, easi haatainia ada na 41 nimana na na aaena. Na maholo kira a adomai

41 nimana na na saena. Na maholo kira a adomai ruarua ana isulia na saedienana na ana kira panarainia ua, oto easi tauri munira, Amu manatainia na masiola 42 ni na ilehu? Oto kira asi niia na masi ia munia kira

42 ni na ilehu? Oto kira asi niia na masi ia munia kira 43 susunia. Oto e karuana easi nau oto i maada:

44 Na e tauri munira, Mai walaku inihou nau unui oto kau muniamu, maholo nau io ua maiamu, uri kira

kau muniamu, maholo nau io ua maiamu, uri kira anai meni haatooa oto waluteni ola kira usui kau raranaku ana mai haatolana a Moses, na ana mai 45 prophet, na ana mai psalm. Oto e tahania saeda

46 muni kire lio saea na mai usuusu; na easi tauri munira, Kira usua oto kau urini, uri a Christ eanai sapehiito, na eanai sulutae lou ana oluna na dina

47 maanira alaile e mae oto; na muni kire laalani wala ana na adomai olina na ani saeasilana na mai orahaa ana satana munia taana na komu ni inoni, talaae oto

48 i Jerusalem. Iamu oto alaile ni unu haatooa na

49 moola inihou. Na lio kau, naa usunainia ihahomiu na ponina a Amaku; na ta amu io haawali mai i poona, hulaana kira anai tooni hahiamu ani nanamana kei leni.

50 Na e tolera hula oto wau horana i Bethany: oto e 51 susuainia na nimana easi haadienara. Na na taulana 203

LUKE

e urini, uri maholo e haadienara ua, easi lae oto wau 52 maanira, na kira suluia oto ileni. Na kira pouruuru oto hahia, kira asi alihoi lou wau i Jerusalem maia 53 saeda e rukeruke oto waewae: na kira io onioni oto i nima ni mane, maia na haasaedienalana God.

TATALOHA DIENA

MALA

A JOHN E TALOHAINIA

Ana na talaachana na Haiwala, na na Haiwala ine 2 isiena God, na na Haiwala ine ineia God. Ineia

3 nihou ana na talaachana isiena God. Kira haaholaa taataana na moola ana; na taataana na ola haahola 4 e qake aani ahoa ana maholo kira haaholaa. Na maurina oto ana; na na maurina ine e noi dani 5 munira na mai inoni. Na na dani ine e raa ilaona a rorodoa, na na rorodoa ine e qake aailaa liutaha ana. 6 Naite mane e lae mai, a God e usunainia mai, na 7 satana a John. Ineia nihou e lae mai mune unu haatoo, mune unu haatoo ana na dani ine, muni kire 8 hauni hiwalaimoli oto isulia. Ineia nihou e qake dani ine, na ta e lae mai mune unu haatoo ana dani. 9 Na hahuana dani taane, ileni oto ea raania taana na 10 inoni ea laelae mai laona walumalau. Ineia nihou e io oto laona walumalau, na na walumalau e talaae 11 ana, na na walumalau e qake aani manatainia. Neia e lae mai talea na moola ineia, na alaile ineia e qake 12 tola konia oto. Na ta alaile e tola konia kau, neia asi nanamainiraelu kire noia oto alai kalena God, alaile 13 otoni ea hiwalaimoli ana satana: kira qake huta ani epu, wa ani haihunina ni hesio, wa ani haihunina na 14 mai inoni, na ta kira huta ana God. Na na Haiwala 205

Digitized by Google

e noi hesio, na e ioio isieka (na ami toomaia taane na manikuluhana, masi manikuluana mala oto ana Kalena Mamaa na tai kale mou), e honu eni niina na

15 ani walaimolina. A John e unu haatoo ana, e soi peina easi tauri, Ineia oto inihou nau walaa raranana kau uri. Naile e haipuriku kau ne e ta oto mune

16 naoku oto: ana e naoku kau oto kei mai. Ana kia hauni hele oto ana na moola neia e honu eni, na na

17 niina tapa olitana na niina. Ana kira niia oto mai haatolana ana a Moses; na niina na na walaimolina

18 e talaae oto ana a Jesus Christ. E qake ile oto mune loosia God keikei oto mai; na Kale oto tai Kale mou, ile ea io oto i sarona Mama, ineia oto e houleinia mai.

19 Na nea John e walaa haatoo uri, maholo mai Judea e usunainia alai priest na alai Levi isiena keikei i

20 Jerusalem muni soi haria uri, Ioe atei? Oto e walaa odoodo e qake aani kae; na e walaa odoodo uri, Inau

21 gake a Christ. Oto kira asi soi heria uri, Na taha kau? Ioe ohia a Elija? Oto easi tauri, Inau qake. Ioe ohia a prophet ine? Oto e alamira uri, Qake. 22 Talaachana ine kira asi tauri munia, Ioe atei? muni

ami e alamira alaile e usunainiami mei. O a unuo

23 uritaha muniami? Oto ineia asi tauri, Inau oto walana naile ea walawalaa paina laona hanua saasala uri, Amu haaodoa na tala a Lord, mala kau a Isaia na pro-

24 phet e unua. Na alai haatola ine e keikei ana alai 25 Pharise. Oto kira asi soi haria kira tauri, E ua oto oa

talei loloto maea, na o qake a Christ, wa a Elija, wa a 26 prophet ine? A John e alamira easi tauri, Inau naa loloto maea ani wei mola: naile oto ea ura i matolamiu

27 na amu qake manatainia, ineia otoni ile ea haipuriku, na nau gake malisina na luhasilana na walo e hoo

28 hahia shoe ineia ana. Na taulani na moola inihou i Bethabara ana apani Jordan poo wau, a John e lolotomaea kau wai lehuna.

Oto haudina i hahona easi loosia Jesus ea lae mai 29isiena, easi tauri, Lio kau, a Lamb a God, ile ea sulu 30 asia na roroana na walumalau! Ineia kau inihou

nau walaa raranana uri, Naile ea haipuriku ne e ta 31 mune naoku oto: ana e naoku kau oto kei mai. Na 2

206

inau nau qake aani manatainia oto; na ta muni kira haatainia oto munira alai Israel, ne talaaehana oto na 32 masiola ni nau lae mai naa lolotomaea ani wei. Na nea John e walaa haatoo e tauri, Nau loosia oto a Hiona e siho mai kei ileni mala oto na taqataqaruru;

33 na e oa oto ilenina. Na inau nau qake aani manatainia oto: na ta ile e usunainiau mei muni lolotomaea ani wei, ineia asi tauri oto muniau, Ileni oa loosia Hiona ea siho oto ilenina, na ea oa oto ilenina, ineia 34 oto ile ea lolotomaea ana Hiona Maea. Na nau

loosia oto, na nau walaa haatoo oto ana uri ineia nihou a Kalena God.

Oto haudina lou i hahona a John e ura, ikiraelu na 35 36 na ro ile hikena mai qaaronoisuli ineia; na e toomaia Jesus ana e laelae, na easi tauri, Lio kau, a Lamb a 37 God! Na e ro quaronoisuli ine koro ronoa ana e

38 walaa, oto koro asi lulu isulia Jesus. Na a Jesus e lio keke, easi toomairarua ana koro luluisulia, na easi tauri munirarua, Na ola taha moro a tautau ohia? Oto koro asi tauri, Rabi (saelana oto ana kira a olisia

39 uri, Haausuli), oa io ihei? Oto easi tauri munirarua uri, Moro lae kau mei, na moro anai loosia oto. Oto kira asi lae wau, na koro loosia na lehu e ioio ana; na koro naku keu meia ana haudina ine; na

40 e urihana oto na tanahuluana na maholo ni sato. Na naile hikena ro mane ni e ronoa John e walaa, na easi luluisulia, a Andrew otoni aulana a Simon Peter.

41 Ineia easi holai lio haaroia oto a hahuana ulana a Simon, easi tauri munia, Melu lio haaroia oto a Mesia (sailana oto ana kira a olisia uri, a Christ).

42 Neia asì tolea oto isiena Jesus. Na a Jesus e toomaia, easi tauri, Ioe oto a Simon kalena John: kira anai

saeo ana a Kephas (olisilana oto uri, a Peter).

Oto haudina lou i hahona na saena oto mune lae wai Galilea, na easi lae lio haaroia Philip: oto nea 44 Jesus easi tauri munia, O luluisuliau. Na a Philip inihou na laa ni Bethsaida e keikei ana poona a

45 Andrew koro a Peter. A Philip easi lae lio haaroia Nathanael, easi tauri munia, Ami lio haaroia oto a laani a Moses ana mai haatolana na ikira mai prophet 207

lou, e usuusu raramana, A Jesus laa ni Nasaret oto ni 46 kalena Joseph. Oto a Nathanael easi tauri munia, Raoni na masi ola diena eanai kalitaha mai maania i Nasaret? A Philip easi tauri munia, O lae mai o lio

47 kau namua. A Jesus e loosia Nathanael e laelae mai siena, na easi tauri raranana, Lio kau, na hahuani kale ni Israel kau inihou, e qake kaena ana oto oo!

48 A Nathanael easi tauri munia, E ua oto oz manatainiau? A Jesus e alamia e tauri, A Philip e qake soio ua, na nau holai loosio o io oto i orohana fig ine.

49 A Nathanael e alamia uri, Rabi, ioe oto Kalena God; 50 ioe oto na alaha parasira alai Israel. Oto a Jesus e

alamia e tauri, Uri o hiwalaimoli ana nau unua munio uri, Nau loosio i orohana fig? O anai loosia na 51 moola e paina liutahaana na moola inihou. Na e

i1 moola e paina liutahaana na moola inihou. Na e tauri munia, Walaimoli, walaimoli, naa unua muniamu, Amu anai loosia na salo eanai waahita, na alai angel a God ea tahetahelai wau na ea sisiho mai ilenina Kale ni inoni.

2 Oto oluna na haudina na aharota i Kana i Galilea; 2 na a nikena Jesus neia ilehuna; na kira haaronoa 3 Jesus, na alai qaaronoisuli ineia munia aharota. Na

maholo na wine e maa oto, ne a nikena Jesus easi 4 tauri munia, E qake wine oto ada. Na a Jesus e

tauri munia, Teitei, na ola taha aku na lou emu? 5 na maholo ni sato inau e qake too oto. A nikena

easi tauri munira alai hairaretai, Na masiola neia ea taumei unua muniamu, amu anai hele oto isulia.

6 Oto kira noia e ono hou wei hau ilehuna isulia tolahada mai Judea munia na haarereana, kira anai
 7 meni ado ana na ro dani ohia wa na olu. A Jesus

easi tauri munira, Amu denu haahonua mai hou we eni wei. Oto kira asi denu haahonu mamalini oto.

8 Oto easi tauri munira, Amu denu asia oto nihou, na amu totola oto isiena naohana laa hahia nauha.

9 Oto kira asi tola. Na maholo na naohana laa hahia nauha e mami ohonaana wai ine e noi wine oto, na e qake aani manatainia uri e keikei ihei (na ta alai hairaretai ine e danuhia wai kau kira manatainia taane), oto na naohana laa hahia na nauha easi soia 208

- 10 mai a poro haolu, easi tauri munia, Taana na inoni ea holai noia na wine diena; na maholo kira kele tono saedami oto, oto kira asi noia na wine e qake diena waewae: ioe o saenia kau na wine diena o asi kele
- 11 haatainia oto hou. A Jesus e taua na haara inihou na e talaai tau haarana ana i Kana i Galilea, na e haatainia na manikuluhaana ana; na alai qaaronoisuli ineia e hiwalaimoli ana.
- 12 Mano urina e siho toli wai Kapernaum, ineia na a nikena na mai ulana na mai qaaronoisuli ineia; na kira io ilehuna mai haudina e qale huna.
- 13 Na na rekelauni ikira mai Judea e duduhia oto, 14 na a Jesus e hanetaha oto i Jerusalem. Na e lio haaroia oto ana lolata ni mane na maile e haaholinainia mai keu na mai sheep na mai taqataqaruru, na alaile
- 15 e oliolisi tooha e naku oto; na e ielia na rapurapu, easi pesii mano maania ma lolata ni mane, mai sheep na mai keu noone lou; na e linisii iano mai tooha alaile e oliolisi tooha, maia e qelusia lou mai table
- 16 ikira; na e tauri munira alaile e haaholinainia mai taqataqaruru uri, Amu tau asii na moola inihou maania ilehu; amu suuri taua na nima a Amaku
- 17 mune noia nima ni holiholi. Alai qaaronoisuli ineia e adomainia na usuusu e tauri, Na sae hairara hahia
- 18 nima ioe eanai nau suuhainiau oto. Ne alai Judea e alamia kira asi tauri munia, Na haara uritaha oa
- 19 haatainia amelu, ana oa tautaui na moola inihou? A Jesus e alamira easi tauri, Amu oho asia na nima ni mane inihou, na na anai haaurasia lou ana oluna na
- 20 haudina. Ne alai Judea easi tauri, Na hai awala ni helisi mana ono kira taua na nima ni mane inihou, na
- 21 uri o anai haaurasia lou ana oluna na haudina? Na ta e walaa raranana na nima ni mane uri na sapena.
- 22 Ne maholo kira taea oto maanira alaile e mae oto, alai qaaronoisuli ineia kira asi adomainia ana e walaa kau urina; na kira hiwalaimoli oto ana mai usuusu, na ana na haiwalani a Jesus e unua kau.
- 23 Na maholo ineia oto i Jerusalem ana na houla na rekelauni, na maile huna e hiwalaimoli oto ana, ana 24 kira loosia na mai haara e taui kau. Na ta a Jesus e 209

qake toliasia maraana munira, ana e manatainira na 25 mai inoni manomano, na e qaike io totoria oto muni naile e unu haatoo ana mai inoni isiena; ana ineia e saei oto maraana na moola i saeana mai inoni.

Oto naite laa ana alai Pharise, na satana a Nikodemus, 2 na alaha ikira alai Judea: ineia nihou e lae mai i rodo isiena Jesus, easi tauri munia, Haausuli, ami manatainio oto na haausuli e keikei mai ana God: ana God oto e gake maia naile, ne e sie taua oto na 3 mai haara mala ioe oa tautaui ni. Oto nea Jesus e alamia easi tauri munia, Walaimoli, walaimoli, naa unua munio, Ana naile oto e gake huta lou esie loosia 4 oto na alahana a God. Oto nea Nikodemus uri, Ne na inoni anai huta uritaha oto lou maholo e repo oto, uri eanai sili elihoi i iena nikena, muni e huta lou 5 ruana? Oto nea Jesus uri, Walaimoli, walaimoli, naa unua munio, Ana naile oto e qake huta lou ani wei na ana na Hiona, neia sie aani sili oto laona 6 na alahana a God. Na masi ola e huta ni hesio mai eanai noi hesio; na na masiola e huta ni Hiona 7 mai eanai noi hiona. O sie panapanarainia ana naa unua munio uri, Na holoholo iamu muni amu e huta 8 lou. Na dani ea oruoru isulia saena ana na lehu na ana na lehu, oa roronoa na awaawatana. na oto o qake aani manatainia na lehu ea keikei mei ana, na na lehu lou ea laelae talea: alihana oto lou taana 9 naile ea huta ni Hiona. A Nikodemus e alamia easi 10 tauri munia, Na moola inihou anai ua oto? A Jesus e alamia easi tauri, Raoni ioe na haausuli ikira alai Israel, na o gake manatainia na moola inihou? 11 Walaimoli, walaimoli, naa unua munio, Ami a unua na moola ami manatainii, na ami a unu haatoo ana na moola ami loosii; na iamu amu qake tola konia na 12 mai haiwala ni unu haatoo iami. Ana naa unua oto muniamu ana na moola e keikei mai iano, na oto amu qake aani hiwalaimoli eni, ne amu anaisi hiwalaimoli uritaha ana naa taumei unua muniamu ana na moola 13 e keikei ileni? Na naile oto e qake hanetaha oto ileni, na ta a laani haleite e siho mai keikei ileni, 14 neia na Kale ni inoni ine, laa ea ioio oto ileni. Na

210

mala a Moses e haaurasia oto na maa ana hanua saasala, alihana oto lou na holoholo na Kale ni inoni 15 muni kire haaurasia oto lou: uri muni taana naile ea hiwalaimoli ana e manatainia oto na mauriha hu ana.

Ana God e saepainaana na walumalau oto urina, hulaana e maia a Kalena na tai kalemou, muni taana naile e hiwalaimoli oto ana esie aia oto, na eanai
 manatainia na mauriha hu. Ana God e qake usunainia

17 manatainia na mauriha hu. Ana God e qake usunainia a Kalena ilaona walumalau muni e ii mae ana na walumalau, na uri muni na walumalau e mauri oto

18 isulia. Ile ea hiwalaimoli oto ana kira sie iia oto: ile e qake hiwalaimoli oto ana ne kira upuni iia oto, ana isulia e qake hiwalaimoli ana satana Kalena God na

19 tai kalemou. Na na iina oto inihou, uri na dani e lae oto mai ilaona walumalau, na na mai inoni e saenia na rorodoa na na dani qaike, ana isulia na

20 taulada e aela. Ana taana naile na taulana e aela neia ea tau noraupu munia na dani, na e qake aani lae mai talea na dani, mane kire ii too ana na mai

21 taulana. Na ta ile ea taua na walaimolina neia ea lae mai talea na dani, muni kire haatainia oto na mai taulana uri kira taui oto ana God.

22 Mano urina a Jesus na alai qaaronoisuli ineia e lae wai henua i Judea; na e io kau maira ilehuna, na

23 e lolotomaea. Na a John e lolotomaea kau i Enon karainia i Salim, ana isulia na mai wei e huna ilehuna: na kira laelae wau kira hele ana na lotomaea.

24 Ana kira qake asia ua a John ilaona nima ni hoo. 25 Oto na tau haitalena e talaae oto ada alai qaaronoisuli

a John maia naite laa ni Judea ana na haarereana. 26 Na kira asi lae wai siena John, kira tauri munia,

Rabi, a laani moro io kau i apani Jordan qau wau, lio kau, neia ea lolotomaea noone, na ahutana na mai

27 hanua kira a hauni mano oto isulia. A John e alamira easi tauri, Na inoni oto esie karu ana na masiola, ana oto kira qake toliasia na holoholo ni

28 munia kei ileni. Iamu amu a unu haatoo aku ana nau tauri keu, Nau qake a Christ, na ta, uri kira 29 usunainiau oto wai naona. Laa e tola keni neia oto a

29 usunainiau oto wai naona. Laa e tola keni neia oto a poro haolu: na ta a malahuna laani e tola keni, ile ea

uraura na ea roronoa, neia ea saesaediena hahia walana a poro haolu: ne na saedienana inau nihou 30 easi too oto inihou. Na holoholo oto ineia muni e paipaina oto wau, na inau oto nee haohaora toli.

31 Île ea siho mai kei ileni neia otoni ihahona waluola: ile e keikei mai iano ile ni iano ni, na ea walawalaa ana na moola ni iano: ile ea siho mai

32 kei ileni neia otoni ihahona waluola. Na ea unu haatoo ana na moola e looloosii na e roronoi; na naile oto e qake hele ana na haiwala ni unu haatoo 33 ineia. Ile e hele oto ana na haiwala ni unu haatoo

33 ineia. Ile e hele oto ana na haiwala ni unu haatoo ineia ne e maemae oto ana na holoholo inihou uri,

34 God e walaimoli. Ana a laani God e usunainia oto mai neia ea unuunua na mai haiwala a God: ana 35 e qake niia na Hiona ani tohotohota. A Mamaa

ea saepainaana na Kale, na e mani niia waluteni ola 36 laona na nimana. Ile ea hiwalaimoli ana na Kale ne

36 laona na nimana. Ile ea hiwalaimoli ana na Kale ne e manatainia oto na mauriha hu: na ta ile e qake tola ana na Kale neia sie aani loosia na mauriha, na ta na saewasuna a God ea io rarao oto ana.

4 Ne maholo a Lord e saumaatana uri alai Pharise e ronoa uri a Jesus e taura na maile huna liutaha ana alaile a John muni kire qaaronoisulia maia e lolo-2 tomaea ada (na ta a Jesus e qake aani lolotomaea, na

3 alai qaaronoisuli ineia taane), easi lae oto maania i

4 Judea, ca lae wai Galilea. Na na holoholo oto ineia 5 muni liu i matolana Samaria. Na e hula oto ana naite poona ni Samaria, saelana uri i Sukar, karainia oto na lehu a Jakob e ta munia Joseph a kalena:

6 na na hulahula a Jakob ilehuna. Oto nea Jesus e talei naku oto mola urina i kekena hulahula, ana e weo ana laena. Na e urihana na onona na maholo ni

7 sato. Oto naite keni ni Samaria easi lae mai i tei wei: a Jesus easi tauri munia, O danu wei ekua.
8 Ana alai qaaronoisuli ineia e lae wai poona muni holi

9 naulaa. Na keni ni Samaria ine easi tauri munia, E ua ni ioe, na mane ni Judea oto, na oa suka aku munia na masi wei emua, na inau na keni ni Samaria? (Ana alai Judea e qake aani loko maira alai Samaria.)

10 A Jesus e alamia easi tauri munia, Ana o manatainia

na niilana God, na a laa nihou e ua ea tauri munio, O danu wei ekua: taane o anai haatohu ana, na neia

11 anai ta oto munio na masi wei meuri. Ne a kenini easi tauri munia, Alaha inau, e qake ola ni denu ioe, na na kilu ni wei nihou e kokoro oto : ne na masi wei

12 meuri amu ni e keikei hei? Uri o alaha liutaha ana amakaelu a Jakob, laa e niia na kilu ni wei inihou muni emelu, na e totono noone ana, na alai kalena,

13 na na mai keu ineia? A Jesus e alamia easi tauri munia, Taana naile ea tonohia na wai inihou eanai

14 nisu ate lou: na taana naile ea tonohia na masi wei ni na anai niia neia sie nisuate lou oto oo; na ta na masi wei na anai niia munia eanai noi hulahula oto wai saena, ea hurehurei taha hulaana na mauriha

Nea kenini easi tauri munia, Alaha inau, o niia oto mai na masi wei inihou ekua, muni nee suuri nisu ate oto oo lou, wa nee laelae haatau mei inihou

16 muni teitei wei. A Jesus easi tauri munia, O laelae kau, o haraia mai a poro ioe, na o alihoi oto mai. 17 Nea kenini easi tauri munia, E qaike poro inau.

18 A Jesus easi tauri munia, O walaa too oto uri, E qaike poro inau: ana o tooana e lima poro kau; na ile oa io oto isiena otonihou neia e qake poro ioe:

19 ne o walaa too otoni. Nea kenini easi tauri munia, Alaha inau, nau lio saeo oto uri na prophet.

Alai amamami e qaoqao ola ilenina na houliwo 20 inihou; na iamu amu a unua uri i Jerusalem haleite

na lehu kira anai qaoqao ola ana. A Jesus easi tauri munia, Keni hou, o hiwalaimoli eku, na maholo ni sato ea duduhia oto mai, na amu sie qaoqao ola munia na Mamaa ilenina na houliwo inihou, wa i

22 Jerusalem lou. Amu a qaoqao ola munia na masiola amu qake manatainia: iami ami a qaoqao ola munia na masiola ami manatainia: ana na mauriha e keikei

23 ana alai Judea. Na ta na maholo ni sato e duduhia oto mai, na e hula noone oto, na alaile ea qaoqao ola walaimoli eanai qaoqao ola munia na Mamaa ana hiona na ani walaimolina: ana a Mamaa ea haitalea noone alaile e urina muni kire qaoqao ola munia.

, 24 God neia na Hiona: na na holoĥolo oto alaile ea 213

qaoqao ola munia muni kire qaoqao ola munia ana 25 hiona na ani walaimolina. Oto a kenini easi tauri munia, Nau manatainia taane uri a Mesia ea lae oto mai (saelana uri a Christ): na maholo ea hula oto

26 mai, neia anaisi houleinia waluteni ola munikia. A Jesus easi tauri munia, Inau keu ineia naa walawalaa

munio nihou.

27 Oto ana maholoni alai qaaronoisuli ineia easi hula; na kira panarainia ana koro a kenini koro walawalaa; na ta naile e qake ele tauri, Na ola taha oa tau

28 haitalea? wa lou, E ua moro a walawalaa? Oto nea kenini e noi asia na ola talana wai ineia, easi lae oto wai poona, na easi tauri munira mai inoni uri,

29 Amu lae mai i loosia na inoni e unu manoi muniau taataana na ola nau talei tautaui: neia a Christ ohia?

30 Kira silitaha oto maania poona, kira asi laelae wau

31 isiena. Maholo kira laelae ua alai qaaronoisuli e

32 haatohu ana, kira asi tauri, Rabi, o nau keu. Na ta easi tauri munira, Mai naulaa taane akui amu

33 qake aani manatainii. Oto alai qaaronoisuli e mani

34 walaa maraada uri, Naile ohia e tola oto ana? A Jesus easi tauri munira, Mai naulaa inau uri muni nee haatooa saena laa e usunainiau mei, na muni nee

35 haamanoa oto na taulana. Uri amu qake unuunua uri, E hai warowaro, na na halisi easi repo oto? lio kau, naa unua muniamu uri, Amu uwa alena, na amu toomaia na mai lalo, uri kira rara oto ana halisi.

36 Ile ea siokoni ea hele ana na waaita, na ea noi konia na mai huahuani ola loosia na mauriha hu; uri muni na laa ea tatataai na na laa ea siosiokoni koro e mani

37 saesaediena hairuru. Ana na alahuuna inihou e too oto ana na masiola inihou uri, Naile ea tatataai, na

38 naile aopa ea siosiokoni. Inau nau usunainiamu oto wau muni siosiokonia na moola amu qake aani daumai: alaile aopa e daumai oto, na iamu amu too oto i matolana mai daumana ikira.

39 Na alai Samaria huna ana poona ine e hiwalaimoli ana isulia walana a kenini e unu haatoo uri, Neia e unu manoi muniau taataana na ola nau talei tautaui.

40 Talaachana urina maholo alai Samaria e hula isiena, 214 kira asi haatohu ana muni e io isieda: na e io ilehuna 41 e ro haudina. Na na maile huna lou e hiwalaimoli

- 42 oto ana isulia na walana; na kira asi tauri munia a kenini uri, Ami hiwalaimoli oto, na e qake sulia walamu haleite: ana ami ronoi oto maraamami, na ami manatainia oto walaimoli uri a Christ oto nihou a haauritana walumalau.
- 43 Na na ro haudina e mano easi lae oto maania 44 ilehuna ea lae oto wai Galilea. Ana a Jesus e unu haatoo maraana, uri na prophet sie aani manikulua
- 45 ana hahuana hanua ineia. Na e hula oto wai Galilea, na alai Galilea easi tola konia oto, ana kira loosia waluteni ola e taui wai Jerusalem ana houla.
- 46 Oto e lae lou i Kana i Galilea, e ta kau na wai ilehuna eanai noi wine oto. Na naite mane a alaha,
- 47 a kalena e daoha i Kapernaum. Na maholo e ronoa Jesus uri e hanetaha oto maania i Judea wai Galilea, easi lae wai siena, na e haatohu ana muni e siho oto wau muni haauria kalena; ana na tai kele lehu
- 48 oto muni e mae oto oo. Ne a Jesus easi tauri munia, Amu amu qake loosii na mai haara na na mai anoa
- 49 amu sie aani hiwalaimoli oto. Na mane a alahani easi tauri munia, Alaha inau, o siho toli wau na a 50 kaleku e qale mae oo ua. A Jesus easi tauri munia,
- O lae oto wau; a kalemu e mauri oto. Oto a maneni e hiwalaimoli oto ana na haiwala ni a Jesus e unua
- 51 munia, na easi lae oto wau. Na maholo e siho toli ua alai hairaretai ineia e odoia, kira asi unua uri
- 52 kalena e mauri oto. Oto easi soi hariraelu uri na maholo ni sato uritaha e talaai awaa ana. Oto kira asi tauri munia, I nonola ana hiuna na maholo ni
- 53 sato na maena madoro e aia maania. Na amana easi manatainia oto uri oto ana tai maholo ni satoni a Jesus e unua munia uri, A kalemu e mauri oto: na
- 54 ineia e hiwalaimoli oto, na alaile lou ineia. Na ruana na haara inihou a Jesus e taua, maholo e hanetaha oto i Galilea maania i Judea.
- Mano urina na houla ikira alai Judea; na a Jesus e hanetaha oto wai Jerusalem.

2 Na na lama i Jerusalem horana na maana para ni sheep, kira sae mala Hebrew ana uri Bethesda, na

3 lima duru ana. Na alai daodaoha na pulita paina e talei enoeno wai lehuna, alai ulu, alai kou, alai

- 5 rarasi. Na naite mane ilehuna, na masi maelaa ineia e totolea kau na olu awala ni helisi mana walu oto.
- 6 Maholo a Jesus e loosia e eno, na e manatainia uri e tewasia oto urina, easi tauri munia, O a haihunia uri
- 7 muni kire haaurio oto? Laa e daodaoha easi alamia uri, Alaha inau, nau qake too inoni muni e koniau wai laona lama maholo kira a qaiqaia na wai: na maholo naa laelae ua, naile aopa ea holai siho oto

8 wau i naoku. A Jesus easi tauri munia, Sulutae,

- 9 o suluia na hulimu, o laelae hailiu. Na laulau kira tolenani haauria oto a laani, na easi suluia na hulina e laelae hailiu.
- 10 Na na haudina ine na haudina ni sabbath. Oto alai Judea easi tauri munia laani kira haauria kau uri, Na haudina ni sabbath otoni, na e qake haidadana
- 11 ana mai haatolana muni o suluia na hulimu. Na ta e alamira uri, Laa e haauriau, ineia otoni e tauri muniau, O suluia na hulimu na o laelae hailiu.
- 12 Oto kira asi soi heria uri, Atei laa e tauri munio
- 13 uri, O suluia na hulimu na o laelae hailiu? Na ta a laani kira haauria kau e qake manatainia uri atei: ana Jesus e haatoretore maa maania, ana mai ruruha
- 14 huna e haapuli ilehuna. Oto e haawali na a Jesus e lio haaroia wai lolata ni mane, na easi tauri munia, Liokau, kira haaurio oto: o sie tata orahaa oto lou,
- 15 mane na masiola aela oto waewae e too amu. A laani e lae oto wau easi unua munira alai Judea uri a
- 16 Jesus oto a haauritana. Talaaehana urina alai Judea e taunainia Jesus, ana e taurina ana haudina ni
- 17 sabbath. Na ta a Jesus easi alamira uri, A Amaku ea daudauma oto hula mai inihou, na inau naa
- 18 daudauma noone lou. Talaaehana ine alai Judea e haihaitale oto liutaha munia na saunilana, ana e qake likisia na haatolana ana haudina ni sabbath haleite, na ta e haorainia God uri na hahuana Amana, e noia oto uri e haidadana ana God.

19 Talaachana urina a Jesus e alamira easi tauri munira,

Walaimoli, walaimoli, naa unua muniamu, A Kale sie taua oto na masiola maraana, na ta na masiolani haleite ea loosia a Mamaa ea tautaua: ana taataana na ola ea tautaui, ne ikira inihou a Kale 20 lou ea tautaui noone urina. Ana a Mamaa ea saepaina ana a Kale, na ea haatainia waluteni ola

saepaina ana a Kale, na ea haatainia waluteni ola
ana neia ea tautaui; na eanai haatainia na mai
daumana e paina liutaha ana na maile inihou, uri
21 muni amu e panarainii. Ana mala a Mamaa ea

21 muni amu e panarainii. Ana mala a Mamaa ea taelia lou alaile e mae oto maia ea haahaaurira, alihana noone lou a Kale ea haahaaurira na maile 22 isulia saena. Ana a Mamaa e qake aani iia naile, na

22 isuna saena. Ana a Mamaa e qake aani na mane, na 23 ta e mani niia na iina munia Kale; uri muni ahutana na mai inoni e adomai hiahia ana a Kale, mala kau kira a adomai hiahia oto ana a Mamaa. Ile e qake adomai hiahia ana a Kale e qake adomai hiahia

24 lou ana a Mamaa e usunainia mai. Walaimoli, walaimoli, naa unua muniamu, Ile ea ronoa walaku, na ea hiwalaimoli ana a laa e usunainiau mei, ne e manatainia oto na mauriha hu, na esie aani lae munia na iina, na ta e silitaha oto maania na maena laona 25 na maurina. Walaimoli, walaimoli, naa unua munia-

mu uri, Na maholo ni sato ea duduhia oto mai, na e hula noone oto, uri alaile e mae oto anai ronoa walana Kalena God ana maholoni; na na maile ea 26 romoa oto eanai mauri — Ana mala a Mamaa e mana-

26 ronoa oto eanai mauri. Ana mala a Mamaa e manatainia na mauriha ana, alihana noone lou e maaia munia Kale uri muni e manatainia na mauriha ana:

27 na e maaia na nanamana munia muni ii, ana ineia 28 noone na Kale ni inoni. Amu sie panarainia na holoholo inihou: ana na maholo ni sato ea duduhia oto mai, na ahutana alaile laona mai kiliqeu anai

29 ronoa walana, na anai silitaha oto mai: na maile na taulada e diena talea na sulutaena ani meuriha; na na maile na taulada e aela talea na sulutaena ani iina.

30 Nau sie taua na masiola oto maraaku: mala naa rorono ne na asi ii: na na iina inau e odo; ana nau qake tau haitalea na moola isulia saeku, na ta isulia

31 saena oto laa e usunainiau mei. Ana naa taumei unu haatoo aku maraaku, ne na unu haatoona inau e qake

32 walaimoli. Naile aopa oto ea unu haatoo aku; na nau manatainia uri na unu haatoona neia ea unu

- 33 haatoo aku ana e walaimoli. Iamu amu usunainia na maile isiena John, na ineia oto e unu haatoo ana
- 34 na walaimolina. Na ta na unu haatoona naa hele oto ana e qake keikei ana mai inoni: na ta naa walaa
- 35 urina, uri muni amu e mauri oto isulii. Ineia ine na light ea oraora na ea haaora: na iamu oto amu
- 36 maemae ni saesaediena ana na raranana. Na ta na unu haatoona aku e liutaha ana oto na unu haatoona a John: ana na mai daumana a Mamaa e maaia oto muniau muni nee haamanoi, ikira otoni kira a unu
- 37 haatoo aku, uri a Mamaa e usunainiau mei. Na a Mamaa, laa e usunainiau mei, neia e unu haatoo aku Iamu amu qake aani ronoa walana keikei oto mai, na
- 38 amu qake loosia sapena. Na amu qake manatainia walana muni e io oto amiu: ana a laani neia e
- 39 usunainia mai amu qake hiwalaimoli ana. Amu a haihaitale laona mai usuusu, ana amu a unua uri amu akaurisia na mauriha hu eni; na ikira oto kira a
- 40 unu haatoo aku; na amu qake sare lae mai isieku 41 muni amu e akaurisia na mauriha. Nau qake aani ta
- 42 na manikuluana ana na inoni. Na ta nau saeam oti
- uri amu qake manatainia na saepainana a God amiu 43 Inau nau lae mai ana satana Amaku, na oto amu
- qake tola koniau: na ta uri ana naile aopa ea lae mai ana hahuana satana, ineia oto amu anaisi tola konia 44 taane. Iamu amu anai hiwalaimoli uritaha, na amu
- a haamanikuluamu hailiu, na amu qake aani haitalea
 na manikuluama ine e keikei ana na tai God oto
- 45 moumoutai? Amu sie unuunua uri na anai hassusunainiamu siena a Mamaa: naile taane ea hassusunainiamu, nea Moses otoni, amu a talei nonorutoo
- 46 ana. Uri ana amu hiwalaimoli oto ana a Moses, taane amu anaisi hiwalaimoli lou eku; ana neia e
- 47 usuusu raranaku. Na ta uri ana amu qake hiwalaimoli ana mai usuusu ineia, ne amu anaisi hiwalaimoli uritaha ana walaku?

6 Mano urina a Jesus e ato holo i apani iqa ni 2 Galilea qau wau, iqa ni Tiberias ine. Na mai ruruha huna e luluisulia, ana kira loosia oto na mai

3 haara e taui ada alai daodaoha. Na a Jesus e hanetaha ilenina houliwo, na e io iano ilehuna maira alai

tana ilenina nouliwo, na e lo lano ilenuna maira alai 4 qaaronoisuli ineia. Na na rekelauni na houla ikira

5 mai Judea e karainia oto. Oto a Jesus e uwa alena na easi loosia na mai ruruha huna ea lae isiena, easi

6 tauri munia Peter, Kaelu e holia na mai hoi bread ada ihei? Na e unua urina, uri muni e mala ahonaana, ana ineia noone e manatainia na masiola neia

7 anai ta. A Philip e alamia uri, Kira e holia na mai hoi bread ana na ro tanalau ni penny na esie haida-

8 dana, muni taana naile e kele hele kau ana. Naite ile ana alai qaaronoisuli ineia, a Andrew, aulana 9 Simon Peter, easi tauri munia, Na elemane ilehu, e

9 Simon Peter, easi tauri munia, Na elemane ilehu, e lima hoi bread barley ana, na e ro hoi ia: na ta na moola urina eanai haidadana uritaha ana alaile e huna

10 urini? A Jesus easi tauri, Amu haanakusira mai inoni iano. Na mai halisi e aa wai lehuna. Oto mai maneni asi naku oto iano, kira urihana na lima

11 mola ni mane. A Jesus easi ta na mai hoi bread; oto e walaa haasaediena mano, easi haadora alaile e naku oto; e urina lou ana mai hoi iani mala naile ea

12 sasare nau. Na maholo kira pote mano, neia easi tauri munira alai qaaronoisuli ineia uri, Amu siokonia na mai oretani naulaa ana mai naulaa kira nisii, mane

13 na ele lehu e teke oto. Oto kira asi siokonii, na kira asi haahonua na awala ni mei mana rua ana mai oretani naulaa ana e lima hoi bread ine kira nau orei.

14 Oto maholo na mai hanua huna e loosia na haara ine e taua kau, kira asi tauri, Walaimoli, na prophet kai nihou laa ea lae mai ilaona walumalau.

Oto a Jesus, ana e lio saea uri kira tau ni lae mai teu ramoramoa munia, muni kire taua muni e alaha oto, easi lae oto wau maraana ilenina houliwo.

16 Na maholo e saulehi oto, alai qaaronoisuli ineia e 17 siho oto wai one; na kira taelia na iola, kira asi tau ni atoholo i apani iqa wai Kapernaum. Na e rodo 18 oto, na a Jesus e qake hula ua ada. Na easi talaai 219 19 ahela isulia na oru peina ea horo. Oto maholo kira lae ani hote mala e olu mile wa e olu mile maia na apa, kira asi loosia Jesus e uriuri i koluna asi, na ea

20 duduhia oto na iola, na kira maau oto waewae. Na

21 easi tauri munira, Inau taane; amu sie mamaau. Oto kira asi maemae tolea laona iola: na laulau na iola e tolenani arapuu oto wai one ana lehu kira a lae munia.

22 Oto haudina i hahona na mai ruruha huna e ura i apani iqa qau wau kira loosia uri ruana na iola qake ilehuna, na tai ileni oto haleite, na uri a Jesus e qake tae ana maira alai qaaronoisuli ineia, na ta uri alai

23 qaaronoisuli ineia e lae oto wau maraada haleite (na ta na mai halu iola aopa lou e sulu maania Tiberias, karainia na lehu kira nau bread ana i purina a Lord e

24 walaa haasaediena kau): oto maholo mai hanua huna e loosia uri Jesus e aia ilehuna na alai qaaronoisuli ineia lou noone, kira asi taelia na mai iola ine, kira

25 asi lae wai Kapernaum kira tau haitalea a Jesus. Na maholo kira tau haaroia oto i apani iqa qau mei, kira

26 asi tauri munia, Rabi, o lae mai ilehu inenita? A Jesus e alamira easi tauri munira, Walaimoli, walaimoli, naa unua muniamu uri, Amu a tau haitaleau nihou, na e qake talaaehana amu losii na mai haara, na ta talaaehana amu nau ni pote ana mai hoi bread

27 ine. Amu sie daudauma talana mai naulaa ea aia, na ta talana oto mai naulaa ea io oto hulaana na mauriha hu, nea Kale ni inoni eanaisi nii emiu oto ani: ana a

28 Mamaa a God e noia na haara oto ana. Oto kira asi tauri munia, Ami anai ua oto, muni ami e daumaa na mai daumana a God? A Jesus e alamira easi

29 tauri munira, Na daumana a God neia nihou, uri muni amu e hiwalaimoli ana a laani neia e

30 usunainia mai. Kira asi tauri munia, Na ola taha oa tautaua munia na haara, muni ami e loosia na e

31 hiwalaimoli oto amu? na ola taha oa tautaua? Alai amakaelu e nau ana manna laona hanua saasala; mala kira usua oto kau uri, E niia bread ada keikei

32 ileni. A Jesus easi tauri munira, Walaimoli, walaimoli, naa unua muniamu uri, E qake a Moses e ta na 220

bread amiu ine e keikei ileni; na ta a Amaku oto ea 33 niiniia na hahuana bread amiu e keikei ileni. Ana na bread a God ine na masiola oto ea siho oto keikei ileni na ea niia na mauriha munia na walumalau.

34 Oto kira asi tauri munia, Lord, o niia mai na bread 35 ine amami onioni. A Jesus easi tauri munira, Inau oto na bread ani meuriha: ile ea lae mai isieku esie aani hiolo lou, na ile ea hiwalaimoli eku esie aani 36 nigu ate lou. Na ta nagunua oto maniamu uri amu

36 nisu ate lou. Na ta naa unua oto muniamu, uri amu loosiau taane oto, na amu qake hiwalaimoli oto. 37 Taataana na masiola a Mamaa ea niia nakua eanai

lae oto mai isieku: na ile ea lae mai isieku nau sie 38 aani maasia oto oo. Ana nau siho oto mai keikei ileni, na e qake uri muni nee taua na moola isulia 39 saeku, na ta isulia saena laa e usunainiau mei. Na na moola oto isulia saena laa e usunainiau mei ikira

na moola oto isulia saena laa e usunainiau mei ikira nihou, uri nee suuri tau tekelainia na masiola ana na moola e nii nakui, na ta muni nee taea lou ana 40 haudina i haamanolana. Ana na moola isulia saena a

40 haudina i haamanolana. Ana na moola isulia saena a Mamaa ikira inihou, uri taana naile ea toomaia a Kale maia e hiwalaimoli ana, neia anai akaurisia na mauriha hu; na na anai taea lou ana haudina i haamanolana.

41 Oto alai Judea e papanurunuru hahia, ana e tauri 42 kau, Inau oto na bread e siho mai keikei ileni. Na kira asi tauri, Ni, A Jesus inihou wa qake, a kalena Joseph, kaelu saea oto amana na nikena? ne e ua ni

43 ea unuunua inihou uri, Nau siho mai keikei ileni? A Jesus e alamira easi tauri munira, Amu sie papanuru-

44 nuru maraamiu. Naile sie lae oto mai isieku, uri ana a Mamaa e usunainia mai e qake wainia mai: na 45 na anai taea lou ana haudina i haamanolana. Kira

usuusu oto kau ilaona na mai prophet uri, Na kira anai meni noi qaaronoisuli a God. Taana naile e ronoi oto ana a Mamaa na e salemai oto, neia asi lae 46 oto mai isieku. E qake uri naile oto e loosia a

Mamaa, na ta na laa oto e keikei ana God, neia oto e 47 loosia a Mamaa. Walaimoli, walaimoli, naa unua

muniamu uri, Ile ea hiwalaimoli ne e akaurisia oto na 48 mauriha hu. Inau oto na bread ani meuriha.

49 Mai amamiu e nau ana manna laona hanua saasala,

50 na kira mae oto. Ineia oto nihou na bread e siho mai keikei ileni, uri muni naile e nau ana na muni e

- 51 suuri mae oto. Inau oto na bread mauri e siho mai keikei ileni; ana naile ea nau ana na bread inihou, neia anaisi mauri oto hu: o siua na na bread ine na anai niia, na hasioku oto ni, tohutohuna na maurihaana na walumalau.
- 52 Talaachana ine alai Judea e haihaitohe maraada, kira asi tauri, A laa inihou eanai niia na hasiona
- 53 uritaha amami? Oto a Jesus easi tauri munira, Walaimoli, walaimoli, naa unua muniamu uri, Uri ana amu qake naua na hasiona a Kale ni inoni maia na tonohilana na apuna, amu sie aani manatainia na
- 54 mauriha amiu. Ile ea naua na hasioku maia ea tonohia na apuku neia e manatainia na mauriha hu;
- 55 na na anai taea lou ana haudina i haamanolana. Ana na hasioku na hahuani ola ni nau, na na apuku na
- 56 hahuani ola ni tono. Ile ea naua na hasioku maia ea tonohia na apuku neia ea io susu oto aku na inau lou
- 57 ana. Mala kau a Mamaa laa ea mauri e usunainiau mei na naa mauri tohutohuna a Mamaa; alihana noone lou ile ea nauau neia anai mauri noone tohuto-
- 58 huna inau. Ineia oto nihou na bread e siho mai keikei ileni; e qake urihana mai weuwa e nau na kira asi mae: ile ea naua na bread inihou eanaisi mauri
- 59 hu. E unua na mai haiwala inihou wai nima ni ruru, maholo e haahaausuli i Kapernaum.
- 60 Talaaehana urina na maile huna ana alai qaaronoisuli maholo kira ronoi, kira asi tauri, Na haiwala
- 61 inihou e asa; atei anai tola ana? Na ta a Jesus e manatainia i saena uri alai qaaronoisuli ineia e papanurunuru hahia na masiola ni, na easi tauri munira, Uri na masiola inihou ea tau iamu muni
- 62 toosua oto? Hoe eanai ua oto ana amu a tau ni toomaia a Kale ni inoni ea hanetaha lou talea
- 63 lehuni e io kau ana holai nao? Na hiona oto ea haahaauri; na hasio esie aani maimaii oto: na mai haiwala ine naa unui oto muniamu ikira na hiona na
- 64 ikira na mauriha. Na ta na maile oto kikemiu e qake

hawalaimoli. Ana a Jesus e manatainia oto kei mai i talaaehana alaileni e qake hiwalaimoli na ile oto 65 eanai qeloa. Oto easi tauri, Talaaehana na masiola inihou nau unua oto muniamu, uri naile oto esie lae mai isieku uri ana a Mamaa e qake toliasia urina munia.

Talaae oto inihou na maile huna ana alai qaaronoi-66 67 suli e sua alihoi, na kira qake hakunia oto lou. Nea Jesus easi tauri munira alai awala mana rua uri, 68 Iamu noone lou uri amu sasare lae oto? A Simon Peter easi alamia uri, Lord, ami anai lae oto isiena atei? ioe oto o manatainia na mai haiwala ana 69 mauriha hu. Na ami hiwalaimoli oto na ami saeo oto 70 uri Laa Maea a God. A Jesus e alamira uri, Uri nau qake lio hilisiamu alai awala mana rua, na naile 71 hikemiu na hiona ni orahaa? E walaa urina raranana a Judas kalena a Simon Iskariot, ana ineia oto anai qeloa, naite laa noone hikena alai awala mana rua.

Na mano urina a Jesus e laelae hailiu i Galilea, ana e qake sare laelae hailiu i Judea, ana isulja alai 2 Judea e lapasia na saunilana. Na na houla ikira alai 3 Judea, houla ani hale, e duduhia oto. Talaaehana ine alai aulana e tauri munia, O haitale kau, o lae kau wau i Judea, uri muni alai qaaronoisuli ioe noone lou 4 e loosia na mai daumana oa tautaui. Ana naile oto e qake tau mumuni ana na masiola, na oto ea haihunia uri muni kire manatainia oto haatai. Ana oa tautaui na moola inihou, o haatainio oto munia na walumalau.

5 Ana alai ulana noone lou e qake aani hiwalaimoli ana.

6 Oto a Jesus easi tauri munia, Na haudina inau e qake aani too ua; na ta na haudina iamu e akau oto 7 onioni. Na walumalau sie tau noraupu muniamu; na ta ea tau noraupu oto muniau, ana isulia naa unu

8 haatoo oto uri na taulana e aela. Iamu amu hanetaha oto ana houla; inau nau sie hanetaha ua wau ana houla inihou; ana isulia na haudina inau e qake

9 too ua. Na e walaa urina munira, easi io ua i Galilea.

Na ta maholo alai ulana e hane taha mano wau ana 223

houla, oto easi lae noone lou, na e qake lae haatai, na 11 ta waruna e lae mumuni. Oto alai Judea e tautau haitalea ana houla maja kira tauri Iraja eto ihai?

haitalea ana houla, maia kira tauri, Ineia oto ihei?

12 Na na mai ruruha huna e papanurunuru hunahunaa hahia; na maile e tauri, Ineia na mane diena; na na maile aopa uri, Qaike na, ea haatakalora mai hanua

13 huna. Na naile oto e qake walaa haatai ana, ana kira

maaunira alai Judea.

14 Na ta i denumana houla a Jesus e hanetaha oto 15 wau i lolata ni mane, easi haausuli. Oto alai Judea easi panarainia, kira asi tauri, A laa nihou ea saesae

16 book uritaha na naile e qake aani haausulia? Oto a Jesus e alamira easi tauri, Na maani haausulina aku

nau qake aani tooana oto, na ta a laa e usunainiau 17 mei e tooana. Ana naile ea sare taua na moola isulia

saena, neia anaisi saea oto na maani haausulina ine, uri ohia ea keikei ana God, wa uri ohia naa walawalaa

18 maraaku. Ile ea walawalaa maraana neia ea tau haitalea na manikuluana nana maraana: na ta ile oto ea tau haitalea na manikuluana nana a laa ni e usunainia mai, ineia ine e walaimoli, na na kaena

19 e aia ana. Ni, a Moses ohia e niia na mai haatolana muniamu, na naile oto hikemiu e qake haatooa na mai haatolana ine? E ua ni amu a lapasia na sauni-

20 laku? Na mai ruruha huna e alamia uri, Na hiona ni orahaa ne amu: atei keu ea lapasia na saunilamu?

21 A Jesus e alamira easi tauri, Nau taua oto na tai mesi

22 daumana, na amu a hauni panarainia oto. Talaachana na masiola inihou a Moses e niia na aha hahuilala muniamu (na e qake urihana e talaac ana a Moses, na ta ana alai weuwa); na ana na haudina ni

23 sabbath amu a aha hahuilala ana na inoni. Ana kira a aha hahuilala ana na inoni ana haudina ni sabbath, uri muni kire suuri tau aela ana mai haatolana a Moset; uri amu a saewasuliau, ana nau hahuani haauria mano naeta laa ana haudina ni sabbath?

24 Amu sie talei ii isulia liohana na moola, na ta amu ii

odotai oto.

25 Oto na mai haluile hikena alai Jerusalem e tauri, Ineia inihou ohia laa kira a lapasia na sauni224

Digitized by Google

26 lana? Na lio kau, ea walaa haatai oto, na naile oto e qake ere ana oto oo. Ohia mai alaha e manatainia 27 noone uri ineia a Christ? Na ta iami oto ami manatainia a laa hay a kailei ibii ya ta mahala a Christ.

tainia a laa hou e keikei ihei : na ta maholo a Christ eanai hula, naile sie aani manatainia oto uri e keikei lihei Oto a Jesus easi walaa naina wai lolata ni

28 ihei. Oto a Jesus easi walaa paina wai lolata ni mane ana ea haahaausuli, e tauri, Iamu manatainiau na amu manatainia na lehu nau keikei ana; na nau qake aani lae mai maraaku, na ta ile e usunainiau 29 mei e walaimoli, na amu qake aani manatainia. Inau

nihou nau manatainia; ana nau keikei mai ana, na 30 ineia oto e usunainiau mei. Oto kira asi teu ni helesia: na naile oto e qake noia na nimana ihahona,

31 ana na haudina ineia e qake too ua. Na ta na maile huna ana mai ruruha huna e hiwalaimoli ana; na kira asi tauri, Maholo a Christ ea tau muni hula uri eanai taua na mai haara huna liutaha ana na 32 maile a laa nihou e taui? Alai Pharise e ronoa na

32 maile a laa nihou e taui? Alai Pharise e ronoa na mai ruruha huna e papanurunuru urina hahia: na alai naohana priest na alai Pharise e usunainia alai

33 hairaretai muni helesia. Oto a Jesus easi tauri, Na tai kele lehu naa ioio ua maiamu, ne naa si lae oto

34 siena a laa e usunainiau mei. Amu anai tau haitaleau, na amu sie aani lio haaroiau oto: na na lehu 35 naa io oto ana ne iamu sie aani lae oto ana. Oto alai

Judea easi walaa uri maraada, A laa nihou ea lae oto ihei na kaelu sie lio haaroia oto? Ohia anai lae isiena alaile e tatana isiena alai Grekia, muni e 36 haausulia alai Grekia? Na haiwala uritaha oto nihou

ea unua uri, Amu anai tau haitaleau, na amu sie lio haaroiau oto, na na lehu naa io oto ana ne iamu sie aani lae oto ana?

37 Oto na haudina i haamanolana, na haudina e tooliu ana houla, a Jesus e ura easi walaa paina uri, Ana naile ea nisu ate oto, muni e lae mai isieku, mune

38 tono oto. Ile ea hiwalaimoli eku, mala na mai usuusu e unua oto, na mai wei meuri peina eanai hurehurei

39 taha maania iena. Na ta e walaa urini raranana a Hiona, na tai kele lehu oto alaile e hiwalaimoli ana kira anai akaurisia oto; ana kira qake niia na Hiona 225

Digitized by Google

Maea ua; ana kira qake haamanikulua Jesus ua. 40 Oto na maile hikena alai ruruha huna, maholo kira ronoa na mai haiwala inihou, kira asi tauri, Walaimoli

41 a laa nihou a prophet oto ine. Na ta na maile aopa uri, A laa nihou a Christ. Na ta na maile e tauri, Raoni a Christ eanai kalitaha mai maania i Galilea?

42 Uri na mai usuusu e qake unua uri a Christ ea lae mai e keikei ana alai weuwana David, na e keikei i Bethle-

43 hem, na poona a David e io oto kau ana? Oto na 44 mai ruruha huna e talaai opara oto i maana. Na na maite ile e sasare helesia; na ta naile oto e qake noia na nimana ihahona.

45 Oto alai hairaretai ine e alihoi isiena alai naohana priest na alai Pharise; oto kira asi tauri munira, E 46 ua amu qake tolea mai? Alai hairaretai ine kira asi alamira uri, Na inoni oto e qake aani walaa oto urina

47 kei mai inao. Oto alai Pharise kira asi alamira uri,

48 Ohia kira a haatakalo amu lou? Uri naile hikena alai alaha e hiwalaimoli taane ana, wa oto hikena alai 49 Pharise? Na ta na mai ruruha huna inihou e puo-

50 tainia na mai haatolana alaile ni haiuwesina oto. A Nikodemus e tauri munira, (a laani e holai lae isiena,

51 ineia noone naile hikeda), Üri na mai haatolana ikia ea iia oto naile, na kira qake holai ronoa kau muni 50 kira si manatainia eta na masiala e ta Kira alamin

52 kire si manatainia oto na masiola e ta. Kira alamia kira asi tauri munia, Ioe noone lou ohia o keikei i Galilea? O tau haitale, ne o anaisi manatainia oto uri na prophet e qake aani sulutae oto wai Galilea.

[Na kira lae tootai ile oto wai nima ikira:

1,2 na ta a Jesus e lae wai houliwo i Olivet. Na oto i waalia e lae lou wai lolata ni mane, na ahutana mai ruruha huna e ruru oto isiena: na e naku iano

3 easi haausulira. Na alai haausuli na alai Pharise e tolea mai na keni kira helesia oto ana amoamona: na kira haaurasia oto i matolada, kira asi tauri munia,

4 Haausuli, kira helesia a keni inihou ana amoamona,

5 oto ana na hahuana olana. Na a Moses e haatolaikia ana mai haatolana uri muni kire lupu mae ani heu ana naile ea tautau urina: na ta ioe oa walaa uritaha

6 ana? Na kira tauri kau kira mala ahonaana muni kira e manatainia na masiola ni qelu ilenina ana. ta a Jesus e gautou iano, easi usuusu i mado ana 7 kiikiina. Na kira uraura muni soisoi heria ua, oto easi ura lalai, easi tauri munira, Ineia a laa ni hikemiu e qake manatainia na orahaa ana, muni e holai uia 8 ana na hoi heu. Oto e hai qautou lou iano, easi 9 usuusu i mado ana kiikiina. Na ikira maholo kira rono urina, kira asi sisilitaha tootai ile talaae ana na naohana laa lae hulaana laa e haipuri: na ta a Jesus ineia ua maraana, na a kenini ineia ua i talana i 10 denuma. Na a Jesus e ura lalai, easi tauri munia, Keni hou, alaileni ikira oto ihei? uri naile e gake ii 11 too amu? Oto ineia uri, Qaike oto, Lord. A Jesus easi tauri, Na inau lou nau qake ii too amu; o lae oto wau; talaae nihou o sie tau orahaa lou urina.]

Oto a Jesus e hai walaa lou munira e tauri, Inau na dani munia na walumalau: ile ea luluisuliau neia oto sie aani laelae laona rorodoa, na ta eanai mana-13 tainia na dani ani meuriha. Oto alai Pharise easi tauri munia, Ioe oa unu haatoo amu; na unu haatoona 14 ioe inihou e qake walaimoli oto. A Jesus e alamira easi tauri, Mala naa unu haatoo aku, ne na unu haatoona inau e walaimoli oto; ana nau manatainia na lehu nau keikei ana, na na lehu lou naa laelae 15 talea. Iamu amu a ii oto isulia na hasio; inau nau 16 sie aani iia oto naile. O siua, na uri ana naa tau ni ii oto na iina inau e walaimoli, ana nau qake aani io oto maraaku, na ta iemerei oto na a Mamaa laa e usu-17 nainiau mei. O siua na kira usua oto ana mai haatolana iamu, uri na ro inoni ea tau ni unu haatoo 18 ne eanaisi walaimoli oto. Inau nihou naa unu haatoo aku maraaku, na a Mamaa laa e usunainiau mei ea 19 unu haatoo aku lou. Oto kira asi tauri munia, A Amamu oto ihei ni? A Jesus easi alamira uri. Iamu qake manatainiemere na a Amaku: ana amu mana-20 tainiau, ne amu anaisi manatainia a Amaku lou. unua na mai haiwala inihou ana lehu ni wili tooha, maholo e haausuli wai lolata ni mane: na naile e qake

227

aani noia na nimana ihahona; ana isulia na haudina

ineia e qake aani too ua.

Talaaehana ine easi tauri lou munira. Naa laelae oto, na amu anai tau haitaleau, na amu anai mae oto ilalona na mai orahaa iamu: na lehu naa laelae ana.

22 iamu amu sie aani lae oto ana. Oto alai Judea easi taurina. Uri eanai saunia oto maraana, ana ea walaa uri, Na lehu naa laelae ana, iamu amu sie aani lae oto

23 ana? Na easi tauri munira, Iamu amu keikei mai iano: inau naa keikei wai leni: iamu amu keikei ana walumalau inihou; inau nau qake keikei ana walu-

24 malau inihou. Talaachana urina nau unua kau muniamu, uri amu anai mae ilalona na mai orahaa iamu: ana amu qake hiwalaimoli uri inau oto inihou, ne amu anai mae oto ilalona na mai orahaa iamu.

25 Oto kira asi tauri munia, Ioe atei ine? A Jesus easi tauri munira, Na tai masiola oto e ua naa talei unuunua oto muniamu keikei oto mai i talaaehana.

26 Na moola huna tane aku ni unui raranamiu na ni ii oto ani: na ta a laa e usunainiau mei neia e walaimoli; na na mai haiwala ine nau roronoi ana, ikira nihou naa

27 unuunui oto munia na walumalau. Kira qake rono 28 saea uri e walaa munira raranana a Mamaa. Oto a

Jesus easi tauri munira, Maholo amu haaurasia oto a Kale ni inoni, ne oto ana maholoni amu anaisi manatainia uri inau oto, na uri nau qake taua na masiola maraaku, na ta mala kau a Mamaa e hatonainia

29 muniau, ne naa si unuunui na moola inihou. Na a laa e usunainiau mei neia noone aku; e qake aani toliasiau maraaku; ana naa tautaui onioni na moola

30 isulia saena. Maholo e walaa urinani, na maile huna e hiwalaimoli oto ana.

Oto a Jesus easi tauri munira alai Judea ine e hiwalaimoli ana, uri, Ana amu a io susu oto isulia walaku, ne amu anaisi noi mai qaaronoisuli inau oto

32 walaimoli: na amu anai manatainia na walaimolina, na na walaimolina ine eanai haasapemawa jamu.

33 Kira asi alamia uri, Iami alai weuwana Abraham, na ami qake aani io ni hoona oto isiena naile: ne e ua

34 oto oa unua uri, Kira anai haasapemawa iamu? A 228

Jesus e alamira uri, Walaimoli, walaimoli, naa unua muniamu uri, Taana naile ea tautaua na masi orahaa 35 neia ea io ni hoona isiena na masi orahaa ine. Naile ea io ni hoona neia esie aani io hu oto i nima: na ta 36 na kale oto eanai io hu i nima. Hoe ana a Kale oto eanai haasapemawa iamu, iamu anaisi sapemawa oto 37 walaimoli ine. Nau manatainia taane uri iamu alai kalena Abraham; na ta iamu a lapasia na saunilaku, ana isulia na walaku oto e qake too talana amiu. 38 Naa unuunui na moola nau loosii ana a Amaku: na iamu lou amu a tautaui na moola amu ronoi ana a 39 amamiu. Kira alamia kira asi tauri munia, Amamami a Abraham. A Jesus e tauri munira, Ana iamu alai kalena Abraham, taane amu anai taui na mai daumana 40 a Abraham. Na ta amu a lapasia na saunilaku, inau oto na inoni e unua na walaimolina, nau ronoa oto ana 41 a God: nea Abraham e qake aani tautau urina. Amu a taui oto na mai daumana a amamiu. Kira asi tauri munia, Ami qake huta ani amoamona: na taile oto a 42 amamami, nea God. A Jesus easi tauri munira, Ana a God oto e noi Amamiu, taane amu anaisi sae painaaku: ana nau silitaha oto mai na nau lae oto mai maania God; ana nau qake aani lae mai maraaku, na 43 ta ineia e usunainiau mei. E ua amu qake ronorono saea ana naa walawalaa? Ana oto e qake madausiamu 44 ni ronoa walaku inihou. Iamu amu keikei ana amamiu nea qelu haakae ine, na amu a haihunia oto na taulana na mai saehanalina a amamiu. ni horohoro taewau keikei oto mai i talaaehana, ana e qake ura oto ilaona walaimolina, ana isulia na walaimolina e aia oto ana. Maholo e walaa ani kaena ea walaa oto ana na moola ineia: ana ineia oto laa ea 45 kaekae na oto amana kaena. Na ta ana isulia naa unua oto na walaimolina, ne iamu oto amu qake 46 hiwalaimoli eku. Atei laa hikemiú ea ii too aku ana na masi orahaa? Ana naa unua oto na walaimolina, 47 e ua ni amu qake hiwalaimoli eku? Laa e keikei ana God neia ea ronoa na mai haiwala a God: talaaehana na masiolani amu qake roronoi oto, ana amu qake

348 keikei ana God. Alai Judea e alamia kira asi tauri, 229

Uri ami qake unu diena amu uri na laa ni Samaria, na 49 uri na hiona ni orahaa oto amu? A Jesus e alamira uri, E qake hiona ni orahaa oto aku; na ta inau naa adomai hiahia ana a Amaku, na iamu amu a tau 50 mamaini aku. Na ta nau qake aani tau haitalea na manikuluana nakua maraaku: naile taane ea tautau 51 haitale na ea ii. Walaimoli, walaimoli, naa unua muniamu uri. Ana naile ea lulu isulia na walaku, neia 52 sie lio hikena na maena oto oo. Alai Judea easi tauri munia. Oto nihou ami asi lio saea uri na hiona ni orahaa ne amu. A Abraham e mae oto, na ikira alai prophet lou: na ioe oa unua uri, Ana naile ea lulu isulia na walaku, neia sie mami hikena na maena oto 53 oo. Uri o alaha ohia liutaha ana amakaelu a Abraham. laa e mae oto? na alai prophet e mae noone lou: kau 54 oa unuo uri atei oto? A Jesus e alamira uri, Ana naa tau ni soi haamanikuluau maraaku, ne na manikuluana inau ine qaike oto: a Amaku oto laa ea soi haamani-

kuluau; na iamu amu a unua oto uri ineia oto God 55 iamu; na amu qake aani saumaatana; na ta inau naa saumaatana taane; na ana naa tau ni unua uri nau qake saumaatana ne na anaisi noi urihana iamu, laa kaekae: na ta nau saumaatana taane, na naa si 56 sulu isulia na walana. Amamiu a Abraham e saesae-

57 diena hahia e loosia na haudina inau. Oto alai Judea easi tauri munia, E qake lima awala ni helisi ua amu,

58 na uri o loosia a Abraham? A Jesus easi tauri munira, Walaimoli, walaimoli, naa unua muniamu uri, A

59 Abraham e qake aani huta ua, na inau oto. Kira asi suluia na mai heu ni uia ani: na ta a Jesus e mumuni maanira, easi silitaha oto wau maania i lolata ni mane.

Na maholo e liu oto paro, easi loosia naite laa e ulu 2 oto kei ana hutalana. Na alai qaaronoisuli ineia e soi haria, kira asi tauri, Rabi, atei e tau orahaa, a laa nihou, wa amana na nikena, muni e huta ulu nihou?

3 A Jesus e alamira uri, A laa nihou e qake aani tau orahaa, na amana na nikena qake lou: na ta muni

4 kire haatainia na mai daumana a God ana. Na holoholo oto ikia muni kie daumaa na daumana a laa e usunainiau mei, maholo e daideni ua: na rodo ea lae 5 mai, na naile oto sie aani dauma oto. Maholo naa io ua ana walumalau, inau oto na dani munia na walu-

6 malau. E walaa urina oto, na easi nisu oto i mado,

- easi ta na masi mado e makitaa ana hoi nisuni, easi 7 alohia na maana ana masi madoni, na easi tauri munia, Lae, o hoda maa wai lama i Siloam, (saelana
- 8 ana kira walaa olisia uri, Laa haatola). Oto easi lae oto wau, e hoda maa, easi alihoi lou weu, e lio oto. Oto alai auhanua, na alaile e talei looloosia holai nao, ana e sukasuka tooha, kira asi tauri, Ineia kai nihou
- 9 ohia e neneku maia ea sukasuka tooha? Na ta na maile uri, Ineia oto; na na maile aopa lou uri, Qaike, na ta e uri ineia. Ineia maraana e tauri, Inau oto.
- 10 Ne kira asi tauri munia, Maamu e taha uritaha?
- 11 Neia asi alamira uri, A laa ni kira saea uri a Jesus e ta na masi mado e makitaa, e alohia maaku ana, easi tauri muniau, O lae wai Siloam, o hoda maa: oto nau lae
- 12 oto wau muni hoda maa, ne naa si lio oto lou. Na kira asi tauri munia, Ineia oto ihei? Oto ineia uri, Iio, nau qake saumaatana.
- 13 Kira asi tolea a laani e ulu keu holai nao isiena alai
 14 Pharise. Na na haudina ine a Jesus e qaia na masi madoni maia e tahania na maana ana na haudina ni
- 15 sabbath otoni. Oto alai Pharise easi soi haria noone lou uri e lio uritaha oto lou. Neia asi tauri munira, E noia na masi mado e makitaa ihahona maaku, na nau
- 16 hoda maa, ne naa si lio oto. Oto na maile ana alai Pharise easi tauri, A laa nihou e qake keikei ana God, ana e qake kenetainia na haudina ni sabbath. Na ta na maile aopa e tauri, Laa ea tautau orahaa eanai taui uritaha oto na mai haara mala inihou. Oto kira asi
- 17 opara oto isulia. Kira asi walaa lou munia a ulu uri, Ioe oa unua uri ineia atei, ana e tahania na maamu?
- 18 Neia asi tauri, Na prophet e ua. Na alai Judea e qake hiwalaimoli uri a huta ulu easi lio lou, lae hulaana kira haraia mai amana na nikena a laa e
- 19 lio lou, na kira asi soi harirarua uri, Ni a kalemoro nihou, moro a unua uri e huta ulu? ne easi lio uritaha
- nihou, moro a unua uri e huta ulu? ne easi lio uritaha 20 lou nihou? A amana na a nikena e alamira uri,

Merei manatainia taane uri a kalemerei inihou, na 21 uri e huta ulu: na ta merei qake saumaatana uri e lio uritaha lou inihou: wa merei e saumaatana a laa e tahania na maana: amu soi haria: neia e rato oto;

tanamia na maana: amu soi haria; neia e rato oto; 22 eanaisi walaa oto maraana. A amana na a nikena e walaa urina, ana isulia kira maaunira alai Judea: ana alai Judea e mani walaa oto, uri naile ea unua oto uri ineia a Christ kira anaisi noia oto wai sinaha

23 maania na nima ni ruru. Ne talaaehana ine a amana na a nikena e tauri, Neia e rato oto; eanaisi walas

24 oto maraana. Oto ruana kira asi soia mai a laani e ulu kau, kira asi tauri munia, O soi haamanikulua God: iami ami manatainia a laa nihou uri na laa ea

25 tautau orahaa. Ineia easi alamira uri, Iio, ineia na laa ea tautau orahaa wa qaike, nau qake manatainia: na ta na holoholo inihou nau manatainia taane, uri

26 nau ulu keu, na naa si lio lou inihou. Oto kira asi

27 tauri hunia, E uao? e tahania maamu uritaha? Neia easi alamira uri, Naa si kele unua oto muniamu oto mola inihou, na amu qake aani ronorono: e ua amu a sare ronoi lou? iamu lou ohia amu a sare noi qaaronoi-

28 suli ineia? Kira asi walaa tataalasia, kira tauri, Ioe oto a qaaronoisuli ineia: na ta iami oto alai qaaronoi-

29 suli a Moses. Kaelu manatainia uri a God e walaa nana Moses: na ta a laa nihou, ami qake manatainia 30 uri e keikei ihei. A laani e alamira e tauri, Akuu, na

anoa oto inihou, ana amu qake manatainia uri e keikei

31 ihei, na e tahania maaku ofo. Kaelu manatainia uri a God e qake tola ana alaile ea tautau orahaa: na ta naile ea qaoqao ola munia God, maia ea sulu isulia 32 saena, neia ea tola ana oto. Keikei mai i talaaehana

walumalau kira qake aani ronoa uri naile e tahania 33 maana naile e huta ulu. Ana a laa nihou e qake

33 maana naile e huta ulu. Ana a laa nihou e qake keikei ana God, ne esie aani taua oto na masiola.

34 Kira alamia kira asi tauri munia, O hahuani huta ani orahaa, na uri oa haausuli iami? Oto kira asi peesia oto.

35. A Jesus e rono oto ana kira peesia oto; na e lio haaroia oto, easi tauri, Uri o hiwalaimoli ana a Kalena
36 God? E alamia easi tauri, Ineia atei keu, Lord.
232

- 37 muni nee hiwalaimoli ana? A Jesus e tauri munia, O loosia noone oto, na ineia oto ea walawalaa munio
- 38 inihou. Oto easi tauri munia, Naa hiwalaimoli oto,
- 39 Lord. Na easi pouruuru oto honosia. Oto a Jesus easi tauri, Nau lae oto mai laona walumalau inihou talaaehana na iina, uri alaile e qake liolio muni kire lio oto; na alaile e liolio oto muni kire noi ulu oto.

40 Na mai halu Pharise e hakunia kira ronoi na moola inihou, kira asi tauri munia, Uri iami ulu noone

- 41 lou? A Jesus e tauri munia, Ana amu ulu oto, ne amu sie manatainia na mai orahaa amiu; na ta iamu a unua oto nihou uri, Ami lio oto: ne na mai orahaa iamu kira taane ua.
- Walaimoli, walaimoli, naa unua muniamu uri, Ile e qake sili weu ana maana para ilaona na para ni sheep, na ta ea hane oto wau aopa ilalona,
 - 2 ineia oto na laa pelipeli na na laa horo peli. Na ta ile ea sili weu ana maana para ineia oto na laa ea
 - 3 kakakalia na mai sheep. Laa ea lio isulia na maana para ea taha talana; na mai sheep ea rono saea na walana: na ea saesaea na mai sheep ineia ana satada,
- 4 na ea totolera wai sinaha. Maholo e tola haatai mano ana alaile ineia easi naoda oto wau, na mai sheep ea luluisulia; ana kira rono saea na walana.
- 5 Na kira sie luluisulia naile aopa, na ta kira anai tahi oto maania; ana kira qake rono saea na walana alaile
- 6 aopa. A Jesus e unua na alahuuna inihou munira: na ta kira qake rono saea uri na moola taha nihou ea unuunui munira.
- 7 Oto a Jesus easi tauri lou munira, Walaimoli, walaimoli, naa unua muniamu uri, Inau oto na
- 8 maana para nana mai sheep. Ahutana alaile e naoku ikira alai pelipeli ine na alai horo peli: na ta na mai
- 9 sheep e qake aani qaaronoisulira. Inau oto na maana para: naile ea sili weu eku, kira anai haauria oto, na eanai sisili weu na eanai sisilitaha lou na eanai lio
- 10 haaroia na mai halisi. Laa pelipeli ea laelae mai muni e haahaamaesi haleite: inau nau lae mai muni kire akaurisia na mauriha, na muni kire akaurisia oto
- 11 liutaha. Inau oto a laa kakakali diena: a laa kakakali 233

diena ea noia na maurihaana oto iano talaaehana na 12 mai sheep. Laa ea dauma munia na waaitana, neia e qake laa ni kakakali, na e qake tooana na mai sheep, neia ea loosia na wolf ea lae mai, na ea atopuri ana mai sheep easi tehi oto, oto na wolf easi leura, ea tau

13 tatanainira oto: ea tahi oto ana isulia ineia oto na laa ea dauma munia na waaitana, na e qake aani adoado-

14 mai ana mai sheep. Inau oto a laa kakakali diena;
na nau manatainira oto na mai sheep inau, na alaile
15 inau kira a manatainiau noone, mala kau a Mamaa ea

manatainiau, na nau manatainia lou a Mamaa; na naa noia oto na maurihaaku iano talaaehana na mai

16 sheep. Na na mai halu sheep aopa inau noone lou, kira qake keikei ana para ni sheep inihou: ikira noone lou na holoholo inau muni nee tolera lou mei, na kira anai ronoa walaku; oto kira anai noi na tai

17 pulitani sheep, na tai laa ni kakakali. Ne talaachana inihou a Amaku ca sacsacpaina aku, ana naa noia na

18 maurihaaku iano, muni nee suluia oto lou. Naile sie aani taasia oto maaniau, na ta naa noia oto iano maraaku, na nau nanama oto ni suluia lou. Na haatolana inihou nau ta ana a Amaku.

Oto alai Judea e talaai opara oto isulia na haiwala
 inihou. Na na maile huna hikeda e tauri, Na hiona ni orahaa oto ana, na ea qeuqeua; e ua oto amu a

21 qaaronoisulia? Na maile aopa e tauri, Na mai haiwala inihou e qake walana naile na hiona ni orahaa ana. Uri na hiona ni orahaa eanai tahania na maana naile e ulu?

22 Na na houla oto ana na haamaealana na nima i 23 Jerusalem : oto ana aau ; na a Jesus e waiwai liu laona lolata ni mane i mamalutana nima kira haorainia ana

24 a Solomon. Ne alai Judea e puli kalikalia, kira asi tauri munia, Lae hula inenita oa hurosia na saemami?

25 Ana ioe oto a Christ, o unu haatai ana muniami. A Jesus e alamira uri, Nau unua oto kau muniamu, na oto amu qake hiwalaimoli: na mai daumana naa tautau ana satana Amaku, ikira nihou kira a unu haatoo aku

26 Na ta amu qake hiwalaimoli, ana amu qake keikei ana 27 na mai sheep inau. Mai sheep inau kira a ronoa 234

walaku, na nau manatainira oto, na kira a luluisuliau: 28 na naa si niia munira na mauriha hu; na kira sie

aani ala oto oo, wa naile e laura oto maania na 29 nimaku. A Amaku oto, ile e niira mai muniau, neia e alaha liutaha ada manomano; na naile oto sie nanama muni e laura oto maania nimana Amaku.

30, 31 Iemerei na a Mamaa na tai ile oto. Oto alai 32 Judea e ta lou mai heu ni uia ani. A Jesus e alamira uri, Na mai daumana diena huna nau

haatainii amiu keikei ana a Mamaa; na masi daumana 33 ihei ana mai daumana inihou amu a uiau hahia? Alai Judea easi alamia uri, Ami qake uio hahia na masi daumana diena, na ta hahia na walaana taewau; na hahia na holoholo inihou ana ioe kau na inoni na oa

34 tauo uri a God. A Jesus e alamira uri, Uri kira qake usua oto ana mai haatolana iamu uri, Iamu

35 alai god? Hoe ana e saera alaile walana God e loho mai isieda uri alai God (na kira sie aani haamolahia

36 na mai usuusu), uri amu a walaa raranana a laani a Mamaa e haamaeaa na e usunainia oto laona walumalau uri, Oa walaa taewau; ana nau tauri kau, Inau

37 oto Kalena God? Uri ana nau qake taua na mai daumana a God, ne amu sie hiwalaimoli oto aku.

38 Na ta uri ana naa tautaui taane oto, ana oto amu qake aani hiwalaimoli eku, amu hiwalaimoli ana mai daumana ine: uri muni amu e manatainia na e rono saea uri a Mamaa ne aku, na inau lou ana a Mamaa.

39 Kira asi hai lapasia lou na helesilana: na ta e silitaha oto wau maania na nimanimada.

40 Na e lae ato lou wau i apani Jordan qau wau siena na lehuni a John e holai lolotomaea ana; oto easi

41 neku oto wai lehuna. Na na maile huna e lae wai siena; na kira asi tauri, A John e qake aani ta na masi haara: na ta waluteni ola a John e unui raranana

42 a laa nihou e walaimoli oto. Na na maile huna e hiwalaimoli ana wai lehuna.

11 Na naite laa e daoha, a Lasarus otoni laa ni Bethania, kei ana poona a Mary na a Martha 2 aulana. Nea Mary nihou e suuhia Lord ani rumu ni suu, easi huloa aaena ani waraehuna qauna, na a 235 3 Lasarus a iniena oto e daoha. Oto na ro iniena e usunai oto wau isiena koro asi tauri, Lord, lio kau, ile

4 oa saesaepaina ana ea daoha oto. Na ta maholo a Jesus e rono urina easi tauri, Na masi daohana inihou e qake munia maena, na ta uri muni a God e mani-

5 kulua ani. Na a Jesus e saesaepaina ana a Martha

6 inihou, koro aulana, na a Lasarus. Oto maholo e ronoa uri ea daoha, easi io oto e ro haudina lou wai

7 lehuna neia ana. Na kira mano oto easi tauri munira 8 alai qaaronoisuli, Kaelu e lae lou wai Judea. Alai

qaaronoisuli easi tauri munia, Rabi, alai Judea easi tau haitaleo mola nihou munia na uilemu ani heu; na 9 uri oa lae lou wai lehuna? A Jesus e alamira uri,

Na mai maholo ni sato ana na tai hai atowa na awala ohia mana rua? Ana naile ea waiwailiu i atowa, neia sie aani toosua, ana ea loosia na dani ana walumalau

10 nihou. Na ta naile ea waiwailiu i rodo, neia easi

11 toosua oto, ana isulia na dani e aia oto ana. E walaa kau urina; oto easi taurini munira, A Lasarus a malahukaelu ea maahu: na ta naa laelae nihou muni

12 nee haatalisia oto. Oto alai qaaronoisuli easi tauri munia, Lord, ana ea maahu, eanaisi mauri oto lou.

13 Na ta a Jesus e walaa raranana na maetana: na ta kira unua uri e walaa raranana na maahu mamalona.

14 Oto a Jesus easi unu tahanainia oto munira uri, A

15 Lasarus e mae oto. Na nau saesaediena horamiu ana nau qake io oto wai lehuna, uri muni amu e

16 hiwalaimoli oto; kaelu keu kaelu e lae isiena. Oto nea Thomas, kira saea uri a Didimus, easi tauri munira alai qaaronoisuli damana uri, Kaelu noone lou, muni kaelu e mae hairuru oto maia.

Oto maholo a Jesus e hula oto, easi manatainia oto

18 uri e eno oto e hai haudina ilaona kiliqeu. Na Bethania e karainia oto i Jerusalem mala na tai ro

19 mile mola; na na maile huna ana alai Judea e lae mai siena a Martha na a Mary uri muni haamanoa na

20 saedarua ana iniadarua. Oto a Martha, maholo e ronoa Jesus ea lae oto mai, easi lae oto wau honosia:

21 na ta a Mary e ioio wai nima. Oto a Martha easi tauri munia Jesus, Lord, ana ioe oto ilehu, taane a

inieku sie mae oto. Na nau manatainia oto ni-22 hou uri taana na ola oa haatohua ana God, nea

23 God oto eanai niia oto munio. A Jesus easi tauri

- 24 munia, A iniemu eanai sulutae oto. Nea Martha easi tauri munia, Nau manatainia taane uri eanai sulutae lou ana na sulutaena ana haudina i haamano-
- 25 lana. A Jesus easi tauri munia, Inau oto na sulutaena na na mauriha: ile ea hiwalaimoli eku, ana ea 26 mae oto, na oto neia anai meuri lou: na taana naile

ea mauri na ea hiwalaimoli eku neia e sie mae oto oo.

27 Oa hiwalaimoli urini? Ineia asi tauri munia, O siua; Lord: nau hiwalaimoli oto uri ioe a Christ, Kalena

28 God, laa ea lae mai laona walumalau. Na maholo e walaa mano urina easi lae oto wau e harai mumuni ana aulana. easi tauri, A Haausuli oto ilehu, ea soisoio.

29 Na ineia oto maholo e rono urina, easi tae oto laulau,

30 easi lae wai siena. (Na ta a Jesus e qake lae ua i poona, na ta e neneneku ua ana lehuna a Martha e

31 odoia ana.) Oto alai Judea ine e neneneku isiena i nima, ea haahaamanoa na saena, maholo kira loosia Mary, uri e tae laulau na e silitaha oto, kira asi lulu oto isulia, ana kira unua uri ea lai takotako i kiliqeu.

32 Oto nea Mary, ana e hula wai lehuna a Jesus e neneneku ana, na e loosia oto, easi lahutainia i mado isulia aaena, easi tauri munia, Lord, ana ioe oto ilehu,

33 taane a inieku sie mae oto. Maholo a Jesus e loosia ea takotako, na alai Judea e hakunia ea takotako noone lou, easi awasirahe i saena, maia e rako aela 34 ana, na easi tauri, Amu aoria oto ihei? Kira asi

35 tauri munia, Lord, lae mai o loosia. A Jesus e nara

36 oto. Oto alai Judea easi tauri, Amu loosia kau ana e 37 saesaepaina ana uritaha! Na ta na maile hikeda easi tauri, A laa nihou e tahania kau na maana laa e ulu, na uri esie nanama oto muni e ta lou uri a laa nihou

38 sie mae oto? Oto a Jesus e hai awasirahe lou i saena na e lae wai siena na kiligeu. Na hahale oto ni, na

39 na hau kira noia oto honosia. A Jesus easi tauri, Amu huesia kau na hau ni. Oto nea Martha a iniena laa e mae easi tauri munia, Lord, ea wasu oto inihou:

40 ana haina na haudina e liua oto nihou. A Jesus e 237

tauri munia, Uri nau qake unua kau munio, uri ana oa hiwalaimoli o anai loosia oto na manikuluhana

41 God? Oto kira asi huesia hauni. Na a Jesus e uwa alena ileni, easi tauri, Mamaa, naa haasaediena amu

42 ana o ronoau oto kau. Na nau manatainia ana oa ronoronoau onioni: na ta nau taurina kau tohutohuna na mai ruruha huna e ura kalikali inihou, muni kira e

43 hiwalaimoli ana o usunainiau mei. Na maholo e walaa mano urina, easi soi ileni ana na haiwala paina

44 uri, Lasarus, o silitaha mai. Oto a laa e mae ine e silitaha oto wau, kira ulo oto hahia na nimana na na aaena ana mai sala ani heitoli; na kira ulo hahia na maana ana na masi hulo ni usuusuri. A Jesus easi tauri munira, Amu luhasia, amu toliasia e lae

Oto na maile huna hikena alai Judea ine e lae mai 45 isiena Mary na Martha na e loosia na moola e taui ni 46 kira asi hiwalaimoli ana. Na ta na maile hikeda e lae

oto wau isiena alai Pharise, kira asi unua munira na moola a Jesus e taui ni.

Oto alai naohana Priest na alai Pharise kira asi lokoa na pulita ni ii, kira asi tauri, Kaelu a ua oto? 48 ana a laa nihou ea tautaui na mai haara huna. Ana

kaelu a noto mola maania, ne ahutana mai inoni anai meni hiwalaimoli oto ana: na alai Rome anai lae mai

49 i taasia mai lehu ikia na mai hanua ikia. Na ta naite ile hikeda, a Kaiaphas, ana e naohana priest ana halisi

- 50 ine, easi tauri munira, Iamu amu puo oto, na amu gake adomai sae ana na holoholo inihou uri e diena namiu uri muni na tai ile e mae honotana na mai inoni huna, na muni ahutana na mai hanua esie suu
- 51 mano oto. Na e qake aani walaa urina maraana: na ta ana ineia na naohana priest ana halisi ine, easi walaa ni prophet uri a Jesus eanai mae honotana

52 ahutana na mai hanua; na e qake honotana ikira na mai hanue ni haleite, na ta muni e lokora alai kalena

53 God e tatana oto. Oto talaae ana haudina ine kira asi meni walaa oto munia na saunilana.

Oto nea Jesus e qake laelae haatai oto lou i 54 matolana alai Judea, na ta e lae oto wau maania 238

ilehuna wai laona na hanueni hatarea na hanua saasala, talea oto na poona ine kira saea uri i Ephraim; na e neneneku oto wai lehuna ineia na 55 alai qaaronoisuli noone lou. Na na rekelauni ikira alai Judea e duduhia mai: na na maile huna e lae wai Jerusalem maania na mai poona, i naona na 56 rekelauni, munia na haarerealada. Oto kira asi tau heitalea Jesus, na kira asi meni walaa maraada, maholo kira uraura wai lolata ni mane, kira asi tauri, Amu a adoadomai uritaha? Ohia esie lae mai ana 57 houla? Na alai naohana priest na alai Pharise e haatola kau, uri naile ea manatainia na lehu ea ioio ana, muni e haatainia oto, muni kira e helesia oto.

Oto e ono haudina honosia na rekelauni a Jesus easi hula i Bethania, a Lasarus neia noone ilehuna, 2 laa a Jesus e taelia lou maanira alaile e mae oto. kira asi taua na nauha i seulehi munia ilehuna: na a Martha e raretai oto: na ta a Lasarus noone maia 3 alaile e eno maia ana nauna. Na a Mary easi ta na tohotohota ani rumu ni suu, na hahuani ola oto, na e suuhia na aaena Jesus ana, easi hulo ateate ana aaena ani waraehuna qauna: na na nima e honu oto ani 4 haarana na rumu ni suu ine. Na ta a Judas Iskariot, naite laa ana alai qaaronoisuli ineia, ile oto eanai 5 qeloa, easi tauri, E ua kira qake haaholinainia na rumu ni suu inihou ana na olu tanalau ni penny, na muni na niilana oto munira alaile e qake too ola? 6 Ne e talei walaa urina, na e qake uri ana e noi sae ana alaile e qake too ola; na ta ana isulia ineia oto

na laa pelipeli, na na mai ni haa ikira ana, na e tata 7 na moola kira konii ilalona. Oto a Jesus easi tauri, Amu noto kau maania: e noi konia tototoria na 8 haudina ni haitolilaku. Ana alaile e qake too ola kira anai io hu oto maiamu; na ta inau oto nau sie aani io hu oto maiamu.

9 Oto na mai inoni oto taewau ana alai Judea e manatainia uri ineia ilehuna: na kira asi laelae oto mai, na e qake talaaehana a Jesus maraana, na ta muni kira e loosia Lasarus noone lou, ile a Jesus e 10 taea lou maanira alaile e mae oto. Na ta alai naohana 239

priest e mani walaa oto uri munia na saunilana a 11 Lasarus noone lou: ana isulia talaaehana ineia alai Judea oto huna e lae oto wau na kira asi hiwalaimoli oto ana Jesus.

12 Oto haudina i hahona na mai ruruha huna ine e lae wau ana houla, maholo kira ronoa uri a Jesus ea lae

13 oto mai i Jerusalem, kira asi ta na mai apaapani puapua, kira asi silitaha oto honosia, maia kira a soisoi uri, Hosana: Dehidehia a laani ea lae mai ana

14 satana Lord, a Alaha noone parasira alai Israel. Na a Jesus e lio haaroia oto na kaleni ass, easi tae oto

15 ilenina, mala kira usua oto kau uri, O sie mamaau, a kenini kalena Sion: lio kau, a Alaha ioe ea lae mai,

16 ea tae ilenina na kaleni ass. Na na saena alai qaaronoisuli ineia e qake taha ana na moola inihou holai nao: na ta maholo kira haamanikulua oto a Jesus, ne kira asi adomai sae ana uri kira usui oto na moola inihou,

17 na ana kira taui oto na moola inihou munia. Ne na mai ruruha huna ine e hakunia kau maholo e haraia oto a Lasarus maania na kiliqeu, maia e taea lou maanira alaile e mae oto, ikirei ni kira asi unu haatoo

18 ana. Talaachana lou na masiolani noone na mai ruruha huna e lae wau honosia, ana kira ronoa oto

19 ana e taua na masi haara inihou. Ne alai Pharise easi walaa maraada uri, Amu loosia kau uri amu qake aani aailaa oto: lio kau, na walumalau e mano oto isulia

20 Na na haluile ni Grekia oto hikena alaile e lae wau 21 muni qaoqao ola ana houla: ikira nihou kira asi lae wai siena Philip, laa ni Bethsaida i Galilea, kira asi 22 soi heria, kira tauri, Laani, ami sare loosia Jesus. A

Philip easi lae wai haaronoa Andrew: a Andrew easi

23 lae ikoro na a Philip na koro asi haaronoa Jesus. Na a Jesus easi alamirarua e tauri, Na maholo ni sato e hula oto, uri muni kire haamanikulua oto na Kale ni

24 inoni. Walaimoli, walaimoli, naa unua muniamu uri, Ana na hoi korn e qake usu oto i mado e qake mae, ne eanaisi io oto maraana; na ta uri ana ea mae, ne

25 eanaisi hunu oto didienaa. Ile oto ea saepaina ana na maurihaana ne eanai teu tekelainia oto; na ile ea tau noraupu munia na maurihaana ana walumalau 240

 $_{\text{Digitized by}}Google\cdot\\$

inihou, ne eanai kenetainia loosia na mauriha hu. 26 Ana naile ea raretainiau, ne muni e luluisuliau oto; na na lehu naa io oto ana, a hairaretai inau eanaisi io noone lou ilehuna: ana naile ea raretainiau a Mamaa, 27 eanaisi adomai hiahia oto ana. Kira a kotahia na saeku oto hihou: na na ola taha nee unua oto?

27 eanaisi adomai hiahia oto ana. Kira a kotahia na saeku oto hihou; na na ola taha nee unua oto? Mamaa, o haauriau maania na maholo ni sato inihou. Na ta talaaehana oto na holoholo inihou nau lai hula 28 mai ana na maholo ni sato inihou. Mamaa o

28 mai ana na maholo ni sato inihou. Mamaa, o haamanikulua na satamu. Oto na haiwala e loho mai kei ileni uri, Nau haamanikulua oto, na na anai 29 haamanikulua lou. Oto mai ruruha huna e ura kalia

oto, maholo kira romoa kira asi unua uri na uulou: 30 na na maile uri, Na angel e walaa munia. A Jesus e alamira e tauri, Na haiwala inihou e qake loho mai

31 talaaehana inau, na ta talaaehana iamu. Oto mola inihou kira iia oto na walumalau inihou: oto mola inihou kira anai dereasia oto na alaha parasia na

32 walumalau inihou. Na inau, ana kira a ĥaaurasiau oto maania na mado, ne na anaisi wainia oto taataana

33 na inoni isieku. Na ta e tauri oto, na e hatonainia na maena ine neia anai maesia oto uri eanai uritaha oto.
34 Oto na mai ruruha huna kira asi alamia uri, Ami

romoa oto ana mai haatolana uri a Christ ea io hu oto: na ioe oa walaa uritaha nihou uri, Kira anai haaurasia oto a Kale ni inoni? atei kau a Kale ni 35 inoni ine? Oto a Jesus easi tauri munia, Na tai kele lehu oto mola na dani ea ioio ua i matolamiu. Amu laelae kau maholo na dani e io ua i matolamiu, maania na rorodoa e dau hahiamu: na ile ea laelae laona na 36 rorodoa e gake manatania uri ea laelai hei. Maholo

36 rorodoa e qake manatainia uri ea laelai hei. Maholo amu manatainia ua na dani, amu hiwalaimoli ana na dani, uri muni amu e noi alai kalena dani ine.

A Jesus e unua na moola inihou easi lae oto wau e 37 lai mumuni maanira. Na e tautaui na mai haara huza urina i naoda, na ta kira qake aani hiwalaimoli 38 ana: uri muni e haatooa oto na haiwala a Isaia na

prophet, ana e tauri kau,

Lord, atei e hiwalaimoli ana tataloha iami inihou? Wa na nimana Lord e haatai munia atei?

Digitized by Google

- 39 Talaachana ine na hiwalaimolina e asaira oto, ana a Isaia e tauri lou,
- 40 E haaulua na maada, na e haamautaa na saeda ;

 Mane kire lio ana maada, wa kire lio saeola ana saeda.

Mane kire alihoi oto mai, Muni nee haaurira oto.

41 A Isaia e walaa urina, ana isulia e loosia na maniku-42 luhana; na e walaa kau raranana. Na ta na maile huna noone ana na mai naohana inoni e hiwalaimoli ana; na ta ana isulia alai Pharise kira qake unu haatai ana, mane kira peesira oto maania na nima ni

43 ruru: ana kira haihunia oto na manikuluana ikira na mai inoni liutaha ana na manikuluana a God.

44 Na a Jesus e soi ileni, easi tauri, Ile ea hiwalaimoli eku, ne e qake aani hiwalaimoli eku, na ta ea hiwalai-45 moli ana a laa e usunainiau mei. Na ile ea toomaiau

46 ne ea toomaia a laa e usunainiau mei. Inau na dani nau lae oto mai laona walumalau, muni taana naile

47 ea hiwalaimoli eku esie io oto laona rorodoa. Na ana naile ea ronoisulia walaku inihou, na oto e qake aani luluisulii, inau nau sie aani iia oto: ana nau qake lae mai muni iia na walumalau, na ta uri muni haauria

48 oto. Ile ea maasiau oto, na e qake tola konia walaku, naile taane ea iia oto: na haiwala naa unue ni, ineia

49 oto anai iia ana haudina i haamanolana. Ana nau qake aani walaa maraaku: na ta a Mamaa laa e usunainiau mei, neia e noia na haatolana aku, ana na

50 moola nee unui na nee sisiho ani. Na nau manatainia uri na haatolana ineia na mauriha hu oto: talaaehana ine na moola naa sisiho ani, mala a Mamaa e unui muniau, ne naa si sisiho ani.

Oto i naona na houla ana rekelauni, ana a Jesus e manatainia oto uri na haudina ineia e duduhia oto muni e lae oto wau maania na walumalau inihou isiena a Mamaa, na e saesaepaina ana alaile ineia kira ioio ua ilaona walumalau, easi hahuani saesaepaina

2 ada hulaana na haamanolana. Na maholo kira a nau i seulehi, ana a qelu eroero e noia oto wai saena a

3 Judas Iskariot, kalena Simon, muni e qeloa, a Jesus

e manatainia oto uri a Mamaa e toliasia manomano waluteni ola laona nimana, na uri e silitaha oto mai maania God, na ea lae oto lou isiena God, easi tae 4 maania na nauna i seulehi ine, easi noi asia na tooni

ineia; na e ta na masi sala ni hulo, easi hoosia i 5 denumana. Oto easi huia na masi wei ilaona na

nima, easi talaai hodalia aaena alai qaaronoisuli, e hulo ateate ana na masi sala ni hulo e hoosia i de-

6 numana ine. Oto easi lai hula ana a Simon Peter. Neia asi tauri munia, Lord, uri oa hodalia na aaeku?

7 A Jesus e alamia easi tauri munia, O qake aani manatainia mola nihou na masiola naa taua nihou; na ta na saemu eanaisi tahania taane ana na maholo.

8 A Peter e tauri munia, O sie hodalia na aaeku oto oo. A Jesus e alamia uri, Ana nau qake hodalio o qake 9 aani loko maiau. A Simon Peter easi tauri munia.

- Lord, suuri na aaeku haleite, na ta na nimeku lou na 10 na qauku. A Jesus easi tauri munia, Ile e loto ahuahu oto, ana ea hodalia mola na aaena na eanai rerea mano oto: na iamu amu rerea oto, na ta ahutemiu
- 11 qaike. Ana e manatainia a laa eanai qeloa; talaaehana urina easi tauri, Ahutemiu amu qake mani rerea.
- 12 Oto maholo e hodalia na aaeda manomano, na e hai ta lou na tooni ineia, easi io iano, na easi tauri munira, Uri amu manatainia taane na holoholo nau taua oto
- 13 muniamu inihou? Amu a saeau uri, Master, na, Lord, 14 na amu a walaa too oto; ana inau oto urina. Ana inau a Lord na a Master iamu, nau hodalia aaemiu, ne na holoholo iamu muni amu e hai hodahodalia aaemiu
- 15 hailiu. Ana nau noia na tohotohota muniamu, muni amu e tautau urina mala nau ta oto muniamu inihou,
- 16 Walaimoli, walaimoli, naa unua muniamu uri, A hairaretai e qake liutahaana a alaha ineia; wa a haa-
- 17 tola e liutaha ana a laa e usunainia wau. Ana amu manatainia na moola inihou, dehidehi amu uri amu
- 18 a tautaui ni. Nau qake aani walaa raranamolu manomano; nau manatainia alaile nau lio hilisira kau: na ta uri muni kire haatooa oto na mai usuusu uri, Ile ea naua na masi bread inau e suluia na qouqouna 243

19 honosiau. Talaae inihou naa unua muniamu ana e qake too ua, uri maholo ea tau ni too oto, amu anaisi

20 ĥiwalaimoli uri inau oto. Walaimoli, walaimoli, naa unua muniamu uri, Ile ea tola konia a laa naa usunainia wau na ea tola koniau oto; na ile ea tola koniau ne ea tola konia a laa e usunainiau mei.

21 A Jesus e walaa urina, na na saena easi likiliki, maia e unu haatoo, easi tauri, Walaimoli, walaimoli, naa unua muniamu, uri naile hikemiu eanai qeloau.

22 Alai qaaronoisuli e tootoomaira hailiu, ana na saeda e

23 qake tahania a laani ea walaa raranana. Na naite laa ana alai qaaronoisuli ineia e eno sulia table e hataraa i sarona Jesus, ileni oto a Jesus e saesaepaina ana kau:

24 oto a Simon Peter easi alaqau munia, maia e tauri munia, O unua kau muniami ea walaa raranana atei.

25 Oto a laani e eno talena mola urina i sarona Jesus na

26 easi tauri munia, Lord, atei a laani? A Jesus easi alamia uri, Ileni oto naa toonia kau na masi naulaa ana naa si niia oto wau munia. Oto e toonia na masi naulaa easi niia oto wau munia Judas kalena Simon

naulaa easi niia oto wau munia Judas kalena Simon 27 Iskariot. Oto i purina na masi naulaa ine, a Satan easi sili wai lalona. Oto a Jesus easi tauri munia,

28 Na masiola oa tata, o tolenani ta oto. Na naile oto hikena alaile e nauni e qake manatainia uri talaaehana

29 na ola taha e walaa urina munia. Ana na maile e unua uri, ana isulia a Judas e hele ana na mai ni haa ikira nea Jesus easi tauri munia, O holia kau na moola kaelu a sare tooani munia houla; wa muni e niia na 30 masiola munira alaile e qake too ola. Oto e ta na

masi naulaa ine easi silitaha oto laulau: na e rodo oto.

Maholo e silitaha oto, a Jesus easi tauri, Oto mola

nihou kira a haamanikuluaa Kale ni inoni, na kira 32 haamanikuluaa God noone ana; na God eanai haa-

manikuluaa siena maraana, na eanai tolenani haama-33 nikuluaa oto. Alai elekale, na tai kele lehu oto mola naa ioio ua maiamu. Amu anai tau haitaleau: na mala nau unua kau munira alai Judea, Na lehu naa laelae ana, iamu amu sie aani laelae ana; alihana ni

34 naa hai unua lou muniamu inihou. Na haatolana haolu naa haatola iamu ana, uri amu e saesaepaina 244

amiu hailiu; mala kau inau nau saesaepaina amiu; uri iamu noone lou amu e saesaepaina amiu hailiu 35 urina. Ana isulia na masiola inihou taataana na inoni eanai manatainiamu oto uri iamu alai qaaronoisuli inau, ana amu a tau saesaepaina amiu hailiu.

A Simon Peter easi tauri munia, Lord, oa lai hei ni? A Jesus easi alamia uri, Na lehu naa lae ana, ioe o sie aani luluisuliau ana mola inihou; na ta o 37 anai luluisuliau oto ana na maholo. A Peter easi tauri munia, Lord, ana e ua nau sie luluisulio oto mola nihou? Na anai noia oto na maurihaaku iano 38 talaaehana oto ioe. A Jesus easi tauri munia, Uri o anai noia na maurihaamu iano talaaehana inau? Walaimoli, walaimoli, naa unua munio uri, Na kua sie nara oto, na o anaisi taitei aku haaolu oto.

sie nara oto, na o anaisi taitei aku naaoiu oto.

1 / Mane na saemiu e likiliki: amu a hiwalai-

moli ana God, amu hiwalaimoli noone lou eku.

Na mai lehu ni ioio e huna ana nima a Amaku; ana e qake urina kau taane nau unua oto muniamu;

ana naa lai tau akau ana na lehu talamolu. Na ana naa lai tau akau ana na lehu talamolu, ne naa alihoi lou mei, muni nee tola koniamu oto isieku; uri muni nee taumei io ana na lehu ne iamu noone lou amu

4 anai io wai lehuna. Na na lehu naa lae ana, amu 5 manatainia oto na tala munia. A Thomas easi tauri munia, Lord, ami qake manatainia na lehu oa lae ana; ne ami anaisi manatainia na tala uritaha?

6 A Jesus e tauri munia, Inau oto na tala, na na walaimolina, na na mauriha: naile ea lae oto isiena a
7 Mamaa na oto ea liu eku. Ana amu manatainiau oto, taane amu manatainia lou a Amaku: talaae oto inihou amu manatainia oto, maia amu loosia oto.

8 A Philip e tauri munia, Lord, o haatainia a Mamaa 9 amami, na easi diena oto. A Jesus e tauri munia, Uri nau io tewa oto urini isiemiu, na o qake manatainiau oto, laa Philip? ile e loosiau oto e loosia a Mamaa noone lou; e ua ni oa tauri, O haatainia

10 a Mamaa amami? Uri o qake hiwalaimoli eku ana naa io oto ana a Mamaa, na a Mamaa oto lou eku?

na mai haiwala ine naa unuunui muniamu, nau qake
245

aani ladoi maraaku: na ta a Mamaa laa ea io oto aku
11 neia ea tautaui na mai daumana ine. O hiwalaimoli
eku uri inau oto ana a Mamaa, na uri a Mamaa oto
lou eku: wa qaike, o hiwalaimoli eku talaaehana

12 na mai daumana ine. Walaimoli, walaimoli, naa unua muniamu uri, Ile ea hiwalaimoli eku, neia anai tautaui oto na mai daumana naa tautauini; na oto neia anai tautaui na mai anoa e paina maania na maile inihou; talaaehana naa lae oto isiena a Mamaa.

13 Na taataana na ola amu a sukasukai ana na sataku, ne naa si taui oto, uri muni kire haamanikulua a

14 Mamaa ana a Kale. Ana amu a tau ni suka aku ana na masiola ana na sataku, ne naa si ta oto na masiola

15 ni. Ana amu a saepaina aku, ne amu anaisi sulu

16 isulia na mai haatolana inau. Na naa si haatohu ana a Mamaa, na ineia oto eanai niia wau muniamu naite laa ni Rapeita, muni e io susu oto maiamu, na Hiona

17 ani walaimolina ine: na walumalau sie aani tola konia oto; ana e qake aani toomaia, wa e manatainia lou: iamu amu manatainia taane; ana eanai io oto mai-

18 amu, na eanai io oto amiu. Nau sie atopuri amiu muni amu e noi inemae: naa lae oto mai isiemiu.

19 E tai kele lehu oto mola, na na walumalau esie toomaiau oto lou; na ta iamu amu a toomaiau taane: ana isulia naa mauri oto ne iamu amu anai mauri lou.

20 Ana na tai haudina ine amu anai manatainiau uri naa io oto ana a Amaku, na iamu oto aku, na inau oto

21 amiu. Ile e manatainia oto na mai haatolana inau, maia ea sulu isulii, ineia oto ine laa ea saesaepaina aku, na inau na anai saesaepaina ana, maia na anais

22 haatainiau oto ana. A Judas (A Iskariot qaike) easi tauri munia, Lord, na holoholo inihou e ua oto, uri o anai haatainio oto muniami na munia na walumalau

23 qaike? A Jesus e alamia easi tauri munia, Ana naile ea saepaina aku, ne eanai sulu isulia na walaku: na a Amaku eanaisi saepaina ana, na iemerei merei

24 ana lae isiena, na merei anai io susu oto ana. Ile e qake saepaina aku, ne e qake sulu isulia na walaku: na na haiwala amu a roronoa e qake walaku haleite, na ta walana a Mamaa e usunainiau mei.

Na nau taurina kau muniamu, maholo naa io ua maiamu. Na ta a laa ni Rapeita, a Hiona Maea ine, a Mamaa eanai usunainia mai ana na sataku, neia anai haasaeamu ana waluteni ola, na eanai tau iamu muni amu e noi sae ana taana na ola nau unua kau muniamu. Na dailama naa noia oto isiemiu; na dai-

lama inauni naa niia oto isiemiu: nau qake aani niinii muniamu mala na walumalau ea niinii. Mane

28 na saemiu e likiliki, wa mane e maumaula. Amu ronoa ana nau unua muniamu uri, Naa lae oto wau, na naa lae oto mai isiemiu. Ana amu saepaina aku, taane amu anai saesaediena oto, hahia naa laelae oto isiena a Mamaa e nanama liutaha aku.

29 Na nau unua oto nihou muniamu maholo e qake too ua, uri, maholo ea tau ni too oto, amu anaisi hiwalai-

30 moli oto. Nau sie walawalaa hunahunaa lou muniamu, ana a alaha parasia na walumalau inihou ea lae

31 mai: na e qake ola ineia oto oo aku; na ta uri muni na walumalau e manatainia oto uri naa saepaina ana a Mamaa, na mala a Mamaa e haatolaiau kau, ne naa si ta taane urina. Sulutae, kaelu e lae oto maania ilehu.

15 Inau na vine oto walaimoli, na a Amaku laa ea 2 daumaa na lalo ni vine. Taana na sasara ni ola aku e qake hunuhunu, neia ea taasia oto: na taana na sasara ni ola ea hunuhunu, neia ea tau diena ana, 3 muni e hunu oto liutaha. Na iamu amu qani rerea oto isulia oto na haiwala nau unua oto kau muniamu.

4 Amu io susu oto aku, na inau lou emiu. Mala kau na sasara ni ola esie aani hunuhunu maraana, ana e qake io susu ana na vine; alihana oto iamu lou amu sie aani hunu oto ana amu qake io susu oto aku.

5 Inau oto na vine, iamu na mai sasara ni ola ana: Ile ea io susu eku, na inau ana, ineia ine ea hunuhunu oto liutaha: ana ahoa aku amu sie aani ta na masiola.

6 Ana naile e qake io susu eku, kira a dereasia wau mala na sasara ni ola, na easi nunulu oto; oto kira asi siokonii, muni dereasii wai duna, oto duna easi

7 naura oto. Ana amu a tau ni io susu eku, na na mai walaku ea io susu lou emiu, amu anai haatohua oto waluola isulia saemiu, na kira anaisi taui oto muniamu.

247

8 A Amaku e manikulua oto ana na holoholo inihou, uri muni amu e hunu oto liutaha; na amu anaisi noi

9 qaaronoisuli inau oto urina. Mala kau a Mamaa e saepaina aku oto, alihana oto lou nau saepaina amiu:

10 amu io susu oto ana na saepainana inau; mala kau inau nau sulu isulia oto na mai haatolana a Amaku,

11 na naa io susu oto ana na saepainana ineia. Nau unua oto na moola inihou muniamu uri muni na

12 saedienana iamu e ahu oto. Na na haatolana inau neia oto nihou, uri muni amu e saesaepaina amiu

13 hailiu, mala inau nau saesaepaina amiu kau. E qake saepainana oto muni e paina liutahana inihou, uri muni naile e noia oto na maurihaana iano talaaehana

14 alai malahuna. Iamu alai malahuku oto ana amu a tau ni sulu isulia na moola naa haatola iamu eni.

15 Nau qake aani saeamu uri alai hairaretai; ana a hairaretai e qake manatainia na moola a alaha ineia ea tautaui: na ta nau saeamu uri alai malahuku; ana taataana na ola nau ronoi ana a Amaku nau

16 haarono amu oto ani. Amu qake aani lio hilisiau, na ta inau nau lio hilisiamu, na nau noiamu, uri muni amu e lae oto wau e hunuhunu, na muni na huahuani ola iamu e io susu oto: uri taataana na ola amu a haatohua ana a Mamaa ana sataku, neia anaisi niia

17 oto muniamu. Na moola inihou naa haatolaiamu

18 eni, uri muni amu e saesaepaina amiu hailiu. Ana na walumalau ea taumei tau noraupu muniamu, amu manatainia oto uri e holai tau noraupu kau muniau

19 wai naomiu oto. Uri ana amu keikei ana walumalau, taane na walumalau eanai saepaina ana alaile ineia: na ta ana isulia amu qake keikei ana na walumalau, na ta nau lio hilisi amu maania na walumalau, talaaehana ine na walumalau easi tau noraupu muniamu.

20 Amu adomai sae ana na haiwala nau unua kau muniamu uri, A hairaretai e qake alaha liutahana a alaha ineia. Ana kira taunainiau kau, kira anaisi taunainiamu lou: ana kira haatooa na walaku, kira anaisi

21 haatooa lou na mai walamiu. Na ta kira anaisi taui oto taataana na moola inihou muniamu talaachana na sataku, ana isulia kira puotainia ile e usunainiau mei.
248

22 Uri ana nau qake lae mai ni walaa munira, taane kira qake aani manatainia na masi orahaa: na ta oto mola inihou e gake ola ada ni lopoi wala hahia na 23 mai orahaa ikira. Ile ea tau nora upu muniau ne ea 24 tau noraupu lou munia a Amaku. Uri ana nau qake taui na mai daumana i matolada naile aopa e qake aani tautaui, taane kira sie manatainia na masi orahaa ada: na ta oto mola inihou kira hahuani loosia ahutamerei na a Amaku, na kira tau noraupu munia 25 ahutamerei mano. Na ta kira ta oto na masiola nihou, uri muni haatooa na haiwala ine kira usua oto kau ana mai haatolana ikira uri, Kira tau noraupu 26 mola maatala muniau. Na ta maholo a laa ni Rapeita ea hula oto mai, na anai usunainia wau muniamu maania a Mamaa, na Hiona ani walaimolina ine, laa ea sisilitaha mai maania a Mamaa, neia anaisi unu 27 haatoo aku: na iamu amu anaisi unu haatoo noone lou, ana isulia amu io oto hu meiau keikei mei i talaaehana.

Nau unua oto na moola inihou muniamu, mane 2 kire haatoosua iamu. Kira anai noiamu wai sinaha maania mai nima ni ruru: o siua, na maholo ni sato ea duduhia oto mai, na naile ea sauniamu eanai unua uri ea qaoqao ola ni mane ana munia God. 3 Na kira anai tautaui na moola inihou ana kira qake 4 manatainiemerei na a Mamaa. Na ta nau unua oto na moola inihou muniamu, uri na maholo ni sato oto ani ea tau ni too oto ana na maholo, ne amu anaisi adomainii oto, uri nau unui oto muniamu. Na nau qake unui na moola inihou muniamu kei mai i talaae-5 ĥana, ana isulia nou neneneku oto maiamu. Na ta naa lae oto nihou siena ile e usunainiau mei; na naile hikemiu e qake ele soi hariau uri, Oa lae oto ihei? 6 Na ta ana isulia nau unui oto na moola inihou muni-7 amu, ne saemiu e honu oto ani saehuna. Na ta naa unua oto na walaimolina muniamu inihou; E lai diena namiu muni nee lae oto wau: ana oto nau qake lae oto wau, ne a laa ni Rapeita esie aani lae oto mai isiemiu; na ta uri ana naa lae oto wau ne na anaisi 8 usunainia wau isiemiu. Na ineia oto, maholo e lae 249

oto mai, neia anai haaloia na walumalau ana orahaa, 9 na ana odotaina, na ana iina; ana orahaa kau, ana

10 isulia kira qake hiwalaimoli eku; ana odotaina kau, ana isulia naa lae oto isiena a Mamaa, na amu sie

11 aani toomaiau lou; ana iina kau, ana isulia kira a iia 12 oto a alaha parasia na walumalau inihou. Na moola

huna taane aku ni unui muniamu, na ta amu sis

13 poonainii ua. Na ta maholo oto ineia, a Hiona ani walaimolina, e hula oto mai, neia anaisi naomiu oto laona ahutana na walaimolina: ana e sie aani walaa maraana; na ta waluola oto neia anai ronoi, neia anaisi unui ni: na eanaisi unui muniamu na moola 14 eanaisi too taane ana na maholo. Neia anai haamani-

14 eanaisi too taane ana na maholo. Neia anai haamanikuluau: ana eanaisi hele oto hikena na moola inau, na

15 eanaisi houleinii muniamu. Taana na moola tootoolana a Mamaa ne tootoolaku mano ine: talaaehana ine nau unua kau, uri ea hele hikena na moola inau,

16 na eanaisi houleinii muniamu: Na tai kele lehu oto, na amu sie toomaiau oto; na na tai kele lehu oto lou,

17 na amu anaisi losiau lou. Oto na maile hikena alai qaaronoisuli ineia easi tauri maraada, Na ola taha nihou ea unua munikia uri, Na tai kele lehu oto, na amu sie toomaiau oto; na na tai kele lehu oto lou, na amu anaisi losiau lou: na, Ana isulia naa lae oto

18 isiena a Mamaa? Oto kira asi tauri, Na ola taha inihou ea unua uri, Na tai kele lehu oto? Kaelu

19 qake aani manatainia na masiola ea unueni. A Jesus e losaea kira sare soi heria ana, easi tauri munira, Uri amu a tautau haitale maraamiu ana na holoholo inihou, ana nau unua uri, Na tai kele lehu oto, na amu sie toomaiau oto, na na tai kelu lehu oto lou, na amu

20 anaisi loosiau oto? Walaimoli, walaimoli, naa unua muniamu, uri amu anai naranara na amu anai takotako, na ta na walumalau eanai saesaediena: iamu amu anai saehu keu, na ta na saehuna iamu

21 anai noi saedienana oto. Maholo na hua ea haahuta neia ea saehu oto, hahia na maholo ni sato ineia e hula oto: na ta maholo e mauri oto ani elekale, ne e qake aani noisae lou ana na hiitoona, ana isulia na saedienana oto hahia na inoni e huta oto mai laona

Digitized by Google

22 walumalau. Ne iamu urina amu anai saesaehu oto nihou: na ta na anai loosiamu lou, na na saemiu eanai saesaediena, na naile oto sie aani taasia oto na
23 saedienana iamu maaniamu. Na ana na haudinani amu sie aani soi heriau ana na masiola. Walaimoli, walaimoli, naa unua muniamu, Ana amu a tau ni haatohua na masiola ana a Mamaa, neia anaisi niia
24 oto muniamu ana na sataku. Lae hula inihou amu qake haatohua oto na masiola ana na sataku: amu

24 oto muniamu ana na sataku. Lae hula inihou amu qake haatohua oto na masiola ana na sataku: amu haatohu kau, muni na saedienana iamu e ahu oto.
25 Nau walaa urina kau ani alahuuna muniamu: na

maholo ni sato ea duduhia oto mai, na nau sie aani walaa oto muniamu ani alahuuna, na ta na anai 26 houleinia a Mamaa muniamu. Oto ana haudineni amu anai haatohu oto ana na sataku: na nau qake unua muniamu uri na anai tola suuia a Mamaa talamiu: 27 ana a Mamaa noone ea saesaepaina amiu, ana isulia amu saesaepaina aku keu, na amu hiwalaimoli oto uri 28 nau silitaha oto mai maania a Mamaa. Nau silitaha oto mai maania a Mamaa, na nau lae oto mai laona walumalau: naa lae oto lou maania walumalau, na asi 29 lae oto isiena a Mamaa. Oto alai qaaronoisuli ineia easi tauri, Lio kau, oa walaa taha oto inihou, na o 30 qake aani walaa ani alahuuna. Ami manatainia oto inihou uri o manatainia oto waluola, na o gake aani io totoria oto muni naile e soi hario: talaaehana na masiolani ami a hiwalaimoli uri o silitaha oto mai 31 maania God. A Jesus e alamira uri. Uri amu a

31 maania God. A Jesus e alamira uri, Uri amu a 32 hiwalaimoli oto nihou? Lio kau, na maholo ni sato ea duduhia oto mai, o siua, na e too oto, muni kira e haatatanainiamu, naile talea na moola ineia, na naile talea na moola ineia, na amu anai atopuri eku maraaku: na ta nau qake aani io oto maraaku, ana a Mamaa ea

33 io oto isieku. Nau walaa urina kau nemiu, uri muni amu e akaurisia na dailama aku. Ilaona walumalau kira anai taunainiamu: na ta saemiu mune mano kau: inau nau aailaa oto maania na walumalau.

A Jesus e walaa mano urina; easi uwa alena ileni, easi tauri, Mamaa, na maholo ni sato e hula oto; 251

o haamanikulua a Kalemu, muni a Kale e haamani-2 kuluao lou: mala kau o niia munia na nanamana parasia ahutana na hasio, uri muni taana na ola o niia oto nana, ne muni e niia na mauriha hu nada. 3 Na neia nihou na mauriha hu, uri muni kire manatainio na tai God oto walaimoli, na a laani o usunainia 4 mai nea Jesus Christ. Nau haamanikuluso mai jano hou, ana nau haamanoa oto na masi daumana ine o 5 ta kau muniau muni nee taua. Na oto mola nihou, Mamaa, o haamanikuluau isiemu ani mesi manikuluana ine nau akaurisia isiemu ana maholo na walu-6 malau qaike ua. Nau houleinia oto na satamu munira na maileni o maaira nakui maania na walumalau: na tootoolamu noone ada, na o maaira wau nekui; na 7 kira sulu isulia na walamu. Oto mola inihou kira manatainia oto uri waluola o nii oto muniau kira 8 keikei amu: ana na mai haiwala ine o nii oto muniau nau nii oto lou munira; ne kira helesii oto, na kira manatainia oto walaimoli uri nau silitaha oto maanio. 9 na kira hiwalaimoli oto uri o usunainiau mei. Naa haatohu talada; nau qake aani haatohu talana na walumalau, na ta talada alaile o maaira nakui; ana 10 na tootoolamu oto ada: na na tootoolaku na tootoolamu oto, na na tootoolamu na tootoolaku oto: na nau 11 manikulua oto ani. Na nau gake io oto lou ilaona walumalau, na ta ikira inihou kira a io ua ilaona walumalau, na naa si lae oto isiemu. Mamaa Maea, o kenetainia ana na satamu na maile o maaira oto nakui, uri muni kira e noi oto na tai ile, mala oto 12 ikara. Maholo nau io isieda, nau kenetainia oto ana na satamu na maile o maaira oto nakui: na nau paraparasira oto, na naile hikeda e qake aani aia, na tai a kale ni aia mola maraana; muni kire haatooa 13 oto na mai usuusu. Na ta oto nihou naa lae oto wai siemu; na naa si walaa urina laona walumalau, uri muni kire manatainia na saedienana inau e ahu oto 14 ada. Nau niia oto na walamu munira; na na walumalau e tau noraupu munira, ana isulia kira qake

keikei ana na walumalau, mala inau lou nau qake 15 keikei ana na walumalau. Nau qake aani haatohu 252

Digitized by Google

uri muni o taasira oto maania walumalau, na ta muni 16 o kenetainira maania a laa tataala. Ikira kira qake keikei ana walumalau, mala inau lou na qake keikei

17 ana walumalau. O haamaeara ani walaimolina: na 18 walamu oto na walaimolina. Mala kau o usunainiau

mei ilaona walumalau, alihana lou noone nau usunai-19 nira oto ilaona walumalau. Na naa haamaeau talaae-

19 nira oto ilaona walumalau. Na naa haamaeau talaaehana oto ikira, uri muni kire haamaeara noone lou ani

20 walaimolina. Na nau qake aani haatohu talana alaile nihou haleite, na ta talana alaile lou ea hiwalaimoli

21 eku isulia na walada; uri muni kire mani noi oto na taile; mala kau ioe, Mamaa, oa io oto aku, na inau oto amu, uri muni kire io noone lou urina akarai; uri muni na walumalau e hiwalaimoli uri o usunainiau

22 mei. Na na masi manikuluana ine o niia oto muniau, ne nau niia oto munira; uri muni kire noi oto na taile.

23 mala oto ikara; inau oto ada, na ioe oto aku, uri muni na manatada e ahu oto na muni kire noi oto na taile; uri muni na walumalau e manatainia oto uri o usunainiau mei, na uri o saepaina ada mala o saepaina aku kau.

24 Mamaa, na maile o maaira nakui, ne na saeku oto muni kire io oto lou maiau ana na lehu naa io oto ana; uri muni kire toomaia na masi manikuluana aku ine o niia oto kau nakua: ana o holai saepaina aku kau na kira

25 qake noia ua na suasualana walumalau. Mamaa odotai, na walumalau e qake aani manatainio, na ta inau nau manatainio oto; na alaile nihou kira mana-

26 tainia uri o usunainiau mei; na nau houleinia oto na satamu munira, na naa si muni houleinia ua; uri muni na masi saepainana ine o saepaina aku kau ana e io oto ada, na inau lou ada.

A Jesus e walaa mano urina easi silitaha wau maira alai qaaronoisuli ineia, na e launia oto na dari maamaa i Kedron, na lalo oto ilehuna, na e sili 2 oto wai laona ikiraelu na alai qaaronoisuli ineia. Na a Judas, laa e qeloa, e manatainia noone na lehuni:

ana a Jesus na alai qaaronoisuli ineia e talei laelae 3 ana. Oto nea Judas, e helesia oto na mae, maira alai ariarikosi ana alai naohana priest na alai Pharise.

ariarikosi, ana alai naohana priest na alai Pharise, easi lai wai lehuna maia na mai light na na mai 253

4 haaora na ma mai reisina. Oto nea Jesus ana e manatainia waluola eanai tolea oto, easi lae wai honosira easi tauri munira, Atei kau amu a tautau

5 ohia? Kira asi alamia uri, A Jesus laa ni Nasaret e ua. A Jesus easi tauri munira, Inau oto. Na a

6 Judas, laa e qeloa, e ura noone maira. Oto maholo e tauri munira, Inau oto, kira asi sua alihoi kira asi
 7 lahutai i mado. Oto easi soi hariraelu lou e taurini,

Atei kau amu a tautau ohia? Oto kira asi tauri, A 8 Jesus laa ni Nasaret e ua. A Jesus easi tauri munira, Nau unua oto muniamu uri inau oto: ne ana amu a

Nau unua oto muniamu uri inau oto: ne ana amu a tautau ohiau, amu toliasira alaile inihou muni kire kae 9 oto: uri muni e haatooa na haiwala ine e unua uri,

Nau qake tau tekelainia naile hikena alaile o maain

10 oto nakui. Oto nea Simon Peter ana e manatainia na nahi easi akania oto, na e rapusia a hairaretai a naohana priest, e tapa tekelainia na alina i qaloqalo

11 ana. Na na satana a hairaretai ine a Malkus. Oto a Jesus easi tauri munia Peter, O derehainia lou na nahi ine i talana: na kaokao a Mamaa e niia, uri nau sie tonohia oto?

12 Oto na mae ine maia na naohana kaptain, na alai ariarikosi ikira alai Judea, e helesia Jesus kira asi

13 hoosia oto, kira asi holai tolea isiena Annas; ana ineia a hunaona Kaiaphas, na naohana priest ana

14 halisi ine. Na nea Kaiaphas ine e haananaua alai Judea, uri e diena nada muni na tai laa e mae honotana na mai inoni huna.

15 Na a Simon Peter e luluisulia Jesus, maia naite qaaronoisuli lou. Na nea qaaronoisuli ine e saea a naohana priest, na easi sili hairuru oto maia Jesus 16 wai lolata a naohana priest ine; na ta a Peter e talei

uraura i maana nima i sinaha. Oto ruana na qaaronoisuli ine, laa e saea na naohana priest, e silitaha oto
wau easi walaa munia a kenini e kakakali i maa, ess

17 tolea Peter wai nima. Oto nea kenini e kakakali i maa easi tauri munia Peter, Ioe ohia naile hikens

18 alai qaaronoisuli ineia? Neia asi tauri, Inau qaike. Na alai hairaretai maira alai ariarikosi e uraura ilehuna, kira rurua oto na duna ani loilohi; talaaehana 254 na mamaudina; na kira asi rararani oto: na a Peter noone lou meira, e uraura e rararani.

Oto a naohana priest easi soi haria a Jesus ana 19 alai qaaronoisuli ineia, na ana na maani haausulina 20 ineia. A Jesus e alamia uri, Nau talei walaa haatai oto munia na walumalau; nau haahaausuli keu wai nima ni ruru, na wai lolata ni mane, na lehu alai Judea ea talei rururu ana; na nau qake aani walaa

21 mumuni. E ua oa soi hariau? o soi harira alaile e ronoi oto aku, uri na moola taha nau unui munira: lio kau, ikira nihou kira saea oto na moola nau unui oto.

22 Na e walaa mano urina, oto naile hikena alai ariarikosi e uraura isiena e hidalia Jesus, maia e tauri, Uri oa 23 alamia a naohana priest urina? A Jesus easi alamia uri, Ana nau walaa aela, o unu haatoo oto ana na masi aelana ine: na ta ana nau walaa diena, e ua oa

24 hidaliau? Oto a Anas easi hoosia na e usunainia oto siena Kaiaphas a naohana priest.

Oto a Simon Peter e uraura ua e rararani. 25kira asi tauri munia, Ioe ohia naile hikena alai gaaro-

26 noisuli ineia? Neia easi taitei ana, e tauri, Inau gaike. Oto naile hikena alai hairaretai a naohana priest, takihana a laani a Peter e tapa tekelainia na alinana kau, easi tauri, Uri nau qake loosio maia wai 27 lalo? Oto a Peter easi taitei lou ana: na na kua e

tolenani nara oto.

Oto kira asi tolea Jesus maania Kaiaphas wai laona 28 na nima ni alahana: na oto mola i waalia; na kira qake aani sili laona na nima ni alahana, mane kira madaa ana, na ta muni kira e naua na rekelauni.

29 Oto a Pilate easi silitaha wau isieda, e tauri, Na

30 ola taha amu a qeluqelu ilenina a laa nihou? Kira alamia kira asi tauri, Ana a laa nihou e qake laa ni

31 tau orahaa, taane ami qake qeloa oto munio. Oto nea Pilate easi tauri munira, Amu tolea wau, amu iia isulia mai haatolana iamu. Alai Judea easi tauri munia, E qaike haidadana ana mai haatolana muni

32 ami e haamaesia naile: uri muni kire haatooa na walana Jesus neia e unua kau, e hatonainia na maena

ine neia anai maesia oto.

33 Oto a Pilate e sili lou wai nima ni alahana, easi soia Jesus wau, easi tauri munia, Ni ioe taane 34 alaha parasira alai Judea? A Jesus e alamia uri, Oa walaa maraamu nihou, wa na maile aopa ohia 35 e unuau isiemu? A Pilate easi alamia uri, Uri inau

na laa ni Judea? Na mai inoni ioe maira alai naohana 36 priest e geloo muniau: na ola taha o tauini? A Jesus e alamia uri, Na alahana inau e qake keikei ana walamalau inihou: uri ana na alahana inau e keikei ana na walumalau inihou, ne alai ariarikosi inau eanasi ipelu oto muni kira suuri geloau munira alai Judea:

na ta oto nihou na alahana inau e gake keikei ilehu. 37 Oto nea Pilate easi tauri munia, Ni, ioe oto na alaha? A Jesus easi alamia uri, Neia taha oto oa unua oto uri inau na alaha. Talaachana na masiola inihou nau huta mai, na talaachana oto na masiola inihou nau lae oto mai laona walumalau, uri muni nee unu haatoo ana na walaimolina. Taana naile e

38 keikei ana na walaimolina ea ronoa na walaku. A Pilate easi tauri munia, Na ola taha na walaimolina?

Na e ere mano urina, easi silitaha lou isiena alai Judea, easi tauri munira, Nau qake aani lio haaroia 39 oto na masi aelana ana. Na ta na tolahamiu oto muni nee luhasia naile muniamu ana na rekelauni: hoe, amu a haihunia uri muni nee luhasia muniamu 40 a alaha parasira alai Judea? Oto kira asi tea lou uri, A laa nihou suuri, na ta a Barabas. Na a Barabas inihou na laa ni horo peli.

Oto a Pilate easi karuana a Jesus, easi rapusia.

2 Na alai soldier e hausia na hoohoodara ani walo kakaru, kira asi noia hahia gauna, na kira tooni hahia 3 ani tooni waruwarua: na kira asi laelae mai isiena, kira tauri, Dehidehio, a Alaha parasira alai Judea! 4 na kira a hidahidalia oto. Na a Pilate easi silitaha

oto lou, na easi tauri munira, Lio kau, naa tolea lou isiemolu nihou, uri muni amu e manatainia uri nau 5 qake aani lio haaroia na masi tataalana ana.

Jesus easi silitaha, e noia na hoohoodara ani walo kakaru ine na e tooni ani tooni waruwarua ine. 256

Pilate easi tauri munira, Lio kau, na inoni kai nihou! 6 Oto maholo alai naohana priest na alai ariarikosi e loosia, kira asi tea oto, kira tauri, Lupu talenasia ilenina ailipou, lupu talenasia ilenina ailipou. A Pilate easi tauri munira, Iamu amu tolea kau, amu asi lupu talenasia ilenina ailipou: ana nau qake aani lio haaroia 7 na masi tataalana ana. Alai Judea easi alamia uri, Na haatolana oto amami, na isulia na masi haatolana ine neia anai mae oto, ana e tautaua oto uri neia 8 Kalena God. Maholo a Pilate e ronoa na haiwala 9 inihou easi maau oto liutaha; oto e sili lou wai nima ni alahana, easi tauri munia Jesus, Ioe o keikei hei ni? Na ta a Jesus e qake aani alamia oto 10 oo. Oto a Pilate easi tauri munia, Uri o sie aani walaa muniau? uri o qake manatainia ana nau nanama muni luhasio, na nau nanama lou muni lupu 11 talenasio ilenina ailipou? A Jesus easi alamia uri. O sie aani nanama parasiau, ana muni kira qake toliasia urina munio kei ileni: talaaehana ine a laani e qeloau munio ne na orahaa ineia e paina 12 liutaha. Talase oto inihou a Pilate e tautau muni luhasia: na ta alai Judea e awaraa, kira asi tauri, Ana oa luhasia a laa nihou o qake haimalahuna maia Kaisar: taana naile ea taua muni e alaha neia ea 13 uraura honosia a Kaisar. Maholo a Pilate e ronoa na mai haiwala inihou, easi tola haatai ana a Jesus, easi naku oto iano ilenina na lehu ni neneku muni iina ana lehu kira saea uri, Lehu kira tohainii mai 14 hau ana, na mala Hebrew uri, Gabatha. Na na talamaina oto loosia na rekelauni: e urihana oto onona na maholo ni sato. Oto easi tauri munira alai 15 Judea, Lio kau, a alaha iamu! Oto kira asi tea uri, Taasia, taasia, lupu talenasia ilenina ailipou. Pilate easi tauri munira, Uri naa nai lupu talenasia a alaha iamu ilenina ailipou? Alai naohana priest e alamia uri, E qake alaha iami, na ta a Kaisar

talenasia ilenina ailipou.

17 Oto kira asi karuana Jesus: na e silitaha oto wau, e poonainia na ailipou munia maraana, oto munia na

16 haleite. Oto easi toliasia Jesus munira muni lupu

257

lehu ine kira saea uri, Na lehu mala na qau ni inoni, 18 na kira saea mala Hebrew uri, Golgotha: na kira asi lupu talenasia wai lehuna ilenina ailipou, na na ro mane lou meia, naile qau mei na naile qau wau, na a

19 Jesus oto i denuma. Na a Pilate e usua lou na usuusu, easi noia i hahona ailipou. Na kira usua uri, Jesus ni Nasaret, Alaha parasira alai Judea.

20 Na alai Judea huna e saea na usuusu inihou: ana na lehuni kira lupu talenasia Jesus ilenina ailipou ana e karainia na poona: na kira usua ana walaana

21 ni Hebrew, na ni Latin, na ni Grik. Oto alai naohana priest ana alai Judea easi tauri munia Pilate, O sie usuusu uri, Alaha parasira alai Judea, na ta, uri neia e unua uri, Inau nau alaha parasira

22 alai Judea. A Pilate easi alamira uri. Na masiolani

nau usua nau usua oto ni.

Oto alai soldier, maholo kira lupu talenasia Jesus mano oto ilenina ailipou, kira asi ta mai tooni ineia, kira asi ta na hai apa ani, na apa e ado ana na soldier, na apa e ado ana na soldier; na na tooni nimanima lou: na na tooni nimanima ine na maani sususu e qake aani io ana, na ta kira hao lakulaku 24 mola ana. Oto kira asi tauri maraada, Kaelu sie

hakahakasia, na ta kaelu e ilala munia, uri eanai io nana atei: uri muni kire haatooa oto naite usuusu

e tauri.

Kira ado ana mai tooni inau.

Kira a ilala munia na hahuana tooni inau.

25 Alai soldier ine kira asi tauri kau. Na ta a nikena Jesus e ura isulia na ailipou na aulana a nikena lou, a Mary hua a Klopas, na a Mary ni Magdala. 26 Oto maholo a Jesus e loosia a nikena, koroi a

qaaronoisuli ine e saepaina ana oto e ura karaini, easi tauri munia a nikena, Teitei, liokau, a kalemu

27 nihou! Oto easi tauri munia a qaaronoisuli ine, Lio kau, a nikemu nihou! Na talaae oto ana maholo ni sato ine a gaaronoisuli ine e tolea oto isiena.

28 Mano urina, ana a Jesus e manatainia oto uri waluola e mano teetee oto, muni haatooa oto na 29 mai usuusu, easi tauri, Naa sasare tono. Na hou

wei e honu eni vinegar kira noia oto wai lehuna: oto kira asi haaqinia na masi hulo ani vinegar kira asi susuia ana maani hisop, kira asi susuainia wau 30 i dawana. Oto maholo a Jesus e ta oto na vinegar, easi tauri, E mano oto: oto na qauna easi malenoleno, na easi toliasia oto na manomanona.

31 Oto alai Judea ine, ana isulia na talamaina oto, muni na sapeda e sie io oto ilenina mai ailipou ana haudina ni sabbath (ana na haudina sabbath ine na haudina oto tooliu), kira asi haatohu ana a Pilate munia oilana na aaedaelu, na muni ohosilada oto.

32 Oto alai soldier easi lae mai, kira oia aaena etana naile, na aaena ruana naile lou kira lupu talenasi-

33 rarua maia ilenina mai ailipou: na ta maholo kira hula ana Jesus, na kira loosia uri e qani mae oto, ne
34 kira qake aani oia aaena: na ta naite soldier e toromia na rahorahona ani lula, na na apu na na wai e tolenani

35 qisi taha oto. Na ile e loosia oto e unu haatoo ana, na na unu haatoona ineia e walaimoli: na e manatainia oto uri ea walaa walaimoli, uri muni amu e hiwalaimoli

6 oto. Ana kira taua na moola inihou uri muni haatooa na mai usuusu inihou uri, Na kele susuli ana sie aoi

37 oto. Na lou naite usuusu e tauri, Kira anai toomaia a laani kira toromia kau.

Na na moola inihou e mano oto, na a Joseph ni Arimathea, na qaaronoisuli a Jesus, na ta e qaaronoisuli mumuni ana e maunira alai Judea, easi haatohu ana Pilate muni ohosia na raena Jesus: oto a Pilate easi alamainia oto. Oto e lae mai easi ohosia na raena. Na nea Nikodemus e lae mai noone lou, ileni e holai lae wai siena i rodo, e tolea na mai mur na mai aloe lou dolalii, kira hia na tohotohota mala na

40 tanalau ni pound. Oto kira asi tolea na raena Jesus, kira asi uloa ani sala rerea maia na mai ai wasuwasu, 41 mala tolahana alai Judea oto ani haitolina. Na na

ala tolahana alai Judea oto ani haitolina. Na na lalo oto ana na lehuni kira lupu talenasia ilenina poupou ana; na ana na lalo ni na kiliqeu haolu kira

42 qake noia ua na rae ana. Oto koro asi noia Jesus ilalona ana isulia na talamaina alai Judea (ana na kiliqeu ine e qake karainia haatau).

259

Oto ana etana na haudina ana wik a Mary ni Magdala e lae mai i kiliqeu i waalia, na e rorodoa ua, na e loosia na hau kira huesia oto maania na

2 kiliqeu. Oto easi huru, e lae isiena Simon Peter ikoro naite qaaronoisuli lou ine ileni a Jesus e saepainaana oto, easi tauri munirarua, Kira sulu asia oto a Lord maania i kiliqeu. na ami qake saumaatana na

a Lord maania i kiliqeu, na ami qake saumaatana na 3 lehu kira noia ana. A Peter easi silitaha, koro naite qaaronoisuli lou ine, na koro asi lae oto i kiliqeu.

4 Na koro mani huru hairuru oto wau : na naite qaaronoisuli ine e huru liutaha ana Peter, easi holai hula

5 oto ana na kiliqeu; na e qautou iano easi aonai wai lalona, na easi loosia na mai sala rerea kira uloa ani e

6 io lakulaku taane, na ta e qake sili wau ilalona. Oto a Simon Peter easi hula lou e luluisulia na easi sili wau ilaona na kiliqeu; na e tootoomaia na mai sala

7 rerea kira uloa kau ani, na na masi hulo ni usuri ine, kira noia kau hahia qauna, e qake io maia na mai sala rerea ine, na ta e io ereereaila ua oto i talana maraana.

8 Oto naite qaaronoisuli ine easi sili lou wau, ileni kau e holai hula ana na kiliqeu, na easi lio saea, easi

9 hiwalaimoli oto. Ana kira qake manatainia ua na mai usuusu, uri na holoholo oto ineia muni e sulutae 10 maanira alaile e mae oto. Oto ro qaaronoisuli ine

koro asi alihoi lou wau isiedarua.

11 Na ta a Mary e uraura i sinaha hatarea na kiliqeu ea naranara: ne maholo e naranara ua, easi qautou easi

12 aonai wai lalona na kiliqeu: na easi loosia na ro angel ani tooni rerea e naku oto, naile hatarea na qau uluna, na naile hatarea na lehu talana aaena, ana lehu kira

13 noia na raena Jesus ana. Na koro asi tauri munia, Keni hou, e ua oa naranara? Easi tauri munirarua, Ana kira sulu asia oto a Lord inau, na nau qake

14 manatainia na lehu kira lai noia ana. Maholo e walaa mano urina, easi lio keke, na e loosia a Jesus e ura,

15 na e qake manatainia uri ineia a Jesus. A Jesus e tauri munia, Keni hou, e ua oa naranara? atei laani oa tautau haitalea ine? Oto ineia ana e unua uri ineia na laa e daumaa na lalo, easi tauri munia, Alaha inau, ana o sulu asia kau maania ilehu, o unua isieku 260

Digitized by Google

16 na lehu o lai noia ana, muni nee lai tolea. A Jesus easi tauri munia, Mary. Neia easi lio keke, e mala Hebrew munia, e tauri, Raboni, saelana uri, Haausuli.

17 A Jesus e tauri munia, O sie helehele aku; ana nau qake hanetaha ua isiena Mamaa; na ta o lae kau isiena alai uleku, na o tauri munira, Naa hanetaha oto isiena Amaku na Amamiu, isiena God inau na

18 God iamu. A Mary ni Magdala ine e lai unua isiena alai qaaronoisuli uri, Nau loosia oto a Lord; na ana e walaa urina munia.

Oto maholo e saulehi oto ana na tai haudina ine, etana na haudina ana wik, na kira hohono oto ana lehu mai qaaronoisuli e ruru ana, ana isulia kira maaunira alai Judea, a Jesus e lae mai easi ura i matolada,

20 easi tauri munira, Na dailama muniamu. Na e walaa mano urina, easi haatainia munira na nimana na na rahorahona. Oto alai qaaronoisuli e saesaediena ana

21 kira loosia a Lord. Oto a Jesus easi tauri lou munira, Na dailama muniamu: mala kau a Mamaa e usunainiau mei alihana noone lou naa usunainiamu wau.

22 Na maholo e walaa urina easi uhi hahira, easi tauri

23 munira, Amu ta namiu na Hiona Maea: ana amu a noisae asia na mai orahaa munira na maile, ne kira anaisi noisae asii oto munira; amu a hele honosia na mai orahaa munira na maile, ne kira anaisi hele honosii oto munira.

Na ta a Thomas, naile hikena alai awala mana rua, kira saea uri a Didimus, e qake hakunira ana maholo 25 a Jesus e lae mai. Oto alai qaaronoisuli damana easi tauri munia, Ami loosia oto a Lord. Na ta ineia asi tauri munira, Ana nau qake loosia talahuliana na waarao ana nimana, wa nee silihainia na kiikiiku i talahuliana na waarao, wa nee noia na nimaku wai laona rahorahona, ne nau sie aani hiwalaimoli oto.

Oto waluna na haudina e hula lou na alai qaaronoisuli e ruru lou i nima, na a Thomas oto maira. A Jesus e lae mai, na kira hohono oto na easi ura i matolada, maia e tauri, Na dailama muniamu. Oto

27 matolada, maia e tauri, Na dailama muniamu. Oto easi tauri munia Thomas, O lalainia mai na kiikiimu, na o loosia na nimaku; na o lalainia mai na nimamu 261 na o noia i rahorahoku: na o sie adomai ruaruaa lou, 28 na ta o hihiwalaimoli oto. A Thomas e alamia easi 29 tauri munia, A Lord inau na a God inau. A Jesus easi tauri munia, Ana o loosiau ne o asi hiwalaimoli: dehidehia oto na maile e qake aani loosiau, na ta kira hiwalaimoli oto.

30 Na mai haara huna aopa lou a Jesus e taui i naoda alai qaaronoisuli, na kira qake aani usui oto ana na 31 book inihou: na ta kira usui oto na maile inihou, uri muni amu e hiwalaimoli ana Jesus uri neia a Christ, Kalena God; na uri muni amu, isulia hiwalaimolina, amu e akaurisia na mauriha ana na satana.

Na na moola inihou e mano oto nea Jesus easi haatainia lou munira alai qaaronoisuli i apani iga 2 ni Tiberias; na e haatainia urini. Alaile inihou e ruru kau, nea Simon Peter, na a Thomas kira saea ana a Didimus, na a Nathanael keikei i Kana i Galilea, na na ro kalena Sebede, na na ro gaaronoisuli 3 ineia lou aopa. A Simon Peter easi tauri muniraelu, Naa lai weesi. Kiraelu asi tauri munia, Iami noone lou ami anai hakunio. Kira asi silitaha oto wau, kira taelia na iola; na na hairodo ine kira qake aani saunia 4 na hoi ia. Na easi dani oto na a Jesus e ura ione: na ta alai qaaronoisuli e qake manatainia uri ineia 5 a Jesus. A Jesus easi tauri muniraelu, Alai kaleku, amu manatainia taane na ele amadi? Kira asi alamia 6 uri, Qaike. Oto easi tauri muniraelu, Amu haadodoa na huo ana raona iola i qaloqalo, na amu anaisi wei haaroii taane. Oto kira asi haadodoa, na kira qake aailaa ni weinia ana isulia na mai ia e huna walawala 7 oto. Oto nea gaaronoisuli ine ile a Jesus e saepaina ana kau easi tauri munia Peter, A Lord inihou. Oto maholo a Simon Peter e ronoa uri a Lord oto, easi hoosia na tooni ineia hahia (ana e io qalaqala kau), 8 easi pola oto i esi. Na ta alai qaaronoisuli damana e

8 easi pola oto i esi. Na ta alai qaaronoisuli damana e lae mai ana iola ikira (ana kira qake haatauria ione, na ta e urihana na awala ni tahana mana lima), kira a 9 wainia na huo e honu eni ia. Oto maholo kira siho ione,

kira loosia oto na duna ilehuna ani loilohi, na na hoi 10 ia ihahona, na na hoi bread. A Jesus e tauri muniraelu, 262 Amu ta mai ana na mai hoi ia amu asi kele saunii. 11 Oto a Simon Peter easi lae wai tae, e wainia mai na

huo ileni, e honu eni ia paina, na tanalau mei na lima awala mana olu: na kira huna oto urina na ta na huo

12 e qake aani hakahaka oto. A Jesus easi tauri muniraelu, Lae mai, amu naunau. Na naile oto ana alai qaaronoisuli e qake adomai mousia oto muni soi haria uri, Ioe atei? ana kira manatainia noone uri a

13 Lord oto ni. A Jesus e lae mai, easi heleana na hoi bread ine, e haadoraelu ana, na na hoi iani lou urina.

14 Na oluna na maani haataina a Jesus inihou munira alai qaaronoisuli, i purina na sulutaena ineia maanira alaile e mae oto.

Oto maholo kira nau oto, a Jesus easi tauri munia Simon Peter, Simon, kalena John, oa saesaeniau liutaha ana alaile nihou? Neia asi tauri munia, O siua Lord; o manatainia uri naa saesaepaina amu

16 oto. Easi tauri, O haanaua na mai lamb inau. Oto ruana easi tauri lou munia, Simon, kalena John, oa saesaeniau? Easi tauri munia, O siua, Lord; o manatainia uri naa saesaepaina amu. Easi tauri

17 munia, O kakakalia na mai sheep inau. Oto oluna easi tauri munia, Simon, kalena John, oa saesaepaina aku? Na saena a Peter e hu ana e walaa oluna munia uri, Oa saesaepaina aku? Oto easi tauri munia, Lord, o manatainia waluola; o manatainia uri naa saesaepaina amu oto. Oto a Jesus easi tauri munia,

18 O haanaua na mai sheep inau. Walaimoli, walaimoli, naa unua munio uri, Ana saanauhamu, o hoo hahio oto maraamu, na o laelae ana na mai lehu isulia saemu; na ta ana repohamu, o anai lalainia wau na nimamu, na naile aopa eanai hoo hahio, na eanai

19 toleo ana na mai lehu o qake sare lae ani. Na e tauri kau na e hatonainia na maena uritaha neia anai haamanikulua God ana. Na e walaa mano urina, easi

20 tauri munia, O luluisuliau. Nea Peter e lio keke, easi loosia a qaaronoisuli ine a Jesus e saesaepaina kau e luluisulia; ileni oto e eno talena i sarona ana nauna i seulehi ine, na e tauri, Lord, atei a laani eanai qeloo?

21 Oto a Peter e loosia easi tauri munia Jesus, Lord, na 263

- 22 a laa nihou eanai ua? A Jesus easi tauri munia, Mala na saeku oto muni e io kau loosiau nee hula
- 23 kau, na ola taha amu ine? ioe o luluisuliau. Oto na haiwala inihou e talo isiena alai haiulana uri a qaaronoisuli ine esie mae: na ta a Jesus e qake unua munia uri esie mae; na ta uri, Mala na saeku oto muni e io kau loosiau nee hula kau, na ola taha amu ine?
- 24 Ineia oto a quaronoisuli ine ea unu haatoo ana na moola inihou, na e usua oto na moola inihou; na iami manatainia uri na unu haatoona ineia e walaimoli.
- Na na moola huna aopa lou a Jesus e taui, na uri ana kira a tau ni usu manomanoi oto, naa unua uri ahutana na walumalau eanai honu orei ana mai book kira anai usuusu eni.

NA MAI

ARIKOSINA ALAI HAATOLA

1 Na usuusu holai nao ine, nau ta, laa Theophilus, raranana waluteni ola a Jesus e talaai tautaui na ni

2 haahaausuli eni, lae hulaana na haudina ine kira tola konia oto ileni, ana e haatola mano isulia na Hiona Maea ana alai haatola ine neia e lio hilisira oto kau :

3 e haahaatai kau munira uri ea mauri oto i purina na sape hiitona ineia ana mai hahuani haara e huna, e haahaatai dudu munira e hai awala ni haudina, easi walawalaa nada ana na moola e haidadana ana alahana

4 a God: na e ruru oto maira, easi ereada oto mane kira laelae oto wau maania i Jerusalem, na ta muni kire io totoria na qoniha a Mamaa, uri na masiolani amu

5 ronoi oto aku: ana a John e lolotomaea kau ani wei, na ta kira anai lotomaea amiu ana Hiona Maea na oto mai haudina huna sie aani liu.

6 Na kira ruru oto ne kira asi soi heria uri, Lord, uri o anai taea lou inihou na alahana ikira alai Israel?

7 Oto easi tauri munira, E qake holoholo iamu muni amu e manatainia na halisi wa na maholo ni halisi a Mamaa e noia oto munia na ola ani alahana nana

8 maraana. Na ta amu anai ta na nanamana oto namiu, maholo a Hiona Maea eanai siho oto ihahomiu; na amu anai unu haatoo nakua ana na moola oto i Jerusalem, na ana ahutana Judea, na i Samaria, na 9 canai lai hula oto ana magana ana unumalan. Na

9 eanai lai hula oto ana noonoo ana walumalau. Na e walaa mano kau urina ne kira asi tootoomaia na kira asi taea oto ileni na na masi uru e tola konia 265 10 oto maania na maada. Na maholo kira asi tootoomai wai leni ana e lae oto urina, ne lio kau, na ro mane e

11 tooni ana mai tooni rerea e ura oto isieda; na koro asi tauri, Alai Galilea, e ua amu a uraura mai amu a tootoomai urina ileni? nea Jesus inihou kira tola konia oto ileni maaniamu neia anai alihoi lou mei mala amu loosia e lai leni inihou.

12 Oto kira asi alihoi lou wai Jerusalem keikei i houliwo ine kira saea uri i Olivet, e karainia oto i Jerusalem, mala e haidadana oto ana na laena ana

13 haudina ni sabbath. Na kira hula oto, kira asi hane oto wai laona na masi saohana nima kira a neneneku ana; a Peter na a John na a James na a Andrew, a Philip na a Thomas, a Bartholemew na a Matthew, a James kalena Alphaeus, na a Simon Selotes, na a

14 Judas kalena James. Ahutana alaile nihou kira rururu oto ani arenaina maia na tai masi sae maira na maite keni lou, maia Mary lou a nikena Jesus,

na maira na mai ulana.

15 Na oto ana mai haudina ine a Peter e sulutae i matolana alai haiulana, na easi tauri (na oto sata-daelu mai inoni huna e ruru ine e urihana oto tai

16 tanalau meia na rua awala), Alai uleku, na mai usuusu ine e too oto, na kira qake aani mola oto oo, a Hiona Maea e holai qoniqoni keu eni ana wawana David raranana Judas, laa e naona mai hanua e helesia

17 Jesus kau. Ana kira idumia kau maikia, na e helesia

18 kau na apani lehu nana ana arikosina inihou. (Na neia a laa nihou na toolana kau ana masi mado ana tooha ine na waaita ana tataalana ineia; na e pola oto wai ano easi makaka oto i denumana masi

19 madoni, na ahutana oqana e dede oto. Oto kira houleinia na masi olani munira ahutana alaile e ioio j Jerusalem, talaaehana urina kira saea na masi madoni

20 uri Akeldama, uri mado ni epu.) Ana kira usua oto laona book mai Psalm uri,

Lehu ni neneneku ineia muni e maanao oto, Na mane naile oto oo e naku lou ana: na lou.

Na lioisulina ineia naile aopa muni e tooana oto, 266

- 21 Ana e urinani ne na holoholo oto na taile hikena alaile e hakunikaelu oto ana maholoni a Lord Jesus
- 22 e sisili mei na e sisili taha akaelu, talaae oto ana na lotomaea a John, na e lai hula oto ana haudina ni kira tola konia oto ileni maanikia, muni e noi oto ile ni unu haatoo ana na sulutaena ineia hairuru oto maikia.
- 23 Na kira asi haaura haatai ana na ro mane, a Joseph kira saea lou uri a Barsabas, na naite satana uri a
- ·24 Justus, na a Mathias. Oto kira asi arenai, kira asi tauri, Ioe oto, Lord, o manatainia na saena ahutana mai inoni, o haatainia kau ile o lio hilisia hikena ro ile
- 25 nihou, uri muni e hele kau nana ana na apani lehu ana arikosina inihou, oto ana lehu ni haatola ine a Judas e usu oto kau maania, uri muni e lae oto munia
- 26 na hahuana lehu ineia. Oto kira asi ilala munirarua; na e too oto ana a Mathias; oto kira asi idumia oto maira alai awala ni haatola mana eta.
- 2 Oto maholo na haudina ni Pentekost easi ele too oto, kira hauni rurukoni oto ana na tai lehu.
 - 2 Na laulau na koukouha e tolenani siho oto keikei ileni mala oto ana na dionai ea horo, na easi haahonua
 - 3 ahutana na nima kiraelu ioio oto ana. Na na mai meameatani ola e haahaatai ada kira opaopa hailiu ada, mala oto ani duna; na easi lai io oto ilenida
- 4 ahutada. Na ahutada kira hauni honu oto ana Hiona Maea, kira asi talaai walawalaa oto ani walaana haiaopai, mala oto na Hiona e ta oto munira muni kira e ununui oto.
- 5 Na na mai haluile ni Judea e ioio kau i Jerusalem, alaile e qaoqao ola munia God, kira keikei ana taana
- 6 na komu ni inoni laona walumalau. Na maholo kira ronoa na koukouha inihou, ne mai ruruha huna easi ruru oto, na na manatada e talei puo oto, ana isulia taana naile ada e ronora kira a walawalaa ana hahuana
- 7 walaana ineia. Na ahutada kira mani puo kira asi panarainia, maia na haiwala uri, Lio kau, alaileni ea walawalaa inihou uri kira qake keikei i Galilea mano-
- 8 mano? Ne e ua oto kaelu a ronorono oto, taana naile oto hikekaelu, ana mai walaana ikia kia huta oto ana?
- 9 Alai Parthia na alai Media na alai Elam, na alaile ea 267

ioio i Mesopotamia na i Judea na i Kapodokia, i 10 Pontus na i Asia, i Phrugia na i Pamphulia, i Misraim na ana mai apani henua i Libua karainia i Kurene, na alai awataa keikei i Rome, alai Judea na alai Proselut

11 lou, alai Krete na alai Arabia, kaelu a ronoronora oto kira a unuunua na mai arikosina ni anoa a God oto

12 ana mai walaana ikia? Oto kira mani puo kira asi adomai ruarua oto, maia na soi harilada hailiu uri,

13 Na ola taha kai nihou? Na na maite ile ea haahaamasi kira asi tauri, Kira tono oto waewae ana wine haolu.

14 Na ta a Peter easi sulutae na alai awala mana eta maia, easi soi ileni e tauri, Ala mane mai Judea, na iamu ahutamiu lou amu a ioio i Jerusalem, amu manatainia na holoholo inihou, na amu qaaronoisulia

15 na walaku inihou. Ana alaile inihou e qake aani tono mahiri, mala amu a unua; ana oluna na maholo ni 16 sato mola inihou; na ta na holoholo oto inihou

kira ponia kau ana a Joel na prophet uri;

17 Na eanai uri oto ana mai haudina i puri, mala a God ea unuunua. uri.

Na anai lini oto ana na Hiona inau hahia ahutana na mai hasio:

Na alai kalemiu mane na keni eanai walaa ni prophet oto,

Na mai saanau emiu eanai loosia mai anoa ea haahaatai mei,

Na mai repo amiu eanai maamaahu pole:

Walaimoli na hahira alaile inau ea dauma nakua mai mane na mai keni ana mai haudina ine, Na anai lini oto ana na Hiona inau; na kira anai

walaa ni prophet oto.

19 Na naa nai haatainia oto na mai anoa wai salo ileni.

Na na mai haara mai iano i orohana; Na apu, na na duna, na na sasu:

20 Na sato eanai noi rorodoa oto,
Na na warowaro eanai noi epu,
Maholo na haudina a Lord e qake siho ua mai,
Na haudina otoni e liutaha na e manikulua.

268

- 21 Na eanai uri oto, uri taana naile ea tau ni sasaea na satana Lord ne kira anai haauria oto.
- 22 Ala mane mai Israel, amu qaaronoisulia na haiwala inihou: a Jesus laa ni Nasaret, ile a God e unu tahanainia oto muniamu ani nanamana na ani anoa na ani haara, moola ni oto a God e taui ana i matolamiu, mala oto amu
- 23 talei saumaatana oto; ineia nihou, ana kira qeloa oto isulia na moola a God e holai adoadomainii urina na e manatainii oto kei mei inao, ne iamu amu asi lupu talenasia ilenina ailipou meia amu saunia ana na 24 nimana alailo oo likisia na mai haatalana; na ta
- 24 nimana alaile ea likisia na mai haatolana: na ta nea God e taea oto, ana e luhasia mai hiitona ni maena ine: ana kira sie adomainia oto uri kira anai
- 25 nanamainia oto. Ana a David e tauri kau raranana,

Nau loosia a Lord onioni i naoku;

Ana ineia oto i qaloqaloku, mane nee anianirei:

26 Talaachana urina na sacku ea mano oto, na na meaku ea sacsacdiena;

Na na hasioku lou eanai mamalo ani haitotorina

susutoo.

- 27 Ana isulia o sie tolipuri ana maurihaaku i Hades, Wa o anai tolimaia a Laa ni mane ioe muni loosia na osana.
- 28 O haasaeau oto ana mai tala ni meurina;

O anai ta nee honu oto ana na saedienana i naomu.

- 29 Ala mane alai uleku, nee walaa haatai oto muniamu ana a amakaelu a David, uri e mae kau na kira aoria kau, na na kiliqau ana isiekaelu oto hula mai ana
- 30 haudina nihou. Na ana ineia na prophet, na ana e manatainia oto uri God e haahaalu oto munia ani walaa haitakoina, uri eanai haanakusia naile ea huta i sapena ilenina lehu ni neneku ana alahana ineia:
- 31 neia e loosia urina oto maraana holai nao easi walaa raranana na sulutaena a Christ, uri kira qake tolipuri ana i Hades, wa na hasiona eanai loosia na osana.
- 32 Nea Jesus inihou a God e taea oto, na iami ami
- 33 a hauni unu haatooa oto. Oto kira taea oto wai qaloqalona God, na e helesia oto na qoniha ana Hiona Maea, ne easi linisia oto na masiola inihou, amu a
- 34 talei loosia na amu a ronoa oto inihou. Ana a David 269

e qake aani tae oto ileni: na taa e walaa maraana e tauri,

A Lord e walaa munia a Lord inau uri, O naku kau i qaloqaloku,

35 Hulaana naa nai noia alai maeloona munio kira e noia na uriurita talana aaemu.

36 Hoe ahutana na nima alai Israel muni kira hahuani manatainia oto, uri God e taua oto a Jesus inihou muni e noi Lord na muni e noi Christ, na iamu amu lupu talenasia kau ilenina ailipou.

37 Ne maholo kira ronoa na moola inihou na saeda easi ikulei isulii, kira asi tauri munia Peter na munia na maite haatola aopa lou uri, Ala mane alai ulamami,

38 ami anaisi ua oto ni? Oto nea Peter easi tauri munira, Amu adomai oli, na muni kire lotomaea taana naile amiu ana satana Jesus Christ munia na sae asilana na mai orahaa iamu; ne amu anaisi

39 akaurisia oto na niilana na Hiona Maea. Ana kira haalu oto muniamu inihou, na munira alai kalemiu, na munira ahutana alaile e haatau ua, alaileni a Lord

40 a God ikia anaisi soira mai isiena. Na e walaa haatoo oto ana mai haiwala huna aopa lou, e totola suuira, maia na haiwala uri, Amu haauriamu maania

41 na qauna ni inoni nihou e lai maketo. Oto alaileni e karuana na walana ne kira asi lotomaea ada oto oto kira sapeia oto munira ana na tai haudina ine

42 mala na olu mola ni maurihasi. Na kira io rururu maia na tai mesi sae ani maani haausulina alai haatola na ani lokona, oto ani nisilana na mai bread na ani qaoolana ni mane ni.

43 Na oto na mauna easi siho hahia taana na maurihaai: na kira taua oto na mai anoa na na mai haara

44 ana alai haatola. Na ahutana na maile e hiwalaimoli ine kira hauni loko oto, na waluteni ola ikira e hauni

45 noi oto na tootoolada manomano; na kira haaholinainia oto na tootoolada na waluteni ola ikira, kira asi haadoa ahutana mai hanua ani, mala oto ana naile e

46 sare too ola. Na oto isuli haudina, kira asi io rururu maia na tai mesi sae wai lolata ni mane, kira a ninisia bread oto siedaelu, kira asi na na mai naula ikira maia 270

- 47 na saedienana na maia na masi sae odoodo, na ani haasaedienalana God, na ahutana na mai inoni e hauni lio sae too ada. Na a Lord e sapeia munira isuli haudina ana na maile kira a haahaaurira.
- Oto a Peter na a John koro hanetaha wau ilaona na lolata ni mane ana maholo ni satoni munia na arenaina, na siwana na maholo otoni. Na kira asi anainia mai naite mane e talei tou oto maania iena nikena, na kira a noinoia isuli haudina ana maana para ana lolata ni mane kira saea uri e manikulua, uri muni e sukasuka na niina ana na mai hanua ea lai sili wai lolata ni mane; oto ineia nihou ea loosia a Peter na a John koro a tau ni sisili wai laona na lolata ni mane ne easi sukasukaa na niina adarua.
- 4 Oto nea Peter maia John e toomaia easi tauri, O 5 loosiemerei kau. Na ineia oto e ala adarua easi io
- 6 totoria oto uri muni e ta na masi ola adarua. Na ta a Peter e tauri, Na masi silver wa na masi gold e aia aku; na ta na masi ola tane aku ineia otoni naa niia oto wau munio. Ana satana Jesus Christ laa ni
- 7 Nasaret, o laelae hailiu. Oto easi karuana na nima i qaloqalona, easi taea oto: na laulau na aaena na na
- 8 koukou ni uli ana e noi malapauwaa oto. Oto e pola ileni easi ura oto, na e talaai laelae hailiu; na easi lai sili oto wau meirarua laona na lolata ni mane, ea laelae hailiu, meia e polapola ileni, na e soisoi haa-
- 9 manikuluaa God. Na ahutana mai hanua huna e loosia ea laelae hailiu oto na ea soisoi haamanikuluaa
- 10 God: na kira manatai susulia uri ineia oto a laani e nakunaku kau muni taria na niina i maana para e manikulua ana lolata ni mane: na kira panarainia oto liutaha na na saeda e talei puo oto ana na masiola ni kira ta oto munieni.
- 11 Na ineia a laani e karuana a Peter na a John, ne ahutana mai hanua huna e mani huru oto wau taleraelu wai laona na maana nima kira saea ana a
- 12 Solomon, maia kira panarainia oto liutaha. Na a Peter e loosia urina, oto easi alamira na mai hanua huna uri, Ala mane alai Israel, e ua amu a panarainia na masiola inihou? wa e ua amu a tootoomaiemere,

ana mala uri ana na nanamana iemere wa na qaoolana diena iemere ne mere ta oto a laa nihou ea laelae

13 hailiu? God kiraelu a Abraham na a Isaak na a Jakob, neia a God alai amakaelu, e haamanikulua a laa ineia a Jesus; ileni oto amu qeloa oto wau, meia amu teitei ana i naona Pilate, na na saena oto e

14 mautaa uri muni e luhasia oto. Na ta iamu amu taitei ana a Laani e maea na e odotai, na amu haatohua uri muni kire niia muniamu a laani e horo

haatohua uri muni kire mia muniamu a laani e horo
15 maatala, na a Laani talaachana na mauriha amu
haamaesia oto; na ta a God e taca oto maanira alaile
e mae oto; na iami nihou ami a unu haatoo oto ana.

16 Ne oto na satana ani hiwalaimolilana na satana e ta oto a laa nihou eanai malapauwa oto, amu a looloosia nihou na amu a manatainia oto: o siua, na hiwalaimolina ea keikei ana e ta oto munia muni e hahuani

17 diena oto i naomiu manomano inihou. Na oto nihou, alai uleku, nau manatainia oto uri amu taua na masiola ni ani puona, na alai alaha iamu noone lou

18 urina. Na ta na moolani a God e holai houleinii keu ana wawana alai prophet, uri a Christ ineia anai

19 sapehiito, ne easi haatooi oto inihou. Ne talaaehana urina amu adomai oli oto, na amu alihoi oto mai, uri muni kire usuri asia na mai orahaa iamu, uri muni na mai maholo ni manomano taha e 20 siho mai maania i naona Lord; na muni e usu-

nainia oto a Christ ine kira haatolaia oto namiu, 21 nea Jesus ine; ileni oto na holoholo na mai salo muni kire tola konia oto, lae hulaana na mai maholo ni haaurasia lou taataana na moola, na moola ni a God e unui oto ana wawana alai prophet maea ineia kira keikei i talaaehana na walumalau na e hula oto

22 mai. Nea Moses e tauri noone, A Lord God eanai taea oto na prophet namiu maania i matolana alai ulemiu, ile mala inau oto; ne iamu amu anai qaarono isulia oto ana taataana na ola eanai unui oto muni-

23 amu. Na na taulana anai urini, uri taana na maurihaai e qake qaaronoisulia na prophet ine, ne kira anai horo asia oto maania i matolana na mai

24 hanua. O siua, na ahutana alai prophet talaae ana a

Samuel ikira alaile lou i purina, ahutana alaileni e walawalaa oto, kira hauni qoniqonia oto na mai 25 haudina inihou. Iamu alai kalena alai prophet, na alai kalena na haaluna ine a God e haalunainia kau munira alai amamiu, ana e tauri kau munia Abraham uri, Na dehidehia oto ahutana na mai komu ni inoni ilaona walumalau isulia ileni anai huta ana sapemu. 26 Nea God e taea oto a Laa ineia, na e holai usunainia

oto muniamu muni e haadiena amiu, ani haapuosilana taana naile hikemiu maania na mai tataalana

Na maholo koro a walawalaa ua munia na mai hanua huna, ne alai priest na a laani e kaptain ana 2 lolata ni mane na alai Saduke e duduhira oto wau, na na saeda e talei puo oto ana isulia kira a haausulia na mai hanua huna, maia kira a houleinia oto na 3 sulutaena ana a Christ maania alaile e mae oto. Oto kira asi noia na nimada hahira, maia kira noirarua laona na nima ni hoo lai hulaana i haahulee: ana e 4 saulehi oto. Na ta na maile huna ada alaile e ronoa na haiwala e hiwalaimoli oto: na kira idumira oto kira urihana na lima mola ni mane.

Na na taulana oto urini i haahulee, uri alai alaha · ikira na alai ratonimane na alai haausuli e ruru koni 6 oto i Jerusalem; na a Anas na naohana priest noone lou, na a Kaiaphas, na a John, na a Alexander, na ahutana alaile e keikei ana komuna na naohana priest. 7 Oto kira haaurasira i matolada, kira asi soi harirarua

uri, Ani nanamana uritaha, wa ani sata uritaha amu 8 tautau urina? Oto nea Peter e honu ana Hiona 9 Maea, easi tauri munira, Iamu alai alaha parasia na mai hanua huna, na iamu lou alai ratonimane, ana uri kira anai haitale airara amerei isiiri isulia na masi

daumana diena kira ta oto munia naite laa e malege-10 leqe, uri a laa nihou e mauri uritaha lou; ne na holoholo inihou muni e haatai oto muniamu manomano, na munia ahutana mai hanua ikira alai Israel, uri ana satana Jesus Christ laa ni Nasaret, amu lupu talenasia kau ilenina ailipou, na ta a God e taea oto maanira alaile e mae oto, neia oto a laa nihou ea ura

Digitized by Google

11 i naomiu e mauri oto ana na sata inihou. Ineia nihou na hau iamu alai tohutohu nima amu lalawasia kau, na kira taua oto muni e noi na naohana hau ani

12 susuna pani. Na na haaurina qake oto ana naile aopa: ana e qake sata aopa lou i orohana salo, kira niia oto munira na mai inoni, na na holoholo ikia

muni kie mauri oto ana.

13 Oto kira asi loosia a Peter na a John koro a awanana urina, na kira asi lio saea uri kira qake aani
haausulira ana koro ro masi inoni oto mola, ne
kira asi panarainia; na kira manatai susulirarua

14 uri koro hakunia Jesus kau. Na kira loosia a laani kira haauria kau ea uraura mairarua, kira

15 qake aani haitohea oto oo. Na ta kira unua walada uri koro anai haitale kau paro maania na pulita

16 ni ii, kira asi meni walaa maraada uri, Na ola taha ni kaelu anai ta munia na ro mane inihou? ana e talei haatai oto munia ahutana alaile ea ioio i Jerusalem uri na taulana na masi haara e manikulua e lae adarua: na kaelu sie aani haitohea

17 oto oo. Na muni e suuri houlei oto isiena na mai hanua huna, kaelu e walaa parasirarua, uri koro sie walawalaa lou munia naile ana sata inihou.

18 Oto kira asi soirarua, na kira asi ere adarua maani walaana na maani haausulina lou ana satana

19 Jesus. Na ta a Peter na a John e alamira e tauri, Ne ana e diena ohia i naona God muni tolaisuliamu

20 na oto muni tolaisulia God qaike, iamu oto amu unua maraamiu: na iemere oto mere sie tau aopa oto mere anai hahuani unua oto na moola mere loosii na mere

21 ronoi. Oto ikira kira hai walaa lou parasirarua kira asi toliasirarua, ana kira qake lio haaroia oto na masiola ni seunirarua hahia, talaaehana oto na mai hanua huna; ana ahutana na mai hanua huna e haasaedienaa God hahia na holoholoni

22 kira taua kau ine. Ana a laani kira taua na masi haara ni haauri munieni na mai helisi ineia e huma liutahaana na hai awala oto.

23 Na kira toliasirarua oto, ne koro asi lai aratoto siena alaile ikira, na koro asi ladoa oto taana na

ola alai naohana priest na alai ratonimane e unuunua 24 munirarua. Na kira rono urina, kira asi soi ileni munia God maia na tai masi sae, kira tauri, Lord, ioe oto o haaholaa wai leni na mai iano na na asi, 25 na taana na ola ani: ioe oto ana Hiona Maea, ana

wawana a amamelu a David laa ioe, o tauri kau, Ana na taha na mai ruruha aopa ea tatanalunalu,

Na na mai hanua huna ea adoadomai maatala?

Alai kin ana walumalau ea haukama oto. 26 Na alai alaha e mani ruru tainaluta,

Parasia a Lord, na parasia a Christ ineia:

27 ana walaimoli oto nea Herod na a Pontius Pilate maira na mai ruruha aopa na na mai hanua huna ikira alai Israel e mani ruru tainaluta oto ilaona poona nihou parasia a Laa ni mane ioe a Jesus, 28 o suuhia kau eni rumu, uri muni taua oto taana na moola o holai adomainia kau na na nimamu 29 e taua oto muni e too oto urina. Na oto nihou, Lord, o loosia na walaana ikira: na o niia oto wau munira alaile ni heiraretai ioe kire awanana oto

30 ladolana na walamu, maholo oto oa lalainia na nimamu muni haauri; na muni kira taua oto na mai haara na mai anoa ana satana Laa ni 31 mane ioe a Jesus. Na kira tola suui mano urina, ne na lehuni kira ruru ana e anuanu; na kira asi mani honu oto ana na Hiona Maea, na kira a awana-

na oto ani ladolana na haiwala.

32Na na tai masi sae na tai masi maurihaai oto ana ahutana mai hanua huna e hiwalaimoli: na naile e qake unua uri na toolana oto ana na masiola e tooana kau; na ta kira hauni ado oto ana waluola 33 ikira manomano. Na alai haatola e unu haatoo ana na sulutaena a Lord Jesus ani nanamana paina: 34 na na niina paina e siho hahira ahutada. Ana naile hikeda e qake ore oto oo: ana ahutana alaile e tooana kau na masi mado wa na nima kira asi

haaholi oto ani, na kira tolei mei na mai tooha kira tarii ana na moola kira haaholi eni, kira asi lai noii 35 oto i aena alai haatola: oto kira asi haadoa taana naile ani mala naile e sare too ola kau.

- 36 Na a Joseph, ileni alai haatola e haorainia na satana lou uri a Barsabas (kira a walaa olisia uri, Kale ni haasaemano), e keikei ana komuna 37 Levi, na na aaena hanua ineia i Kupros, e tooana kau na masi mado, na e haaholinainia oto easi tolea mai na masi tooha ana, easi lai noia i aaena alai
- Na naite mane na satana a Ananias, na a hua ineia a Saphira noone maia, e haaholinainia na 2 masi mado, na e saenia oto naite apani tooha e

taria kau, na a hua ineia e saumaatana taane, na easi tolea mai na apani tooha mola, na easi

- 3 lai noia i aaena alai haatola. Na ta ineia a Peter easi tauri, Ananias, e ua kau a Satan e haahonua na saemu muni o kaea a Hiona Maea, na muni o saenia oto naite apani ola ana mai tooha o tarii keu ana masi
- 4 madoni? Maholo e io lakulaku ua uri na tootoolamu qake oto ana? na maholo o haaholinainia oto uri o qake tooana oto? Ne e ua oto o adoadomainia na masi ola urina i saemu? O qake aani kaea oto
- 5 na mai inoni na ta ineia a God oto. Oto nea Ananias e ronoa na mai haiwala inihou easi lahutai wai ano na na manomanona e suu oto: na na mauna paina e siho 6 hahia ahutana alaila e ronoa na masiola ni Na alai
- 6 hahia ahutana alaile e ronoa na masiola ni. Na alai saanau e sulutae kira uloa oto, kira asi anainia oto wai sinaha munia na haitolilana.
- 7 Na oto na olu maholo ni sato e liua na moola inihou, na a hua ineia e sili lou weu na e qake 8 manatainia na moola kira taui keu. Oto nea Peter easi alamia uri, O unua kau muniau ohia moro haaholinainia masi madoni ana mai tooha urini? Oto
- 9 ineia uri, O siua, ana na mai tooha urina. Na ta a Peter easi tauri munia, Ana na tahani moro mani noia na tai masi sae urina uri muni moro e mala ohonana na Hiona a Lord? lio kau, na aaena alaile
- e haitolia a poro ioe kira wai maana nima oto, na 10 kira anaisi anainio lou wei sinaha. Oto e tolenani lahutei iano i aaena, na na manomanona easi suu oto: na alai saanau e sisili weu kira lio haaroia na e mae oto, kira asi anainia wai sinaha munia na 276

- 11 haitolilana isulia a poro ineia. Na na mauna paina e siho oto hahia ahutana na soihaataina, na hahia ahutana alaile e ronoa na moola inihou.
- 12 Na kira taua oto na mai haara na mai anoa huna i matolana na mai hanua huna ana na nimanimana alai haatola; na kira rururu oto maia na tai masi sae
- 13 ana maana nima a Solomon. Na ta e qake ile oto ana alaile aopa e adomai mousia oto muni e hakunira
- 14 oto: na ta na mai hanua huna e tohainira oto; na kira asi sapeia munia Lord alaile e huna liutaha e hiwalaimoli, na mai mane na na mai keni noone lou;
- 15 lai hulaana kira anainia alaile e daodaoha wai isulia na mai tala, kira asi haaenohira ilenina mai huli na mai qana, uri munia maholo a Peter ea liu paro, ne ohia na nununa eanai mamalu hahia naile hikeda.
- 16 Na na mai ruruha huna e rururu lou kira keikei ana na mai poona kalikalia Jerusalem, kira asi anainia alaile e daodaoha, na maile mai hiona madamadaa e taunainira kau; oto kira asi haaurira manomano oto.
- Na ta a naohana priest e sulutae, na ahutana alaile lou e loko maia (kira keikei ana alaile e luluisulia
- 18 alai Saduke), na kira asi honu oto ani lioikekeai maana, kira asi noia na nimanimada hahia alai haatola kira asi noira i nima ni hoo ikira na mai hanua huna.
- 19 Na ta naite angel a Lord e tahania na maa ana nima ni hoo i rodo, easi haaisitahanainira, maia 20 e tauri, Amu lae oto wau, amu lai ura oto wai
- lolata ni mane ani unulana ahutana mai haiwala ana 21 mauriha inihou munia na mai hanua huna. Na kira rono urina, kira asi sili oto wai lolata ni mane oto mola i waalia, kira asi haahaausuli. Na ta a naohana priest e lae wau, ikira alaile e loko maia, kira asi haraia na pulita ni ii, na ahutana alai ratonimane ikira alai kalena Israel, na easi usunainia na maile
- wai nima ni hoo uri munia na tolalada oto wau. 22 Na ta alai ariarikosi ine e lae oto niweu na kira qake lio haaroira oto wai nima ni hoo; oto kira
- 23 asi alihoi oto wau, maia kira tauri, Na nima ni hoo ami loosia na e lakulaku taane, na alai kakakali e uraura taane wai maana nima; ne ami tahania

277

24 kau, na ami qake aani lio haaroia naile ilalona. Oto maholo na kaptain parasia na lolata ni mane na alai naohana priest e ronoa na mai haiwala inihou na saeda e talei puo oto ani uri na moola inihou eanai

25 ua oto. Na naite laa e lae mai easi tauri munira, Liokau, na mai maneni amu noira kau wai nima ni hoo ikira oto wai lolata ni mane kira a uraura kira a haausulia na mai hanua huna.

26 Oto nea kaptain e lae na alai ariarikosi lou meia, na easi tolera oto wau, na ta kira qake aani tau ramoramoa munira; ana isulia kira maunira na mai

27 hanua huna, mane kire saunira ani heu. Oto kira tolera oto wau, kira asi haaurasira i naona na pulita ni ii. Oto nea naohana priest e soi hariraelu, e

28 tauri, Ami hahuani ere mautaa amiu uri maani haausulina oto lou ani sata inihou; na lio kau, amu talei haahonua oto na hanua i Jerusalem ana na haausulina iamu, na na saemiu oto uri muni amu e ta

29 na apuna a laa nihou e rarao oto hahiami. Na ta a Peter na alai haatola lou e alamia easi tauri, Na holoholo iami oto muni ami e tolaana God na ani

30 inoni qaike. A God alai amakaelu e taea Jesus,

31 laa amu saunia kau ani arorolana ilenina ai. Ineia ine a God e suluia oto wai qaloqalona muni e alaha na muni e haauri, munia na niilana na adomai olina

32 munia Israel, na na saeasilana orahaa. Na iami oto alaile ea unu haatoo ana na moola inihou; na ineia a Hiona Maea noone lou, ileni a God e niia oto munia na maile e tolaana oto.

33 Na ta ikira, maholo kira ronoa urina, ne na saeda easi unuhira oto, na kira adomainia oto na

34 saunilada. Na ta naite laa na satana a Gamaliel na Pharise, e sulutae i matolana na pulita ni ii, ineia ine e salemai ana na mai haatolana, na ahutana na mai hanua huna e mani adomai hiahia ana, na e unua na walana uri muni kire tolera mai

35 maneni i sinaha kau. Oto easi tauri munira, Ala mane alai Israel, amu lio talamiu oto ana mai inoni

36 inihou, amu a ta na masi ola uritaha munira. Ana a Theudas oto e sulutae ana mai haudina i naona 278 mai haudina inihou, na e unua uri ineia oto na alaha; na na pulita ni inoni e hakunia e urihana na hai tanalau: na kira saunia oto; na ahutana alaile e tola ana kau e tatana oto, na kira asi aia oto mola.

37 Oto i purina a laa nihou a Judas na laa ni Galilea e sulutae kau ana mai haudina ni idumia na mai hanua huna, na e wainia na pulita isulia: na ineia nihou e hai mae lou: na ahutana alaile e tolaana

38 kau ne kira tatana oto hailiu. Ne otonihou naa unua muniamu uri, Amu noto kau wau maania na mai inoni inihou, na amu lio mamanoto ada: ana uri na masi adomaina wa na masi daumana inihou ea keikei 39 ana God, ne eanai takaluha oto: na ta uri ana

ea keikei ana God ne esie madausiamu oto muni luhasia; mane ohia kira a lio haaroiamu ani 40 ipeluna maia God. Oto kira asi maesia oto:

na kira soia alai haatola oto wai sieda, kira asi repusira maia kira ereada oto mane walawalaa lou 41 ana satana Jesus, ne kira asi toliasira. Oto kira asi

41 ana satana Jesus, ne kira asi toliasira. Oto kira asi haitale maania i naona na pulita ni ii, ani saedienana oto hahia na masi adomaina uri kira haidadana oto

42 ana na taunainilada hahia na masi sata ine. Oto isuli haudina, wai lolata ni mane na lou isiedaelu, kira qake aani moumou eni haausulina na ani laalani walaana ana Jesus uri ineia a Christ.

6 Na oto ana mai haudina ine, maholo na mai qaaronoisuli ea kele huna oto, ne na uqana easi talaae ana
alai Judea e keikei i Grekia hahira alai Hebrew ana
na mai nao ikira e ore ana na tolinilada isuli haudina.

2 Oto ikira alai awala mana rua e haraia mai na mai ruruha huna ana alai qaaronoisuli isieda, kira asi tauri, E qake aani malisi uri muni ami e atopuri ana walana God, munia na daumalana na mai lehu ni

3 naunau. Talaachana ine, alai ulamami, amu lio hilisia na hiu mane amolu kira a unu haatoo ada, na kira honu oto ana Hiona na ani sacolana, uri muni

4 ami e qaonara oto munia na holoholo inihou. Na ta iami oto ami anai io susu oto ani arenaina na ani

5 arikosilana na haiwala. Na na haiwala inihou e diena nana ahutana na mai hanua huna: na kira lio 279

hilisia a Stephen, laa e honu oto ani hiwalaimolina na ana Hiona Maea, na a Philip, na a Prokorus, na a Nikanor, na a Timon, na a Parmenas, na a Nikolas 6 na proselut ni Antiokia: oto kira asi haaurasira i naona alai haatola: oto kira arenai mano kira asi

qaonara ana na nimada.

Na na walana God easi paipaina oto; na alai qaaronoisuli e huna oto liutaha ana kira idumira kau i Jerusalem; na alaile huna ana alai priest e maesia na hiwalaimolina.

Na a Stephen e honu oto ani niina na ani nanamana easi ta na mai anoa na na mai haara i matolana na mai

9 hanua huna. Na ta na maile e keikei ana na nima ni ruru kira saea ana mai Libertini, na mai Kurene, na mai Alexandria, na lou ana alaile e keikei i Kilikia na i Asia, kira asi sulutae kira a waiteu meia a Stephen.

10 Na kira qake aani nanama ni ura parasia na saeolana 11 na na Hiona e walawalaa maia: Oto kira asi haananau peli ana naite mai halu inoni muni kire tauri kau, Ami ronoa a laa nihou e suluia na mai haiwala

12 taewau parasia a Moses, na parasia a God. Na kira asi hurosia na mai hanua huna, na alai ratonimane, na alai haausuli, kira asi silitaha oto munia, kira helesia oto, kira asi tolea isiena na pulita ni ii, kira

13 haaurasia oto na maile ni unu haatoo haakae, kira a tauri, A laa nihou e qake aani moumou ani unulana na mai haiwala parasia na lehu ni mane inihou na

14 parasia na mai ĥaatolana; ana ami ronoa oto ana e unua uri a Jesus inihou na laa ni Nasaret eanai tau tekelainia na lehu inihou, na eanai tau aopa ana mai

15 tolaha a Moses e talaae oto munikia. Na ahutana alaile e naku kau ana pulita ni ii kira loosia na maana mala uri na maana na angel.

7 Oto na naohana priest easi tauri, Raoni e urina

2 taane? Oto easi tauri,

Alai uleku na alai amaku, amu qaaqaarono kau Nea God ile e manikulua e haatai kau munia amakaelu a Abraham, maholo e naku oto i Mesopotamia, 3 oto i naona na maholo e naku oto i Haran, easi tawi munia, O haitale kau wau maania hanua ioe, na

Digitized by Google

maania alaile ioe, na o luluu oto wau ana hanueni na 4 anai haatainio oto munio. Oto easi silitaha oto

maania i hanua alai Kaldaea, easi lai naku oto i Haran; na ana amana e mae oto kira asi hailuua oto maania ilehuna oto wai laona hanua inihou, amu a 5 iosia oto ana maholo inihou: na ta e qake aani niia munia na lehu ni hele hu oto ana, qaike oto, munia na lehu mala munia na uriurita talana na aaena na qaike: na e qonia oto uri muni e niia oto munia uri muni e hele hu oto ana, na munira alai kalena lou i 6 purina, na ana maholoni e qake too kalena oto. Na nea God e walaa urini, uri alai kalena anai io ni awataa ana na hanua aopa, na uri kira anai hoosira munia na daumana, na ani teunainilada na hai tanalau 7 ni helisi. Na na mai ruruha ine kira anai dauma ni hoona munira, inau oto naa nai iira oto, mala a God ea ununua: oto i purina na moola ni kira anai silitaha 8 oto, muni qao ola ni mane isieku ilehu. Na e hai niia munia na haaluna ana na aha hahuilalana: oto a Abraham e haahutaa Isaak urina, na kira aha hahuilala ana ana waluna na haudina; na a Isaak e haahutaa Jakob, na a Jakob e haahutaa alai aaena 9 komu awala mana rua. Na alai aaena komu ine e lio i kekeai maa munia Joseph ne kira asi haaholinainia i 10 Misraim; na ta a God oto maia, na easi haauria oto maania taana na mai siohaana ana, na e niia munia muni e nanama na muni e saenanau oto i naona Pharaoh na alaha i Misraim; oto easi haaolaa muni e governor oto parasia i Misraim na parasia ahutana 11 na nima ineia. Oto na hiolona e tolea ahutana na hanua i Misraim na i Kanaan lou, maia na siohaana paina: na alai amakaelu e qake lio haaroia oto na 12 mai naulaa. Na a Jakob e ronoa na tataloha ana mai naulaa i Misraim, oto easi holai usunainia alai ama-13 kaelu oto wai ano. Na ruana na maani laena oto a Joseph easi haatai oto munira alai ulana; na a Pharaoh easi manatainia oto alai takihana Joseph. 14 Oto a Joseph easi usunai oto wau, e haraia mai a Jakob a amana, na ahutana alai takihana, ikira oto na 15 hiu awala ni ola mana lima. Oto nea Jakob easi lae 281

wai ano i Misraim; na easi mae oto, ineia na alai 16 amakaelu noone lou; na kira tolea na raeda wai Shekem, kira asi noira ilaona na kiliqau ine a Abraham e holia kau ana mai tooha silver ana alai kalena Emor

17 i Skekem. Na ta ana maholo na qoniha e karaini too oto, a God e haalu oto kau ana munia Abraham, ne na mai hanua huna easi noi hunahunaa oto liutaha i

18 Misraim, lai hulaana naite alaha aopa e sulutae i Misraim, na ineia ine e qake aani saumaatana a Joseph

19 Ineia nihou e tautau haakae munia na mai hanua ikia, na e haaletea alai amakaelu, uri muni kire noi asira 20 alai kaleda uri mane kire mauri. Oto ana maholoni

a Moses easi huta, na na liohana e lo diena oto waewae; ne kira asi sanonia i nima amana e olu 21 warowaro oto. Oto maholo kira noi asia oto, ne na

21 warowaro oto. Oto manolo kira noi asia oto, ne na kalena Pharaoh na keni easi tolea oto, na easi sanonia 22 munia kalena. Na kira haausulia Moses oto isulia

22 munia kalena. Na kira haausulia Moses oto isulia ahutana na saenanauna alai Misraim; na e nanama

23 oto ana walana na ana helelana. Oto maholo na mai helisi ineia e noi oto na hai awala, ne na masi adomaina easi hane i saena uri muni e maatolia na

24 mai ulana alai kalena Israel ine. Na e loosia kira taunainia naeta ile hikeda oto easi ura parasia e suu ola munia a laani siohaana e tataala ine, na e horoia

25 oto laa ni Misraim ine: ana e unua oto uri alai haiulana e manatainia oto uri a God ea niia oto na haaurina munira ana na nimana; na kira qake aani manatainia

26 oto. Oto na haudina lou i hahona e hai haatai lou munira ana kira a haihoroi, na e tautau muni e haaloko alihoi lou ada, easi tauri, Ala mane, iamu alai ulana

27 oto; e ua ni amu a tau tataalasiamu hailiu? Oto ineia a laani e tau tataalasia laa auhanua ineia easi susuainia oto wau, maia e tauri, Atei keu e tauo muni

28 o alaha na muni o iiami oto hou? Uri o sare horo maeaku mala o horo maeana laa ni Misraim i nonola?

29 Oto nea Moses e tahi oto ana isulia na haiwala inihou, easi lai neku ni awataa ana hanua i Midian, na e

30 haahutaa na ro elemane ilehuna. Na na hai awala ni helisi e mano oto, naite angel a Lord easi haatai munia ilaona hanua saasala ana houliwo i Sinai, ana 282

- 31 na meameatana duna ana ai. Na a Moses e loosia oto, easi panarainia na masiola ni e loosia ine: na e duduhia oto wau muni lio hahuroto ana ne na walana
- 32 God easi loho mai, e tauri, Inau a God alai amamu, God a Abraham, na God a Isaak, na God a Jakob. Na a Moses e ariariri oto, na e qake sare ta muni e lio
- 33 hahuroto ana. Oto a Lord easi tauri munia, O luhasia oto na mai shoe maania aaemu; ana na lehu
- 34 oa ura ana ine na lehu ni mane otoni. Nau hahuani loosia oto na siohaana alaile inau ikireni i Misraim, na nau ronoa oto na awasirahena ikira, na nau siho oto inihou muni laura; ne oto nihou o lae kau mei, naa
- 35 usunainio oto wai Misraim. A Moses inihou kira lalawasia kau, meia na haiwala uri, Atei keu e tauo muni o alaha na muni o ii? ineia oto ni a God e usunainia muni e alaha oto na muni e tapa olisira maia na nimana angel ine e haatai keu munia ana ai.
- 36 A laa nihou e naoda oto wau ana e taua na mai anoa na na mai haara i Misraim, na i Esi Waruwarua, na i
- 37 henua saasala na hai awala ni helisi oto. Tai ineia oto a Moses ine e unua munira alai kalena Israel e tauri, A God eanai taea oto na prophet namiu keikei
- 38 ana alai ulamiu na laa mala inau oto. Tai ineia otoni e io maia na Soihaataina ilaona hanua saasala maia na angel ine e walaa kau munia ilenina houliwo i Sinai, na maira alai amakaelu: na e karuana na mai haiwala mauri muni niilani lou munikia: na ta alai
- 39 amakaelu e qake sare tola ana, na ta kira susuainia oto wau maanira, kira asi alihoi i saeda wai Misraim,
- 40 maia kira tauri munia Aaron, O ta na mai God nakaelu muni kira e laelae wai naokaelu: ana a Moses inihou e nao nakaelu kau keikei i Misraim,
- 41 kaelu qake saumaatana na masi ola e tolea. Oto kira asi ta na kaleni keu ana mai haudina ine, kira asi tolea oto mai na masi teanaina munia na nununi ola ine, kira asi saesaediena hahia na ola talana na nima-
- 42 nimada. Na ta a God e alihoi oto wau, na e toliasira oto muni kire qaoqao ola siena taana na moola huna wai salo; mala kira usua oto kau ana na book ikira alai prophet uri,

 283

Uri amu teateanai taane isieku ana na moola kira hunui na ani teanaina

Na hai awala ni helisi oto i henua saasala, iamu na nima a Israel ine?

43 Na iamu amu suluia na nima susulu a Molok, Ma na hoi heu a Rephan a god ine,

Na mai nununi ola ine amu taloi keu muni qouruuru munii :

Ne naa nai hailuuamu oto qau wau ana Babulon.

44 Na nima susulu ni unu haatoona e io kau meira alai amakaelu i henua saasala, mala oto a laani e walaa munia Moses e haatola kau uri muni e ta oto

- 45 isulia na masi sape e loosia kau ine. Na alai amakaelu noone lou isulira e tolea oto kau meia Joshua, ana kira hele susulia na tootoolada na mai ruruha aopa, nea God e susuainira oto wau maania i naona alai ama-46 kaelu; lai hulaana oto na haudina a David; na ineia
- ine e nanama oto i naona God na e haatohu oto muni 47 e lio haaroia na lehu ni ioio nana God a Jakob. Na
- 48 ta a Solomon e tohua na nima nana. Na ta na Laa e tooliu esie io oto ana mai lehu talahuliana na nimanimana na mai inoni; mala oto na prophet e tauri kau,

49 Na ioioha ni alahana inau oto wai salo,

Na na uriurita talana aaeku na walumalau otoni : Ne na nima uritaha amu anai tohua nakua? mala a Lord ea unuunua :

Wa na lehu uritaha na anai mamalo ana?

50 Uri na nimaku e qake daumaa waluteni ola inihou manomano?

51 Ala mane, na luemiu e rara oto, na kira qake aha hahuilala ana saemiu na alinamiu, amu a talei haukama onioni parasia a Hiona Maea; mala alai amamiu oto,

52 ne alihana lou iamu. Ihei ni oto ana alai prophet alai amamiu e qake taunainia kau? na kira saunia oto alaile e holai talohainia kau na laehana a Laa odotai ine; amu noia oto alaile e qeloa na alaile e

53 horo taewau ana; na iamu oto noone amu karuana kau na mai haatolana ana alai angel e haatola ani, na oto amu qake aani kenetainii.

54 Oto kira ronoa na moola inihou, ne na saeda 284

easi unuhira, na kira asi nananadia na nihoda hahia. 55 Na ta ineia asi honu oto ana Hiona Maea, easi lio hahuroto oto wai leni, na e loosia na raranana God, na e Jesus ea ura oto i galogalona God, oto 56 easi tauri, Lio kau, naa loosia na salo ea waahita, 57 na a Kale ni inoni ea ura oto i galogalona God. kira asi hauni mawa oto ana na haiwala paina, na kira hele ponosia na alinada, kira asi hauni 58 polahia oto maia na tai masi sae; na kira derea oto wau maania poona, kira asi seunia ani heu: na alaile e unu haatoo ana e derea oto mai tooni ikira i aaena 59 kele saanau satana a Saul. Nea Stephen inihou kira saunia oto ani heu, ea soisoia Lord ea tauri, Lord 60 Jesus, o hele ana na manoku. Oto e qouruuru iano, easi soisoi ana na haiwala paina uri, Lord, o sie iira hahia na masi orahaa inihou. Oto e walaa mano urina easi maahu. Na nea Saul e maemaesia na maetana kau.

Na ana haudina ine kira asi talaae ni taunainia oto liutaha na Soihaataina i Jerusalem; na kira tatana oto ana mai hanua i Judea na i Samaria, na ta alai 2 haatola qaike. Na na mai halu inoni e qaoqao ola munia God e haitolia a Stephen, maia kira takotakosia 3 oto liutaha. Na ta a Saul e warea na Soihaataina, e sisili oto ana taana na nima, e wai haatai ana mai mane na mai keni na e lai noira wai nima ni hoo.

Talaaehana ine alaileni e tatana oto kira asi laehia

5 na mai hanua ani houleinilana na haiwala. Na a Philip e siho toli oto wau i poona i Samaria, na easi 6 laalani wala munira ana a Christ. Na na mai ruruha huna e qaaqaarono maia na tai masi sae ana na moola a Philip e unui, maholo kira roronoi, na kira looloosii 7 na mai hahuilala e taui. Ana kira silitaha oto maania na maile huna na mai hiona madaa ada, maia kira a soisoi ileni ana na haiwala paina; na kira haauria oto na maile huna e rarasi, na na maile huna e tou.
8 Na na saedienana easi peina oto ana na poona ine.

Na ta naite mane oto na satana a Simon, ineia oto e holai ta na moola ni kurakurana ana poona ine, na e haasireinira alai Samaria, ani unulana uri neia oto 285

10 naite alaha: na ahutada kira hauni qaaronoisulia oto, na mai alaha na na maile e hatona noone lou, meia na haiwala uri, A laa nihou na masi nanamana a God

11 ine kira saea uri e liutaha. Na kira qaaronoisulia kau, ana isulia e talei haasireinira oto kei mai inao

12 ana na kurakurana ineia. Na ta maholo kira hiwalaimoli ana a Philip e laalani wala ana na tataloha diena ana alahana a God na ana satana a Jesus Christ, ne kira asi lotomaea ada oto, mai mane na mai

13 keni noone lou. Oto nea Simon inihou e hiwalaimoli noone lou: na i purina na lotomaealana easi io rarao maia Philip; na e looloosia na mai hahuilala na na mai nanamana paina kira taui keu, ne na saena easi puo oto.

Na alai haatola wai Jerusalem e ronoa uri alai Samaria e karuana oto na walana God, ne kira asi 15 usunainia a Peter na a John wai sieda: na koro lae

oto wau koro asi totola suui talada, uri muni kire ta 16 oto na Hiona Maea: ana e qake siho ua ilenina naile

hikeda: na ta kira lotomaea ada oto mola ilaona na 17 satana a Lord Jesus. Oto koro asi noia na nimadarua

18 ihahoda, ne kira asi ta oto na Hiona Maea. Na nea Simon e loosia oto uri kira niia oto na Hiona Maea ana na noilana na nimanimana ro haatola ine. ne

19 easi haatainia na mai tooha adarua, e tauri. More niia na masi nanamana inihou muniau lou, uri nee noia na nimaku i hahona naile, na neia oto eanaisi ta na

20 Hiona Maea. Oto nea Peter easi tauri munia, 0 hahuani aia oto na na mai tooha ni silver ioe lou ine. ana o unua kau uri o anai akaurisia na niilana God

21 ani tooha. O qake aani manatainia na maholo wa 22 na lehu ana na mai haiwala inihou: ana na saemu

e qake aani diena i naona God. Talaaehana urina o adomai oli oto maania na masi tataalana ioe inihou, na o haatohu ana a Lord, uri muni kira

23 saeasia ohia na masi adomaina i saemu ine. lio saco oto uri o anai noia oto na lokana e ahaa. na

24 na walo ni hoo nana na tataalana. Oto nea Simon e alamia e tauri, More tola suuia Lord talaku, mane na masiola e too oto aku hikena na moola moro unuini. Na koro unu haatoo mano oto maia koro ladoa na walana God, ne koro asi alihoi lou wei Jerusalem, ani laalani wala ana na tataloha diena munia na mai poona huna ikira alai Samaria.

26 Na ta naite angel a Lord e walaa munia Philip e tauri, O sulutae, o lae oto wau talea na tala ine ea lai Gasa keikei i Jerusalem: na hanueni na hanua saasala

- 27 oto. Oto e sulutae easi lae oto wau: na lio kau, naite mane ni Ethiopia, na eunuk e alaha paina horana a Kandake, na qin ikira alai Ethiopia, na e alaha hahia dienahana na moola ineia, e lae kau wei 28 Jerusalem munia na qao olana; na ineia nihou ea
- alihoi oto na e tae ilenina kata ineia, ea saesaea na 29 prophet a Isaia. Na a Hiona e tauri kau munia
- Philip uri, O duduhia oto kau wau, o hakunia kau na 30 kata inihou. Oto a Philip e huru isiena na e ronoa ea saesaea a Isaia na prophet, na easi tauri, Uri na saemu e taha taane ana na moola oa saesaei inihou?
- 31 Oto ineia uri, Ne eanaisi taha uritaha, ana naile oto e qake naoku munii? Oto easi haatohu ana Philip 32 uri muni e hane oto wau koro e naku. Na na
- apani usuusu e saesaea e uri,

Kira tolea oto mala na sheep munia na lehu ni hunuilana;

Na mala na kale ni sheep e qake nu oto i naona ile ea oloa na warauhuna,

Ne urina oto e gake rokasia na dawana:

33 Kira taasia oto na iilana ana kira haahaoraa oto:

Atei keu anai ladoa na qauna ineia?

Ana kira taasia oto na manona maania na walumalau.

- 34 Oto a eunuk easi alamia Philip e tauri, Kau naa haatohu emu, a prophet ea tautaurina raranana atei? uri
- 35 raranana maraana, wa raranana naile aopa? Oto a Philip easi tahania na dawana, na easi talaae ana na usuusu inihou, na e laalani wala munia ana na tataloha
- 36 diena ana a Jesus. Na maholo koro a laelae oto wau koro asi lai wete ana na masi wei; oto a eunuk easi tauri, Liokau, na masi wei oto; na ola taha e io
- 38 parasia na lotomacalaku? Oto e unua na kata e ura 287

oto: na koro mani siho toli wau laona na masi wei ine, nea Philip na nea eunuk lou, na easi lotomaea 39 ana. Na maholo koro hanetaha oto wau maania na masi wei ine, a Hiona a Lord easi leua Philip; na a eunuk e qake loosia oto lou, ana e laelia na laelana 40 oto maia na saedienana. Na ta kira lio haaroia a Philip i Asotus: na e laelaelia mano na mai poona ani laalani wala munira ana na tataloha diena, lae

hulaana e lai aratoto oto i Kaisareia. 9 Na ta a Saul e manomanolia na mai haiwala ni haapasulina na ni horo taewauna hahia alai qaaronoi-2 suli a Lord, easi lae siena na naohana priest, na e haatohua na usuusu ana munia i Damaskus nana na mai nima ni ruru, uri muni e hoosia na maile e luluisulia na tala ine, na mai mane wa na mai keni, ana ohia ea lio haaroira taane, na muni o tolera oto wai Jeru-3 salem. Oto isulia na laelana, na taulana e lae urini uri e duduhia oto i Damaskus na laulau na raaraa kei 4 ileni e tolenani raa kalikalia oto. Oto e lahutai iano. na e ronoa na haiwala ea tautauri munia, Saul, Saul, 5 e ua oa taunainiau? Oto ineia uri, Atei keu ioe, Lord? Oto ineia munia. Inau a Jesus keu oa taunai-6 niau inihou: na o sulutae, o lai poona, na kira anaisi unua munio ana na moola na holoholo ioe muni o 7 taui. Na alaileni e hakunia kau kira ura mamanoto. kira a ronoa na awaawatana na masiola ni, na kira 8 qake aani loosia naile. Oto a Saul easi sulutae maania i mado, na na maana easi hai taha lou na e qake aani

lio tooana na masiola; na kira karuana na nimana, 9 kira asi tolea urina wai Damaskus. Na na olu haudina e liua na e ulu oto tarau, na e qake naunau wa e totono.

Na naite qaaronoisuli oto i Damaskus, na satana a Ananias; na a Lord e haatai munia e tauri munia,

11 Ananias. Oto ineia uri, Lio kau; inau, Lord. Oto a Lord easi tauri munia, O sulutae, na o lae munia na tala ine na satana uri, Na tala odo, na o soi heria na laa, na satana a Saul, na laa ni Tarsus, wai nima a

12 Judas: ana lio kau, ea arenai oto; na e loosia oto na mane na satana a Ananias ea sili oto wau, ea noia na 288

- 13 nimana ihahona, uri muni e lio alihoi lou. Na ta nea Ananias e alamia uri, Lord, nau ronoa oto ana na maile huna raranana na mane inihou, ana na moola tataala e huna mala na taha e talei taui oto munira
- 14 alaile ni mane ioe i Jerusalem: na lou ilehu na nanamana oto ana keikei ana alai naohana priest muni e
- 15 hoosia ahutana alaile ea saesaea na satamu. Na ta a Lord e tauri munia, O laelae oto wau: ana a laa nihou na kaokao nau lio hilisia oto, muni e anainia na sataku i naona mai ruruha aopa, na mai alaha, na mai kalena
- 16 Israel: ana naa nai unua munia ana na moola e huna uritaha neia anai sapehiito kau eni talaaehana na sataku.
- 17 Oto a Ananias e lae oto wau, na e sili oto wai nima: na e noia na nimana ihahona, easi tauri, Saul, auleku, a Lord, a Jesus ine e haatai munio isulia talani o lae mai aua, neia e usunainiau mei, muni o lio alihoi lou,
- 18 na muni o honu oto ana na Hiona Maea. Oto laulau mala na mai unehi ni ola e siki oto maania na maana, na easi lio alihoi oto lou; na e sulutae na kira loto-
- 19 maea ana oto; na easi nau ana mai naulaa oto easi aailaa oto.
- Na e io kau na mai halu haudina maira alai qaaro20 noisuli ni Damaskus. Na laulau ana mai nima ni
 21 ruru e houleinia a Jesus uri ineia na Kalena God. Na
 ahutana na maile e ronoa ne na saeda e talei puo oto,
 kira asi tauri, Ohia ineieni e talei suuheinia alaile wai
 Jerusalem e saesaea na sata inihou? na e lae lou ilehu
 munia na masiola inihou uri muni e hoosira na e
- 22 tolera oto wai naona alai naohana priest? Na ta a Saul e aailaa tarau, na e haamolahia na mai adomaina alai Judea e io i Damaskus, ani ladolana na mai haiwala munira uri ineia nihou a Christ oto.
- Oto na mai haudina huna e mano oto, ne alai Judea e mani walaa oto munia na saunilana: na ta a Saul e manatainia oto na atohuona ikira. Na kira kakakalia oto na mai maana para i atowa na lou i rodo munia
- 25 na saunilana oto: na ta alai qaaronoisuli ineia e karuana kau i rodo kira asi ohosia dereunu ana na maana para, kira haasiholia oto ilalona na lualua.
- 26 Na e hula oto wai Jerusalem, easi hala ni loko

maira alai qaaronoisuli: na kira maunia oto, ana kira 27 qake hiwalaimoli uri ineia na qaaronoisuli. Na ta a Barnabas e karuana, easi tolea isiena alai haatola, easi ladoa oto munira ana e loosia a Lord isulia tala, na uri e walaa oto munia, na ana e awanana oto wai

28 Damaskus ani laalani wala ana satana Jesus. Na e ioio kau meira e sisili wau na e sisilitaha oto i Jeru-

29 salem, maia e awanana oto ani laalani wala ana satana Lord: na e walawalaa oto maia e haitohea alai Judea e keikei i Grekia; na kira tautau uri muni kire saunia.

30 Na ta alai heiulana e manatainia kau kira asi tolea oto wai Kaisareia, kira asi usunainia oto lou i Tarsus.

31 Oto na soihaataina ana ahutana hanua i Judea na i Galilea na i Samaria e io oto ani deilama na kira sasapeia oto; na e laelae ani adomai hiahiana ana a Lord na ani rapeitana ana Hiona Maea ne easi peipeina oto oto wau.

32 Na na taulana e urini, uri maholo a Peter e waiweisia taana na lehu, easi lae lou wau isiena alaile ni mane e

33 ioio i Luda. Na e lio haaroia naeta laa ilehuna na satana a Aeneas, e talei eno e walu helisi oto ilenina

34 hulina; ana e rarasi oto. Oto a Peter easi tauri munia, Aeneas, a Jesus Christ ea haaurio oto: o

35 sulutae, o lulunia na hulimu. Oto easi tolenani sulutae oto. Na ahutana alaile e io oto i Luda na i Sharon e loosia oto, ne kira asi alihoi oto isulia Lord. 36 Na naite qaaronoisuli e io i Jopa na satana a

Tabitha, kira a walaa olisia uri a Dorkas: nea keni nihou e honu oto ani deumana diena na ana mai niina 37 e tautaui. Oto na taulana e urini ana mai haudinani

uri e daodaoha kau, easi mae oto: oto kira lotohia

38 kau, kira asi lai noia wai saosaohana nima. Na i Luda e karainia oto i Jopa; oto alai qaaronoisuli maholo kira ronoa uri a Peter neia ilehuna kira asi usunainia na ro mane isiena, kira a haatohu ana uri, O sie haahiru oto

39 o lae laulau mei siemelu. Oto a Peter e sulutae e hakunirarua oto. Na e hula oto kira asi tolea i saohana nima: na ahutana alai nao e ura isiena kira a naranara, maia kira haatainia na mai koat na na mai

40 tooni a Dorkas e susuii maholo e io ua maira. Na ta

a Peter e usuainira mano i sinaha, ne easi qouruuru e arenai oto; na e saro talea na rae easi tauri, Tabitha, o sulutae. Oto na maana easi taha oto; na e loosia a

41 Peter easi naku odoodo. Na e lalainia na nimana wau munia, easi taea oto; na e soira mai alaile ni 42 mane maira alai nao, easi haatainia ea mauri oto. Na

e houlei oto i ahutana Jopa: na na maile huna e 43 hiwalaimoli ana a Lord. Na na taulana e urini, uri a

Peter e ioio i Jopa na mai haudina isiena naite laa na

satana a Simon laa e daumaa na teeteeni poo.

Na naite laa i Kaisareia, na satana a Kornelius, na kenturion ana apani mae ine kira saea uri na mae ni Italia, ineia na inoni odotai na e adomai hiahia ana a God maia ahutana alaile ana nima ineia, na e niiniia na moola huna munira na mai hanua huna, na e area God onioni. Na e lio tahairaa ana naite

angel a God e haatai mai na e lai hula isiena mala oto ana siwana na maholo ni sato i atowa na e tauri

4 munia, Kornelius. Na e tootoomaia na e mau oto, easi tauri, Na ola taha ni Lord? Oto ineia uri, Na arenaina na na niina ioe e hanetaha oto wau i naona

5 God munia na ola ni amasitoona ana. Ne oto nihou o usunainia na maile wai Jopa, muni haraia a ola a

6 Simon, kira saea lou na satana uri a Peter: neia ea io ni awataa isiena a ola a Simon laa ea daumaa na

7 teeteeni poo, na na nima ineia e hatarea asi. Oto maholo na angel e walaa munieni e alihoi oto, ne easi haraia mai na ro ile ana alai heiraretai ineia, maia naite soldier na mane odotai hikena alaile e talei ha-8 kunia onioni; na e ladoa mano ahutana na moola

inihou muniraelu easi usunainiraelu wai Jopa.

9 Oto na haudina ihahona, maholo kiraelu ua isulia tala, na kira a duduhia i poona, nea Peter e hanetaha oto wai koluhana nima munia na arenaina, mala oto ana onona na maholo ni sato; na easi hiolo oto, na e 10 sasare nau: na maholo kira a haalia na mai naulaa

10 sasare nau: na manoio kira a naana na mai nauiaa 11 ana ne na anoa easi haatai oto munia; na e loosia na salo ea waahita, na na masiola oto e siho iano, mala oto na qana paipainaa, kira a haaukua wai ano ani

12 hai mesi suusuui ola: na taana na poo ana walumalau 291

ilalona na taana na ola lou ea anoano i mado na mai 13 menu ni leni. Oto na haiwala easi loho oto munia uri, O sulutae, Peter; o hunui oto o ala amadi eni.

14 Na ta a Peter e tauri, Suuri, Lord; ana nau qake aani

15 nau ua ana na masiola e taewau wa e madaa. Oto ruana na haiwala easi hai loho lou munia uri, O sie saesae taewau ana na masiola a God e haarereaa oto.

16 Na oluna oto kira tautau urinani: oto laulau kira asi

hai suluia lou masi qana ni wai leni.

Na maholo na saena Peter e talei puotainia oto uri na ola taha ni oto na anoani e loosia kau; lio kau, na olu ileni a Kornelius e usunainiraelu keu kiraelu asi soi heria oto na nima a Simon, na kira asi ura oto i maana

18 para, kira a soisoi weu kira a soi heria uri a Simon. kira saea lou na satana uri a Peter, ea io ni awataa

19 wai lehuna. Na maholo a Peter e adoadomainia ua na anoa e loosia kau, ne a Hiona easi unua munia uri,

20 Lio kau, na olu mane ea haitaleo oto. Na o sulutae, o siho oto iano, o hakuniraelu oto, na o sie adoadomai

21 ruarua oto: ana inau oto nau usunainiraelu mei. Oto a Peter easi siho oto iano isiena na mai mane, easi tauri. Lio kau, inau oto nihou amu a haitaleau oto:

22 talaachana na tahani amu lac kau mei? Oto kiraclu uri. A Kornelius na laa kenturion oto, na mane e odotai na e adomai hiahia ana God, na na ruruha ikira alai Judea ea hauni unu haatoo oto ana, nea God e tola tahanainia oto munia ana na angel maea uri muni e haraio oto wai nima ineia, na muni e ronoa na mai 23 haiwala amu. Oto e soi raelu wai nima e tola

koniraelu oto.

Oto na haudina lou ihahona e sulutae oto na kiraelu asi hauni silitaha oto, na na mai haluile ana alai 24 heiulana i Jopa e hakunia oto. Oto na haudina lou ihahona kira asi sili oto wai Kaisareia. Na a Korne-

lius e io totorira oto e haraia oto mai alai tekihana na 25 na mai halu malahuna e io karaini. Na maholo na taulana e lae urini uri a Peter e sili oto wau, a Korne-

lius easi odoia oto, e lahutai oto i aaena, e pouruuru 26 honosia. Na ta a Peter e taea oto, easi tauri, O

27 sulutae; inau noone lou na inoni. Na koro asi hauni 292

walawalaa oto ne easi sili oto wau, na easi lio haa-28 roia na maile huna e ruru: ne easi tauri munira, Iamu noone amu manatainia ana kira ere ana taana naile ana alai Judea mane hakunia wa mane lae isiena naile e keikei ana na ruruha aopa: na ta nea God e haatainia aku uri nau sie saea naile uri na inoni taewau 29 wa ea madaa: talaachana ine nau lac oto mai nau qake aani haitohea ana amu haraiau mei. Hoe naa soi haria oto amiu ana na ola taha amu haraiau keu 30 mei. Oto a Kornelius easi tauri, E hai haudina oto, lae hulaana na maholo ni sato inihou, nau arenai kau i nima inau ana siwana na maholo ni sato; na lio. kau, na mane e ura i naoku e tooni eni tooni e huhu-31 rerea, na easi tauri, Kornelius, kira ronoa oto na arenaina ioe, na kira amasitoo oto ana na mai niina 32 ioe i naona God. Talaaehana ine o usunai wai Jopa, na o haraia mai a Simon isiemu, kira saea lou na satana uri a Peter: neia ea io ni awataa oto i nima a Simon laa ea daumaa na teeteeni poo, oto hatarea asi. 33 Ne nau tolenani usunai oto isiemu: na o tautau

diena ana o lae oto mai. Hoe ahutamelu melu meni ruru oto inihou inaona God, muni ronolana taana na 34 ola a Lord e haatolaio ani. Oto a Peter e tahania na

dawana, easi tauri, E walaimoli naa lio saea oto uri a God e qake.

35 lio muni maa ana mai inoni; na ta ana taana na ruruha ile ea adoadomai hiahia ana, na ea arikosia na odotaina, ne eanai tola konia oto. Na haiwala ine kira usunainia oto kau munira alai kalena Israel, ani houleinilana na tataloha diena ana dailama ana a Jesus
37 Christ (tai ineia oto Lord hahia taana na ola)—ne na tataloha ine amu manatainia oto, kira talohainia oto kau ana ahutana Judea, e talaae i Galilea, i purina na 38 lotomaea a John e laalani wala kau ana; raranana a Jesus laa ni Nasaret, ana a God e suuhia oto ana Hiona Maea na ani nanamana: laa e walowalo liu ea tautau diena, na e haahaauria oto ahutana na maile a qelu haakae e nananama parasira; ana a God
39 oto maia. Na iami inihou ami a unu haatoo ana ahutana na moola e tautaui i henua ikira alai Judea.

na lou i Jerusalem: na kira saunia oto, kira aroroa 40 ilenina ai. Na ta a God e taea oto ana oluna na

41 haudina, na e niia uri muni e haatai oto, na munira ahutana na mai hanua huna qake oto, na ta munira alaile ni unu haatoo, alaileni oto a God e lio hilisira oto holai nao, muniami otoni, ami naunau na ami totono maia, maholo e sulutae oto maania alaile e

42 mae oto. Na e haatolaiami muni laalani wala munira na mai hanua huna, na muni unu haatoo ana uri ineia oto nihou a God e haaurasia muni e iira alaile e

43 mauri na alaile e mae oto. Na ahutana alai prophet ea hauni unu haatoo oto ana, uri taana naile ea hiwalaimoli ana ne eanai karuana oto na saeasilana orahaa talaaehana na satana.

44 Ne maholo a Peter ea unuunua ua na mai haiwala inihou na Hiona Maea easi siho hahia ahutana alaile 45 e ronoa na haiwalani. Oto alaile e keikei ana na aha

hahuilalana, alaileni e hiwalaimoli na e hakunia a Peter, kira asi panarainia, ana isulia kira linisia oto na niilana a Hiona Maea hahia na mai ruruha aopa.

46 Ana kira ronoa kira a walaa aapani, meia kira a soi 47 haamanikulua God. Oto a Peter easi alamira uri, Atai anai saania na masi wal uri mana kira latomasa

Atei anai saenia na masi wei, uri mane kira lotomaea ana alaile inihou e helesia oto a Hiona Maea mala 48 oto ikia? Oto easi unua kira anai lotomaea ada ana

48 oto ikia? Oto easi unua kira anai lotomaea ada ana satana a Lord Jesus. Oto kira haatohu ana uri muni e naku kau meira na mai halu haudina.

Oto alai haatola na alai heiulana ea ioio i Jerusalem kira ronoa uri na mai ruruha aopa e karu oto lou ana walana God. Na maholo a Peter e hanetaha oto i Jerusalem, ne alaileni e keikei ana na aha hahuilalana liina a tauri O cili eta walana na aha hahuilalana

3 e walaa haitohe maia, kira a tauri, O sili oto weu isiena alaile kira qake aha hahuilala ada, na o nau oto 4 maira. Na ta a Peter easi talaae, e unu tahanainia e

5 laladoa munira, e tauri, Nau ioio kau i poona i Jopa ani arenaina: na na anoa e haatai muniau ani mashu qolena, na masiola e siho oto iano, mala oto na qana paipainaa kira a haaukua wai ano ani hai mesi suu-

6 suui ola; na e lai hula noone aku: ne nau toomaia maia na adomainilana na asi loosia taana na poo ana 294

walumalau na na moola loaloa na na moola ea anoano 7 na na mai menu ni leni. Na nau ronoa na haiwala ea tauri muniau, O sulutae, Peter; o hunui oto o ala

8 amadi eni. Na ta nau tauri kau, Suuri, Lord; ana na masiola ea taewau wa ea madaa e qake aani sili oto i

9 dawaku. Na ruana oto na haiwala easi alamiau keikei ileni uri, Na masiola a God e haarerea oto o sie

10 tau taewau ana. Na oluna kira ta oto urina: oto kira 11 asi suluii manomano lou wei leni. Na lio kau, laulau oto na olu mane e ura i maana nima ana nima ami io ana, kira usunainira kau isieku keikei i Kaisareia.

12 Na a Hiona e unua muniau uri nee hakunira oto, na mane nee talei lio hilisia naile. Na alai heiulana inihou na ono mane oto e hakuniau noone lou; ne

13 ami asi sili oto i nima a laani: ne easi ladoa oto muniami ana e loosia na angel ine e uraura i nima ineia, e tauri, O usunai oto wai Jopa ohia a Simon,

14 kira saea ruana na satana uri a Peter; na ineia oto anai unui na mai haiwala munio, na na haaurilemu

15 anai lae oto ani, ioe na ahutana na nima ioe lou. Na maholo oto nau talaae ni walaa, ne na Hiona Maea easi siho oto ihahoda, mala oto ihahoka kau ana na

16 talaaehana. Ne na asi adomainia oto na walana Lord, ana e tauri kau, A John e lolotomaea noone ani wei; na ta kira anai lotomaea amiu ana Hiona Maea.

17 Ana oto a God e niia na tai masi niina ine munira mala e niia oto munikia, maholo kia hiwalaimoli oto ana a Lord Jesus Christ, ne inau naa ua uri nee hau-

18 kama parasia God? Oto kira ronoa na moola inihou, kira asi noto oto, maia kira soi haamanikulua God, maia na haiwala uri, Rao a God e niia oto lou munira na mai ruruha aopa kire adomai oli munia na maurina oto.

19 Oto alaileni e tatana kau hahia na taunainilada e talaae ana a Stephen ine kira asi lai hula i Phenikia, na i Kupros, na i Antiokia, kira a unuunua na hai-

20 wala munira alai Judea haleite. Na ta na mai haluile ada, alai Kupros na alai Kurene, e hula i Antiokia na e walawalaa maira alai Grekia lou, ani laalani wala

21 ana na tataloha diena ana a Lord Jesus. Na na 295

. nimana a Lord oto maira: na alaile huna e hiwalai-22 moli na e alihoi oto isulia Lord. Oto na tataloha ada e hula i elinana na soihaataina wai Jerusalem: ne kira asi usunainia Barnabas muni e lae wai Antiokia:

23 na ineia nihou e lai hula na e loosia na niilana God ne easi saesaediena hahia; na e rarahira manomano muni kire rarao oto maia Lord mala kira adomainia

24 oto akau: ana ineia oto na laa didienaa, na e honu oto ana Hiona Maea na ani hiwalaimolina: na kira 25 sapeia oto na mai hanua huna munia a Lord. Oto

easi silitaha e lae wai Tarsus muni haitalea a Saul: 26 na e lio haaroia oto, easi tolea wai Antiokia. Na na taulana e urini uri koro loko oto na tai halisi maia na soihaataina, koro a haausulia na mai hanua oto huna; na uri oto i Antiokia nihou kira holai saea alai qaaro-

noisuli uri alai Christian.

Oto ana mai haudina ine na mai prophet e siho toli 27 28 wai Antiokia keikei i Jerusalem. Na naite laa ada na satana a Agabus e sulutae na e walaa hahuilala ana na Hiona uri na hiolona paina eanai tolea ahutana na walumalau; ne easi too oto urina ana mai haudina a 29 Klaudius. Oto alai qaaronoisuli mala e madausia

taana naile ada e adomainia oto muni haatola munia 30 na mailana alai heiulana e io oto wai Judea: ne kira ta taane urina, kira haatolanainii munira alai ratoni-

mane ana nimadarua a Barnabas na a Saul. Na mala oto ana maholoni a Herod a alaha easi lalainia na nimana muni taunainia na maite ile ana 2 soihaataina. Oto e saunia a James aulana a John 3 ani nahi. Na e loosia uri e lai diena urina nana alai Judea, ne easi tau ni helesia lou a Peter. Na na mai 4 haudina ine mai haudina ani bread lalemo. Na e helesia oto, easi noia i nima ni hoo, na e toliasia munia na hai pulita ni soldier too hai ile muni kakakalia; ea unua uri eanai tola haatai ana munira na 5 mai hanua huna i purina na Rekelauni. Ne kira asi

kakalia Peter oto wai nima ni hoo: na ta na soihaa-

6 taina e area God onioni talana. Na maholo oto a Herod e hala ni tola haatai ana, ne oto ana na tai hairodoni a Peter e maahu i matolana na ro soldier, 296

na kira hoosia kau ana ro ieli ni heu: na alaile e kakali i maana nima kira kakalia oto na nima ni hoo.

- 7 Na lio kau, naite angel a Lord e ura isulia, na na raraa e raania oto na nima ni hoo: oto easi hidalia na rahorahona Peter, ea haatalisia e tauri, Laulau, o sulutae oto. Oto na mai ieli ni heu ana e takaluha
- 8 oto maania na nimana. Oto na angel ine e tauri munia, O hoo parasio oto, na o hoosia oto na moola ana aaemu. Oto easi taurina. Oto easi tauri munia,
- 9 O aluhio oto ana na tooni ioe, na o luluisuliau. Na e silitaha oto easi luluisulia; na e qake manatainia uri na masiola ni kira taua kau ana a angel uri e walaimoli, na e unua kau uri e loosia na anoa e haatai munia.
- 10 Na koro liua oto na kakaliha wai nao na ile lou ruana, koro asi hula ana na maana para hau e maa talea na poona; na easi taha oto maraana munirarua: na koro silitaha oto koro asi liua na tai maana tala; na
- 11 laulau na angel easi lae oto maania. Oto na saena Peter e manola lou na easi tauri, Na asi lio saea walaimoli oto nihou, uri a Lord e usunainia oto wau na angel ineia na e haauriau oto maania na nimana Herod, na maanira alai Judea e hauni io totoriau oto.
- 12 Oto e adomainia na masiola inihou easi lae wai nima a Mary nikena a John, kira saea ruana na satana uri a Mark; na mai hanua huna e ruru oto wai lehuna
- 13 e arearenai. Na e ikiiki oto ana na maana para, na naite keni raorii na satana a Roda e lae mune qaarono.
- 14 Na e rono saea na walana Peter, na oto e qake tahania na maana para ana e saesaediana oto, na e huru alihoi oto wau, easi unua uri a Peter e ura i maana
- 15 para. Oto kira asi tauri munia, O a oeoe. Na ta e unu letehia oto uri ineia. Oto kira asi tauri, Na angel
 16 ineia ohia. Na ta a Peter ea ikiiki ua : na kira taha
- 17 maa kira asi loosia oto, na na saeda e puo oto. Na ta e salo hahira ana na nimana uri muni kire noto, na easi ladoa munira ana a Lord e haaisitahanainia uritaha maania na nima ni hoo. Na easi tauri, Amu unua na moola inihou munia James na munira na mai heiulana. Oto easi haitale oto ea lae ana na lehu
- . 18 aopa. Oto e dani tae na na kotaha oto paina easi noi 297

19 isiena alai soldier uri a Peter oto e ua. Na a Herod e totola kau ohia na e qake aani lio haaroia, ne easi haitale winiwini ana alaile e kakakali, na e unua oto uri kira anai haamaesira oto. Na e lae wai Kaisareia keikei i Jerusalem, easi naku kau wei lehuna.

20 Na na saena e wanawana oto hahia alai Tur na alai Sidon: na kira mani ruru oto isiena maia na tai masi sae, na kira haarakoa a Blastus laa honotana na nima ni maahu a alaha, kira asi haatohua na dailama, ana kira ta na mai naulaa ikira ana hanua a alaha ni.

21 Oto ana haudina ine kira ponia kau a Herod e tooni parasia ana tooni ni alaha, na e io iano ilenina na

22 ioioha ni alahana, easi tea munira. Oto na mai hanua huna easi hauni awara uri, Walana na God, e qake 23 walana na inoni. Oto laulau na angel a Lord e

23 walana na inoni. Oto laulau na angel a Lord e saunia, ana e qake kaamanikulua God: na mai maa e huto ana, na na manona easi suu oto.

Na ta na walana God e paipaina oto na e aailaa oto tarau.

25 Na a Barnabas na a Saul e alihoi oto keikei i Jerusalem maholo koro haamanoa oto na arikosina ikoro, na koro tolea damadarua a John kira saea ruana na satana uri a Mark.

13 Na oto i Antiokia ana na soihaataina wai lehuna na maite prophet oto na na mai haausuli, a Barnabas, na a Simon kira saea uri a Niger, na a Lukius na laa ni Kurene, na a Manaen kira sanonia kau maia

2 a Herod a Tetrark, na a Saul. Na maholo kira qaoqao ola isiena a Lord maia na olo nauna, ne na Hiona Maea easi tauri, Amu opaa oto a Barnabas nakua koroi a Saul munia na masi daumana ine nau soi

3 rarua kau munia. Na kira oloolo nau maia na arenaina kira asi noia na nimada hahirarua kira asi usunainirarua oto wau.

4 Oto ana na Hiona Maea ea usunainirarua oto, ne koro asi siho toli oto wai Seleukia; na keikei ilehuna

5 koro atoholo oto i Kupros. Na koro io oto i Kupros ani houleinilana na walana God ana mai nima ni ruru ikira alai Judea: na a John Mark e hakunirarua ea

6 raretainirarua. Na koro waiweisia oto ahutana mai 🕹 298

henua lai hula i Paphos, ne koro asi lio haaroia naite magos, na prophet kaekae e keikei ana alai Judea,

7 na na satana a Bar-Jesus; na ineia nihou e neku isiena na governor, a Sergius Paulus, na laa e sae-

8 nanau. Na ineia nihou e haraia mai a Barnabas na a Saul, na e tautau muni ronoa na walana God. Na ta a Elumas a magos ine (ana kira a walaa olisia na satana urina) ea haukama honosira, e hala ni weinia

9 a governor maania na hiwalaimolina. Na ta a Saul, kira saea lou ana a Paul, e honu oto ana Hiona Maea

10 easi tootoomaia, e tauri, Laani, o lai honu oto ana taana na kaena na ana taana na tataalana, a kalena a qelu haakae, oa tautau maeloona oto munia taana na odotaina, uri o sie aani moumou ani haamaketoa

11 na mai holoholo odotai a Lord? Na lio kau inihou, na nimana a Lord oto ihahomu, na o anai ulu oto, o sie loosia oto lou na sato na na maholo anai liu. Oto e tolenani waha oto hahia maia e rorodoa; na e tola hailiu e tau haitalea naile muni karuana na

12 nimana. Oto a governor e loosia na masiolani kira taua kau easi hiwalaimoli oto, ana na anena e taua oto talaaehana na maani haausulina a Lord.

Oto kira a Paul e tae i Paphos, na na arapuuna easi lae i Perga na apani lehu i Pamphulia: na a John e lae oto wau maanira e alihoi oto wai Jerusalem.

14 Na kira tae oto i Perga kira asi waiweisia na mai henua, na kira asi lai aratoto i Antiokia na apani lehu i Pisidia; na kira sili oto wai nima ni ruru ana hau-

- 15 dina ni Sabbath, kira asi io oto iano. Na maholo kira saea oto na mai haatolana na na mai prophet, ne alai alaha parasia na nima ni ruru e usunainia na maile siedarua, maia na haiwala uri, Ro mane ro haiulana, ana moro manatainia na haiwala ni rarahina
- 16 nana na mai hanua huna, ne more unua oto. Na a Paul easi sulutae, easi sasalo hahira ana na nimana e tauri,

Ala mane alai Israel, na iamu lou alaile ea maunia 17 God, amu qaarono kau. A God ikira na ruruha inihou alai Israel e lio hilisia alai amaka, na e suluia na ruruha inihou maholo kira nakunaku i henua i 299 Misraim, na e naoda oto wau maania ana na nimanima 18 lalai. Na mala na hai awala ni helisi e haarakora kau

19 laona na hanua saasala. Na e horo suuhainia oto na hiu komu ni inoni i henua i Kanaan, oto easi haadora ana hanua ikira munia na hanua hu nada, na maholo mala oto na hai tanalau ni helisi mana lima awala;

20 na mano urina easi niira alai ii munira lae hulaana

21 a Samuel na prophet. Na qai purina oto kira asi sukaa na alaha: na a God e niia a Saul kalena a Kish munira, neia e keikei ana na komu a Benjamin,

22 na maholo mala oto na hai awala ni helisi. Na e taasia oto easi haaurasia a David muni e alaha parasira; na e unu haatoo ana, e tauri, Nau lio haaroia oto a David kalena Jese, na mane oto isulia saeku,

23 laa eanai taui oto na moola na saeku oto ani. Na isulia oto na qoniha nea God easi tolea nana Israel na laa haauri, a Jesus otoni, e keikei ana alai weuwana

24 a laa nihou; na a John e holai laalani wala honosia na naona ana na lotomaea ani adomai olina munia

25 ahutana mai ruruha ikira alai Israel. Na ana a John ea haamanoa na laelana easi tauri keu, Ne iamu a unuau uri naa ua? Nau qake ineia oto. Na lio kau, naile oto ea lae mai i puriku, na nau qake malisina muni

26 nee luhasia na mai shoe maania aaena. Alai uleku, alaile e huta ana komuna Abraham, na na maile lou hikemiu ea maunia God, ne muniamu oto kira usunainia

27 na haiwala ni mauriha inihou. Ana alaile ea ioio i Jerusalem, na na mai alaha ikira lou, ana kira qake aani saea oto, wa kire saea lou na walana na mai prophet kira a talei saesaei oto ana mai haudina ni sabbath, ne kira haatooi oto ana kira ii mae ana.

28 Na kira qake aani lio haaroia oto oo na masiola munia na saunilana hahia, ne kira asi haatohu ana Pilate uri

29 muni kire saunia oto. Na kira hauni haatooi oto waluteni ola kira usui keu raranana, kira asi ohosia oto maania ai, na kira asi lai noia laona na kiliqau.

30 Na ta a God e taelia oto maanira alaile e mae oto;

31 na alaile e hanetaha kau meia wai Jerusalem keikei i Galilea e looloosia na mai haudina oto huna, alaileni ea unu haatoo ana oto nihou munira na mai ruruha.

- 32 Na iami nihou ami a ladoa namiu na tataloha diena 33 ana na qoniha kira qonia kau munira alai amaka, ana uri a God e haatooa oto munira alai kaleka, ana e taelia a Jesus oto; mala kira usua oto lou ana ruana na psalm uri, Ioe Kaleku, nau haahutao oto isiiri.
- 34 Na ana e taelia oto maanira alaile e mae oto, na ana e sie hai loosia lou na osana, ne easi walaa oto uri, Na anai niia oto wau munio na moola maea a David
- ·35 e sie molahii oto oo. Ana isulia e tauri lou ana naite psalm aopa uri, O sie toliasia a laa ni mane ioe muni
- 36 e loosia na osana. Ana a David e dauma oto nana na qauna ineia isulia na saena God e holai adomainia kau ne easi maahu; na kira aoria oto isiena alai amana,
- 37 na e loosia na osana; na ta ineia oto a laani God 38 e taelia oto e qake aani lio hikena na osana. Ala mane alai uleku, amu e manatainia oto na holoholo
- inihou, uri kira a laalani wala muniamu oto nihou ana na saeasilana na mai orahaa ana a laa nihou: 39 na taana naile ea hiwalaimoli oto ne kira a haaodohia
- oto isulia a lani ana taana na ola, na kira sie aani haaodohiam lani ana na mai haatolana a Moses.
- 40 Ne amu lio talamiu oto, mane na masiolani e too oto amiu, kira unua oto kau raranana laona na mai prophet uri,
- 41 Amu lio kau, alaile amu a maka ana, na amu panarainia oto, na amu ahutata oto;
 - Ana naa taua na masi daumana ana mai haudina iamu,
 - Na masi daumana otoni amu sie aani hiwalaimoli oto ana, mala naile ea unu ladohainia oto muniamu.
- 42 Na kira silitaha oto kira asi haatohu oto uri muni kire unua na mai haiwala inihou munira ana haudina
- 43 ni sabbath ua mai. Na kira silitaha mano oto maania na nima ni ruru, ne na maile huna ana alai Judea na ana alai proselut e qaoqao ola ni mane e luluisulia Paul na a Barnabas: na koro asi walawalaa munira, ani rarahilada uri muni kire io rarao oto ana na niina a God.
- 44 Oto na haudina ni sabbath lou isulia na tai kele 301

lehu oto muni ahutana na poona e ruru oto muni 45 ronoa na walana God. Na ta alai Judea e loosia na mai ruruha huma. ne na saeda easi honu oto ana na lio kekeai maana, kira asi haitohea na moola a

46 Paul e unui maia kira walaa taewau oto. Na ta a Paul na a Barnabas koro awanana koro asi tauri, E sie molahia oto uri kira anai holai unua na walana God muniamu. Na ana amu a usuainia oto wau maaniamu, na amu a unuamu oto uri amu qake haidadana oto ana na mauriha hu, ne lio kau, mere

47 a saro oto talea na mai ruruha aopa. Ana a Lord

e haatolaimere urini, uri,

Nau haaurasio oto munia na light nana na mai ruruha aopa,

Muni o noi haaurina oto lai hulaana na nonoana

walumalau.

48 Oto na mai ruruha aopa e rono urina, kira asi saesaediena, maia kira soi haamanikulua na walana God: na na maile kira haaurasira oto munia na 49 mauriha hu e hiwalaimoli oto. Na na walana Lord

50 e houlei oto ana ahutana hanueni. Na ta alai Judea

e tau rarahira alai keni toro e qaoqao ola ni mane maira alai naohana inoni parasia na poona, kira asi ta muni kire taunainia Paul na a Barnabas, na kira

51 asirarua oto maania mai sarohana hanua ikira. Na koro tatainia oto hahira na uuni mado e rarao kau

52 ana aaeda, koro asi lai aratoto wai Ikonium. Na alai . qaaronoisuli e honu oto ana na saedienana na ana Hiona Maea.

Oto na taulana e urini i Ikonium, uri koro hauni sili oto i nima ni mane ikira alai Judea, na koro walawalaa kau lai hulaana na ruruha oto huna na maile ni Judea na na maile ni Grekia e hiwalaimoli

2 oto. Na ta alai Judea alaileni e qake hiwalaimoli e tau rarahia na saena na mai ruruha aopa, na e taura

3 kire sae tataala munira na mai heiulana. Ne talaaehana ine koro naku tewa wai lehuna koro awanana oto laona a Lord, na ineia oto e unu haatoo ana mai haiwala e nii oto, na e maia oto muni kire ta na mai

4 hahuilala na na mai anoa ana nimada. Na na mai 302

ruruha huna ana pooni ine e opa hailiu; na naite apani inoni e loko maira alai Judea, na naite apani 5 inoni e loko maira alai haatola. Na na mai ruruha aopa na alai Judea lou maira na mai alaha ikira noone e sulutae oto muni taunainira na muni saunira ani

6 heu, ne koro manatainia oto, koro asi tehi oto ana mai poona i Lukaonia, i Lustra na i Derbe, na lou
7 ana mai hanua kalikalia: na koro asi laalani wala ana

na tataloha diena wai lehuna.

8 Na naite mane e naku i Lustra, na aaena e loku oto, e talei loku oto kei ana na iena nikena oto mai,

9 e qake aani laelae hailiu oto. Ineia nihou e ronoa a Paul e walawalaa: na ineia e toomaia na e loosia na hiwalaimolina ana e haidadana ana na haaurilana,

10 oto easi tauri ana na haiwala paina uri, O ura odoodo ana aaemu. Oto easi pola ileni e laelae hailiu oto.

11 Na na mai ruruha huna e loosia na masiola a Paul e ta, kira asi suluia na walada kira a tauri mala Lukaonia, Na mai God e siho oto mai siekaelu kira

12 noi inoni oto. Na kira haorainia a Barnabas ana a Dis, na a Paul ana a Hermes, ana na laalani walaana

13 oto ana. Na na priest a Dis i naona hanua e tolea mai na mai keu na na mai takani ei muni hoohoodara, na e sare teateanai siedarua maia na mai ruruha huna.

14 Na ta alai haatola a Paul na a Barnabas e ronoa oto ne koro asi hakasia na mai tooni ikoro, koro pola oto wau i matolana na mai ruruha huna, koro

15 arai, koro asi tauri, Ala mane, e ua amu a tautaurina? Iemere noone na ro inoni na na tai mesi tolaha amerei na amolu, na mere a talohainia na tataloha diena muniamu, uri muni amu e alihoi oto maania na moola qeuqeua inihou isulia God laa ea mauri, na e haaholaa

16 oto ileni na iano na na asi na waluteni ola ani : na ana mai qeuna e mano kau e maia munira taana na komu ni inoni kire laelae isulia na mai tala ikira.

17 Na oto e qake toliasia uri na ola ni unu haatoo ana e aia, ana e ariarikosi diena, na e niia mai na mai nimo kei ileni nemiu na mai warowaro ni neulaa, e haamanoa na saemiu ani neulaa na ani saedienana.

18 Na koro walaa urina na koro karai rahe oto ne koro 303

asi ereana na mai ruruha huna uri muni kire suuri teateanai siedarua.

19 Na ta alai Judea e lae wai lehuna keikei i Antiokia na i Ikonium: na kira tau rarahira na mai ruruha huna, na kira asi saunia a Paul ani heu, kira okea oto maania poona, ana kira unua uri e mae oto.

20 Na ta alai qaaronoisuli e ura kalia na easi sulutae.
oto, na e sili lou wei poona: oto na haudina ihahona
easi silitaha oto wau meia a Barnabas na e lai

21 Derbe. Na koro laalani wala oto ana na tataloha diena ana poona ine, na koro taua oto na mai qaaro-

22 noisuli huna, ne koro asi alihoi lou wei Lustra na i Ikonium na i Antiokia, ani rapeilana na saena na mai qaaronoisuli, na ani rarahilada uri muni kire io susu oto ana na hiwalaimolina, na uri na holoholo oto ikia muni kie sili laona na alahana

23 a God ani sapehiitoona hunahunaa. Na koro haaurasira na mai ratonimane nada ana taana na soihaataina, na koro arenai oto maia na olonauna, ne koro asi susuainira munia Lord kira hiwalaimoli keu ana.

24 Na koro waiweisia na mai henua i Pisidia koro asi 25 arapuu oto i Pamphulia. Na koro unua na haiwala

26 i Perga koro asi siho toli wai Atalia; na koro atoholo keikei ilehuna muni lai Antiokia, kira maira oto kau wai lehuna munia na niina a God munia na masi daumana ine koro asi kele haamanoa ine

27 Na koro hula oto koro asi lokoa na soihaataina, koro asi unu ladohainia taana na ola a God e taui adarua, na ana e tahania na maa ani hiwalaimolina nana 28 na mai ruruha aopa. Na koro naku oto maira alai

qaaronoisuli na maholo e qake poru.

Na na mai haluile e siĥo toli wau keikei i Judea na e haausulia alai heiulana uri, Ana oto kira qake aha hahuilala amiu isulia tolahana a Moses, 2 ne na haaurilamiu qaike oto. Na a Paul na a

Ine na haaurilamiu qaike oto. Na a Paul na a Barnabas e haitohera oto e aopa na e tautau haitalea oto maira, ne alai heiulana easi haaurasia oto a Paul na a Barnabas, na na maite ile aopa lou ada, uri muni kire lae wai Jerusalem siena alai haatola na alai ratonimane ana na masiola ine kira a tautau 304

3 haitalea inihou. Na na soihaataina e tolera wau urina na kira asi lae i matolana i Phenikia na i Samaria, ani houleinilana oto na alihoina ni sae ikira na mai ruruha aopa: na kira asi ta oto ahutana na 4 mai heiulana e saesaediena oto imaana. Na kira hula oto wai Jerusalem, ne na soihaataina na alai haatola na alai ratonimane e tola konira oto, na kira asi ladoa oto taana na ola a God e taui oto 5 ada. Na na mai haluile e hiwalaimoli na kira keikei ana alai Pharise kira asi sulutae kira tauri, Na holoholo oto ikira muni kira aha hahuilala ada, na muni kira walaa oto munira kire kenetainia na mai haatolana a Moses.

Na alai haatola na alai ratonimane e loko oto 7 uri muni tau haitalea na masiola ni. Na kira tautau haitalea na e tewasira oto, nea Peter easi sulutae

e tauri munira.

Alai uleku, amu manatainia oto uri a God e lio hilisia oto inao amiu, uri ana wawaku inihou na mai ruruha aopa eanai ronoa na haiwala ana na tataloha diena, uri muni kire hiwalaimoli oto. 8 Na nea God oto, laa e manatainia oto na mai sae,

e unu haatoo oto ada, ana e niia na Hiona Maea 9 nada mala e niia oto nakaelu; na e qake aani tau

aopara oto maanikaelu, na e haarerea oto na saeda 10 ani hiwalaimolina. Hoe ana e urina e ua amu

a malaohona ana God, uri muni noia na hau ni aqo i luana alai qaaronoisuli, na mai amaka e qake 11 sae anainia wa ikia lou? Na ta kia a hiwalaimoli

oto kira anai haaurikia oto isulia na niilana Lord

Jesus. oto mala ikira noone lou.

Na ahutana na mai ruruha huna e hauni noto 12 oto; na kira asi qaaronoisulia oto a Barnabas na a Paul ana koro ladoa oto na mai hahuilala na na mai anoa a God e taui oto adarua isiena na mai 13 ruruha aopa. Na koro walaa mano oto, a James

easi alamira, e tauri,

Alai uleku, amu qaaronoisuliau kau; nea Simeon e ladoa oto ana a God e holai maatolia na mai ruruha aopa, uri muni e suluia oto na ruruha ada munia 305

- 15 na satana. Na na walana na mai prophet ea unuunua na tai masiolani, mala kira usua kau uri,
- 16 Mano urina naa nai alihoi oto mai,

Naa si hai tohua lou na nima susulu a David e aoho oto:

Naa naisi hai tohua lou i huli nimani,

Na asi haaurasia oto lou:

17 Uri muni ahutana alaile ua ana na mai inoni e haitalea a Lord,

Na ahutana *na m*ai ruruha aopa, kira saea *n*a sataku ada,

- Mala a Lord ea unuunua, laa ea tola tahanainia oto na moola inihou keikei oto mai i talaaehana na walumalau.
- 19 Ne talaaehana urina naa iia oto, uri kia e suuri kotaahia na maile ana na mai ruruha aopa ea alihoi 20 isulia God; na ta muni kie haatolaira oto uri kire
- 20 isulia God; na ta muni kie haatolaira oto uri kire kenetainira oto maania na moola ni haamadaa ana mai nununi ola, na maania na amoamona, na maania
- 21 na moola kira roro mae ani, na maania na apu. Ana keikei ana mai qeuna holai nao a Moses e manatainia oto alaile ni laalani wala raranana ana taana na poona, na kira a talei saesaea oto ana mai nima ni ruru isulia mai haudina ni sabbath.
- 22 Oto alai haatola na alai ratonimane e hauni adomainia oto maia ahutana na soihaataina, uri muni lio hilisia na maile hikeda, na muni usunainira oto wai Antiokia maia a Paul na a Barnabas; a Judas oto kira saea uri a Barsabas, na a Silas.
- 23 mai naohana mane ana alai heiulana: na na usuusu oto i nimada uri, Na mai haatola na mai ratonimane alai heiulana munira alai heiulana ana mai ruruha aopa i Antiokia na i Suria na i Kilikia, muni e

24 daidiena namiu: Ana ami ronoa oto uri na maite ile e silitaha kau maaniami e kotaahiamu eni wala, kira ta muni na saemiu e ruaruaa oto; na ami 25 qake aani haatolaira ana na masiola; ne ami hauni

25 qake aani haatolaira ana na masiola; ne ami hauni adomainia oto, ana ami ruru maia na tai masi sae, uri muni lio hilisia na maile na muni usunainira oto wau isiemolu maia a Barnabas na a Paul ro

26 mane diena iami, koro qake kenetainia na maurihaada talaaehana na satana a Lord ikia a Jesus

27 Christ. Ne ami usunainia a Judas na a Silas, na ikoro noone koro anai unua lou na tai masiola

28 ana na wawadarua. Na na Hiona Maea e adomainia oto na iami noone lou, uri kira sie noia na ludana ilenimiu e hia maania na moola inihou naile sie

29 aani haitohei oto: uri muni amu e kenetainiamu maania na moola kira teateanai eni siena na mai nununi ola, na maania na apu, na maania na moola kira roro mae ani, na maania na amoamona; na ana amu e kenetainiamu maania waluola ni ne eanaisi diena amiu. Amu naku sapemawa oto.

30 Oto kira toliasira oto, na koro asi siho toli wei Antiokia; na koro lokoa oto na mai ruruha huna

31 koro asi niia na usuusu. Na kira saea oto kira asi saesaediena hahia na mai haiwala ni haasae-

32 manona ine. Na a Judas na a Silas, ana ikoro noone lou na ro prophet, koro asi tau rarahira alai heiulana ana na mai haiwala huna, ani rapeilana

33 na saeda. Na koro naku oto na maholo wai lehuna, ne alai heiulana easi toliasira oto ana dailama takoia

35 alaile e usunainirarua kau wau. Na ta a Paul na a Barnabas e naku oto i Antiokia, ani haausulina na ani laalani wala ana walana Lord, maia na maite ile aopa lou.

36 Na na halu haudina e mano kau nea Paul easi tauri munia Barnabas, Kara alihoi oto nihou muni maatolia alai heiulana ana taana na poona kara houleinia oto na walana God ani, uri muni loosia

37 kira ua oto? Na na saena a Barnabas oto muni tolea damadarua a John, kira saea lou uri

38 a Mark. Na ta a Paul e unua uri e qake diena muni tolea a laani mairarua e tahi oto kau maanirarua i Pamphulia na e qake hakunirarua munia

39 na masi daumana. Oto na haitohena paina e talaae adarua, lai hulaana koro mani opa hailiu imaana, na a Barnabas e helesia a Mark e lai atoholo oto

40 i Kupros; na ta a Paul e lio hilisia a Silas, easi silitaha oto wau, na alai heiulana e susuainira oto 307

- 41 munia na niina a Lord. Na e waiweisia na mai henua i Suria na i Kilikia, e rapeia na mai soihaataina.
- Na e lai arapuu lou i Derbe na i Lustra: na lio kau, naite qaaronoisuli ilehuna, na satana a Timothy, kalena ni keni na Judea e hiwalaimoli; 2 na na amana e keikei i Grekia. Na alai heiulana

e io i Lustra na i Ikonium e mani unu haatoo

3 kau ana. Na a Paul e sare ta muni e hakunia oto; oto e karu ana e aha hahuilala ana talaaehana alai Judea e io oto ana na mai henueni: ana ahutada kira hauni saea oto uri amana e keikei i Grekia.

4 Na koro waiweisia na mai poona, ani niilana na mai haatolana ine munira muni kire kenetainii oto, na maile ni alai haatola na alai ratonimane i

5 Jerusalem e noinoii oto kau. Oto na mai soihaataina e aailaa oto ana na hiwalaimolina, kira asi peipeina oto isuli haudina

6 Na koro waiweisia na mai poona i henua i Phrugia na i Galatia, na na Hiona Maea e ereada oto maania 7 na unulana na haiwala i Asia; na koro hula oto i odohana i Musia, koro asi tautau ni sili oto i Bithunia; na na Hiona a Jesus e qake aani mairarua 8 oto; na koro liua oto i Musia, koro asi siho toli

9 oto wai Troas. Na na anoa e haatai oto munia a Paul i rodo; Na mane ni Makedonia e ura, ea totola suuia, ea tauri, O atoholo mai i Makedonia, 10 o maimaiami. Na e loosia oto na anoani ne ami

asi tolenani tautau oto ni sili wei Makedonia, ani adomaina oto uri God e haraiami oto muni laalani wala munira ana na tataloha diena.

Ne talaaehana ine ami tae kau i Troas, ami asi lae hautaai oto i Samothrake, na na haudina ihahona

12 ami asi arapuu oto i Neapolis; na keikei ilehuna lou i Philipi, na poona ana hanua i Makedonia, na kolonia: na ami io oto na mai halu haudina

13 ana poona ine. Na ana na haudina sabbath ami silitaha oto qau wau ana na maana para i kekena wai peina, ami unua kau uri na lehu ni arenaina wai lehuna, ami asi io iano, ani walawalaa oto 308

- 14 munira alai keni e rururu ilehuna. Na naite keni na satana a Ludia, ea haahaaholi eni sala waruwarua, e keikei ana na poona i Thuatira, ea qaoqao ola isiena God, e qaaronoisuliami: na a Lord e tahania na saena, muni e qaarono diena ana na
- 15 moola a Paul e unuunui. Na maholo kira lotomaea oto ana, na alaile ineia noone maia, ne easi tola suuiami, e tauri, Ana amu iiau oto uri nau hiwalaimoli oto ana a Lord, amu sili oto wau i nima inau, amu neku oto ana. Na e tau ramoramoa muniami.
- 16 Na na taulana e urini, uri maholo ami lae talea na lehu ni arenai naite keni haolu e odoiami na hiona ni gonigoni ola ne ana, na e tari ola hunahunaa munira
- 17 na mai alaha ineia ana na qoniqoni olana. Ineia nihou e luluisuliami kira Paul e arai e tauri, Alaile nihou ea dauma nana God laa e tooliu, kira asi
- 18 houleinia na tala ni haaurina muniamu. Na e talei tautaurina na mai haudina huna. Na na saena Paul e hu easi alihoi wau na e tauri munia na hiona uri, Naa haatolaio oto ana satana Jesus Christ muni o silitaha oto wau maania. Na e silitaha oto ana na tai maholo ni sato ine.
- 19 Na na mai alaha ineia e losaea oto uri kira sie totoria oto na tariolana ikira ana e aia oto, kira asi tapolia a Paul na a Silas, kira wainirarua oto wai
- 20 heraniusina i naona na mai alaha, kira asi tauri, Ro mane nihou na ro mane ni Judea, na koro a hurosia
- 21 oto na poona ikia oto e aopa, ani houleinilana na mai tolaha e qake haidadana aka oto muni helesileni, wa
- 22 muni luluisulileni, ana ikia alai Rome otoni. Na na mai ruruha huna e hauni sulutae tainaluta oto parasirarua: na na mai alaha e hakasia na mai tooni ikoro maanirarua, na e unua oto muni kire rapusira
- 23 ana mai maani ei. Na kira rapusira ani maani rapusilada huna, kira asi asirarua wai nima ni hoo, kira haatolaja na laa e kakakali uri muni e hahuani
- 24 karu mautaa adarua: na ineia oto ana na masi haatolana urina ana easi asirarua oto wai nima ni hoo oto wai ilalo ana, na e hoosia na aaedarua lakomainia na 309

25 hai ei. Na e uri oto i upuni rodo a Paul na a Silas e arearenai keu e kanakana munia God, na alaile

26 e io ni hoo e qaaronoisulirarua oto; na laulau na nunu peina e nunu, lai hulaana na mai suasualana nima e anianirei oto: na laulau na mai maa e mani taha oto; na mai walo hoohoo e mani takaluha oto

27 maania ahutada. Oto na laa e kakakali e talisi oto, na e loosia na mai maana nima ni hoo e mani wawa oto, easi deresia na nahi ineia uri mune haamaesia oto, ana e unua uri alaile e io ni hoo e mani tahi oto.

28 Na ta a Paul e walaa oto ana na haiwala paina e tauri, O sie tautau aela amu: ana ahutamelu taane

29 ua. Oto e sukaa na sina easi pola wau, na e ariariri oto ani meuna, easi lai lahutei iano honosia a Paul

30 na a Silas, na e tolerarua wai haatai, easi tauri, Ro alaha inau, na ola taha naa nai ta, muni kire haauriau

31 oto? Oto koro asi tauri, O hiwalaimoli ana a Lord Jesus Christ, na kira anai haaurio oto; ioe na 32 ahutana alaile ioe lou. Na koro unua na walana

33 God munia, maia ahutana alaile ineia lou. Na e tolerarua oto ana hai rodoni ana na tai maholo ni sato

tolerarua oto ana hai rodoni ana na tai maholo ni sato ine, easi hodalia talahuliana na mai maani rapusilada: na kira tolenani lotomaea oto ana, na ahutana alaile

34 ineia lou. Na e tolerarua wai nima ineia, easi nii neulaa adarua, maia e saesaediena oto liutaha, na ahutana alaile ineia noone lou maia, ana e hiwalaimoli oto ana God.

35 Na maholo e dani oto, alai ii e usunainira alai qasuqasu, kira tauri, O luhasia oto na ro maneni.

36 Oto na laa e kakakali e haamaania lou na mai haiwala ine isiena Paul, e tauri, Na mai alaha e haatola oto uri muni kire luhasiamu oto; ne ana e urina more

37 silitaha oto nihou more lae oto wau ani deilama. Na ta a Paul e tauri munira, Kira rapusiemere i naona na mai hanua huna, na naile e qake aani iimere oto, na iemere noone na ro mane ni Rome, na kira asiemere oto laona na nima ni hoo: na uri kira anai ohe asiemere lou ana e qala? qaike na; muni kire

38 lae noone mai muni tola haatai amere. Oto alai qasuqasu e haamaania lou na mai haiwala inihou 310

munira na mai alaha: na kira mau oto ana kira rono uri koro na ro mane ni Rome; oto koro 39 lae mai koro asi tola suuirarua; na koro tola haatai adarua ne koro asi haatohu adarua uri muni

40 koro haitale oto wau maania na poona ikira. Na koro silitaha oto wau maania na nima ni hoo, koro asi sili oto wau isiena Ludia: na koro loosia oto na mai heiulana, koro haamanoa oto na saeda, ne koro asi

lae oto wau.

Na koro liua oto i Amphipolis na i Apolonia ne koro asi arapuu oto i Thesalonika, na na nima ni 2 ruru ikira alai Judea wai lehuna: na a Paul, isulia tolahana oto, e sili wau isieda na e olu haudina ni sabbath e lalado wala munira, ea haahaatainia na mai 3 usuusu, e huehuesii na e maimaii, uri na holoholo oto a Christ muni e sapehiito, na muni e sulutae oto maanira alaile e mae oto; na uri a Jesus inihou, naa 4 houleinia oto muniamu ineia oto a Christ. Na na maite ile ada e maesia oto, na kira loko oto maia a Paul naa Silas; na na ruruha e huna oto ana alai Grekia e gaogao ola na na maile e kele huna ana mai 5 naohana keni. Na ta alai Judea e lio i kekeai maa munira, na kira tolea na mai haluile tataala ana mai inoni taewau, na kira lokoa oto na ruruha e huna, kira asi ta muni na poona e maolaola; na kira sulutae hahia na nima a Jason, kira tautau muni tolerarua 6 wau isiena na ruruha. Na kira qake lio haaroirarua, kira asi weinia a Jason na na mai haluile lou ana alai heiulana i naona na mai alaha parasia na poona ine, maia kira awaraa uri, Alaileni e hirusia oto na walumalau e hula noone lou ilehu: 7 na a Jason e tola konira oto: na ahutada kira

a hauni tautau aopa ana mai haatolana a Kaisar, ana kira a unuunua uri naite alaha aopa, a Jesus

8 otoni. Na kira ta mahuro oto ana saena mai ruruha huna na ana alai alaha parasia na poona maholo kira

9 ronoa na moola ni. Na kira suluia oto na mai tooha honotana mania a Jason na mania ahutana na maile aopa, kira asi toliasira oto.

10 Na alai heiulana e tolenani usunainia oto a Paul na 311

a Silas i rodo i Berea: na koro hula oto ilehuna koro
11 asi sili wei nima ni ruru ikira alai Judea. Na na mai
hanua inihou na manatada e diena maanira alai
Thesalonika, ana kira hele oto ana na haiwala ani
sae madoro munia, maia kira haitale diena isuli
haudina ana mai usuusu, uri na moola inihou e

12 urina oto wa qaike. Talaaehana ine na maile huna e hiwalaimoli ada; na na maile e kele huna lou ana

13 alai keni toro ni Grekia na ana na mai mane lou. Na ta maholo na mai Judea i Thesalonika e manatainia oto uri a Paul e houleinia oto na walana God i Berea lou, kira asi lae lou wai lehuna, kira asi kotaahia na mai

14 ruruha huna kira ta mahuro oto ana na saeda. Oto ana e urina alai heiulana e tolenani usunainia Paul oto wau uri muni lae mola ione: na ta a Silas na a

15 Timotheus e io ua ilehuna. Na alaileni e naona Paul e tolea oto tarau i Athens: na e unua na walana munira uri a Silas na a Timotheus eanai lae laulau isiena, ne kira asi alihoi oto.

Na maholo a Paul e io totorirarua kau i Athens, na saena easi unuhia ana e loosia na poona e talei

17 honu oto ana mai nununi ola. Oto easi lalado wala wai nima ni ruru maira alai Judea na alaile e qaoqao ola, na lou i heraniusina isuli haudina maira na maile

18 e odoia ilehuna. Na na mai halu ile ana na maani haausulina ikira alai Epikurus na ana Stoe e odoia. Na na maile e tauri, Na ola tahani a laa ea talei walawalaa inihou ea sasare unueni? na na maite ile lou aopa uri, Ohia ea tata muni e houleinia na mai hiona aopa: ana e laalani wala ana a Jesus na ana na

19 sulutaena. Na kira heleana kira asi tolea wai houliwo a Ares, maia na haiwala uri, So muni ami e manatainia na maani haausulina haolu inihou oa laladoa

20 oto. Ana oa tolea oto mai na moola e rono aopa i elinamami: hoe ami sare manatainia oto uri na

21 moola inihou e ua. (Ana alai Athens na alai awataa e io haawali wei lehuna e talei iosia oto mola na

22 unulana wa na ronolana na masiola haolu.) Na a Paul e ura oto i denumana na lolata a Ares, easi tauri,

Ala mane alai Athens, naa looloosiamu uri amu a kele qaoqao ola oto hunahunaa isiena na mai hiona. 23 Maholo nau lai qaqahe, ani loosilana na moola amu a qaoqao ola munii, naa si lio haaroia oto na lehu ni teanaina kira usuusu ilenina uri, Nana naite God kia puotainia. Ne na masiola ni amu a qaoqao ola munia ani puona, inau naa houleinia muniamu 24 inihou. Nea God inihou e haaholaa na walumalau na taana na ola ana, ineia oto a Lord parasia ileni na iano, na e qake io ana mai lehu ni mane talana na 25 nimada alai inoni; wa kira e raretainia lou ana na nimada alai inoni, mala uri ea sare tooana na masiola, ana ineia oto ea niiniia na mauriha na na manoni ola 26 na taataana na moola munira ahutada; na e haaholaa taana na komu ni inoni talaae ana na tai laa muni e iosia ahutana na mado, na e holai adomai akau ana mai maholo ni helisi nada, na mai sarohana 27 hanua kira a naku oto ani: muni kire haitale oto isulia God, uri muni kire kakalo uluulu ohia munia, na muni kire lio haaroia oto, na ta e qake aani 28 haatauria taana naile hikekaelu: ana kia a maumauri, kia a waiwai liu, kia a ioio oto ana; mala na mai

Ikia lou alaile e huta ana.

29 Hoe ana ikia oto alaile e huta ana God, ne e qake aani diena uri kie unua uri na manatana God e urihana oto na gold wa na silver, wa na hau, moolani oto kira didii ani adomaina na ani manatana ikira 30 na mai inoni. Talaaehana urina a God e ulu kau hahia mai maholo ni puona ine; na oto nihou ea haatolaira taana na mai inoni uri muni kira hauni 31 adomai oli oto ana taana na hanua: ana e qoni oto uri muni e iia na walumalau ani odotaina ana a laani e haaurasia oto kau munieni; na e noia na hahuilala ana munira taana na mai inoni, ana e taea lou maanira alaile e mae oto.

haluile e supua na mai kana amiu e unua uri,

32 Na kira ronoa na sulutaena ada alaile e mae oto, na na maile e koekoe ana; na na maite ile aopa e tauri, Ami anai qaaronoisulio lou ana na moola inihou.

1 33 Oto a Paul e silitaha oto urina maania i matolada.

34 Na ta na mai halu mane e hakunia oto, maia kira hiwalaimoli: na a Dionusius noone maira, laa e keikei ana na lolata a Ares, na naite keni na satana a

Damaris, na na maite ile aopa lou.

Mano urina easi lae oto wau maania i Athens, 2 na e lai arapuu oto i Korinth. Na e lio haaroia naite mane ni Judea na satana a Aqila, na aaena komu ineia e keikei i Pontus, easi ele lae mai keikei i Italia, maia a hua ineia a Priskila, ana isulia a Klaudius e unua na walana uri ahutana alai Judea

3 e lae oto wau maania i Rome: na e lae isiedarua; na ana koro hauni daumaa na tai mesi daumana, oto easi neku oto isiedarua na kiraelu hauni dauma oto; ana

- 4 kiraelu a daumaa oto na mai nima susulu. Na e lalado wala ana taana na haudina ni sabbath wai nima ni ruru, e totola suuia alai Judea na alai Grekia.
- 5 Na maholo a Silas na a Timotheus e siho toli oto wau keikei i Makedonia, ne na haiwala easi rorois na saena a Paul, na e unu haatoo munira alai Judea
- 6 uri a Jesus nea Christ oto. Na kira haukama parasia, ani ere mamaini ana, neia easi tataainia na tooni ineia, ea tauri munira, Na apumiu oto ilenina qaumiu maraamiu; inau naa rerea oto; keikei oto inihou naa
- 7 lae oto isiena na mai ruruha aopa. Oto easi haitale oto maania ilehuna, e lai sili oto wai nima naite las na satana a Titus Justus, laa e qaoqao ola isiena God,
- 8 na na nima ineia e ura oto isulia na nima ni ruru. Na a Krispus na naohana laa parasia na nima ni ruru e hiwalaimoli ana God na ahutana alaile ineia noone maia; na na maile huna ana alai Korinth e rono na e
- 9 hiwalaimoli oto, kira asi lotomaea ada oto. Na a Lord e walaa munia a Paul i rodo ani anoa easi tauri,
- 10 O sie maumau, o walawalaa oto, o sie noto oto: ana inau oto maio na naile oto esie aani sulutae oto parasio muni e tau aela amu: ana mai ruruha inau e
- 11 huna oto ana hanua inihou. Na e naku oto wai lehuna na halisi meia na ono warowaro, ea haahaau-sulira ana walana God.
- 12 Na maholo oto a Galio e governor oto i Akaia, ne 1 314

alai Judea easi sulutae parasia a Paul maia na tai masi sae, kira tolea oto wai naona na lehu ni ii, kira 13 asi tauri, A laa nihou ea totola suuia na mai inoni

uri muni qaoqao ola aopa isiena God maania na mai

14 haatolana. Ña a Paul e tautau muni e tahania na dawana, na ta a Galio easi tauri munira alai Judea, Uri ana na masi tataalana oto nihou wa na masi daumana aela ohia ne taane naa nai qaaronoisuliamu
15 ana, alai Judea; na uri ana kira a haihaitale mola ana

o ana, alai Judea; na uri ana kira a hainaitale mola ana na mai haiwala na mai sata na mai haatolana iamu, ne iamu oto amu adomainii oto maraamiu; ana inau

16 nau lalawa iia na moola urina. Oto e peesira oto 17 maania na lehu ni ii. Oto kira asi meni karuana a Sosthenes, na naohana laa parasia na nima ni ruru, kira asi sausaunia oto i naona na lehu ni ii. Na ta a

Galio oto e qake aani poosuaa ana na moolani.

18 Na a Paul e naku oto na mai haudina huna lou, easi walaa haamano oto nana alai heiulana, na easi atoholo keikei ilehuna wai Suria, na a Priskila na a Aqila e hakunia oto; na e oloa oto qauna i

19 Kenkrea; ana e haalu noone urina. Na kiraelu hula oto i Ephesus, na e atopuri adarua wai lehuna: na ineia e sili oto maraana wai nima ni ruru, na e

20 lalado wala munira alai Judea. Na kira haatohu ana muni e kele naku tewa maira, ne e qake aani ala-

21 mainira; na e walaa haamano oto nada, maia na haiwala uri, Naa nai alihoi lou mei isiemolu, uri ana na saena a God ea taumei urina, ne easi tae oto i

22 Ephesus. Na e siho kau ione i Kaisareia, na e hanetaha oto wau e walawalaa maia na soihaataina,

23 oto easi siho toli oto wai Antiokia. Na e naku meira e kele tewa easi lae oto lou, e waiweisia taana na mai poona i Galatia na i Phrugia, ea walaa haamautaa ahutana alai qaaronoisuli.

Na naite la na mane ni Judea na satana a Apolos, na aaena komu ineia e keikei i Alexandria, na laa e sae wala, e lae wai Ephesus; na e lai nanama ana mai usuusu. Na ineia nihou kira haausulia oto ana na tala a Lord; na ana na saena e madoro oto easi

na tala a Lord; na ana na saena e madoro oto easi Lunuunua na moola ana Jesus maia e haahaausuli 315

airara ani, na e manatainia mola na lotomaea a John: 26 na e talaae ni walaa wai nima ni ruru. Na a Priskila na a Aqila e ronoa, ne koro asi tolea oto isiedarua,

27 muni unu ladohainia diena na tala a God munia. na saena oto muni e atoholo oto i Akaia, ne alai heiulana easi walaa maimaia oto, kira asi usuusu munira alai qaaronoisuli muni kire tola konia: na e hula oto easi maimai diena ana alaile e hiwalaimoli 28 oto talaaehana na niina: ana e walaa haaolaa alai

Judea i naona na mai ruruha, e unu tahanainia oto ana mai usuusu uri a Jesus nea Christ oto.

10 Oto na taulana e urini uri maholo a Apolos ineia ua i Korinth, a Paul e waiweisia oto na mai poona i tolo easi lae wai Ephesus, na e lio haaroia naite mai 2 halu qaaronoisuli: na easi tauri munira, Amu helesia na Hiona Maea taane maholo kira lotomaea amiu? Oto ikiraelu munia, Qaike na, amu qake ronoa uri

3 kira niia oto na Hiona Maea. Oto ineia uri, Ne kira lotomaea amiu ilaona na taha ni? Oto kiraelu uri,

4 Ilaona na lotomaea a John e ua. Oto a Paul uri, A John e lolotomaea ani lotomaea ni adomai olina, e unuunua munira na mai hanua huna uri muni kire hiwalaimoli ana a laani ea lae mai i purina, uri a

5 Jesus otoni. Na kira rono oto urina, kira asi 6 lotomaea ada ilaona na satana a Lord Jesus. Na a Paul e noia na nimana i hahoda, na na Hiona Maea easi siho oto ilenida: na kira asi walawalaa ani

walaana haiaopai, maia kira walawalaa ni prophet oto. 7 Na ahutada kira urihana na awala ni mane mana

rua. Na e sili oto wai nima ni ruru, e awanana

oto na olu warowaro, e lalado wala na e tau rarahira 9 raranana na moola ana alahana a God. Na maholo na maile e sae hau oto na e gake hiwalaimoli, kira a walaa tataalasia na tala i naona na mai hanua huna, ne easi haitale oto maanira, e hoara alai qaaronoisuli

e lalado wala isuli haudina wai nima ni skul a 10 Turanus. Na na ro halisi e talei urina oto: lai hulaana ahutana mai hanua huna e io i Asia e ronoa na walana Lord, alai Judea na alai Grekia noone lou.

316

11 Na a God e taua na mai anoa e aopa liutaha ana 12 nimana Paul: lai hulaana kira tolea na mai sala

ni lua wa mai sala roro tooni maania i sapena munira alaile e daodaoha, na mai maelaa easi aia oto maanira,

- 13 na mai hiona tataala easi silitaha oto. Na ta na mai haluile ana alai Judea ea waiwai liu, alaile ea totola akalo, e tautau muni saesaea na satana a Lord Jesus hahia na maile mai hiona tataala ada, maia na haiwala uri, Naa totoleamu ana a Jesus 14 inihou a Paul ea laalani wala ana. Na alaile e
- 14 inihou a Paul ea laalani wala ana. Na alaile e tautaurina na hiu mane oto mai kalena a Skeva na
- 15 mane ni Judea na naohana priest. Na na hiona tataala e alamira e tauri, Nau manatainia taane a Jesus, na nau manatainia taane a Paul; ne kira
- 16 nahei ni amu inihou? Oto a laani na hiona tataala ne ana e polahira oto na e aailaa oto maania ahutadarua, easi nanama oto liutaha maanirarua, lai hulaana koro tahi qalaqala oto maania
- 17 na nimani, na mai halata e noi adarua. Na na masiola inihou e talo kalikali oto munira ahutana alaile e io i Ephesus, alai Judea na alai Grekia lou; na na mauna e mani tau raelu manomano, na kira asi haamanikulua na satana a Lord Jesus.
- 18 Na na maile huna hikena mai hanua huna e hiwalaimoli e lae oto mai, kira a walaa haatai eni meia kira
- 19 houleinia na mai taulada. Na alaile e kele huna ana alaile e tautaua na mai kurana e ruru konia oto na mai book ikira, maia kira unu asii oto i naona mai ruruha: na kira idumia na mai tooha ani kira asi manatainia uri na lima awala ani mola ni ola ani
- 20 silver. Ne na walana God easi peipeina urina ani nanamana na e aailaa ofo.
- 21 Na na moola inihou e mano oto nea Paul easi adomai kau ana hiona, uri maholo e waiweisia oto mai hanua i Makedonia na i Akaia ne muni esi lae lou i Jerusalem, maia e tauri, Naa lae oto wai lehuna, ne i purina na holoholo oto inau muni nee 22 loosia lou i Rome. Na e usunainia na ro mane wai
- 22 loosia lou i Rome. Na e usunainia na ro mane wai Makedonia ro ile hikena alaile e raretainia, a Timo theus na a Erastus, oto easi io haawali lou i Asia.

23 Na oto ana maholoni na waiteuna e ele paina e 24 talaae raranana na tala. Ana naite mane na satana a Demetrius laa e dauma ani silver, e tata mai ele nima ni mane a Artemis, na e haakaurisia alaile e daudauma ani tariolana paina; 25 na easi lokora ahutada, maia lou na maile e daumaa

na moola urina, easi tauri, Ala mane, amu manatainia uri na tootoolakaelu oto ana na daumana inihou.

26 Na amu a loosia maia amu a ronoa uri e qaike i Ephesus haleite, na uri na tai ele lehu oto uri i ahutana Asia lou, nea Paul inihou ea totola suuia maia ea opaopaa na pulita e kele huna, ea unuunua uri na mai god ine talana na nimanimana inoni

27 e qale ola oto: na na masi maelaa otoni ana e qake uri kira anai adomai malamalaohe ana na daumana ikia inihou haleite; na ta uri kira anai maka ana lou na nima ni mane a Artemis na god e liutaha, na uri kira anai noi asia oto maania na painalana, na ana Asia na i ahutana walumalau kira a qao

28 ola isiena. Na kira rono urina ne na saeda easi honu eni saewasuna, na kira asi tea oto uri, A Artemis ola

29 e nanama ikira alai Ephesus. Na na poona e honu oto ani waitauna ine: na kira mani huru maia na tai mesi sae oto wai theatron maia a Gaius na a Aristarkus na ro mane ni Makedonia e hakunia a

30 Paul kira tapolirarua kau. Na na saena a Paul oto muni e sili wau isieda, na alai qaaronoisuli 31 e qake aani lio maia. Na na maite ile ana mai

31 e qake aani lio maia. Na na maite ile ana mai alaha i Asia mai malahuna e usunainia na maile isiena, kira tola suuia uri muni e suuri hala ni

32 lae wai theatron. Na ana e urina na maile ni e walaa aopa na na maileni e walaa aopa: ana na pulita e talei maolaola oto; na na apani inoni e huna e qake aani manatainia uri talaaehana na 33 taha kira ruru oto. Na kira tola haatai weu ana a

33 taha kira ruru oto. Na kira tola haatai weu ana a Alexander maania i matolana na mai ruruha huna, na mai Judea noone e usuainia oto paro. Na nea Alexander e sasalo ana na nimana e sasare walaa

34 haaodohia maraana munira na mai hanua huna. Na ikira oto maholo kira losaea uri inela na mane ni .

Judea, ne ahutada maia na tai mesi haiwala e urihana na ro maholo ni sato kira asi hauni tea oto uri, A 35 Artemis ola e nanama ikira alai Ephesus. Na a laani e usuusu nana mai alaha ana poona ine e walaa haaolaa mano na mai inoni huna, ne easi tauri, Alaile alai Ephesus, Atei kau a laani e qale manatainia uri na hanua ikira alai Ephesus ea kakakalia na nima ni mane a Artemis laa e liutaha na na nunu 36 ni ola lou ine e usu mei maania a Dis? Hoe ana naile oto sie haitohea na moola ni, ne na holoholo iamu muni amu e io mamanoto, na mane amu 37 kokelainia na masiola. Ana amu tolea mai na ro mane inihou, na koro qake aani pelia na mai nima

ni mane wa koro e walaa mamaini ana a god ikia. 38 Talaaehana ine uri a Demetrius na alaile e daudauma lou meia e manatainia na masiola naile e tau walana munia ana, ne na mai haudina ni ii taane, na mai governor taane: muni kira e haiqeloqelora hailiu.

39 Na uri ana amu a tautau heitalea na masiola aopa, ne kira anaisi unu luhasia oto ana na pulita ea ruru.

40 Ana maelaka taane ana ohia kira anai qeloa na haipolana isiirini nihou ilenika, ana na masiolani e qake aani too aaena: na ana na masiola inihou esie madausikia oto muni unu tahanainia na olani kia

41 rururu oto inihou i maana. Na e walaa mano urina easi toliasia na pulita e ruru ine.

20 Na na maolaolana ine e mano oto, nea Paul easi haaraia alai qaaronoisuli na e walaa rapeira oto, e walaa haamano munira na easi lae oto wau muni lae 2 wai Makedonia. Na e waiweisia na mai poona ana hanueni, na e walaa rapeira ana mai haiwala huna, 3 easi arapuu oto i Grekia. Na na olu warowaro e liua wai lehuna, na maholo oto alai Judea e ato munia

ana e tautau ni atoholo i Suria, ne easi adomai 4 mousia oto muni alihoi oto qai Makedonia. Na alaile nihou e hakunia kau hula i Asia, a Sopater na laa ni Berea kalena Puros; na a Aristarkus na a Sekundus hikena alai Thesalonika; na a Gaius na laa ni Derbe na a Timotheus; na a Tukikos na a

5 Trophimus na ro mane ni Asia. Na alaile inihou e 319

lae kau wei nao na e io totoriami oto wai Troas. 6 Na iami ami sulutae oto i Philipi i purina na mai haudina ani bread lalemo, ami asi hula ada wai Troas ana limana na haudina; na na iona easi lae ilehuna na hiu haudina.

Oto ana etana na haudina ana wik ami loko oto munia na nisilana bread, na a Paul easi walawalaa munira, ana na saena oto muni e sulutae oto i haahulee; na e walawalaa tewa e lai hula i upuni

8 rodo. Na mai light e huna ana na saohana nima 9 ami ruru ana. Na naite masi saanau na satana a Eutukus e naku kau i maana iroiro, na maahuna alisuu e hieia oto; na ana a Paul e tau ni walawalaa ua, oto na maahuna alisuu e hele tolinia oto, na easi usu toli oto wai ano maania oluna na masi saohana

10 nima, na kira asi suluia na e mae oto. Na a Paul e siho iano, easi aqa hahia, na e akoia oto maia na haiwala uri, Amu sie sausauniamu hahia; ana na

11 manona taane ua ana. Na e hai lae lou wai leni, easi nisia na hoi bread, maia e nau oto, na e tau ni walawalaa kau mera hulaana e waalia, ne easi lae

12 oto wau urina. Na kira tolea mai na masi saanauni e mauri, na na saeda easi dodo hahia oto e aopa.

13 Na ta iami ami holai nao kau isiena na iola ne ami asi atoholo oto i Asos, ana na saemami oto muni haataelia a Paul wai lehuna: ana e qonia urina noone maraana, ana na saena oto muni e lae ana na

14 aaena. Na e hula isiemami, ne ami asi haataelia oto,

15 na ami asi arapuu oto-wai Mitulene. Na ami hai tae lou ilehuna, ne na haudina ihahona ami asi duduhia oto i Samos; na na haudina lou isulia ami hula oto i

16 Miletus. Ana a Paul e adomai mousia oto uri eanai liua oto i Ephesus, uri mane e tewasia oto wai Asia; ana e kokelainia na laena uri muni e madau ohia neia anai hula wai Jerusalem munia na haudina ni Pentekost.

17 Na e usunainia na maile maania i Miletus wai Ephesus, e haraia oto alai ratonimane ana soihaataina 18 isiena. Na kira hula oto isiena, easi tauri munira.

Amu mamatainia oto maraamiu uri talaae ana

haudina ine nau holai ni aae oto i Asia, nau ioio 19 uritaha oto onioni maiamu, ani raretainilana a Lord maia na haahaoralana na saeku manomano, na maia na sulu ni wei i maaku, na maia na mala ohonalaku 20 oto ana alai Judea e ato muniau: ana nau qake lalawasia na houleinilana taataana na moola muniamu na mailamiu e io ani, maia lou na haausulilamiu i 21 naona mai hanua huna, na oto wai nima lou, ani unu haatoona munira alai Judea na alai Grekia ana na adomai olina isulia God na ana na hiwalaimolina ana 22 a Lord ikia a Jesus Christ. Na oto nihou, lio kau, naa lae oto i Jerusalem na na Hiona e hoosiau oto, ani puotainilana na moola eanai tauau wai lehuna: 23 na ta inihou mola uri na Hiona Maea ea unu haatoo nakua ana taana na poona uri mai walo ni hoona na 24 na moola ni sae huu ea io totoriau oto. Na ta nau qake aani adomai oto ana na maurihaaku uri na ola e hia wa uri nee saenia oto, uri muni nee haamanoa oto na laehaku na na masi daumana ine nau helesia kau ana a Lord Jesus, na unu haatoona oto ana na talaloha 25 diena ana niilana God. Na oto nihou, lio kau, nau manatainia oto uri iamu ahutamiu nau laelae hailiu kau i matolamiu ani laalani wala ana na alahana ne 26 amu sie hai loosia lou na maaku. Talaaehana ine naa unu haatoo muniamu isiiri inihou uri nau rerea 27 oto maania na apuna taana na mai inoni. Ana nau qake aani lalawasia na houleinilana muniamu ahutana 28 na mai adomaina a God. Amu lio talamiu oto na talana lou ahutana na pulita ni sheep, na Hiona Maea e haaurasiamu alaile ea kakakali parasia, muni haanaua na soihaataina a God, e holia oto ana na hahuana 29 apuna. Nau manatainia oto uri na mai wolf horohoro anai sili wei- matolamiu i puriku, na kira sie amaa-30 masia na pulita ni sheep; na na maite ile hikemiu anai sulutae maia na unulana na moola e maketo, uri 31 muni e wainira na mai qaaronoisuli isulira. Talaaehana ine amu kakali lete, ani amasitoona oto uri ana na olu helisi oto nau qake noto ani wala haananaulana taana naile i rodo na lou i atowa maia na sulu ni wei 💃 32 i maaku. Na oto nihou naa susuainiamu munia a

321

X

God na munia na haiwala ana niilana e nanama oto muni haaurasiamu na muni niia muniamu amu e hele hu oto ana na moola maira ahutana alaile kira haa-

33 maeara kau. Nau qake saesaehanalia na mai silver na tootoolana naile aopa, wa na mai gold ineia wa mai 34 tooni. Iamu amu manatainia maraamiu uri na ro

nimaku inihou e raretainiau ana taana na moola nau sasare tooani na e raretainia lou alaile e hakuniau.

35 Nau noia na tohotoho muniamu ana taana na moola, uri muni amu e daudauma noone urina muni maimaia alaile e maleqeleqe, na muni adomainia oto na walana a Lord Jesus, ana ineia noone e tauri, Dehidehia oto ile ea niinii liutaha ana ile ea hele.

36 Na e walaa mano urina easi pouruuru oto wai ano 37 e arenai oto maia ahutadaelu. Na ahutadaelu kira mani naranara oto waewae, kiraelu ako i luena Paul,

38 kira nonoia oto, na na saedaelu e hia oto liutaha hahia na haiwala ine neia e unueni uri kiraelu sie hai loosia lou na maana. Oto kiraelu asi hakunia siena iola.

Na na taulana e urini uri ami opa oto maaniraelu, ne ami asi lohe oto, ami asi ato odoodo lai arapuu i Kos, na na haudina ihahona lou i Rhodes, na keikei 2 ilehuna lou i Patara: na ami lio haaroia na iola ea

atoato wai Phenikia, ne ami asi tae laona na ami 3 sulutae oto. Na i Kupros e manumanu oto muniami,

ne ami asi liu maumauli ana, ami ato oto wai Suria, ami asi lai one wai Tur: ana iolani ea tau ni salenainia 4 na mai ludana wai lehuna. Na ami lio haaroia oto na

maite qaaronoisuli ami asi io na hiu haudina wai lehuna: na ikira inihou kira walaa munia a Paul ana 5 na Hiona uri mane e hanetaha wai Jerusalem. Oto

na taulana e urini uri na mai haudina ine e ahu oto ne ami asi lae oto wau muni laelae oto lou; na ahutada oto maira na mai hua ikira na mai kaleda e hakuniami lai hulaana ami hula oto qau ni paro ana na poona:

6 na ami qouruuru oto wai one ami arearenai oto, ami asi walaa haamano muniamu hailiu; na iami ami asi tae oto laona iola, na ikiraelu kira asi alihoi lou siedaelu.

7 Na ami atoholo mano keikei i Tur ne ami asi arapuu 322 i Ptolemais; na ami hele nima maira alai heiulana 8 ami asi io mairaelu na tai haudina. Oto haudina ihahona ami asi laelae oto lou, na ami arapuu oto i Kaisareia: na ami sili oto i nima a Philip laa e talohainia na tataloha diena, naile oto ana na hiu maneni, 9 na ami asi io oto isiena. Na a laa nihou na hai keni kalena, na mai raorii oto haleite, na kira 10 walawalaa ni prophet keu. Na ami naku oto na mai haudina huna wai lehuna, oto naite prophet na 11 satana a Agabus e siho mai keikei i Judea. Na e hula oto isiemami easi ta na roro tooni a Paul e hoosia na nimana na na aaena ana, maia e tauri, Alihana oto alai Judea wai Jerusalem eanai hoosia lou a laani na roro tooni ineia inihou na eanai qeloa 12 oto munira na mai ruruha aopa. Na ami ronoa oto na moola inihou ne iami na alaile lou ilehuna ami asi

na moola inihou ne iami na alaile lou ilehuna ami asi
13 tola suuia Paul muni e suuri lae wai Jerusalem. Oto
a Paul e alamira uri, Na ola taha amu a ta, amu a
naranara a tata na saeku e mamenamena urina? ana
nau akau oto na e qake uri kira anai hoosiau oto mola
na ta uri muni nee mae oto wai Jerusalem talaaehana
14 na satana a Lord Jesus. Na ana e qake alamainiami
ne ami asi noto oto ami tauri, Na moola na saena a

Lord oto ani ne na taulani muni e lae oto.

15 Oto i purina na mai haudinani ami asi taulei oto, 16 ami asi hanetaha oto i Jerusalem. Na na maite ile ana na mai qaaronoisuli i Kaisareia e hakuniami, kira a tolea naite qaaronoisuli na satana a Mnason na laa ni Kupros, e holai noi qaaronoisuli oto inao, kira unua oto uri ami anai nekuneku isiena.

17 Na ami hula oto wai Jerusalem ne alai heiulana 18 e tola koniami meia na saedianana. Oto na haudina isulia iami na a Paul ami sili oto wau isiena a James; na ahutana alai ratonimane e ruru koni 19 wei lehuna. Oto e hele nima mairaelu easi laladoa tootai ola na tootai ola ana na moolani a God e taui oto isiena na mai ruruha aopa ana na masi 20 daumana ineia. Na kira ronoa oto kira asi soi haamanikulua a God; maia kira asi tauri, Laa asimelu, oa loosia oto, uri na mai mola ni inoni e 323

huna mala na taha hikena alai Judea e hiwalaimoli oto: na kira a adoadomai hiahia ana mai haatolana:

21 na kira haaronora oto amu uri oa haausulia ahutana alai Judea ea naku isiena na mai ruruha aopa uri muni kira e atopuri ana a Moses, ani unulana munira uri mane kira aha hahuilala ana mai kaleda.

22 wa mane kira laelae isulia na mai tolaha. Hoe na ola tahani? kira anai ronoa taane ana o hula.

23 Talaachana ine o tautaua oto na masiola inihou ami a unuunua munio: Na hai mane oto amelu

24 ilehu e haahaalu kau ana na masi ola; o tolera oto wau, o haarereao tararuru meira, na o holi talada, uri muni kira e oloa qauda: na ahutana mai hanua anai hauni saea oto uri na moola kira haaronora amu eni e qake aani walaimoli; na ta uri ioe noone oa laelae diena ani kenetainilana na

25 mai haatolana. Na ami usuusu oto raranana alaile ana mai ruruha aopa e hiwalaimoli, ami ii oto uri muni kire kenetainira maania na moola kira teanai eni isiena na mai nununi ola, na maania na apu. na maania na moola kira roro mae ani, na maania

26 na amoamona. Oto nea Paul e tolera na mai maneni, na na haudina i hahona easi haarereaa tararuru meiraelu easi sili oto wai nima ni mane, ani houleinilana oto uri na mai haudina ni haarereana e ahu oto, lai hulaana kira asi teanai manomano oto talana taataana naile ada.

Oto maholo na hiu haudina ine ea tau ni lae mano oto. na mai Judea e keikei i Asia e loosia wai lolata ni mane kira asi hurosia ahutana mai ruruha huna, kira noia na nimada hahia. maia

28 kira arai kira tauri, Ala mane alai Israel, amu lauhiami mei: Ineia oto inihou laa ea haausulia taana na mai inoni ana taana na hanua na ea tautau parasia na mai inoni ikia na parasia na mai haatolana na parasia na lehu inihou: na lou e tolea mai na mai Grekia lou wai lolata ni mane na e haamolaa

29 oto na lehu ni mane inihou. Ana kira holai loosia a Trophimus laa ni Ephesus meia wai poona, na kira unua uri a Paul e tolea oto wai lolata ni mane. 30 Na ahutana na poona e maolaola ana, na na mai hanua huna e mani ruru oto: na kira asi tapolia a Paul, kira wainia oto wau maania na lolata ni mane: na laulau kira asi honoa oto na mai maa.

31 Na maholo kira tau ni haamaesia oto, na tataloha easi talo isiena na naohana kaptain hahia na mae

32 uri ahutana Jerusalem e hauni mahuro oto. Oto laulau e ta na mai soldier na mai kenturion easi huru toli isieda; oto ikira maholo kira loosia na naohana kaptain kira asi noto kira qake saunia 33 oto a Paul. Oto na naohana kaptain e duduhia oto easi karu ana, na e unua muni kire hoosia

oto easi karu ana, na e unua muni kire hoosia ana na walowalo ni heu; na easi soi heria oto uri 34 na ola tahani e ta. Na na maile e awara aopa na na maile e awara aopa i matolana na mai hanua e ruruni; na ana e qake rono letehia ana isulia na kotaha, ne easi unua kire tolea wai nima ni

35 kakakali. Na na taulana e urini uri maholo e hanetaha oto ilenina na huruhuru ne alai soldier easi anainia oto ana mai hanua e ruruni e aailaa 36 parasia; ana na pulita paina ana mai ruruha huna

36 parasia; ana na pulita paina ana mai ruruha hur e luluisulia kira asi tea uri, Amu taasia oto wau.

37 Oto maholo kira tau ni tolea a Paul wai nima ni kakakali nea easi tauri munia na naohana kaptain, Ni oa maiau naa kele walawalaa maio? Oto ineia 38 uri, Uri o sae walaa mala Grik? Rao o qake laa ni Misraim ine laa e haahaakutaa na e totola wai laona na hanua saasala na hai mola ni maneni 39 ana mai Sikarii oto ana mai haudina e lae? Na ta a Paul e tauri, Inau na laa ni Judea nau keikei i Tarsus i Kilikia, naa auhanua ana na hanua e manikulua: na naasi tola suuio, o maiau oto nee 40 walawalaa nana mai hanua huna. Oto easi maia oto, na a Paul e ura oto ilenina na huruhuru, easi salohia na mai hanua huna ana na nimana; na kira hauni io mamanoto oto e aopa, ne easi walaa mala Hebrew munira, e tauri.

22 Alai uleku na alai amaku, amu qaaronoa kau na haiwala ni walaa haaodohiau naa unua muniamu inihou.

2 Na maholo kira ronoa uri ea malamala Hebrew munira ne kira asi io mamanoto oto liutaha: na easi tauri.

3 Inau na laa ni Judea, nau huta wai Tarsus i Kilikia, na ta nau peipeina oto mai i poona inihou, isulia na aaena a Gamaliel, na kira haausuliau oto winiwini sulia tolahana alai amaka, na nau sae painasia a God, mala iamu ahutamiu lou isiiri 4 inihou: na nau taunainia na tala inihou hulaana

l inihou: na nau taunainia na tala inihou hulaana na maena, ani hoosilana na ani qelolana wai nima

5 ni hoo ikira na mai mane na na mai keni lou. Mala na naohana priest ea unu haatoo lou eku na ahutana alai ratonimane noone lou: na nau ta na mai usuusu ada munira alai heiulana, na naasi lae wai Damaskus uri muni hoosia lou na maile wai lehuna na muni

6 tolera wai Jerusalem, uri muni haaletehira. Na na taulana e urini uri maholo nau laelae na nau duduhia oto i Damaskus, ne i upui atowa na raraa

7 paina keikei ileni e raa kalikaliau oto laulau. Na nau lahutei iano na nau ronoa na haiwala e tauri

8 muniau, Saul, Saul, e ua oa taunainiau? Oto naa si tauri, Ioe atei keu, Lord? Oto ineia uri muniau, Inau a Jesus laa ni Nasaret oa tautaunainiau nihou.

9 Na alaile e hakuniau e loosia taane na raraa, na ta kira qake aani ronoa walana na laa e walawalaa

10 maiau. Oto naa si tauri, Naa nai ua oto, Lord? Oto a Lord easi tauri muniau, Sulutae, o lae wai Damaskus; na kira anaisi unua munio wai lehuna ana taana na ola kira haaurasio oto muni o tautaui.

11 Na nau qake lio oto lou ana isulia na raraa e raahiau oto, na alaile e hakuniau e hele ana nimaku, ne naa si arapuu oto urina i Damaskus.

12 Na naite laa a Ananias naile e qaoqao ola isulia na mai haatolana, na ahutana alai Judea e io wai

13 lehuna e tohainia oto, ineia nihou e lae isieku, na e ura isuliau easi tauri muniau, Saul uleku, o lio alihoi lou. Oto ana tai maholo ni sato ine naa uwa

14 alena naa toomaia oto. Oto easi tauri, God alai amaka e haaurasio oto muni o saea oto na moola na saena oto ani, na muni o loosia na Laa Odotai,

na muni o ronoa na mai haiwala ana wawana. 15 Ana ioe oto o anai unu haatoo oto munia taana na inoni ana na moola o loosii oto maia o ronoi.

16 Na oto nihou e ua oa haahiru? sulutae, muni kire lotomaea amu oto, muni o loto asia na mai

17 orahaa ioe, ani saelana na satana. Oto na taulana e urini uri maholo nau alihoi oto wai Jerusalem na naa arenai wai lolata ni mane ne na anoa easi

18 haatai muniau, na nau loosia ea walaa uri muniau, Laulau, o tolenani haitale oto maania i Jerusalem: ana kira sie aani karuana na haiwala amu ni unu

19 haatoo aku. Oto inau uri, Lord, kira saea oto maraada uri nau hoosia na maile e hiwalaimoli emu

20 meia nau rapusira ana taana na nima ni ruru: na maholo na apuna Stephen laa e unu haatoo amu e hurehurei taha inau noone nou ura karaini na nau maemaesia oto, na nau kakalia na mai tooni

21 alaile e saunia. Oto easi tauri muniau, O lae oto wau: ana naa nai usunainio oto haatau weu isiena

na mai ruruha aopa.

22 Na kira qaaronoisulia e hula mai ana na haiwala inihou; na kira asi tea oto ileni uri, Amu taasia na laa e urina maania i walumalau: ana e qake diena uri

23 muni neia e maumauri ua. Oto kira asi tea urina, maia kira taasia oto na mai tooni ikira, na kira asia na

24 uuni mado ileni, oto nea naohana kaptain easi unua kira e tolea wai nima ni kakakali, na e haatolaira kira e rapusia kau muni tau haitale ana uri muni e manatainia kau talaaehana na taha kira awarasia urina.

25 Oto kira asi hoosia ana mai teeteeni kau, na nea Paul easi tauri munia na mane kenturion e ura karaini uri, E haidadana ana mai haatolana wa qaike uri amu anai rapusia na laa ni Rome na oto kira qake ii tau 26 too ana? Oto a mane kenturion ine e ronoa ne easi

26 too ana? Oto a mane kenturion ine e ronoa ne easi lae isiena na naohana kaptain, easi haamaania isiena, e tauri, Na ola taha ni oa hala ni tau inihou? ana a

27 laa nihou na laa ni Rome. Oto na naohana kaptain lae wau easi tauri munia, O unua isieku, ioe na laa ni

28 Rome taane? Oto ineia uri, O siua. Oto na naohana kaptain easi alamia uri, Inau nau holia ani 327

- tooha huna naa si auhanua ni Rome. Oto nea Paul 29 uri, Na inau nau huta oto urina. Oto alaile e hala ni tautau haitale ana easi tolenani lae oto laulau maania; na na naohana kaptain e mau noone, maholo e manatainia uri ineia na laa ni Rome, na ana e hoosia kau.
- 30 Na ta na haudina ihahona ana e sasare manatainia na walaimolina ana na moola alai Judea e qelu ilenina ani, ne easi luhasia, na e haatolaira alai naohana priest na ahutana na pulita ni ii muni kire ruru oto, na easi tolea iano, e haaurasia oto i naoda.
- Na a Paul e toomaia na pulita ni ii oto easi tauri,
 Alai uleku, nau daudauma oto nana God ani
 saenanauna maraaku e diena manomano hula mai
 - 2 isiiri inihou. Oto a Ananias na naohana priest e unua munira alaile e ura karaini kira e hidalia i
 - 3 wawana. Oto a Paul easi tauri munia, Nea God eanai hidalio oto, ioe na pani kira mole rerea ana: na uri oa io oto muni iiau isulia na mai haatolana, na oa unua kira e hidaliau kira e tau aelaana na mai haato-
 - 4 lana? Oto na maile e ura karaini kira asi tauri, Uri oa walaa mamaini ana na naohana priest a God?
 - 5 Oto nea Paul uri, Nau qake aani manatainia uri ineia na naohana priest: ana kira usua oto uri, O sie walaa tataalasia na laani ea alaha parasia na mai inoni ioe.
 - 6 Na maholo a Paul e loosia uri naite apani mane na mai Saduke, na naite apani mane na mai Pharise oto easi tea i matolana na pulita ni ii e tauri, Alai uleku, inau oto na Pharise na kalena lou ikira Pharise: na kira a iiau oto ana na sulutaena ikira alaile e mae oto 7 na ana na io totorilana. Na e taurini kau, ne na
 - opana easi talaae ana na mai Pharise na na mai Saduke; na ahutada kira mani opara oto hailiu. 8 Ana na mai Saduke ea unua uri na sulutaena qaike,
 - na uri na mai angel qaike, na uri na hiona qaike: na
 - 9 ta na mai Pharise ea ĥauni alamainirarua mano. Na na awarana easi peina; na na mai halu haausuli ana na mai Pharise e sulutae, kira a walaa haitohe kira asi tauri, Ami qake lio haaroia na masi tataalana ana a laa nihou: na eanai ua oto ana ohia na hiona e

- 10 walaa munia wa na angel? Oto na haitohena paina easi talaae ada, na na naohana kaptain e mau oto uri kira anai haka morumoru ana a Paul, easi unua na mai soldier e siho toli muni laua maania i matolada na muni kira tolea wai nima ni kakakali.
- 11 Oto ana hairodoni a Lord e ura karainia easi tauri, Na saemu muni e mano kau: ana mala o unu haatoo aku oto i Jerusalem, alihana noone o anai hahuani unu haatoo lou i Rome.
- 12 Na e danitae oto, ne alai Judea e loko kau kira asi walaa ni hoasina oto uri kira sie nau wa kire tono oto
- 13 lai hulaana kira saunia oto a Paul. Na alaileni e walaa ni hoasina urina kira huna liutaha ana na hai
- 14 awala ni mane. Oto kira asi lae siena alai naohana priest na alai ratonimane kira asi tauri, Ami walaa ni hoasina oto uri ami sie nau hikena na masi naulaa lai
- 15 hulaana ami saunia oto a Paul. So talaaehana ine iamu oto maia na pulita ni ii amu unua na walamiu oto munia na naohana kaptain muni e tolea mai iano isiemiu, uri mala amu sare manatai diena ana na moola ana: na iami oto, maholo e qake hula ua, ami
- 16 io akau oto munia na saunilana. Na ta a welina Paul e ronoa na toliloosina ikira, oto e lae wau e sili oto wai nima ni kakakali easi unua isiena a Paul.
- 17 Oto a Paul e haraia mai naite laa ana na mai kenturion, easi tauri, O tolea na masi saanau inihou isiena na naohana kaptain; ana na masiola ana muni
- 18 haaronoa ana. Oto easi helesia e lai tolea isiena na naohana kaptain, easi tauri, A Paul laa kira hoosia e haraiau oto isiena, na e haatohu eku uri nee tolea na masi saanau inihou isiemu ana na masiola ana muni
- 19 e haaronoo ana. Oto na naohana kaptain e hele ana nimana, na koro haitale talea na lehu e qala oto easi soi heria, na ikoro maraadarua, e tauri, Na ola taha-
- 20 ni emu inihou muni o haaronoau ana? Oto ineia uri, Alai Judea e hauni adomai hairuru oto muni haatohu emu uri muni o tolea a Paul i haahulee siena na pulita ni ii, mala uri oa tau ni haitale diena ana.
- 21 Hoe o sie tolaisulira oto: ana na maile hikeda e liutaha ana na hai awala ni mane ea toli loosia oto, 329

kira walaa ni hoasina uri kira sie nau wa kire tono oto lai hulaana kira saunia oto a Paul: na oto nihou kira io akau oto kira a io totoria mola na haaluna 22 amu. Oto na naohana kaptain easi toliasia na masi

saanau ine e ere ana e tauri, O sie unua isiena naile 23 ana o haaronoau ana na moola inihou. Oto easi haraia mai isiena na ro ile ana mai kenturion, easi tauri, More tau akau oto ana na ro tanalau ni soldier uri muni kire lai hula i Kaisareia, na na hiu awala

ana alaile ea taelia na mai horse, na na ro tanalau 24 mai lula, ana oluna na maholo ni sato i rodo: na e unua kira e akaurisia na mai horse, uri muni noia a Paul ilenini, muni tola mauri ana isiena a Felix a

25 governor. Na e usua na usuusu uri,

26 A Klaudius Lysias munia a Felix a governor laa 27 dehidehia, muni e daidiena namua. Alai Judea e tapolia a laa nihou, na na tai ele lehu oto muni kire saunia, ne naa si loho ilenida maira na mai soldier, na nau laua oto; ana nau ronoa uri ineia

28 na laa ni Rome. Na nau sare manatainia oto uri talaaehana na ola taha kira qeluqelu urina ilenina, ne 29 naa si tolea oto isiena na pulita ni ii ikira: oto naa si

losaea oto uri kira qelu ola ilenina ana na moola kira a tautau haitale isulii ana mai haatolana ikira, na ta uri kira qake aani qelu ilenina ana na masiola e haidadana ana maena wa e haidadana ana hoona.

30 Na maholo kira haaronoau uri kira anai toli loosia a laani, ne nau tolenani usunainia oto isiemu nihou, na nau haatolaia alaile ea qelu ola ilenina uri muni kira lai walaaia i naomu.

31 Oto na mai soldier e tolea a Paul mala kira haatolaira kau, na kira asi tolea i rodo i Antipatris.

32 Oto i haahulee kira toliasia alaile e taelia na mai horse uri muni kire hakunia, kira asi alihoi wei nima

33 ni kakakali: oto ikira, maholo kira hula wai Kaisareia, kira asi niia na usuusu munia governor, kira asi noia

34 a Paul lou wei naona. Oto e saea mano easi soi heria uri e keikei ana na apani henua ihei; na ana e mana-

35 tainia oto uri e keikei i Kilikia, easi tauri oto, Na anai ronoa na moola amu maholo alaile ea qelu ola 330 ilenimu e hula lou mei : na e unua kire kakakalia wai laona na nima ni alahana a Herod.

Na na lima haudina e mano oto ne na naohana priest a Ananias na na mai halu ratonimane maia lou naite laa na walana e tahairaa, a Tertulus; na kira asi haaronoa a governor kira a walaa tataalasia a Paul. Oto kira asi soia mai a Tertulus, na ineia easi talaae ni qelu ola ilenina, e tauri,

Ana ami akaurisia na dailama oto liutaha talaaehana ioe, na ana kira a haaodohia na moola munia na mai hanua huna inihou ana oa holai adoadomainii oto,

3 ne na saemami easi lae mano ani, na ami akaurisii oto tarau na ana taana na lehu, laa Felix mane ouou.

4 Na ta uri muni nee suuri saunio oto lou, ne naa si haatohu emu ana saemu e malumu o rono rako kau 5 amami ana naite mai halu haiwala. Ana ami loosia a laa nihou ea haakute sae, na ea haatalaaea na waitauna isiena ahutana alai Judea ea io laona na walumalau, na e naoda alaile ana opana ine e keikei i

6 Nasaret: na e tautau lou muni e tau taewau ana 8 na lehu ni mane: na lou ami helesia: na ioe oto ana oa tau ni haitale isiena, ne o anaisi manatainia oto ana maraana ana ahutana na moola ami a qelu

9 ilenina ani. Na alai Judea ine e sapeia lou urina e unua uri waluteni ola ine e mani urina oto.

10 Na a governor e ala qau munia muni e walaa oto, nea Paul easi tauri,

Ana nau manatainia oto uri na mai helisi huna e liuo ana oa iia na ruruha inihou, ne naa si walaa 11 haaodohiau maia na saedienana ana moola ni : ana o anai manatainia oto maraamu uri na mai haudina e qake huna liutaha ana na awala mana rua e liuau ana nau lae wai Jerusalem muni qaoqao ola ni

12 mane: na kira qake aani lio haaroiau wai lolata ni mane ani waitauna maia naile, wa nee tata uri mai hanua huna e susulutae, na ana mai nima ni ruru

13 qaike, wa lou i poona. Na kira sie aani unu haatoo 14 isiemu ana na moola kira a qelu ileniku inihou. Na ta naa alamainia oto na holoholo inihou, uri isulia na

ta naa alamainia oto na holoholo inihou, uri isulia na masi tala ine kira a saesaea ana opana, ne naa qaoqao 331 ola urina isiena a God alai amamami, ani hiwalaimolilana oto taana na ola e haidadana ana mai haatolana,

15 wa na mai prophet e usua oto kau inao: ani totorina susutoo ana God, mala alaile inihou ea io totoria noone, uri kira anai taea oto alaile e odotai na alaile

16 ea tautau orahaa lou. Na naasi tau rarahiau ana na moola ni uri muni na masi saenanauna maraaku ine e puotainia oto onioni na masiola nau tautau aela ana

17 munia God wa munira na mai inoni. Oto mai helisi huna e mano oto, ne naa si hula lou muni nee tolea na mai tooha kira nii nana mai hanua inau na mai

18 teanaina noone lou: na kira lio haaroiau oto nau haarereau wai lolata ni mane ani taulana na moola ni, na e qake ruruha huna wa na kotaha lou: na

19 ta mai haluile ni Judea ilehuna kira keikei i Asia—na na holoholo oto ikira muni kire lae mai i naomu inihou, muni qeluqelu ola, ana ohia kira manatainia
20 oto na masiola nau tau aela ana. Wa qaike, alaile

inihou muni kire unua na masiola e aela kira lio haaroia, maholo nau ura i naona na pulita ni ii, 21 wa na tai masi haiwala inihou ohia nau unua kau

maholo nau ura i matolada uri, Amu a iiau isiiri ana na sulutaena nana alaile e mae oto.

Na ta a Felix ana isulia na saena e taha diena ana masi Tala ine easi unua kire io kau, e tauri, Maholo a Lusias na naohana kaptain ea tau ni lae
mai ne naa si iia oto na moola iamu. Na e haatolaia na mane kenturion uri muni e kakakalia oto, na muni e lio mamanoto ana: na muni kira suuri ereana naile

ana alai malahuna mane e raretainia oto.

Na ta na mai halu haudina e liu na a Felix e lae mai meia a hua ineia a Drusila, na keni ni Judea, easi usunai ohia a Paul, na e qaaronoisulia ana na

25 hiwalaimolina ana a Jesus Christ. Na ana e lalado wala ana na odotaina na na haahilihilina, na ana na iina ua mai ine, nea Felix easi mau oto na e alamia uri, O haitale kau nihou; naa taumei manatainia na maholo e haidadana, ne naa si haraio lou

26 isieku. Na e io totoria oto uri a Paul eanai nii tooha munia: oto easi haharaia hunahunaa e lokoloko maia.

- 27 Na na ro halisi e ahu mano oto, nea Porkius Festus easi olisia a Felix; na ana e sare haarakoa alai Judea nea Felix easi lae maania a Paul na kira hoosia oto.
- Oto a Festus easi sili ana na alahana ineia, na na olu haudina e mano easi lae wai Jerusalem 2 keikei i Kaisareia. Oto na mai naohana priest na mai naohana inoni ana alai Judea e haaronoa ana 3 a Paul; na kira asi tola suuia kau, kira a haatohua na masiola neia anai ta munia, uri muni e usunai ohia muni e lae wai Jerusalem; na kira anaisi toli -4 loosia kau munia na saunilana oto isulia tala. Na ta a Festus e alamira uri kira kakalia oto a Paul wai Kaisareia, na uri ineia noone ea tautau oto mola 5 inihou muni lae oto wai lehuna. Oto easi tauri, Na

maile e alaha hikemiu muni kire hakuniau oto wai ano, na ana na masiola ea taumei aela ana a laani kira anaisi qelu ola ilenina ana.

Na mai haudina e liua siedaelu e qake huna liutaha ana na hiu haudina wa na awala, ne easi siho toli oto wai Kaisareia: oto na haudina lou i hahona easi taelia na ioioha ni iina na e unua kire tolea mai a Paul.

7 Na e hula oto, ne alai Judea ine e siho toli oto keikei i Jerusalem e ura kalikalia kira qelu ola ilenina ana na moola e huna na e hia, na oto e gake madausia ni 8 walaa too oto ani; na nea Paul e walaa haaodohia

e tauri, Nau qake aani tau orahaa oto oo munia na mai haatolana ikira alai Judea, wa munia na lehu 9 ni mane, wa munia a Kaisar. Na ta a Festus e

sare haarakoa alai Judea, oto e alamia a Paul easi tauri. Ni na saemu oto uri muni o lae wai Jerusalem 10 muni kire jio i naoku ana na moola inihou? Na

ta a Paul e tauri, Naa ura oto inihou isulia na ioioha ni iina a Kaisar, na lehu e haidadana oto muni kire iiau ana: nau qake aani tau orahaa munira alai Judea, na ioe noone lou o manatai diena ana urina.

11 Hoe ana nau tautau aela, na ana nau ta na masiola e haidadana ana maena, nau sie saeniau oto maania maena: na ta ana na moolani alaile inihou ea qelu ileniku eni e qale ola oto, naile oto sie totoliasiau 333

- 12 munira. Naa saea oto na satana a Kaisar. Oto a Festus e mani walaa maia na pulita ni ii easi alamia uri, O saea oto na satana a Kaisar: o anai hahuani lae oto isiena a Kaisar.
- 13 Na na mai haudina huna e liu, oto nea Agripa na alaha na a Bernike e hula i Kaisareia e hele nima
- 14 maia a Festus. Na ana mai haudina huna e liurarua wai lehuna, nea Festus easi ladohainia na moola ana a Paul munia a alaha, e tauri, Naite laa ilehu a

15 Felix e lae maania na kira hoosia: na maholo nau neku wai Jerusalem na mai naohana priest na mai ratonimane e haaronoau ana, na kira haatohu uri

- 16 muni nee ii too ana. Na nau alamira uri e qake tolahana alai Rome muni susuainia oto na inoni na alaile e qelu ola e qake ura ua i naona muni kire qelu ilenina, uri muni e madausia muni e walaa haaodohia ohia ana na masiolani kira qelu ilenina ana.
- 17 Oto maholo kira ruru oto mai nau qake aani haahiru oto, na ta i haahulee oto nau io iano ilenina na ioioha
- 18 ni iina, na nau unua kire tolea mai a laani. Na alaile e qelu ola ilenina e sulutae, na kira qake qelu
- 19 ilenina ana na moola aela mala nau unua kau; na ta kira tau haitalea na maite ola ana, na moola e keikei ana na qao olana ikira, na lou ana naite laa a Jesus otoni, e mae oto, na ta a Paul e unu letehia uri e
- 20 mauri. Na inau oto ana na saeku e puotainia na haitalelana na moola inihou, ne naa si soi heria ana ohia eanai lae wai Jerusalem, muni kire si iia
- 21 wai lehuna ana na moola ni. Na maholo a Paul e walaa kau uri kira anai kakalia oto lai hulaana a Augustus eanai iia, ne naa si unua na walaku oto uri kira anai kakalia oto mune lai hulaana naa
- 22 usunainia isiena Augustus. Na a Agripa e tauri munia a Festus, Inau noone naa haihunia na ronolana a laa nihou. Oto ineia uri, I haahulee oto o anai ronoa taane.
- 23 Oto i haahulee maholo a Agripa e hula ikoro a Bernike maia na manikuluana paina na ikoro sili weu ana lehu ni qaaqaarono maira alai naohana kaptain, na na mai naohana inoni ana na poona, ne a Festus 334

24 e unua walana na kira asi tolea mai a Paul. Na a Festus e tauri kau, Laa Agripa alaha, na iamu ahutamiu amu ruru maiami inihou, amu loosia oto a laa nihou, ahutana na ruruha ana alai Judea e haatohu eku, wai Jerusalem na lou ilehu, kira tea 25 oto uri e qake diena muni e maumauri ua. Na ta nau loosia uri e qake aani ta na masiola e haidadana

25 oto uri e qake diena muni e maumauri ua. Na ta nau loosia uri e qake aani ta na masiola e haidadana ana maena: na ana ineia oto e saea na satana a Augustus ne naasi adomai mousia oto muni nee 26 usunainia oto. Na nau qake aani manatainia na masiola ana muni e walaimoli muni nee si usuusu ana munia a alaha inau. Talaaehana ine nau tolea mai wei naomiu inihou, na oto i naomu liutaha, laa Agripa alaha, uri maholo kira tautau haitale mano oto ne naa si manatainia oto na masiola naa nai

mano oto ne naa si manatainia oto na masiola naa nai 27 usua oto. Ana e urihana e lai aopa muniau ana naa tau ni usunainia oto na laa kira hoosia, na oto nau qake hatonainia na moola kira a qelu ilenina ani.

Oto a Agripa e tauri munia a Paul, Kira maaia oto munio muni o walaa namua. Oto a Paul e lalainia na nimana, easi walaa haaodohia e tauri:

2 Nau dehi, laa Agripa alaha, ana na holoholo oto inau muni nee walaa haaodohiau i naomu siiri inihou ana taana na ola alai Judea ea qelu ileniku eni:

3 na liutaha oto ana na saemu e tahania oto na tolahana alai Judea na na moola kira a tautau haitalei : talaaehana ine naa totola suuio muni o qaaronoisuliau ana

4 na sae malumu. Hoe ahutana alai Judea e mani saea oto na tolahaku keikei i saanauhaku ana nau neku keikei i talaaehana maira alaile inau na lou i Jerusalem:

5 ana kira saeau oto keikei i talaaehana, ana ohia kira anai maesia na unu haatoona, uri nau io oto na Pharise isulia na masi tolaha ni qaoqao olana ine kira

6 a hele airara ana. Na oto nihou naa ura inihou muni kire iiau isulia na io totorilana na qoniha ine a God

7 e qonia oto munira alai weuwaka; na na awala ni komu mana rua ikia ea io totoria na hele haaroilana na qoniha ine ani qaoqao olana munia God i rodo na lou i atowa. Na alai Judea ea qelu ola ileniku, 335 Maetaa paina alaha, ana na io totorilana na masiola ni!

Ne e ua oto ni amu a unua uri kira sie hiwalaimoli oto ana uri a God eanai taea lou alaile e mae oto?

Inau noone nau adoadomai maraaku uri na holoholo

oto inau muni nee taua na moola huna munia na 10 satana a Jesus laa ni Nasaret. Na nau tautaurina noone i Jerusalem: na nau paraparasia lou na maile huna wai nima ni hoo ana alaile e maea, ana alai naohana priest e nanamainiau munia na masiolani,

naohana priest e nanamainiau munia na masiolani, na maholo kira hashamaesira inau noone lou nau 11 unua na maetada noone. Na nau haslooira oto ana ahutana mai nima ni ruru, nau tata nee hasolara kire walaa taewau; na ana na saeku e wana hahira ne

nau taunainira kau lai hulaana mai poona haatau. 12 Na ana nau laelae urina munia na masiolani wai Damaskus ana na mai naohana priest e nanamainiau

13 na e usunainiau wau, ne oto i upui atowa, maetaa paina alaha, ana ami laelae nau loosia na raraa e keikei ileni e raa liutaha ana na raranana sato, na e raa kalikaliau na kalikalia lou alaile e hakuniau.

14 Na ami lahutai iano ne naa si ronoa na haiwala e malamala Hebrew muniau e tauri, Saul, Saul, e ua oa taunainiau? e asaio oto muni o komaana na maani

15 totoro. Oto inau uri, Ioe atei keu, Lord? Oto a Lord easi tauri, Inau a Jesus keu, oa tautaunainiau

16 inihou. Na ta o sulutae, o ura odoodo ana na aaemu: ana nau haatai oto munio inihou muni nee haaurasio muni o daudaumei oto na muni o unu haatoo lou ana moola o loosiau oto ani, na lou ana moola naa nai

17 haatai lou eni munio; maia lou na haaurilemu oto maania na mai inoni huna na maania na mai ruruha

18 aopa, naa usunainio oto isieda inihou, muni o tahania na maada, uri muni kire alihoi oto maania na rorodoa talea na dani na maania na nanamana a Satan talea a God, muni kire helesia oto na luhasilana na mai orahaa na na lehu ni io hu ana isiena alaile kira

19 haamaeara oto ani hiwalaimolilaku. Talaaehana ine, maetaa paina alaha, nau qake aani haitohea na

20 masiolani e haatai mai muniau keikei ileni ine: na ta nau houleinia oto munira alai Damaskus holai nao, 336 na lou wai Jerusalem, na ana ahutana hanua i Judea, na lou munira na mai ruruha aopa, uri muni kire adomai oli oto, na muni kire alihoi isulia God, ani tautaulana na mai daumana e haidadana ana na adomai alihoi isulia God, ani

21 mai olina. Talaachana na olani alai Judea e heleaku wai lolata ni mane, na kira tautau uri kira anai sauniau

wai lolata ni mane, na kira tautau uri kira anai saumau 22 oto. Na nau akaurisia oto na mailaku e keikei ana a God, ne naa si ura oto hula mai isiiri inihou ani unu haatoona munira alaile e haora na alaile lou e alaha, ani ladolana haleite na moolani na mai prophet na nea Moses lou e unua kau uri eanai too oto; uri 23 a Christ eanai sape hiito, na uri ineia oto ani sulutaena ikira alaile e mae oto eanai holai houleinia na dani munira na mai hanua ikia na munira na mai

ruruha aopa.

14 Na ana e walaa haaodohia urina nea Festus easi
walaa oto ana na haiwala paina e tauri, Paul, oa oe;
na masi salemaina liutaha amu ine e haaqeuo oto.

25 Na ta nea Paul uri, Qaike na, laa Festus mane ouou, nau qake oeoe; naa unua na mai haiwala ni walaimo-

26 lina na ni odotaina. Ana a alaha inihou e manatainia na moola inihou, na naa si awanana oto i naona: ana nau manatainia taane uri e qake ola oto oo ana na moola inihou e mumuni maania; ana kira qake ta

27 na moola inihou ana na lehu e qala. Laa Agripa maeta alaha, oa hiwalaimoli ana alai prophet? O

28 siua, nau manatainia uri oa hiwalaimoli taane. Oto a Agripa munia a Paul, Oa walaa haaoloau mola poru 29 muni nee noi oto na Christian. Oto a Paul uri, Naa area God oto, uri mala e poru wa e tewa, ne e qake tai ioe maraamu haleite, na ta uri ahutana alaile ea

ronoau isiiri inihou eanai noi oto mala inau nihou, na ta na walo hoohoo inihou suuri.

30 Oto a alaha ni e sulutae, na a governor, na a 31 Bernike, na alaile lou e io iano maira: na kira haitale kau paro kira asi meni walaa maraada uri, A laa nihou e qake aani ta na masiola e haidadana ana maena wa

32 ana na hoosilana. Na a Agripa e tauri munia a Festus, Ne kira anai luhasia a laa nihou ohia, uri ana e qake saea oto na satana a Kaisar.

Digitized by Google

Y

27 Na kira iia oto uri ami anai lai Italia, ne kira asi toliasia a Paul na na mai haluile lou kira hoosira munia naite mane kenturion na satana a Julius, naile

2 hikena na mae kira saea ana a Augustus. Na ami hane laona na iola e keikei i Adramutium, e iosia na alidana ana mai lehu i sapena Asia, ami asi tae oto, na a Aristarkus. na laa ni Makedonia e keikei i

3 Thesalonika, e hakuniami lou. Oto na haudina i hahona ami asi arapuu wai Sidon: na na saena Julius e diena munia a Paul, na e maia muni lae siena alai

4 malahuna muni kire raretainia. Na ami sulutae lou ilehuna, ami asi ato qau wau ana Kupros oto i malu-

5 tana, ana na maani dani e aela muniami. Na ami atoholo mano ana na ahowa ine horana i Kilikia na i Pamphulia, ami asi arapuu oto i Mura, na poona

6 i Lukia. Na na laa kenturion ine e haaroia naite iola ni Alexandria ilehuna ea atoato i Italia; oto easi

7 haataeliami ana iolani. Na ami asi laelae rako mai haudina huna, na na arapuuna horana i Knidos e asaiami oto, ana e qale madausiami oto ana isulia na maani deni muni ami lai hula lou qau wau, ne ami asi ato qau wau ana Krete oto i malutana, horana 8 i Salmone: na ami lihu oto ione na e lai asaiami oto

mola, ne ami asi hula ana naite lehu kira saea uri I Suu Diena; na poona i Lasea e io karainia.

No and we have been a live standar

9 Na ana na mai haudina huna e liu oto, na ana na masi maelaa oto ani elidana urina, ana na haudina ni 10 olo nauna e liu oto, nea Paul easi ereada e tauri, Ala mane hou, naa liosaea uri na moola huna anai aeaela na anai aia oto akaelu ana kaelu a alida inihou, na e qake ana na mai ludana wa ana na iola mola haleite, na ta 11 ana na maurihaakaelu noone. Na ta na laa kenturion

ine e tolaana a poro e naonao ikoro na aunani iola, na 12 e qake aani tolaana na moola a Paul e unueni. Na ana na suu ine e qake diena muni io ilehuna ana aau, na mai inoni huna ada e unua na walada uri kira anai sulutae oto maania ilehuna, muni kire arapuu ohia i Phœnix, muni kire si io ilehuna ana aau; na suu ine i Krete ea maa talea na mara halisi na talea na

13 maraau. Na maholo na maraau e kele mawa mola 338 hatahata, ne kira asi like huna ani adomaina oto uri na masiolani kira lapasia kau e madau oto, kira asi

14 lihu i sapena Krete oto mola ione. Na e qake tewa lou na na dionai peina e siholia na asi, na satana na

15 dionai ine uri Euraqilo: na e papatainia na iola, na ami qake naohia oto na maani deni, ne ami asi toli-

16 puri ana, na easi konekoneami oto mola. Na ami asi huru hautaai i malutana na ele malau ine na satana uri i Kauda, ne na tai ele lehu oto muni kire suuri helesia na ele iola haora: na kira wainia ileni, 17 kira asi rapeia na iola maia kira hoo hahia; na kira

mau mane e ahesira oto i rere, ne kira asi ohosia na 18 mai ailipou, na easi konekone ami oto urina. Na ana e tola aela amami oto urina ana na mawa, ne na haudina isulia kira asi talaae ni derea na mai ludana

19 i esi; na ana oluna na haudina kira asi derea na

20 moola ilalona na iola ana na nimada maraada. Na ana na sato e qake raa tau taha wa na mai uuniheu lou na mai haudina oto huna, na na masi mawa e paina e sauniami oto, ne taana na masi adomaina

21 uri kira anai haauriami easi aia oto maaniami. Na ana kira oloolonau na e tewasira oto, nea Paul easi ura haatai i matolada, easi tauri, Ala mane, ana amu tola aku keu taane e diena, muni kaelu e suuri

sulutae oto i Krete, muni suahia na masi maelaa 22 inihou na muni tau tekelainia na moola inihou. Ne oto nihou naa tola suuiamu muni na saemiu e mano kau: ana naile hikemiu sie aia oto oo, na ta na iola

23 mola maraana anai aia. Ana naite angel a God ine ile e tooaku, na ile lou naa qaoqao ola isiena e ura

24 isuliau ana na hairodo e lae, easi tauri, Paul, o sie mau oto; na holoholo oto ioe muni o ura i naona Kaisar: na lio kau, a God e niia oto munio ahutana

25 alaile amu a alida inihou. Talaaehana ine, ala mane hou, na saemiu muni kire mano kau : ana naa hiwalaimoli ana God, uri eanai too oto akaelu mala kira

26 unua oto muniau inihou. Na ta kira unua oto uri kaelu anai ape oto ana naite ele malau.

Na ta na awala ni haudina mana haina e hula oto, na ami naonao hiruhiru i ahowa i Adria, ne mala oto 339

i upui rodo alaile e dauma laona iola e unua uri kira a 28 duduhia oto na hanua; na kira asi totohoa, kira asi manatainia uri na ro awala ni tahana: oto na ele maholo e liu lou, ne kira asi totohoa lou, kira asi 29 manatainia uri na awala ni tahana mana lima. Na kira mau mane e apenainiami ilenina na malo ne kira asia na hai hunata i purina iola, kira asi haihunia uri 30 muni e dani kau. Na alaile e dauma laona iola e tautau muni tahi maania iola, kira ohosia na ele iola haora i esi, kira a lopoi wala uri kira anai lai asia na 31 mai hunata wai naona iola, oto nea Paul easi tauri munia na mane kenturion, Ana alaile inihou e gake io 32 susu laona iola, ne amu sie aani mauri oto. Oto alai soldier e tohu mousia na mai ieli ana ele iola ni, kira 33 asi toliasia muni e ahesia oto. Na oto i marawani deni a Paul easi tola suuira manomano muni kire hauni nau oto, easi tauri, Na awala ni haudina mana haina oto isiiri inihou amu a talei io tototori amu a oloolonau oto mola haleite, amu qake aani nau 34 hikena na masi naulaa. Talaaehana ine naa totola suuiamu amu e kele nau kau: ana na haaurilamiu noone urina: ana na tai warauhu ni qeu sie aia 35 oto maania qauna naile hikemiu. Na e walaa mano urina, easi ta na masi bread easi haasaedienaa God i naoda ahutada: na e nisia, easi talaae ni na oto. 36 Oto na saeda easi hauni mano, kira asi ta lou na 37 mai naulaa. Na ahutamelu wai laona iolani ro tanalau ni inoni meia na hiu awala mana ono. 38 Na kira nau kira pote, kira asi tautau muni na iola e malamalaohe, kira asi derea na mai korn i 39 esi. Na e dani oto, na kira qake lio saea na hanueni: na ta kira asi loosia naite aqaaqa na ele masi one ana, oto kira asi hauni walaa ana ohia 40 kira anai naohia na iola wai lehuna wa qaike. Na kira luhasia na mai hunata, kira asi lae maanii i esi, kira asi luha tainaluta ana mai ieli ine kira hoo hahia na wiro ani; na kira wainia na qana paina munia na oru, kira asi nao susu oto ilalona na masi 41 oneni. Na kira asi lio haaroia na lehu na aarona ana, kira asi haapenainia na iola wai lehuna; oto

340

na naona iola e ape oto easi mautaa oto, na ta na purina e talaai makaka oto ana mai naho e saunia.

42 Na na mai soldier e unua na walada uri muni kire saunia alaile kira hoosira, mane naile ohia e olo taha

- 43 oto na e tahi oto. Na ta na mane kenturion e sare haauria a Paul, easi ereada maania na masiola ni kira adomainia kau; na e haatola kau uri na maile ada e sae olo e holai pola oto i esi, muni kire holai
- 44 hula ione: na na maite ile aopa lou, na maile ilenina mai rau ni ei, na na maile ilenina walu ola ana iola. Oto na taulana e urini, uri kira hauni hula sapemawa wai one.
- Na melu maurisia oto, ne melu asi manatainia 2 satana na malau ni uri i Melita. Na alai puo ilehuna na saeda e diena asia muniami: ana kira rurua na duna, na kira tola koniami ana isulia na 3 nimo e nimo na isulia na mamaudina. Na ta a
- Paul e siokonia na ihoi ei, na e lai noii ilenina duna, ne na maa aala easi ano taha ana e madorohia, 4 na e rarao ana na nimana. Oto alai puo e loosia na maa e kuku ana na nimana, kira asi wala
- maraada hailiu uri, Na laa nihou laa ni horo taewau ohia, na e maurisia asi, na ta a Dike e qake 5 lio maia muni e mauri. Na ta e tatainia wai laona
- 6 na duna, na na masiola ana e qake aani aela. Na kira io totoria uri muni e upu ohia wa muni e tolenani mae oto laulau: na kira io totoria kira weo, na oto kira qake loosia na masiola e aela ana, ne na saeda easi alihoi, kira asi unua uri ineia na god.
- 7 Na masi mado karainia ilehuna na toolana na naohana laa ana na malau ni, na satana a Publius; neia oto e tola koniami, na na olu haudina e nii
- 8 naulaa amami kau maia na masi sae diena. Na na taulana e urini, uri amana a Publius inihou e maemaesia na maena madoro na na apu: oto nea Paul e sili wai siena, easi arenai, e noia na nimana ihahona
- 9 easi haauria oto. Na maholo kira ta oto urina, ne ahutana alaile aopa mai maelaa e sausaunira ana malau ni kira lae mai, na kira asi hauni mauri oto:
- , 10 na kira haamanikuluami ana na moola e huna na e 341

manikulua; na maholo ami sulutae, kira toonia na iola ana taataana na ola ami sasare tooani.

Oto na olu warowaro e mano ami asi tae oto ana na iola ni Alexandria, e io wai lehuna ana aau, na na

12 haara ineia, Na Ro Iu. Na ami arapuu keu i

13 Surakuse, ami asi io na olu haudina wai lehuna. Na keikei ilehuna ami kelia na hanua ami asi hula wai Rhegium: na na tai haudina mola e liu, ne na dani easi noi siholiwai oto, na oto i haahulee lou ami asi

14 hula oto i Puteoli: na ami odoia na mai halu heiulana ilehuna, na kira asi tola suuiami muni ami e io na hiu haudina isieda: na oto urina ami asi hula oto i Rome.

15 Na alai heiulana ilehuna maholo kira ronoa na tataloha amami, kira asi silitaha wau muni odoiami wai Heraniusina a Apius, na wai Olu Taverne: oto a Paul e loosira, easi soi haadienaa God, na na saena easi mano.

16 Na ami sili oto wai Rome, na kira lio maia a Paul muni e naku oto isiena maraana maia lou na

soldier ine e kakakalia.

17 Oto na taulana e urini, uri na olu haudina e mano, neia asi haraia mai na mai naohana inoni ana alai Judea: na kira ruru oto kau, easi tauri munira, Inau oto nihou, alai uleku, nau qake aani tau aelasia na mai inoni ikia ana na masiola, wa mai tolaha alai amaka lou, na ta kira hoosiau na kira qeloau keikei i

18 Jerusalem munia na nimada alai Rome: na ikira maholo kira tau haitale airara aku, ne kira asi haihunia oto na luhasilaku, ana isulia na masiola e haidadana ana

19 maena e aia aku. Na ta maholo alai Judea e walaa haitohea, ne na holoholo oto inau muni nee saea na satana a Kaisar; na e qake urihana naa manatainia na masiola ni qelu ilenina na mai inoni inau ana.

20 Hoe talaaehana na masiolani nau totola suuiamu muni looloosiau na muni walawalaa maiau; ana kira hoosiau ana walo ni heu inihou ana isulia na masiolani

21 alai Israel ea io tototoria oto. Oto kira asi tauri munia, Ami qake aani hele ana mai usuusu raranamu keikei i Judea, wa naile ana alai heiulana e qake aani hula ilehu muni houleinia wa muni unua na masiola 342

- 22 aela amu. Na ta ami sasare ronoa na moola i saemu: na ana na opana inihou ami manatainia oto uri kira a walaa tataalasia ana taana na lehu.
- Oto kira asi unua na haudina, kira asi hula oto na pulita oto paina wai siena oto wai nimani e io haawali kau ana; na e lalado wala munira, easi unu haatoo ana na alahana a God, na e tautau rarahira ana na moola ana Jesus, keikei oto ana mai haatolana a Moses, na keikei lou ana mai prophet, talaae oto i

24 haahulee lai nisi i seulehi. Na na maile e hiwalaimoli ana na moola kira unui, na na maile e adoadomai

25 ruarua. Na na saeda e qake noi oto na tai masi sae, ne kira asi haitale oto wau, ana a Paul e unu haamanoa na tai haiwala uri, Na Hiona Maea e walaa diena ana a Isaia na prophet munira alai amamiu uri,

26 O lae kau wau isiena mai hanua huna inihou, o asi tauri.

Amu anai rono oto ana ronona, na na saemiu sie taha oto ana:

Na amu anai lio oto ana liona, na amu sie lio too oto:

- Ana saena mai hanua huna inihou e lomosia oto,
 Na kira a rorono asa ana na alinada,
 Na kira ulua oto na maada,
 Mane kire lio hahuilala ana na maada,
 Na mane kire rono ana na alinada,
 Na mane na saeda e taha oto ana,
 Na mane kire alihoi oto,
 Muni nee haaurira oto.
- 28 Hoe amu e manatainia oto uri kira usunainia oto na haaurina a God inihou munira na mai ruruha aopa; ikira noone kira anai qaaronoisuli oto lou.

Na na ro halisi hailaku e naku oto wai nima ine e sahalia kau, na e totola konia ahutana alaile e laelae

31 isiena, e laalani wala ana na alahana a God, na e awanana e haahaausuli ana moola ana a Jesus Christ, na naile e qake ere ana oto oo. The Gresham Press, unwin brothers, Limited, woking and London.

